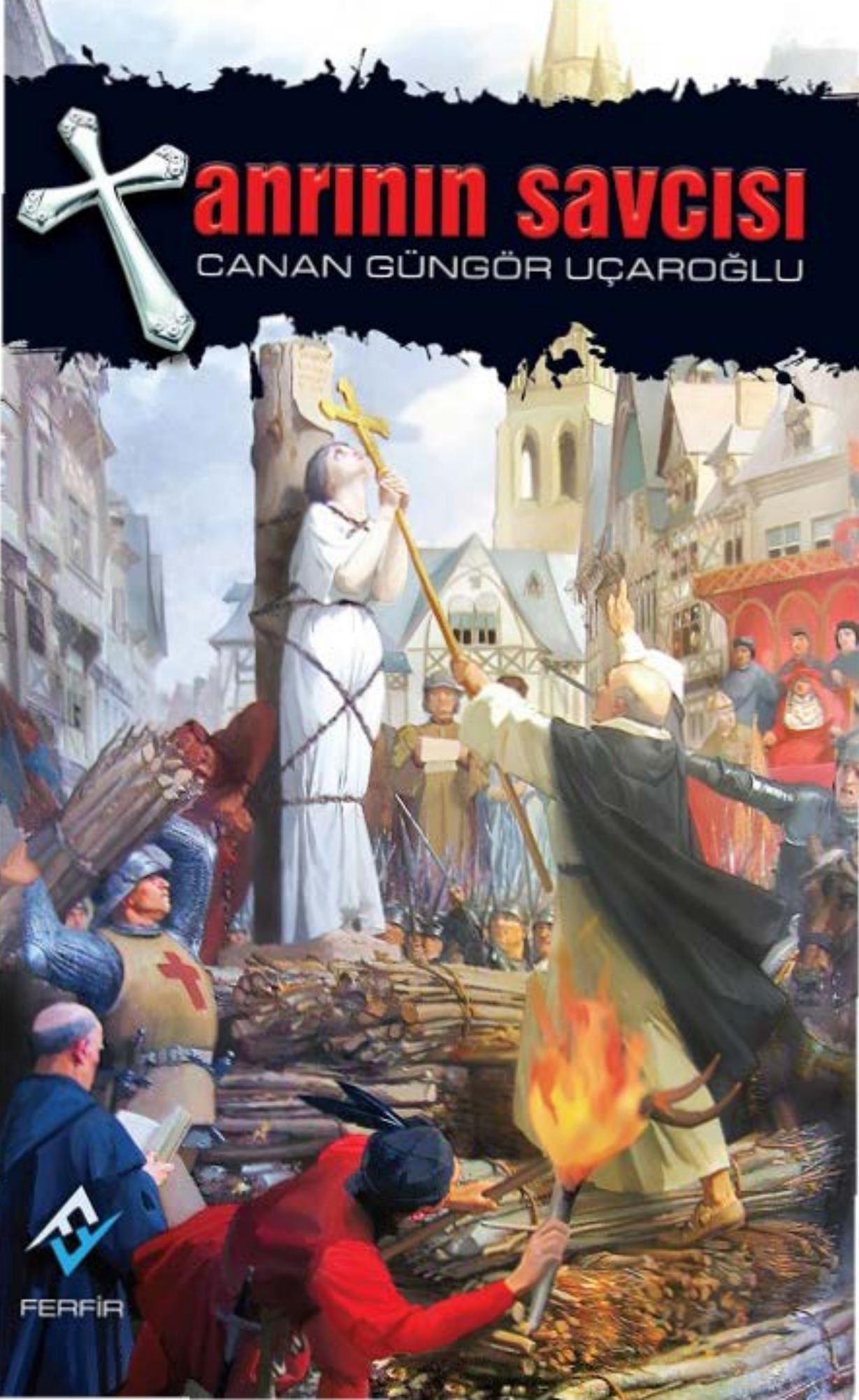
anrının savcısı

CANAN GÜNGÖR UÇAROĞLU

FERFİR

TANRININ SAVCISI

CANAN GÜNGÖR
UÇAROĞLU

Canan Güngör Uçaroğlu

31 Mayıs 1970 tarihinde Rize'de doğdu. 1994 yılında Bilkent Üniversitesi, GSTM Fakültesi, İç Mimari ve Çevre Tasarımı bölümünden mezun oldu.

Tamamı on cilt olan bir sanat ansiklopedisinin üç cildini İngilizceden Türkçeye çevirdi. Canan GÜNGÖR UÇAROĞLU, şu anda eşi ve köpeği Ayaz ile Güzelçamlı'da yaşıyor.

TANRININ SAVCISI

CANAN GÜNGÖR
UÇAROĞLU

Copyright © ferfir yayınları 2010
Bu eserin bütün hakları anlaşmalı olarak FERFİR yayınlarına aittir.
İzinsiz tamamı veya bir kısmı hiçbir ortamda kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz. Kaynak göstermek şartıyla eğitim amaçlı alıntı yapılabilir.

kitabın
adı: Tanrının Savcısı

yazarı: Canan Güngör Uçaroğlu

yayın yönetmeni: Şeref Yılmaz

editörü: Hatice Eğilmez Kaya

kapak tasarımı: Ahmet Yolaçan

iç düzeni: Necmi Topal

yayıncılık sertifika numarası: 17463

isbn: 978–605–61183–9–5

yayın numarası: 13

roman: 2

baskı
Erkam Matbaası
İkitelli Organize Sanayi Bölgesi Turgut Özal cad. 117/4
Küçükçekmece/İstanbul
Tel: 0212-671 07 00

FERFİR Eğitim ve Yayıncılık Ltd. Şti.
Alemdar mah. Çatalçeşme sok. No: 29
Üretmen Han K: 1 No: 114 Cağaloğlu/İstanbul
Tel: (0212) 512 88 77 / 526 04 30
e-posta: info@ferfir.com
www.ferfir.com

Tanrının Savcısı

Nihayet başarmıştı. Yaşadığı onca acılardan, sıkıntılardan sonra bunu hak etmişti. Üç yıl boyunca hiç nefes almadan çalışmış, Tanrısının ona sunduğu tüm yetenekleri ve bilgiyi yerinde kullanmış ve kazanmıştı.

"Nihayet başardım anne. Oğlunla gurur duyabilirsin. Yerinde rahat uyu, anne!" diye mırıldandı kendi kendine. Kapısı çalınınca düşüncelerinden sıyrıldı. Genç papaz Ian ona doğru koşup ellerine sarıldı.

"Hak ettiğiniz göreve layık görüldünüz, efendim. Bunun için çok çalıştınız. Yüce Tanrı biliyor ki: Inquisition, sizden daha iyi bir savcı bulamazdı, rahip Ludovic. Siz, bu şehrin yetiştirdiği en bilge rahipsiniz."

Kendisine saygı ile bakan genç adama başını sallayarak gülümsedi.

"Teşekkür ederim Ian. Her şey Tanrı'nın isteğiyle olur. Umarım bir gün sen de bu yüce göreve nail olursun."

Genç adam ellerini öpecek oldu ama o ellerini çekip ona sarıldı. Bu küçük adamı çok seviyordu. Sonra Ian müsaade isteyip onu yalnız bıraktı. Arkasından bakarken onu ne kadar takdir ettiğinin farkına vardı. Papaz Ian'ı son üç yıldır tanıyordu, onun açık yüreklilik ve fedakârlık meziyetlerine fazlasıyla hayrandı. Onda kendi gençliğini görüyordu. Gelecek vaat eden bir rahipti. Böyle çalışmaya devam ederse bir gün o da mahkeme üyeliğine alınabilir, bir gün o da bir savcı olabilirdi.

Sırt üstü yatağına uzanıp gözlerini odasının içinde gezdirdi. Bir yatak, küçük bir dolap, bir masa ve üzerinde kutsal kitabı vardı. Yıllardır bu odada tek başına kalmıştı. Bu oda, onun tüm sırlarını biliyordu. Yılların ayakta tutmakta güçlük çektiği eski bir kilisenin bitişik müştemilatında diğer rahip ve papazlarla kalıyordu. Başrahibin odası da buradaydı. Onu hatırlayıp yerinden kalktı. Başrahip, gurur verici haberi aldığında onu kendi odasında görmek istemişti.

Dar koridorlardan geçip ara kapıdan kilisenin içine girdi. Yer yer gıcırdayan tahta zeminde ayakuçlarına basarak yürüdü ve başrahibin odasının kapısının önünde durdu. Bu kapı ona hiç bu kadar güzel görünmemişti. İki kere vurdu ve cevap alınca içeri girdi. İlk gördüğü, birlikte çalıştığı diğer bütün rahipler oldu. Herkes buradaydı ve ona gülümsüyorlardı. Başrahip Jean Christophe, masasından kalktı. Siyah elbisesinin eteklerini çekiştirip başlığını düzeltti, ona doğru yürüyüp elini uzattı. Ludovic hafifçe eğilip kendine uzanan bu yaşlı eli öptü. Başrahip eliyle omzunu sıvazladı.

"Ulu Tanrı seni kutsasın, oğlum. Bu yeni görevinde çok başarılı olacağını biliyorum."

Ludovic, Başrahip ile göz göze geldi ve asla anlam veremediği o korkuyu ikinci kez yaşadığını hissetti. Bu yaşlı adama çok saygı duyuyordu, ona tüm insanları sevmesi öğretilmişti. Başrahip Jean Christophe, şehre atla bir gün uzaklıktaki bu kasabanın kilisesinin, yaklaşık yarım asırdır başrahibiydi. Ludovic neredeyse on üç yıldır onun yanındaydı ve onu çok seviyordu. Fakat diğer rahipler onun iyice yaşlandığını düşünüyorlar ve yerine daha genç birinin geçmesini istiyorlardı. Usulca ona teşekkür edip diğer rahiplerle tokalaştı. Çok sevdiği ve bütün sırlarını paylaştığı papaz Maurice ve papaz Jean Baptiste de onu kucaklayıp tebrik ettiler. Kısa bir süre sonra başrahip dışarıya çıktı. Ludovic arkadaşları ile uzun uzun sohbet ettikten sonra

müsaade isteyerek salona geçti. Burası oldukça büyük bir kiliseydi. Salonu iki yüz kadar insanı barındırabiliyordu. İsa heykelinin önünde durup teslis getirdi. Diz çöküp Tanrı'ya, ona verdikleri için dua etti.

Adının söylendiğini duyunca kalkıp arkadaşlarına yöneldi. Papaz Maurice uzun boylu, zayıf ve nerdeyse kel bir adamdı. Jean Baptiste ise tam aksine kısa boylu, şişman ve gür saçlı bir adamdı. Yan yana geldiklerinde oluşturdukları bu tezat, Ludovic'i hep gülümsetmişti. İkisini de hiç bilmediği kardeşleri gibi severdi. Şapkasını eline alıp onlarla kilisenin bahçesinde yürüdü.

"Ne zaman gideceksin?" diye sordu, Maurice.

"Bir hafta zaman verdiler bana. Bu görev için çok çalıştım ama sizi çok özleyeceğim."

Arkadaşları onu onaylarcasına başlarını salladı. Birlikte sessizce yürüdüler. Hava soğuktu. Güneş bulutlarla köşe kapmaca oynuyor, bir görünüp bir kayboluyordu. Odasına çekilmesi gerektiğini hatırlayıp arkadaşlarından izin aldı. Yatağına uzanıp gözlerini kapadı.

"Sevgili anneciğim. Bak oğlun sana layık bir evlat oldu" diye seslendi yüksek sesle annesine duyurabilmek istercesine. Annesinin yüzünü hatırlamıyordu bile. Sadece kulağına fısıldadığı birkaç söz… Hayatı onların ışığında devam ediyordu. Annesi, o yedi yaşındayken ölmüştü. Zavallı kadın hep hastaydı. Çoğu zaman yüzünü bile göremiyordu. Ama oğlu yanında olduğu her dakika ona insan olmanın değerlerini anlatıp dururdu: İnsan olmanın yolunun sevgiden geçtiğini, insana eziyet etmemenin en büyük erdemlerden biri olduğunu… Kendisinin onu hep göreceğini ve izleyeceğini… Zaman geçtikçe babasıyla hayata sarılmak, o küçük bedenine ağır gelmeye başlamıştı. Babası çok iyi bir balıkçıydı. Bu yüzden zamanının çoğunu denizde geçiriyor, balıktan çok uzun süre dönmediği oluyordu. 1212' de Fransa Kralı, İngiltere kralı Yurtsuz John'ın

elinden, Normandiya ve Fransa'nın batısındaki birkaç şehirle birlikte bu şehri de geri almıştı. Sevgili babası, Ludovic henüz on beş yaşındayken bu savaş sırasında hayatını kaybetmişti. Babası son nefesinden önce, oğluna sıkı sıkı sarılıp onu öpmüş ve arkadaşı Başrahip Jean Christophe'a emanet etmişti. Sonrasında, Kilise onun hayatının bütünü olmuştu.

Gözleri dolu dolu olmuştu. Hayatın kendisine oynadığı bu garip oyun onu bugün bir savcı yapmıştı. Başrahip onu yetiştirmiş, güçlü ve zeki bir rahip olmasına zemin hazırlamıştı. Kendi azmi ve kulaklarından hiç çıkmayan annesinin ve babasının sözleri ona yol göstermişti. Başrahip, otoritelerce sevilen ve sayılan bir din adamıydı ve gerekli yerlerde tanıdıkları da vardı. Boşalacak herhangi bir savcılık görevi için iki yıl önce, Ludovic' i önermişti. Nihayet kendini kanıtlamış, mahkeme üyesi olarak çalıştığı iki yılın sonunda Inquisition tarafından savcı olarak kabul edilmişti. Ona göre, bu Tanrı'nın bir lütfuydü.

Duyduğu seslerle yüzüne yayılan gülümseme içini de ısıtmıştı. Yüreğinin göğsünü delip çıkacağı o yegâne an buydu. Kalkıp pencereye yöneldi. Buharlaşmış camı açıp başını dışarıya uzattı. Evet, Maria geliyordu. Zamanı hiç şaşmazdı. Anselmo uzun süredir hasta olduğu için bu kadar uzağa gelemiyor, onun yerine kiliseye sütü, genç ve güzel kızı Maria getiriyordu. Üzerindeki eski elbise ve yırtık pabuçlar bile onun duru güzelliğini yok edemezdi. Öyle güzeldi ki… Ludovic, Maria'yı her görüşünde yüreğinde kopan fırtınaların nedenini, kendisine bile itiraf etmeye korkuyordu. Oysa o bir rahipti, Tanrı'ya hizmet ediyordu ve tüm dünyevi zevklerden uzak yaşamalıydı. Her rahibin yıllarca çalışıp ulaşmak istediği o tek noktaya geldiği bugün bile ona olan hislerine engel olamıyordu. Maria'yı gördüğü her an, kendisini olduğundan farklı hissediyor ve daha da kötüsü bu ona büyük bir mutluluk veriyordu. Daha sonra odasına kapanıp Tanrı'ya kendisini affetmesi için yalvarıyordu.

Maria'nın kendisine el salladığını görünce karşılık verdi. O kadar narindi ki yanında yürüdüğü eşeği zor zapt edebiliyordu. Maria ön tarafa dolanıp gözden kaybolunca elleriyle yüzünü ovuşturdu.

"Tanrım bana ne oluyor böyle? Onu her gördüğümde bir garip oluyorum. Yüce İsa bana yardım et."

Maria'nın dönüşünü görmek istemiyordu ama ertesi akşama kadar onu bir daha göremeyecekti. Camda beklemeye başladı. Kapının açılıp içeri birinin girdiğini fark etti ama dönüp bakmadı bile.

"Orada olacağını tahmin etmiştim, dedi Maurice. Biraz önce Maria'yı gördüm. Şimdi çıkar."

Elini arkadaşının omzuna koyup söylendi.

"Bundan vazgeçmelisin. Başrahip bunu fark ederse ne olacağını tahmin bile edemezsin. En azından kendini frenle biraz" dedi ve sonra yatağa oturdu.

Ludovic, başını daha da uzatıp Maria'yı görmeye çalıştı. Zavallı kız eşeği zoraki çekerek götürüyordu. Eteğine basmamak için ağır adımlarla yürümeye çalışıyordu. Siyah saçları, nerdeyse beline kadar inmiş, başörtüsünün altında pırıl pırıl parlıyordu. Güzel Maria'nın ardından, gözden kaybolunca kadar baktı. Sonra penceresini kapatıp Maurice'in yanına oturdu.

"Ben ne yapacağım? Bunları kendime bile itiraf etmekten korkuyorum."

"Unutacaksın. Çünkü sen bir rahip ve savcısın. Sadece Maria'yı değil tüm insanları seveceksin. Aksi takdirde günahkâr bir adam olursun, biliyorsun."

Ellerini sarı saçlarının arasında gezdirdi. Arkadaşı ile göz göze geldi. Maurice ondan dört yaş büyüktü. Onu hiç olmayan abisinin yerine koymuştu. Onun söylediği her şeye saygı duyardı ve onu dinlerdi. Zaten artık Maria'yı da göremeyecekti. Yeni görevi için şehre yerleşecek ve burada yaşadığı her şey onun anılarında kalacaktı.

Düşüncelere daldığında arkadaşı Maurice'in çıktığını bile fark etmemişti. Beş yıl önce şehirdeki kale piskoposluğunun hizmetine girmişti. Haçlı seferleri başladığında, şehri çevreleyen surlar yeniden düzenlenmiş, tepelerden birinin üstünde yeni bir kale inşa edilmiş ve Ludovic bu kalenin hizmetine verilmişti. İki yıl önce de Inquisition mahkemesi üyeliğine kabul edilerek şehre yerleşmiş ama her fırsat bulduğunda bütün hayatını geçirdiği, sevdiği kasabaya gelmiş ve buralardan asla kopamamıştı. Bütün ailesi buradaydı. Tüm sevdikleri, arkadaşları ve ölmeden önce babasının emanet ettiği Başrahip Jean Christophe… Ve Maria da buradaydı. Her güzel şeyin bir sonu olduğu gibi bunun da vardı. Ama onu bekleyen görev her şeyden daha kutsaldı. Bütün arkadaşları ve özellikle de babasının yerini almış başrahip onunla gurur duyuyordu. Annesi ve babası da hayatta olsalardı onunla gurur duyarlardı. Gurur veren haberi de buraya gelmeden önce öğrenmiş ve tüm sevdiklerine bildirmek üzere yola çıkmıştı doğup büyüdüğü kasabaya doğru.

Inquisition'da…

Yeni görevine alışması çok zor olmuştu. İddiaları sonucunda verilen zor kararlar ona acı veriyordu. Kasabalı biri olarak şehirde yaşamak ve Inquisition'un (Engizisyon Mahkemesi) savcısı olmak, hep hayalini kurduğu dünyadan çok farklıydı… Şehir, Fransızların eline geçtikten sonra bu dev boyutlardaki kilise binasına derhal bir mahkeme salonu kurulmuş ve hemen göreve başlamıştı. 1215'de Dördüncü Lateran Ruhani Meclisi, bütün inananları yılda en az bir kere günah çıkarmakla yükümlü kılmıştı. Bu uygulama o zamana kadar suçlamaya odaklanmışken yeni vurgu artık günah çıkarmaya kayıyordu, öncelikle dine aykırı düşünceleri bastırmayı aklına koyan ve bu nedenle ağır işkenceler yoluyla günah çıkartmaya kararlı kutsal Inquisition'u yaratmışlardı. Inquisition'un ağır ve affetmeyen

kanunları, kiliseye karşı işlenen en küçük suçu bile cezasız bırakmıyor, hatta yakılarak öldürmeyle cezalandırıyordu. Özellikle de zavallı cahil köylülerin, suçlarını inkâr etmeleri halinde Ludovic'e düşen görev, onun suçu işlediğini mahkemeye kanıtlamaktı. Bunu kanıtlamak hiç de zor olmuyordu. Çünkü kilisenin ana kuralı, aslında sadece günah olan davranışın suç olarak kabul edilmesiydi. Oysa çoğu zaman ortada günah bile yoktu. Varsa bile bu Tanrı ile kul arasında kalmalıydı.

Mahkeme başkanı Rahip Louise, bu konuda son derece merhametsiz ve katı idi. Yüreğinin sertliği yüzüne ve hareketlerine öylesine yansımıştı ki karşısında dik durabilmek bile bazen çok zor olabiliyordu. Yaşı yetmişin üzerindeydi ve ortaya atılacak herhangi bir yeni fikre bile tahammülü yoktu. Vahşi bir hayvanı bile korkutacak kadar sert bir sesi vardı. Diğer mahkeme üyeleri ile arasındaki uçurum gün geçtikçe de açılıyordu. Hiç kimse onun bu tutumuna anlam veremiyor, herkes Tanrı'nın onun yüreğine de bir parça merhamet duygusu yüklemesi için dua ediyordu.

Ludovic, yıllarca sahip olmak için emek verdiği bu göreve ait olmadığını hissetmeye başlamıştı. Henüz iki davaya katılmıştı ancak ikisinde de zavallı köylüler yakılma cezasına çarptırılmıştı. İnfazları hemen mahkeme akabinde yapılmıştı. Son infazda ise Ludovic aslında yaptığı işin hiç de doğru olmadığına karar vermişti. En azından kendi karakterine uygun bir görev değildi. Çünkü Ludovic, bütün yaşantısı boyunca insanlara eziyet etmemenin ve affetmenin en büyük erdem olduğunu duyup durmuş ve buna gönülden inanmıştı. Son davada kendisini iğfal eden bir askeri öldüren genç bir köylü kız yargılanmış ve suçlu bulunmuştu. İddia, kızın aslında askeri baştan çıkardığı, bu nedenle kızın ruhunu şeytana sattığı gerekçesiyle, onunla beraber olmayı kabul edip sonra vazgeçtiği hatta askerden bunun karşılığında altın istediği savunulmuştu. Mahkeme, genç kızı, evlenmeden bir erkekle birlikte olduğu için

suçlu bulmuş ve kurbanın bir asker olması nedeniyle cezasının iki kat arttırılmasına karar vermişti. Genç kızın suçunu inkâr etmesi mahkemeye saygısızlık olarak addedilmiş ve cezası yakılarak ölüm olarak belirlenmişti. Oysa genç kız kendi köyünden bir delikanlı ile nişanlanmıştı ve iki aya kadar da evleneceklerdi. Ludovic, onu sorgularken genç kızın nişanlısını çok sevdiği ve başka birisiyle asla beraber olmayacağı kanısına varmıştı. Ludovic, bu konuyu mahkeme başkanı ile konuşup onu ikna etmeye çalışmıştı. Ancak kalpsiz Louise onu dinlemek yerine makamından kovmuş ve de işini gerektiği gibi yapmadığı takdirde işinden olabileceği şeklinde de tehdit etmişti. Ludovic, katılması gereken bu infaza, hastalığını bahane ederek katılmamıştı. Mahkemedeki görevi, adalet dağıtmak olmalı iken Ludovic, hiç kabullenemeyeceği çok farklı bir dünyanın içine çekildiğini büyük bir endişeyle fark etmişti. Inquisition'un zalimane kuralları, insan hayatını özellikle kadınlar için değersiz kılan bir kurum haline gelmişti. Tüm dünyada Inquisition, zalimce kararlar almaya ve masum insanları yakarak katletmeye devam ediyordu. Dış diyarlardaki İnquisition Mahkemelerinden gelen bilgilere göre, 1211 yılında Almanya'nın Strasbourg şehrinde, kiliseye yüz çevirdikleri için seksen münkir yakılarak öldürülmüştü. Daha da kötüsü bu zavallılar diri diri yakılmışlardı. Bu tam bir vahşetti ve çığ gibi büyüyerek devam ediyordu. Hazreti İsa "Birbirinizi sevin, birbirinize eziyet etmeyin!" dememiş miydi? Her vaazda, her kilise ayininde insanlara bu öğütlenmez miydi? Inquisition bunu neden göz ardı ediyordu?

Zaten yıllardır doğu diyarlarına yapılan haçlı seferleri, hem doğulu dinlere hem de Hıristiyanlık âlemine eziyet ve işkence olmamış mıydı? Tanrı, tüm kullarının savaşmasını değil birlik olmasını isterken bunca insanın, sadece variyet hırsızlığı ve gayri- Hıristiyan olmaları nedeniyle katliamlarına ne gerek vardı? Ludovic, düşüncelerini hep kendi

içinde saklamış, fark edilirse başına geleceklerden korkmuştu hep. Din adamı olmak onun için çok önemliydi. Çünkü din adamı insanlara sevgi, hürmet ve beraberlik öğütlemeliydi. Ama işin boyutları o kadar değiştirilmişti ki… Adeta çığırından çıkmıştı. Haçlı seferleri sırasında Ortadoğu ve Anadolu'da yapılan katliamlar ve yağmalamalar, aslında kilisenin hep söylediği nedenlerin dışında bir şeyler barındırıyordu. Ludovic, bunu savcılık yaptığı bu son iki ayda fark etmişti. Kilise, kutsal toprakları kâfirlerin elinden kurtarmak bahanesiyle başlattığı katliam ve yağmalara, halka inandırdığı nedenler bulmuştu: "Bizim şamdanlarımız tunçtan, Bizanstakiler altından. Onları Tanrı adına onlarda mı bırakalım? Bizim olan her şeyi geri alalım." Amaç aslında doğunun zenginliğini, bedeli ne olursa olsun elde etmekti. Özellikle Dördüncü Haçlı Seferi'ne nokta koyan, 1204 yılında Constantinople'de (bugünkü İstanbul) yapılan yağmalamalar ve Katolik olmayan Hıristiyanların da vahşice öldürülmesi, halkın dudakları arasında keyifle dolaşıyor, bu, kiliseyi her şeyden daha mutlu ediyor gibi görünüyordu.

Ludovic, artık bu görevi yapmak istediğinden emin değildi. Dinin, onu şekillendiren din adamlarının üstü kapalı bencillikleri ve dünyaya hükmetme arzuları yüzünden masum insanların kıyımına alet edilmesi, onu büsbütün görevinden soğutmuştu. Ama o, içinde hâlâ o güzellikleri barındırıyor ve insanlarına birbirlerini sevmeyi, yardım etmeyi öğütlüyordu.

Mahkeme üyelerinden Rahip Henry odasının kapısında belirdi. Ona eliyle içeri girmesini işaret etti. Rahip eğilerek selam verdi. Siyah cüppesinin etekleri yerlere değiyordu. Başlığını çıkardı.

"Efendim, yeni birini getirmişler. İki gün sonra mahkemesi yapılacakmış."

'Tanrım, yine mi?' diye geçirdi içinden. Bu hiç bitmeyecek karabasan gibiydi sanki.

"Geç otur Henry. Bana anlat biraz." Eliyle koltuğu işaret etti.

Bu oda, kasaba kilisesindeki odasından daha büyük ve daha gösterişli döşenmiş bir odaydı. Bütün odayı kuşak gibi saran açık renk ahşabın sıcaklığı, odada kullanılan koyu renklerin hâkimiyetiyle neredeyse kaybolmuş, kasvetli bir havaya bürünmüştü. Yere bol desenli büyük bir bordo halı seriliydi. Odada beş adet koltuktan oluşan bir takım, kitaplıklar ve çalışma masası ve koltuğu vardı. Odanın her tarafına düzenli dağıtılmış gümüş şamdanlar, yumuşak ışıklarıyla odaya daha yaşanır bir sıcaklık katıyordu. Odanın ucundaki diğer bir kapıdan yatak odasına geçiliyordu.

Misafiri oturduktan sonra kendi de karşısındaki koltuğa geçti.

"Efendim, bunu nasıl anlatırım bilmiyorum" dedi Henry.

Sesindeki tereddüt ve endişe Ludovic'i korkutmuştu.

"Bu sefer yargılanacak kişi sizin kasabanızın yakınlarından. Sanırım onu tanıyorsunuz" dedi. "Çünkü onu zindana kapatırlarken bana sizin adınızı söyledi efendim."

Ludovic, ayağa kalkıp pencerenin önüne doğru yürüdü. Yüreği yerinden çıkıp parçalanacakmış gibi atmaya başlamıştı.

"Kim?" diye sordu usulca. Sesini kendisi bile zor duymuştu.

"Sütçü Anselmo'nun kızı Maria, efendim."

Duyduklarına inanamıyordu. Dönerek karşısındaki adama baktı. Elleri titremeye başlamıştı bile. Sesi de titriyordu.

"Ne! Maria'mı? Sen ne söylediğinin farkında mısın Henry? Maria'nın burada ne işi var?"

"Efendim, o şimdi zindanda. İsterseniz onunla siz konuşun. Çünkü sürekli ağlıyordu. Ben hiçbir şey anlamadım. Onu getiren papazlar da bana bir şey söylemediler."

Koşarak odasından çıktı. Merdivenleri atlayarak indi. Zindan, mahkeme binasının en alt katında ve yerin üç kat altındaydı. Meşalelerin aydınlattığı dar koridorlardan geçip günahkârların cezalarını çekinceye kadar atıldıkları karanlık zindanın demir kapısının önüne geldi. İçeriden hıçkırık sesleri geliyordu.

"Maria!" diye seslendi karanlığa doğru.

Etrafta zindancıyı aradı. Maria ile konuşmak istiyordu. Nihayet bir siluet belirdi karanlıkta. Ellerini tuttu. Sesi ince ve titriyordu.

"Efendim Ludovic. Benim Maria" dedi genç kız ağlamaya devam ederek.

Çok kötü görünüyordu. Çok pis ve hırpalanmış gibiydi. Güzel saçları birbirine karışmıştı.

"İyi misin Maria? Sana ne oldu böyle? Neden buradasın?"

Etrafına bakınıp tekrar zindancıya seslendi. Ayak sesleri duyunca da ellerini çekip Maria'ya susmasını söyledi. Yaşlı bir adam topallayarak geldi. Ludovic ona kapıyı açmasını söyledi. Yaşlı adam söyleneni yaptı.

"Işık getir!" dedi adama.

Adam uzanıp kapının iki yanındaki meşalelerden birini aldı ve hemen onun ardından içeri girdi. Duvardaki meşalelerden birini yakıp geri geri eğilerek dışarı çıktı ve kapıyı kapattı. Maria'nın yüzü çok solgun ve çok pisti. Üstündeki elbisesi yer yer yırtılmış ve saçları da dağılmıştı. Ama bütün bunlar onun masum güzelliğine gölge düşüremişti. Derin bir hüzünle sarıldı genç adama. Ludovic siyah saçlarını okşadı uzun süre. Hep Maria'ya bu kadar yakın olmak, nefesini hissetmek ve saçlarını okşamak istemişti. Ama asla bu şekilde değil. Maria'nın kalbinin sesini hissedebiliyordu. Uzun bir süre böyle kaldılar. Onu kendinden uzaklaştırıp zeytin gözlerine baktı.

"Ne oldu Maria? Seni buraya neden getirdiler?"

Maria'yı yerdeki samanların üzerine oturttu. Sonra da kapıya yönelerek zindancıya seslendi. Adam bir süre sonra kapıda beliriverdi.

"Bu mahkûm için yemek istiyorum. Git, getir!" dedi.

Yaşlı adam itiraz edecekken onu susturup derhal gitmesini söyledi. Sonra dönüp Maria'nın yanına oturdu.

"Ne oldu Maria? Anlat hadi."

Bir eliyle saçlarını düzeltirken diğer eliyle de Maria'nın ellerini sımsıkı tutuyordu. Genç kız ağlamaya devam ediyordu.

"Ben bir şey yapmadım efendim. Akşamüzeri kiliseye süt vermiş evime dönüyordum. Köye yaklaştığımızda eşeğimiz inatçılık yapınca durup azcık soluklanayım dedim. Sonra oturacakken yolun kenarında bir kitap buldum."

"Sonra ne oldu?"

"Onu yerden alıp üstünü sildim. Sonra da öptüm. Hepsi bu. Meğer şehirden iki asker yakınlardaymış. Beni kitabı öperken gördüler. Sonra da yakalayıp zorla döverek buraya kadar getirdiler. Ben hiçbir şey yapmadım, efendim. O kitabın ne olduğunu bile bilmiyorum. Onu sadece yolda buldum. İnanın bana."

Yalvaran gözlerle ona bakıyordu. Gözlerinden akan yaşlar, kirden görünmeyen yüzünde temiz yollar oluşturmuştu. Her şeye rağmen o kadar güzeldi ki… Böyle güzel bir meleğin kötü bir şey yapması mümkün olamazdı. Belli ki askerler bir hata yapmıştı. Gülümseyerek sevdiği kıza baktı, ona güven vermeliydi.

"Merak etme sen. Ben mahkeme başkanıyla konuşur, durumu düzeltirim. Birazdan yemeğin gelir. Yemeğini ye, biraz istirahat et. Burası pek rahat görünmüyor ama şimdilik idare et. Ben sonra seni yoklamaya gelirim, olur mu?"

Genç kız başını salladı. Ağlaması kesilmişti. Bakışlarındaki minnettarlık ve güven, Ludovic'in kalbini

burkmuştu. Maria'yı orda bırakıp Başrahip Louise'in odasına gitmek için merdivenleri çıkmaya başladı. Bu durumu nasıl düzelteceğini bilmiyordu.

"Yüce Tanrım, bu da mı gelecekti bu kızın başına?" diye mırıldandı son basamağı çıktığında.

Zaten çok zor bir hayatı vardı. Maria'nın annesi onu doğururken ölmüştü. Sütçülük yapan babası, ona bakamadığı için tekrar evlenmiş ama kadın Maria'ya çok eziyet etmişti. Genç kız çocukluğunu yaşayamamış, üvey anne elinde yıllarca çile çekmişti. Babası, bu konuda çaresiz kalmış ama yüce Tanrı, Maria'yı, üvey annesini yanına alarak kurtarmıştı. Son bir yıldır babası sürekli hastalanıyor ve yataklara düşüyordu. Bu yüzden tüm işleri Maria yapıyor, çok yoruluyor ama hiç şikâyet etmiyordu. Babasına olan sevgisi ve Tanrı'ya inancı onu hep ayakta tutmuştu. "Bir gün Tanrı beni de mükâfatlandıracaktır. Ben kötü bir insan değilim" derdi hep.

Rahip Louise'in odasının kapısının önünde durup derin bir nefes aldı. Bu tarihî binanın her şeyine özellikle de ahşap ve taş işçiliğine hayrandı Ludovic. Önünde durduğu kapı masif ceviz ağacından yapılmış ve çok güzel oyma desenlerle süslenmişti. Kapının heybeti, aslında oldukça uzun olan kendi boyunu bile fazlasıyla gölgede bırakıyordu. Aslında Mahkeme Başkanları ve üyeleri, bu binada yaşamazlardı ama Başrahip Louise, başkan olduktan sonra işine daha yakın olmak amacıyla burada kalmak istemiş, bu isteği geri çevrilmemiş, binanın her odası tekrar düzenlenmişti.

İçeriden ses gelince kapıyı iterek açtı ve içeri girdi. Burası, Ludovic'in hayatı boyunca gördüğü en güzel ve en büyük odaydı. Salonda kimse yoktu. Karşıdaki açık kapıya yöneltti bakışlarını. Orası yatak odasıydı. Başrahip yatak odasının kapısında belirdi. Üzerindeki yerlere kadar uzanan beyaz entarisi içinde daha yumuşak ve ılımlı biri

gibi görünüyordu. Elindeki kutsal kitabı kapatıp masif masanın üzerine bıraktı.

"Ne istiyorsun bu saatte?" diye sordu. Sesi de bakışları kadar sertti.

Bir iki adım daha atıp yanına yaklaştı. Hafifçe eğilip özür diledi.

"Efendimiz, bağışlayın. Sizinle yeni getirilen mahkûmla ilgili konuşmak istiyorum."

Adam ona eliyle masanın karşısına geçmesini işaret etti. Kendi de geçip masanın arkasındaki koltuğuna oturdu. Sonra önündeki bir tomar kâğıdı karıştırıp birini en üste koydu ve göz gezdirdi.

"Efendim, ben o mahkûmu tanıyorum. O çok dindar bir insandır. Kiliseye ve Tanrı'ya karşı bir suç işlemesi mümkün değildir. Sizden onu bağışlamanızı rica ediyorum."

Başkan ayağa kalkıp hiddetle bağırdı.

"Sen ne diyorsun be!" dedi. "Kız kitabı eline alıp okumuş, öpmüş ve alnına koymuş. Kitabın içinde Tanrı'nın adı geçmiyor."

Bu arada çekmecesinden çıkardığı bir kitabı ona doğru uzattı. Ludovic, kitabı aldı: Al Cebra (cebir). Şaşkınlıkla karşısındaki adama baktı.

"Ama efendim, bu bir ilim kitabıdır. Bunun içinde…"

"Ne olduğunu biliyorum. Kız bu kitabı okudu ve öptü."

Demek ki sorun buydu. Aslında ortada sorun bile yoktu.

"Efendim, Maria okuma yazma bilmiyor ki. Sanırım onu gören askerler olayı yanlış değerlendirmişler. Bu yüzden onu yargılamamız yanlış olur."

Başkanın gözlerinde beliren ifadeye bir anlam verememişti. Sanki onun gözlerinde karanlık bir şeyler aramıştı. Kısa süren bir sessizliğin ardından yaşlı adamın sesi odanın her tarafında yankılandı.

"İçinde Tanrı'nın adı geçmeyen her kitap, şeytanın eseridir. Onun içine şeytan girdi. Kâfir bu yüzden yargılanacak. Sen de savcı olarak işinin başında olsan iyi edersin, anladın mı? Bundan sonra da bana kimi savunacağına dikkat et."

Duyduklarına inanamamıştı. Başkanın son sözleri o kadar ağır ve sert olmuştu ki Ludovic şaşkınlığını uzun bir süre üzerinden atamadı. İleri bir hamle daha yaptı.

"Efendim, ben o zavallıyı tanırım. O da bizim gibi koyu katoliktir. O…"

"Yeter!" diye bağırdı yaşlı adam. "Seni bu konuda daha önce de uyardığımı hatırlatmama gerek yoktur herhalde. Şimdi derhal çık, uyumam gerekiyor."

"Ama efendim…"

Adam arkasını dönüp giderken Ludovic, bu aksi ve zalim adama bir şeyleri anlatmanın yersiz olacağını fark etti. Biçare arkasını dönüp çıktı odasından. Duvara yaslanıp derin bir nefes aldı.

"Yüce Tanrım bana ve Maria' ya yardım et. Ben ne yapacağım şimdi? Eğer onu yargılarsak ne olacağını tahmin bile etmek istemiyorum."

Dahası, onun suçunu Ludovic ispatlamaya çalışacaktı.

"Tanrım biz ne yapıyoruz böyle? Günahsız insanların canlarını yok yere alıyoruz. Lütfen bize doğru yolu göster. Maria'ya merhamet et Tanrım!"

Gözlerinden sessizce süzülen yaşlara engel olamadı. Bedeni ve ruhu titremeye başlamıştı. Duyduklarına hâlâ inanamıyordu. Maria, bir ilim kitabını öptüğü için üstelik de okuryazarlığı olmadığı halde yargılanacaktı. Babası hastalanmadan birkaç gün önce Maria, Ludovic'ten kendisine okuma yazmayı öğretmesini istemişti. O da bunu seve seve kabul etmiş ancak babası hastalanınca bu mümkün olmamıştı.

Odasına çıktı ağır ve titrek adımlarla. Kutsal kitabı açıp dakikalarca okudu. Oysa ne okuduğunun bile farkına varmamıştı. Odasının içinde dolaşıp düşünüyor ama Maria'yı bu zalimlerin elinden nasıl kurtarabileceğini bulamıyordu. Onu gizlice kaçırmayı bile düşündü ama nereye gideceklerdi? Üstelik yakalandıkları takdirde her ikisinin artık yargılanma hakları da olmayacaktı. Bir taraftan da böyle zalimane bir şeyin nasıl olabileceğini düşünüp duruyordu. Kafası saatlerce bu gelgitlerle boğuştu. O kadar yorulmuştu ki… Çaresizliğin verdiği yorgunluk…

Annesi beyaz elbiseler içinde bir melek kadar güzel ve alımlıydı. Ama gözlerindeki hüzün ve sesindeki endişe onu korkutuyordu.

"O günahsız kızı kurtar oğlum. O senden yardım diledi. Sana elini açanlara yardım et. Haksızlıklara boyun eğme. Tanrı seninle olacaktır. Git."

İrkilerek uyandı birden. Bütün vücudu terle yoğrulmuştu. Başındaki ağrı da iyice artmıştı.

"Anne!" diye mırıldandı karanlığın içinde bakışlarını gezdirirken.

Gece yarısı olmuştu. Gördüğü rüyayı idrak etmeye çalıştı. Annesi ona hep yol gösterirdi. Hemen yerinden kalkıp odadan çıktı. Hızlı ama sessiz adımlarla zindanlara doğru indi. Maria'ya geleceğine söz vermişti. Belki de uyumuştu. Ona nasıl söyleyecekti? Hiç işlemediği bir suç için yargılanacağını nasıl anlatacaktı? Söylemeli miydi? Oysa genç kıza ümit de vermişti. Zavallı kız!

Zindancı ortalıklarda görünmüyordu. Maria'nın kaldığı zindana doğru ilerlerken onun sesini duydu. Bağırmaya çalışıyor gibiydi. Hızlı ama sessiz adımlarla ilerledi. Zindanın kapısı aralıktı. İçeride yanan meşalenin ışığını algılayabildi önce. Bu saatte, bu kapı neden açıktı? Yüreğindeki korkuyu fark edince teslis getirip dua etti. Usulca yaklaşıp kapının aralığından baktı. Gördüklerine inanamıyordu.

Maria yerde yatmış, üzerine uzanmış bir adamla boğuşuyordu. Biraz daha uzanıp dikkat etti. Tanrım bu olamazdı. Başrahip Louise, Maria'nın üzerindeydi. Bir eliyle kızın ağzını kapatmaya çalışıyor diğeriyle de dizlerine kadar sıyırdığı eteğinin altından çamaşırını indirmeye çalışıyordu.

"Debelenme diyorum sana. İyi olursan seni ölmekten kurtarırım" diye söyleniyordu yaşlı rahip.

Ludovic gördüklerine inanamıyordu. Bir rahip böyle bir şeye nasıl kalkışırdı? Üstelik bu adam mahkeme başkanıydı. Midesinin bulandığını hissediyor, kusmamak için kendini zor tutuyordu. Adama engel olmak için içeri girecekti ki rahibin genç kıza söyledikleriyle dondu kaldı.

"O geberesice savcıyla yatmış olmalısın. Yoksa seni neden bu kadar korusun? Bana da iyi davranırsan seni aklarım. Yoksa diri diri yaktırırım seni" diyordu genç kıza.

Bu adam bir sapıktı. Zavallı Maria'nın sesi kesilmişti. Kim bilir ne kadar uzun süredir bu adamla mücadele ediyordu. Ona, çirkin arzularına nail olmadan engel olmalıydı. Dizlerine son bir derman vermesi için Tanrı'ya dua etti. Kapıyı ardına kadar itip içeri daldı. Adam Maria'nın üzerine iyice abanmış, pis emellerini gerçekleştirmeye çalışıyordu. Zavallı Maria ise pis adamın altında yarı baygın bir halde yatıyordu. Ludovic bağırarak adamın üzerine yürüdü. Rahip, hiç beklenmedik bu durum karşısında şaşkınlıkla bakakaldı hasmına. Başına gelecekleri önleyebilmek için onu durdurmaya çalışırken Ludovic, gördüklerinin de kendisine verdiği kuvvetle, yaşlı adamı tutup karşı duvara fırlattı.

Yaşlı adamın boğazından acı bir çığlık koparken çarpmanın da etkisiyle sersemleyip yere yığıldı. Ludovic adamı bırakıp yarı baygın halde kalkmaya çalışan Maria' ya yardım etti.

"Tamam geçti. İyi misin? Sana dokundu mu?" diye sordu endişeyle.

Maria ağlamaya devam ediyordu. Bir taraftan da üstünü, başını, saçlarını düzeltiyordu. "Hayır" diyebildi sadece.

Derin bir nefes alıp verdi Ludovic. Kıza sarıldı. Sonra bakışlarını yerden kalkmaya davranan adama çevirdi. Hiçbir şey olmamış gibi ayağa kalkıp yanlarından geçerek kapıya doğru yürüdü başrahip. Deli bakışlarını önce kıza sonra da hasmına çevirdi. Bakışlarında hırs ve öfke vardı. Yakalanmış olmak mıydı onu rahatsız eden yoksa başarısız olmak mı? Karşılaşsalar bir yerde, canını yakacak gibi bakıyor, tehdit ediyordu bakışlarıyla. Ludovic ayağa kalkmak isteyince kolundan tutarak engel oldu ona Maria. Kendisini bırakmasını istemiyordu. İhtiyar rahip ağzının içinde bir şeyler mırıldanarak çıktı zindandan.

Bu nasıl bir dünyaydı? Bu zavallı kızın günahı neydi? Herkes gibi onun da onurlu yaşamaya hakkı yok muydu? Onur böyle adamların elinde oyuncak olmaya mahkûm mu olacaktı? Göğsüne bastırdığı kızın saçlarını okşadı. Yumuşak sesiyle onu sakinleştirmeye çalışıyordu.

"Şimdi ne olacak, efendim? Bana ne olacak?" diyerek ağlıyordu Maria.

Sesi titriyordu. Çok korkmuştu ve hâlâ korkuyordu. Öyle ya… Şimdi ne olacaktı? Maria'yı burada bırakamazdı. Artık kurtulmak için hiçbir şansı kalmamıştı. Biraz düşündü. Kaçarlarsa sonunda yakalanırlardı ve bu onların sonu olurdu. Kasabaya haber salıp Başrahip Jean Christophe'den yardım istese. O da olmazdı. Burada olanlara kimse inanmazdı ki… Kendi ve Maria'nın sözüne karşılık mahkeme başkanının sözü. Kimse yaşlı bir adamın bir kıza saldıracağına inanmazdı. Üstelik bu adam Inquisition Mahkemesi başkanı bir rahip ise… Adamın her yerde tanıdıkları vardı. Hayır, hayır. Rahibi tehdit ederek Maria'yı kurtarabilirdi belki. Ya da Mahkemede, suçlamaz savunursa onu kurtarabilirdi.

"Biraz sabret Maria. Seni buradan kurtaracağım. Biraz düşünmem gerekiyor."

Maria'ya da burada kalmasını ve kendisine sorulduğunda burada olanları aynen anlatmasını söyledi. Sonra da alnından öptü.

Bütün gece ve sonraki gün genç kızı kurtarabilmenin yollarını arayıp durdu. Zalim başrahip ortalarda görünmüyordu ama kilisede hummalı bir kargaşa vardı sanki.

Çaresizliğin verdiği yorgunluk bedenini bir pelte gibi yığıvermişti yatağına. Büyük gürültülerin arasında ter içinde uyandı. Planlar yaparken uyuya kalmıştı. Elini yüzünü yıkadıktan sonra rahip cübbesini giyerek odasından çıktı. Rahip Louise ile konuşacakları vardı. Yaşlı adam odasında yoktu. Erken kalkmış olmalıydı. Aşağıya inerken genç Henry'nin kendisine seslendiğini duydu. Genç rahip meraklı bakışlarla elindeki mektubu ona uzattı. Zarfın üzerinde kardinal hazretlerinin mührü vardı.

"Kardinallikten bana neden mektup gelsin ki?" diye sordu meraklı bakışlarla Henry'ye bakarak. Henry başını sallayarak selam verdi ve yanından ayrıldı. Mektubu okumaya başladı.

"Rahip Ludovic. Artık bu göreve uygun olmadığınız kararı verildiğinden Inquisition Mahkemesindeki savcılık ve üyelik görevinizden azledildiniz."

Şaşkınlıkla elindeki kâğıda bakakaldı bir süre. Bu nasıl olabilirdi? Rahip Louise'in kendisini şikâyet ettiğini duymuştu ama… Nasıl bu kadar çabuk, inanamıyordu. Ludovic aylar sürer, diye düşünmüştü. Merdivenlere yığılıp kaldı. Maria'yı nasıl kurtaracaktı? Savcılık yapamazsa hiçbir şansı kalmazdı. Vücudunun titremesine ve gözlerinden yanaklarına süzülen yaşlara engel olamadı.

"Tanrım bana yardım et. Zavallı kıza yardım etmeme yardım et, yüce İsa bana yol göster." Elleriyle gözlerini sildi. Kendisini toparlayıp harekete geçmeliydi. Maria'yı bir

şekilde kaçırmalıydı. Yoksa diğer nice zavallılar gibi onu da cezalandıracaklardı. Ludovic bu cezanın ne olacağını düşünmek bile istemiyordu. Başka şansı kalmamıştı, onu kaçıracaktı. Zindanlara geldiğinde bir yolunu bulmalı ve onu çıkarmalıydı. Henry'den yardım isteseydi. Hayır, hayır. Henry'ye durumu izah edene kadar cani Louise belki başka şeyler yapardı. Ludovic, ihtiyar Louise'i hafife almıştı. Maria'nın kapısının önüne mızraklı askerler yerleştirilmişti. Louise'in şehir kalesi ile arası çok iyiydi, askerler ona tapardı nerdeyse. Ludovic bunu şimdi daha iyi anlıyordu. Adamların üzerine saldırdı, hiç düşünmeden. Maria'yı oradan çıkarmalıydı. Askerler karşısına dikilip iki hamlede, silah kullanmadan yere serdiler onu.

"Buraya girişiniz yasaklandı rahip. Tekrar ederseniz sizi tutuklama emri aldık" dedi askerlerden biri. Elindeki mızrağı ona doğrulttu.

"Lütfen bizi zor kullanmak zorunda bırakmayın. Gidin!" diye bağırdı mızrağı bacağına dokundurarak.

Doğrulurken bütün bu yaşadıklarının kâbus olması için dua etti. Askerlere bir şeyleri anlatmanın anlamı da yoktu. Onlar kilisenin emirlerini uygulamakla mükellefti ve kilise Louise demekti.

Sakin kafayla düşünmek için odasına çıktı. Neyi nasıl yapacağını bilmiyordu ama bir şekilde Maria'yı kurtarmalı, onun acılarına son vermeliydi. Daha odasına henüz girmişti ki kapısı sert bir hareketle açıldı ve içeri Rahip Louise girdi. Ardından iki asker geldi ve mızraklarını ona doğrulttular. İhtiyar sapık ona doğru iki adım attı, yüzünde pis bir gülümseme vardı.

"Hemen burayı terk ediyorsun" dedi sakin sakin gülümserken. "Aksi takdirde seni de koruduğun o pis fahişenin yanına attırırım."

"Sen rahip değil şeytanın ta kendisisin. Seni öldürmeliydim aslında" diye bağırdı Ludovic. Öfkesi yüreğinden diline taşmıştı çoktan.

Üzerine yürüyünce askerler de ona doğru adım attı. Ona galibiyet kazanmış edasıyla bakan ihtiyarın yüzüne tükürdü.

"Bir gün seninle hesaplaşacağız. Bunu hiç unutma. Maria'ya bir şey olursa seni kendi ellerimle gebertirim. Tanrı şahidim olsun."

Yaşlı adam pek de korkmuş görünmüyordu.

"Hemen bu binayı terk etmezsen seni tutuklattıracağım ve benim mahkememde yargılanmanı sağlayacağım. Ya da şimdi seni yalnız bırakırım, toparlanır gidersin."

Ona alaycı bir bakış atarak arkasını dönüp çıktı. Ludovic, çaresizliğin ne denli kötü olduğunu yeni fark ediyordu. Eli kolu bağlanmıştı, Maria'nın yanına gidemezdi artık. Onu öldürürlerse zavallı kıza faydası dokunmazdı, o yüzden sağ kalmalıydı. Dışarıdan bir şeyler yapmalıydı. Rahip Louise'i düşündü. Bir insan nasıl bu kadar kötü olabilirdi, anlayamıyordu. Hemen toparlanmaya başladı. Haçını boynundan çıkarıp çantasına koydu. Masasının çekmecesinde duran bıçağını da aldı. Onu, babası savaşta ölmeden birkaç ay önce, şehre gelen bir Süryani tacirden almış, gümüş kakmalı sapının üzerine Ludovic'in adını yazdırtmıştı. Babasıyla birlikte çalışan genç Pierre ona hem bıçak hem de yay kullanmayı öğretmişti. Bu konuda öylesine ustalaşmıştı ki namı şehre gelen yabancı tacirler arasında bile dolaşır olmuştu. Hatta sırf onun bu becerisini görmek için kiliseye gelenler bile olmuştu. Ama babası ona bu bıçağı verirken: "Asla kötülük için kullanma" demişti. Gittiği her yere götürürdü babasının son hediyesini.

Henry telaşla kapısında bekliyordu. Onu görünce hemen içeri aldı.

"Sana güvenebilir miyim Henry?" diye sordu ona.

"Neler oluyor efendim? Bütün kilise karışmış. Herkes bir şeyler anlatıp duruyor."

Sorusunu tekrarladı. Henry onaylarcasına başını sallayınca onu oturttu ve her şeyi bütün gerçekliğiyle anlattı. Henry şaşkınlığını gizlemeyerek teslis getirdi.

"Yüce Tanrım. Sen günahkâr kullarını bağışla" dedi. "Size inanıyorum efendim. Nasıl yardım edebilirim?"

"Buradan kovuldum. Kalacak bir yer bulmalıyım önce. Bir şekilde Maria'yı kurtarmam gerekiyor anladın mı? Benden haber bekle. Kimseye bir şey söyleme. İhtiyardan da uzak dur."

Ona minnettarlıkla sarıldı.

Maria'nın İnfazı

Bütün gün kalabileceği bir yer aramıştı şehirde. Fakat Başrahip Louise'in gücünü çok hafife almıştı. Tüm kapılar bir bir yüzüne kapanmış, birçok insandan da kiliseye karşı geldiği için hakaret dolu sözler işitmişti. Bu insanları çok farklı tanımıştı. Sanki Pazar ayinlerinde onun yanına gelip minnet duygularını ifade eden, günah çıkarmak için sıraya giren, hatta bebeklerinin vaftizi için kabul eden onlar değildi. Ne olmuştu bu insanlara? Hissettikleri korku ve çaresizlik, onları doğru düşünmekten ve doğruyu yapmaktan alıkoyuyordu. Oysa Ludovic, hep bu insanların daha doğru insan olması için didinmemiş miydi? Şehirde yaşamak zaten yeterince zor olmuştu onun için. Taşıyabileceğinden daha çok yükü sırtlamıştı şimdi de. Üstelik tek başına, mahkeme başkanını ve tüm şehri karşısına alarak. Maria'ya nasıl yardım edeceğini bilmiyordu. Bir gün sonra yargılanacak ve büyük olasılıkla ceza alacaktı. Onun üzerinde pis emellerine nail olamayan ihtiyar Louise, makamını ve gücünü kullanacaktı. Çirkin olan da önlenmesi gereken de buydu aslında. Daha önce aynı şeyi tekrar yaptığını, şehir surlarının dışında küçük bir hanı olan yaşlı hancı Âmâ

Harry'den öğrenmişti. Kapısına kapanan tüm şehir hanlarından sonra ne yapacağını düşünerek yola koyulmuş ve daha önce hiç gitmediği şehrin kuzey çıkışına kadar varmış ve bir hanın önünde son bir defa Tanrısına dua ederek kapıyı çalmıştı. Beklediği gibi kovulmamış aksine yaşlı adam etrafı kolaçan ettikten sonra onu hemen içeri almış ve bir tas sıcak çorba vermişti. Sürekli yanında gezen bir kurt köpeği vardı. Son derece bakımlı ve iyi beslenen bir köpek olduğu belli oluyordu.

Yaşlı hancının anlattığına göre, annesi Fransız, babası İngilizmiş. Yıllar önce buraya yerleşip bu derme çatma hanı inşa etmişler. Sonra ikisi de ölünce tek oğulları olan Harry burayı işletmek için gelmiş. Âmâ Harry, anlatırken titriyordu. Bir gözü hiç görmüyordu. Diğer gözüyle çok az görebilse de yine de yaşadığına şükrediyordu. Bir gün bütün bu olanların intikamını alabileceği düşüncesi onu ayakta tutuyordu.

"Sizi bu yüzden içeri aldım. Sabahın erken saatlerinde Louise'in adamları dolaşıp herkese emir verdiler" dedi zavallı ihtiyar, sessizce ağlamaya başlamıştı.

"Dünyalar güzeli bir kızım vardı. Adı İsabel'di. Öyle güzel, öyle narindi ki… Ona bakmaya kıyamazdım. Birileri ona zarar verecek diye çok korkardım. Kahrolası Louise, onu aldı benden" derken yumruklarını sıkıyordu.

Bu arada kendisine ikram edilen şıradan bir yudum daha aldı Ludovic. Yaşlı adam sinirden dişlerini sıkarak konuşmaya devam etti. On dört yıl kadar önce, kızını birkaç saat için evde yalnız bırakmış. Döndüğünde evin altının üstüne getirildiğini, tüm eşyaların kırıldığını ve kızının ortadan kaybolduğunu görmüş. Komşularından biri, askerlerin gelip birini aradığını ve sonra kızının kiliseye götürüldüğünü anlatmış. Kızını kaçak bir askeri sakladığı gerekçesiyle kilisede alıkoymuşlar. Geç vakit, kiliseye kızını almak ve bir yanlışlık yapıldığını anlatmak için gittiğinde, kızının yataklık ve fahişelik yaptığı gerekçesiyle yargıla-

nacağını duymuş. İhtiyar Louise, o zaman kilisenin başrahipliğini yapıyormuş. Yaşlı babayı kapısından kovmuş ve Harry ondan sonra kızını bir daha hiç görememiş. Ertesi gün İsabel, günün ilk ışıklarıyla birlikte yargılanmış ve bir gün sonra da şehir meydanında kurulan çarmıhta diri diri yakılarak öldürülmüş.

"Kızıma yardım edemedim" dedi ağlayarak. Yumrukları sıkmaktan morarmıştı ve yaşlı bedeni mütemadiyen titriyordu. "Benim kızım tertemizdi. O öyle bir şey yapmazdı. Söylediklerine göre kızımı kontrol etmişler, kız çıkmamış. Bu nedenle yaktılar kızımı. Ama o aşağılık herif kızımı iğfal etti. Zindandaki mahkûmlardan biri kızımın yardım için bağırdığını, daha sonra Louise'in zindancıdan ortalığı toplamasını istediğini duymuş. Ertesi gün de hemen kızımı…"

İhtiyar adam sustu. Sessizce gözlerinden akan yaşlar çığa dönüştü.

"Kızım bir melek gibiydi. O, narin bir çiçek gibiydi. Onu benden aldılar. Kızıma son bir kez sarılamadım bile. Kızımı o aşağılık herif kirletti. Sonra da kendi suçunu gizlemek için yaktırdı. Ondan intikam almaya yemin ettim. Olaydan bir yıl sonra onu yolda kıstırıp apış arasından bıçakladım. Hem de defalarca… Kızıma yaptıklarının bedelini ödemesi gerekiyordu. Ama ölmedi namussuz. Beni buldu ve bunu yaptırdı" dedi kör gözlerini işaret ederek.

"Şimdi çaresiz kör bir ihtiyardan başka bir şey değilim" dedi derin bir iç çekerek. "Bart da olmasa ne yapardım bilmiyorum. Köpeğim Bart, karanlık dünyamda yolumu aydınlatan tek ışık oldu benim için. Buraya gelen bir tacirden hediye kaldı bana" dedi yanında duran köpeğin başını okşayarak.

İki yıl önce hana gelen bir tacirin köpeği erken doğum yapmış, Bart'ın altı kardeşi doğumda ölmüştü. Tacir, bakamayacağını söyleyip hayata tutunmaya çalışan çelimsiz yavruyu Harry'ye vermişti.

Ludovic büyük bir merhametle yaşlı adamın ellerinden tuttu. Sonra da yanaklarından akan yaşları sildi. Kendini öyle çaresiz hissetmişti ki…

"Tanrı sana yardım edecektir, yaşlı adam. Senin kocaman bir yüreğin var. O yüreğini sevgiyle yoğur."

"Zavallı kıza da aynı şeyi yapmıştır" dedi ihtiyar adam.

Ludovic kendini adamın hikâyesine öyle kaptırmıştı ki bir an için Maria'yı unutmuştu. Ayağa kalkıp odanın içinde dolaşmaya başladı.

"Kızım için bir şey yapamam artık. Senin için ne yardımım olacaksa söyle" dedi yaşlı adam. "Verecek bir canım kaldı ama o adamın yaptıklarını bulmasını çok isterim."

"Zaten fazlasını yaptın, teşekkür ederim."

Yanına yaklaşıp yaşlı adama sarıldı ve teşekkür etti. Yaşlı adam bükülmüş beliyle kambur yürüyerek odadan çıktı. Ludovic pencerenin dibindeki sedire oturup dışarıya baktı.

Birinin bedenini sarstığını hissedip uyandı. O kadar yorulmuştu ki hemen oturduğu sedirde uykuya yenik düşmüştü. Yaşlı hancı başında dikiliyordu.

"Uyan evladım. Çırak haber getirdi. Bir an önce harekete geçmelisin."

Yanında on yaşlarında cılız bir çocuk vardı. Çocuğa odadan çıkmasını söyledi. Ludovic doğrulurken yaşlı adam da yanına oturdu. Elini Ludovic'in omzuna koyup ümitsizce ve hırsla başını iki yana salladı.

"İhtiyar it tam uğursuz çıktı."

"Ne oldu?"

"Louise sandığımızdan da şeytanmış. Sabah sen çıktıktan sonra Maria'yı yargılamışlar. Çok üzgünüm evlat."

Yüreği göğsünü delip çıkacaktı. Belli ki Maria'nın cezası ağırdı.

"Yüce Tanrım, Maria'ya yardım et" diye mırıldandı. "Cezalandırıldı değil mi?"

Daha sorusuna cevap alamadan duyduğu seslerle irkildi yaşlı adam.

"Biri geldi galiba. İnşallah çocuğu takip etmemişlerdir."

Sonra ona içeride kalmasını söyleyerek ardından kapıyı kapatıp çıktı. Kısa bir süre sonra kapı vuruldu ve genç rahip Henry belirdi eşikte. Nefes nefese kalmıştı. Yerinden kalkıp ona doğru gitti. Sarıldılar. Genç rahip terlemiş ve yorulmuştu.

"Efendim, olanları duydunuz mu?"

"Evet, duydum Henry. Her şeyi detaylı bilmek istiyorum anlat bana."

Genç adamı pencereden uzak bir yere oturtup karşısına geçti. Bu arada küçük bir çocuk yeni misafire bir bardak şıra getirmişti. Henry bir yudum alıp anlatmaya başladı.

"Başrahip Louise hemen, mahkemeden birini vekil savcı yapıp Maria'nın yargılanmasını istedi. Sonra da yargıladılar onu. Kimseyi salona sokmadılar. Kimse tam olarak ne olduğunu bilmiyor. Şehir birbirine girmiş durumda efendim."

"Karar ne?" diye sordu. Sesinin titremesine engel olamamıştı.

Bir süre göz göze geldiler. Henry duraklayınca ısrar etti.

"Efendim, dediler ki… Okuduğu kitapta Tanrı kelimesi olmadığı için suçlunun içine şeytan girmiş. Pazar ayininden sonra meydanda Şeytan çıkarma işlemi yapılacak…"

Bu olamazdı, olmamalıydı. Yerinden kalkıp kapıya yöneldi.

"Tanrım, onu oradan çıkarmam lazım. Zavallıyı sebepsiz yere öldürecekler."

Henry atılarak önüne geçti.

"Yapmayın efendim, gidemezsiniz. Başrahip, ceza infazı bitene kadar sizin görüldüğünüz yerde tutuklanmanız için emir çıkarttırdı. Üstelik Maria'nın kapısına da silahlı askerler koydurttu."

Ludovic, bir onu engellemeye çalışan gence, bir de bitmiş, tükenmiş ve çaresiz ellerine baktı.

"Bir şeyler yapmam lazım. Maria'nın kurban edilişine seyirci mi kalalım Henry? O hiçbir şey yapmadı."

Henry gittikten sonra koynundan haçını çıkarıp dua etti. Uzun süre yüreğinde akan gözyaşları şimdi yanaklarında nehirler oluşturmaya başlamıştı. Dizlerinin üzerine çöküp Tanrısına Maria'yı koruması için dua etti. Hayatı boyunca ona, insanlara iyilik etmesi öğretilmişti. Dua etmeyi, insanlara sevgi ve şefkat aşılamayı öğrenmişti. Daha fazlasını kaybettiğinin farkına şimdi varıyordu. Keşke beynini değil de yüreğini dinleseydi. Keşke din adamı değil de babası gibi fakir bir balıkçı olsaydı. Keşke o zeytin gözlerin kendisine hep güldüğünü, o minik yüreğin kendisi için attığını görebilseydi. Keşke Maria hep yaşasaydı. Onun için yapabileceklerinin farkına varıyordu ama nafile. Yaşlı ve vicdansız bir adama yenilmişlerdi. Üstelik bu adam aynı şeyleri önce kim bilir kaç kez daha yapmıştı? Aynı çark dönüyordu, asıl suçlu aynıydı sadece zaman ve kurban değişmişti. Maria'nın hayatta kalma veya kurtulma ihtimali yoktu artık.

Zavallı Maria "içine şeytan girmiş" suçundan dolayı şeytan çıkarma cezasına çarptırılmıştı. Bu, kilisenin bir kadına veya bir genç kıza verebileceği en ağır cezaydı. Ludovic, çok küçük yaşlarda iken babasının böyle bir şeyden bahsettiğini duymuştu. Bu ceza, Fransa'nın doğusunda yaşayan fakir bir ailenin on dört yaşındaki kızına, kilisenin kurallarına uymadığı için verilmişti. Zavallı kızın zayıf

bedeni, saatlerce süren bu insanlık dışı işkenceye katlanmış ama son infaza kadar dayanamamıştı. Bir Pazar ayininden sonra, günahkâr kadın, şehir veya kasaba meydanında kurulan bir tahta çarmıha gerilir ve diri diri yakılır. Bu yaptırım gücü çok yüksek bir cezaydı. Kiliseye göre bu cezaya maruz kalmak istemeyen kadın, günah işlemez, yoldan çıkmaz veya çıkarmaz ve erkekler de kilisenin daha yüce olduğunu kabul eder ve boyun eğer.

Güneşin ilk ışıklarına kadar neyi nasıl yapacağını bilmeden düşünüp durmuştu. İki gün sonra Maria, çirkin insanların ellerinde, toprağından sökülmüş taze bir fide gibi yok olup gidecekti. En kötüsü de sivil halkın bu insanlık dışı katliama sesini yükseltmemesiydi. Bir anda herkesin gözlerine ve yüreklerine kalın perdeler iniyordu sanki. Herkes bir anadan doğduğunu veya bir insan olduğunu unutuyordu adeta.

Henry'nin gelişiyle daha da üzülmüştü. Çünkü zavallı Maria'nın babası Anselmo, dün gece kızının adını sayıklayarak son nefesini vermişti. Adamın hasta yüreği kızına yapılan haksızlığa dayanamamıştı. Ludovic böylesinin daha iyi olduğunu düşündü. Zaten zavallı adam kızına yapılacak işkencelere de dayanamazdı. Hangi babanın yüreği böyle adice işkenceleri kaldırabilirdi ki…

Henry'den Başrahip Jean Christophe ve diğerlerinin de şehre geldiğini öğrenmişti. Saygı duyduğu ve sevdiği insanları görmeye ve yardımlarına ihtiyacı vardı ama hain Başrahip Louise, Ludovic'e yardım ederler gerekçesiyle onları silah zoruyla tekrar geri göndermişti. Adiliğinin ortaya çıkmasından korkuyordu.

Âmâ Harry, ona yeni bir gömlek ve pantolon verdi. Kılık değiştirip şehirde bir tur atmak, neler olduğuna bakmak ve yapabilirse Maria'nın yanına gitmek istiyordu. Burada yapayalnız kalmış, gelebilecek yardımların da önü kesilmişti.

Şehirde hummalı bir kalabalık vardı. Duyduklarına göre limana büyük bir ticaret gemisi demir atmıştı. Bu şehre hareket kazandıran zaten, sadece ayda bir veya iki kere gelen ticaret gemileriydi. Şehir esnafı bu alışverişlerden para kazanıyordu. Tanrı'ya şükretti. Kalabalıkta çok dikkat çekmezdi. Daracık sokakları saran taş binaların arasından geçerek daha dört gün önce kendisinin de bir ferdi olduğu şehir kilisesinin bulunduğu meydana yaklaştığında, buraya geldiğine pişman olmuştu. Maria'nın infazı için hazırlıklar yapılıyordu. Meydanın ortasına tahtadan yüksek ve geniş bir platform yerleştirilmişti. Ortasına tahtadan büyük bir haç yerleştirilmişti. Meydandaki diğer her şey kaldırılmıştı. İnsanların bunu heyecanla beklediğini duyuyordu. Esnaflar, içten içe zevk alarak, gelen tacirlere bunun diğer bütün kadınlara ve münkirlere bir ders olacağını söylüyor ve bunun gerekliliğinden aksi takdirde kilisenin kuralların hiçe sayılacağından bahsediyorlardı. Ne zalimlik, ne vahşet… Yine yüreğinin sıkıştığını hissediyordu. Bütün bu olanların kâbus olmasını ve biraz sonra uyanabilmeyi diledi Tanrısından. Kilisenin basamaklarında bir sürü asker vardı. İçeriye asla giremezdi. Ludovic daha önce böyle bir şeyle karşılaşmamıştı. Kilisenin asker karşısındaki bu üstünlüğü onu şaşırtıyordu. Aslında çok bilinen bir şeydi bu. Günahsız binlerce insanın kıyımına neden olan haçlı seferleri de kilisenin çağrısıyla yapılmamış mıydı? Her yerde askerler dolaşıyordu kilise adına. Dine ihanet edecek, kiliseye baş kaldıracak her insan yakalanıyor ve yakılarak öldürülüyordu. Bütün bu insanlığa yapılan işkencelerin bitmesini diledi. Eliyle elbisesinin altında gizlediği haçına dokundu. Kimden medet umacaktı? Bir yaşlı hancı bir de genç Henry biliyordu gerçekleri. Maria'nın adi bir ihtiyar tarafından oyuna getirildiğini kime haykırabilecekti? Ağır daireler çizerek etrafına bakındı. Taş meydanın etrafında gezdirdi gözlerini. İnsanların bu kadar kayıtsız kalmalarına üzülüyordu. Bir gün aynı haksızlığın kendilerine

yapılabileceğini düşünemiyorlar mıydı? Hava soğuyor, bulutların arasından yüzünü gösteren güneş de yavaş yavaş yerini puslu karanlığa bırakmaya hazırlanıyordu. Bakışlarını tekrar kilisenin girişinde yoğunlaştırdı. Onca askeri geçemezdi. Ne yapacaktı? Ona savaşmak öğretilmemişti. Annesi ve babası ona sevgi ve saygı içinde yaşaması gerektiğini, huzuru sadece bu iki şeyde bulabileceğini öğütlemişlerdi hep. Bir tek bıçağı vardı yanında hain kanı akıtabilecek ama yapamazdı, o bir din adamıydı. Dinin güzelliklerini yaşamalı ve yaşatmalıydı. Gördükleri onun midesinin bulanmasına fazlasıyla yetiyordu. Farklı sokaklardan geçerek hana döndü. Hancıyla kısa bir süre oturduktan sonra bir şey yiyemeyeceğini hissedip kendisine hazırlanmış olan küçük odasına çıtı. Sadece bir yatak, küçük bir tahta masa ve iskemle vardı bu odada. Üzerindekileri çıkarıp kendi giysilerini giydi ve yatağının önünde diz çöktü. Boynundan hiç çıkarmadığı altın haçını kalbinin üzerinde tutup bildiği tüm duaları Maria için okudu. Artık yaşaması için değil sadece fazla acı çekmemesi için dua edebiliyordu.

Bütün gece Tanrı'ya, onu meleklerin arasına alması için dua etti. Sabahın ilk ışıklarıyla dualarını bitirip hancının verdiği giysileri giydi. İstemeye istemeye gidip yüzünü yıkadı ve aynadaki bitmiş ve tükenmiş yüze baktı. Yeşil gözlerindeki umutsuzluk ve ızdırap, yüzünün her santimine biçare ifadeler ve kara gölgeler düşürmüştü. Günlerdir tıraş olmadığı için sakalı uzamıştı. Sarı saçları dağılmış ve kirlenmişti. Her zaman bakımlı olduğundan, o olmadığına kendisi bile inanabilirdi. Bunu yapmaya ne takati, ne zamanı, ne de isteği olmuştu. Meydanda aleni dolaşsa bile herkes onu bu haliyle tanıyamazdı. İnfaz, öğle ayininden sonra yapılacaktı. Öğleye kadar belki bir şeyler düşünebilirdi. Han kalabalık değildi. Şehrin çıkışına ters kaldığı için çok uğrayan olmazmış. Yaşlı hancıyla birlikte bir iki lokma atıştırdıktan sonra tekrar odasına çıktı. Odasının

penceresi şehrin kuzey tarafındaki sarp dağlara bakıyordu. Öyle ulaşılmaz, öyle dirençli ve öyle yüce görünüyordu ki onların yerinde olabilmeyi diledi. O dağlara zarar vermek imkânsızdı. O dağların sevdiğine de kimse el atamaz, canını yakamazdı. Yılın her ayı tepelerinde donan karın görüntüsü insanları ürkütmeye yeterdi.

"Kendimi güçlü zannederdim ama değilmişim" diyerek kızdı kendi kendine.

Başını defalarca pencerenin kenarına vurdu. Izdırap içindeydi. Maria'nın tüm acılarını almak, dünyada var olan tüm güzellikleri de o masumun ayakları altına sermek istiyordu. Kalbinin ritmi sanki bir yerlere yetişmek istiyor gibi hızlanmıştı. Günlerdir ara sıra göğsünü yoklayıp giden sıkışmalar artmış, onun yatağına uzanmasına sebep oldu. Dudaklarından sessizce dökülen kelimeler birleşip zavallı Maria için birer dua oluşturuyordu. Nihayet, Maria'yı annesinin yanında gördüğünde mutlu olmuştu.

İrkilerek uyandığında neredeyse öğle olmuştu. Hemen giyinerek odasından fırladı. Bıçağını belindeki kuşağın içine gizlemeyi unutmadı. Yaşlı Harry de onunla gelmek istemişti ama ona engel olmuştu. Orada neler olacağını kimse bilmiyordu ayrıca burası onun ekmek teknesiydi, bırakamazdı. Hızlı adımlarla, başı önde meydana doğru yürüdü. Hancının verdiği kalın pelerinin başlığı yüzünü gizlediği için rahat hareket edebilmişti. Ayin çoktan bitmiş, halk meydanı tıka basa doldurmuştu. Kalabalığın arasına karışarak etrafı gözledi. Herkesin elinde şarap kadehleri, içiyor, bir taraftan da doğuda yapılan katliamlar ve yağmalamaları konuşuyorlar. Özellikle daha önce görmediği yabancı yüzler geldikleri yerlerde yapılan katliamları anlatıp kahkahalar atıyorlardı. Kilisenin hemen önünde tören kıyafetleri içinde bir grup, fifre ve trompet çalmak için bekliyordu. Bir diğer binanın önünde de birkaç kirli sakalı olan asker duruyordu. Ellerinde mızrak ve yaylar vardı. Bakışları bir gün önce meydanın ortasına kurulan tahta

sahneye takıldı. Ortasında yapacağı görevi heyecanla bekleyen tahta haça takıldı gözleri. Tanrım, bu günahların en büyüğü olmalıydı. Çünkü bunun insanlıkla bağdaşan bir yanı yoktu. Kiliseden çıkan Louise ve diğerleri meydanın ortasına kadar geldiler. Başrahip geleneksel siyah renkli tören kıyafetini giymiş ve boynuna altın zincirin ucunda sallanan büyük altın haçı takmıştı. Ludovic, adamın yüzündeki adi gülümsemeyi asla unutmayacaktı. Hemen arkasında onu takip eden grupta Henry'i fark etti, göz göze geldiklerinde Henry başını eğdi. Başrahip ellerini havaya kaldırarak herkesi susturdu. Sonra kısa bir konuşma yaptı. Sözde bu, inançların korunması gereken bir durumdu aksi takdirde dinin bütünlüğü bozulurdu. Dini inkâr eden ve ahlakı bozulmuş kadınları cezalandırmanın ve onlara hükmetmenin temel yolu buydu. İçine şeytan girmiş bir kadın Tanrı'yı inkâr eder ve toplumun ahlak yapısını bozardı. Bu yüzden kilise vardı. Kilise toplum ahlakını koruyabilecek yegâne kurumdu.

"Evet halkım, şarabınızı için ve dikkatle izleyin. Şeytanla işbirliği yapmanın bedelini birazdan göreceksiniz. Bundan kimse kurtulamaz. Kilise, hiçbir suçu cezasız bırakmaz. Bunu sakın unutmayın" diye seslendi ve kendisine uzatılan kadehi eline aldı.

Kısa bir süre sonra başrahibin işaretiyle fifre ve trompetler çalmaya başladı. Bütün gözler kilisenin kapısına çevrildi. Maria getiriliyordu. Nefesini tuttu Ludovic. Temizlenmiş, kollarını ve bacaklarını açıkta bırakan beyaz bir elbise giydirilmişti. Saçları taranmıştı, kusursuz görünüyordu. Yüzündeki ihanete uğramış, terkedilmiş ifadesi ve ağlamaktan şişmiş gözleri hariç. Zavallı kız! İki adam onu kollarından tutup basamaklardan aşağı sürükledi, genç kızın bağırışları ve çırpınışları fayda etmiyordu.

"Ben günahsızım, hiçbir şey yapmadım. Bu adam bana tecavüz etmeye kalktı" diye bağırdı. "Bana yardım edin…" derken kollarını kavramış adamlardan birinin attığı

sert bir tokatla susturuldu. Söylediklerini duyan bazı insanlar şaşkınlıkla birbirine bakarken Ludovic, ileri atılıp "Kız doğru söylüyor" diye bağırıp başını eğdi. Tanınmak istemiyordu. İnsanlar kalabalığın içinde birbirlerine bakarak sesin sahibini aradı. Ludovic biraz geri çekildi. Kalabalıktan genç bir adam onu işaret ederek " İşte o söyledi" diye bağırdı. Bu arada fark ettiği şey başrahibin emriyle kendisine doğru koşan askerlerdi.

"Bu Ludovic. Yakalayın haini."

Kalabalıktan sıyrılıp koşmaya başladı. Ara sokaklardan birine dalıp koşmaya devam etti. Askerlerin seslerini duyuyordu. Maria'ya nasıl yardım edecekti? Aptallık etmişti. Louise onun burada olduğunu biliyordu artık ve daha sıkı önlemler alacaktı. Sokağın başına doğru koşarken ayak sesleri duyup durdu. Yakalanmak üzereydi. Eline haçı alıp Tanrı'dan yardım istedi. Duvara yaslanıp bekledi. Sokağın başında bir atlı belirdi.

"Hey Ludovic, buraya."

Genç rahip Henry ona doğru geliyordu. Yaklaşınca attan atlayıp dizginleri ona verdi.

"Hadi git. Yakaladıklarında öldürecekler seni."

"Ya sen? Bana yardım ettiğini fark edelerse…"

"Hadi git. Ben başımın çaresine bakarım."

Teşekkür edip atına atladı ve sokağın başına doğru gitti. Arkadaşına ne olacaktı, bilmiyordu ama askerleri atlatmıştı. En azından şimdilik. Şehrin dışından dolaşarak hana vardı. Atı içeri aldırıp Harry'den yeni giysiler ve silah istedi.

"Daha önce buraya uğrayan bir tacirden erkek elbiseleri ve şapkalar almıştım. Al bunları giy, bu halde seni kimse tanımaz" dedi Harry, ona dolaptan çıkardığı eski elbiseleri verirken. Hemen üzerini değişti ve banyoya gidip bıçağıyla saçlarını kesti. Sonra da hancının verdiği kendinden boyunluklu şapkayı başına geçirdi. Hızlı adımlarla mutfaktaki ocaktan yüzüne ve saçlarına kara çaldı. En

azından daha farklı görünüyordu. Bıçağını yeleğinin kuşağına sıkıştırıp hancıdan yanına bir adam vermesini istedi. Meydana varmadan iki sokak önce atı yanında gelen adama bıraktı ve koşmaya başladı. Maria'ya yardım etmeliydi. Meydan daha da kalabalıktı sanki. İnsanlar iyice sarhoş olmuş, naralar atıyorlardı. Maria'nın çığlıklarını duydu. Kalabalığı yararak onu görebileceği bir yere kadar ilerledi. Kulağını tırmalayan sesler yüzünden başını kaldırıp gökyüzüne baktı. Leş yiyici kuşlar kan kokusunu alıp çoktan üşüşmüşler, uçarken bile birbirleriyle kavgaya tutuşmuşlardı. Onların çığlıkları zaman zaman meydanın gürültüsünü bastırıyordu. Hayatında böyle bir vahşet görmemişti. Maria'nın narin bedeni zavallı bir kuş gibi çırpınıyordu hain ellerden kurtulmak için. Elleri açık bir biçimde tahta haça mıhlanmıştı bile. Kalın demir mıhların dibinden süzülen kan, kollarından zarif bedenini saran elbisesinin içine akıyordu. Gözlerinden süzülen yaşlar bedeninden çok maneviyatına sürülen kara lekenin eseriydi sanki. Diğer taraftan da ayaklarının çivilenmemesi için direniyordu. Özellikle de kadınlar yaşanan vahşeti sessizliğin hüküm sürdüğü bir dehşetle izlerken Maria'nın çığlıkları fazlasıyla sarhoş olmuş erkekleri daha da coşturuyordu.

Ludovic bütün bu olanların kâbus olmasını diledi. Gözlerini kapatıp bildiği tüm duaları okumaya başladı. Maria'nın çığlıkları tüm meydanı inletirken Ludovic kör ve sağır olmayı diledi Tanrısından ama değildi. Başı kara bir kukuletanın içine gizlenmiş cellât genç kızın ayaklarını kavramış bir tahtaya çakıyordu. Her darbede, Maria'nın ayağından çıkan kemik sesleri çığlıklarına karışırken akan kanı daha da fazlasının geleceğini haberdar ediyordu sanki. Son darbeye dayanacak gücü kalmayan genç kız nihayet bayılmıştı. Ludovic boynundaki hacı kavrarken gözlerini de sımsıkı kapatmıştı.

"Tanrım, Maria'ya güç ver, onu kurtarmam için bana güç ver."

Ludovic meydanda yankılanan çekiç darbelerinin her birinde yüreğinin yerinden çıktığını ve hiçbir şeyin artık eskisi gibi olamayacağını hissediyordu. Ne Maria için ne kendisi ne de bu şehir için. Öyleyse niye duruyordu öylece? Ne bağlıyordu ellerini, ayaklarını? O da mı sarhoştu her çekiç sesinde coşan bu cahil halk gibi, bunları din adına yaptığını söyleyenler gibi?

"Bu bir kâbus; bitecek, uyanacağız" diye mırıldanıyordu kendi kendine. "Tanrım, yardım et."

Louise'in gürleyen sesini duydu sonra. Adam meydandakilere dönerek ellerini havaya kaldırdı ve zafer narası atıyordu.

"İşte günahkârların sonu, halkım."

Maria'nın masumiyetine değmiş pis gülümsemesiyle dönüp kiliseye yöneldi. Yüce Tanrım, bu adamın yeri toprağın yedi kat altı olmalıydı. Yıllar önce zavallı İsabel'e yaptıklarına karşılık ödediği bedelin, halkın diline düşmemesi için Maria'nın kanını akıtmanın başka yolunu bulmuştu. Bu, hangi kutsal kitapta yazıyordu? Bu, dinin değil onu tekrar şekillendiren istismarcı adamların eseriydi.

Bilekleri ve bacakları morarmıştı. Bütün vücudu kaskatı kesilmişti. Onu donduran havanın soğuğu değildi. Maria, kendisine uzanan çirkin ellere yenik düşmüştü. Çaresizliğin içinde eriyen körpe bedeni ve ruhu huzur bulacaktı artık. Ona bu cezayı verenler büyük bir zafer kazanmış edasıyla kiliseye dönerlerken iki asker de etrafı toparlayıp halka dağılmaları ve Pazar ayininden sonra tekrar toplanacaklarını söyledi. Bitti sanıyordu ama bitmemişti. Devam edeceklerdi. Bu kadarı da fazlaydı artık. Bir zavallıya bu kadar eziyet hiçbir kitapta, hiçbir gerekçeyle yazmazdı. Şeytan onu terk etmedi diyerek vücudunda derin yaralar açacaklar ve sonra da yakacaklardı Maria'yı. Buna hangi yürek dayanabilirdi ki? Ludovic, bir köşede beklemeye başladı. Herkes dağılıp evine gittiğinde şehir meydanında

bir o, bir de masum Maria kalmıştı. Ne yapması gerektiğini biliyordu ama nasıl yapacağını bilmiyordu. Hava soğudu, soğudu ve karardı. Askerlerin umurunda olmayan Maria donuyor olmalıydı. Onu orda bırakmışlardı, belki de donarak ölmesini istiyorlardı. Böylece günahları yarıya inmiş olacaktı. Ama hayır. Louise o kadar kötü bir adamdı ki onun kendi sözleriyle öldüğünü görmeden içi rahat etmezdi. Sebep kendisi olmalıydı.

Dolunay taş binaların üzerinden yüzünü gösterince harekete geçmek için hazırlandı. Kuşağının içinden bıçağını çıkarıp Maria'ya doğru yürüdü. Ağır ve sessiz adımlarla tahta sahneye çıktı. Haça yaklaşıp Maria'ya seslendi. Duyabilse ne fark edecekti? Onun yüzüne nasıl bakacaktı? Ayaklarını haça yapıştıran mıhlar öyle yaralar açmıştı ki küçücük yüreğinde donmuş olmaları bile önemli değildi artık. Zaten ölü gibiydi. Vücudu kaskatı kesilmişti.

"Seni kurtaracağım Maria. Biraz gayret et" derken bunu nasıl yapacağını bilmediğinin farkına varamamıştı henüz. "Affet beni Maria. Seni götüreceğim buradan. Beni affet" dedi ona sıkı sıkı sarılarak.

Maria'nın dudakları kımıldadı, bir şeyler mırıldandı. Öyle sessiz ve derindi ki kelimeleri, duyamamıştı. Ayaklarının ucuna yükselerek ne söylediğini anlamaya çalıştı.

"Öldür beni" diye mırıldandı Maria dudakları titreyerek.

Ludovic ona daha sıkı sarılıp ağlamaya başladı. Ona bunu yapmalarına nasıl izin verebilmişti? En kötüsünü o yapmıştı Maria için, sadece seyirci kalmıştı.

"Affet beni Maria. Affet beni" diye fısıldadı ona doğru. "Ben çok üzgünüm, affet beni."

O tanıdık çirkin sesi ve kahkahaları duyunca irkilerek arkasına döndü. Louise yanında iki askerle yanlarına geldi. Askerlere adamı ve kollarındaki kadını göstererek kükredi.

"Gördünüz mü? Kızımız hiç de masum değilmiş" dedi. "Sen ne hakla emirlerime karşı geliyorsun?" diye bağırdı hasmına doğru.

"Bir gün bu yaptıklarını ödeyeceksin" diye bağırarak daha sıkı sarıldı kollarındaki cansız bedene Ludovic.

"Askerler yakalayın onu" diye bağırdı ihtiyar adam askerlere. Ludovic'in başkaldıran tavrı onu daha da sinirlendiriyordu.

Ludovic, Maria'yı bırakıp askerlerin karşısına dikildi. Bıçağını onlara doğrulttu.

"Yaklaşırsanız hiç acımam ikinizi de keserim."

Askerler bir adım gerileyince insafa geldiklerini sanmıştı. Askerler birbirlerine bakıp sırıttılar. Bu arada Louise'in kükreyen sesi duyuldu.

"Öldürmeyin. İyice dövüp bir kenara atın. Suçlunun sonunu görmesini istiyorum. Bu ona iyi ders olur."

Bir şeylerin ters gittiğini hissediyordu ama ne olduğunu bilmiyordu.

Kafasındaki ağrı gittikçe artıyordu. Gözlerini açıp karşısında yaşlı Harry' yi görünce şaşırdı. Hemen yanında da genç rahip Henry ayakta duruyordu. Askerler onu iyice dövmüş, o da bayılmıştı. Henry de onu alıp hana getirmişti. İkisine de teşekkür edip Henry'ye Maria'yı sordu.

"Yarını bekliyor."

Ludovic doğrulup hancıya sarıldı ve ağlamaya başladı.

"Benden onu öldürmemi istedi. Ona yardım edemedim. Ben ne biçim bir adamım Harry, söylesene ne biçim bir adamım?"

Yaşlı adam hayal kırıklığı ve ümitsizlikle onun sırtını sıvazladı.

"Onun için böylesi daha iyi olmaz mıydı sence de? Bu yaşadıklarıyla nasıl devam edebilir, evladım? Çok onurlu

bir kızmış. Keşke biz, erkekler olarak daha onurlu olabilseydik. Onun için en az kızım kadar üzüldüm" dedi içini çekerek.

Ludovic başını kaldırıp adama baktı. Göz pınarları dolmuştu. Dişlerini sıkıyordu. Doğru söylüyordu. Keşke Ludovic daha onurlu olabilseydi.

"Onu kurtarmalıyım" derken kalkıp bıçağını yokladı. Yerinde yoktu. Askerler almış olmalıydı.

"Bıçağımı almışlar" dedi. "Harry bana silah ver."

Yaşlı hancı başını iki yana sallayarak kapıdan çıktı.

"Olmaz, artık o kıza yardım edemezsin. Bu defa seni öldürürler, buna da sebep olmak istemem oğlum. İnan yapabileceğin bir şey yok artık."

Genç rahip kalkmasına engel olmak istedi ama Maria'yı kurtarması gerekiyordu.

"Zaten başında onlarca asker var bekleyen. İstesen de olmaz artık. Hem biliyorsunuz Rahip Louise sizin için yakalanma emri çıkarttı" dedi Henry. "Size ondan haber getirmeye çalışırım, merak etmeyin."

Ludovic kendini hiç bu kadar çaresiz hissetmemişti. Rahip olduğu için üzülüyordu. Bu yüzden bu kadar beceriksiz ve başarısız olmuştu. Sevdiği kıza yardım edememenin ezikliği tüm belleğini alt üst ediyordu. Onu kurtarmanın yollarını aradıkça içinden çıkılmaz derin bir kuyuya düştüğünü hissediyordu.

Hava soğuktu, her şeyi görünmez kılan alaca karanlık bir tek günahları gizleyemiyordu. Maria'nın başına bir düzine asker dizilmişti. Yanına yaklaşamazdı. Kendisine vuran askerleri aradı gözleri. Önce bıçağını geri almalıydı. Onsuz kendini zayıf bir adam olarak görüyordu çünkü. Günün ışımasını beklemeye karar verdi. Bu arada gözünü Maria'dan ayırmıyordu. Askerlerden biri yanına gelip gülerek ona dokunmaya başlayınca diğerleri onu mahkûmu rahat bırakması için uyardı. Biraz dikkatli bakınca onun

kendisine saldıranlardan biri olduğunu fark etti. Bıçağı onda olmalıydı. Şansını denemeliydi. Yerinden çıkıp ona seslendi ve koşmaya başladı. Asker diğerlerine bir şeyler söyleyip tek başına onu kovalamaya başladı. Ludovic onu dar bir sokağın köşesinde bekledi. Asker çirkin kahkahalar atarak bağırıyordu.

"Bıçağın bende, gel de al."

Ludovic sinirlerine hâkim olup askerin köşeyi dönmesini bekledi. Nefesini hissettiğinde Tanrısına dua ederek üzerine atıldı. Asker düşündüğünden daha kuvvetliydi. Ondan daha iri yarı olmasına rağmen son derece güçsüzdü ona karşı. Çünkü o kavganın ne olduğunu bilmeden büyümüştü. Asker sert elleriyle boğazına yapışırken pis nefesi de yüzüne vuruyordu.

"Seni gebertmeden gitmem buradan" diye bağırdı asker gülerek.

Ludovic boğazını sıkan elleri açmaya uğraşırken dua ederek Tanrısından yardım diledi. Yardım çok gecikmeden geldi. Askerin boğazına yapışan elleri aralandığında gözlerini araladı. Arkadaşı Henry askerin arkasından gelip başına büyük bir taşla vurmuştu. Asker yere yığılınca kavrayıp görünmeyeceği bir yere taşıdılar.

"Sana çok borçlandım Henry. Bir gün borcumu öderim."

Genç rahip gülümseyip askeri ne yapacaklarını sordu. Ludovic askerin belinden bıçağını alıp kuşağının içine soktu.

"Yüce Tanrı onu cezalandıracaktır. Sen geri dön. Benim yüzümden başının derde girmesini istemiyorum" dedi.

Teşekkür edip geri dönerken kısa bir süre sonra Henry'nin bağırdığını duydu. Geri dönüp sokağa daldı. Biraz önce bayılttıkları asker ayılmıştı. Henry'nin boğazına sarılmış var gücüyle sıkıyordu. Henry de kendinden farklı değildi aslında. Arkadaşı daha fazla dayanamayıp dizlerinin

üzerine düştü. Bir taraftan da boğazını sıkan elleri açmaya çalışıyordu, nefesi bitmek üzereydi. Bir şeyler yapması gerekiyordu Ludovic'in. Arkadaşının öldürülmesine seyirci kalmazdı ya.

"Bırak onu" diye bağırdı askere doğru.

Askerin yüzünde yaptığından memnun olan bir ifade vardı. Pis pis sırıtıyordu.

"Sana da sıra gelecek" dedi gülmeye devam ederek. Sonra arkadaşının boğazına yapıştırdığı parmaklarını daha da sıkarak baktı gözlerinin içine. "Önce o, sonra sen. Hiç acelem yok."

Askerin Henry'yi bırakmaya niyeti yoktu. Yaptığı işten son derece zevk aldığı belli oluyordu.

Ne zamanı kalmıştı arkadaşı için ne de askere dert anlatacak hali. Ludovic hiç düşünmeden bıçağını kuşağından çekip askere fırlattı. Tam isabet. Asker boğazına saplanan bıçağı tutarak önce dizlerinin üzerine düştü sonra da devrilerek yüz üstü yere yığıldı. Ludovic, Pierre'e teşekkür etti içinden ona öğrettikleri için. Koşarak nefes almaya çalışan Henry'yi yerden kaldırdı.

"İyi misin dostum?" diye sordu.

Henry korkmuş ve şaşırmış bir halde ona sarıldı.

"Sağ ol dostum, sağ ol. Canımı kurtardın."

Birbirlerine bakıp gülümsemeye çalıştılar. İkisi de son derece korkmuştu.

"Sen de benim hayatımı defalarca kurtardın."

Henry yerde yatan adama baktı.

"Bunu ben hallederim. Sen Maria'ya git."

Arkadaşı ceseti boş bir çuval gibi sırtlayıp hızlı adımlarla yürümeye başladı. Ludovic bütün bu olanlara inanamıyordu. Yüce Tanrı'nın kendisini affetmesini dileyerek yola koyuldu. İlk kez bir canlıyı öldürmüştü. Ama hiç

pişmanlık duymuyordu. Adam hak etmişti. Ama yine de din adamı olduğunu asla unutmamalıydı.

Sabahın ilk ışıklarıyla halk meydanda toplanmaya başlamıştı. Rahip Louise, Pazar ayinini beklemenin gereksiz olduğunu düşünüp acilen vermişti bu kararı. Bir gün önceden törene eşlik edecek halk bilgilendirilmişti. Louise yanında ne kadar çok adam olursa o kadar rahat edecekti çünkü.

Askerler hâlâ Maria'nın başında duruyordu. Zavallı Maria hiç kımıldamıyordu mıhlandığı yerde. Son derece bitik görünüyordu. Sanki ruhu uçup gitmişti bedeninden. Çok onur kırıcıydı. Bir saat kadar sonra meydan kalabalığa gömülmüştü. İnsanların eline bu saatte şarap kadehleri tutuşturup sarhoş olmaları için doldurmaya başlamışlardı bile. Fifre ve trompet ekibi de yerini almıştı. Müzikle birlikte Rahip Louise, kilisenin kapısında göründü. Yerlere kadar beyaz bir elbise giymişti. Büyük altın haçı yine boynundaydı. Ludovic acı bir şekilde gülümsedi. Yüzü biraz solgundu ama yine de iğrenç gülümseyişini muhafaza edebiliyordu. Arkasında ekibi onunla birlikte Maria için hazırlanan sahnenin önüne kadar gelip halkla selamlaştılar.

"Suçlu işlediği günahı kabul edip af dilemedi Tanrı'dan" diye bağırdı yüzünde beliren pis tebessümle. "Bu yüzden cezası yakılarak infaz."

Halk kendilerine dağıtılan içkinin etkisiyle bağırarak onu desteklerken Ludovic donup kalmıştı olduğu yerde. "Yakılarak infaz" diye mırıldandı kendi kendine.

"İçin halkım, için. Dilediğiniz kadar için. Bugün şarap bedava" diye bağırıyordu Louise. Halkı tahrik edip sarhoş olmalarını bekliyordu. Sarhoş adam bilinçsiz ve güçsüz adamdı çünkü. Kadehler tam boşalmadan tekrar doldurduluyordu. Bu arada başına siyah bir kukuleta geçirilmiş iri yarı bir adam sahneye çıkıp Maria'nın başında beklemeye

başladı. Louise, yarı sarhoş insanlara hitaben kısa bir konuşma yaptı. Aynı saçmalıkları anlatıp tören alanının önünde onun için ayrılmış koltuğa oturdu. Yanındakilerle fısıldaşıp kalktı

"Ey halkım" diye başladı konuşmasına haykırarak. Şeytan bedeni terk etmemiştir, görüyorsunuz. Yoksa bu günahkâr kadın, kiliseye karşı nasıl bu kadar cüretkâr olabilir?"

Şarabın etkisiyle benliğini yitiren insanlar, kadehleri havaya kaldırarak onu onayladılar. Rahip Louise'in bakışları kalabalığın arkasına takılınca Ludovic, endişeli ve ağlamamak için kendilerini zor tutan kadınları fark etti. Korku dolu yüzleri, belki bir gün kendilerinin de Maria'nın yerinde olabileceklerinin farkına varmış olduklarını ifade ediyordu. Muhafazakâr Katoliklerin toplumsal yaşantısında kadının söz sahibi olamaması, büyük çoğunluğunun okuma yazma bilmemesi, kadının erkekle eşit haklara sahip olmaması, onu erkeğin gerisinde bırakmış ve yapılan en küçük hata da bile en ağır şekilde cezalandırılması kaçınılmaz kılmıştı. Oysa bu, erkeklerin kendi cehaletlerinden başka bir şey değildi. Erkek önce kendi kadınını yüceltmeliydi. İsa'nın annesi de bir kadın değil miydi? Bütün Hıristiyanlık âlemi Meryem'i kutsallaştırmamış mıydı? Ludovic, yakın zamanda bütün acıların son bulması için dua etti.

Louise yerine oturup ondan işaret bekleyen yüzü gizli adama başıyla onay verdi. Aynı esnada fifre ve trompetler çalmaya başladı. Cellât, hemen Maria'nın yanı başında serili örtünün üzerinden bir meşale alırken birkaç uşak da Maria'nın ayaklarının altına odun ve çalılar yığıyordu. Kollarını havaya kaldırarak kalabalığa seslendi.

"Şeytanı çıkaralım, şeytanı çıkaralım."

Halk adamın naralarına karşılık verirken başka bir adam meşaleyi koyu alevler içinde bıraktı. Ludovic, haçına

sarıldı. Yüreğinin göğsünü delip yerinden çıkacağını hissediyordu. Trompetler sustu. Cellât, meşaleyi havada sallayarak bundan aldığı keyfi gururla, onu izleyenlere gösteriyordu. Bu cellât insan olamazdı. Ya onun bunu yapmasına seyirci kalanlar… Gözü dönmüş insan müsveddelerinin bu katliamdan zevk aldıklarına inanamıyordu. Maria kımıldamıyor, belki nefes bile almıyordu. Ludovic, onun hâlâ yaşıyor olmasından ümidini kesmişti. Louise, Maria'nın yanına yaklaşıp kendince bir şeyler mırıldandı. Sonra cellâda devam etmesi için işaret etti. Genç kızın körpe bedeninden aktığı yerde resimler oluşturan kanı, duyulmayan nefesi, atamadığı çığlıkları, haykıramadığı isyanı… Halk çılgına dönmüştü. Bir şeyler yapmalıydı, bir şeyler değişmeliydi artık bu şehirde. Bakışlar ve dikkatler kalabalığın ardında yükselen seslere yönelince Ludovic de döndü seslerin geldiği yöne. Kalabalığın arkasından kadınların sesleri yükselmeye başlamıştı. Birkaçı bayılmış, kollar üzerinde taşınıp götürülüyordu. Kalanlar da yaşadıkları şoktan çıkmaya çalışıyorlardı.

"Yeter artık. Hiç kimse bu kadar işkenceyi hak etmez" diye bağırdı genç kadınlardan biri. Sürekli ağlıyordu. Kalan birkaç kadın da ona katıldı. Başrahibe seslenerek bağırdılar.

"Bırakın artık onu. Bir kadına bu kadar eziyet yakışır mı size?"

"Bırakın artık onu, huzur içinde ölsün. Bırakın."

Erkekler onları yatıştırmaya çalıştıkça onlar daha çok bağırıyorlardı. Louise, cellâda işaret edip askerlere seslendi. Kadınlara sahneyi göstererek büyük bir hiddetle bağırdı.

"Susun. Bir günahkârı korumaya utanmıyor musunuz? Orda olmak istemiyorsanız sesinizi kesin. Kilisenin emirlerine karşı mı geliyorsunuz?"

Genç bir kadın ileri atıldı. Kucağında dört- beş yaşlarında bir çocuk vardı.

"Merhamet edin efendim. Tanrı bir zavallıya işkence etmenizi asla affetmez."

Ludovic kadını tanıyordu. Şehrin fakir adamlarından birinin eşiydi. Kocası, iki yıl önce birkaç hırsızın saldırısı sonucu öldürülmüştü. Sonrasında genç kadın sefalet içinde yaşamını sürdürmeye çalışıyor ve geride kalan çocuğuna kendi çabalarıyla bakıyordu. Louise kadına doğru yaklaşırken erkekler ona yolu açtılar. Kadına bir tokat attı ve askerleri çağırdı.

"Kimse benimle böyle konuşamaz. Hele bir kadın, asla."

Yanına gelen askerlere kadını gösterip hiddetle bağırdı.

"Atın bunu da zindana. Onunla sonra ilgileneceğim."

Askerler halkın itirazlarına rağmen kadını kollarından tutup yakaladılar. Kucağındaki çocuk uyanmış ağlamaya başlamıştı. Annesi onu susturmaya çalıştı. Ama çocuk bağrışlardan öyle korkmuştu ki… Ludovic önlerine çıkıp engel olmak istedi.

"Bırakın o kadını" diye bağırdı. "Yeterince kan görmedik mi?"

"Sen de kimsin be adam? Bu ne cüret" dedi askerlerden biri onu iterek.

Başındaki şapkayı çıkardı. Louise ve diğerleri onu görünce şaşkına döndüler.

"Sen hâlâ yaşıyor musun be adam?" dedi Louise.

Tutuklanan kadın koluna yapışıp ona yalvardı.

"Kurtarın beni efendim. Ben bir şey yapmadım."

Ludovic, kadının kucağındaki çocuğa baktı. Sonra Louise'e döndü.

"Bırak onu. Maria'ya yaptıkların yetmedi mi?"

Louise'in bir işaretiyle askerler Ludovic'in kollarına yapıştı. Louise, her ikisini de götürmeleri için işaret verdi. Kalabalıktan da faydalanan Ludovic, askerlerden kurtulmak

için birkaç hamle yaptı. Birini yere serdi. Diğeriyle boğuşurken birkaç asker daha gelip onu kollarından tuttu.

"Senin ne olduğunu herkese anlatacağım Louise. Bundan yakanı kolay kurtaramayacaksın. Aklın varsa beni hemen öldürtürsün" dedi kiliseye doğru götürülürken.

"Merak etme, o da olacak" dedi Louise gergin bir şekilde gülümseyerek.

Ludovic, askerlerin arasında kiliseye götürülürken Maria'ya göz attı. Narin bedeni cansız kalmış, başı yana düşmüş, dudakları morarmıştı.

"Affet beni Maria" diye mırıldandı.

Louise'in sesi duyuldu kalabalığın arasında.

"Bir dakika götürmeyin onu. Sadece kadını götürün. Onun her şeyi görmesini istiyorum."

Ludovic, askerlerin pis pis sırıttığını fark etti. Askerler onu bıraktı ama yanından ayrılmadılar. İki asker diğer kadını kucağında çocuğuyla sürükleyerek kiliseye soktular.

"Ulu Tanrım, onun da sonu Maria gibi mi olacak?" dedi kendi kendine.

Bir şeyler yapmalıydı. Maria için yapamamıştı ama belki bu zavallı ana için bir şeyler yapabilirdi, yapmalıydı da.

Louise, haince gülümsüyordu. Başını sallayıp eliyle cellâda işaret etti. Ludovic, Cellâdın meşaleyi odunlara yaklaştırdığını ve odunların alev alev tutuştuğunu dehşetle gördü. "Maria…" diye bağırdı derinlerden. Bir tek kendisi duydu bu haykırışı. Maria'nın takatsiz çırpınışları fayda etmedi. Kalan son takati ile kendi adını seslendiğini sanan Ludovic, düşünmeye vakit vermeden etrafını kuşatan askerlerden kurtulmaya çalıştı. Maria'nın sessiz çığlıkları, yanan odun çatırtıları arasında tekrarlandı. Ağır ağır yanmaya başlayan bedeninden yayılan duman ve et kokusu havayı kaplarken taş binaların ardında ulumaya başlayan

köpekler kötü kaderin habercisi gibiydiler. Leş yiyen kuşların ürküten çığlıkları gökyüzünü sararken kara alevler arasında Maria'nın yitip giden bedeniyle, masumiyet ve diğer tüm güzel duygular da değerini yitirmişti bu şehirde.

"Affet beni Maria" diye mırıldandı tekrar tekrar Ludovic. Gözyaşlarını serbest bıraktı. Onun için düşlediği ve dilediği tüm güzellikler, Maria'nın körpe bedeni ile koyu gölgeli alevlerin arasında yitip gitti.

Kalabalık karışmış, insanlar olanlara anlam verebilmek için yorumlar yapıyordu. Louise'in askerlere onu götürmeleri için bağırdığını duydu. Maria'nın cansız bedeni alevler arasında kaybolurken ona son bir kez daha baktı. Askerlerle mücadele etmeden kendisini yakalayıp zindanlara doğru sürüklemelerine izin verdi. Önemli olan tek şey Maria idi. Zavallının yok yere yaşadığı acılar son bulmuştu. Sadece on dokuz yıl süren kısa ömrü, sevmesi ve sevilmesine müsaade etmemişti. İçinde büyüyen vicdan hesabı ruhunu kemirip duruyordu. Onun için hiçbir şey yapamamış olması onu derinden kahrediyordu. Sevdiği kızı, canilerin elinde bırakmış, ölümüne engel olamamış ve bir de asker öldürmüştü.

Zindana inerken diğer genç kadını hatırladı birden. Olanlara karşı çıktığı için belki o da yargılanacak, ona da aynı cezalar verilecekti. Ama o bir anaydı. Bakması gereken bir çocuğu vardı. En azından ona yardım etmeliydi. Bütün gücünü toplayıp kolunu tutan askerlerden birini merdivenlerden aşağı itti. Diğerinin şaşkınlığından faydalanarak boğazını sıkmaya başladı. Nefesi kesilen asker bir taraftan çırpınıyor, diğer taraftan da eliyle belindeki bıçağını çıkarmaya çalışıyordu. Ludovic aşağıya ittiği adamın haykırarak bağırdığını duyunca askeri çevirerek kendine siper etti. Sırtına saplanan bıçak askerin yüzüne önce mosmor sonra bembeyaz bir renk katıverdi. Ludovic, ölen askerin sırtındaki bıçağı çıkarıp büyük bir kararsızlık yaşayarak şaşkınlıkla öldürdüğü arkadaşına bakan diğer

askerin yanına indi. Ludovic, askerin şaşkınlığından ve ürkmesinden faydalanıp bıçağı askerin boğazına dayadı.

"Kalbini yerinden sökmemi ister misin?" diye sordu, hiddetle.

"Yalvarırım efendim, beni öldürmeyin. Benim iki çocuğum var."

Ludovic, merhamet dileyen adamın gözlerine baktı. Asker korku ve şaşkınlıkla titriyordu. Bu durumdaki bir adamı öldüremezdi. Adamın kafasına vurup onun bayıldığından emin olduktan sonra yavaşça yere bıraktı ve teslis getirdi. Kadını attıkları zindanın önünde kimse yoktu kapısı aralıktı. İçeri girerek etrafı taradı. Kadını kalın halatlarla duvara bağlamışlardı. Çocuğu da duvarın dibine atılmış samanların üzerinde uyuyordu. Kadın onu görünce çok sevinmişti.

"Efendim, beni kurtarmaya mı geldiniz?"

Bıçağıyla iplerini kesmeye başladı.

"Sessiz ol. Şimdi beni iyi dinle. Adım Ludovic, rahip Ludovic. Biraz sonra ortalık iyice karışacak. Şimdi seni buradan çıkaracağım ama sakın evine gitme. Şehrin kuzey çıkışında bir han var. Sahibi Âmâ Harry. Ona seni benim gönderdiğimi söyle. Seni bir müddet saklasın. Burada kalırsan Louise aynı şeyleri sana da yaptıracaktır. O adam şeytanın ta kendisi. Ondan uzak dur. Anladın mı? Mümkün olursa bu şehirden git. Anladın mı?"

Kadın başını salladı. Çok korktuğu her halinden belli oluyordu.

"Anladım efendim. Size minnettarım efendim."

Ludovic, ipleri kestikten sonra çocuğu kucağına aldı, birlikte oradan çıktılar. Kadını, zindanlardan bir alt kata indirdi. Uzun koridor boyunca koşup bir taş duvarın önüne geldiler. Ludovic bütün gücünü toplayıp duvarı itmeye başladı.

"Benim kalıp insanlara Louise'in gerçek yüzünü göstermem lazım" dedi. "Hadi sen git. Söylediklerimi unutma sakın. Bu geçit, arkadaki dağlara çıkar. Sonra Harry'yi bul. O sana yardım eder."

Genç kadın minnettarlıkla kurtarıcısına baktı.

"Size minnettarım efendim. Bir gün size borcumu ödeyeceğim."

Sonra ıslak gözleriyle bir müddet Ludovic'e bakıp gülümsedi.

"Bu gözleri asla unutmayacağım. Sizi asla unutmayacağım."

Kadını kilisede yıllardır kullanılmayan geçide soktu. Bu geçidi, ona Henry, hana geldiğinde söylemişti. Maria'yı kaçırabilseydi onu buradan götürecekti.

Ludovic, koşarak yukarıya çıktı. Kiliseden çıktığında Maria artık yoktu. Ne bedeni ne de bağlandığı tahta direk ve zemin vardı meydanda. Hepsi genç kızın masum bedeni ile yok olup gitmişti. Havaya yanık et kokusu hâkim olmuştu. Kalabalık dağılmış ama izleri yerinde duruyordu. Meydan savaş alanı gibi görünüyordu: Kırık kadehler, parça parça olmuş şapkalar… Etrafı iyice gözleyerek belinden bıçağını çekip basamaklardan indi. Tahta sahne nerdeyse tamamıyla yanmıştı. Güzeller güzeli Maria yoktu artık. Körpe bedeni yer yer esen rüzgârın savurduğu küllere karışmıştı. Bakışları ona şaşkınlıkla bakan Louise'e takıldı. Onun zindanda olması gerekliydi. Askerlere bağırdı. Onu duyan olmamıştı. Tekrar bağırdı.

"Pis işlerini yaptırdığın askerleri geberttim Louise" diye bağırarak cevap verdi çağırışlarına.

Louise'in kararan yüzü birden aydınlandı. Arkasından bir ayak sesi duydu. Arkasına dönünce cellâdı gördü. Elinde çeliği parıldayan keskin bir kılıçla ona doğru geliyordu. Diz çöküp adamın vicdansız kalbine nişan aldı ve bıçağı fırlattı. Cellâdın Ludovic'i bölmek için kaldırdığı kılıç,

göğsüne saplanan bıçakla, kısa bir süre havada kaldı. Sonra bedeni ağır bir kütle gibi yere yıkıldı.

"Sen bir katilsin Ludovic. Bu cezasız kalacak sanma sakın. Seni ben yargılayacağım ve seni de o küçük fahişenin yanına göndereceğim" diye bağırdı Louise şaşkınlıkla.

"Sen tanıdığım en aşağılık herifsin Louise. Bir gün herkes bu gerçeği anlayacak ve bunların bedelini ödeyeceksin."

Louise, Ludovic'in etrafında dolaşmaya başladı.

"Ne yapacaksın? Beni de öldürecek misin? Bir rahibi, Inquisition mahkemesi başkanını… O zaman ölmek için itler gibi yalvarmak zorunda kalırsın. Bunu bir daha düşün istersen."

O kadar yakınına gelmişti ki pis kokusunu duyabiliyordu. Yüreğinin pisliği adamın her yerine yansımıştı. Konuşurken sürekli sırıtıyor, arada Ludovic'in ayaklarının dibine doğru tükürüyordu.

"Bu yaptıklarını ödeyeceksin" dedi Ludovic dişlerini sıkarak. Sağ kaşı seğirmeye başlamıştı. Bu ona, çok sinirlendiği ve kendini zor kontrol ettiği zamanlarda olurdu. Louise keskin bir kahkaha attı.

"Etrafına bir bak. Buradaki her şey bana ait. Bu kilise, tüm insanlar, her şey. Hatta senin korumaya çalıştığın o küçük fahişe bile. O bile bana ait. Ona neler yaptığımı gördün mü?" Sabrının son demine gelmişti. Maria'nın adı en azından bundan sonra temiz kalmalıydı.

"Sen hastasın. Onun adını ağzına alma."

Louise, çirkin kahkahalarından birini daha attı. Ludovic, Louise gibi hasta adamların yaşadığı sürece bu çirkinliğin devam edeceğinin farkına vardı. Maria'nın adını korumak için gözlerini kapatıp elindeki bıçağı Louise'e doğru savurdu. Bıçak yaşlı adamın vicdan yoksunu göğsüne saplandığında boğazından çıkan hırıltılara engel olamadı. Ludovic çıkarıp tekrar sapladı bıçağı. Bir şey yapmıştı

madem, tam yapmalıydı. Kan göğsünden beyaz elbisesine yayılırken Louise, gözleri yuvalarından fırlamış, şaşkınlık ve acıyla bakıyordu. Düşmemek için düşmanına sarılmaya çalıştı. Ludovic, onu bıraktı. Louise boğazından garip hırıltılar çıkararak yere yığıldı. Çirkin gözleri hâlâ onu öldürmeye cesaret edebilen adamın gözlerindeydi.

"Yaptıklarının bedelini ödeyeceksin demiştim" dedi Ludovic üzerine tükürerek. "Rahat uyu Maria."

Hayata Tutunuş

Köpeğinin başını okşayıp çayından bir yudum aldı. Bütün gün çok yorulmuştu. Bugün dükkânlar kapalı olduğu için hana gelen müşteri yoğunluğu artmış, bu da onu mutlu etmişti. İki gün önce limana yanaşan geminin yolcuları soluklanmak için buraya da uğramışlardı. Âmâ Harry, gelen her ticari gemiden bir şeyler satın alır ve sevdiklerine dağıtırdı. Müşterileri bir bir giderken o da nihayet oturabilmişti. Uşaklarından biri çayını getirmiş keyif yapıyordu.

"Sen de yoruldun değil mi Bart?" diyerek yanı başında oturan köpeğini sevdi.

Bart, kızının ölümünden sonra hem onun gözlerine ışık olmuştu, hem de ona arkadaşlık yapmıştı. Çocuklardan birine seslenerek saati sordu. Epey geç olmuştu, Ludovic'i çok merak ediyordu. Mutfağa bakmak için yerinden kalkınca kapıdan iki kişinin kahkahalar atarak girdiğini duydu. Biri onu çarparak itti.

"Dikkat etsene ihtiyar" dedi.

Dengesini bulmaya çalışırken adamdan kısık sesle özür diledi. Çünkü duyduğu ses hiç de yabancı değildi. Başrahip Louise'in pis işlerini yapan askerlerden biriydi bu. Ruhu satılmış bu adamın sesini hemen tanımıştı. Çünkü Louise, şehirde dolaşırken yanında hep iki asker bulundurdu. Onlardan biri buradaydı şimdi. Adamların gürültü yaparak masalardan birine oturduklarını duydu. Sonra da uşaklardan birine seslendiler.

Harry de adamların oturduğu masanın arkasında bir masaya oturup onları dinlemeye başladı. Adamlar önlerine içkileri gelinceye kadar pek konuşmadılar. Sonra bardaklarını tokuşturdular.

"Nihayet geberdi yaşlı bunak. Bıkmıştım onun pisliklerini temizlemekten" dedi biri.

"Kimse de sevmezdi onu zaten. Layığını buldu. İnsanlara az çektirmedi."

Sonra sesini tanıdığı adam diğerine fısıldayarak bir şeyler söyledi. Harry iyi duyamamıştı. Sandalyesini biraz daha onlara yaklaştırıp sırtını iyice yasladı. Uzun bir süre hiç konuşmadan içkilerini içtiler. Sonra bir tane daha, bir tane daha... Harry, sabırla onları bekledi. Salonda kimse kalmamıştı. Adamlar da neredeyse sarhoş olmuşlardı. Gülerek ve pis kahkahalar atarak birbirlerine el şakası yapıyorlar, arada tartışıyorlardı. Harry bunlardan bir şey öğrenemeyeceğini düşünüp yerinden kalkmaya hazırlanıyordu ki adamlardan birinin fısıltılarını duydu.

"O rahip de layığını buldu."

İkisi birlikte gülmeye başladılar. Harry kulak kabarttı. Bahsettikleri Ludovic olabilirdi. Sandalyesine iyice yerleşti.

"Her şeye karışmasaydı aptal herif. Sonunda hak ettiği cezayı buldu."

"Sence orada ne kadar dayanabilir?" diye sordu biri diğerine.

"Çok fazla dayanamaz. Bu akşam işi biter onun. Bilmiyor musun sanki? O tepeler farelerle doludur."

"Biraz fazla olmadı mı bu ceza ona sence? Yani adam aslında sadece zavallı bir kızı korumaya çalışıyordu."

"Saçmalama be!" diye bağırdı diğeri. "Adamı gömdük işte. Ötesi mi var?"

Duyduklarına inanamamıştı yaşlı Harry. Ludovic'i öldürüp gömmüşlerdi. Bunlar insan olamazdı. Adi Louise

öldükten sonra bile cinayet işlemeye devam etmişti. Yumruklarını sıkıp ağlamamak için kendini zor tuttu. Onun en azından cesedini bulmalıydı. Bu arada adamlardan birinin söyledikleri onu umutlandırdı. Adam "Bari öldürseydik" demişti. Demek ki hâlâ yaşıyor olabilirdi. Onu bulmalı ve kurtarmalıydı. Yerinden kalkıp etrafı taradı. Tam da yardıma ihtiyacı olacağını düşünürken rahip Henry bitiverdi yanıbaşında. Telaşı genç rahibin gözünden kaçmamıştı.

"Neler oluyor?"

Yaşlı hancı ona hemen duyduklarını anlattı.

"Onu hemen bulmalıyız. Yoksa çok geç olacak."

"İyi de nasıl? Nerede olduğunu bilmiyoruz ki."

Bu arada adamlar kalkıp parayı ödedikten sonra dışarı çıktılar. Genç Henry onları takip etmeyi önerdi.

"Olmaz, bizi fark ederlerse hiç şansımız kalmaz. Hem tekrar oraya gitmezler."

Yaşlı hancı bir süre düşündükten sonra genç rahibe gülümsedi.

"Farelerden bahsettiler. Buraya geldiklerine göre bu civarda olmalı. En çok fare arkadaki dağların tepelerinde vardır. Hadi gidelim delikanlı."

"Evet, ama onu nasıl bulacağız? Dağları sabaha kadar tarasak yine de bitiremeyiz."

Yaşlı hancı başını salladı.

"Doğru söylüyorsun evlat. Dağları karış karış arasak da bulana kadar Ludovic çoktan ölmüş olur. Ne yapalım, ne yapalım?"

Yaşlı hancı düşünürken Bart onun elini yalamaya başladı.

"Dur Bart, işimiz var oğlum" dedi köpeğine. Sonra birden aklına bir fikir geldi, eğilip köpeğini öptü. "Aferin oğlum. Sen çok akıllı bir köpeksin. Hadi şimdi gidip Ludovic'i bulalım."

Sonra Henry'ye gelmesini işaret edip köpeğiyle birlikte Ludovic'in odasına girdiler. Hancı dolaptan Ludovic'in cübbesini çıkarıp köpeğine uzattı.

"Hadi kokla Bart. Ludovic'i ancak sen bulabilirsin."

Bart cüppeyi uzun uzun kokladıktan sonra havlayarak odadan fırladı.

"Evet, genç delikanlı. Hadi onu bulalım" dedi Henry'ye. "Beni bir dakika bekle."

Sonra kendi odasına gidip elinde büyük bir bez torbayla döndü. Diğer elinde de bir fener vardı. Çıkarlarken Henry'ye ahırdan bir kürek almasını söyledi.

Hava buz kesmişti. Rüzgâr zaman zaman şiddetini arttırıyor, fenerin ışığı ile oynayıp duruyordu. Bart havayı ve yeri koklayarak ilerliyor, ikisi de onu takip ediyordu. Neredeyse tepelere çıkmışlardı. Bart yaklaşmış gibiydi. Duraklamaları artmış, sürekli yeri koklamaya başlamıştı. Genç Henry Ludovic'e seslendi ama hiç cevap alamadı.

"Dua et delikanlı, sadece dua et" dedi yaşlı hancı sesindeki endişeyi gizlemeye çalışarak.

Saatler geçmesine rağmen hiçbir ize rastlamamışlardı. Bart aramaya devam ediyordu. Genç Henry iyice umutsuzluğa kapılmıştı. Ludovic hâlâ yaşıyor muydu acaba? İkisi de yürümekten yorulmuş bir halde iken Bart nihayet garip sesler çıkararak havlamaya başladı. Bu arada duydukları sesler hiç de hoş değildi. Henry elindeki feneri o tarafa doğru tuttu.

"Fareler onu bulmuş olmalılar" dedi yaşlı hancı.

Biraz daha ilerlediklerinde Bart fırlayıp yere gömülü Ludovic'i parçalamaya çalışan dev farelere saldırdı. Fareler Ludovic'i bırakıp köpeğe saldırınca yaşlı Harry ve Henry de o tarafa koşmaya başladılar. Bart farelerden bir kaçını öldürmeyi başarmıştı. Diğerleri onunla baş edemeyeceğini anlayıp kaçınca Bart mırıldanarak toprağı eşelemeye başladı.

"Onu bulduk" diye bağırdı hancı heyecanla. "Onu bulduk."

Bart hırıldamaya başlayınca Harry eğilip Bart'ı çekmeye çalıştı. Ama Bart bir şeyle uğraşıyordu. Eğilip yoklayınca bunun bir bez torba olduğunu fark etti. Ludovic'in başına bir bez torba geçirilmişti ve göğsüne kadar toprağa gömülmüştü. Genç Henry, elindeki feneri yere bırakıp onun başındaki torbayı çıkarmaya çalıştı. Ellerinin değdiği ıslaklık ve ağır kan kokusu onu korkutmaya yetmişti. İsmini defalarca tekrarladı. Torbayı çıkarıp bir kenara fırlattı. Sonra Ludovic'in yaşayıp yaşamadığını kontrol etti.

"Çok yavaş nefes alıyor" dedi. "Çıkarmamız lazım."

İkisi birlikte uzun uğraşlar sonucu onu gömüldüğü sert topraktan çıkardılar. Kazdıkları her dakika, ikisine de farklı duygular yaşatmıştı. Zavallı adam çok kötü dövülmüştü. Fareler onun ensesini ve omuzlarını paramparça etmişlerdi. Yayılan kan kokusu, kokuyu alıp gelmeye devam eden farelerin oradan uzaklaşmalarına engel oluyor, Bart onları uzaklaştırmak için her yolu deniyor, onlarla mücadele ediyordu.

Ludovic'i çıkarıp yere yatırdılar. Yaşlı Harry onun her yerini dikkatlice kontrol etti. Vücudundaki bazı kemikler ve birkaç kaburgası kırılıncaya kadar dövülmüş, etobur farelerin açtığı yaralar bedenini kan gölüne bürümüştü.

"Neyse ki ana kemiklerde fazla kırılma yok. Bu da Tanrı'nın bir lütfu olsa gerek. Onun iyiliklerinin karşılığı… Ama çok kan kaybetmiş" dedi yaşlı adam.

Görmeyen gözleri tüm hünerlerini ellerine devretmişti sanki. Ludovic, her ne kadar ölüme daha yakın görünse de bu ümit vericiydi. Ayrıca nedendir bilinmez ama yüzüne geçirdikleri kalın bez torba yüzünü farelerden korumuştu. Aldığı her nefeste bedeni derinden sarsılıyor, yaşamaya itiraz ediyor gibiydi.

"Onu taşımamız lazım, sonra da yaralarına bakmalıyım" dedi yaşlı hancı.

Genç Henry meraklı ve endişeli gözlerle adama baktı. Yaşlı Harry endişeyle karışık gülümsedi.

"Yüzünün ifadesini tahmin edebiliyorum genç dostum. Şimdi git ve kalın kuru dallar bul. Bir yatak yapıp onu taşımalıyız."

Elindeki bez torbayı yere yayıp içinden büyük bir bıçak çıkardı. Sonra başka bir bez torba. İçinde birçok kuru yaprak, bir parça toz ve bandaj bezleri vardı. El yordamıyla bulduğu bir taşın üzerinde getirdiği kuru yaprakları ve tozu iyice dövüp içine birkaç damla sıvı karıştırdı. Bulamaç yapıp Ludovic'in yaralarının üzerine sürdü. Bu, onun acılarını hafifletecekti. Bunu yaparken yaşlı ellerinin titremesine engel olamamıştı.

Kısa bir süre sonra Henry elinde uzun dallarla geri döndü. Harry genç rahibe yatağı nasıl yapacağını anlattı. İki uzun dalın arasına dalları gerip bağladılar ve üzerine battaniye yaydılar.

"Onu nasıl taşıyacağız Harry?" diye sordu Henry.

"Merak etme evlat ben körüm ama köpeğim değil. Onu Bart taşıyacak. Sen de ışık olacaksın."

Uzanıp köpeğini okşadı. Bart da bu arada yaralı Ludovic'in yüzünü kokluyor arada yalıyordu. Mırıldanıp bir şeyler söylüyordu sanki.

"Bart, benden sonra ilk kez birine bu kadar yakınlık gösteriyor. Ludovic'i çok sevdi herhalde" dedi yaşlı Harry gülümseyerek. "Bu bile bir şeydir."

İkisi birlikte dikkat ederek Ludovic'i yatırdılar ve Harry, iki uzun sopayı çekebileceği şekilde Bart'ın sırtına bağlattı genç Henry'ye. Sonra da üzerini örttüler. Onu saklayabilecekleri bir yer bulmaları gerekiyordu. Hana götüremezlerdi, orada fark edilebilirdi.

"İlerde biraz yukarıda bildiğim uygun bir yer var. Orada saklayabiliriz onu" dedi hancı.

Daha yukarılara çıktılar. Yaşlı hancı bu tepeleri çok iyi biliyordu. Yıllar önce Louise'in bu şehre geldiğini duyunca ondan kaçmak için bir süre dağlarda saklanmış, bu arada doğayla baş etmenin yollarını da öğrenmişti. Sonra kaçması değil aslında kovalaması gerektiğini fark etmiş ve hanına geri dönmüştü. Louise, yeni bir şehirde sorun yaratmamak adına olsa gerek ondan uzak durmuştu. Hayat hikâyesini genç rahibe de anlattı. Bu yüzden Ludovic'in iyi bir insan olduğuna inandığını ve yaşaması gerekenlerden biri olduğunu söyledi. Henry yanında yürüdüğü arkadaşı Ludovic'e bir göz attı.

"Sence kurtulacak mı?"

Harry başını yıllardır göremediği gökyüzüne kaldırdı.

"Umarım evlat, umarım" dedi. "Hâlâ ölmemiş olması bile bir mucize. Fareler etlerini parçalamışlar."

"Eski sağlığına kavuşabilecek mi?"

"Tanrı yaşamasını isterse yaşar. Biz elimizden geleni yapalım da…"

Son cümleyi tamamlayamadı, dudaklarını ısırdı. Henry, bu asil adama bir kez daha hayran oldu.

"Güneşin battığı yerin hizasında büyük kayalıklar var. O kayalığı bulmamız lazım. Ben orada saklanmıştım."

Sonra kendi etrafında dönüp yönünü bulmaya çalıştı.

"Buralarda olmalı" diyerek önünde uzanan kayalıkları işaret etti.

Harry Bart'a durmasını söyleyerek kayalıklara yöneldi. Henry elinde fenerle onu takip etti. Buraları çok iyi biliyor gibiydi yaşlı Harry. Önlerinde yükselen devasa bir kayanın önünde durdular. Hemen önünde bodur bir ağaç sanki yalnız kayaya arkadaşlık ediyor gibiydi. Hancı havayı kokladı. Bu arada Bart da onlara havlamaya başlamıştı.

"Burası" dedi yaşlı adam, sonra arkasına dönüp köpeğe susmasını ve yanlarına gelmesini söyledi.

"İyi ama burada mağara yok ki. Bu kocaman bir kaya sadece."

Henry şaşkınlıkla elindeki feneri önüne doğru tutup bir giriş görmeye çalıştı. Hancı elleriyle ağacın etrafında bir şeyler aradı, sonra Henry'ye ağacın etrafındaki tüm yabani otları ve çalıları kesmesini söyledi. Kısa bir süre sonra genç Henry ağacın hemen arkasında kayalığa oyulmuş büyük bir deliğin farkına vardı. Burası neredeyse yerle sıfırdı. Bu yüzden dışarıdan fark edilmiyordu.

"Harry, sanırım aradığını bulduk. Sen burada mı yaşadın gerçekten?"

İhtiyar cevap vermedi. Bu arada köpek de yanlarına gelmişti. Bart mırıldanmaya başladı. O da buralara yabancı değildi. Ludovic'in yatağını Bart'ın üzerinden aldılar.

"Önce sen gireceksin dedi hancı, feneri de al."

Genç rahip dizlerinin üzerine çöküp deliğin öbür tarafına geçti. Sonra Ludovic'in yatağını büyük zorluklarla içeri çekti. Sonra yaşlı adam ve Bart içeri girdiler. Henry gördüklerine inanamıyordu. Koca bir kayanın verdiği geçitten muhteşem bir mağaranın içine girmişlerdi.

"Burası çok sıcak" dedi etrafını incelemeye devam ederken.

Yaşlı Harry bez torbasını bir kenara bırakıp Henry'ye kargı yatağın ucundan tutmasını söyledi.

"Bastığın yere dikkat ederek ilerle. Burada biraz eğim vardır. Dikkat et. Mağaranın ucuna doğru git."

Birlikte Ludovic'i, mağaranın ucuna kadar taşıdılar. Henry feneri etrafında gezdirdi. Bu inanılır gibi değildi. Mağaranın içinin niye bu kadar sıcak olduğunu anladı. Mağaranın en ucunda küçük bir sıcak su kaynağı vardı. Fenerin ışığıyla suyun ışıltısı mağaranın duvarlarında gezinirken Henry gözlerini alamadı bu güzellikten.

"Burası çok güzel. Tarif edilemeyecek kadar hem de…"

"Bu su şifalıdır. Ben ellerimi ve yüzümü bu suyla tedavi ettim. Umarım bu çocuğa da iyi gelir."

Birlikte Ludovic'i suya yakın bir yere, iki kat şilte ve battaniye sererek üzerine yatırdılar. Feneri uygun bir yere asmasını söyledi yaşlı adam. Henry söyleneni yaptı. Hancı bez torbasını açıp içindekileri düzenli bir şekilde yere yaydı. Sonra da Ludovic'in üzerinde kalan iki parça bezi de yırtarak çıkardılar. Bütün damarlarındaki kanı çekilmişti adeta. Cansız bir çuval gibi görünüyordu. Derisinin rengi yer yer kararmıştı. Onu gören biri saatler önce ölmüş olduğunu düşünürdü. Yaşlı adam saatlerce onun yaraları, kırıkları ile ilgilendi. Farelerin kemirdiği etlerini temizledi. Yaraların kanlarını sildi. Arada, duyamayacağını bile bile onunla konuşup yalnız olmadığını söylüyordu. Kollarını ve bacaklarını bedeninden ayırdı. Çıkan kemikleri yerine oturtmak için Henry'den yardım istedi. Daha sonra Henry'den sıcak suyun dibinden çamur çıkarması gerektiğini söyledi. Su çok sıcaktı ve garip bir kokusu vardı. Çok derin değildi. Diz üstü çöküp iyice eğildi ve ellerini dibine kadar daldırdı. Bu duygu çok güzeldi. Omuzlarına kadar kollarını okşayan suyun sıcaklığı ile bütün hücrelerinin canlandığını hissetti Henry. Bol miktarda çamur çıkarıp hancının yanı başında biriktirdi. Yaşlı Harry bu çamura dövdüğü yaprakları karıştırarak yaş bulamaçlar hazırladı.

"Yüzüne torba geçirmeleri çok garip. Niye böyle bir şey yaptılar ki?" diye mırıldandı Harry.

"Belki de askerlerden biri onun ölmesini istememiştir."

Hancı başını iki yana salladı. Bu onun inanabileceği bir şey değildi.

"Zaten bu, Ludovic yaşarsa önemli olacak bir şey."

Ludovic'in başını ve tüm bedenini hazırladığı bulamaçla kalın bir şekilde kapladı. Bir müddet bekleyip çamurun kuruduğundan emin olduktan sonra her bir uzvunu

tek tek sıkarak bağladı. Henry yaşlı kör bir adamın bu kadar becerikli olabileceğine ilk kez tanık oluyordu. Hancı olmasa, Ludovic kesinlikle ölürdü.

"Bunların işe yarayacağından emin misin?" diye sordu genç adam.

"Bu, onun hem yaralarının iyileşmesine hem de kemiklerinin eski haline gelmesine yardım eder. Zaten bu adama bunlar da yaramazsa başka hiçbir şey yaramaz" dedi yaşlı adam. Yaptığından fazlasıyla emin görünüyordu. "Zaten başka şansımız da yok."

Bütün gece yarı ölü adamla ilgilendiler. Gün ağarmaya başlamıştı. Kimsenin onların bütün gece yerlerinde olmadığını fark etmemesi gerekiyordu. Oradan ayrılmadan önce mağaranın girişini fark edilmeyecek şekilde kestikleri dallarla örttüler. Sonra şehre yaklaştıklarında Harry, genç rahibe bir müddet buralara gelmemesini söyledi. Henry onu hanın kapısında bıraktı, atına atlayıp şehre döndü.

Ertesi gün hancı, Ludovic'i kontrol etmek için yola çıktı. Beraberinde kendi hazırladığı sulu yiyecekler ve kuvvetlendirici şuruplar götürdü. Ludovic'in durumunda hiçbir değişiklik yoktu. Nefes alışı belli belirsiz ve düzensizdi. Yaşlı hancı uzun bir süre onun yanında kaldıktan sonra oradan ayrıldı.

Yaşlı Harry, her gün iki defa olmak üzere hastasının yanına gidiyor, Tanrı'ya onun iyileştiğini görmeden bu yaşlı kulunun canını almaması için dua ediyordu. Durumunda bir değişiklik olup olmadığını kontrol ediyor, onu sulu gıdalar ile besliyor ve altını temizliyordu. Yaşlı hancı ilk hafta çok sıkıntı çekmiş, Ludovic, sulu gıdaları alamamış, hatta bir ara yaşlı hancıyı iyice umutsuzluğa düşürmüştü. Sürekli insanlara belli etmemeye çalışarak handan ayrılmak ve uzun süren ve geceleri de devam eden yaya yolculuk ve hızlı tempo, yaşlı bedenini zaten çok yoruyordu. Bir de Ludovic'in tüm tedavilere kayıtsız kalması adamı çok üzüyordu.

Genç Henry ise, hastanın yanına sadece geceleri gelebiliyor ve çok uzun kalamıyordu. Bu arada şehirde olanlarla ilgili haberleri iletiyor hem de yaşlı hancıya yardım ediyordu.

Louise'in öldürülmesinin akabinde, halkın isyanından korkulduğu için Louise, kısa bir törenle kilisenin bahçesindeki mezarlığa gömülmüş, tüm şehir halkı gelişen olayları çok çabuk unutmayı tercih etmişti. Louise'in yerine orta yaşlı bir rahip atanmıştı. O da, olanları öğrendikten sonra, halka karşı daha dikkatli olmaya özen gösteriyordu. Özellikle şehrin fakir ve ersiz kadınları ve civar köylerdeki kadınlar, Maria'ya yapılan işkencelerin ve yakılarak infazının adil olmadığını ve yaşlı bir adamın oyununa geldiğini düşünmeye ve aynı şeylerin kendi başlarına da gelebileceği düşüncesiyle daha temkinli olmaya başlamışlardı. Bu, şehrin her alanında kendini hissettirmeye başlamıştı. Kadınlar, çok gerekli olmadıkça sokağa bile çıkmaktan korkar olmuşlardı. Genç Henry ise, kilisedeki işine devam ediyor, bu arada fark ettirmeden erkeklere, Louise'in yaptığı yanlışların aslında toplum için ne büyük bir tehlike olduğunu fark etmelerini sağlamaya çabalıyordu. Bu yüzden yeni başrahipten, hareketlerine ve attığı adımlara dikkat etmesi konusunda bir de uyarı almıştı.

Ludovic'in vücudunun dengesi ikinci haftadan sonra yerine oturmaya başlamıştı. Gıdaları almaya başladığında, yaşlı hancı Tanrı'ya defalarca teşekkür etmişti. İlk hafta Ludovic ağır derecede ateşlenmişti. Bu yüzden bedenini sardıkları çamuru parçalamışlar, sonra da bütün vücudunu saatlerce ılık su ile silmek zorunda kalmışlardı. Genç Henry'nin de o anda orada olması ikisi içinde büyük bir şanstı. Bütün gece ikisi de başında sabaha kadar nöbet tutmuşlardı. Ateşi düşünce Ludovic'in vücudu tekrar aynı şekilde ilaçlanıp çamurla sarılmıştı. Aradan geçen iki hafta boyunca hancı büyük vaktini onun yanında geçirmiş, ateşlenmemesi ve yaralarının iltihap kapmaması için ona özel karışımlar içirmeye çalışmıştı. Bütün

bunlar ve yaşlı hancının dilinden eksik etmediği dualar Ludovic'in gözlerini açmasını sağlamıştı.

İlk heceledi̇ği sözcük Maria'nın adı olmuştu Ludovic'in. Gözlerinden süzülen yaşlar ise çaresizliğinin deliliydi sanki. Hancı kulağına eğilip fısıldadı sevgiyle.

"Hoş geldin oğul. Çok uzun zamandır bu ânı bekliyorduk. Sanki yıllar geçmiş gibi."

"Hiçbir şey hissetmiyorum" diye mırıldandı güçlükle. "Bana ne oldu?"

Yaşlı hancı ona, bütün kemiklerinin kırıldığından, farelere bırakıldığından ve onu bulduklarında ölmek üzere olduğundan bahsetti. Ona uyguladıkları tedaviden bahsetti. Bunun daha çok uzun süreceğini ve sabretmesi gerektiğini de ekledi. Ludovic kalkmak istedi ama hancı onu engellemişti. Kalkması için henüz çok erkendi. Kalkmak için ısrar edince de hancının sert sesiyle karşılaştı.

"Ben kalkabileceğini söyleyene kadar yerinden kımıldamayacaksın evlat. Anlaşıldı mı?"

Ludovic gözleriyle itaat etti adama. Zaten hiç takati de yoktu. Bedenini kuşatan kalıbın içinde kısılıp kalmıştı.

"Kemiklerinin kaynaması için daha uzun süreye ihtiyacın var. Eğer kalkmaya çalışırsan kemiklerin tekrar kırılır. O zaman yapabileceğimiz hiçbir şey de kalmaz. Bir ay, belki biraz daha fazla böyle kımıldamadan yatacaksın. Sonra yavaş yavaş kalıbı açmaya başlayacağız. Sen de biraz sabredeceksin."

Ludovic kısık sesle adama teşekkür etti. Hancı onu biraz daha besledikten sonra hanına geri döndü. Kimsenin onu görmemesi ve yaptığı şeyi bilmemesi gerekiyordu. Bu yüzden çok dikkatli olmalıydı. Ludovic'in hayatı onun ellerindeydi. Kızına yardım edememişti ama belki bu delikanlıya bir yardımı olabilirdi. Ne de olsa onun yarım bıraktığı işi o tamamlamıştı.

Bir hafta sonra genç Henry ile birlikte Ludovic'in yüzündeki kalıbı parçaladılar. Oldukça solgun ama bir o kadar da canlı görünüyordu. Yeşil gözleri hâlâ çok güzel ama hüzün doluydu. Sakalı ve bıyıkları epey uzamıştı. Çok dağınık görünüyordu. Bart yüzünü yalamaya başlayınca hepsi birlikte gülüşmeye başladılar. Başında duran iki arkadaşına baktı. Hancı elleriyle yüzünün ve başının her noktasını kontrol etti. Başının arkasındaki ve alnındaki şişlikler kaybolmuştu. Yüzü eski güzelliğine kavuşmuştu. Fakat gözlerindeki kara bulutları yok etmenin artık imkânı yoktu.

"Kendini nasıl hissediyorsun?"

Ludovic zoraki gülümsemeye çalıştı.

"İyi."

"Gayet sağlıklı görünüyor" dedi genç Henry.

"Acele etmeyin bakalım. Bu en kolay işti. Asıl önemli olan geri kalanı."

Yaşlı adam eğilip hastasını alnından öptü. Sonra genç Henry'ye yanında getirdiği usturayı uzattı.

"Hadi bakalım hastamızı tıraş et de azıcık şekle girsin. Baksana böyle dağ adamlarına dönmüş."

Henry eline usturayı alırken Ludovic şaşkınlıkla her ikisine baktı.

"Buna gerek yok Harry baba" dedi hancıya.

Duyduğu kelimeyle gözleri dolu dolu olan hancı saçlarını okşadı.

"Seni bize Tanrı gönderdi oğlum."

"Senin yaptıklarını ancak bir baba oğluna yapabilir. Sağ ol."

İkisinin de gözleri dolunca genç Henry araya girdi.

"Tamam, hadi bu kadar yeter. Kesmeye başlıyorum" dedi.

Tıraştan sonra bir müddet daha Ludovic'in yanında kalıp oradan ayrıldılar.

Bütün gün öylece yatıp mağaranın tavanında ve duvarlarında beliren suyun aksine dalıp gidiyor, tüm olanları, yaşananları ve yapamadıklarını düşünüyordu Ludovic. Harry gündüzleri iki kere gelip onu yediriyor ve geri dönüyordu. Onun gelişini dört gözle bekliyor, yanından ayrılmasını hiç istemiyordu. Sanki çok sevdiği babası son kez gittiği balık avından geri dönmüş ve sevgi dolu kollarıyla onu yeniden sarmıştı. Yaşlı adam, yaşlı bedeninin şikâyetlerine ve zayıflığına aldırmadan onun yanına geliyor ve onu iyileştirmek için elinden geleni yapıyordu. Harry için bunları hissediyor olması onu daha da korkutuyordu. Yaşadığı anlaşılırsa ona da zarar verebilirlerdi. Kör bir yaşlı için fazla cesur ve deli yürekliydi.

Aradan sıkıntı ve eziyet dolu üç hafta daha geçti. Yaşlı adam ve Henry birlikte geldiler. Yanlarında içi dolu iki büyük bez torba vardı. Onu besleyip tıraş ettiler. İkisi de çok heyecanlı görünüyordu. Ludovic sebebini sordu.

"Bugün büyük gün" dedi yaşlı Harry.

Ludovic endişeli bir gülümseyiş ile ikisine baktı. Yüreği deli gibi atmaya başlamıştı. Harry ve Henry, acele etmeden, yattığı yerde önce omuz ve kollarını saran kalıpları kırdılar. Ludovic birden üşüdüğünü hissetti. Harry onu kontrol ederken ona parmaklarını yavaşça oynatmasını söyledi. Denedi ama yapamadı. Sanki oynatmaya çalıştığı parmaklar onun değildi.

"Olmuyor" dedi telaşla.

"Kırıklar kaynamış ama acele etme evlat. Yavaş yavaş. Bir aydan fazladır böyle yatıyorsun."

Yaşlı hancı Henry'ye karşıya geçmesini söyledi. İkisi birlikte kollarını, bilek ve pazısından tutup hareket ettirmeye çalıştı. Ludovic acı bir çığlık attı.

"Biraz acıyacak evlat. Az sabret. Biraz masaj yapalım."

Yaşlı adam ve Henry, hastanın kollarına uzun bir süre masaj yaptılar. Sonra tekrar denemeye karar verdiler. Ludovic bağırmamak için dişlerini sıktı. Arkadaşları kollarını oynatmaya devam ettiler. Kısa bir süre sonra parmaklarını kımıldatmayı başardı. Ağır ağır kollarını yukarı doğru kaldırmaya çalışırken bunu tek başına yaptığını fark etti. Diğer ikisi çoktan onu bırakmış, gülümseyerek bakıyorlardı. Başarmıştı. Sel olup akan gözyaşlarını gizlemedi.

"Gördün mü evlat? Acele etmeyeceksin."

Yaşlı adam ve arkadaşı omuzlarını sıvazladılar. Her ikisine de teşekkür etti gözlerindeki minnet dolu ifadeyle.

Kollarını, ağrıyana, Harry durması ve dinlenmesi gerektiğini söyleyene kadar kaldırıp indirdi, hareket ettirdi. İçinden kalkıp tüm dünyaya yaşadığını ve daha da yaşayacağını haykırmak geçiyordu. Daha çabuk iyileşmek istiyordu. Eski yaşantısına dönmek ve tüm olanlarda kimin suçu varsa hepsine bunun bedelini ödetmek istiyordu. Maria'ya zarar vermiş herkesin kan kusmasını diliyordu. Ona en çok zarar vermiş olan kendisi de bu bedeli şimdi ödüyordu zaten.

"Şimdi de hazırsan kalanını açalım" dedi hancı.

Ludovic heyecanla başını salladı.

İki adam ağır ağır ve hiç konuşmadan kalan tüm kalıbı da parçaladılar. En az hastanın kendisi kadar heyecanlıydılar. Ludovic bacaklarını hissedebiliyordu. Beyni ayaklarına parmaklarını oynatması için komut gönderdi. İlk kez, ayak parmaklarını oynatabildiğine bu kadar çok sevinmişti. Ayakları daha iyi görünüyordu. Ama bacaklarını kımıldatamıyordu.

"Acele etme evlat. Biraz sabır."

Ludovic bakışlarını yaşlı adama çevirdi.

"Sence iyi olacak mıyım?"

"Şu an nefes alıyorsun değil mi?"

Sanki yaşlı adam, ona kendisinin bir daha hiç göremeyeceğini anlatır gibiydi. Ludovic, sabırsızlığından utandı. Bu adam ona aylardır bakıyordu. Üstelik kör ve yaşlıydı. Harry onu iyice muayene etti.

"Kırıkların düzelmiş gibi. Biraz daha sabret. Birkaç gün sonra ayağa kalkarsın. Bu arada kollarını güçlendirmeye çalışmalısın."

"Bu harika" dedi Henry. "Nihayet eski haline dönebileceksin."

Ludovic, hâlâ onu seven insanlar olduğu için çok şanslı olduğunu hissetti. Yaşadığı onca şeyden ve çektiği onca acıdan sonra hâlâ hayattaydı.

"Bundan sonra bütün vücudunu bu suya sokup daha hızlı iyileşeceksin. Su çok sıcak ama kalabildiğin kadar içinde kal. Henry sana birkaç giysi getirdi. Bunları giy sonrasına bakarız."

Öyle ya hâlâ çıplaktı. Utanarak giyinmeye çalışırken Henry de ona yardım etti. Kolları açılmıştı. Eskisi kadar kuvvetli olmasalar da onları kullanabiliyordu ama bacakları için henüz erkendi.

"Kalkmadan bacaklarını hareket ettir. Birkaç gün sonra daha iyi olursun" diye tekrarladı Harry. "Bizim artık gitmemiz gerekiyor. Sen de kendine dikkat et."

Yanına biraz yiyecek bırakıp oradan ayrıldılar. Ludovic, uzun bir süre bacaklarını açmaya çalıştı. Ayakları ve parmakları çok sağlıklı görünüyordu, bacakları hâlâ halsizdi. Acele etmemeye karar vererek yerine uzandı.

'Affet beni Maria, affet beni' diyordu sürekli, ona yalvarıyordu. Maria, beyaz elbiseler içinde o kadar güzeldi ki… Kuzguni siyah saçları omuzlarına dökülmüştü ve başında beyaz papatyalardan bir taç vardı. Fakat zeytin gözlerindeki hüzün ve acı onu dehşete düşürmüştü. Ona

defalarca kendisini affetmesi için yalvardı. Genç kız cevap vermek için dudaklarını araladığında, gözlerinden sessiz bir nehir gibi akan yaşlar Ludovic'in bacaklarına çarpıp kayboldu. Elini uzatıp dokunmak istedi ama Maria beyaz bir güvercin gibi, gittikçe uzaklaşarak gözden kayboldu. Ayağa kalkıp ardından koşarken ona yalvarıyordu. 'Affet beni, affet beni.'

Bacaklarının üzerinde durabiliyordu. Ona bu gücü veren rüyanın iyi mi yoksa kötü mü olduğunu anlamaya çalıştı. İki gün bacaklarını kullanmaya başlaması için yeterli olmuştu ama sol bacağındaki ağrı yok olmak için hiç acele etmiyordu. Birden dizlerindeki dermanın tükendiğini hissetti ve yere yığıldı.

Gözlerini açtığında sevdiği insanları görünce gülümsedi. Hayretler içinde ona bakıyorlardı. Meraklı gözlerle bakınca Henry ona gülümsedi.

"Neredeyse mağaradan çıkacakmışsın. Artık yürüyebiliyorsun."

Ludovic olanları hatırlamaya çalıştı. Demek ki rüya değildi. Gerçekten yürümüştü. Etrafına bakınıp Maria'yı aradı.

"Maria nerede?"

"Topla artık kendini evlat. Bu şekilde devam edemezsin."

Yaşlı adamın sesiyle kendine geldi. Hafızası ona sürekli oyun oynuyordu. Oysa gerçek olsa, Maria orada olsa… Yaşıyor olsa…

"Kendine de bize de bunu yapma."

Ludovic sadece başını salladı. Kendisine yardım eli uzatan ve bu yüzden hayatlarını riske atan bu insanları üzmeye hakkı yoktu. En azından onlar kadar çaba göstermeliydi. Kendi yatağında yatıyordu. Henry'nin söylediklerine bakılırsa mağaranın girişine kadar yürümüştü. Demek ki artık iyiydi. Eskisi gibi yürüyebilirdi.

"Tekrar yürümek istiyorum" dedi.

Kalkmasına yardım ettiler. Bart'ın başını okşayıp adım atmaya başladı. Bir daha, bir adım daha… Problem olmadığına inanmaya başlarken sendeleyip düştü.

"Sol bacağın?" diye sordu yaşlı Harry.

Ludovic bu adamın hisseden yüreğine hayrandı.

"Evet." dedi. "Hâlâ ağrıyor."

Henry onun sol kolunun altına girip yatağına kadar gitmesine yardım etti.

"Ona bir destek yapalım, iyileşinceye kadar onunla yürüsün" dedi Henry.

Yaşlı adam başını salladı.

"Git bakalım uygun bir şeyler bulabilecek misin?"

Henry hızlı adımlarla oradan çıkarken Harry gelip yanına oturdu.

"Sakin ol, yakında hiçbir şeyin kalmaz. Bacağına fazla yüklenme. İyileşmesi için biraz daha zamana ihtiyacın var."

Merakla beklerlerken Henry elinde ucu çatal olan büyük bir dal parçası ile geri döndü. Sonra iyice yontup Ludovic'e denemesi için verdi. Ludovic, ilkel desteğe dayanarak yürümeye başladı.

"Sağ ol Henry. Bu çok iyi oldu."

"Şehirden yenisi gelinceye kadar bununla idare et" dedi Harry.

Ludovic yürümeye devam ederken cevap verdi.

"Gerek yok. Bunu da sadece birkaç gün kullanırım yeter. Koşabilmek için çok sabırsızlanıyorum."

İkisi birlikte gülüştüler. Bart ise havlamaları ile onlara eşlik etti.

Bitmek bilmeyen geceler Ludovic'in yaşama gücünü elinden alıyordu. Maria onun karanlık gecelerini ziyaret

ediyor ve hiç konuşmadan sadece gözleriyle ondan hesap soruyordu. Bazen sevdiği iki kadını bir arada görüyor, annesine kendisini affetmesi için yalvarıyordu. Maria'nın ölümüne kadar rüyalarına beyazlar içinde bir melek gibi gelen annesi artık karalar giyiyor ve sürekli ağlıyordu. Ludovic, annesinin de, verdiği öğütleri tutmadığı için kırıldığını hissedebiliyordu. Sonra ter içinde uyanıyor ve saatlerce yaşadıklarına anlam vermeye çalışıyor ama bunu bir türlü başaramıyordu.

Ludovic biliyordu, Maria onu asla affetmeyecekti. Ondan bunu istemeye hakkı var mıydı? Ona söz verdiği halde sevdiği kızı önce adi adamların eline sonra da cansız bir et yığını gibi ateşlerin içinde bırakmıştı. Maria'nın hep düşlediği hayalleri vardı. Maria'nın geleceğe dair umutları vardı. Saf ve tertemiz bir genç kızın bedenini korumaya bile cesaret edemeyen bir erkek onu sevdiğinden nasıl bahsedebilirdi? Onu, yaşlı, adi ve kokuşmuş bedenlerin hunharca sahiplenmesinden ve yaşamına dair her şey hakkında ilkel benliklerin karar vermesinden koruyamamış bir erkek, sevmekten nasıl bahsedebilir? Maria'yı düşünmeye hakkı var mıydı gerçekten? Onun körpe bedeninin, ağzı leş kokan sırtlanların diri diri yediği bir gazel yavrusu gibi kıvranıp can çekiştiğine seyirci kalan bir erkeğin onu düşünmeye hakkı olabilir miydi? Kanatları kırık bir kuş iken ona ihtiyacı olduğunda, sevdiğinin yanında olmayan bir erkeğin ölümünden sonra onu düşünmek ve sevmek gibi bir lüksü olabilir miydi? Yaşanmış olanlar ve son pişmanlıklar sevgili Maria'yı getiremezdi ki. Maria tüm bu olanlara rağmen yaşıyor olsaydı bile, onun gözlerine bakabilme cesareti olabilir miydi?

Rahip Henry neredeyse günde iki ya da üç kez yanına geliyor, ona yiyecek getiriyor ve onunla sohbet ettikten sonra şehre geri dönüyordu. Harry ise biraz rahatsızlanmış sadece gündüzleri gelir olmuştu. Bu durum Ludovic'i rahatsız etmeye başlamıştı.

"Artık dışarı çıkmalıyım. Bir şeyler yapmalıyım."

"Tam olarak iyileşmeden dışarı çıkmamalısın Ludovic" dedi Henry. "Ayrıca, seni görürlerse bu defa hiç şansın kalmaz."

Ludovic üzerindekileri çıkarıp sıcak suya girdi. Günlerdir bu suya girip vücudunu güçlendirmeye çalışıyordu. Eski sağlığına kavuşmasına az kalmıştı. Bütün gün mağarada oturup Harry'nin getirdiği lisan kitaplarına göz atıyor, olanları düşünüp kendi kendine konuşuyor, hiç gerçekleşmeyeceğini bildiği hayaller kuruyor sonra kendine kızıyordu. Bedenini dinlendirmek için sıcak su banyosu yapıyordu. Arkadaşlarının yanına geleceği ânı sabırsızlıkla bekliyor, onların varlığı ona, hayatın çirkinliklerini bir an da olsa unutturabiliyordu.

"Burada çok canım sıkılıyor. Yapacak bir şey yok. Getirdiğin kitapların çoğunu da en az iki kere okudum."

"İyileşince ne yapmayı düşünüyorsun?" diye sordu yaşlı adam.

"Ne yapacağımı bilmiyorum ama artık burada kalamam Harry."

"Neden burada kalmıyorsun ki? Louise öldü. Burada sadece o düşmanındı biliyorsun."

Ludovic, başını kaldırıp bir süre mağaranın tavanında gezdirdi bakışlarını. Sonra başını eğip çok değil birkaç ay öncesine gitti düşünceleri. Louise'in öldürülmesinden sonra askerler onu yakalamışlardı. Ludovic onlarla mücadele etmek için bir sebep görmemiş ve kendisini iyice dövmelerine engel olmamıştı. Zaten olanlardan sonra yaşamak gibi bir hakkı da olmadığını düşünmüştü. Askerler onu zindana atmışlardı. Ludovic diğer mahkeme üyelerinin onun baygın olduğunu düşünüp yanında konuştuklarını söyledi.

"Maria'yı öldürdükleri yerde ikinci bir infazın üstelik de onlara aylarca hizmet etmiş bir savcının infazının halkı isyana sürükleyeceğini düşündüler. Beni serbest bıraktıkları

takdirde de halkın bundan faydalanıp her fırsatta kiliseye karşı çıkacaklarını ve bu yüzden kilisenin yaptırım gücünün yok olacağını söylediler."

Sonra askerlere Ludovic'in gizlice öldürülüp kimsenin bulamayacağı bir yerde gömülmesi emrini vermişler. Askerler daha önce aldıkları içkinin de tesiri ile Ludovic'e önce işkence yapıp onunla eğlenmişler ve sonra diri diri gömmeye karar vermişler.

"Bu onlara çok eğlenceli gelmiş olmalı ki benimle uzun bir süre oyalandıklarını hatırlıyorum. Ama ölmeyi o kadar çok istiyordum ki. Bir an önce bitsin…"

"Böyle konuşma evlat" diye sözünü kesti yaşlı Harry. "Tanrı'nın seninle işi bitmemiş ki hâlâ hayattasın. Böyle konuşup bizi de üzme istersen."

Ludovic bir an durakladı.

"Sonra o askeri hatırlıyorum. Biri sürekli olarak diğerine 'Artık bırakalım, bu kadar yeter. Bu adam da bir rahipti. Günah işliyoruz' deyip duruyordu. Beni dövüp gömdükten kısa bir süre sonra yanıma gelip kalın torbayı kafama geçirdi."

Asker bunu yapmadan önce de Ludovic'in gözlerine bakıp ' Affedin beni efendim. Size bir can borcum vardı' demişti. Sonra sesinden hatırladığı kadarıyla bu asker, onun daha önce kilisede canını bağışladığı adamdı. Belki bir gören olmuştur ümidiyle veya daha fazla acı çekmemesi için kurbanın başını korumak istemişti. Çünkü bu fareler özellikle gözleri kemirmeye bayılırdı.

"Handaki o asker oydu demek Harry" dedi Henry yaşlı adama bakarak.

Ludovic yumruklarını sıkıp bağırmamak için kendini zor tuttu.

"Keşke beni bıraksaydınız. Zaten bin kere öldüm. Bir fazla hiç fark etmezdi benim için."

Harry onun omuzlarını sıvazladı.

"Tanrı böyle takdir etti oğlum. Buna karşı çıkamazsın."

Defalarca "Biliyorum, biliyorum" diye fısıldadı Ludovic. İsyanı, olanlara mı yoksa kendi kaderine miydi, o da bilmiyordu.

Henry ona onu nasıl bulduklarını anlattı. Bu mağaradan ve onu nasıl getirdiklerinden bahsetti. Ludovic sesini çıkarmadan onu dinledi, sonra sarılarak ikisine de teşekkür etti.

Beyninde gidip gelen hayaller ve düşünceler onu bir keşmekeşe sürüklemeye devam ediyordu. Yüreğinde oluşan fırtına geçen günlerle birlikte derinliklere iniyor ve canını daha çok acıtıyordu. Beynine yerleşen yaşanmış acı gerçekler, kurduğu imgelerle birleşip onu çıkmaza sokuyor ve saatlerce bununla boğuşmasına sebep oluyordu. Sonunda ruhu da bedeni gibi çaresizliğe yenik düşüyordu.

Genç arkadaşı bir iş için şehir dışına gönderilmişti. Bir aydan önce de dönmeyecekti. Yaşlı Harry ise ona sadece günde bir kere gelir olmuştu. İyice yorulmuştu. Hayat ona çok ağır yükler yüklemişti. Dahası sürekli çıktığı fark edilirse, Ludovic henüz iyileşiyorken yakalanmasına sebep olmak istemezdi. Ama geldiğinde uzun kalmaya özen gösteriyordu.

Bugün yanında büyük ve ağır bir torbayla geldi. Ludovic onu görünce hayrete düşmüştü. Bir an için onun da yanına taşındığını sanmıştı. Bu düşünce ikisini de güldürmüştü.

"Sana değişik yiyecekler getirdim. Dün şehre büyük bir ticaret gemisi gelmiş. Bizim uşak bayağı bir şeyler almış gelenlerden. Birkaç değişik kitap da var. Hem değişik şeyler öğrenir hem de zaman geçirirsin. Burada değişik dillere ait öğretim kitapları da var. Belki bir gün işine yarar."

Getirdiklerine bir göz attı. Kitaplardan birini çıkarıp baktı ona. Bilmediği dilde bir kitaptı bu.

"Burada bir kitap var. Nedir bu? Anlayamadım."

Yaşlı adam sanki görebilecekmiş gibi kitaba baktı. Ludovic sonra farkına vardı söylediğinin.

"Beğenmezsen geri alırım. Uşak bulduğu her şeyi alıyor işte" dedi gülümseyerek.

"Afedersin Harry. Hep unutuyorum."

Harry gülümseyerek omuz silkti.

"Önemli değil. Üzerinden yıllar geçti ama bazen ben de unutuyorum."

"Bunları getirdiğin için sana minnettarım, Harry. Çok işime yarayacaklar. Ama kendini de bundan sonra daha fazla yorma, olur mu?"

"Son bir şey daha evlat" deyip elini kuşağının içine attı ve büyük bir kese çıkardı. Keseyi Ludovic'e uzatıp almasını söyledi.

"Tek hazinem bu. Bunu sana veriyorum."

Ludovic kesenin ağzını açıp eline boşalttı. Gördüğüne inanamadı. Hayatı boyunca bu kadar altını bir arada görmemişti.

"Harry, burada dünyanın parası var. Neden bana…"

"O paraya, bu kör adamdan daha çok senin ihtiyacın olacak. Onu almanı istiyorum. Bir gün işime yarar diye saklıyordum. İşte o an geldi."

Ludovic altınları keseye koyup ağzını bağladı.

"Bunu alamam Harry. Aklından bile geçirme."

Yaşlı adamın yeşil gözleri dolu dolu oldu.

"Bu dünyada senden başka kimsem kalmadı. Bırak da sana yardım edeyim. Ben çok yaşlandım ve de yoruldum. Olur da sen tam iyileşmeden bana bir şey olacak olursa…"

Ludovic eliyle yaşlı adamın ağzını kapattı.

"Sana bir şey olmayacak, Harry."

"Lütfen bu parayı al. Sen iyi bir adamsın. Bu parayı da iyilik için kullanacağına eminim."

Yaşlı olduğu kadar inatçıydı da. Ludovic onu üzmesinin yersiz olacağını düşünüp ona sarıldı ve teşekkür etti.

Torbanın içindeki her şeyi çıkarıp onlarla ilgili tek tek Ludovic'e bilgi verdi. Daha çok değişik meyve ve şifalı bitki getirmişti hastası için. Bir de kitaplar.

Uzun bir süre yan yana oturup muhabbet ettiler. Hiç olmadıkları kadar yakın olmuşlardı. Ludovic bu yaşlı adamı çok seviyordu. Sadece ona yardım ettiği için değil, iyi bir yüreği olduğu için. Annesi ona hep "İnsan olmanın en büyük erdemi insanı sevmektir" derdi. Gönül kapısı ardına kadar açık bu adamı çok seviyordu.

Avcı

Saatler geçtikçe Ludovic kendini daha da yalnız hissetmeye başlamıştı. İki gündür Harry'den de haber yoktu. Hasta olamazdı, olsa bile en azından gündüz gelirdi herhalde. Neden gelmiyordu? Acaba başına bir şey mi gelmişti? İçini kemiren şüphelerden kurtulmaya çalışarak kitap okumaya devam etti. Okuduklarını anlamadığını fark edince kitabı bırakıp yerinden kalktı. Odundan desteğine yaslanarak mağaranın içinde yürümeye başladı. Yüreğine düşen kor alev alev yanmaya başlayınca mağaranın girişine yönelip durdu. Acaba çıkmalı ve yaşlı adama bakmalı mıydı? Harry'nin sözleri aklına geldi. Ne olursa olsun tamamıyla iyileşmeden yerinden çıkmamasını istemişti ondan. Bir gün daha bekleyemezdi. Ne olduğunu bilmesi gerekiyordu. Omuzlarına kalın bir pelerin alıp dizlerinin üzerinde sürünerek delikten dışarı çıktı. Hava buz kesmişti, arada kar serpiştiriyordu. Kış kara yüzünü iyice göstermeye başlamıştı. Ona meydan okuyan soğuğa ve rüzgâra karşı direnerek yürümeye başladı. İyi ki daha önce Henry ile mağaradan birkaç adım dışarı atmış ve ondan gidebileceği yönler ve yerler hakkında malumat almıştı. Hana doğru yürüyecekti. Yoldan uzak durarak yürümeye çalışıyordu. İliklerine kadar işleyen soğuk henüz tam iyileşmemiş

bacağına sızı vermeye başlamıştı. Pelerinine daha sıkı sarılarak ve desteğine daha fazla yaslanarak yürüdü. Hem etrafını seyrediyor hem de yürüyordu. Gözü takılınca ileride karaltılara, yüreği yerinden çıkacak gibi atmaya başlamıştı. Bu hayra alamet değildi. Elindeki değneği atıp ilerdeki çalılıkların arasında gördüğü karaltılara doğru koştu. Umduğunun olmaması için dua etti. Ortalık savaş alanına dönmüştü. Bunlar günlerdir beklediği arkadaşlarıydı. Yaşlı Harry ve Bart yerde kanlar içinde yatıyorlardı.

"Olamaz, hayır" diye bağırdı. Bacaklarını büküp Harry'nin başucuna oturdu ve başını kollarına aldı. Adamın yüzü kardan daha beyazdı, dudakları mosmor olmuştu, donmuştu. Yüzünde ve vücudunun her yerinde kan vardı. Ludovic kısa bir süre yaşlı gözlerle onu kurtaran ve babalık yapan adamın yüzüne baktı.

"Bana bunu yapamazsın Harry. Beni yalnız bırakma. Sen benim babamsın Harry. Beni bırakma."

Dakikalarca kollarında tuttuğu adamdan bir nefes bekledi ama yoktu. O çoktan ölmüştü. Ludovic ağlamaya başladı.

"Tanrım, sevdiğim her insanı alırken beni neden sağ koydun?" diye bağırdı gökyüzüne doğru.

İsyanı önce bağırışlara sonra boğazında düğümlenen hıçkırıklara dönüştü. İsyanı kaderineydi. Onun için ölmesi gerekmeyen iyi insanlar içindi. Dakikalarca yaşlı adamın yüzüne baktı. Sonra bakışlarını biraz ileride yatan köpeğe çevirdi. Yerde sahibinin yanında sadece ona eşlik etmek istercesine yatıyordu. Kımıldamadan, ama… Biraz daha dikkatli bakınca köpeğin az da olsa nefes aldığını fark etti. Harry'yi bırakıp Bart'ın yanında diz çöktü. Kulağını köpeğin ağzına yaklaştırıp hissetmeye çalıştı. Bir elini de karnının üzerine koydu. Çok derinden ve çok az gelen nefesini hissetti köpeğin. Belki de henüz tam donmamıştı.

"Bart yaşıyor Harry. Bart yaşıyor" dedi yaşlı adamın cansız bedenine bakarak.

Köpeğin bedenini incelerken onunla konuşmaya çalıştı. Sadece karnından yaralanmıştı. Yarası yüzeyseldi ama çok kan kaybetmişti. Kendini kurtarabilirdi belki ama yapmamıştı. Bebekliğinden beri ona sahiplik yapan Harry'yi gideceği yere yalnız göndermek istememiş olacaktı. Başını okşayarak onun ayılmasını ve orada olduğunu bilmesini istiyordu Ludovic. Bu köpeğe can borcu vardı. Gömüldüğü yerden onu o kurtarmıştı. Şimdi borcunu ödemeliydi. Üstelik o Harry'nin yani ikinci babasının köpeğiydi. Tanrı'ya ona kuvvet vermesi için dua edip köpeği kucakladı. Doğrulurken sendeleyince bir an durakladı sonra yerde yatan cansız ihtiyara bakıp fısıldadı.

"Sana bir faydam olmadı ama köpeğini iyileştirmek için elimden geleni yapacağım."

Yıkılmışlık ve yorgunluk mağaraya dönüşünü uzatmıştı. Bart'ı yere bıraktıktan sonra ona su içirmiş, kanını temizlemiş ve yarasını bandajlamıştı. Kısa bir süre onunla konuşup tekrar dışarı çıkmış ve yaşlı arkadaşını son yolculuğuna uğurlamak istemişti. Bir süre arkadaşının başında durup soğuğa aldırmadan onunla dertleşmiş, ona köpeğine iyi bakacağına dair söz verdikten sonra onu olduğu yerde gömmüştü. Boynundaki haçı elinden bırakmadan tüm duaları okumuş ve Tanrı'dan yaşlı adam için yanında iyi bir yer ayırmasını dilemişti.

Ertesi sabah, Ludovic, Bart'ın yüzünü yalamasıyla uyandı. Onun kalktığına ve eski sağlığına kavuştuğuna mutlu olmuştu. Köpeğe sarılıp onu dakikalarca sevdi, onunla konuştu. Bir arkadaşı o kalmıştı onun yanında yalnızlığına ortak olan. Öyle görünüyordu ki Bart kendini çok çabuk toparlamıştı. İkisi birlikte bir şeyler atıştırdıktan sonra Ludovic akıllı köpeğe sarılıp onu öptü. Bart mahzun ifadeyle ona bakıyordu.

"Sen bana Harry'nin emanetisin" dedi. "Artık ayaklandığına göre buradan taşınsak iyi olacak, ne dersin Bart?"

Bart mırıldanarak yüzünü salyalı diliyle yaladıktan sonra birkaç kez havladı. Ludovic bütün hazırlıkları tamamlamıştı zaten. Bart'ın ayağa kalkmasını bekliyordu. Harry' yi öldürenler onun yaşadığını fark etmiş ve onu tekrar arıyor olmalıydılar. Yoksa zavallı kör bir ihtiyarı neden öldüreceklerdi? Eğer onu bulurlarsa yaşamak için şansı kalmazdı. Hem bu mağaraya gelen yollarda bir sürü iz de bırakmış olabilirdi. Bütün eşyalarını içine tıktığı büyük torbayı sırtlayıp mağaranın yakınlarında başka bir sığınak aramaya koyuldu. Dışarıdan fazla fark edilmeyecek ama giriş çıkışı da kolay olacak bir yer olmalıydı. Tam iyileşmemiş bacağıyla sürünerek o küçük girişten girip çıkmak onu çok bitkin düşürüyordu çünkü. Bart'ı mağaraya taşırken de çok zorluk çekmiş, daha fazlasını da onu mağaraya sokarken yaşamıştı. Harry'nin kendisine verdiği altın kesesini de kuşağının içine sokmuştu.

"Sevgili dostum Harry. Sanki bunların olacağını biliyor gibiydi" diye mırıldandı. İçinden ona defalarca teşekkür etti.

Daha yukarılara çıktılar. Onları burada aramak kimsenin aklına gelmezdi. İlkinden daha küçük ve alçak bir mağara buldu Ludovic. Yerleşmesi uzun sürmemişti. Zaten nesi vardı ki: Birkaç parça kuru yiyecek, meyve, bacağı için Harry'nin yaptığı özel karışımdan kalan, bir iki kitap, kandil yağı neredeyse bitmek üzere olan bir fener ve üzerindeki giysiler. Bir de onu günlerdir sırtında taşıyan değneği. Torbasını boşalttığında durumunun hiç de iç açıcı olmadığını fark etti Ludovic. Kış kapıdaydı. Bu dağlar karı hep koynunda beslerdi bütün kış. Yiyecek ve ısınma sıkıntısı başlayacaktı çok yakında. Burası diğeri gibi lüks bir yer değildi. İçeriyi ısıtması ve karnını doyurması gerekiyordu. Henry'nin dönmesi belki bir aydan da fazla sürecekti. Yanında bir de misafiri vardı artık. Bart'a da iyi bakması gerekiyordu. Biraz dinlendikten sonra köpekle birlikte dışarı çıkıp etrafı kolaçan etti. Keskin gözleri, avlanmayı

becerebildiği takdirde burada aç kalmayacağını görebiliyordu. Tepede uçan kara kartal da buna işaret etmiyor muydu? Kartalların olduğu yerde tavşanlar, yılanlar ve daha birçok av eti olurdu. Daha önceleri duyduklarına göre bu dağlarda çok fazla olmasa da yaban keçileri vardı. Bir tanesini yakalayabildiği takdirde bir hafta boyunca avlanmak zorunda kalmazdı. Fakat asıl önemli olan Ludovic daha önce hiç ava çıkmamıştı ve nasıl ve neyle avlanacaktı? 'Bıçak' deyip elini beline attı. Bıçağını hep kuşağının içinde saklamaz mıydı? Sonra gerçek dünyaya döndü. Babasının hediyesi olan bıçağı aylar önce kaybetmişti. Sonra eline altın kesesi takıldı. Keseyi çıkarıp uzun uzun baktı. Harry bu altınları ona kullanması için vermişti.

"Yarın şehre gidip bir bakayım ne yapabilirim? Belki bir silah edinebiliriz."

Dakikalarca oturup çevreyi gözetledi. Yolunu şaşırmaması ve neyi nerede bulacağını bilmesi gerekiyordu. Dönüşte ilk kaldıkları mağaraya gidip etrafı tekrar kolaçan etti. Ortalıkta kendini ele verecek bir şeyler bırakmış olabilirdi.

Ertesi gün, günün ilk ışıklarıyla yola koyuldu Ludovic. Bart'ı mağarada bırakmıştı her ihtimale karşı. Onu tanıyan çok vardı şehirde. Şehrin yerlileri, onun Harry'nin köpeği olduğunu biliyordu. Değneğine yaslanarak ağır ağır adımlarla saatler süren bir yolculuktan sonra şehre vardı. Surların altından geçerken bu şehirden mümkün olduğu kadar uzağa gitmek istediğini itiraf etti kendi kendine. Bu şehir ondan çok şey koparmıştı. Annesi ve babasını, sevdiği kızı, dostu Harry'yi… Kimbilir daha neler alacaktı ondan? Çok uzaklara gitmeliydi, çok… Demircinin atölyesine doğru yürüdü. Buraya, çocukken babasıyla gelirdi. O günden pek bir şey değişmemişti. Adamın oğlu işi devralmıştı. Ateşin üzerinde tuttuğu maşanın ucundaki demirin önce yumuşayıp sonra şekil alışını seyretti. Bir müddet sonra demirci işini bitirip onu baştan aşağı süzdü. Eğilip yüzünü görmeye çalıştı.

"Evet, ne istemiştin?" diye sordu.

Ludovic'in kılığı pek hoşuna gitmemiş olacaktı. Ludovic sesini daha da kalınlaştırdı.

"Benim bir bıçağa ihtiyacım var" dedi.

Genç adam gülümsedi. Ön dişlerinden biri kırıktı.

"Olur, yaparım. Yarın gelir alırsın."

Ludovic başını salladı.

"Yarın öğlene doğru gelirim. Büyük bir av bıçağı istiyorum, dağ keçisi öldürebilecek kadar."

"Demek avcısın. Kimlerdensin. Yabancı gelmiyor gibisin de."

Ludovic cevap vermedi. Arkasını dönüp çıkarken yarın geleceğini söyledi tekrar.

Birkaç saat daha şehirde oyalanıp ihtiyacı olan bir şeyleri almayı düşündü. Bir terziye girip kendine bir pantolon, gömlek, yelek ve uzun bir kalın pelerinden oluşan bir takım beğendi ama birkaç değişiklik yapılması gerekiyordu. Ayakkabılar için acele etmemeye karar vermişti. Ayağındakiler onu bir müddet daha idare ederdi. Çünkü Harry'nin parasını borç olarak almıştı. Artık şehre sık sık geleceğinden biraz daha düzgün giyinmesi ona itibarı arttırırdı. Limanda yürüyerek bir şeyler bulup bulamayacağına baktı. Aylarca burada kalmış olmasına rağmen şehrin hiç gitmediği ücra köşelerine doğru yürüdü. Ayağı ağrımaya başlayınca bir hana girip dinlenmek ve bir şeyler yemek istedi. Pelerinini çıkarmadan bir şeyler yiyip oradan ayrıldı. Taş binaların çevrelediği dar bir sokaktan geçerken tanıdık gelen bir yüz görür gibi oldu. Evet, bu o kadındı. Onu çok iyi hatırlıyordu. Demek ki buradan ayrılmamıştı. Onunla konuşmak istiyordu. Hancıya ne olduğunu o bilirdi belki. Onu takip etmeye karar verdiğinde kadın büyük bir binaya girip çoktan gözden kaybolmuştu. Devam etmek kadını da riske atmak olurdu. Sonra bir daha onunla karşılaşmamak için dua etti. Sol bacağının ağrısı artmaya

başlamıştı. Bu şekilde daha fazla yürüyemezdi. Bu arada verdiği altınlar için Harry'ye içinden teşekkür etti.

Akşama doğru mağaraya vardı Bart onu iyice merak etmişti. Önce köpeği besledi sonra yemek için bir şeyler hazırladı. En azından geceleri içeride küçük de olsa bir ateş yakması gerekiyordu. Yoksa sabaha kadar burada donarlardı. Köpeği yanına alıp dışarı çıktı ve bulabildiği kadar dal parçası toplayıp uzun uğraşlar sonucu yakmayı başarabildi. Bart'ın yarasına baktıktan sonra uzanıp dinlenmeye çalıştı. Öyle koşturmuştu ki bugün sızıp kalmıştı.

Ertesi gün daha geç bir vakit mağaradan çıktı. Gittiği yerde beklemek canını sıkıyordu. İşini bir an önce bitirip ait olduğu yere dağlara dönmek istiyordu. Soğuk hissedilir derecede artmıştı. Aslında bir at satın almayı düşünmüştü ama ona da bağlanırsa ayrılamaz onu bırakamazdı. Hayvanları çok seviyordu. Onlar insanlar gibi değildi. Bunu son birkaç ayda daha çok fark etmişti Ludovic. Hayvanlar, yedikleri bir parça ekmeğin karşılığını bir ömür öderlerdi. İnsanlar gibi zalim ve canavar değillerdi. Onlar sadece karınlarını doyurmak için öldürürlerdi. Buralardan gitme isteği, onu, bir atı sahiplenip bağlanmaktan ve sonrasında ardında bırakmanın vereceği ızdıraptan uzak tutmuştu. Zaten buz gibi bir mağarada bir ata bakamazdı. Henüz kendine bile bakamazken… Yol uzadıkça uzuyor, bacağının ağrısı kasığına vurmaya vuruyordu. Son birkaç gün çok yorulmuş ve yıpranmıştı. Dostunu kaybetmekle sadece yalnızlığa mahkûm olmamış ayrıca zayıf bedenine de daha çok yük yüklemişti. Demircinin yanına vardığında beklemek zorunda kalmıştı. Demirci başka biri için yaptığı bir şeyi teslim etmeye gitmişti. Terziye gidip giysilerini almayı düşünüyordu ki demirci kapıda belirdi. Demirci başıyla selam verdikten sonra masasının çekmecesinden bıçak çıkardı. Ludovic bıçağı eline alıp incelemeye başladı. Adam onu tanımıyordu. Bu yüzden aptal yerine koymak istemişti herhalde.

"Yapabildiğinin en iyisi bu mu?" diye sordu adama.

Adam pişkince gülümseyerek ona bıçağı ne kadar iyi yaptığını anlatmaya başladı. Ludovic adama sert bir bakış atarak bıçağı sapından tutup fırlattı. Bıçak adamın kulağının dibinden geçip direklerden birine çarptı, yere düştü. Adam şaşkınlık ve korku ile bıçağa bakarken Ludovic eğilip yerden bıçağı aldı ve bir hamleyle yanına varıp adamın boğazına dayadı.

"Bu bıçakla sinek bile avlanmaz. Bana bak aptala mı benziyorum?"

Adam korkuyla başını salladı.

"Hayır efendim. Sanırım bir yanlışlık olmuş."

"Şimdi kulaklarını aç da beni iyi dinle. En sertinden altı boy bıçak istiyorum. En büyük iki tanesine kan oluğu açacaksın. Birinin bir tarafı düz, bir tarafı dişli olacak. Küçüklerden birini de deri soyma bıçağı yapacaksın. On tane de en iyisinden ok ucu istiyorum. Beni iyice anladın mı?" derken bıçağı adamın boğazına iyice dayamıştı.

Adam başını salladı.

"Anladım efendim, anladım. Çırak bir yanlışlık yapmış işte."

Ludovic adamı sert bir hareketle iterek bıraktı.

"Tamam yeter. Al bunları da. İki gün sonra geleceğim. Eğer yine aynı şeyi yaparsan o bıçaklarla ilk önce seni keserim."

Torbasındaki altı adet bıçak sapını adama uzattı. Bir gün önce önünden geçtiği dükkânda görmüş ve satın almıştı. Adam onu kapıya kadar geçirdi. Terziye doğru yürürken demircinin yaptıklarını düşünüp hayıflandı. Onu ilk gördüğünde ilk önce onun kılığına bakmış, ona göre davranmış ve aptal olduğunu düşünmüştü.

Terziden aldığı kıyafetleri giyip eskilerini de torbasına koydu. Avlanırken onlara ihtiyacı olacaktı. Şimdi daha

farklı görünüyordu. Zengin ve akıllı gibi… Harry'ye tekrar teşekkür etti. Gülümseyerek yola koyuldu. Limandaki dükkânlardan biraz meyve ve kuru yiyecek ve et aldıktan sonra tekrar yola koyuldu. İnsanların onu tanımaması için pelerininin başlığını çıkarmamaya dikkat ediyordu. Zaten tüm şehirli olanları unutmuş gibi görünüyordu.

Bart'ın başını okşayarak yemeğini yemesini seyretti. Birbirlerine çok bağlanmışlardı. İkisi de yaşadıkları kâbusun bitmesine sevinmişti ve birbirlerinin yalnızlığına ortak oluyorlardı. Avlanırken onu da yanında götürüyor ve yardım etmesine olanak veriyordu. Bacağı eski sağlığına kavuşmuştu. Günde bir kere ilk mağarasına gidiyor ve bütün vücudunu şifalı suya teslim ediyordu. Soğuk kış günlerinde içini ısıtan bu sıcaklığa bayılıyordu. Tanrı'ya verdiği nimetler için şükretmeyi de unutmuyordu.

Demirci ona en iyi bıçakları hazırlamıştı. Bu bıçaklarla avlanmak çok daha kolay oluyordu. Son bir ayda birçok tavşan, üç yılan ve bir de dağ keçisi vurmuş, avcılıkta ne kadar usta olduğunun farkına varmıştı. Yakaladığı hayvanları yırtıcılardan korumak için hemen yerinde kesip temizliyor ve derisini soyuyordu. Kullanmayacağı parçaları orada, diğer hayvanlar için bırakıyordu. Bazen yakaladığı fareleri diğerleri için yem olarak kullanıyor ve onların kendilerine ve avına yaklaşmasına engel oluyordu. Mağaranın bir kenarına kendisine bir yer hazırlamış, yakaladığı hayvanların derilerini ve etlerini burada temizliyor, kurutuyor ve derilerini tabaklıyordu. Epeyce deri biriktirmişti. Bunları satıp karşılığında ihtiyacı olan çok şeyi alabilmeyi düşünmüştü. Nasıl olsa kara kış bitinceye kadar yapabileceği başka bir iş yoktu. Bir hafta önce şehre indiğinde esnaftan bugünlerde bir gemi geleceğini duymuştu. Dışarıda kar durmuştu. Bütün derileri toparlayıp şehre gitmek için hazırlandı. Bart'ı orada bırakıp dışarı çıktı. Burada en azından kış sonuna kadar kalacağını düşündüğü için, mağaranın girişine,

vahşi hayvanların gelmesini engellemek için küçük bir penceresi olan büyük ve kalın bir tahta ve demirden kapı yapmıştı. Tahtaları ve geniş demir kenetleri ve gerekli diğer tüm malzemeyi şehirde yaptırmış ve satın almış, kenetlerin dış tarafına da sivri uçlu demirler taktırmıştı. Kapıyı taktıktan sonra kalan boşlukları da taş, odun ve dal parçalarıyla doldurmuştu. Bıçakları yaptırdığı demirci bu parçaların ne işe yarayacağını sormuş, o da bir hanın ahır kapısına gerekli olduğunu söylemişti. Malzemeleri getirmek ve kapıyı bitirmek bütün gününü almış ama bitirdikten sonra ne kadar doğru bir iş olduğunun farkına varmıştı. Mağarayı ve Bart'ı koruyabilmek için bu kapıya neredeyse bir at parası kadar altın saymıştı. İlk birkaç gece etin kokusunu alan vahşi hayvanlar yakınlarına kadar gelmiş ama bu kapı onlara geçit vermemişti. Ayrıca bu şekilde mağarayı sıcak tutmayı da başarabilmişti.

Kalın pelerini onu soğuktan koruyabiliyordu. Daha önce avladığı keçinin derisinden yaptırdığı yelek ve ayakkabı bu soğuk günlerde göğsünü ve ayaklarını sıcak tutuyordu. Bunları yaptırdığı adamlar, ona bu derileri limana gelen tacirlere satabileceğini söylemişti. Yanına bıçaklarından ikisini de almıştı. Karlara bata çıka yürüyerek şehre vardı. Limanda büyük bir gemi demir atmıştı. Zaten küçük teknelerin bu havada bu limana yanaşması pek mümkün olamazdı. Bütün gün geminin yanında dolaşarak elindeki derileri satmaya çalıştı. Hava kararmaya başlarken yanına yaklaşan çok kısa boylu bir adam ona ne kadar istediğini sordu. Yanında iyi giyimli bir de genç vardı. Adamın kılığına bakılırsa işini bilen zengin biri olmalıydı. Ludovic için bu son şanstı.

"Beş altın ve biraz da kuru yiyecek ve meyve istiyorum" dedi.

Adam büyük bir kahkaha atıp elindekilere uzun uzun baktı.

"Delikanlı sen acemisin anlaşılan."

"Akşam oldu, evime dönmem gerekiyor. Başka gün de gelemem" dedi. "Bunları almak ister misiniz? Hepsini ben…"

"Tamam, tamam. Malların gayet iyi görünüyor."

Kapkara denecek kadar esmer ve koca göbekli bir adamdı. Gülerken bembeyaz dişleri teninin rengiyle büyük bir tezat oluşturmuştu. Hemen yanında duran uşağına bir el hareketi yaptı. Uşak Ludovic'in elindeki bütün malı aldı ve gemiye doğru yürüdü.

Adam uzun ve kalın paltosunun cebinden bir kese çıkardı. Ludovic'e yedi altın uzattı. Ludovic şaşkınlıkla eline bırakılan altınlara baktı ve merakla adama sordu.

"Ben beş altına razıydım. Neden böyle bir şey yaptınız?"

Adam elini uzattı.

"Benim adım Abu Hasan. Mardinli bir madenciyim. Yılda iki kere batıya gelirim. Altı ay sonra yine geleceğim. Belki yine karşılaşırız."

Yabancı olduğuna göre tanışmalarında bir sakınca yoktu. Elini uzatıp tokalaştılar.

"Benim adım Ludovic. Ben de kuzeyden bir avcıyım."

Adam kibar ama meraklı bir şekilde gülümsedi.

"Bu şehirdeki avcıların çoğunu tanırım. Seni ilk kez görüyorum."

"Yeni başladım."

"İyi iş çıkarmışsın. Ama malının değerini bilmelisin Ludovic. Aksi takdirde aç kalırsın."

Yanına yaklaşan çocuğun elindeki torbayı gösterdi.

"Bunlar da senin. İçinde biraz da safran var. Soğuk havalara birebirdir. Dene bakalım hoşuna gidecek mi?"

Ludovic adama gülümseyerek teşekkür etti. Adam gemiye doğru yürürken birden geri dönerek ona baktı.

"Bu arada malların sekiz altın ederdi. Yani bu seferlik ikimiz de kar ettik."

Ludovic eğilerek adama selam verdi. Adam yanında uşağıyla dönerek gemiye çıktı. Ludovic adama hayran olmuştu. Mardinli olduğunu söylemişti. Okuduğu kitaplardan birinde Mardin adı geçiyordu. Anadolu'da bir yerlerdeydi. Orada Süryaniler oldukça fazlaydı. Abu Hasan da onlardan biri olmalıydı. İyi bir adamdı. Öyle olmasa ona beş yerine yedi altın verir miydi? Ticaretin bile dürüst yapılması gerektiğini bilen biriydi.

Olanları düşünerek mağaraya kadar duraklamadan yürüdü. Bart acıkmıştı. Kendine de bir şeyler çıkardı. Yemeklerini yedikten sonra Mardinlinin verdiği altınları eline alıp uzun uzun avdan ilk kazandığı paraya baktı. Batıdaki altın ve diğer değerli madenlerin tükenme noktasına gelmiş olması, Hıristiyanlara haçlı seferleri yolunu açmıştı. Haçlı Seferleri'nin asıl sebebi buydu. Doğunun zenginliği, batıyı, onu her ne şekilde olursa olsun sahiplenmek için arayış içine sokmuş ve nihayetinde kendi dindaşlarını dahi öldürebilecek duruma gelmişlerdi. 'Mardinli Abu Hasan da o zenginlerden biri olmalı' diye düşündü. Harry'nin verdiği keseyi çıkarıp ağzını açtı. Kazandığı altınların yedisini de kesenin içine koydu ve ağzını bağladı.

"Harry'ye olan borcumu kapattım, Bart. Ama sadece altın borcumu" dedi mırıldanarak kendisini izleyen köpeğe.

Sonra başını okşadı. Harry'ye vefa ve can borcunu ödemesinin imkânı yoktu. Mardinli'ye de verdiği altınlar için tekrar tekrar teşekkür etti.

"Bundan sonra kazandığımız kadar yiyeceğiz. Bu altınları da iyi bir şey için harcayacağız."

Sonra keseyi mağaranın en uç kısmında bir taşın altına gömdü.

Ertesi gün dışarıya çıktılar Bart'la birlikte. Günler sonra güneş ilk kez yüzünü göstermişti. Bu fırsatı kaçıramazlardı.

Her şeyin olabileceğini düşünerek yanına bir de bıçak aldı. Belki iyi bir avla karşılaşabilir veya kendilerini savunmaları gerekebilirdi. Bıçak ve yay kullanmayı ona Pierre öğretmişti. Eski bir korsanın oğlu olan Pierre, babasının yanında bir süre çalışmış, onu hep aileden biri gibi görmüşlerdi. Babası yaşlarındaydı nerdeyse ama hep dinamik bir adamdı. Bu süre zarfında Ludovic'e bir ağabey şefkatiyle yaklaşmış, sabır göstererek on dört yaşında gelişmeye başlamış bir çocuğa bıçak ve yay kullanmayı öğretmişti. Sonra Müslüman bir kadına âşık olmuş ve ardından, buraları terk ederek gitmişti. Katolik olan bir adamın bir Müslüman kadına âşık olması kabul edilir değildi, önce günlerce işkence görmüş, dininden aforoz edilmiş ve zalimane bir şekilde bu topraklardan sürülmüştü. O günden sonra ondan bir daha hiç haber alamamışlardı. Pierre'e de minnettardı. Ona öğrettikleri sayesinde bugün ayakta duruyordu. Bir gün onu görebileceğini ve yaptıkları için ne kadar minnettar olduğunu söylemeyi umuyordu.

Ayda bir kere şehre inip hazırladığı derileri ve kürkleri limana gelen yabancı tacirlere satmayı ve karşılığında değişik yiyecekler ve altın almayı planlamıştı. Aslında Ludovic, çok fazla insanla muhatap olmak istemiyor, sadece burada geçireceği birkaç ayın onun için daha da sıkıcı olmasını engellemeye çabalıyordu. Avlanma konusunda oldukça ustalaşmış ve yeni teknikler geliştirmişti. Dağ keçileri için tuzaklar hazırlayıp yakalamayı daha da kolaylaştırmıştı. Birçok deri ve kurutulmuş eti biriktirdikten sonra şehre inmeye karar verdi. Yine Bart'ı mağarada bıraktıktan sonra şehre gitmek için yola koyuldu. Bu sefer yanındakiler oldukça ağırdı, zor taşıyordu. Kara kışın tetiklediği açlık nedeniyle neredeyse ayaklarına kadar gelen nimetleri geri çevirmemişti. İki kere mola verip dinlendi. Elindekileri çok iyi fiyata satıp buradan ayrılması için gerekli olan parayı biriktirmesi gerekiyordu. Abu Hasan'la tanışması ona bu fikri vermişti. O gemilerden birine binip

tüm yaşadıklarını ardında bırakmak istiyordu. Neresi olacağı önemli değildi ama gitmeliydi. Surların altından geçerken kendisine huzur vermeyen şehre göz attı Ludovic. Birkaç ay önce, bu şehir ve yıllarca didinip elde ettiği görevi onun için çok kutsaldı. Acı ile gülümserken etrafta koşuşturan insanların çığlıkları onu uyandırdı. Atlı askerler birini arıyordu. Hemen pelerininin başlığını iyice önüne çekip arka sokaklara daldı. Limana uzun yoldan gidecekti. O zaman zarfında askerler de aramayı bitirmiş olurlardı. Onlarla karşılaşmak ve tekrar mücadeleye girişmek hiç işine gelmiyordu. O kadar uzamıştı ki yol birden çok yürüdüğünü, liman yolundan ayrılıp fakir mahallelerine kadar geldiğini fark etti. Buradaki insanların omuzları düşük, kambur yürüyüşleri ceplerinde bir metelik dahi olmadığını dışa vuruyordu. Kıyafetleri çok eski ve genelde yırtık veya yamalı olan insanlar onu fark edince garip bir şekilde onun burada ne işi olduğunu anlamaya çalışıyordu. Ludovic başını iyice öne doğru eğip yürümeye devam etti. Sonra nasıl olduğunu fark etmeden birisiyle çarpıştı. Başını kaldırıp kendisine çarpan kadına baktı. Başını kaldırıp kendisine çarpan kadına baktı. Kadın da dönüp ona baktı sonra Ludovic'in önünde eğildi.

"Afedersiniz efendim, bağışlayın."

Ludovic kadını kollarından tutup gözlerine baktı.

"Neler oluyor?"

Kadın titrek ve de ürkek bir sesle cevap verdi.

"Peşimde bir hırsız vardı efendim, ondan kaçıyordum. Sizi görünce saklanmış olmalı."

Ludovic etrafına baktı. Kaçmış olmalıydı.

"Seni gideceğin yere kadar götüreyim."

Kadın itiraz edecek oldu ama onu susturdu.

"Hırsızın elindekileri almasını mı istersin?"

Kadın korkuyla başını salladı.

"Hayır efendim. Zaten bunu bile zor kazandım" derken avucundaki bir gümüşü gösterdi.

Ludovic kadının yanında yürümeye başladı.

"Nerde oturuyorsun? Kocan yok mu senin?"

Kadın başını salladı.

"Kocam son savaştan geri dönmedi efendim. Ben çocuklarıma bakmak için çalışıyorum."

Ludovic bu trajediyi çok iyi biliyordu. Son seferden birçok erkek geri dönmemişti. Kadınların çoğu çocuklarıyla ortada kalmıştı ve şimdi hepsinin de el işinde çalışması gerekiyordu. Bu, durumdan faydalanmak isteyen hırsızlar için de bulunmaz bir nimetti.

Eski ve yıkık evlerin sıralandığı ve yer yer pis kokan taş sokaklardan geçtiler.

"Geldik efendim. Evim burası."

Ludovic önünde durdukları küçük eve baktı. Nasıl oluyor da hâlâ başlarına çökmemişti anlayamıyordu. Son derece virane bir evdi burası. Kadın kapıya iki kez vurdu. Sonra Ludovic'in önünde eğildi.

"Teşekkür ederim efendim. Tanrı sizi korusun."

Kapıyı onlu yaşlarda bir kız çocuğu açtı. Ludovic küçük kızın yanağını okşadı. Sonra kadına dönüp adını sordu.

"Maria" dedi genç kadın.

Ludovic yüreğine bir yumruk yediğini, ardından da göz pınarlarının dolduğunu hissetti. Ellerinin titremesine aldırmadan içinde kurutulmuş etlerin bulunduğu torbayı kadına uzattı.

"Al bunu. Çocukların için" dedi.

Sonra kadının ve kızının yanından kaçar adımlarla uzaklaştı. Genç kadın arkasından seslenerek teşekkür ediyordu. Ludovic gözlerine dolan yaşları özgür bıraktı. Bir

evin duvarına yaslanıp ağlamaya devam etti. Maria, zavallı Maria…

Limanda gemi yoktu. Kışın, beklenenden sert geçmesi denizi geçit vermez duruma getirmişti. İki hafta kadar sonra büyük bir geminin geleceği haberini almıştı. İki hafta daha bekleyemezdi. Bu yüzden elindekileri satması çok zor olmuştu. Akşama kadar dolaşıp bütün derileri tek tek ve neredeyse yok pahasına satmıştı. İki hafta yetecek kadar meyve ve somun, bir çift deri eldiven aldıktan sonra mağarasına geri döndü. Bu seferden elinde bir şey kalmamıştı. Yine de Tanrı'ya şükretmeyi ihmal etmedi.

İki hafta boyunca yakalayabildiği hayvanların büyük kısmını satmak için muhafaza etti. Derilerini hazırladı. Etleri kurutmaya aldı. Bu işe iyice alışmıştı, üstelik çok da iyiydi. Belki de babasını zamansız kaybetmeseydi bir rahip değil de avcı olacaktı. İkisinin arasında fark var mıydı acaba? Rahip iken de insanların ölüm fermanlarına imza atmamış mıydı? Rahip iken yaşamak için insanları öldürmesi gerekmiyordu ama yapmıştı. Maria'nın ölümüne sebep ve seyirci olmuştu. Şimdi de aynı şeyi daha farklı bir amaç için hayvanlara yapıyordu. Yaşamak için… Yaşamak için öldürmeye ihtiyacı olması kadar ona acı veren başka bir şey yoktu artık.

Bu sefer daha çok satıp daha çok kazanmalıydı. Gerekirse iki gün gidecekti şehre. Çünkü son iki hafta deliler gibi çalışmış ve geçen bir ayın açığını da kapatmak istemişti. Geminin gelmiş olmasına dua ederek hazırlığını tamamladı. Her şeyi taşıması mümkün olmayacaktı. Bir kısmını ertesi gün için ayırdı.

Gemi gelmişti. Bütün mallarını satıp karşılığında altın ve kuru yiyecek aldı. Çok bereketli bir gün olmuştu. Abu Hasan'ın sözleri ona yol göstermiş, malını gerçek değerinden satabilmiş ve bu sayede umduğundan daha çok kazanmıştı. Elindeki altınları kesesine koyarken iki hafta önce gördüğü kadın geldi aklına. Belki onun için bir şeyler

yapabilirdi. Sattıkları karşılığında bir altın eksik almış olsa ne fark ederdi. Şehrin arkalarına dolanıp fakir mahallelerine yöneldi. Kadının kaldığı yeri hatırlamaya çalışarak yürüdü. Sokaklar ve evler birbirine o kadar benziyordu ki, onu nasıl bulacaktı? Yürümeye devam etti. Sonra birden onunla karşılaşınca durdu. Yanında çocuğu da vardı. Kadın kenara çekilip geçmesini bekledi. Ludovic başını hafifçe kaldırıp yüzüne baktı. Kadın onu görünce şaşkınlığını gizleyemedi.

"Yüce Tanrım. Rahip Ludovic, siz yaşıyorsunuz" dedi eğilerek.

Ludovic ona susmasını işaret etti ve kenara çekilip devam etmesini söyledi. Kadın yürümeye devam etti. Ludovic onu takip etti. Kadın biraz ileride eski bir evin kapısından içeri girdi. Ludovic de etrafını kontrol edip ardından içeri girdi. Ev çok küçüktü ve az eşyası vardı. Sol duvarın nişinde bir ateş yanıyordu. Kadın yandaki odaya gidip çocuğu yatırdı ve geri döndü. Ludovic ateşe yaklaşmış, ellerini ısıtmaya çalışıyordu. Kadının döndüğünü duyunca dönüp ona baktı. Kadın önüne kadar gelip eğildi. Bir an şaşkınlıkla bakıp gülümsedi.

"Sizin öldüğünüzü söylemişlerdi ama ben inanmamıştım, efendim."

Kadın odanın ortasındaki masaya tabak çıkardı. Sonra küçük bir tencereden tabağa yemek boşalttı. Yanına bir de somun koydu.

"Acıkmışsınızdır. Çok bir şey değil ama açlığınızı bastırır."

Sesini çıkarmadan kadının yaptığı yemeği yiyip teşekkür etti. Uzun süredir böyle güzel yemek yememişti. Bu fakir kadının zengin geçinen nicelerden daha zengin bir kalbi vardı. Sonra tekrar ateşin yanına gitti. Kadın da yanına geldi.

"Yapmamı istediğiniz bir şey var mı efendim?"

Ludovic kadının gözlerine baktı. Aslında genç ve çok güzel bir kadındı. Utanarak başını eğdi.

"Var, dedi Ludovic."

Kadın başını kaldırıp ona minnetle baktı.

"Beni çocuğuma siz bağışladınız. Bunu hiç unutmayacağım."

Ludovic gülümseyerek başını salladı. Sonra kuşağının içinden keseyi çıkarıp kadına uzattı.

"Al bunu, sen ve diğer dul kadınlar için. Herkese birer tane ver. Hiç yoktan iyidir."

Genç kadın keseyi açıp içine baktı. Şaşkınlığı ve mutluluğu gözlerinden okunuyordu. Ludovic ona Maria'dan da söz etti. Onu bulup altınlardan ona da vermesini söyledi.

"Elimden geldiğince size yardım edeceğim."

Ludovic kapıya yönelirken kadın ellerine yapışıp diz çöktü.

"Sağ olun efendim. Tanrı hep sizinle olsun."

"Bütün bunlara hiç gerek yok. Kalk lütfen."

Kadını kollarından tutarak kaldırdı. Ludovic kadından uzaklaştı. Sonra başıyla selam verip oradan ayrıldı. Nice sonra ardından kadının kapıyı kapattığını duydu. Huzuru kalbinin derinliklerinde hissediyordu. Zavallı insanlara yardım etmiş olmanın mutluluğu bambaşkaydı. Bu, ona yaşama sevinci vermişti. Var olup işe yaramışlığın yarattığı mutluluk yaşadığı tüm acıları gölgede bırakmıştı bir an için.

Günler birbirini kovalarken Ludovic avcılıkta iyice ustalaşmıştı. Yakaladığı hayvanların etlerini ve derilerini hazırlayıp haftada bir kere şehre iniyor, hepsini sattıktan sonra kazandığının bir kısmını kendi giderleri için saklayıp kalanını genç dul Sophie'ye veriyordu. Genç kadın bu parayı kendisi gibi dul olup çocuklarına bakmak zorunda kalan kadınlar arasında dağıtıyor ve onlara isim vermeden

Ludovic'in yüceliğinden bahsediyordu. Sophie kendisine her gelişinde Ludovic'e, fakir kadınların ona olan minnetlerini anlatıyor ve kendilerine yardım eden müşfik adamı tanımak istediklerini söylüyordu. Ludovic hem kendisi hem de fakir insanlar için işe yarar olduğunu bilmenin gururunu ve mutluluğunu yaşıyordu. Fakat en azından bu şehirden ayrılmadan kimsenin onun varlığını bilmesi doğru olmazdı. Bu nedenle Sophie'ye, isminden ve varlığından kimseye bahsetmemesini söylemişti.

Bahar yaklaşıyor, güneş bulutların arkasından daha çok gösteriyordu yüzünü. Ludovic şehre her gidişinde Sophie'yi ziyaret ediyor ve ondan, kendi kimliğini gizli tutmasını özellikle istiyor ve kendisi de bu konuda elinden geleni yapmaya çalışıyordu. Belki fark edilirse, bu insanlara yardım ettiği için onların da başını derde sokabilirdi. Bu yüzden kadının evine gelirken çok dikkatli davranıyor, onunla biraz sohbet edip fakir insanların dertlerini dinledikten sonra yine aynı dikkatle oradan ayrılıyordu.

Son gidişinde sevindirici bir olay yaşamıştı. Genç dostu Henry'yi görmüş ve onunla konuşabilmek için fırsat bulmuştu. Limanda derilerini satmaya çalışırken onu görmüş ve yanına yaklaşmıştı. Henry onu avcılardan biri sanmış ve yanından uzaklaşmak istemiş ama Ludovic ona adıyla seslenince Henry şaşkınlıkla dönüp bakmış, Ludovic sadece gülümsemişti. Henry biliyordu, sadece arkadaşı Ludovic böyle gülümserdi. Şaşkınlığı devam edince Ludovic onu bir kenara çekmiş ve "Benim Ludovic, ben yaşıyorum" demişti. Sonra bir hana gidip loş bir yerde oturmuşlar ve uzun uzun muhabbet etmişlerdi. Henry, seyahatinden döndükten sonra yaşlı hancının öldürüldüğünü öğrenmiş ve çok üzülmüştü. Arkadaşını bulmak için mağaraya geldiğini ama sadece yerdeki kurumuş kan lekelerini gördüğünü ve arkadaşının öldürülmüş olabileceğini düşünmüştü. Yine de etrafı dolaşmış, onu aramış ama ona rastlayamayınca düşüncelerinin doğru olduğuna karar vermişti. "Senin

yaşadığın onca şeyden sonra yaşamayı daha çok hak ettiğini düşünüyordum. Tanrı seninle beraber dostum" demişti genç arkadaşı. Ludovic, Bart'ın da onunla olduğunu ama onu tanınmamak için mağarada bıraktığını söylemişti Henry'ye. Onu yeni yerlerine davet etmişti. Henry de Pazar ayininden sonra geleceğine söz vermişti. Sonra birbirlerine sarılarak ayrılmışlardı.

Nihayet o pazar gelip çatmıştı. Ludovic sanki ilk kez evinde bir misafir ağırlayacak gibi heyecanlı ve telaşlıydı. Onu eski mağarasının önünde beklemeye başladı. Bart havlamaya başlayınca onun kokusunu aldığını düşündü henüz ortada bir siluet bile yokken. Ona susmasını söylerken Bart ileri atılıp koşmaya başladı. İleride gördüğü atlı karaltı belirginleşmeye başlayınca 'Bu köpeğin duyularına hayran olmamak ve inanmamak aptallık zaten' dedi kendi kendine. Arkadaşına el salladı. Yanına varınca attan inip sarıldılar. Atı yedeğine alıp yürümeye başladılar. Ludovic bu süre zarfında neler yaptığını anlattı arkadaşına.

Sevdiği biriyle uzun süredir sohbet etmeyi özlemişti Ludovic. Arkadaşına tekrar sarıldı. Onu atıyla birlikte içeri aldıktan sonra ağır kapıyı kapattı ardından. Henry arkadaşının içeride yarattığı yaşama alanına hayranlık ve şaşkınlıkla baktı. Ludovic kış boyunca marangozluk hünerlerini de geliştirmiş, bir masa ve iki de sandalye yapmıştı. Kendisine hazırladığı yatak da cabasıydı.

"Bunların hepsini kendim yaptım" dedi. "Harry öldükten sonra o kadar yalnız kaldım ki. Bir şeylerle uğraşmam gerekiyordu."

Henry başını salladı ve kendisine ikram edilen şaraptan bir yudum aldı.

"Seni anlıyorum. Çok sıkıntılı günler yaşadın. Şimdi çok iyi görünüyorsun. İyi olduğuna çok sevindim. Yaşadığına da çok mutluyum. Keşke o gün seni daha fazla arasaydım. Ama…"

Ludovic arkadaşının omzunu sıvazladı.

"Dert etme. Bak bu sayede kendimi bu kadar çabuk toparladım. İnsanın bir şeyleri başarabilmesi için bazen hayatta tek başına kalması gerekiyormuş, bunu anladım."

Bart mırıldanınca Ludovic onun başını okşayarak gülümsedi.

"Ama Bart'ı da unutmamak lazım. O bitmek bilmeyen günlerde bana yalnızlığımı unutturdu. O, olmasa ne yapardım bilmiyorum."

Eğilip Bart'ı öptü, bu köpeğe çok şey borçluydu. Sonra kalkıp hazırladığı etli yahniyi masaya getirip servis yaptı. Eğilip Bart'ın tabağına da koydu, hep birlikte muhabbet ederek yemeklerini yediler. Meyve yerlerken Henry kalkıp ateşin başında oturdu.

"Şu fakirlere yardım eden gizli adam sen misin?" diye sordu birden.

Ludovic bunun gizli kalması için elinden geleni yapmıştı oysa. Ona yalan söylemeyi bile düşündü önce ama Henry'nin bakışlarını fark edince bundan vazgeçti.

"Bu aramızda kalacak" dedi. "Sana bunu kim söyledi?"

"Geçen gün Sophie kiliseye gelmişti. Zindandan kurtardığın kadının o olduğunu biliyordum. Kilisede arkadaşlarıyla konuşurken duyunca ısrar ettim. Kilisede yalan söylemenin günah olduğunu da söyledim tabii. Ondan fakirlere yardım eden birinin varlığını öğrendim. Ama yemin ettiğini ve o istemediği sürece ismini söylemeyeceğini söyledi. Sonra senin yaşadığını anlayınca onun sen olduğunu anladım."

Kalkıp arkadaşına sıkı sıkı sarıldı ve fısıldayarak ama büyük içtenlikle teşekkür etti. Ludovic sadece gülümsemekle yetindi.

"Başkalarının bilmesini istemiyorum."

"İnan bana sırrın benimle mezara girecek. Eğer sen böyle istersen tabii."

"Evet öyle."

Genç Henry onu sırtından bıçaklamazdı biliyordu. Arkadaşına sonsuz güveni vardı. Uzun bir süre konuşmadan meyvelerini yediler. Ludovic arkadaşına Abu Hasan'dan bahsetti.

"Yakında tekrar gelecek. Büyük bir gemiyle geliyor. Bana bu konuda bilgi toplar mısın? Onun gelişini kaçırmak istemiyorum."

Henry nedenini sordu.

"Buradan ayrılmak istiyorum. Bu da bana en iyi fikir gibi geliyor."

"Nereye gideceksin?" diye sordu arkadaşı meraklı bakışlarla.

"Kaderim nereye götürürse."

Genç Henry atıldı.

"Ben de seninle geleyim."

Ludovic kaşlarını çattı.

"Olmaz. Senin burada önemli görevlerin var. Bu insanlara bir şeyleri öğretmen gerekiyor. Zaten birkaç yıl sonra dönerim. Gemi geldiği gün bana haber verirsen sevinirim. Hem satacağım şeyler de olacaktır. Hazırlanmam gerekecek. Unutma lütfen."

Henry hayal kırıklığı ile başını salladı.

"Ayrıca gitmeden Bart'ı bırakacağım iyi birinin olması çok önemli. Onu yanımda götüremem. O buralara ait, biliyorsun. Onu sen alır mısın?"

"Olur, alırım. Döndüğünde de tekrar senin olur. Hem bana da arkadaşlık etmiş olur."

Bu sorunu da çözmüştü. Bu, uzun süredir kafasını kurcalayıp duruyordu. Ondan ayrılmak hiç hoş olmayacaktı ama bilinmez bir geleceğe giderken onu da yanında

sürüklemek istemiyordu. Arkadaşını bir müddet sonra uğurladı. Artık yalnız olmadığı için çok mutluydu.

Fakir insanlara yaptığı yardımlar kulaktan kulağa yayılıp çığ gibi büyürken Ludovic, kendisini bilinmeyen geleceğine götürecek geminin geliş haberini duymak için sabırsızlanıyordu. Varlığının ortaya çıkması an meselesi gibiydi. Sophie'nin onu ele vermeyeceğini biliyordu ama o bir anneydi ve insanların neler yapabileceğinin farkına çoktan varmıştı Ludovic. Kendisinin yüzünden genç kadının da tehlike altında olması çok nahoş bir durumdu ve bir an önce son bulması gerekiyordu. Geleceğini, onu nereye götüreceğini bilmediği bir gemiye bağlamıştı Ludovic. Müjdeli haber için gözü ve kulağı hep Henry'nin yürüdüğü yollardaydı. Aradan geçen birkaç ay ona asırlar gibi gelmişti. Bunalmıştı. Hiç sevmediği bir şekilde hayatını idame ettirmeye çalışıyordu. Hayvanları öldürüp derilerini yüzmek ancak bir kasaba yakışırdı. Ama o bir din adamıydı yani en azından önceleri öyleydi. Son bir yıla kadar kendini dinine ve insanlara doğruyu göstermeye adamıştı. Şimdi kendisi bile yeni Ludovic'i tanımakta zorlanıyordu. Kaderi ona, hiç sevmediği kötü bir sürpriz hazırlamıştı ve Ludovic istemese de bu çarkın bir parçası oluvermişti.

Maria'nın ölümünün üzerinden neredeyse bir yıl geçmişti. Ludovic bir yıl boyunca içinde biriken pişmanlık, acı ve utanç duygularını yeniden ve tekrar tekrar yaşamanın bunalımlarını, avlanarak, fakirlere yardım ederek ve genç Sophie ve çocuğuyla daha fazla zaman geçirerek atlatmaya çalışıyordu. Sophie ve küçük oğlu, onun bayağı hayatına anlam katan yegâne varlıklardı. Sophie'ye ağır işlerinde yardım ediyor ve arada küçük Peter ile oyun oynuyordu. Sophie, zengin mahallelerindeki bazı evlere çamaşır ve temizlik için gidiyor, çalışmadığı günleri evinin işleriyle geçiriyordu. Ludovic, ona, her defasında burada geçici olduğunu anlatmaya çalışıyordu. Genç kadının ona bağlanmasını istemiyordu. Onu dinî konularda aydınlatıyor,

onu ve oğlunu, daha dindar ve hayata karşı daha dirençli ve bilinçli olmaları için bilgilendiriyordu. Akşamın ilerleyen saatlerinde de kendi mağarasına dönüp kâbuslarıyla baş başa kalıyordu.

Ümitlerini ve hayallerini kaybettiği bir yılın sonunda Ludovic, gece uykuları tükenmiş, uyumayı reddeden bir adam haline gelmişti. Yoğun geçen günün ardından Maria'nın konuk olduğu bitmek bilmeyen kâbuslardan sıyrılması onun bedenini ve aklını çaresiz bırakıyor ve yorgun düşürüyordu.

Günleri saydıkça geminin gelişi gecikmiş, içindeki ufak ümit parçasını da yok etmişti. Son iki haftadır Henry'yi de görememişti. Her zaman buluştukları yerde yoktu. Kilisede kötü şeyler yaşadığına dair haberler almıştı Sophie'den. Bütün rahiplerin ve özellikle de başrahibin aşırı huzursuz olduğu kimsenin gözünden kaçmıyordu ama ağızlarını bıçak açmıyordu.

Mallarını satıp parasını aldıktan sonra Sophie'ye uğramıştı. Yemekleri çok lezzetliydi. Karnını doyurduktan sonra ateşin karşısında biraz uyuyakalmıştı. Saatin ne kadar geç olduğunun bile farkına varmamıştı. O geceyi Sophie'de geçirmek zorunda kaldı. Fakat aklı hep Bart'ta idi. Hayvan bu gece aç yatmıştı. Bir daha onu yalnız bırakmamaya söz verdi kendi kendine. Ertesi günün ilk ışıklarıyla ev sahibine görünmeden oradan ayrılıp yaklaşık altı aydır yaşadığı evine doğru yola koyuldu. Bahar çok çabuk gelip geçmişti. Yine o soğuklar ve kasvetli günler kapıya dayanmıştı. Onun ayak seslerini duyan Bart havlamaya başlamıştı bile. Bart'ı doyurduktan sonra onu bir daha yalnız bırakmayacağını tekrar etti kendi kendine. Artık kapıyı da üzerine kilitlemeyecekti. Bütün yol boyunca bunları düşünmüştü. Öyle ya. Kendisine bir şey olduğu takdirde Bart buradan çıkamazdı ve hayvanı burada ölüme mahkûm etmiş olurdu. Bütün gününü onunla geçirdi. Akşama doğru yemeklerini yerken duyduğu at sesleriyle irkildi. Misafir

beklemiyordu. Fakat Bart'ın mırıldanışları ile bu gelenin Henry olduğunu fark etti. Yabancı olsaydı Bart onu uyarırdı. Kalkıp kapıyı açtı. Evet, gelen Henry idi. Atı da içeri alıp hasretle sarıldılar.

"Sessiz gelmeye özen gösterdim ama…"

"Burada dünyanın en akıllı köpeğinin olduğunu unutmuşsun. Bart seni de seviyor."

Henry yanına çömelip Bart'ı bir süre sevdi.

Ludovic Henry için de masaya bir tabak koydu. Meyve çıkardı. Birlikte yemek yediler. Ateşin başına geçip oturdular.

"Sana iyi bir haberim var" dedi Henry.

Ludovic yüreğinin sesini dinledi bir an.

"Gemi geliyor de bana."

Henry gülümseyerek başını salladı. Ludovic başını kaldırıp dua etti Tanrısına.

"Gemi iki gün içinde burada olacakmış. Gitmeye kesin kararlıysan hazırlanmalısın."

Ludovic ayağa kalkıp mağaranın içinde dolanmaya başladı. Heyecanlanmıştı. Ümidini kaybettiği bir anda arkadaşı ona beklediği müjdeli haberi getirmişti. Sonra Bart'ın sesiyle düşüncelerinden uzaklaştı. Yanına gelip arka ayaklarının üzerine kalkıp onu yalamaya başladı. Akıllı hayvan neler olacağını sezmiş '"Beni de götür!" der gibiydi.

"Senden ayrılmak istemiyor."

"Ama kalması gerek. Nereye gideceğimi, nasıl yaşayacağımı ben bile bilmiyorum. Onu da bu bilinmezliğin içine çekemem."

Heyecanını yendikten sonra arkadaşının karşısına oturup onu bu akşam çok iyi ağırlayacağını söyledi.

"Zaten bu saatten sonra beni göndermezsin herhalde" dedi gülümseyerek.

Ludovic ateşe bir iki odun daha attıktan sonra sohbet etmeye başladılar. Uzun bir süre basit şeylerden konuşup zaman geçirdiler. Sonra Bart, mağaranın içinde dolaşıp koşup türlü türlü hareketler yaparak onları eğlendirdi. Neden sonra Ludovic aklına ilk gelen şeyi sordu arkadaşına.

"Seni iki haftadır göremedim. Bir şey mi oldu?"

Henry gülümsemeye çalışarak cevap verdi.

"Hayır, sadece biraz yoğunduk."

Sesi titremişti. Bakışlarını kaçırınca Ludovic ısrar etti.

"Bana anlatmak istediğin bir şey var mı? Veya bilmem gereken."

Henry başını salladı.

"Hayır, hayır yok. Rutin işler işte."

Tuhaf davranıyordu. Belli ki bir şeyler ters gidiyordu.

"Kilisede neler oluyor Henry? Herkes bir şeylerin ters gittiğini düşünüyor."

"Sadece bazı problemler var. Yakında geçer."

Bu baştan savma bir cevap olmuştu. Ludovic ona çok iyi arkadaş olduklarını ve aralarında sır olmayacağını hatırlattı. Bu daha önce birbirlerine verdikleri bir sözdü. Henry çaresizlikle yerinden kalktı.

"Aslında bunu sana nasıl söylerim bilmiyorum."

Ludovic kalkıp endişeyle arkadaşının gözlerine baktı. Henry'nin gözlerindeki derin çaresizliği gördü. İçine düşen ateş yanmaya başlamıştı.

"Ne oldu söylesene."

İlk aklına geleni sordu.

"Yoksa Sophie ve oğlu ile ilgili bir şey mi var?"

Henry başını salladı.

"Hayır, öyle değil. Bütün gün yoruldum. Gel oturalım."

Karşılıklı oturdular. Henry hâlâ konuşmakta karasızdı. Ludovic ısrarcı tavrını sürdürdü.

"Kiliseye bir haber geldi."

"Eeee?"

"Söylenenlere göre birkaç hafta önce Cardinal rüyasında Meryem Anamızı görmüş. Meryem Anamızın yanında Maria varmış."

Ludovic irkildi.

"Maria'mı? Bu ne anlama geliyor?"

"Bırak da bitireyim. Benim için sana söylemek zaten çok zor."

"Meryem Anamız, Cardinal'e sert çıkışmış. 'Masum Maria benim kanatlarım altında. Ben onu azize ilan ediyorum. Bundan sonra öldürüldüğü gün Azize Maria günü olarak kutlanacak ve Azize Maria anılacak' demiş. Cardinal de bütün kiliselere haber uçurdu. Bundan sonra Maria'nın öldürüldüğü gün şenlikler yapılacak ve Azize Maria anılacak. Bu bütün kiliselerde karmaşaya sebep oldu."

Ludovic duyduklarına inanamamıştı. Ayağa kalkıp ateşten iyice uzaklaştı. Arkadaşının, göz pınarlarını dolduran yaşları görmesini istememişti. Maria, güzeller güzeli, masum Maria. Nihayet birileri bunu anlayabilmişti.

"Genç ve saf bir kızın masum olduğunu anlamak için önce öldürülüp sonra Meryem Anamızın koruması mı gerekiyormuş? Ne acı!" diye fısıldadı Ludovic.

Kilise bu yüzden karışmıştı. Çünkü Magdelena'nın koruduğu ve azize dediği bir kızı onlar günahkâr olarak ilan etmişler ve diri diri yakmışlardı. Şimdi yaptıkları hatayı nasıl düzelteceklerini düşünüyor olmalıydılar. Halkın isyanına sebep olmadan ve dahası kilisenin saygınlığını yitirmeden bunu nasıl yapacaklardı? Masum bir kızın sahip olduğu en değerli şeyi kirletip sonra da yakılmasına seyirci kalmak kilisenin halkın gözünde sahip olduğu değerini

kaybettirecekti. Haftalar geçmesine rağmen kilisenin bunu ilan etmemiş olması, korkularının daha da büyük olduğunu gösteriyordu. Ludovic yüreğine düşen ateşin alevlendiğini hissetti. Maria'nın ne kadar temiz olduğunu herkesten iyi biliyordu. Buna rağmen ona yardım edememiş ve onu kirletmelerine seyirci kalmıştı.

"Bunu duyurmak için biraz zaman geçmesini bekleyecekler" dedi Henry sessizliği bozarak. Kalkıp arkadaşının yanına geldi.

"Çok üzgünüm Ludovic. Hiç kimse böyle olmasını istemezdi."

"Biliyorum. Ama Maria…"

"En azından o artık bir azize ve insanların gözünde hak ettiği yere kavuşacak. Bir de bu tarafından bak."

"O her zaman bir azizeydi. Ama ben onun için yapamadıklarımdan utanıyorum. Bu yüzden de beni asla affetmeyecek."

Henry arkadaşına sarıldı.

"Yüce Tanrı yaralarını saracak ve bir gün bunlar da geçecek. İnan bana, bir gün Maria da seni affedecektir. Maria'nın var oluş nedeni güzel bir amaca hizmet ediyordu. Ölümü de edecek. Bu düzenin değişmesine yardımı olacak belki de."

Ludovic yaşlarını serbest bıraktı. Uzun bir süre arkadaşının omzunda ağladı. Akan gözyaşları yüreğinden kopup gelen sessiz bir isyana dönüşünceye kadar…

Bart'ın havlamaları onları kendine getirdi. Bu kasvetli havadan çıkmaları gerekiyordu ve bunu da Bart başarmıştı. Sanki bu hiç konuşulmamış gibi geceye devam ettiler. Henry sabah erkenden kiliseye dönmesi gerektiğini hatırlatınca sohbeti kesip yataklarına uzandılar.

Ludovic iki günü düşüncelerle ve kâbuslarla boğuşarak geçirdi. Henry'yi gönderdikten sonra ava devam etmiş

ve iki gün boyunca avladıklarını da diğerlerinin yanına koyup Sophie'ye ve diğerlerine yapacağı son yardımın daha bereketli olması için dua etmişti.

Gemi demir atmıştı limana. Kuzey Avrupa'nın sert denizlerinde tek direkli klag çok daha güvenli bir gemiydi ama karşısında duran gemi son derece gösterişli ve büyük bir karavelaydı. İnce gövdesi narin bir kuş gibi uykuya dalmıştı. İki direkli ve Latin yelkenliydi ve adını büyük ve süslü harflerle yazmışlardı: Sono Al Casa. Bu gemi onun hayatını değiştirebilecek yegâne şeydi. Onu, en acı hatıralarına sebep olan bu şehirden ve tüm gizliliklerden kurtaracaktı. Gözleriyle Abu Hasan'ı aradı. Bir iki kişiye sordu ama onlar bilmiyordu. Bir süre geminin etrafında dolaştı ama ondan hiçbir iz yoktu. Elindeki tüm malı satıp parasını Sophie'ye vermesi gerekiyordu. Bu işe yoğunlaşıp çok geç olmadan evine dönmesi gerektiğini hatırladı. Çünkü Bart onun dönüşünü bekleyecekti. Akşama doğru tüm mallarını satıp Sophie'yi ziyarete gitti. Peter dışarıdaydı. Sophie ise yemek hazırlıyordu. Ludovic'i görünce mutlu olduğunu belli etmekten kaçınmadı. Ludovic hâsılatın yarısından çoğunu ona verdi. Sophie uzanıp yanağına bir öpücük kondurup fısıldayarak teşekkür etti. Onu ilk kez öpmüştü. Sonra fark etti ki Sophie bugün çok daha farklı görünüyordu. Üzerinde yeni siyah bir elbise vardı. Saçlarını da omuzlarında serbest bırakmıştı. Yeşil gözlerindeki pırıltıları fark edince içini tarif edemediği bir korku kapladı. Çok güzel bir kadındı. Uzun süredir de yalnızdı. Daha da korktu. İsteyeceği en son şey her ne şekilde olursa olsun bu insanlara zarar vermekti. İçinde uyanan duygulara gem vurmaya çalışarak masaya oturdu.

"Sana bir şey söylemem gerekiyor Sophie" dedi.

Sophie karşısına oturup gülümseyerek yüzüne baktı. Bu onun işini daha da güçleştiriyordu.

"Biliyorsun buradaki durumum çok kritik. İnsanlar benim öldüğümü sanıyor."

Sophie meraklı gözlerle bakınca masadan kalkıp ateşe yüzünü döndü.

"Buradan gidiyorum."

Uzun süren bir sessizlik oldu.

"Bu şekilde yaşamaya devam edemem. Kendi hayatımı yoluna sokmam lazım. Birkaç yıl buradan uzaklaşacağım."

Genç kadın yanına gelip kollarından tuttu.

"Neden gideceksin? Burada kalabilirsin. Burada seni seven çok insan var."

"Asıl mesele de bu Sophie. Beni seven insanlara benim yüzümden bir şey olmasını istemiyorum. Bu yüzden gideceğim."

Genç kadın yalvaran gözlerle baktı Ludovic'e.

"Rahip Henry bana her şeyi anlattı. İnsanlar çok yakında senin suçsuz olduğunu anlayacak. O zaman saklanmana bile gerek kalmayacak. Gitme."

Ludovic onun yanından uzaklaştı.

"Ben aforoz edildim. Üstelik iki asker öldürdüm."

Sophie başını eğip mırıldandı.

"Anlıyorum."

Sonra arkasını dönüp yemekle ilgilenmeye başladı. Ludovic genç kadının ağladığını hissetti. Ona sarıldı ve saçlarını okşamaya başladı. Kadın başını göğsüne dayadı.

"Seni hiç unutmayacağım. Hep aklımda olacaksın."

"Geri gelecek misin?"

"Evet, geleceğim."

Genç kadın başını kaldırıp inanmak istercesine yüzüne baktı. Ludovic onun çok üzüldüğünün farkındaydı.

"Söz veriyorum. Bir gün geri döneceğim."

Onu teselli edecek başka bir şeyler bulabilseydi keşke. Söylediklerine kendisi bile inanmamıştı ki. Kadın zoraki gülümsemeye çalıştı. Ludovic parmağının ucuyla genç kadının yanaklarından süzülen yaşları sildi.

"Birkaç güne kadar gideceğim. Gitmeden sana uğrar vedalaşırım."

Genç kadını alnından öpüp ardına bakmadan ayrıldı oradan. Biraz daha limanda dolaşıp Abu Hasan'ı aradı. O da gelmişti bu gemiyle ama kimse nerede olduğunu bilmiyordu. Ertesi gün tekrar gelmesi gerekeceğini düşünerek evine dönmeye karar verdi. Sadık dostu onu bekliyordu. Kendisi de bitkin düşmüştü. Yol boyunca Sophie'yi düşündü. Kendisini sevmesine engel olamamıştı. Sophie bunu her hareketiyle belli ediyordu. Ludovic yaşanan bunca olaydan sonra aynı hisleri paylaşamayacağını biliyordu. Genç dul Sophie'nin hayatına girmekle büyük hata yapmıştı. Ama başka türlü fakirlere yardım etme imkânı bulamazdı. Ona da yardım edemezdi.

Ertesi gün geç uyanmış ve geçici evinde köpeğiyle birlikte oyalanarak zaman harcamıştı. Şehre inip limana varması öğle saatlerini bulmuştu. Limanda bir süre gezindikten sonra gemiye girmeye karar verdi. Abu Hasan'a rastlama umudu tükenmek üzereydi. Birden kulağında yankılanan sesle geri dönüp baktı. Abu Hasan bembeyaz dişlerini sergilemek istercesine kahkahalar atıyordu. Ludovic gülümseyerek yanına geldi. Tokalaşmak için elini uzatınca Abu Hasan onu kendine çekip sıkı sıkı sarıldı.

"Nasılsın bakalım delikanlı?"

Ludovic şaşırmıştı. Ama burnuna gelen içki kokusu durumu iyi açıklıyordu. Abu Hasan bu saatte oldukça içmişti.

"İyi, iyi" dedi kestirerek. Adamdan biraz uzaklaştı.

"Kusura bakma delikanlı, biraz erken başladım içkiye. Burada yapacak başka bir şey yok ki."

Adam kahkaha atmaya devam ediyordu. Ludovic onun yerinde olabilmek için neler vermezdi. Uzun süredir kendisinin böyle güldüğünü hatırlamıyordu. Üstelik Abu Hasan sürekli gezen bir adamdı. Ona gıpta etmemek mümkün değildi. Adam onun koluna girerek şehre doğru yürüttü.

"Bir yerlerde oturup biraz sohbet edelim. Dün beni sormuşsun. Ben de merak ettim doğrusu."

Birlikte bir hana girip loş bir köşede bir masaya oturdular. Abu Hasan onun için de bir şarap söyledi. Ludovic önce reddetti ama karşısındaki adam son derece ısrarcı biriydi.

"Ne zaman ayrılacaksınız?" diye sordu adama.

"İki gün daha buradayız. Sonra demir alacağız."

"Bu gemi nerelere uğruyor? Biraz bahseder misin?"

Abu Hasan kuşkulu gözlerle baktı ona.

"Buradan ayrılmak mı istiyorsun yoksa?"

Ludovic bu adamın açık sözlülüğüne hayrandı. Sadece başını salladı onaylarcasına. Abu Hasan şaşırdığını saklamadı.

"Buralardan çok fazla insan ayrılmaz. Sen neden gitmek istiyorsun ki?"

"Bu çok özel bir durum."

Abu Hasan'ın kuşkulu bakışları, onu sorgulayacağını gösterir gibiydi.

"Kimsen yok mu burada? Neden ayrılmak istiyorsun?"

O arada Ludovic kapıdan içeri giren askerleri görünce elinde olmadan başını eğdi. Gerçi bir yıl önceki Ludovic'ten çok farklı görünüyordu ama yine de temkinli olması gerekliydi. Bu hareketi Abu Hasan'ın gözünden kaçmadı.

"Kaçak falan mısın yoksa?"

Ludovic başını salladı.

"Hayır, kaçak değilim."

"Eee nesin öyleyse? Neden askerlerden saklanıyorsun?"

Eğer onunla gidecekse ona anlatması gerekecekti. Çünkü Abu Hasan ona gidebileceği yerler hakkında bilgi verebilecek tek kişiydi ve daha da iyisi buralı değildi. Ama onu tanımıyordu, ona nasıl güvenecekti? Abu Hasan yerinden kalkmaya yeltenince Ludovic onu kolundan tutup oturttu.

"Gitme, her şeyi anlatacağım. Ben bir ölüyüm. Yani aslında askerlerin öldürdüğü bir rahibim."

Abu Hasan duyduklarına inanmayarak gülmeye başladı.

"Evlat sen benden de sarhoşsun galiba."

Ludovic onun bu tavrından hiç hoşlanmamıştı. Ama adam haksız sayılmazdı. Kim böyle bir şeye inanabilirdi ki?

"Sen sordun ben de söyledim. Şimdi dinleyeceksen dinle. Yoksa gideyim."

Sesinin tonuna kendisi bile inanamamıştı. Çok sinirlendiğinin farkına varmamıştı Ludovic. Abu Hasan'ın kahkahaları önce kısa süreli bir suskunluğa sonra da ciddi bir şaşkınlığa dönüştü.

"Sen ciddi misin evlat?"

"Bana evlat deme artık. Aramızda o kadar fark olduğunu sanmıyorum. Sen kara olduğun için daha yaşlı görünebilirsin ama ben de çok genç değilim."

Adam daha da şaşırdı. Karşısındaki adamdan böyle bir tavır beklemediği açıktı. Ludovic'in kaşları hâlâ çatıktı ve dudakları ince bir çizgi halini almıştı. Yeşil gözleri, karşısındakini öldürecek buzdan bıçaklara dönüşürdü. Kendi yüzüne yakıştıramadığı tek görüntü buydu Ludovic'in. Bu haliyle o yumuşak başlı adam olmaktan çıkıp son derece sert ve acımasız bir avcı haline geliyordu. Bu son bir yıldır yüzüne yansıyan yegâne şekildi.

"Benim bir adım var: Ludovic."

Onun bu tavrı karşısında iyice şaşırmıştı sonra tekrar gülmeye başladı. Ludovic adamın içten mi yoksa deli mi olduğuna karar veremedi. Zaten aralarında çok ince bir

çizgi vardı. Sinirlerinin yatıştığını ve onunla birlikte gülme ihtiyacı duyduğunu hissetti.

"Bana Ludovic de, anlaştık mı?" dedi hafifçe gülümseyerek.

Abu Hasan başını salladı.

"Anlat bakalım Ludovic şu hikâyeni."

Ludovic, olanları tüm çıplaklığıyla anlattı Abu Hasan'a. Adam büyük bir dikkatle onu dinliyordu. Katil olmasına rağmen Maria'yı kurtaramamış olmasının verdiği acı ve pişmanlıklardan bahsetti Abu Hasan'a. Sanki o, yıllardır her şeyini birlikte yaşadığı ama görmediği bir dostu gibiymiş anlattı. Durmadan anlattı. Bir rahip iken nasıl avcı olduğundan ve son gelişmelerden ve Maria'nın bir azize ilan edildiğinden bahsetti Abu Hasan'a.

"İşte bu kadar. Şimdi anladın mı neden buralardan gitmek istediğimi?"

Ludovic gözlerine dolan yaşların akmaması için dişlerini ve yumruklarını sıktı. Abu Hasan, duyduklarından son derece üzülmüş ve hayrete düşmüş bir şekilde yüzüne bakıyordu. Kendini toparlayıp ortalarda dolaşan uşağa iki şarap daha söyledi. Sonra Ludovic'in omzunu sıvazladı.

"Anladım evlat. Çok şey yaşamışsın belli. Ama çok üzüldüğümü bilmeni isterim."

Ludovic başını salladı.

"Unutmaya çalışıyorum ama olmuyor. Bu şehirdeki her şey bana olanları hatırlatıyor. Herkesin saygı duyduğu bir din adamı iken saklanmak zorunda olan bir ölüye dönüştüm. Daha da kötüsü o masum kıza yardım edemedim. Onu…"

"Sus evlat. Acılarını paylaşıyorum. Ama artık anlatma. Sen benden daha iyi bilirsin. Yüce Tanrı her şeye bir neden vermiştir. Senin ve zavallı kızın da bunları yaşamış olmanızın bir nedeni vardır. Zaman her şeyin üzerini örter. Kendine bu şansı ver evlat."

Ludovic sert bir sesle onu uyardı.

"Bu arada bana hâlâ evlat diyorsun farkında mısın?"

Abu Hasan bir kahkaha daha attı.

"Unuttum, bağışla. Dikkat ederim."

Dakikalardır süren gerginlik ve hüzün bir anda dağılıvermişti.

"Şimdi sen anlat bakalım. Nereye gideceğiz. Bana yol göstermeni istiyorum. Daha önce Fransa'nın güneyine bile gitmedim ben."

Abu Hasan gömleğinin cebinden çıkardığı saatine baktı.

"Geç oluyor" dedi. "Şehirden birkaç adamla işim var. İki gün sonra sabah erkenden gemiye gel. Kalanları birlikte hallederiz, tamam mı?"

Birlikte kalktılar. Limana doğru yürürlerken Ludovic ona herhangi bir şey alması gerekip gerekmediğini sordu.

"Sadece giyeceklerini al. Yolculuk işlerini geldiğinde hallederiz, merak etme. Ama sakın geç kalma. Kaçırırsan kaldın demektir."

"Gecikmem. Aylardır bu ânı bekliyorum. İki gün sonra görüşürüz."

Abu Hasan gözden kayboluncaya kadar ardından baktı. Nihayet bitiyordu. Boynuna geçirilmiş ilmeği her gün biraz daha sıkan bu şehirden nihayet kurtulacaktı. Tanrısına şükretti. Hızlı adımlarla arka sokaklara daldı ve Sophie'nin oturduğu sokağa girdi. Pelerinin başlığını iyice önüne çekip evin kapısını tıklattı. Onu gördüğüne sevindiğini belli etmemeye çalışarak onu içeri aldı Sophie, eski haline dönmüştü. Bir süre konuştuktan sonra Ludovic ona iki gün sonra gideceğini söyledi.

"Sizin için en iyisi olsun efendim" dedi genç kadın yüzüne bakmayarak.

"Senden bir ricam olacak. Henry'ye gidip yarın hava kararmadan bana gelmesini söyler misin lütfen?"

"Olur giderim."

Ludovic orada daha fazla kalmanın faydası olmayacağını biliyordu. Sophie'nin gözlerine baktı.

"İki gün sonra erkenden seninle vedalaşmak için geleceğim."

Genç kadın başını salladı.

"Hayır, gelmeyin efendim. Şimdi vedalaşalım."

Kadın uzanıp dudaklarına yumuşak bir öpücük kondurdu ve arkasını döndü.

"İyi yolculuklar dilerim efendim. Umarım mutlu olursunuz."

Sonra da yandaki odaya girip kapıyı kapattı. Ludovic ne yapacağını şaşırmıştı. İlk kez bir kadın onun için ağlıyordu. Bir süre orada öylece durup bekledi, sonra çıkıp kapıyı arkasından kapattı.

Kalan iki gününü yakın dostu Bart ile geçirdi. Ondan ayrılmak ona çok zor gelecekti. Onunla sürekli konuşup o anın acısını hem kendisi hem de köpek için azaltmaya çalışıyordu. Onu çok özleyecekti. Bütün gece ona sarılarak uyudu.

Ertesi akşamüzeri Henry geldi. Bart onu da çok seviyordu.

"Yarın sabah erkenden gidiyorum. Bu akşamdan Bart'ı götürür müsün? Yarına kalırsa vedalaşmak daha zor olacak."

Genç rahip sadece başını sallamakla yetindi. Belli ki o da arkadaşının gitmesini istemiyordu. Birlikte yemek yediler, eğlendiler. Bart yine her zaman olduğu gibi maskaralıklar yapıp onları eğlendirdi.

"Hava kararmadan gidelim biz" dedi Henry.

Kalkıp pelerinini giydi. Ludovic köpeğin tasmasına zincirini bağladı ve Henry'ye uzattı. Sonra da eğilip Bart'a

sıkı sıkı sarıldı. Gözlerine dolan yaşların süzülmesine engel olmadı. Bart onu yalamaya başlayınca zoraki gülümseyip onu öptü.

"Hoşçakal dostum. Seni hiç unutmayacağım."

Onları kapıya kadar geçirip arkadaşına sarıldı. Çok uzun veda olmasını istemiyordu. Yine de arkadaşına defalarca sarıldı.

"Yaptıkların için ve mükemmel arkadaşlığın için sana teşekkür ederim Henry. Kendine ve Bart'a iyi bak, olur mu?"

Henry dolan gözlerini silip başını salladı.

"Bizi merak etme. Asıl sen iyi ol. Seni çok özleyeceğiz."

Arkadaşına tekrar sarıldı. En kötü günlerinde yanında o vardı. O bütün dertlerini hüzünlerini paylaştığı tek dostuydu geride kalan.

"Bir gün geri geleceğim, merak etmeyin. Hadi gidin artık, hava kararıyor."

Henry atına atlayıp Bart'ın zincirini çekti.

"Hadi bakalım Bart. Yeni evine gidiyorsun. Hoşça kal dostum. Tanrı'nın inayeti hep üzerinde olsun."

Ludovic Bart ile göz göze geldi. Bart gitmek istemiyordu. Dönüp zincirini çekti. Ludovic yanına yaklaşıp ona sarıldı.

"Hadi dostum, Henry ile git. Benimle gelemezsin. Hadi Bart, git onunla."

Bart mırıldanırken sanki onu bırakmaması için yalvarıyordu. Ludovic ondan uzaklaştı.

"Git Bart. Henry ile git."

Köpeğin o anki ifadesini asla unutmayacaktı. Onun da hayal kırıklığına uğrayabileceği aklına gelmemişti. Bart havlayarak Henry'nin yedeğinde yürümeye başladı. Ludovic o an gözlerindeki yaşların akmasına izin verdi. Uzun bir süre onları izledi. Bart birkaç defa arkasına dönüp

bakmış ve ona doğru havlamış, bu tablo Ludovic'in canını daha çok yakmıştı.

Bütün gece gözünü kırpmadan yatağında yattı. Hayatının her karesi defalarca beynini işgal edip durdu. Bart'ın o bakışı geldi aklına, hüzünlendi. Acaba yaşadıkları yüzünden sevdiklerinden ayrılmasına değecek miydi? Henry vardı, Bart vardı. İkisi de hayatının en zor ve sıkıntılı döneminde ona candaş olmuşlardı. Sonra Sophie ve Peter girmişti hayatına. Genç kadın ona âşık olmuştu, onu sevdiği her halinden belli oluyordu. Sonra yıllarca yaşadığı köyü ve oradaki sevdikleri vardı. Onlar onun yaşadığından bile habersizdiler.

Sevdiği Maria'nın acılarla yoğrulmuş hayatı dolaştı bir süre hafızasında. Onun için bir şey yapamamış olmanın acısı ve utancı içinde eridi sabaha kadar. Tek bir tesellisi vardı. Maria artık bir azize idi ve yakılmasına seyirci kalan insanlar da onun masum ve tertemiz olduğunu bilecekler ve yapılanlardan hep utanç duyacaklardı. Bu belki onların eşlerine karşı davranışlarının da düzelmesine sebep olabilecekti. Yani herkesin bir var oluş sebebi olduğu gibi belki Maria'nın başına gelenlerin sebebi de toplumda bir şeylerin düzeltilmesine aracılık etmek olabilirdi. Zavallı Maria! Ölümünden önce o kadar şiddet ve acı yaşamıştı ki… Ludovic, bunun var oluş sebebi olamayacak kadar zalimane olduğunu düşünüyordu. Yüce Tanrı'nın takdiri bu kadar merhametten yoksun olamazdı. Bu başka bir şey olmalıydı. Maria'nın yaşadıkları, insan olmanın erdemlerini kaybetmiş kişilerin adiliklerinden başka bir şey olamazdı.

Sophie ve Küçük Peter ile Birkaç Ay

Artık yeni bir hayata başlayacak, tüm kötülükleri ve acıları geride bırakacaktı. Sabahın ilk ışıklarıyla kalkıp bir şeyler atıştırdıktan sonra yolculuk torbasını kontrol etti. Gemiye gitmeden Sophie'ye uğrayacak ve onunla vedalaşacaktı.

Sophie bunu istemediğini söylemiş olsa da ona en azından bu kadarını borçluydu. Çünkü o ve oğlu, Ludovic'in monoton hayatına renk getirmişti. İkisi ile vakit geçirmek ona dertlerini unutturuyordu. Etrafa göz gezdirip yaptığı her şeyi ve burada yaşadıklarını bir bir hafızasına kazıdı. Belki bir gün buraya dönecek olursa buraya yeniden hayat verirdi. Sonra aklına Harry'nin altınları geldi. Mağaranın dibine kadar yürüyüp aylar önce sakladığı keseyi taşın altından çıkardı. Harry onu iyilik için kullanmasını istemişti o da öyle yapacaktı. Son bir kez kendisine ev olmuş mağarada dolaştırdı bakışlarını sonra dışarı çıktı. İki gün uğraştığı kapıya bakarak acıyla gülümsedi. Kulakları bir an için Bart'ın sesini duymak istemişti sanki. O da yoktu. Arkadaşını, çok değer verdiği başka bir arkadaşına emanet etmişti. Arkasını dönüp yürümeye başladı. İçinde yeni bir şeyleri başlatacakken başka şeylerin de yok olduğunu hissediyordu. Midesine giren kramplara aldırmadan yürüdü. Epeyce uzaklaştığında dönüp aylarca yaşadığı taştan eve son kez baktı.

Kapıyı yavaşça tıklattı. O, bu saatte çoktan kalkmış olurdu. Kapı açılmayınca tekrar tıklattı. Kısa bir bekleyişten sonra kapı açıldı ve içeri girdi. Sophie kapının arkasında duruyor ve ona bakıyordu. Perişan bir vaziyetteydi, üstelik ağlıyordu. Yüzü bembeyaz olmuştu, çok bitkin görünüyordu. Ludovic şaşkınlıkla genç kadının yüzüne baktı.

"Siz gitmediniz mi?" diye sordu genç kadın.

Ludovic kadını alnından öptü.

"Ne bu halin? Ne oldu?"

Kadın masanın başına çöküp ağlamaya başladı. "Peter" diyebildi sadece.

Yanına yaklaşıp elini tuttu.

"Ne oldu Peter'a?"

Sophie başını çevirip yatak odasının kapısına baktı. Ludovic odaya doğru yürüyüp kapıyı açtı. Kadın da yanına varmıştı. Oda karanlıktı. Odanın ortasında büyük

bir yatak vardı. Seçebildiği kadarıyla Peter yatakta yatıyordu.

"Ne oldu?" diye sordu tekrar çocuğa yaklaşırken.

Kadın hızlı davranıp onu geçti ve çocuğun üstünü açtı. Ludovic yatağın kenarına oturup elini çocuğun alnına koydu.

"Çok ateşi var. Ne oldu? Aç şu perdeyi de bakalım."

Sophie perdeyi açınca Ludovic çocuğun hiç de iyi durumda olmadığını fark etti. Yüzü bembeyazdı ve titriyordu. Üzerini açtı. Belden yukarısı çıplaktı. Göğsü de sarılmıştı. Kadın yanına gelip ellerini öptü.

"Yalvarırım yardım et. Ben onsuz yaşayamam. Oğlumu kurtar."

"Ne oldu?"

"Dün bir köpek ısırmış. Doktor çağırdım ama çok geç geldi. Geldiğinde yaralarını dikti ve sardı. Bir de şurup verdi. İçirdim ama ateşi hâlâ yüksek. Yalvarırım yardım edin bana."

Ludovic kadının ellerinden tuttu.

"Tamam, telaş etme. Doktor başka ne dedi?"

Kadın hıçkırarak ağlamaya başladı.

"Oğlum ölecekmiş. O daha çok küçük."

Duydukları onu şoke etmişti. Bir şeyler yapması gerekiyordu. Kısa bir süre kontrol etti çocuğu. Durumu çok ciddi görünüyordu. Ateşi çok yüksekti ve sürekli titriyordu. Zaten cılız olan bedeni buna ne kadar daha dayanabilirdi? Doktorun verdiği ilaç da işe yaramıyordu. Kısa bir süreyi düşünmeye ayırdı. Ona Harry'nin kendisine yaptığı gibi ot tedavisi uygulayabilirdi ama burada kalıp onunla ilgilenemezdi. Bu ikisini de riske sokmak olurdu. Ama onu kendi evine götürebilir ve tedavi edebilirdi.

"Sil gözlerini. Git Henry'yi çağır. Bize at bulsun gelsin. Çabuk."

"Ne yapacaksınız?" diye sordu kadın kalkıp gözlerini silerken.

"Seni ümitlendirmek istemiyorum. Aklıma bir şey geldi. Belki işe yarar. Sen dediğimi yap."

Kadın aceleyle çıkıp kapıyı ardından kapattı. Ludovic önce pencereyi açtı, sonra da çocuğun sargılarını çıkardı. Belinden yukarıda üç adet köpek ısırığı vardı ve görünen o ki hiç iyi değildi. Yaraları iltihaplanmıştı ve çok ateşi vardı. Fakir ve kocasız bir kadın olmanın bedeli böyle ödetiliyordu işte. Doktorun ilgisizliği çocuğu ölüme terk edecekti. Yaşlı Harry hayatta iken ona çok iyilik yapmıştı. Ölümünün ardından da zavallı çocuğa yardımı dokunacaktı. Ludovic, Tanrısına dua etti bu çocuğa ve annesine yardımcı olması için. Önce yaraları temizledi. Tam kalbinin altında büyük bir yara vardı. Asıl önemli olan da oydu. Torbasını açıp içinden Harry'den kalan malzemeleri çıkardı. İçeri geçip bir tabak ve biraz su aldı. Sonra Harry'nin öğrettiği gibi gerekli tüm malzemeleri ufalayıp bulamaç haline getirdi ve Peter'ın yaralarına sürdü. Yeni gömleğini çıkartıp yırttı ve çocuğun göğsünü sardı. Sonra da içeride bulduğu üzüm şırasıyla çocuğun bütün vücudunu sildi. Giydirip üzerini örttü. Yaşlı dostuna teşekkür etmeyi de ihmal etmedi. Boynundan haçını çıkarıp sol eliyle kalbinin üzerinde tuttu ve dua etti. Bir süre sonra Sophie geri döndü. Henry'nin de geleceğini söyledi. Peter'ı görünce elini eline alıp öptü. Tekrar ağlamaya başladı.

"Onun için dualarını eksik etme."

"Ben onu çok seviyorum. O daha çok küçük."

Ludovic genç kadının saçlarını okşadı.

"Ben burada kalamam Sophie."

Kadın ayağa kalkıp minnet dolu gözlerle baktı.

"Bu kadarı bile yeter efendim. Teşekkür ederim. Geç kalmamalısınız."

Onları böyle bırakıp gidemezdi ki. Ludovic gülümsemeye çalıştı.

"Yanlış anladın. Şimdi yanına birkaç giyecek al. Peter için de al bir şeyler. Benim evime gideceğiz. Orada Peter ile daha iyi ilgilenirim. Hadi hemen toparlan."

Genç kadının yüzündeki ifade her şeyi unutturdu Ludovic'e. İnsan olmanın değeri de buydu işte. Böyle bir durumda bir kadını ve oğlunu yalnız bırakamazdı. Yaşadığı onca şeye rağmen o hâlâ bir din adamıydı. Zor anlarında insanlara yardım etmek en büyük erdemdi. Kadın ellerine sarıldı, öptü. Hem ağlıyor hem gülümsüyordu.

"Yüce Tanrı sizi korusun efendim. Ama burada kalabilirsiniz."

"Olmaz. Bu senin de başına dert açar. Hadi toparlan."

Kadın telaşlı bir şekilde hazırlanmaya başlarken Ludovic odadan çıktı. Bir süre sonra odanın kapısı açıldı ve Sophie elinde bir torbayla dışarı çıktı. Bu arada Henry'nin sesi duyuldu. Ludovic pelerinin başlığını örtüp dışarı çıktı. Henry'ye onları mağaraya götüreceğini söyleyip yardım istedi. Çıkarlarken Ludovic Sophie'yi bir kenara çekti.

"Bir şeyi anlaman gerekiyor. Peter'ın durumu gerçekten çok kötü. Ben elimden geleni yapacağım ama en kötüsüne hazırlıklı olmalısın. Anladın mı?"

Genç kadın gözlerindeki yaşların akmaması için dudağını ısırdı. Eliyle yanağını okşadı ve onu atlardan birine bindirip torbasını terkisine attı. Henry küçük çocuğu Ludovic'e uzattı. Ludovic kendi peleriniyle çocuğu sarmaladıktan sonra arkadaşına teşekkür etti.

"Limandaki gemiye gidip Abu Hasan'ı bul. Ona bir dahaki sefere geleceğimi söyle lütfen. Sonra da mağaraya gel olur mu?"

Henry'nin cevabını beklemeden atlarını sürdüler.

Evine bu kadar çabuk döneceğini hiç düşünmemişti Ludovic. Çocuğu kendi yatağına yatırdıktan sonra torbasını boşalttı. İlaç olacak malzemeleri masanın üzerine dizdi. Bu arada Sophie de ateşi yakmıştı. Temiz bir bezle Peter'ın bütün vücudunu sildi ve üzerini örttü. Meraklı gözlerle onu izleyen anneye bakıp gülümsemeye çalıştı.

"Sen biraz dinlen. Peter uzun bir süre uyuyacak gibi görünüyor."

Kadın yanına yaklaşıp eline uzandı. Ludovic elini çekip yerinden kalktı.

"Şu el öpme işini de bırak istersen. Kendimi yaşlı hissediyorum."

Kadın gülümsemeye çalışırken gözlerinden dökülen yaşlara engel olamadı. Sonra dönüp çocuğunun yanı başına çömeldi. Onu uzun süre seyrettikten sonra ateşin yanına gelip oturdu. Ludovic bıçağını ve yayını alıp kapıya yöneldi.

"Benim bir şeyler yakalamam gerekiyor. Sen burada kal. Ateşe dikkat et. Henry gelince söyle yemeğe kalsın."

Kadın kalkıp peşinden gitti.

"Kapıyı arkadan kilitle. Biraz dinlen. Ben bir iki saate kadar gelirim."

Dağlar soğuktu, şehir gibi değildi. Şimdi üç kişiydiler ve açtılar. Büyük bir şeyler yakalaması gerekiyordu. Çocuğun durumu çok kötüydü. Hemen ölebilir veya uzun bir süre kendine gelemeyebilirdi. Yani burada ne kadar kalacakları belli değildi. Zaten onun için önemli de değildi artık, çünkü gidişi bir sonraki sefere kalmıştı.

Sadece bir tavşan yakalayabilmişti, şansı yoktu bugün. Öğle yemeğinden sonra tekrar çıkacaktı. Döndüğünde Henry gelmişti. Arkadaşına sarıldı. Sophie uzanıp tavşanı elinden aldı. Bu arada duyduğu mırıltılarla kendisine bakan bir çift gözle karşı karşıya geldi. Henry Bart'ı da getirmişti. Eğilip sarıldı ona da, öptü.

"Sen çok akıllı bir köpeksin."

"Dünden beri hiç rahat vermedi. Limandan sonra dönüp onu aldım. Bir süre burada kalacağına göre ona ihtiyacın olacak" dedi Henry çocuğu göstererek.

Ludovic başını umutsuzlukla salladı.

"Hiç belli olmaz, durumu çok kötü. Nasıl dayanacak bilmiyorum, o kadar küçük ki."

Alçak sesle konuşmaya özen göstermişti. Bu arada hazırlanmış masaya baktı. Masada bir sürü yiyecek vardı. Henry çok düşünceli bir adamdı. Arkadaşına teşekkür etti.

"Birkaç parça bir şey getirdim. Bunlar sizi bir iki gün idare eder."

Ludovic mağaranın dibine doğru yürüyüp tavşanı kesmeye çalışan Sophie'nin yanına gidip elinden bıçağı aldı.

"Bunu sonra yaparız. Önce karnımızı doyuralım."

Birlikte oturup karınlarını doyurdular. Ludovic Sophie'ye daha önce kaldıkları mağaradan bahsetti. Peter'ı her gün oraya götüreceğini ve şifalı suya sokacağını söyledi. Sonra Henry ona Ludovic'in başına gelenleri ve yaşlı Harry ile yaptıklarını anlattı. Sophie bakışlarını Ludovic'e çevirip uzun uzun baktı. Gözlerinde gizleyemediği sevgiden öte bir şeyler olduğunu fark etti Ludovic.

"Çok zor günler geçirdim. Ama Tanrı'nın yardımıyla, Harry ve Henry sayesinde atlattım. Onlar benim hayatımı bana geri verdi."

Bart'ın havlaması üzerine Ludovic yineledi.

"Tabi Bart'ı da unutmamak lazım. Harry'nin ölümünden sonra birbirimize çok yakınlaştık."

Köpeğin başını okşadı ve Henry'ye de tekrar teşekkür etti.

"Yine Tanrı'nın yardımıyla Peter da bunun üstesinden gelecektir umarım" dedi Henry.

Sophie çocuğuna bakarak gülümsemeye çalıştı. Gözleri dolunca tek kelime bile etmeden sadece bakışlarıyla onlara duyduğu minneti ifade etmeye çalıştı. Henry uzanıp genç kadının koluna dokundu ve gülümsedi.

"Annesi olarak ona güç vermelisin." Sonra toparlanıp kalktı.

"Artık gitmem gerekiyor. Sonra herkesin sorularına cevap bulmakta zorlanıyorum."

Ludovic onu kapıya kadar geçirdi.

"Atlardan birini bana bırakırsan bir problem çıkar mı? Burada ne olacağı belli olmaz."

"Benimkini bırakayım. Diğerleri sorun olabilir."

Diğer bir ata binip diğerini de yedeğine aldı ve uzaklaştı oradan.

İçeri girdiğinde Sophie çoktan tavşanı temizleyip sermişti. Ludovic çocuğu kontrol ettikten sonra ateşin karşısına oturdu. Bir müddet sonra genç kadın da karşısına gelip oturdu. Yeni fark etmişti, Sophie daha iyi görünüyordu. Saçlarını toplamış, elini yüzünü yıkamıştı. Şiş gözlerinin dışında güzelliğini gölgeleyen pürüz kalmamıştı. Yüzüne vuran ateşin kızıllığında çok güzel ve çekici görünüyordu. Çok biçimli küçük bir burnu ve dolgun dudakları vardı. Hayatın yükünü tek başına sırtlanmanın verdiği yorgunluk, yosun yeşili gözlerindeki neşeyi silmişti. Bir kadın ne kadarını kaldırabilirdi ki? Kıyaslayınca aslında Sophie'nin kendinden daha zor bir durumda olduğunu buna rağmen hayatla mücadele etmekten kaçınmadığını fark etti. Kadının kendisine baktığını fark edince yaptığından utandı. Böyle bir durumda bir kadının nasıl göründüğü önemli olmamalıydı.

"Size teşekkür etme fırsatı bulamadım. Minnettar olduğumu bilmenizi isterim."

Ludovic gülümsedi.

"Birbirimize zor günümüzde yardım etmeliyiz değil mi? Peter iyileşsin, gerisi önemli değil."

Sophie gülümsemeye çalıştı. Alt dudağını ısırdığında gözyaşları yanaklarına çoktan süzülmüştü. Ludovic kalkıp onun yanına oturdu ve sarıldı. Sophie başını onun göğsüne yaslayıp sessiz ama derinden ağlamaya devam etti. Ludovic kanını hızlandıran bu güzellik karşısında ne yapacağını şaşırmıştı. Ona karşı, şimdiye kadar hiç hissetmediği tuhaf şeyler hissediyordu. Genç kadının başının ağırlığını hissedince uyuduğunu fark etti. Bütün gün yaşadıklarıyla yorgun düşmüş bedeni, kendisini saran kolların sıcaklığında aradığı huzuru bulup rahatlamıştı.

Burnuna gelen nefis kokularla uyanınca ateşin yanında uyuduğunu fark etti. Üzerine bir battaniye örtülmüştü. Ateşe birkaç odun atılmış gürül gürül yanıyordu. Gerinip kalktı. Masa hazırdı ama Sophie ortalarda görünmüyordu. Çocuğu hatırlayıp yanına gitti. Ateşi hâlâ çok yüksekti, uyuyordu. Yatağın yanında diz çöküp onun için dua etti. Kapı açılınca kalkıp içeri girmekte olan Sophie'ye gülümsedi. Genç kadın mahcup bir tavırla karşılık verdi.

"Günaydın efendim. Biraz yabani meyve topladım."

Ludovic gülümseyerek ona doğru yürüdü. Elindeki keseyi alıp masanın üzerine koydu.

"Günaydın Sophie. Bana efendim deme artık. Benim bir adım var."

Kadın telaşla başını salladı.

"Yapamam efendim. Siz…"

"Bak, bir süre burada beraber kalacağız. Sen bana böyle seslendiğin zaman ben kendimi çok yaşlı hissediyorum. Bana adımla seslen olur mu? Bunu senden rica ediyorum."

Kadın utangaç bir edayla gülümsemeye çalıştı.

"Atı dışarı çıkardım. Biraz aşağıda yeşil otlar var. Köpeği de yanında bıraktım."

"Peter uyandı mı hiç?"

Kadının yüzünde güller açmıştı.

"Evet, biraz önce bir şeyler yedirdim, uyudu tekrar."

Ludovic genç kadının yanağını okşadı.

"İyi. Biz de bir şeyler atıştıralım, ben ava çıkayım."

Birlikte kahvaltı yaptılar. Henry onlara ihtiyaçları olabilecek her şeyi getirmişti.

"Gece sizin yerde yatmanıza neden oldum. Bunun için beni bağışlayın."

"Belki inanmayacaksın ama uzun süredir bu kadar uyumamıştım. Geceleri gözüme uyku girmiyor. Onun için dert etme. Ayrıca bana sen diyebilirsin."

Ludovic çıkarken ona Peter'a göz kulak olmasını ve durumunda bir değişiklik olursa telaş etmemesini söyledi.

Aşağılara inip Bart ve atı buldu. Ata binip Bart'a gitmelerini söyledi. Uzun bir süre sadece gezindiler. Sonra gördüğü birkaç tavşanı kovalamaya başladı ve iki tanesini yakalayabildi. Şimdi kalabalıklardı ve daha çok ete ihtiyaçları vardı. Yakaladığı tavşanları orada kesip içlerini temizledi ve kürklerini ayırdı. Aslında Henry'nin atını bırakması ona büyük avantaj sağlamıştı. Zamandan kazanıyordu. Henüz kış gelmediği için de hayvanın otlaması sıkıntısı olmayacaktı. Öğleden sonra bir de dağ keçisi yakalamıştı. Yılın bu zamanında dağların eteklerindeki yeşillikler onlar için bulunmaz nimetti ve sadece vahşi kedilerden kaçmak için çok yükseklere çıkarlardı. O zaman onları avlamak imkânsız olurdu. Keçiyi de yüzüp temizledikten sonra evinin yolunu tuttu. Üçü de acıkmıştı, atı da yorulmuştu. Hayvanı beslemesi gerekiyordu. Sophie yemeği hazırlamış onu bekliyordu. Peter ise hâlâ uyuyordu. Atın eyerini çıkartıp Bart'ı da yedirdikten sonra atı ve köpeği

dışarı bıraktı. Bart yanında olduğu sürece fazla uzaklaşamazdı. Sonra avları et bölümüne götürüp bıraktı. Bunları sonra halledecekti. Yemeğe oturdular. Sophie, Ludovic'in dün yakaladığı tavşanı yahni yapmıştı. Yanına sabah topladığı tohumlardan da koymuştu. Nefisti. Teşekkür ederek kalkıp etlerle ilgilenmeye başladı. Sophie yanına geldi.

"Ben de yardım edeyim. Daha önce bir iki defa yapmıştım."

Karşı çıkmadı. Etlerin ayrılması ve tuzlanması işini ona verdi. O da kürkler ve keçi derisi ile ilgilendi. Uzun bir süre konuşmadan işlerini yaptılar. Sophie ateşe odun attı.

"Burası çok güzel bir yer olmuş. Bizim yaşadığımız yerden bile daha güzel. En azından rahatsız edecek kimse yok."

Sesinin tonu ne kadar zor bir hayat sürdüğünü belli ediyordu. Genç ve dul bir kadın her zaman adi adamların avı durumundadır çünkü. Hele fakir ve çocuğuna bakmak zorunda ise daha da zordur. Sonra yaklaşıp uyuyan oğlunu alnından öptü.

"Onun için buraya getirdim sizi. Senin mahallende Peter ile yeterince ilgilenemezdik. O doktoru bulsam kendi ellerimle gebertirim."

Daha da konuşacaktı ama bunların Sophie'yi üzmekten başka bir işe yaramayacağını düşünüp vazgeçti.

İşleri bitince biraz soluklanmak için ateşin karşısına oturdu Sophie. Ludovic onu yalnız bırakıp dışarı çıktı. Gökyüzünü kara bulutlar kaplamıştı. Atı almak için aşağılara indi. Bu hayvana bakmak zor olacaktı ama ona her an ihtiyaç duyabilirlerdi. Bart ile atı alıp evine döndü. Atı kapıya bağlayıp tımar etti.

"Bu hayvanı dışarıda bırakamayız. Burada kalması gerekiyor. İdare edebilir misin?" diye seslendi.

Genç kadın gülümsedi.

"Atları çok severim. Onun mesuliyeti bana ait olsun istersen. Hem biraz zamanı unutmuş olurum."

Kabul etti. Onun, şu ana kadar çalışmaktan şikâyet etmeyen yanını fark etmişti ama yine de bunu nasıl yapacağını merak ediyordu. Peter'ın yanına yaklaşıp ateşinin kontrol etti. Sonra üzerini açıp sargılarını çıkardı. Enfeksiyon devam ediyordu. Tekrar giydirip battaniyeye sardı. Kalkıp pelerinini giydi ve Sophie'ye seslendi.

"Onu suya sokmamız gerekiyor. Biraz aşağıda, yürüyeceğiz."

Bart'ı da alıp birlikte yürüdüler. Önce kendisi kollarında Peter'ı tutarak içeri girdi. Ardından kadının girmesini bekledi. Çocuğu soydu. Sonra genç kadının şaşkın bakışları altında soyunup suya girdi ve çocuğu kucağına aldı.

"Bu su ona iyi gelecek."

"Ama bu su çok sıcak."

"Eğer enfeksiyonu önleyemezsek ateşi düşmez. Endişelenme ve dua et."

Kısa bir süre çocuğu suda tutup yaralarını yıkadı. Sonra onu annesine uzatıp suyun içinde biraz kalmak istedi. Kadın çocuğu giydirirken o da suda uzandı. Kadının ona baktığını neden sonra fark etti.

"Bunlar bahsettiğin yaralar mı?"

Ludovic göğsündeki ve omuzlarındaki yara izlerini hatırladı. Sudan çıkıp gömleğine kurulanmaya çalıştı. Genç kadın elini uzatıp izlere dokundu. Ludovic bedeninin ürpermesine engel olamadı.

"Afedersin, sadece… Sadece Peter'ın yaraları da böyle mi olacak diye…"

Bir an önce giyinip çıkmaları gerektiğini fark etti Ludovic. Zira bu kadının yanında iken sağlıklı bir erkekten çok bir din adamı olduğunu hatırlaması gerekiyordu. Onun

ıslak bedenine dokunması bile erkek olduğunun farkına varmasına yetmişti. Aceleyle giyinip çocuğu kucağına aldı ve oradan çıktılar. Yol boyunca hiç konuşmadılar.

Akşam Ludovic, çocuk için bir içecek hazırladı. Ona bunu Harry öğretmişti. Peter çok yiyemediği için bitkin düşmüştü. Bu içecek onu daha dirençli yapacaktı. Annesi onu iyice kaynattıktan sonra içmesini sağlamıştı. Onları izleyen Ludovic kendi annesinin de yanında olmasını ne kadar istediğini fark etti. Onun sıcaklığını özlemişti. Kader onu, çok küçükken anne sevgisinden mahrum bırakmıştı. Onun gidişinden sonra hayat asla eskisi gibi olmamıştı. Önceleri annesi rüyalarını süslerdi. Ama son bir yıldır artık rüyalarına gelmiyordu. Son gördüğünde Maria onun yanındaydı ve annesi Ludovic'e onu ellere bıraktığı için son derece kızmıştı. Belki ölecekti ama yine de Peter'a imreniyordu. Çünkü annesi onu hep seviyor ve öpüyordu. Biliyordu ki annesi var olduğu sürece o hep sevilecek ve korunacaktı. Annesinin varlığı hep onunla olacak, her düştüğünde onu yerden sadece annesi şikâyet etmeden kaldıracaktı. Oğlundan başka dayanağı olmayan bu kadını bir kadın olarak değil bir anne olarak görmesi gerektiğini fark etti Ludovic. Öylesine dalmıştı ki derinlere, yanaklarından süzülen yaşların farkına varmamıştı. Genç kadın yanına oturunca elinin tersiyle sildi yanaklarını. Acaba görmüş müydü?

Bütün gece yatağında dönüp durmuş uyuyamamıştı. Çocuğunun yanına uzanmış olan genç kadına takıldı bakışları, izledi uzun süre. Küçük çocuk, annesinin kollarının arasında hastalığından bihaber bir melek gibi uyuyordu. Sonra bakışları kadının kollarına boynuna ve yüzüne takıldı. Çok güzeldi. Çok çekiciydi. Hayatın onca yüküne rağmen hâlâ çok gururlu ve başı dikti. Ludovic engel olamadığı bu düşünceler yüzünden kendinden nefret etmeye başlayacaktı. Aforoz edilmiş olsa da öğrendiklerine bağlı bir adamdı ve bir kadınla öyle bir münasebeti olamazdı. Hele

böyle kendisine sığınmış çaresiz bir kadınla, asla… Buna bir çözüm bulması gerekiyordu. Belki de onları buraya getirmesi hataydı. Fakat onları orada bırakması daha büyük zalimlik olmaz mıydı? Doktorun ilgisizliğine bir de kendi merhametsizliğini mi eklemeliydi? Hayır, şartlar ne olursa olsun en iyisini yapmıştı, bundan emindi. Onlara yardımcı olabilmek için aylardır hayalini kurduğu kaçış planından da vazgeçmişti. Oysa Abu Hasan'ın rehberliğinde hiç bilmediği yerlere gidecek ve kendine yeni bir yaşam kuracaktı. Bu hayallerini askıya almak zorunda kalmıştı. Yine bu vahşi dağlarda yaşamaya mahkûm etmişti kendini. Ama kararlıydı, bugün olmazsa yarın olacaktı ve başka hiçbir şey onu bu kararından döndüremeyecekti. Hayatının sonuna kadar kaçak bir fare gibi yaşayamazdı. Kendine ait bir yaşamı olmalıydı.

Gürültülerle uyandı. Sabaha karşı uykuya dalmış olmalıydı. Mis gibi çayın kokusunu alabiliyordu. Kalkıp giyindi. Sophie çoktan kalkmış, kahvaltıyı hazırlamış, atı dışarı çıkarmıştı. Peter'a baktı. Daha sakin görünüyordu. Annesi onu yedirmiş olmalıydı. Bu çocuğun iyileşmesi için elinden geleni yapacaktı. Onun annesine, annesinin de ona ihtiyacı vardı. Henüz beş yaşındaydı ve daha uzun yaşamayı hak ediyordu. Saatine bakınca yine geç kalktığını fark etti. Oysa çok işi vardı, avlanması gerekiyordu. Şimdi iki değil dört kişiydiler çünkü.

İki haftadır avladıkları iyi para etmişti. Yiyecek, sebze ve meyve alıp evine dönüş yoluna koyuldu. Giderken Henry'nin atını da yanına almış ve onu arkadaşına geri vermişti. Yaşadıkları ilkel şartlarda bir de ata bakmak onların sınırlarını zorluyordu. Peter'ın durumunda iyileşme vardı. Ateşini düşürebilmişlerdi ama yaralarındaki enfeksiyon ve halsizliği devam ediyordu. Körpe bedeni çok çabuk yoruluyor, hemen uykuya dalıyordu.

Eve vardığında Sophie kapıda bekliyordu. Elindeki torbalardan birini alıp içeri girdi. Ludovic Peter'a doğru

yürüdü. Ateşin yanında oturuyor elindeki somunu yemeye çalışıyordu. Başını okşayıp nasıl olduğunu sordu. Peter, Ludovic'in bacaklarına sarıldı.

"Bana ne getirdin?" diye sordu tüm şirinliğiyle.

Annesi onu azarlamaya kalkınca Ludovic ona kızmamasını söyledi. Torbalardan birini açıp içinden birkaç parça giyecek ve bir çift de ayakkabı çıkardı.

"Annen bunları giydirsin sana. Bakalım beğenecek misin?"

Dönüp Sophie'ye baktı. Genç kadının gözleri dolmuştu. Gülümsemeye çalıştı. Çocuğun üzerindekileri çıkarıp yenilerini giydirdi.

"Hadi teşekkür et bakalım" dedi annesi.

Çocuk boynuna sarılıp onu öptü. Sürekli gülümsüyordu. Çok mutlu olmuştu.

"Beğendin mi?"

Başını salladı. Sonra tekrar ateşin aynına oturup somununu yemeye devam etti.

Onu gülerken görmek Ludovic'i de mutlu etmişti. Sophie yanına gelip usulca teşekkür etti. Yanakları al al olmuştu.

"Zaten sana yeterince yük olduk. Bir de böyle şeyler yapman…"

Ludovic sadece gülümsedi. Diğer torbayı açıp içinden beyaz bir elbise çıkardı.

"Bunu da sana aldım. Umarım üzerine uyar ve beğenirsin."

Sophie elbiseyi alıp dokundu.

"Çok güzel bir elbise bu. Ama…"

"Yapma. Alt tarafı bir elbise."

"Ama pahalı bir elbise bu. Paranı böyle şeyler için harcamamalısın."

Ludovic sadece gülümsedi ve torbaları boşaltmaya koyuldu. Sophie uzanıp yanağına bir öpücük kondurdu ve teşekkür etti. Son söyledikleri aklına geldi tekrar. Kadının hisleri gittikçe derinleşiyor, Ludovic bunu hissediyordu. Fakat genç kadın son sözleriyle ona bağlanmayacağını ve bir gün zamanı geldiğinde onları terk edeceğini bildiğini anlatmak ister gibiydi. Çok güçlü bir kadındı. Tek yaşama desteği çocuğu olmuştu ve bundan sonra da öyle olacaktı. Genç kadının ardından baktı. Kadın kendi taraflarına geçip elbiseyi yatağın üzerine uzattı. Ludovic yaşadığı karmaşa dolu o gecenin ertesinde yatakları birbirinden iyice uzaklaştırmış ve onların yataklarının önüne bir ip gerip kalın bir battaniye asmış ve en azından geceleri, bu güzelliği görmeyi engellemişti. Onu bir kadın gibi değil yaralı bir anne gibi görmesi ve içinde uyanan erkeklik duygularını bastırması gerekiyordu.

Sophie ateşin yanında uykuya dalan çocuğunu kucaklayıp yerine yatırdı, sonra birlikte ateşin karşısına oturdular. Ludovic genç kadının yüzüne bakmadan onunla sohbet etmeye çalıştı. Ateşin kızıllığı ve sıcaklığı onu daha da çekici kılıyor, Ludovic içinde şahlanmayı bekleyen duyguları zapt etmekte oldukça zorlanıyordu.

"Bir şey öğrenmek istiyorum" dedi ateşe bakarak.

"Evet, nedir?" diye sordu genç kadın.

"Bazen yani kitap okurken beni çok dikkatle izlediğini hissediyorum."

Başını kaldırıp genç kadının yeşil gözlerinin içine baktı. Ne aradığını kendisi de bilmiyordu. Sophie cevap vermedi, sadece bakıştılar. Ludovic Maria'yı hatırladı o an. Küçük şehirlerde ve kırsal yerlerde kadınların büyük çoğunluğu okuma yazma bilmezdi. Çünkü çok genç evlenirlerdi ve aileleri bu yüzden kız çocukların okumalarına gerek duymazdı.

"Okuma yazma biliyor musun?" diye sordu.

Kadın cevap vermedi ama başını önüne eğdi ve derin bir nefes aldı.

"İstersen sana öğretirim. İster misin?"

Genç kadın başını kaldırıp hayret içinde cevap verdi.

"Çok isterim. Gerçekten öğretir misin?"

Ludovic gülümsedi. "Her gün iki saatimizi buna ayıralım. Tabii şehre indiğim günler hariç. Yarın başlayalım, olur mu?"

Kadın yerinden kalkıp yanına geldi ve ona sarıldı. Öyle sıcak ve içtendi ki…

"Teşekkür ederim, teşekkür ederim. Bu iyiliğini asla unutmayacağım."

Ludovic ona fark ettirmeden kendini çekti. Onunla mümkün olduğunca çok yakın olmamalıydı. Karşısındaki kadın ne kadar istekli olursa olsun o hâlâ bir din adamıydı ve çaresiz durumdaki bir kadının bedeninden faydalanmayı aklının ucundan bile geçirmemeliydi.

Sophie ve Peter hazırdı, kapıda bekliyorlardı. Ludovic genç kadına gülümseyerek baktı. Güzel ve çalışkan olduğu kadar da çok zeki bir kadındı.

"Öyle çok çalıştın ki bunu hak ediyorsun."

Sophie işlerinden arta kalan zamanının çoğunu Peter ve dersleriyle geçiriyordu. Derslerinde iyice ilerlemiş ve kısa cümleler yazıp okumaya başlamıştı. Çok azimli ve çalışkandı. Ludovic ona, her aklına geldiğinde 'En azından gidinceye kadar sana bir faydam olsun' deyip daha hırslı olmasını ve bir gün oğluyla yalnız kalacağı gerçeğini görebilmesini sağlıyordu.

Birlikte şehre gideceklerdi. Sophie son iki ayı sürekli çalışarak ve ona işinde yardımcı olarak geçirmişti. Ludovic de onu ödüllendirmek istemiş, o da şehre gitmek istediğini söylemişti. Evini ve mahalledeki arkadaşlarını özlemişti. Ludovic, zaman zaman Peter'ı omuzlarının üzerinde

taşımış, bu Peter'ı çok mutlu etmişti. Şehrin hemen dışında kadın ve çocuğundan ayrılmıştı. Birlikte görünmeleri onlar için hiç iyi olmazdı.

Bütün gün etleri ve derileri satıp bolca para kazandıktan sonra yine alışveriş yapmış ve şehrin surları altında Sophie ve oğlunu beklemişti. Kısa bir süre sonra hep birlikte eve dönmüşlerdi. Yol boyunca Sophie evinden ve arkadaşlarından bahsetmiş, hiç susmamıştı. Peter ise yaşıtlarıyla oynamanın keyfini çıkarmış, yorgun düşmüştü. Ludovic onu kucağında taşımak zorunda kalmış ve yol sanki uzadıkça uzamıştı. Sophie, akşam yemeğinde de sürekli konuşmuş ve onları da götürdüğü için Ludovic'e teşekkür etmişti.

Birbirini takip eden günler boyunca Ludovic erken kalkmaya daha özen gösterir olmuştu. Sabah önce Sophie ile çalışıyor, kalan zamanını avlanarak ve yakaladığı avları temizleyerek ve işleyerek geçiriyordu. Her gün Peter'ı sıcak kaynağa götürüyor ve ona banyo yaptırıyordu. Fırsat bulmuşken kendi bedenini de rahatlatmak için kaynağa misafir oldu. Soyunup içine girdi ve vücudunun sıcaklığa teslim olmasına izin verdi. Yüce Tanrı'nın bu dağlardaki en büyük lütfu buydu. Sürekli kendini yenileyen bu şifa kaynağı, insanların akıllarının eremeyeceği kadar muhteşem bir lütuftu. Gözlerinin kapatıp günün yorgunluğunu gidermeye çalıştı. Duyduğu seslerle irkilip gözlerini açtı. Sophie içeri girmiş ona doğru yürüyordu.

"Bir şey mi oldu?" diye sordu merakla.

Sophie sadece başını salladı. Kaynağın dibine kadar gelip bakışlarını Ludovic'in vücudunda gezdirdi. Ludovic bir an utandığını hissetti. Sophie, onun aldığı elbiseyi giymişti ve meşalenin ışığı, elbisesinin altında vücudunu gözler önüne seriyordu. Bir hamleyle elbisesini çıkarıp üzerinden attı. Ludovic şaşkınlıkla karşısında duran güzelliğe baktı. Tek kelimeyle muhteşemdi. Tanrı'nın yaratıcılık gücüne hayran olmamak mümkün değildi. Kadın bedeni

yarattığı en kusursuz şeylerden biri olmalıydı. İnce bir beli, iri göğüsleri vardı genç kadının. Bir erkeğin aklını başından alacak kadar da istekli görünen bir bedeni vardı. İlk kez bir kadını böylesine çekici haliyle görüyordu.

"Sophie, lütfen git" diyebildi sadece kısık sesle.

Sophie arzuyla gülümseyerek ağır adımlarla suya girdi. Gözlerindeki arzu Ludovic'i baştan çıkarmak istercesine büyüyordu. O genç ve sağlıklı bir kadındı.

"Ben bir rahibim."

Sophie uzanıp dudaklarına dokundu.

"Sen bir erkeksin."

Sesi arzu doluydu. Dudaklarına kenetlenip kollarını boynuna doladı. Ludovic ondan uzaklaşmak istese de beyni bedenine yenik düştü.

Uyandığında, genç kadının kollarında fark etti. Olanlara inanamıyordu. Biraz düşününce pişman olmaya başlamıştı. O bir rahipti ve onun görevi insanlara yol göstermekti. Oysa biraz önce yaptıkları… Ludovic kendini tam bir erkek gibi hissetmişti. Öyleyse neden kendini kötü hissediyordu? Neden bu kadar pişmanlık duyuyordu? Kollarında uyuyan kadının birgün onu ve çocuğunu bırakıp yollara düşmesi ne derece doğru olacaktı? Ona bunu yapmamalıydı. Çok pişman olmuştu. Bir daha ona dokunmamalıydı.

Sophie'nin uyanmasını bekledi. Kollarındaki kadın kımıldayınca kollarını serbest bıraktı. Genç kadın doğrulup gülümseyerek ona baktı. Ludovic de ona gülümsedi.

"Ne kadar oldu?"

"Bilmiyorum. Hadi giyin artık."

Sophie uzanıp onu öpmek isteyince geri çekildi. Bu hareketi genç kadını üzmüştü.

"Seninle konuşmalıyız" dedi Ludovic.

Sophie doğrulup elbisesini üzerine geçirdi. Sonra mahzun bir tavırla yüzüne baktı.

"Merak etme senden bir şey beklemiyorum. Yakında gideceksin biliyorum ama hiç olmazsa şu güzel ânı bozma olur mu?"

Ludovic de hemen giyindi.

"Afedersin seni kırmak istemedim."

Sophie yanına gelip üzerini düzeltti.

"Sen bana mutluluk verdin, teşükkür ederim. Sana verebileceğim bir tek bedenim vardı. Bunu bir teşekkür olarak kabul et."

Ludovic yanakları kızaran kadına gülümsedi.

"Bana hiçbir şey borçlu değilsin. Bunu sakın unutma. Sadece senin ve çocuğunun iyi olmasını istiyorum. Bu yüzden de bana bağlanmanı istemiyorum."

Genç kadın zoraki gülümsedi.

"Merak etme, bağlanmam." Sonra uzanıp yanağına bir öpücük kondurdu. "Çok güzeldi."

Ne söyleyeceğini şaşırmıştı. Doğruyu söylemeyi tercih etti.

"Sen muhteşem bir kadınsın."

Birlikte evlerine döndüler. Peter, Bart'ın yanında uyuyakalmıştı. Ludovic onu kucaklayıp yatağına yatırdı ve üzerini örttü. Sessizce yemeklerini yiyip ateşin yanında oturdular. Bart Sophie'nin yanına gelip yattı. Sophie ateşi izlerken bir taraftan da köpeği seviyordu. Ludovic'in bakışları köpeğin tüyleri arasında gezinen eline takıldı. Öyle yumuşak ve narin okşuyordu ki onun yerinde olmayı istedi. Sophie'nin bakışları ile karşılaştığında utanarak başını eğdi. Erkenden yatmak ve uyumak istiyordu. Yatağına yatıp gözlerini kapadı. Her gece gibi bu gece de bitmek bilmiyordu, uyumaya ihtiyacı varken uyuyamıyordu. Kalkıp ateşe birkaç odun daha attı. Sonra oturup odunların yanışını izlemeye başladı. Başını kaldırıp kadının yattığı tarafa baktı. Bundan çok utanıyordu ama onu çok istiyordu. Gözlerini kapa-

tıp gelmesini diledi. Geliyordu. Üstelik üzerindekini de çıkarmıştı. Ludovic kalkmadan bekledi. Genç kadın kucağına oturup onu öpmeye başladı.

"Seni özledim" diye fısıldadı.

Güçlü kollarıyla kadını kucaklayıp yatağına götürdü ve yanına uzandı. Önce onu sevmek, yüceltmek ve ruhunu okşamak istiyordu. Dakikalar boyunca onu okşadı, sevdi.

Henry'nin ziyareti, aslında bu ilişkinin sonunun habercisi gibiydi. Beklediği gemi iki hafta kadar sonra gelecekti. Ludovic uzun bir süre için, doğup büyüdüğü ve acıların en büyüğünü yaşadığı bu yerlere veda edecekti. Sophie'nin ne çok üzüldüğünün farkına varmıştı fakat eline geçecek bu son fırsatı değerlendirmemek aptallık olurdu. Çünkü bu sefer de gidemezse bir daha gitme şansı olmayabilirdi, biliyordu. Artık gizli saklı yaşamak istemiyordu. Aslında Sophie ve oğlu ile mutluydu ama yeterli değildi. Herkesin olduğu gibi onun da yaşamasının bir amacı olmalıydı.

Sadece iki haftaları kalmıştı. Küçük Peter iyileşmişti. Eskisi gibi sağlıklı ve mutlu bir çocuk olmuştu. Yaraları kapanmış, körpe bedeni eski zindeliğine kavuşmuştu. Sophie okuma yazmayı öğrenmişti. Çok zeki ve istekli bir kadındı. Hayatta kalabilmenin, daha çok şey öğrenmek ve yapabilmekle mümkün olacağını genç yaşta öğrenmişti. Geçen süre zarfında, Ludovic'e bağlanmış ve onun gitmemesi için sürekli dua eder olmuştu. Ludovic çok acı olan bu gerçeği, yine uykusuz geçen gecelerde fark etmişti. Ondan uzak durmaya çalışmış ama genç erkek bedeni kadının kokusundan uzak kalamamıştı. Peter iyileştiği için onu daha çok Bart ile yalnız bırakıp kalan saatlerini birlikte kaynağın yanında geçirmişlerdi. Ludovic ilk kez bir kadınla beraber olmanın mutluluğunu yaşarken Sophie de ilk kez müşfik bir erkekle birlikte olmuştu. Ludovic'i seviyordu. Ama asla onun eşi olamayacağının farkındaydı. Çünkü onun farklı hayalleri vardı. Ludovic onun için en güzel hatıra olarak kalacaktı.

Geçen süre, onu çok daha iyi bir avcı yapmış, Ludovic yeterli parayı biriktirebilmişti. Artık hayvan öldürmek zorunda kalmayacağı için de çok mutluydu. Sevgili dostu Bart'ı Henry'ye bırakacak ve bilmediği geleceğe doğru yelken açacaktı.

Son birkaç gün daha ava çıkacak Sophie ve Peter için gerekli olacak birkaç şeyi de temin ettikten sonra onların hayatından çıkacaktı.

Akşama doğru avdan dönerken Sophie'nin kapının önünde oğluna seslendiğini duydu. Peter uzun bir süredir ortalarda yoktu. Sophie onun Bart'la birlikte olduğunu ama çok önce gelmiş olması gerektiğini söyledi. Avları bırakıp onları aramaya çıktı. Aşağılara dağın eteklerine doğru yürüdü. Genelde Bart ile buralara kadar gelirlerdi. Hava kararıyordu. Onları bulması gerekiyordu. Ludovic içinden Bart'a kızdı. Başına bir şey gelmemesi için dua etti. Sonra onları fark etti. İkisi birlikte ona doğru geliyordu. Koşup Peter'ı kucağına aldı.

"Ben sana demedim mi bu kadar aşağılara gelme diye? Annen meraktan öldü."

Sonra Bart'a dönüp "Seninle sonra konuşacağız" dedi. Bart havlayınca onu susturdu.

"Asker amcalar bana seni sordu" dedi Peter.

Ludovic başını kaldırıp aşağılara doğru baktı. Görünürde kimseler yoktu. Aceleyle mağaraya doğru yürürken Peter'la konuşmaya başladı.

"Hangi askerler Peter?"

Peter eliyle aşağıları işaret etti.

"Orda."

"Ne dedin onlara Peter?"

"Senin babam olduğunu."

Ludovic bir gün bunların olacağını biliyordu. Askerler Peter'den her şeyi öğrenmiş olmalıydılar.

"Bart' ı da yakalamak istediler ama o onlara çok kızdı."

Bu civarda Bart'dan başka kurt köpeği yoktu. Yaşlı Harry'yi öldürdüklerinde onu da öldürdüklerini zannetmişlerdi. Onu tanımışlardı. 'Tanrım yardım et' diye geçirdi içinden. Sophie ve oğluna bir şey olursa kendini asla affetmezdi. Adımlarını hızlandırarak eve geldi. Sophie kapıdaydı. Telaşını görünce heyecanla sordu.

"Bir şey mi oldu?"

İçeri girip kapıyı kapattılar.

"Hemen neyin varsa toparla. Yarın sabah erkenden sizi şehre götüreceğim."

Sophie şaşkındı.

"Ne oldu?"

"Peter birkaç askerle karşılaşmış, onlara bizden bahsetmiş. Bart'ı da yakalamaya çalışmışlar."

Sophie dudakları titremeye başlamıştı.

"Belki de fark etmemişlerdir. Hem bizi burada bulamazlar."

Ludovic Sophie'ye sarıldı.

"Sophie, anlamıyor musun? Burada kalırsak en iyi ihtimalle ikinizi de öldürürler. Bana ne yaptıklarını biliyorsun. Sana ve oğluna bir zarar gelsin istemiyorum. Hadi hazırlan. Yarın erkenden sizi götüreceğim."

Sophie ağlamaya başlamıştı.

"Ben senden ayrılmak istemiyorum."

"Kendine gel. Düşünmen gereken küçük bir çocuğun var."

Kadını bırakıp kendi eşyalarını toparlamaya başladı. Her şeyi torbaların içine tıkmaya başladı.

"Önce Peter'ı yedir. Biz de bir şeyler atıştıralım hadi."

Karınlarını doyurduktan sonra toparlanmaya devam ettiler. Erkenden yatıp uyumaya çalıştılar. Ama ikisinin de

gözüne uyku girmiyordu. Sophie, Ludovic'in yanına gelmek istemiş ama Ludovic sert bir sesle uyarmış uyumasını istemişti.

Gün ışımaya henüz başlamıştı ki Ludovic misafirlerini uyandırdı. Hemen sessizce bir şeyler atıştırdıktan sonra torbalarını alıp aylardır onları konuk eden evden ayrıldılar. Sophie konuşmuyordu. Başı önünde yürüyor, oğlunun sorularına kısa cevaplar verip geçiştiriyordu. Çok korkuyordu ve mutsuzdu. Ludovic kaynağın bulunduğu mağaraya girip kendi eşyalarını bıraktı, Bart'a da orada kalmasını söyledi. Peter'ın Bart'a sarılmasına izin verdi. Çıkışı da kapattıktan sonra yola devam ettiler.

"Şehirden ayrılan bir gemi varsa bugün sizi ona bindireyim. Peter'ı de alıp git buralardan. Kendine yeni bir hayat kur."

Bunları söylerken yüreği parçalanmıştı ama hepsi buraya kadardı. Yakalandığı takdirde Sophie'yi yargılayacaklardı. Belki onu da Maria'nınki gibi bir son bekliyordu. Bu yüzden bu şehirden gitmeliydiler, kendinin ve oğlunun yaşaması için. Başka hiçbir şey önemli değildi. Şehir surlarının altından geçerken Sophie uzanıp eline dokundu. Ludovic elini çekip ondan biraz daha uzaklaştı. Limana doğru yürüdüler. Limanda hazır bekleyen küçük bir gemi vardı.

"En azından bu konuda şanslıyız, dedi Ludovic. Kimse sizi görmeden buradan gitmelisiniz."

Birlikte gemiye bindiler. Ludovic kaptanla konuşup en son limana biletlerini aldı. Onları kamaralarına geçirdikten sonra veda anının geldiğini sonunda ikisi de fark etmişti. Ludovic Peter'ı kucağına alıp yanaklarından öptü.

"Annene iyi bak. Onu hiç üzme."

Peter başını sallayıp onu öptü, bir yandan da gemiye binmiş olmanın heyecanıyla sürekli gülüyordu. Sophie ile bir süre bakıştılar. Genç kadın atılıp ona sarıldı. Ludovic kollarını ona doladı ve saçlarını öptü.

"Kendine dikkat et. Seni ve oğlunu yüce Tanrı'ya emanet ediyorum."

Bu veda ne kadar kısa olursa ikisi için de o kadar iyi olacaktı. Sophie'nin yeşil gözleri bulutlandı ve kendini hıçkırıklara teslim etti. Onu bırakmadı Ludovic, daha sıkı sarıldı. Bu kadını çok özleyecekti. Aylarca onu hiç üzmemiş, kırmamış ve hem ruhu hem bedeni ile ona kadınlık yapmıştı. Ludovic onun kokusunu içine çekti. Genç kadın kısa bir süre sonra kendine gelip gözlerini sildi. Uzanıp dudaklarına uzun bir öpücük kondurdu.

Geminin sireni ayrılık dakikasını söyleyince birbirlerine yaşlı gözlerle baktılar.

"Seni seviyorum Ludovic" dedi Sophie umutsuz bir sesle.

Bunları duymamış olmayı tercih ederdi.

"Yapma Sophie. Gitmeniz gerek biliyorsun. Burada kalacağınız her saniye oğlunun da hayatı tehlikede."

Sophie gülümsemeye çalıştı ama başaramadı.

"Sevdiğin kadın olabilmek için her şeyimi verirdim" diye mırıldandı.

Söyledikleri Ludovic'i çok şaşırtmıştı. Bu kadın ne yüce bir kadındı. Sevilecek ve her şey feda edilecek bir kadındı. Parmaklarının ucuyla gözyaşlarını silip ona sarıldı.

"Çok üzgünüm, Sophie" diye fısıldadı. "Beni affet. Her şeyin daha farklı olmasını ben de isterdim, inan."

Ludovic kuşağının içinden bir kese çıkardı. Bu yaşlı Harry'nin verdiği keseydi. Onu iyi bir iş için kullanacaktı. Sophie'ye uzattı.

"Bunu iyi sakla. Gittiğin yerde kendine yeni bir hayat kur."

Sophie bir keseye bir Ludovic'e baktı.

"Ama ya sen…"

"Merak etme. Bunu sizin için ayırmıştım."

Sophie keseyi kuşağının içine iyice yerleştirdi. En azından parasız kalmayacaklardı. Tekrar sarıldılar.

"Neden bizimle gelmiyorsun? Gideceğimiz yerde seni kimse tanımaz ki…"

"Bir gün geri dönersem tekrar karşılaşırız belki ama buralardan uzaklaşmalıyım."

Alnından öptü genç kadını.

"Teşekkür ederim yalnız hayatıma renk kattığın için. Seni hiç unutmayacağım" dedi Sophie ve gözyaşları sel olup aktı.

"Sen de bu engizisyon savcısını unutma, olur mu?"

Sophie bakışlarını hüzünle yoğrulmuş derin mavi bakışlarla birleştirdi.

"Sen engizisyonun değil yüce Tanrı'nın savcısısın. Tanrım hep seninle olsun."

Geçmişe Veda

Ludovic, kendisini bilinmeyene götürecek gemi gelinceye kadar kaynağın bulunduğu mağarada kalmayı daha uygun bulmuştu. Burası daha emniyetliydi, artık şehre inmiyordu. Zaten yeterince parası vardı, sadece gün sayıyordu. Arada Henry geliyor, ona arkadaşlık ediyordu.

Yalnız geçen gecelerde Sophie'nin sıcaklığıyla ısınıyor, onu ne kadar özlediğinin farkına varıyordu. Sophie onun hayatında çok önemli bir rol oynamıştı. Belki daha uzun bir süre birlikte olabilselerdi Maria'yı aklından çıkarıp onu sevebilirdi de. Sophie çok müşfik ve çalışkan bir kadındı. Çok güzeldi ve arzu doluydu. Kendisine sahip çıkacak erkeğe sonuna kadar bağlanıp köle olabilecek bir kadındı. Bir erkek başka ne isterdi? Uzun ve yalnız geceleri, bir kadınla paylaşmanın ve sıcaklığıyla uyumanın verdiği mutluluk çok başkaydı. Ludovic onlarla gitmediği için pişman olmuştu. Aslında gidebilirdi ama yapamazdı. Onun Maria'ya bir borcu vardı ve bu borcu herhangi bir şekilde

ödediğinden emin olmadan başka bir kadınla hayatını paylaşamazdı. Geceleri istemese de Sophie'yi düşünürken gündüzleri daldığı kısa uykularda kâbuslarına gelen Maria'nın çığlıkları onu rahat bırakmıyordu. İçini kemiren pişmanlığı ve çaresizliği, aklını oynatmasına sebep olacak dereceye varıyordu. Tek dostu Bart'ı, yanından ayırmıyor, bütün gününü onunla geçiriyordu. Bart onun hayatını kurtarmıştı. Onu burada bırakması çok zor olacaktı.

Henry akşam uğramış ve geminin geldiğini haber vermişti. Ludovic hazırlığını yapmış ve toparlanmıştı. Sabahın ilk ışıklarıyla yola çıkacaklardı. Geç saate kadar arkadaşıyla sohbet etmiş, onunla paylaştığı son saatleri ona hiç bitmeyecek gibi gelmişti.

Sabah erkenden kalkıp yola koyuldular. İkisi birlikte Henry'nin atına bindiler. Uzun bir süre sonra Ludovic yaya devam etmeyi tercih etti. Konuşmadan şehre vardılar.

Liman kalabalıktı. 'Sono Al Casa' gitmeye hazırlanıyordu. Ludovic bir an önce ayrılmalarını istiyordu çünkü kendisini arayan askerlerin Henry'ye zarar vermelerini istemiyordu. Torbasını yere koyup arkadaşına sarıldı. Uzun bir süre birbirlerine sarılı durdular.

"Yüce Tanrı seninle olsun kardeşim" dedi Ludovic.

Henry gülümsemeye çalışırken gözleri doldu.

"Sen de dikkatli ol. Umarım aradığın şeyi bulur ve bir gün geri dönersin."

Ludovic başını salladı. "Döneceğim. Bir gün mutlaka…"

Tekrar sarıldılar. Bart'ın havlamaları onları ayırdı. Ludovic eğilip sadık dostunu gözlerinden öptü.

"Hoşçakal arkadaşım. Henry'nin yanından ayrılma."

Akıllı köpek Ludovic'in yüzünü yalayıp mırıldanmaya başladı. Ludovic onun gözlerine bakmamalıydı. Yine o bakış vardı gözlerinde. Bir şey istediğinde sahibine hep böyle bakardı.

"Olmaz, burada kalmalısın Bart."

Çömelip arkadaşına sarıldı. Sırtını okşadı ve kalkıp zincirini Henry'ye uzattı.

"Ona iyi bak."

Henry'ye tekrar sarıldı.

"Güle güle. Yolun açık olsun."

Torbasını sırtlayıp gemiye doğru yürüdü. Kalabalıktı, insanlar etrafta koşuşturup duruyor, birbirlerine bağırıyorlardı. Abu Hasan görünürlerde yoktu. Onu bulmak için içeriye bakacaktı. Ludovic iskeleden çıkarken Bart'ın sesini duyuyordu. Arkasına bakmamak için kendini tuttu. Dönüp bakarsa gidemeyebilirdi. Tek dünyası burası olmuştu çünkü.

Büyük, gösterişli, iki direkli narin bir karavelaydı bu. Aslında Kuzey Avrupa'nın azgın suları için uygun bir gemi değildi. Tanıdık yüzle karşılaşınca torbasını bırakıp kara adama sarıldı.

"Demek bu sefer gelebildin" dedi Abu Hasan.

Sadece gülümsedi. Abu Hasan yanındaki çocuğa Ludovic'in torbasını işaret etti. Çocuk atılıp torbayı aldı ve onların önünde yürümeye başladı.

"Sana hemen benimkinin yanındaki kamarayı ayarlattım. Biraz zor oldu ama hallettim."

Güvertede yürürlerken Ludovic Bart'ın sesini duyabiliyordu. Başını çevirip o yöne baktı. Bart'ın üzgün bakışlarıyla karşılaştı. Arkadaşı Henry ona el sallıyordu. El salladı hüzünlü bir şekilde. Onlardan ayrılmak çok zor olacaktı ama yapmalıydı. Bart'ın ileri doğru hamlelerine Henry'nin müdahaleleri yeterli olamıyor gibiydi. Onu güçlükle zapt ediyordu. "Hoşça kal dostum" diye mırıldandı Ludovic. Gemi hareket etmeye başlamıştı. Ludovic son bir kez arkadaşlarına baktı. Henry kendisini zorlayan ve sürekli bağıran köpeği tutmaya çalışıyordu. Onu da beraberinde götürmeyi çok isterdi ama bu imkânsızdı. Abu Hasan

ile içeri girerken duyduğu bağırtılarla irkilip tekrar güverteye çıktı. Limanı taradı gözleriyle. Henry oradaydı ama Bart yoktu. Henry'nin sesini duydu. Bart suya atlamıştı. Suyun içinde arkadaşından bir iz aradı. Bart kalmak istememiş, onların arkasından yüzmeye çalışıyordu.

"Geri dön Bart, hadi oğlum" diye bağırdı köpeğe tüm gücüyle.

Bart başı suyun üzerinde onun ardından yüzmeye çalışıyordu. Belli ki Bart, Ludovic'in düşündüğünden daha çok değer veriyordu ona. Ludovic'in onu bırakmasına rağmen köpek onu bırakmak istememişti. Ludovic yaptığından utandı. Onu asla bırakmamalıydı. Bu köpek onun kader arkadaşı değil miydi? Arkasından tekrar seslendi ama Bart yüzmeye devam ediyordu. Hava soğuktu. Keskin rüzgâr insanın iliklerine kadar işlerken bu köpek suda daha ne kadar yüzebilirdi? Arkasından seslenirken yanına Abu Hasan geldi.

"Kaptanla konuştum. Durursak ayrılmamız için tekrar uygun rüzgârı beklememiz gerekecekmiş bu da günler sürebilirmiş."

Ludovic endişeli gözlerle bir köpeğe bir yanındaki adama baktı.

"Merak etme, sana yetişemeyeceğini anlayıp geri döner o."

Ludovic bakışlarını tekrar arkalarından yüzmeye çalışan köpeğe çevirdi. Soğuk suda ne kadar yüzebilirdi ki? Zaten limandan epeyce uzaklaşmışlardı Bart geri dönmek istese de geriye dönebilecek kadar gücü kalmış mıydı?

"Gemiyi durdurması lazım. Yoksa köpeğim ölecek. Daha fazla dayanamaz" diye bağırdı.

Abu Hasan gülümsemeye çalıştı.

"Merak etme geri döner o."

Ludovic Bart'a baktı tekrar. Artık onu sürekli göremiyordu. Batıp çıkmaya başlamıştı. Bu soğuk sularda geri de

dönemezdi artık. O herkes için sıradan bir köpek olabilirdi ama Ludovic için o en iyi arkadaştan bile daha değerliydi. Ona bir can borcu vardı ve gözlerinin önünde yok olmasına izin veremezdi. Abu Hasan'a döndü.

"O benim arkadaşım. Onu orada bırakamam."

Hiç düşünmeden korkuluğun üzerine çıkıp suya atladı ve Bart'a doğru yüzmeye başladı. Su buz gibiydi. Dakikalardır arkalarından gelen Bart'ın hâlâ yüzebiliyor olması inanılmazdı. Hızlı kulaçlar atarak bitkin köpeğe yaklaştı ve ona sarıldı. Köpek bitkindi, kendini sahibinin kollarına bıraktı.

"Tamam deli oğlum. Yakaladım seni işte."

Ona yüzmeyi öğrettikleri için babasına ve Pierre'e teşekkür etti içinden. Şimdi ne yapacaktı? Arkadaşı hem yorgundu hem üşümüştü ve gittikçe ağırlaşıyordu. Ludovic onu ne kadar taşıyabileceğini bilemiyordu. Fakat ona bir can borcu vardı. Gemiye doğru baktı. Gemi yavaşlıyordu.

"Hadi Bart gemiye doğru yüzelim. Bizi burada bırakacak değiller ya."

Tuzlu suyun içinde batıp çıkarak gemiye doğru yüzmeye çalıştı. Uzaklarda gemiden indirilen filikayı ve Abu Hasan'ı görebiliyordu Ludovic. Bir an önce gelseler iyi olacaktı. Filika onlara yaklaşırken Ludovic kollarında kalan son kuvvet kırıntılarını kullanmaya çalıştı. Harcayabileceği biraz daha güç için şimdi neler vermezdi. Suyun soğukluğu bedeninin her santimini bıçak gibi keserken o biraz daha direnmeye çalıştı. Kollarının arasından kayan arkadaşını sıkı sıkı tutmaya çalışırken takati kalmadığını dehşetle fark etti. Ağzına dolan tuzlu suyun tadı genzini yakarak tüm bedenini sardı. Yüce Tanrı'ya kurtulmaları için dua etti içinden. Çırpınan köpek kollarının arasından sıyrıldı ve suyun üzerine doğru hamle yaptı. Sonra tekrar yanına gelip onu gömleğinin yakasından tutarak yukarı çekmeye çalıştı. Ludovic arkadaşının da verdiği cesaretle, son bir gayretle suyun üzerine çıkmayı başarabilmişti. İlk

kez nefes alabilmenin ne kadar güzel olduğunu fark etmişti. Yüzmeye devam etmeliydi. Filikanın kendilerine yaklaştığını gördükçe içindeki umut da arttı. Burada ölmek istemiyordu. Abu Hasan başını sallayarak onlara bakıyordu. Kızgın ve şaşkın görünüyordu.

"Bart'ı alın, hadi" diye bağırdı adamlara.

Kendisine uzanan ellere önce köpeği uzattı ve kendini de onlara teslim etti.

"Sen deli olmalısın" diye bağırdı ona Abu Hasan.

Ludovic titreyen köpeğine sarılıp öptü. Bart titrerken onu yalıyor ve mırıldanıyordu. Kendisine verilen battaniye ile önce köpeği sardı. Onun hastalanmasını hiç istemezdi.

"O benim arkadaşım."

Kaptan son derece kızgındı. Bu ona saatlere mal olmuştu. Bu yüzden onunla birkaç gün yüz yüze gelmemek iyi olurdu. Ludovic vefakâr köpeğini de yanına alarak kamarasına çekildi.

Anadolu'da Bir Yabancı

Martyropol'de

Gözlerinin dolmasına engel olamamıştı ama yaşadığı onca zorluktan sonra biriken gözyaşlarının akmasına engel olmayı başarabiliyordu artık. Yanına uzanmış olan köpeğine sarılıp onu öptü.

Hemen karşısında oturan iri kıyım ama bir o kadar da yufka yürekli adama baktı.

"Bu kıyımlar ne zaman bitecek bilmiyorum, Abdullah. Birilerinin buna dur demesi lazım artık. Boş yere çok insan öldü."

"Sen buraya nasıl geldin?" diye sordu adam elindeki somunu ısırırken.

Ludovic yakın geçmişin ağırlığını omuzlarında hissetti tekrar. Bugün yaşıyor olması bir mucize idi aslında. İtalya'da Abu Hasan ile yolları ayrılmıştı. Daha doğrusu Ludovic, İtalya'da inşa edilen büyük katedrallerin görkemine kendini kaptırıp zamanı geçirmiş ve gemiyi kaçırmıştı. Daha sonra köpeğiyle birlikte başka bir gemiye binmiş ama bu geminin askerleri taşıyan gemi olduğunu açıldıktan sonra fark etmişti. Almanya yeni bir haçlı seferi daha düzenliyordu.

"Kendimi hiç bu kadar çaresiz hissetmemiştim" dedi Ludovic. "Ben savaştan nefret ederim hâlbuki. Hiçbir zaman ne sebeple olursa olsun savaşmayı düşünmem."

II. Friedrich papalıktan ayrı olarak kendi başına Mısır'a hareket etmeyi uygun görmüştü. Ludovic nefret ettiği

ve birçok masumun da hayatına mal olan kanlı savaşlara ortak olmak istememiş, arada durakladıkları bir limanda o gemiden inip başka bir gemiye kaçak olarak binmiş, kendini bu zalimlikten sıyırıp Aegae limanına zor atmıştı.

"Aslında orada yaşayabilirdim ama kaderim bana yine kötü oyunlar oynadı ve bugün burada taş ustası olarak çalışıyorum" dedi.

Aegae'yı çok sevmişti Ludovic. Gerçekten de kaderi onu bugüne sürüklemeseydi, orada, kalan zamanını bitirmek isterdi. Burası çok büyük bir liman şehriydi. Deniz ve kara yoluyla Hindistan'dan gelen malların Venedik ve Cenova'ya sevk yoluydu. Bu nedenle halkı zengin ve misafirperverdi. Daha da önemlisi burası Bizans'ın en önemli piskoposluk merkeziydi.

"Orada yaşayan bir Müslüman aile reisi ile arkadaş olmuştum. Bana evinde yemek ve yatak verdi. Çocukları Bart'ı çok sevmişti. Ailesi de kendisi de çok iyi insanlardı."

"Bunu anlamış olmana sevindim. Aslında birçok diyar bizi barbar olarak tanır ama biz gerçekten misafirperver insanlarız. Bizi seveni daha çok severiz."

Abdullah da bir Müslüman Türk'tü. Çok iyi bir taş ustasıydı ve ailesi ile birlikte Martyropol'de (bugünkü Silvan) yaşıyordu. Köprünün tamiratı için özel olarak çalışıyordu. Ludovic, tek tanıdığı Abu Hasan'ı bulma ümidiyle bu tarafa gelen bir kervana katılmış, kervanın sürüklediği civar kasabalarda iyi bir paraya, birkaç ay boyunca birkaç küçük taş işinde çalışmıştı. Böylece hiç farkına varmadığı bir yönünü daha keşfetmişti Ludovic. O taş işini seviyordu. O ağır maddeye hükmetmek ona büyük haz veriyordu. İşinde iyice ilerleyince daha ağır işler için buraya getirilmiş ve onarımda kullanılmaya başlanmıştı. Ludovic çalışmaya başladıktan sonra Abdullah'ın iyi bir adam olduğunu fark edip ona kendi varlığını göstermiş ve onunla arkadaş olmuştu. Burada özel bir yeri olmasına rağmen son derece

alçak gönüllü bir adamdı. Kara adam ağzını silerek ayağa kalktı.

"Kalkalım artık. Bizi hâlâ otururken görürlerse akşam yemeğimizden oluruz" dedi.

Birlikte gölgeliğin altından çıkıp görev yerlerine doğru yürüdüler. Köprünün onarımında çalışan çok esir vardı ama kendisi artık esir muamelesi görmüyordu. Belki esir bile değildi artık. Abdullah ile dost olduğu bilindiği için ona çok fazla sıkıntı verilmiyordu. Aslında bu köprüye hayranlığı ona bu işi sevmesinde çok yardımcı olmuştu. Bugüne kadar yapılmış en uzun kemerli köprüydü bu (Malabadi köprüsü). Altından akan çayın üzerinde son derece zarif bir görüntü oluşturan köprünün kitabesinde Temurtaş İbn İlgazi Bin Artuk tarafından 1147-1148 yıllarında yaptırıldığı yazmaktaydı. Tüm görkemiyle ayakta dursa da zamana yenik düşen bazı kısımları onarılmaya başlanmıştı. Ludovic her ne kadar kendi diyarında olmasa da böyle güzel bir köprünün onarımında çalışmaktan büyük mutluluk duyuyordu. Hayatı boyunca işe yarar olmayı, gerçek şeyler yapabilmeyi istemişti ve bu bir sanattı.

Hava kararıncaya kadar çalışıyor, sonra Abdullah ve arkadaşları ile yemeğe oturuyordu. Diğer ustalar ve işçiler de ona iyi davranıyor, arada savaşların yol açtığı yıkımlardan bahsediyorlardı. Bu akşam yemeğinden sonra Abdullah onunla yalnız kalmayı tercih etmişti. Ludovic'in yarım yamalak lisanı ile anlatmaya çalıştığı hayat hikâyesini dinlemek hoşuna gidiyordu. Esirlerin kaldığı evden ayırmışlardı onu.

Parlayan yıldızların altında arkadaşıyla muhabbet etmeyi seviyordu. Onun hayatının merak ediliyor olması hem güzel hem de acı bir şeydi aslında. Ludovic diğer insanların da bundan alabilecekleri dersler olduğuna inanıyordu.

Büyük bardaklarla aldıkları üzüm şıralarını içerek sohbet etmeye koyuldular.

"Sen uzun zamandır mı buradasın?" diye sordu Ludovic.

Kara adam başını salladı.

"Ailem hep burada yaşadı. Burada açtım gözlerimi, burada büyüdüm."

"Buradaki diğer çalışanlar sana büyük saygı duyuyor."

"Babam buranın ileri gelen ailelerinden birinin oğluydu. Onu tanıyan herkes çok severdi."

"Peki, ne oldu?"

"O kadar çok savaş, o kadar çok mücadele girdi ki hayatına, pes etmek zorunda kaldı. Savaşlar onun sahip olduğu birçok malı elinden aldı. Ben daha delikanlı olmadan çalışmaya başladım."

Savaş birçok insan gibi onun da hayatını değiştirmişti. Abdullah'ın iyi bir eğitim aldığı tüm nezaketi ve inceliğinden belli oluyordu ama kaderi sadece taş ustası olabilmesine izin vermişti.

"Buralardan kopmak istemediğim için de uzaktan tanıdığımız bir ustanın yanında bu işi öğrenmek istedim. Savaşlar insanlar kadar buradaki taştan olan her şeye de zarar verdi. En azından bu konuda bir şeyler yapabilmeyi istedim."

Ludovic onu çok iyi anlıyordu. Şu anda onunla aynı duyguları paylaşıyordu. Abdullah derin bir nefes alarak devam etti.

"Bu şehir benim her şeyim. Ailem ve ben bu şehrin bir parçasıyız. Onu her şeyiyle seviyoruz. Her ne kadar burası Hıristiyanların kurduğu bir şehir bile olsa…"

Ludovic meraklı bakışlarla ona baktı.

"Ama ben burada daha çok Müslüman Türkler'in yaşadığını sanıyordum."

"Bu şehrin kuruluş hikâyesi ilginçtir. 7-8 yy. kadar önce buralı bir piskopos olan Mar Maruthan, zamanın Bizans

imparatoru ve İran hükümdarından izin alarak buraya Hıristiyan şehitleri gömdürüp buraya Şehitler Kenti anlamına gelen Martyropol adını vermiş. Bunca savaşlardan sonra Müslümanların elinde şimdi. Ama yarınımızın ne olacağını hiç bilmiyoruz. Hiç kimse bilmiyor."

Sesindeki endişe ve merak Ludovic'in de tedirgin olmasına neden olmuştu. Kimse ne zaman ne olacağını, kimin kime saldıracağını bilmiyordu. İnsanlığın gözünü açlık ve hırs bürümüştü. Bunun için kimin ne bedel ödediği ise hiç önemli değildi. Son iki yıl içinde kendi yaşadıkları da aklın kabul edebileceği olaylar değildi ama hepsi gerçekti.

Ludovic onarımını yaptıkları zarif köprüye bakarak gülümsedi.

"Ya bu köprü, bunun da bir hikâyesi var mı? Öyle güzel, öyle alımlı bir köprü daha görmemiştim."

"Bugüne kadar böyle güzel bir köprü daha yapıldığını sanmıyorum" dedi Abdullah. "Şu gördüğün kemerin açıklığı öyle uzun ki dünyada bir eşi daha yoktur, eminim."

"Birkaç gün önce bir şey fark ettim. Kemerlerin her iki yanında ikişer oda var. Bunlar ne için, biliyor musun?"

Abdullah Usta büyük bir kahkaha attı.

"Senden de hiçbir şey kaçmıyor. O odalar dehlizlerle yolun alt kesimine bağlantılı yapılmış. Köprü bekçileri gelen kervanların ayak seslerini, bu sayede uzaklardan duyabiliyordu."

"Tanrım, çok güzel" diye mırıldandı.

Abdullah ayağa kalktı.

"Öğrenmeye meraklısın delikanlı, bu çok iyi. Ne kadar çok öğrenirsen, doğruyla yanlışı o kadar çabuk ayırt edersin. Sohbete yarın devam ederiz. Benimle gelmek ister misin? Seni misafir etmekten onur duyarım."

Ludovic gülümseyerek başını salladı.

"Belki ilerleyen zamanlarda…"

Kendi diyarından ayrıldıktan sonra Ludovic, her gece, yaşadıklarının inanılmaz olduğunu düşünüp yarınını merak ederek uyuyordu. Yarının ne getireceğini bilememek bir yana tahmin bile edemiyordu. Sevgili Sophie'yi çok özlüyordu. Onun teninin sıcaklığına ve yüreğinin temizliğine öyle ihtiyacı vardı ki… Yaşanan onca şeyden sonra onlardan ayrılmakla büyük bir hata yaptığını anlamıştı Ludovic. Sophie ve çocuğu ona hiçbir zaman tekrar hissedemeyeceği büyük bir mutluluk vermişti. Kendini bir aile reisi gibi hissetmiş ve onlardan sorumlu olmaktan hep mutlu olmuştu. Hep Sophie'yi düşünerek gözlerini yumuyor ama Maria ile uyanıyordu. Bu onun korku ve endişe dolu bir güne başlamasına neden oluyordu.

Gün ışığıyla uyanıp çalışmaya başladılar. Ludovic burada öğrenebileceği her şeyi öğrenmek istiyordu. Artık bir din adamı değildi, kiliseden ve dininden kovulmuştu. Zavallı hayvanları öldürerek de bir yere varamazdı. Kendisine bir iş edinmesi gerekiyordu ve taş ustalığını çok sevmişti. Kızgın güneşin altında çalışmak fazlasıyla yorucu ve güçtü ama bu hayvanları öldürmekten daha iyiydi. Üstelik bu işi seviyordu.

Öğlen olmuştu. İşi bırakıp yemek almaya yöneldi. Abdullah Usta'ya işaret etti. Kara adam alnını silerek yanına vardı.

"Ben yemeyeceğim. Oruçluyum."

Ludovic şaşkın gözlerle ona baktı.

"Hiç duymadın mı? Bu bizim ibadetimiz. Bugün Ramazan ayının ilk günü ve biz bir ay boyunca bir şey yemeyeceğiz."

Ludovic başını kaldırıp gökyüzünde ateş olmuş güneşe baktı ve bakışlarını Abdullah'a çevirdi.

"Duymuştum" dedi. "Hatta okumuştum da. Böyle bir havada nasıl aç ve susuz kalınabilir ki?" diye sordu şaşkınlıkla.

Abdullah ellerini yıkarken cevap verdi.

"Allah o sabrı veriyor bizlere."

Ludovic yemeğini yerken Abdullah da yanında oturdu.

"Bize misafir olmanı istiyoruz. En azından Ramazan ayı boyunca bizde kalmanı istiyorum."

"Hiç gerek yok. Biliyorsun daha kötüsünü de yaşadım. Böyle çok iyiyim."

Kara adam onun omzunu sıvazladı.

"İyi olduğunu biliyorum. Ramazan ayında durumu iyi olanlar her akşam yemeğe konuklar alır. Senin burada bir ailen yok. Onun için bu ay bana misafir olmanı istiyorum. Odanı hazırlattım bile. Eşyalarını al bize gidelim. Hiç itiraz istemem."

Ludovic reddederse Abdullah'ın çok üzüleceğini hatta bunu bir saygısızlık olarak algılayabileceğini düşünüp istemeyerek de olsa kabul etti. Karşısındaki adamın yüzünde beliren mutluluk ifadesi, bu düşüncesini haklı çıkarmıştı. Üstelik o, iyi ve çalışkan bir adamdı.

Kalan saatler boyunca göz ucuyla, tek lokma yemeden ve tek damla su içmeden çalışan Müslümanları hayretle izledi Ludovic. Bu cesaret mi yoksa delilik miydi? Ya da Abdullah'ın dediği gibi gerçekten yüce Tanrı onlara büyük bir sabır mı veriyordu? Aksi takdirde bu kadar sıcak bir havada aç ve susuz kalmak nasıl mümkün olabilirdi? İnsan böyle bir durumda nefsine bu derece hâkim olabilir miydi? Aç ve susuz kalmalarına rağmen adamların çalışma temposunda en ufak bir aksaklık olmamıştı. Ne bayılan ne de nefsine yenilen vardı. Ludovic hayretler içindeydi. Bu tip şeyleri hep duyardı ama ilk kez tanık oluyordu. Yüce Tanrı'nın insanları farklı şekillerde denediği doğruydu.

Ramazan Konuğu

Bir iki parça olan eşyalarını torbasına doldurup dışarı çıktı. Bart'a seslenip bekledi. O çalışırken Bart bütün gün

ortalıkta dolaşıyor, insanlarla yakınlaşıyor ve onları eğlendiriyordu. Zaman zaman kendine koyu gölge bulup saatlerce tembel yattığı da oluyordu. Herkes Ludovic ve Bart'ın gemi macerasını duymuştu. Sahibinden ayrılmak istemeyen köpeğin mücadelesi herkesi heyecanlandırmış ve Bart'ı sevmişlerdi. Üstelik artan yemekleri de ona veriyorlardı. Yani Bart hayatından son derece mutluydu. Ludovic, köpeği de yanına alıp kendisini bekleyen Abdullah Usta'nın yanına vardı.

Martyropol küçük bir yerleşim yeriydi. Dar sokaklar taştan veya topraktı. Evler genelde tek kat ve taştan yapılmıştı. Çoğunun önünde küçük ama bakımsız bahçesi vardı. Şehrin arkalarına doğru yürüdüklerinde yüksek taş duvarların ardında göze çarpan birkaç iki katlı evden birinin önüne geldiler. Abdullah tahtadan yapılmış bahçe kapısını iterek açtı. Diğer tek katlı evlerin aksine bu evin büyük bir bahçesi vardı. Küçüklü büyüklü henüz yeşermiş ve sıcağa rağmen ayakta kalabilmiş birkaç ağaç, derin gölge yapıyordu. Dağınık serpiştirilmiş ve henüz tomurcuklanmış çiçekler bahçeye biraz daha insan eli değmiş havası veriyordu. Girişe yakın sağda büyük bir kuyu açılmıştı.

"Bahçeyle çok fazla ilgilenemiyorum. Evde herkesin de kendine göre işi var. Anlayan birinin gelip ilgilenmesini bekliyor."

"Yine de fena değil. Şu ağaçlar bile yeterli" dedi Ludovic.

Abdullah evin arkasını işaret etti.

"Arkada da birkaç tavuğun barındığı bir kümesimiz var. Daha önce babamın yaptırdığı büyük bir de ahır var ama ona elimi hiç sürmedim. Babam öldükten sonra oraya girmeye gönlüm hiç razı olmadı."

Abdullah'ın sesi titremeye başlamıştı.

"Babam atları çok severdi. Küçükken çok atımız vardı. Çocuklar çok istiyor atlarımız olmasını ama atlar bakım istiyor."

Sanki yaşanmış bir şeyleri tekrar yaşarmışçasına büyük bir yumru takıldı kara adamın boğazına ve sustu. Ludovic, tek başına hayatı göğüslemiş bu adama büyük saygı duyuyordu.

Usta, babasından kalan tek evi onarmış ve bu hale getirmişti. Tahta kapıya iki kez vurdu. Kapıyı üzerinde sadece beyaz donu olan küçük bir oğlan çocuğu açtı. Abdullah'ın bacaklarına sarılıp bacaklarının arasından Ludovic'e gülümsedi.

"Bu bizim ufaklık Muhammed. Çok yaramazdır, beni de özlüyor bütün gün."

Kara adam uzanıp çocuğu kucakladı ve öptü. Ludovic o anda içinde acıyan şeyin ne olduğunu anlamaya çalıştı. Peter'ı hatırladı. O da avdan döndüğünde Ludovic'e sarılır ve onu öperdi. Gülümseyen ve seven bir çift yeşil göz perde çekti gözlerine bir an. 'Sophie' diye mırıldandı.

İçeri geçtiler. Abdullah' ı izleyip o da ayakkabılarını çıkardı. Ev sahibi kalın sesiyle bağırırken Ludovic etrafa göz attı: Büyük bir hol, etrafında odalar, hemen kapının karşısında üst kata uzanan tahta merdiven. Gösterişten uzak ama çok temiz bir evdi.

"Annene söyle az zamanımız kaldı. Misafirimiz de geldi."

Çocuk köpeği de alıp kapılardan birinin ardında kayboldu. Abdullah kapılardan birini açıp içeri girdi. Ludovic de onu takip etti.

"Çok büyük değil ama kaldığın yerden daha rahattır. Sen yerleş istersen, ben de kadınlara bakayım."

'Kesinlikle burası daha iyi' diye geçirdi içinden. Hemen üzerini değişip dışarı çıktı. Kapıyı kapatırken ayak sesleri duyup döndü ve bir çift siyah gözle karşılaştı. Baştan aşağı siyahlar giyinmiş ve yüzünü de örtmüş bu kadın hafifçe eğilip ona "Hoş geldiniz" dedi. Elinde büyük bir tencere vardı. Ludovic ona aynı

nezaketle cevap verdi. Kadın hafifçe dönerek arkasındaki kapıyı işaret etti.

"Buyurun, efendim içeride."

Kadın, içeri girip elindekini masanın üzerine bıraktı ve çıktı. Abdullah onu görünce yerinden kalktı.

"Gel arkadaşım. Senin yerin burası."

Kendisi de geçip masanın diğer ucuna oturdu. Masada dört erkek çocuk ve iki de adam vardı. Onu diğer adamlarla tanıştırdı. Biri Abdullah ile aynı işi yapıyordu, diğeri ise esnaftı. Bu akşam iftar için çağırılmış konuklardı ve oğullarını da getirmişlerdi. Aniden Bart'ın sesini duyunca kalkmaya yeltendi ama Abdullah ona işaret etti.

"Otur, merak etme, köpeğin emin ellerde. Bizim Muhammed ile iyi anlaştılar. İçeride daha bir sürü çocuk var."

Tanışma, muhabbet derken Ludovic derinlerden gelen ezan sesini duydu. Yemeğe başlayacakken herkesin ellerini masanın üzerinde açıp Abdullah'ı dinlediklerini gördü. Belli ki bir dua okuyordu. Ludovic de aynı şeyi yaptı. Hangisi olursa olsun bir dine saygısızlık yapamazdı, üstelik burada misafirdi. Abdullah'ın dudakları arasından dökülen her kelimenin, unutmaya başladığı duyguları kıpırdattığını hissetti Ludovic. Her birinde, ruhundan bedenine akan bir ürpertinin esiri olduğunu fark etti. Hangi din olduğu önemli değildi, önemli olan kendini Tanrı'ya yakın hissedebilmek, Tanrı'ya yakın olabilmekti. Dua bitince yemeğe başladılar. Ludovic okuduğunun ne olduğunu sordu. Olanın farkında olacak ki gülümsedi.

"Şükür duamız" dedi, Abdullah. "Allah'a bize verdikleri için teşekkür ediyoruz."

Sohbet ederek yemeklerini yediler. Uzun süredir böyle güzel yemekler yememişti Ludovic. Farklı lezzet vardı her birinde. Yemekten sonra Abdullah ondan izin isteyerek ayrıldı diğer misafirleri ile birlikte evden. Namaz kılıp gelecekti. Ludovic evde bekleyebileceğini söylemişti. Onlar

ayrıldıktan sonra birkaç çocuk gelip onu başka bir odaya aldılar. Geniş pencerelerin önüne boydan boya yerleştirilmiş sedire oturdu. Çocuklar da yanına geldiler. Hepsi ona bir şeyler soruyordu. Ludovic ayrı ayrı cevap vermeye çalışıyor, onları güldürüyordu. Kapı vurulup açıldı ve içeri yine siyahlar içinde bir kadın ve hemen ardından genç bir çocuk girdi. Kadın elindeki bardağı Ludovic'e uzatıp oradan ayrıldı.

"Bizim özel içeceğimiz" dedi genç çocuk.

Sonra elini uzatıp tokalaştı.

"Benim adım Ali Abdullah. Bu evin en büyük oğluyum. Hoş geldiniz."

Babasına benziyordu. Onun gibi uzun ve iri yarıydı. Yanına oturdu.

"Babam sizi çok sevmiş olmalı. İlk kez evimize yatılı olarak bir gayri Müslim davet etti."

Ludovic gülümsemeye çalıştı. Bu delikanlı akıllı bir adam olacaktı.

"Eviniz çok güzelmiş. Baban bunun için çok çalışmış olmalı."

"Evet, çok çalıştı."

Ludovic bir yandan etrafa bakıyordu.

"Kaç kardeşin var Ali Abdullah?"

"On kardeşiz."

Ludovic yanlış kelimeler seçtiğini sanıp sorusunu yineledi. Abdullah'tan aynı cevabı alınca şaşkınlığını gizleyemedi.

"Kendi annemden üç kardeşim var. Diğerlerinden de üçer tane."

Ludovic iyice şaşırmıştı. Kısa bir duraklamadan sonra sordu.

"Yani senin üç annen mi var?"

Ali Abdullah gülerek başını salladı.

"Buralarda bir erkeğin çok karısı olması normaldir. Buna şaşırdın değil mi?"

"Diğer kardeşlerin nerede? Sadece Muhammed'i gördüm ben."

"Babamın sadece iki oğlu var: Ben ve Muhammed. Diğerleri hep kız. Onlar erkek misafirin yanına çıkamazlar. Yemekleri de ayrı yerler."

Ali Abdullah pencereden dışarı bakıp etrafı inceledi. Sonra ayağa kalkıp kapıya yöneldi.

"Benim gitmem lazım. Babam da neredeyse gelir."

Ludovic şaşkınlıkla arkasından bakakaldı. Daha neler öğreneceğini merak ediyordu. Müslümanların yaşam tarzları çok farklıydı. Sonra gülümsediğini fark etti elinde olmadan: Üç kadın eş. Sonra kendi hayatı geçti gözünün önünden. O bir tek kadına bile sahip çıkamamıştı. Yine o girdabın içine dalmaktan son anda kurtuldu.

"Nasılsın bakalım?" diye sordu kara adam içeri girerken. "Umarım çok sıkılmadın."

Ludovic onu gördüğüne çok sevinmişti.

"Seni biraz dağınık görüyorum" dedi Abdullah. "Yoksa bizim delikanlı canını mı sıktı?"

"Hayır, onunla sohbet ettik biraz. Bana biraz sizden bahsetti de çok şaşırdım."

Abdullah'ın meraklı bakışları arasında sorup sormama konusunda tereddüte düştü. Sonra dayanamadı.

"Oğlun bana üç eşin olduğunu söyledi."

"Evet doğru. Bak anlatayım. O kadar çok savaş gördük, bu savaşlarda öyle haddinden fazla adam kaybettik ki kadın nüfusu üçe dörde katladı. Üstelik ölen adamların eşlerine de sahip çıkılması, bakılması gerekiyor. Bu yüzden buralarda çok kadınla evlilik çok normaldir. Tabii bakabileceksen. Benim ikinci ve üçüncü eşim, aslında eşimin çok

uzaktan akrabaları. Eşleri çok genç yaşta savaşta ölünce onlara benim sahip çıkmam gerekti."

Savaşın yol açtığı yıkımlardan biri de buydu: Eşi ölen kadın ortada kalmasın, ziyan olmasın diye ikinci eş olarak alınıyordu. Yazık…

Bütün gece düşünüp durdu Ludovic. Yazık ki bir kadına bile sahip çıkamamıştı. O, ne Maria'ya ne de tüm varlığıyla onun olan Sophie'ye sahip çıkamamıştı. İkisini de kendi kaderlerine teslim etmişti.

İçeriden gelen gürültülerle kalkıp kapıyı araladı. Bu kadar erken bir saatte ne telaşıydı bu? Herkes ayaklanmıştı, evin asıl kalabalığı kendini ortaya koymuştu. Yavaşça kapıyı kapatıp yattı. Bütün gün yaşadıklarını düşünüp uykuya daldı. Kapısı çalınıp açıldığında Muhammed yanında Bart ile içeri girdi.

"Gece benimle uyudu. Ben onu çok sevdim."

Gülümseyerek çocuğu kucağına aldı.

"Demek onu çok sevdin."

"Annem sana kahvaltı hazırladı. Babam da kalktı."

Çocuk kucağında, yemek odasına geçti. Kahvaltısını yaparken Abdullah gelip karşısına oturdu.

"Hayırlı sabahlar. İyi uyudun mu?"

Kendisi de farkına varmadan gülümsedi.

"Çok iyi uyudum. Teşekkür ederim konukseverliğin için. Her şey çok güzel."

Cevap vermeden küçük Muhammed'e dışarı çıkmasını söyledi. Çocuk kapıyı ardından kapatmadan Ludovic'e gülümseyerek sordu.

"Köpek burada benimle kalsın mı?"

Ludovic fikrini almak için Abdullah ile bakıştı.

"Sorun olmazsa kalabilir."

Kara adam çocuğa eliyle gitmesini işaret etti. Çocuk bağırarak kapıyı kapattı.

"Sabaha karşı sesler duydum" dedi merakla.

"Ramazan ayında gün doğmadan önce kalkıp hafif bir şeyler atıştırırız. Bütün gün oruca karşı daha dirençli olalım diye" dedi Abdullah.

Sonra endişeli gözlerle baktı.

"Seni uyandırdık mı? Bundan sonra daha dikkatli oluruz. Kusura bakma."

Ludovic son lokmasını yerken başını salladı.

"Hayır hayır. Zaten uyumamıştım."

Kara adamın üzgün bakışlarını fark edince kelimelerini toparlamak ihtiyacı hissetti.

"Bunun sizinle alakası yok. Burada çok rahat ettim. Ben sadece çok uzun süredir geceleri uyuyamıyorum."

Daha fazlasını sormaması için bakışlarını kaçırıp yerinden kalktı.

"Artık gidelim mi?"

Çıkmadan arkadaşının eşine güzel yemekleri ve kahvaltı için teşekkür etmek istemiş ama kimseleri görememişti. Dikkatini çeken kadınların ortalıkta olmamasıydı. Abdullah'ın cevabı çok ilgisini çekmişti.

"Bizim kadınlarımız başka erkeklerin yanına çıkmazlar, yemeklerini de ayrı yerler. Bu sana garip gelebilir ama bizim adetlerimiz böyle. Onların görevi kocalarına iyi eş ve çocuklarına iyi anne olmaktır."

Ludovic, Müslümanların yaşam tarzının bu kadar farklı olmasına anlam veremiyor ama içten içe de imreniyordu. Erkeklerin aile kavramı çok farklıydı. Kendi ülkesinde masum kızlara ve genç kadınlara yapılanları düşününce ürperdi. Bütün gün aklına takılan sorularla boğuşup durdu.

Akşam yemekte Constantinople'li yaşlı bir Ortodoks konukları vardı. Abdullah Ludovic'e ondan biraz bahsetmişti. Yaşlı ve kimsesiz bir adamdı. Çok gizli bir yönü vardı ve

Abdullah'ın söylediğine göre bu onu korkutmamalıydı. Ona isterse sorabileceğini ama yaşlı konuğu anlatmak istemezse ısrarcı olmamasını rica etmişti. Her Ramazan ayında birkaç defa Abdullah'ın en önemli konuğu olarak evlerini onurlandırdığını da söylemişti.

Kadınlar mutfakta idi. Abdullah'ın eşleri yine son derece güzel yemekler hazırlamışlardı. Ludovic yemek hazır oluncaya kadar sessizliğini koruyan misafirin yüzünü gizleyen örtünün altında ne olduğunu merak ediyordu. O da kendisi gibi bir kaçak mıydı yoksa? Büyük gizi neydi? Kandil ışığının altında hafifçe açılan örtüsünün kenarından belli belirsiz görebildiği yüzü, onu elinde olmadan dehşete düşürmüştü. Yaşlı adam Abdullah ile samimi bir şekilde konuşuyordu. Belli ki uzun yıllardır birbirlerini tanıyorlardı. Elleri sürekli titriyor, bir ayağı da hafifçe aksıyordu. Bu yaşlı adam da mı savaşlardan nasibini almıştı? Ludovic aklından geçenlerin doğru olmaması için dua etti. Dünyanın sevgi ve saygı içinde yaşanacak güzel bir yer olmasını diledi Tanrısından.

Adam başını kaldırıp onu süzdü.

"Başımdaki örtüyü merak mı ettin delikanlı?" diye sordu.

Ludovic yüzüne basan ateşin bir an önce dinmesini istedi, utanmıştı.

"Ben 77 yaşındayım ve tam 24 yıldır yüzümü gizleyen bu örtüyle geziyorum" dedi yaşlı adam.

Ludovic hemen bir hesap yapıp söylediği yılın Constantinople'nin yakılıp yıkıldığı 1204 yılına denk geldiğini dehşetle fark etti. Sormamış olmayı dilerdi aslında. Duyacaklarından nefret edeceğini bile bile sordu.

"O yıl olanlar için herkes bir şeyler anlatıyor. Ne oldu, anlatır mısınız?"

Yaşlı adam elinden kaşığını bırakıp bir bardak su içti. Genzini temizledi ve anlatmaya başladı.

"Bizans surlarının birkaç kilometre ötesinde köyümüz vardı. O kâbus gibi gecede top sesleriyle uyandık. Ne olduğunu anlamaya fırsatımız olmadı, kaçamadık, saklanamadık."

Yaşlı adam yerinden kalkıp kapıya doğru yürüdü.

"Bana beş dakika verin, geliyorum" dedi.

Adam çıkarken Ludovic bakışlarını Abdullah'a çevirdi. Abdullah'ın gözleri bulutlarla örtülmüştü sanki.

"Onca uzun yıllar geçmesine rağmen her anlatışında böyle oluyor. Sadece onu ağlarken görmemizi istemez. Biraz daha cesaret toplayıp gelecek."

Onun yüzünde ilk kez böylesine derin bir ifade görüyordu. İçindeki endişenin ve merakın arttığını hissetti Ludovic. Savaş ne çok insanın canını yakmıştı. Yapılanları bilmeyenler, bir yerde zafer kazanıldığını düşünmekle aptallık ediyordu. Her şey göz önündeydi işte: Paramparça edilmiş hayatlar, alınmış canlar ve geriye kalan sadece yaşanmamış olması dilenen acı hatıralar… Cana kıyan da canı alınan da insandı.

Birlikte oturma odasına geçtiler. Yaşlı adam uzun bir süre sonra geri döndü. Ludovic'in karşısına oturdu ve yüzünün görülmemesi için büyük çaba sarf etti.

"O gece bütün Bizans yakıldı. İnsanların hepsi, yaşlı, kadın veya çocuk demeden katledildi. Bir tek canlı bırakılmadı ortada."

Yaşlı adamın sesine yerleşen titreyiş kelimelerinin arada kesilmesine neden oluyordu. Ludovic sessiz kalmayı tercih etti.

"Büyük çoğunluğumuz Ortodoks'tu. Ama aramızda yaşayan Katolik köylüleri de öldürdüler. Hiç ayırım yapmadan, acımadan. Bütün şehri yaktılar. Civar köylerde de bir tek canlı bırakmadılar. Benim köyüm de yakıldı, yıkıldı. Bütün erkekleri, kadınları ve çocukları öldürdüler. Bir tek ben kaldım köyümden geriye."

Sormaya korkuyordu ama merak da ediyordu.

"Ailenize ne oldu?"

Yaşlı adam yerinden kalkıp pencerenin önüne gitti. Dışarıdaki karanlığın içinde aradığı bir şeyler var gibiydi.

"Oğullarımı diğer erkekler gibi kılıçlarla doğradılar. Kolları ve bacakları ayrı yerlerde öldüler. Kadınlara ve küçücük sabilere hiç acımadılar. Gebe kadınlar vardı aralarında, karınlarını kesip bebelerini gözleri önünde kılıçlarla doğradılar. Sonra da birçoğuna tecavüz edip öldürdüler."

Ludovic duyduklarına inanamıyordu. Bu zafer değil bir vahşetti. Nasıl bir insan bir kadına ve henüz doğmamış bebeğine böyle işkence yapabilirdi? Aslında cevabı çok iyi biliyordu.

Yaşlı adamın yüzündeki her çizginin farkına vardı Ludovic. Dehşet hâlâ sürüyordu zavallı adamın belleğinde. Adam yerine oturup ellerini yumruk yaparak dizlerine bastırdı. Dişlerinin arasından bir şeyler fısıldadığını duydu ama anlamamıştı.

"Eşim ve kızım biraz daha şanslıydılar. Çünkü onlara diğer kadınlar gibi tecavüz edilmedi. Sadece parça parça edildiler. Kızımın bedeninden kopan bir parçayı, onu yemeye çalışan bir köpeğin ağzından zor alabildim. Bana otuz yıl kadınlık yapmış karımın bedenini bulamadık. Şimdi köyün her yerinde bir mezar var ama hiçbirinin bedeni içinde değil."

Ludovic ağlamamayı değil gözyaşlarını dışarı akıtmamayı öğrenmişti ama şimdi bu mümkün değildi. Duydukları aklın mantığın ötesinde şeylerdi. Yaşlı adamın anlattığı her şey gözlerinin önünde belirip kayboluyor ve kendisine de benzer şeyler yapan bu zalim dünyaya isyan ediyordu. Gözlerine dolan yaşlara engel olmadı. Olamazdı da…

O sırada küçük Muhammed içeri girdi ve yaşlı adamın kucağına oturdu. Yaşlı adamın gözyaşlarını silip öptü.

"Bana söz vermiştin bir daha ağlamayacaktın."

Yaşlı adam çocuğun kokusunu içine çekip yanağından öptü. Gülümsemeye çalıştı ama başaramadı.

"Genç misafirimizle konuşuyoruz sadece."

Çocuk aniden uzanıp yaşlı adamın yüzünü gizleyen örtüyü açmaya çalıştı.

"Amcaya yüzünü gösterdin mi, dede?"

Adam elleriyle örtüyü düzeltmeye çalıştı sonra da çocuğu azarladı.

"Yapma evladım. Amcan görmek istemez belki."

Ludovic araya girdi.

"Yüzünüze ne oldu?"

Yaşlı adam çocuğu kucağından indirerek ondan gidip köpekle oynamasını söyledi.

"Seninle aynı yerlerde dolaşıyoruz. Nasıl olsa bir gün bir şekilde göreceksin."

Ludovic'in itiraz etmesine zaman kalmadan yüzünü örten örtüyü omuzlarına indirdi. Gördüğü manzarayla irkildi Ludovic. 'Yüce Tanrım, böyle bir şey olamaz' diye mırıldandı. Adamın başının sol üst yanı yok gibiydi. Sol gözü, sol yanağı, sol elmacık kemiği, sol yanında hiçbir şey kalmamıştı. En kötü kâbustan bile daha kötü görünüyordu. Yüzüne kabaca atılmış dikiş izleri hâlâ yerindeydi ve sol gözünden kalan boşluk, zavallı adamın içine düştüğü kara bir çukur gibi durumu anlatmaya yetiyordu.

"Köyüme ve aileme yapılanlar sırasında ben hiçbir şey yapamadım. Askerler önce erkeklere saldırdı. Sahip olduğumuz varlıklara yapacaklarını görmemizi istemişlerdi. Kızım gebeydi. Ben onu korumaya çalışırken askerlerden biri başıma bir topuzla vurdu. Başımın sol yanı topuzun dişleri arasında kaldı. Yere yığılmışım. Uzun bir süre hiçbir şey göremedim. Bedenimde kalan tek takat ile kalan gözümü açtığımda da her şey neredeyse bitmişti. Kızımı

kılıçlarlarken gördüm onları. Kalkmaya çalıştım ama nafile. Ne aldığım darbe ne de bedenimin altında oluşmuş kan gölüne üşüşen köpekler izin verdi buna. Kalkamadım, yapamadım."

Ludovic adamın tüm yüzünde gezdirdi şaşkın bakışlarını. Adamın kalan tek mavi gözü viranede açmış bir çiçek gibi güzelliğini koruyordu. Adamın yüzündeki yegâne şeydi mavi güzellik. Yaşlı dudakları anlattığı geçmişin yükü altında titriyordu.

"Köpeklerden kurtulabilmek için çok çabaladım ama öyle takatsizdim ki… Sonra yaşamak için bir nedenim kalmadığını fark edip başımı toprağa dayadım."

Ludovic içinde bir yerlerde, yaşlı adamın söylediklerine inanmamakta direniyordu ama gerçek tüm çıplaklığıyla karşısında duruyordu. Üstelik aynısını kendisi de yaşamıştı. Bu kadar zalimane bu kadar hunharca değildi ama yaşamıştı. Genç Maria'ya yapılan onca işkence ve zulümden sonra kendisini de canlı canlı gömüp farelere bırakmışlardı.

"Bu kadarını beklemiyordun değil mi?"

Düşüncelerinden sıyrılıp başını örtmeye çalışan yaşlı adama baktı.

"Çok üzgünüm" diyebildi. "Bunların hiçbiri olmamalıydı."

Sesi titremişti. Yaşlı adam, tek gözünden yaş akarken iki yana salladı başını hırsla.

"Bütün bunlar ne içindi, ne işe yaradı bilmiyorum ama Katolikler bunun adını zafer koydular. Aylar sonra, beni bulup yaralarımı diken Müslümanların yanında gözümü açtım. Neden ölmediğimi bilmiyorum, bir sebebi vardır herhalde. Sonra oralardan uzaklaşırsam belki her şeyi unutabilirim diye düşündüm… Unutmasam da alışabilirdim belki."

Ludovic yaşlı adamın acılarını paylaşmak, mümkün olsa üstlenmek isterdi ama herkes kendi acısını yaşamalıydı. Kalkıp yanına gitti.

"Bana inanmayabilirsiniz ama buna benzer şeyleri ben de yaşadım. Elimde olsa herkese sevdiklerini geri verebilmeyi isterdim. Çok üzgünüm yaşananlar adına, yapılanlar adına utanç duyuyorum."

Yaşlı adama sıkıca sarılıp uzun süre öyle kaldı. Adam ağlamıyordu artık. Eliyle Ludovic'in omzunu sıvazladı. Ludovic kendini adama çok yakın hissediyordu.

"Ben de bu yüzden memleketimden bu kadar uzaktayım" diyebildi sadece belki küçük bir teselli olur diye.

Kapı açılıp Muhammed, Bart ile içeri girince adamdan uzaklaştı. Bart yaşlı adamın elini yalamaya başladı. Muhammed adamın kucağına oturup yanağından öptü.

"Şimdi iyisin değil mi?" diye sordu.

O ana kadar suskun kalan Abdullah çocuğu yanına çağırıp ona sarıldı. Sonra da kulağına bir şeyler fısıldadı. Çocuk köpeği de yanına alarak dışarı çıktı.

Konuyu biraz değiştirmek aslında her ikisi içinde iyi olacaktı. Yaşlı adam genzini temizledi.

"Hepsi bu kadar da değil. Bizim köyümüze gelmeden önce tüm şehri yakıp yıktıklarını ve yağmaladıklarını gördük. Biz bu yüzden köyümüzde kalıp bu adamlarla mücadele etmek istedik. Ama bize ve tarihimize ait olan her şeyi yağmaladılar. Gemiler dolusu hazine ve tarihi eser kaçırıldı şehrin kalanından. Bazı görenler bu gemilerin sayısının dört yüzü bulduğunu söyler. Yağmaladıkları eserleri, İtalya ve Almanya gibi birçok Avrupa ülkelerine kaçırıp kendi müzelerinde kendi mallarıymış gibi sergilemeye başlamışlar."

Yaşlı adam hafifçe gülümsedi. Belli ki aklına güzel bir şey gelmişti.

"Aylar sonra geri döndüğümde en çok sevdiğim heykelleri de götürmüş olduklarını fark ettim. Öyle heybetli, güzel, öyle değerliydiler ki… Bir diyarı veya bir toplumu yok etmek istiyorsan önce tarihini ve sanatını çalacaksın. Biz Ortodoksları yok etmek için de aynı silahı kullandılar."

Bu arada Abdullah yerinden kalkıp onlardan izin istedi. Namaza gidecekti. İkisini yalnız bırakıp çıktı. Ludovic yaşlı mağlubu dinlemeye devam etti.

"Öldürdükleri otuz bin insanın, sadece bedenlerini değil ruhlarını da ellerinden aldılar bu yağmalarla."

Ludovic bu katliamların ve kıyımların bitmesi için dua etti. Yaşlı adamın bir şeyler mırıldandığını ve "Âmin" dediğini işitti. Okuduğunun ne olduğunu sordu.

"Sıkıntılar için okunan bir dua. Bu sayede sıkıntılarımdan uzaklaşıp ruhumu huzura erdirebiliyorum" dedi yaşlı adam.

Başka nasıl huzur bulabilirdi ki bunca yaşanandan sonra? Yüce Tanrı'ya sığınmaktan ve merhametini istemekten başka ne yapılabilirdi? Kendisi de öyle yapmamış mıydı? Zor anlarında insanı ayakta tutan Tanrı'ya olan inancı değil miydi?

Yaşlı adam ayrıldıktan sonra Ludovic, anlatılanları tekrar tekrar anlamaya çalıştı ama aklı da mantığı da bu kadarını kabul etmekte zorlanıyordu. İnsanın insana yaptığını başka bir canlı bir başkasına yapmıyordu. Kafası karışmıştı ve erken yatmayı tercih etmişti. Fakat uyuması mümkün değildi. Yaşlı adamın yaşadıkları silinmiyordu belleğinden. Olanları tüm çıplaklığıyla ortaya koyan harabe yüzü yetiyordu aslında. Hangisi daha kötüydü bilmiyordu Ludovic. Böyle bir katliamda yok olmak mı yoksa tüm hayatı boyunca insanların bilhassa çocukların korkacağını bilerek yüzünü gizlemek zorunda kalmak mı? Abdullah'ın anlattığına göre zavallı adam uzun bir süre kendisinin o halini kabullenmekte zorluk çekmişti. Constantinople'den ayrılıp Anadolu'yu gezmeye başlamış ve sonunda buraya yerleşmeye karar vermiş. Belli bir yeri yokmuş, kimse nerede kaldığını bilmezmiş. Abdullah'a, yaşlı adamın evini onurlandıracağı haberi gelir ve o da kabul edermiş. Onunla ilişkileri çok iyi olmasına rağmen Abdullah bile, onun

gecelerini nerede geçirdiğini bilmezmiş. Bir Ortodoks olmasına rağmen, kendisini kendi dindaşlarından kurtaran Müslümanlara borcunu ödeyebilmek için İslamiyet'i öğrenmiş ve Müslümanlara karşı daha yumuşak ve sevgi dolu bir adam olmuş. Onların hoşgörüsü ve bilhassa Ramazan aylarında ortaya çıkan yardımseverlik ve konukseverlik olgusunu çok takdir ettiğini ve bir gün Tanrı'nın bunu ödüllendireceğini de kabul etmiş. Ramazan aylarında birkaç eve misafir gider, gönülleri fetheder ve çok fazla kalmadan ayrılırmış. Abdullah'ın evi de en çok ziyaret ettiği iki evden biriymiş.

"Belki de harabe yüzünde açan tek çiçeğin ruhuna kattığı güzelliğin sebebi budur" diye mırıldandı Ludovic. Kafası karışıktı, hem de çok. Katoliklerin türlü bahanelerle kendi dindaşlarına bile böyle eziyet etmesine anlam veremiyordu. Kendi halinde yaşama tutunmuş garip insanların kaderiyle böyle oynamak nasıl bir cesaret isterdi?

O gün, yaşlı adamın anlattıkları yüzünden pek neşeli geçmemişti. Ludovic, zaman zaman anlattıklarını, zaman zaman da yaşlı adamın yüzünü hatırlayıp savaşa neden olanların Tanrı tarafından bir an önce cezalandırılmasını diliyordu. Aklından silemediği, dikiş izleriyle dolu yarım baş, bu kâbusların hâlâ devam edeceğinin bir delili de olabilir miydi? Çünkü üzerinden yirmi dört yıl geçmişti ama onlarca küçük ve iki de büyük sefer düzenlenmişti. Birileri bu seferlere 'dur' diyebilecek miydi yoksa haçlı orduları saldırmaya devam mı edecekti? Almanya'da bindiği geminin asker taşıdığını fark ettiğinde Ludovic, yine bir kıyım olacağının farkına varmış ama Tanrı'nın da yardımıyla çıkan salgın hastalık yüzünden geri dönülmüştü.

Bütün gün savaşın neden olduğu sıkıntılarla kafasını doldurarak çalıştı. Akşam yemeğinde Ali Abdullah'ın yanında çalıştığı altın tüccarı konuk olarak çağırılmıştı. Adam Müslüman'dı ve evli olmasına rağmen hiç çocuğu yoktu. Yine on yıl kadar önce bir Ramazan akşamı misafir

olduğunda küçük Ali'deki ışığı görmüş, onu çok sevmiş ve babasını, onu yanına vermesi konusunda ikna etmişti. Ali dokuz yaşındayken başladığı işine, ustası Recep sayesinde hemen ayak uydurmuş ve ileride ustasının yerini alacağına dair garantisini de almıştı. Recep Usta, Ali'nin çalışma azmini çok takdir ettiğini ve çok kısa sürede işi öğrenip sağ kolu olduğunu söylemişti babasına. Abdullah, ilk çocuğunun, iyi ve itibar gören bir işte çalışmasından gurur duyduğunu da söylemişti Ludovic'e.

Recep Usta çok uzun boylu ve zayıf bir adamdı. Buğday tenine tezat pırıldayan mavi gözleri, gülümseyen ve samimi bir ifade katıyordu yüzüne. Aslen göçmenmiş, üç nesil ötesinde Alman kanı varmış, buralara sevdiği kadının ardından gelmiş. Yemekte Ali Abdullah da vardı. İşten birlikte çıkıp gelmişlerdi iftar yemeği için. Ludovic, Recep Usta'yı çok sevmişti. Babacan tavırlı bir adamdı. Ali ile ilgili anılarını anlatırken onu ne kadar çok sevdiğini anlayabiliyordu. Ali'ye bildiği her şeyi o öğretmişti. Recep Usta'nın samimi tavırları bir gün önceden kalan yoğun kasveti kaldırmış ve daha neşeli bir akşam yemeği yemelerine olanak sağlamıştı. Ludovic adamla tokalaşırken onunla tanıştığı için çok mutlu olduğunu söylemişti. Abdullah, oğlu ve misafirleri birlikte namaz için evden ayrılırken Ludovic köpeği ile ilgilenmeye başlamıştı. Onu bütün gün göremiyordu ve doğrusu dostunu çok özlüyordu. Bart burada çocuklarla mutlu görünüyordu. Etrafta böyle alımlı ve akıllı bir başka köpek daha olmadığı için çocuklar onu çok seviyor ve üzerine titriyorlardı. Abdullah gelinceye kadar küçük Muhammed ve iki kız kardeşi daha ona sürekli Bart'la nasıl oynadıklarından ve onu elleriyle beslediklerinden bahsetmişti. Ali Abdullah ustasının evine kadar eşlik etmek istediği için Abdullah yalnız dönmüştü namazdan. Muhabbet ederlerken kara dostunda bir şeylerin değiştiğini fark etti Ludovic. Eski adam değildi, gözlerindeki ışığa sis perdesi çökmüştü sanki.

İlk aklına gelen kendisi ile ilgili bir şeyler öğrenmiş olabileceğiydi ama bu imkânsızdı. Hiç kimse onun Fransa'dan neden kaçtığını bilmiyordu. Üstelik buralarda onu tanıyan kimse yoktu. Başka bir şey vardı kara adamı huzursuz eden.

"Bir sıkıntın mı var Abdullah?" diye sordu merakla arkadaşına.

Kara adam onun gözlerine bakmadan başını iki yana salladı. Vardı bir şey ama belli ki konuşmak istemiyordu. Şimdilik üstelememeyi uygun gördü Ludovic. Yarın uygun bir zamanda arkadaşının derdine ortak olabilirdi belki.

Ertesi gün ve bir sonraki gün, arkadaşının sıkıntısını anlatması konusunda ısrarcı da olsa aksi cevap alması Ludovic'i çok üzmüştü.

"Demek ki ben sana iyi arkadaş olamamışım" dedi hüzünlü bir sesle.

Abdullah bir ara anlatmak istemiş ama sonra vazgeçmişti.

"Neden anlatmıyorsun? Belki sana yardım edebilirim."

"Düşünüyorum ama işin içinden çıkamıyorum."

Kara adam boş ver anlamında elini sallayıp sustu.

"Eğer bana derdini açamayacak kadar iyi arkadaş olamadıysak benim de burada kalmamın bir anlamı yok" dedi Ludovic kalkarak. Odasına yöneldi. Abdullah arkasından yetişti.

"Beni anlamıyorsun" dedi. "Sen tabi ki benim arkadaşımsın. İnan bu çok farklı."

Ludovic ısrarcı bakışlarla baktı arkadaşına.

"Anlat öyleyse. Sen bana evini ve sofranı açtın, buna minnettarım. Bırak ben de senin için bir şeyler yapayım. Belki sana yardım edebilirim. Öyle olmasa bile en azından derdinin seni yemesine engel olurum. Böyle birileriyle

konuşmadan daha ne kadar devam edebilirsin ki? Bak iki günde ne hale geldin?"

Bir süre bakıştılar. Abdullah onu kolundan tutup dışarı çekti.

"Sen benim arkadaşım ve misafirimsin. Hiçbir yere gidemezsin. Gel anlatayım."

Birlikte oturma odasına geçmeden önce Abdullah eşlerinden birine onu rahatsız etmemelerini söyledi. Yan yana oturdular. Kara adam konuşmaya başladı.

"Recep Usta anlattı o akşam. Bizim oğlanın birkaç aydır tavırları hoşuna gitmiyormuş. Oğlan içine kapanmış, işe aklını veremiyormuş. Birkaç defa üstelemiş, varsa bir sıkıntısı anlatması için."

"Anlaşılan anlatmış."

"Sonunda konuşturmayı başarmış. Bizim oğlanın bir sevdiği varmış."

Ludovic gülümsedi.

"Ne güzel… Oğlun birini seviyor. Bunda ne kötülük var?"

Kara adamın gözlerindeki umutsuz ifade korkuttu onu.

"Kız Süryani. Bizim ailemize gelecek olanın Müslüman olması lazım."

Ludovic devam etmesini bekledi ama o durdu.

"Problem kızın Süryani olması mı? Oğlunun sevdiği kızla evlenmesine karşı mı çıkacaksın yani?"

"Oğlumun sevdiği kızla evlenmesini isterim tabi ama…"

"Ama kız Süryani… Ne olmuş Süryani ise? Ben de Katoliğim ama kaç gündür senin evinde misafirim. Senin daha aydın fikirli olduğunu sanıyordum. Bu kadar basite indirme bunu."

Kara adamın yüzündeki umutsuzluk iyice arttı.

"Anlamıyorsun. Oğlum evlense de bu evde yaşamaya devam edecek. Yani evleneceği kızın, bizim kadınlarımıza ayak uydurması, onlar gibi yaşaması lazım. Aksi takdirde her iki taraf da çok büyük sıkıntılar çekecek."

Ludovic anlamıyordu. Önemli olan oğlunun mutluluğu olmalıydı.

"Bizim her şeyimiz çok farklı. Yaşam tarzımız, ibadetlerimiz çok farklı. Bir Süryani bize uyum sağlayamaz ki. Oğlum da, kız da, biz de acı çekeriz."

Birden aklına Pierre geldi Ludovic'in. O iyi bir örnek olabilirdi belki.

"Sana bir hikâye anlatayım. Babamın teknesinde çalışan bir yardımcısı vardı: Pierre. Bir Müslüman kadını sevdiği için çok eziyet gördü. Kadına inanılmaz sıkıntı çektirdiler. Kilise onu bu sevdadan vazgeçirmek için elinden geleni yaptı ama o sevdiğinden vazgeçmedi. Sonunda onu dinden aforoz ettiler. O da sevdasının peşinden giderek Fransa'dan ayrıldı. Onların aşkları herkese örnek olmalıydı aslında çünkü onlar birbirlerini koşulsuz sevdiler."

Kara adam endişeli bakışlarını arkadaşına çevirdi.

"Ben ne oğlumu kaybetmek isterim ne de buralardan göçmek. Çünkü böyle bir şey olursa biz de buralardan gitmek zorunda kalırız."

Ludovic, arkadaşının bir çıkmazda olduğunu o an fark etti. Şartları biraz düşününce Abdullah'ın doğru söylediğini fark etti. Müslüman kadınların yaşam ve giyim tarzları çok kapalıydı. Erkeklerin yanına çıkmazlar, onlarla oturmazlardı. Sadece yüzlerinin göründüğü kapalı giysiler giyiyorlardı. Bu Süryani'lerin yaşam tarzından farklıydı. En önemlisi de ibadetlerin ve dinî kitapların farklı olmasıydı. Aynı evde bütün kadınlar oruç tutarken genç kızın tutmaması diğerlerini huzursuz edebilir ve ona karşı içten içe cephe almalarına neden olabilirdi. Bütün kadınlar Kur'an

okurken Süryani kız ne yapacaktı? Abdullah'ın dediği gibi çok sıkıntı vardı.

"Kız Müslüman olsun öyleyse."

İlk aklına geleni söylemişti ama sonra pişman oldu.

"İslamiyet'te zorlama yoktur. Aklı başında herkes istediği dini seçme ve yaşama konusunda hürdür" dedi Abdullah.

"Peki, ne düşünüyorsun? Belki de önce Ali ile konuşmalısın? Bakalım kızın babası ne diyor bu konuda?"

"Sanırım kızın babası da istemeyecektir. Çünkü kendisiyle ilgili çok şey duydum. Buraların varlıklı adamlarından biridir. Altın ticareti yapar. Otoriter ve aşırı katı bir adamdır. Kız da evin tek çocuğu. O da bizim gibi ailesine katılacak kişinin kendi dininden olmasını tercih eder."

Abdullah yerinden kalkıp dolanmaya başladı.

"Oğlumu tanırım, o kızı çok seviyorsa vazgeçmeyecektir. Ne yapacağım ben şimdi?"

Ludovic kalkıp arkadaşının omzunu sıvazladı.

"Sana yardım etmek istiyorum. Bir yolunu buluruz, merak etme. Önce istersen oğlunla bir konuşalım."

"Bu konularda çekingendir. Bir deneyeyim, benimle konuşmak istemeyebilir, o zaman sen konuşursun, olur mu?"

"Hiç merak etme, hallederiz."

Daha sonra Abdullah namaz için ondan izin isteyip dışarı çıktı. Ludovic yine çocuklarla baş başa kalmıştı. Bir saat kadar sonra Abdullah büyük oğlu ile geri döndü. Camide karşılaşmışlardı. Kara Adam ona göz ucuyla işaret edip oğlu ile odalardan birine girdi. Ne kadar erken konuşulursa bu konu o kadar çabuk çözülürdü. Uzun bir süre sonra Abdullah tek başına yanına geldi.

"Onu bir türlü ikna edemedim. Oğlum ondan vazgeçmeyecek, o kıza deliler gibi âşık olmuş."

Başını ellerinin arasına alıp dövünmeye başladı.

"Ben ne yapacağım şimdi? Oğlum ne yapacak? Bu işin sonu yok ki?"

Ludovic şaşkınlıkla arkadaşını izliyordu.

"Merak etme. Bir çıkar yol buluruz. Biraz zaman geçsin, istersen ben de konuşurum Ali ile."

Abdullah onaylarcasına başını salladı.

"Sen de konuşsan bir şey değişmeyecek ama en azından denemiş oluruz."

Aradan geçen süre olayı biraz yatıştırmış gibi görünüyordu ama öyle olmamıştı. Ali Abdullah sürekli Nadin'i sevdiğini ve ondan asla vazgeçmeyeceğini söylüyordu. Ludovic genç delikanlının yanına oturdu.

"Bak Ali. Bir şeyi anlaman gerekiyor. Nadin ile evlenmenin çıkaracağı problemleri göremiyorsun" dedi.

Ali mutsuz gözlerle baktı ona.

"Asıl siz göremiyorsunuz. Ben Nadin'i çok seviyorum. Başka kimseyi de sevemem. Sorunlarımız olacağını biliyoruz ama buna katlanırız, idare ederiz biz."

"Ama aileni unutuyorsun, dedi Ludovic. Hep birlikte yaşayacağınız için Nadin'in alışık olduğu yaşam tarzının yaratacağı sıkıntılar, sizi üzecek ve onlara da yansıyacağı için aileni de çok üzeceksiniz."

Ali ayağa kalkıp onun gözlerinin derinliklerine kadar daldı.

"Sen hiç âşık oldun mu? Sevdin mi birini canından öte?" diye sordu.

Ludovic bu soruya nasıl cevap vereceğini bilemedi. Unutmak istediği geçmişle tekrar yüz yüze gelmişti işte. Bu çocuğa ne söyleyebilirdi? Birden farkına vardı ki bu delikanlı sevdiğine sahip çıkmak, onu korumak istiyordu.

"En azından sen hak ver bana. Nadin'den ayrılayım mı? Sevdiğimi bırakayım da buralardan gideyim mi? Doğru olan bu mu?"

Son cümlesini yüksek sesle isyan ederek haykırarak söylemişti Ali. Sonra bir cevap vermesini bekledi. Ludovic şaşkınlıkla ne cevap vereceğini bilemedi.

"Ben Nadin'i seviyorum" dedi Ali.

Sesi yumuşamıştı. İsyan değil merhamet isteği doluydu. Genç delikanlı onun gözlerine yardım dilercesine bakıp odadan dışarı çıktı. Ludovic bir an için anne ve babasının gence çok yanlış davrandıklarını fark etti. Seven bir adamdan, sevdasından vazgeçmesini beklemek büyük aptallık değil miydi?

Ali çoktan evden dışarı atmıştı kendini. Ludovic Abdullah'ı yanına alıp içeri geçti.

"Belki de oğlana çok yükleniyoruz. O kötü bir şey yapmıyor ki, sadece seviyor. Ona karşı daha anlayışlı olmalısın Abdullah. Yoksa oğlunu kaybedebilirsin."

"Seni de dinlemedi değil mi?"

Ludovic kararsızlıkla cevap verdi.

"Ona hak veriyorum aslında. Kim sevdiği ile olmak istemez ki?"

Ludovic sevdalı oğlanın babasına bunları söylediğine inanamadı. Abdullah da kendince haklı idi. Kara adam olabilecek her sorunu görebiliyordu.

Yaşlı Ortodoks yine misafir olmuştu. Ludovic, onu tekrar görmenin içinde yaşattığı mutsuzluk ve utanç duygularını zirveye çıkartacağını biliyordu. Gelmemiş olmasını diledi aslında bir an, sonra böyle düşündüğü için kendinden utandı. O bir Tanrı misafiriydi. Üstelik arkadaşının evindeydi. Kendi yaşadıkları, ona yaşatılanların yanında hiç kalırdı aslında ama kötünün iyisi olmazdı.

Yaşlı adam yemek boyunca Abdullah'a her şeyi zamana bırakmasını ve böylece bütün sorunların çözüleceğini söyledi. Bu dünyada ölümden gayri kötü bir şey yoktu.

Çocukların ona karşı ilgisi çok derin ve samimiydi. Hiçbiri onunla konuşmaktan çekinmiyor, korkmuyordu. Özellikle küçük Muhammed onu çok seviyor, onun kucağında oturup yüzünü okşuyor, öpüyordu. Belki de çocuk için o bir oyuncak gibiydi, emin değildi. Çocukların ona olan korkusuz ve saf ilgisinin nedeni bu ilgiden daha da güzeldi. Abdullah, çocuklarına yaşlı adamı gönülden sevmeleri gerektiğini söylemişti. Yüz sadece bir görüntüydü ve asıl güzellik insanın içindeki güzellikti. Çocuklarına yaşlı adamın çok iyi bir insan olduğunu, bütün sevdiklerini kaybettiği halde hayatla mücadele ettiğini ve Allah'ın da onu bu şekilde sınava tabi tuttuğunu söylemiş. Savaşın insanlara nelere mal olabileceğini kendi gözleriyle görmenin onlara çok şey kattığını da söylemiş kara adam. Bu nedenle nedeni ne olursa olsun savaşın çok kötü bir şey olduğunu anlatmış onlara. "Her şey bir yana, savaşta benim de başıma böyle bir şey gelse, ben de böyle kötü derecede yaralansam, yüzüme bakılmayacak hale gelsem, siz artık beni sevmeyecek misiniz?" diye sorarak tamamlamış cümlelerini ve çocuklarının o gece ona sarılarak ağladığını ve yaşlı amcalarını hep seveceklerini söylediklerini duymuş.

Aradan günler geçti. Ali içine kapandı. Evde ne babasıyla ne de bir başkasıyla konuşuyordu. Namazdan dönünce hemen odasına çekiliyor, kendini kendi iç dünyasına hapsediyordu. Ludovic, onu vazgeçirmek yerine arayı bulma yollarını denemeyi tercih etmeleri gerektiğini fark etmişti.

O gün, Abdullah'tan, oğluyla konuşması için izin istedi. Çocuğun durumu onu çok üzüyordu. Babası da oğlundan farklı değildi. Abdullah ne yapacağını şaşırmış, kendini bir çıkmazda bulduğunu söyleyip duruyordu. Namazdan sonra Ali'yi yanına çağırdı. Son konuşmalarından sonra bunu istemeyebileceğini düşünmüştü ama yanılmıştı. Ali çok terbiyeli bir gençti. Karşılıklı oturdular.

"Nasılsın?" diye sordu Ludovic.

Ali alt dudağını ısırdı. Durum iyi görünmüyordu. Ludovic onun dokunsalar ağlayacak durumda olduğunu hissetti. Yanına gelip ona sarıldı.

"Şimdi arkadaş olalım mı? Hadi anlat bana içinden ne geçiyor?"

Ali kocaman kara gözlerle baktı yeni arkadaşına.

"Nadin babasına benden bahsetmiş."

Nadin'in babası önce onu dinlemiş sonra kızının bir Müslüman'la evlenmek istediğini duyunca onu dövmüş. Kız ilk kez babasından şiddet görmüş. Babası onu bu kadar serbest yetiştirdiği için pişman olduğunu söylemiş ona. Bir daha işe gitmeyeceğini ve kendileri gibi bir Süryani ile evleninceye kadar da evden dışarı çıkamayacağını söylemiş. Nadin son kez Ali'nin çalıştığı işyerine gelmiş ve onunla vedalaşmak istemiş. Çok kötü görünüyormuş. Yüzü çok solgunmuş ve babasının attığı sert bir tokat yüzünden çenesinin sağ yanında büyük bir morluk oluşmuş.

"Ben buna katlanamayacağımı söyledim ona" dedi Ali.

Ayağa kalkıp bir tur attı.

"Babamın razı olması lazım. Bundan sonra Nadin'e rahat vermezler. Onu dışarı bile çıkarmayacaklarmış artık."

Ali Abdullah ne yapıp edip onun ve kendi ailesini ikna edebileceğine inanıyordu. Nadin'den biraz zaman istemiş bunun için. Ona sarılıp teselli etmeye çalışmış. Kendisinin bile inanmadığı sözler vermiş kıza, onu biraz mutlu edebilmek adına.

"Bana çok güveniyordu. Şimdi ben de onun güvenini sarsarsam, Nadin benim yüzüme bir daha asla bakmaz. Benden nefret etmesini değil beni hep sevmesini istiyorum."

Delikanlının kara gözlerinde biriken yaşlar küçük burnunun iki yanından yanaklarına süzüldü. Etli dudakları ise

mütemadiyen titriyordu. Ludovic destek olmak istercesine ellerini avuçlarının içine alıp sıktı.

"Acele etmeyin, belki babanı yumuşatmanın bir yolunu bulabiliriz. Eminim Nadin'in babası da sizin sevginize saygı duyacaktır. Olaylar henüz çok yeni. Onun da düşünmeye ihtiyacı var. Biraz zaman tanıyın."

Ali kara gözlerini açarak yeni arkadaşının gözlerine baktı. Yeşil gözlerde umut ve sevgi vardı. Hafifçe gülümsedi.

"Gerçekten böyle mi düşünüyorsun?"

Ludovic gülümseyerek başını salladı.

"Evet, aynı zamanda buna inanıyorum da."

Delikanlı birden ona sarılıp teşekkür etti ve odadan fırladı. Ludovic ona bunları söylemekle hata etmemiş olmayı diledi. Çünkü durum son derece karmaşıktı ve asıl kötü olan kızın babasının da bu ilişkiye rızası olmamasıydı.

İki gün sonra, birkaç gün kalmak için Ali'nin dayısı ailesi ile birlikte gelmişti. Zamanlamanın iyi olduğunu ve dayısının da Ali'yi ikna etme konusunda kendisine yardım edebileceğini düşünüyordu Abdullah. Hanımı diğer kadınlarla birlikte mutfakta yemek yerlerken Ludovic, Abdullah, Ali ve dayısı ile yemeğe oturdu. Dayısı Hüseyin çok neşeli bir adamdı. Türlü komiklikler yapıyor, onları eğlendiriyordu. Altmış yaşlarındaydı, kara tenli bir adamdı ama çok güzel bir yüzü vardı. Kırlaşmış kısa sakalı yüzüne daha bir anlam katıyordu. Biraz dikkat edince Ali Abdullah'ın babasından daha çok dayısına benzediğini fark etti Ludovic. Babasının neredeyse yüzünü kaplayan kocaman bir burnu vardı. Üstelik babasının dudakları da etli değildi. Bakışlarındaki incelik de dayısından gelmiş gibiydi. Ama yüzü onunki kadar gülmüyordu. Başı önünde ağır ağır yemeğini yiyor, hatta yemiyor sadece tabağındaki yemekle oynuyordu. Ludovic delikanlının bu haline çok üzülüyordu.

"Ali dayısına çok benziyor" dedi birden.

Ali'nin girdiği hüzün deryasını dağıtmak istemişti. Delikanlı başını kaldırıp gülümsemeye çalıştı. Sonra bir babasına bir de dayısına baktı.

"Ne oldu delikanlı, bir sıkıntın mı var?" diye sordu dayısı.

Ali başını iki yana salladı.

"Oğlum dayınla konuşmak ister misin?"

Ali babasına bakıp tereddütle cevap verdi.

"Hayır baba."

Hüseyin meraklı bakışlarını Abdullah'a çevirdi.

"Hayırdır Abdullah? Neler oluyor?"

Abdullah oğluna tekrar sordu.

"Oğlum dayın yabancı mı? Böyle sıkıntılı oturacağına ona da anlat. Belki bir çıkar yol bulmamıza yardım eder."

Ali başını eğdi.

"Konuşacak bir şey yok ki?"

Babası kısaca dayısına Ali'nin bir kızı sevdiğinden ve evlenmek istediğinden bahsetti. Dayısı sesini yükselterek güldü.

"Yahu derdiniz bu mu? Seviyorlarsa birbirlerini evlensinler öyleyse. Ne düşünüyorsunuz bu kadar?"

Abdullah kaşlarını çatarak baktı misafirine.

"Kız altın tüccarı Yuhano'nun kızı Nadin" dedi.

Hüseyin kısa bir süre düşüncelere daldı.

"Haklısın galiba. Bu büyük bir problem aslında. Bizim hanım onlarla bir iki defa karşılaşmış gittiği toplantılarda. Adam çok despotmuş ama hanımı çok mazbut bir hanımmış. Bizim hanımın söylediğine göre kızı da çok iyi yetiştirmişler. Başka çocukları olmayınca adam onu erkek çocuk gibi yetiştirmiş, kızı onun işinde en büyük yardımcısı olmuş."

Ali'ye dönüp gülümseyerek göz kırptı.

"Demek Nadin'i seviyorsun?"

Ali Abdullah dayısından güç alarak ona durumu tüm gerçekliğiyle anlattı. Sonra babasının neden karşı çıktığından bahsetti.

"Baban doğru söylüyor çocuğum. Her şeyi enine boyuna düşünüp öyle karar vermeniz lazım."

Ali başını tekrar önüne eğdi. Ağlamamak için kendini zor tuttuğu belli oluyordu.

"Zaten Nadin'in babası da karşı çıkmış. O da kızının kendileri gibi bir Süryani ile evlenmesini istiyormuş."

Babası uzanıp oğlunun sırtını sıvazladı.

"Üzülme oğlum. Sadece her şeyi düşünün öyle karar verin."

Hüseyin Ludovic'e dönüp ne düşündüğünü sordu. Ludovic Abdullah ile göz göze geldi.

"Hiç olmazsa sen izin ver de çocuk senden yana rahatsız olmasın Abdullah" dedi babaya dönerek. "Oğlunu kaybedebilirsin bu uğurda."

Ali yemeğini bitirdiğini söyleyip müsaade isteyerek masadan kalktı. Ludovic delikanlının ardından uzun süre baktı. Bu sıkıntılı günlerin bitmesi için dua etti. Ali'nin gitmesiyle dayısı konuyu daha da derinleştirdi.

"Bu kadar gitme çocuğun üstüne. Ne hale gelmiş göremiyor musun?"

Abdullah iki eliyle yüzünü ovuşturdu.

"Ben de çok üzülüyorum ama ne yapacağımı bilmiyorum. Hiç olmayacak bir şeye olur demenin de anlamı yok ki. Bazı gerçeklerin farkına varması gerekiyor Ali'nin."

"Meryem'e söyleyeyim de kızın annesinin ağzını bir arasın. Bakalım ne diyecek?"

"Sakın ha. Bu her şeyi daha da kötüleştirir. Babasının kıza karşı daha gaddar olmasını istemem. Zaten kıza eziyet etmiş."

Birlikte kalktılar. Ludovic'ten müsaade isteyip namaz kılmak için ayrıldılar evden. Ludovic aradaki zamanı köpeği ile geçirdi.

Nadin-Nermin

Ali Abdullah yorgun, solgun ve tükenmiş gibi görünüyordu. Sevdası konusunda hiçbir gelişme kaydedememişti ve bunun ağırlığı altında eziliyordu. Recep Usta defalarca onu karşısına alıp konuşmak istemiş ama o reddetmişti. Onu hiç olmayan oğlunun yerine koymuş ve öyle sevmişti. Onun için bir şeyler yapabilmeyi çok istiyordu ama Ali dış dünyaya kendini o kadar kapatmıştı ki… Güzel ve genç yüzüne çöken mutsuzluk ve umutsuzluk onu yiyip bitiriyordu.

"Usta, öğlen için birkaç işim var, çıkabilir miyim?" diye sordu.

Recep Usta, başını salladı. Nereye gideceğini ne yapacağını merak etmişti ama sormadı. Zaten sorsaydı Ali söyler miydi?

Ali, kalabalık çarşıda dolaşıp kervanların başını aradı. Adam develerini yemledikten sonra yemek molası vermişti. Karşısındaki bir taşın üzerine oturup adamın yemek yiyişini izledi. Güneşin kızgın ışıklarına karşı koyamamış kapkara yüzüne zıt bembeyaz uzun sakalı vardı. Üzerindeki beyaz elbisenin kirli etekleri yere değiyordu ve başındaki beyaz örtünün rengi güneş ve kum yüzünden griye dönmüştü.

"Hayırdır evlat?" dedi adam bir süre sonra.

Ali yanına çömeldi.

"Kervan ne zaman gidecek?"

Adam somununu ısırarak cevap verdi.

"İki gün sonra öğlen güneşinde çıkacağız."

"İki kişilik yerin var mı?" diye sordu Ali.

Kervanbaşı merakla karşısında oturan çocuğa baktı.

"Kim için?" diye sordu.

"Ben ve kız kardeşim için."

Adam Ali'yi iyice süzdü.

"Seni tanıyor muyum delikanlı?" diye sordu. "Yüzün hiç yabancı gelmedi de…"

Ali başını salladı.

"Ben seni tanımadığıma göre sen de beni tanımıyorsundur" dedi. "Hadi söyle çok işim var."

"Boşta bir devem var. İstersen…"

Ali elini cebine atıp adama bir gümüş akçe uzattı.

"Tamam, o deveyi bize ayır. Al sana parasını da vereyim. Sakın aptal olduğumu düşünüp beni kandırmaya çalışma. Acısını çıkartırım ha."

Kervanbaşı elinde duran akçeye bakıp ağzı dolu olmasına rağmen kahkaha attı.

"Merak etme sen. Yerin hazır seni bekliyor. Sakın geç kalmayın ama. Öğlen güneşi çıkıncaya kadar hazırlığımız biter. Sizin için bütün kervanı bekletemem, ona göre."

Ali kalkarak dükkâna doğru koşmaya başladı. Kimsenin vaziyeti anlamaması gerekliydi. Kuşkulu bakışlardan da uzak durmalıydı. Taş sokaklarda koşarken adımlarının çıkardığı sesleri dinliyordu. Tökezleyip düşmesine ramak kalmıştı ki düşüncelerinden sıyrıldı. Allah'a dua etti başarısız olmamak, bu işten yüzünün akıyla çıkabilmek ve sevdiği kızla mutlu olabilmek için.

Sabah kalkıp giyindi. Erkenden işyerine gidecek ve bütün hayatını değiştirecek adımları atacaktı. Sabah babası kapıdan çıkmadan yakaladı onu. Babasının şaşkın bakışları altında uzanıp elini öptü. Abdullah merakla sordu.

"Hayırdır evlat? Neler oluyor?"

Ali gülümsemeye çalışıyordu. Belki böylece sesinin titremesine engel olabilirdi.

"Son zamanlarda seni çok üzdüm, beni bağışla. Seni çok sevdiğimi bilmeni istedim sadece."

Abdullah oğlunu kendine doğru çekip ona sıkıca sarıldı.

"Aslan oğlum benim. Ben de seni çok seviyorum. İnan her şey yoluna girecek."

Ali başını kaldırıp kara adamın kara gözlerine son kez bakarak tereddütle karışık gülümsemeye çalıştı.

"Biliyorum" diye fısıldadı.

Kısaca not yazıp zarfa koydu ve üzerini mühürledi. Kimsenin o mektubu açıp okumasını istemiyordu. Bu her şeyi mahvedebilirdi. Vakit öğlene geliyordu. Nadin hâlâ gelmemişti. Acaba gelmeyecek miydi? Babası ona dışarı çıkma yasağı koymuştu ama bugün sipariş verdikleri malzemeyi almak için gelmesi gerekiyordu. Hep öyle olurdu. Recep Usta odasına girdiğinde mektubu saklamaya gerek görmedi. Ustasının şaşkın bakışları arasında mektubu ona uzattı.

"Bunu Nadin'e verir misin? Aldığından emin olmak istiyorum" dedi.

Recep Usta şaşkınlıkla bir oğluna bir de eline tutuşturduğu zarfa baktı.

"Ne bu oğlum? Ne yapıyorsun sen?"

Ali uzanıp ustasının ellerinden öptü.

"Ben buralardan gidiyorum usta. Bundan kimseye bahsetme lütfen."

Duyduklarına inanamıyordu.

"Ne yapıyorsun oğlum, çıldırdın mı? Ne gitmesi, ne diyorsun?"

Ali ustasına sarıldı.

"Bıktım usta böyle yaşamaktan. Nadinsiz bir hayat süremem ben buralarda. Allah'tan korkmasam canıma kıyardım. Tek çarem kaldı o da gitmek."

Öyle kararlıydı ki ona ne dese boştu. Ali kararını vermişti ve gidiyordu.

"Yapma oğlum, babanı da bizi de perişan edeceksin" dedi gözlerinden sessizce akan yaşlara aldırmadan.

Ali de ağlamaya başlamıştı. Recep Usta ona ikinci baba olmuştu. Ona bildiği her şeyi o öğretmişti. Ona büyük saygı duyuyor ve onu çok seviyordu. Fakat Nadin'i herkesten daha çok seviyordu. Onunla veya onsuz buralardan gidecekti. Onunla aynı yerde ayrı yaşamaktansa onsuz buralardan uzak yaşamayı tercih etmişti. Tekrar ustasının elini öptü.

"Affet beni usta. Seni böyle bırakmak istemezdim ama elimden daha fazlası gelmiyor."

Recep, Ali'ye sarılıp onu bağrına bastı.

"Yolun açık olsun evladım" dedi.

"Lütfen gittiğimi babama söyleme. En azından bugünlük."

Recep Usta, istemeyerek de olsa başını salladı. Ona tekrar sarıldı. Ali koşarak oradan çıktı. Saatlerce oyalanıp zaman geçirmeye çalıştı çarşıda. Sonra yıllardır yaşadığı bu şehri bir daha göremeyeceğini düşünüp ürperdi. Yok olacağı dakikalar yaklaşırken kervanın yanına doğru ilerledi titrek adımlarla. Geldiğini fark eden kervanbaşı yanına yaklaşıp usulca sordu.

"Hani kız kardeşin nerede?"

Ali telaşla etrafına bakındı.

"Biraz sonra burada olur."

Adam kuşkulu bakışlarla baktı.

"Beş dakika, fazla değil."

Ali Allah'a dua ediyordu Nadin'in gelmesi için. Boşuna mı ümitlenmişti? Belki de bir daha hiç gelmeyecekti dükkâna. Babası bunca olandan sonra kızına bir dizi yasak koymamış mıydı? Öyleyse Ali, onun bugün geleceğinden

nasıl bu kadar emin olabilmişti? Geçen zamanla birlikte ortada görünmeyen Nadin'in varlığı bütün umutlarını yok etti. Kervanbaşı hareket işareti verirken gözlerine dolan yaşlara engel olmadı. İnip geri dönmek istedi bir an. Yapamazdı, dönse ne değişecekti? Nadinsiz yaşamaya mahkûm edilecekti. Onun oralarda bir yerlerde olduğunu bilerek… Onun bir gün başkasıyla evlendiğini duyarak… Bir gün bir yerlerde karşılaştıklarında Nadin ona onu bırakmasının hesabını sormayacak mıydı? Gidiyordu. Sevdasını, geleceğe dair tüm umutlarını ve hayallerini ardında bırakarak gidiyordu. Ailesini, işini bırakıp gidiyordu. Doğup büyüdüğü ve 'Bir gün ayrı kalsam ölürüm' dediği diyardan ebediyen gidiyordu.

Recep Usta elinde tuttuğu mektuba baktı. Belki nereye gideceğini yazmıştı Nadin'e. Okuyup durdurmak istedi içinden Ali'yi. Ama Ali burada mutsuz olursa sorumlusu o olacaktı. Bunu hiç istemezdi. Bu konuda tek yapabileceği Ali için dua etmekti. Nadin'e mektubu vermekten başka bir şey de yapamazdı. Ya babası Abdullah… Ona haber vermeli miydi? Ali'nin ricasına rağmen babasının bunu bilmeye hakkı yok muydu? Onu yetiştiren ve bu yaşa getiren adamın, oğlunun gittiğinden haberdar olmaya hakkı yok muydu? Aradan ne kadar zaman geçtiğinin bile farkına varmamıştı. İçeriden sesler duyunca düşüncelerden sıyrıldı. Nadin ve babasının çırakları gelmişti. Hemen kıza seslenip eliyle odaya gelmesini işaret etti. Solgun yüzü bile güzelliğini örtememişti genç kızın. Odaya girerken başlığını çıkarmıştı, siyah saçları omuzlarında dalgalanıyordu. İri zeytin gözleri merak dolu bakışlarla yoğruldu. Recep Usta ona mektubu uzattı.

"Ali senin için bıraktı, kızım."

Genç kızın dolgun dudakları titremeye başladı. Titreyen eliyle uzanıp mektubu aldı ve açıp okumaya başladı.

"Biricik Nadinim. Şunu bil ki seni çok seviyorum. Ama sensiz olduktan sonra nerede yaşayacağım hiç önemli değil. Benimle gelmek istersen, bugün öğlen hareket

edecek kervanda olacağım. Hayatımda her zaman senin için yer var. Ali Abdullah."

Nadin gözlerinden akan yaşlara aldırmadan elindeki mektubu yere fırlattı. Heyecanla pencereden dışarı baktı.

"Benimle vedalaşmadı bile."

Sonra birden farkına vardı Ali onun da gelmesini istiyordu. Telaşa kapıldı birden.

"Kervanla gidiyor. Geç kaldım. Ona nasıl yetişeceğim?"

Recep Usta kızı sakinleştirmeye çalıştı ama nafile.

"Kervan dağların etrafından dolaşır. Şehrin arkasındaki tepelere çıkan patikayı izlersen tepeyi aşar ve önlerine çıkabilirsin" dedi.

Nadin aceleyle çıktı oradan. Recep Usta'nın tarif ettiği tepelere yöneldi. Ne yapacağını bilmeden koşmaya başladı. Ne ayaklarına batan dikenler ne de tökezlemesine neden olan taşlar umurundaydı. Sadece koşacak ve sevdiğine yetişecekti. Peki, onu gördüğünde ne yapacaktı? Onunla gidecek miydi? Gitmek istiyordu ama gidebilecek miydi? Yoksa sadece vedalaşıp geri mi dönecekti? Düşünceler içinde boğulurken ayağı bir taşa takılıp düştü. Kalkmaya çalıştı ama canı çok yanıyordu. Bacağının alt kısmında kesikler oluşmuştu ve bileğini incitmişti. Elbisesinin eteğinden uzun bir parça yırtıp bileğini sardı ve kalkıp sendeleyerek koşmaya devam etti. Ali'ye yetişemezse kendine soracak bir hesabı olacaktı. Onsuz yaşamayı o da istemiyordu. Belki onunla konuşup onu dönmeye ikna edebilirdi. Nefesi kesildiğinde oturma ihtiyacı hissetti. Fakat bu zaman kaybetmek demekti. 'Şimdi olmaz' diye söylendi kendi kendine. Koşmaya devam etti. Gözlerinden akan yaşlar kuru toprağa bulanmış yüzünden kirlenen elbisesinin üzerinde kayboluyordu. Tek düşündüğü Ali idi, sevdiği Ali. Hızlanmak istedikçe nefesi kesiliyor, bileğinin verdiği acı yüreğindeki acıya karışıyor, Alisine yetişemeyeceğinden

ölesiye korkuyordu. Diğer taraftan bildiği tüm duaları okuyor, Tanrı'ya yalvarıyordu. Tepeye varıp arkasına dolandığında uzaklarda ilerleyen kervanı görebilmişti nihayet. Fakat hâlâ çok uzaktı. Ona nasıl ulaşacaktı? Bileği çok sancıyordu ve hiç takati kalmamıştı. Var gücüyle seslendi Ali'ye, ikinci kez, üçüncü kez. Kervan devam ediyordu, duyuramamıştı sesini. Derin bir nefes alıp verdi ve tepeden aşağı koşmaya başladı. Ne olursa olsun ona yetişmeliydi. 'Bekle beni Ali'm. Lütfen bekle' diye mırıldanıyordu. Birden bileğindeki dayanılmaz acıyla yere yığıldı. Ali'nin ardından son bir kez seslendi. Bitkin düşmüştü. Artık ona yetişemezdi. Sevdiğini kaybetmenin acısı yüreğini kor gibi yakıyordu. Eğer Ali ile olamayacaksa ölmeyi diledi Tanrısından. Gözlerini kapatıp sadece ölmüş olmayı diledi.

Deveden atlayıp kızın yanında çömeldi Ali. Başını kollarının arasına alarak yüzünü sildi.

"Nadin, sevdiğim" dedi ona sarılarak.

Nadin'in son haykırışını duymuş, kervanı durdurmuş ve hemen yanına gelmişti. Nadin yavaşça gözlerini açarak sevdiği adama baktı.

"Beni duydun" dedi gülümsemeye çalışarak.

Ali sevdiği kıza daha sıkı sarıldı. Onu oralarda bırakmakla hata etmişti. Gözlerinden akan yaşlar genç kızın kirlenmiş saçları arasında kayboldu. Belindeki mataradan Nadin'e su içirdi. Sonra kalkmasına yardım etti. Sarıldılar birbirlerine. Gözleri uzun bir süre birbirine kenetlendi.

"Gitme Ali. Lütfen gitme."

"Ben sensiz nasıl yaşarım buralarda Nadin?"

"Ben de seninle olmak istiyorum ama anlamıyorsun. Eğer gidersek ailelerimiz perişan olacak ve hep birbirlerini suçlayacaklar. Bunları bile bile nasıl mutlu oluruz? Onlara bunu yapamayız Ali."

Ali kızın gözlerine baktı.

"Yani burada kalalım ama bizi ayırsınlar diyorsun."

Nadin başını salladı.

"Hayır, hayır. Burada kalalım ve mutlu olalım diyorum. Bak istersen ben Müslüman olurum senin için."

Bu ne yüce bir insandı. Gerçekten de kendisini çok seviyordu. Fakat bunu kabul edemezdi, bu yanlış olurdu. Nadin'in ailesi böyle bir şeye olumlu bakmazdı ve bu daha büyük sorunlara sebep olurdu. Sevdiği dinini değiştirmeyi kabul edebilecek kadar olgun ve sevgi doluyken Ali onun için mücadele etmek yerine kaçmayı tercih etmişti. Kendinden utandı Ali. Sıkı sıkı sarılıp sevdiğine, onu alnından öptü.

"Müslüman olmanı çok isterim ama bunu benim için değil gerçekten benimsediğin için yapmalısın Nadin. Merak etme başka çareler ararız."

Nadin gülümsemeye çalıştı ama bileği çok sancıyordu. Hafif bir çığlık attı. Ali eğilip bileğini kontrol etti.

"Merak etme, önemli bir şey değil. Biraz dinlenirsen geçer. Sadece incinmiş."

"Yani eve dönüyoruz, değil mi?"

Tekrar sarıldılar. Ali devenin dizginlerini yanı başlarına gelmiş ve onları izleyen kervanbaşına uzattı. Adam sırıtıyordu. Uzanıp dizginleri aldı.

"Gelmekten vazgeçtiniz öyle mi?"

Sonra Nadin'i göstererek kahkaha attı.

"Demek kız kardeşin bu ha?"

Ali Nadin'e daha sıkı sarıldı. Kervancı oturduğu semerin yanından küçük bir torba çıkartıp Ali'ye fırlattı.

"Paranı geri vermem ama bunu size bırakabilirim. Bu bilekle geri dönmeniz uzun sürer."

Ali torbayı yakalayıp teşekkür etti. Kervancı yedeğindeki deveyi de alıp uzaklaştı oradan. Bir süre kervanın ardından baktılar.

"Az daha seni kaybediyordum. Bana bunu bir daha yapma" dedi Nadin.

Ali kızı alnından öperek gülümsedi.

"Yapmam, söz. Gel biraz oturalım da bileğin düzelsin. Sonra döneriz."

Yan yana oturdular. Ali Nadin'in saçlarına karışmış otları, toprakları temizledi. Nadin ona sevgiyle bakıyor, bu genç adamın yüreğini ısıtıyordu. Uzun bir süre hiç konuşmadan oturdular. Ali kervancının verdiği torbayı açtı. İçinde ekmek ve birkaç adet kurabiye vardı. Kendisi seferî olduğu için niyet etmemişti. Birlikte atıştırdılar. Nadin ona nasıl oraya geldiğini anlattı.

"Biz ailelerimizi unuttuk" dedi Ali birden yerinden fırlayarak.

"Ustan çoktan babana haber vermiştir."

Nadin ayağa kalkıp ayağının üzerine basmaya çalıştı. Acı bir çığlık atarak yerine oturdu.

"Ayağım hâlâ ağrıyor. Biraz daha bekleyelim mi?"

Bir müddet daha dinlenip sonra geri dönmeye karar verdiler. Birbirlerine sarılarak oturdular. Ali babasına ne söyleyeceğini düşünüyordu. Ya Nadin? Onun babası nasıl tepki verecekti? Olacaklardan ikisi de korkmaya başlamıştı. Ne olursa olsun dik duracaklarına ve bu sevgiden vazgeçmeyeceklerine dair söz verdiler birbirlerine.

Recep Usta vebal almak istemeyip Ali'nin kızla birlikte gittiğini söylediğinden beri Abdullah ne yapacağını şaşırmıştı. Abdullah işi bırakıp eve gelmiş ne yapması gerektiğini düşünüyor, işin içinden çıkamıyordu. Çok sevdiği ve gözünden sakındığı evladının böyle bir şey yapmasını hazmedemiyordu. Çok kızmıştı, oğlunun kendi sözünden hariç hareket ettiği hiç olmamıştı. Odada bir ileri bir geri yürüyor, hem oğluna hem de kendine kızıyordu. "Aptal çocuk, aptal" diye söyleniyor, bundan sonra olabilecekleri

hayal bile edemiyordu. Kızın babası kim bilir ne durumdaydı? Kızının Ali ile kaçtığını duymuştur herhalde. O ne düşünüyordu acaba? İkisine de, özellikle kızını götürdüğü için Ali'ye ateş püskürüyor olmalıydı. Onun yerinde olmayı hiç istemezdi Abdullah. Sonra birden aklına başka şeyler takıldı. Gerçekleri görmeye başladı. Oğlu, sevdiği kız ile buralardan gitmişti ve onu belki bir daha hiç göremeyecekti. Bu duygu onun içini kemirmeye başlamıştı bile. Kapı birden açılıp içeri Ali'nin annesi girdi.

"Biraz konuşalım bey" dedi.

Beyaz elbisesinin içinde yaşına rağmen hâlâ çok güzel görünüyordu. Saçlarını örten beyaz örtü omuzlarına kaymıştı ve yüzünde endişeli ve merak dolu bir ifade vardı. Pencerenin önündeki sedire oturdu.

"Bak bey, ben bugüne kadar sana hiç karşı gelmedim. Ne dediysen tamam dedim."

Gözlerinden süzülen yaşlara aldırmadan devam etti.

"Ben oğlumu burada istiyorum. Sevdiği kızın dini ne olursa olsun o bizim de kızımız sayılır. Oğlumuz sevdiği için. Biz diğerleriyle de konuştuk aramızda anlaştık. Ali' yi de kızı da burada istiyoruz."

Abdullah eşinin sözüne karıştı.

"Bilmiyor musun hanım? Aynı evde hem Müslüman hem Hıristiyan nasıl olur? Hem nasıl evlenecekler? Bunları hiç düşünemiyor musun kadın?"

Sesinin tonu yükselmişti. Kadın yerinden fırladı.

"Bana bak bey, ben oğlumu evimde istiyorum. Git, getir onu. Yoksa kadınlık hakkımı helal etmem sana."

Sonra sesini daha da yumuşatarak ona yalvardı.

"Ne olur bey! Oğlumuzdan ayrı yaşamak sana da acı gelmeyecek mi? Yalvarırım bey. Biz kızı idare ederiz, ona mümkün olduğunca sorun yaşatmayız, belki ileride o da

Müslüman olmayı seçer. Seçmese de önemli değil. O da bizim kızımız sonuçta. Sen Ali'mi geri getir."

Abdullah daha da hiddetlendi.

"Sus be kadın. Ne söylediğinin farkında mısın? O kızın babasını unutuyorsun herhalde. Biz kabul etsek bile adam ne diyecek? Kız onun kızı."

Kadın yalvaran gözlerle baktı kocasına.

"Git konuş onunla öyleyse. Onun da tek kızı. Elinden böyle uçup gitmesini ister mi? O da kızını yanında ister. Yalvarırım git konuş onunla. Tez vakitteyken oğlumu da kızımı da geri getir. Nereye gittiler, ne yapacaklar bilmeyiz. Böyle mi yaşayacağız biz? Evladını özlemeyecek misin? Senin bağrın yanar mı bilmem ama ben oğlumu şimdiden çok özledim."

Kadın doğru söylüyordu. Öfkesi bir yana, oğlunu merak ediyordu ve sert görünümünün altında o da özlemişti oğlunu. Gözlerine dolan yaşların akmaması için çok çaba harcadı ama başaramadı.

"Tamam kadın, ağlama artık. Yetişmeye çalışırım."

Kadın, gözyaşları içinde ellerine sarılıp öptü.

"Allah senden razı olsun bey. Getir ikisini de."

Kadını orada bırakıp odadan çıktı. Hızlı adımlarla altın taciri Yuhano'nun evinin önüne kadar geldi. Bir taraftan ona ne söyleyeceğini düşünüyordu. Kızı götüren oğlu olduğu için baba olarak o da suçluydu. Evin etrafı yüksek taş duvarla çevrilmişti. Bahçe kapısını açıp içeri girdi. Büyük bir bahçenin içinde iki katlı büyük bir evdi gördüğü. İlk kez geliyordu buraya. Daha önce methini çok duymuştu. Martyropol'de böyle bir ev ve bahçe daha yoktu. Bahçenin her yerinde ağaçlar ve çiçekler vardı. Bir tarafında büyük bir kuyu açılmıştı. Eve doğru adım atarken gördüğü güzellikler ona bir an için yaşadıklarını unutturmuştu. Kesme taştan yapılmış yolun üzerinde yürürken elinde olmadan işçiliğe göz atmıştı. Evin önünde büyük bir kafes içinde

değişik türden birçok kuş, güzelliklerin farkında edasıyla, muhteşem renkleriyle gelen misafirlere göz ziyafeti çekiyordu. Elinde olmadan gülümsemişti Abdullah. Sonra gerçek yaşama dönüp acilen halletmeleri gereken bir sorun olduğunun farkına vardı. Üç basamak çıkıp büyük ahşap kapının önünde durdu. Kapıdaki çiçek ve yaprak desenli oymalar göz dolduruyordu. Ahşabın kendine has bir kokusu vardı. Ucunda aslan motifi olan demir sarkıt halkayı eline alıp iki defa kapıyı tıklattı. Kısa bir süre sonra kapı ardına kadar açıldı ve Abdullah, kızın babası Yuhano ile göz göze geldi. Otoriter adamın gözleri kızarmıştı, iri yüzündeki çizgiler daha da belirginleşmiş, gözlerindeki acı ve endişe, aslında onun da seven bir baba olduğunu belli ediyordu.

"Ben Ali'nin babasıyım" dedi Abdullah.

Adam kenara çekilip ona yol gösterdi.

"Biliyorum, lütfen buyurun."

Abdullah eliyle itiraz etti.

"Hayır, vaktim yok. Size bir şeyler söylemek için geldim. Ben çocukları bulmaya ve geri getirmeye gidiyorum. Ben oğlumu kaybetmek yerine ilişkilerini onaylamayı tercih ederim. Siz yok deseniz de Nadin bundan sonra benim de kızım. Bundan sonra ben hep onların yanında olacağım."

Otoriter adam gözlerine dolan yaşlara aldırmadan gülümsemeye çalıştı.

"Dur iki at hazırlayayım da beraber gidelim, arkadaşım. Sen biraz otur dinlen. Ben hemen gelirim."

Adam evin arkasına dolanırken Abdullah olanlar karşısında şaşkındı hâlâ. Katı yürekli adamın bu kadar yumuşaması garipti doğrusu. Abdullah hep unuttuğu bir şeyin farkına vardı. Yuhano da bir babaydı ve Nadin onun tek evladıydı. O da kızını bu şekilde kaybetmek istemezdi herhalde.

Aradan birkaç dakika geçmişti ki Yuhano yedeğinde iki muhteşem atla geri geldi. Abdullah ilk kez bu kadar güzel atlar görüyordu. Geçmişe dalıp babasını hatırladı ve içi titredi bir an. Kızıl olana Yuhano bindi, siyahı Abdullah'a verdi. Abdullah, muhteşem hayvana bir daha bakıp 'çok güzel' diye mırıldandı.

Bu arada sokak kapısı açıldı ve içeri Ali Abdullah girdi. Kollarında sevdiği kız Nadin vardı. Kısa bir süre birbirlerine baktılar. Ali kucağında Nadin ile birlikte babalarının önüne kadar geldi. Sonra kızı yavaşça bıraktı. Nadin korkarak Ali'nin kollarına sığındı. Ali sevdiğine büyük bir gururla sarılarak karşısında şaşkınlıkla duran adamlara baktı.

"Sadece sizi düşündüğümüz için geri geldik. Bizim yüzümüzden kavga etmeyin diye."

Abdullah bir adım atıp oğluna sarılmak istedi ama Ali geri çekildi.

"Dur orada baba. Size söyleyeceklerimizi dinlemeniz lazım."

"Oğlum, biz…"

"Hayır baba. Önce dinleyin. Sadece kavga etmeyin diye geri döndük. Burada yaşamaya devam edeceğiz. Siz ne kadar uğraşırsanız uğraşın bizi ayıramazsınız. Çünkü biz birbirimizi çok seviyoruz, bunun için gerekirse sizinle de mücadele edeceğiz."

Babalar birbirlerine bakıp gülümsedi ve birer adım attılar.

"Biz de sizi aramaya geliyorduk. Sizi çok merak ettik."

Abdullah oğlunu kendine çekip sarıldı. Sonra gülümseyerek Nadin'e de sarıldı.

"Sen de benim kızımsın artık. Sakın bir daha böyle aptallık yapmayın."

"Geri döndüğünüze çok sevindik" dedi Yuhano.

Kızının şaşkın bakışları altında kollarını açıp ona gelmesini bekledi. Nadin babasına sadece baktı. Onun üzüleceğini biliyordu.

"Baba, ben Müslüman olmaya karar verdim" dedi.

Sesi titremişti. Babası başını önüne eğip kısa bir süre öylece kaldı. Sonra tek kızını kaybetmemek uğruna gülümsemeye çalışarak kızına sarıldı.

"Nasıl istersen öyle olsun kızım" dedi.

Gözlerinden süzülen yaşlar kızının tozlu saçlarında kayboldu.

"Git annene bir görün. Seni çok merak ediyor. Kadın saatlerdir ağlıyor yukarıda."

Nadin hepsine gülümseyerek evden içeri girdi. Abdullah Yuhano'ya elini uzattı. Tokalaştılar.

"Teşekkür ederim anlayışınız için" dedi Abdullah.

Yuhano sadece gülümsedi, acı dolu bir gülümseyişti bu aslında. Ali'ye döndü.

"Kızım benim her şeyim. Onu üzdüğünü duyarsam karışmam."

Ali uzanıp Yuhano'nun elini öptü.

"Nadin'i çok seviyorum efendim. Onun güzel gözlerinden akacak yaşlar sadece mutluluk gözyaşları olacak."

Ludovic Ali'ye imreniyordu. On dokuz yaşındaki bir delikanlının sevdiği için verdiği mücadele karşısında büyülenmiş ve Ali'yi gerçekten takdir etmişti. Ancak kendi savaşını kaybetmiş olması ona derinden büyük bir acı veriyordu. Şu anda hiç hak etmediği kadar iyi ve rahat yaşıyordu. Onun gerçek yüzünü bilmeyenler ona evini, masasını açmıştı ve saygı duyuyorlardı. Abdullah onun Fransa'dan ayrılışının gerçek nedenini bilse ne düşünürdü acaba? Genç bir kızın canice öldürülmesine seyirci kaldığını, onu seven ve bağlanan bir kadını çocuğuyla ortalıkta bıraktığını ve katil olduğunu bilseler yine de ona saygı duyarlar mıydı?

Birkaç gündür bulduğu huzur sayesinde gece uykuları geri gelmişken geceler boyu kâbusları olan bu düşünceleri tam derinlere attığını düşünürken onlarla tekrar boğuşmaya başlamıştı. Borcunu ödemeden huzur bulamayacağını kendisi de biliyordu. Şu an yaşadığı sahte huzurdu ve tek sebebi kendini kandırıyor olmasıydı. İnsanlar ona gerçek yüzlerini gösterirken o masumu oynuyor ve sahtekârlığına riyakârlık ekliyordu. Geri gelen kâbuslarının başrolünde annesi vardı. Annesi sırtını dönüyor oğluna, hiç konuşmuyordu. Sophie, onun yüzüne onu oğluyla yalnız bıraktığını haykırıyor ve ağlıyordu. Bütün bu olanlara anlam veremeyen Ludovic, huzur bulmak ve kâbuslardan kurtulmak için Tanrısına dua ediyordu.

Yemek masasında Ali'nin dağıttığı gülücükler ve mutluluk tablosu Ludovic'i içten içe kemirmeye başlamıştı. Buradaki herkes çok mutluydu ve huzur doluydu. Onların hayatında yer almak Ludovic'i çok mutlu ediyordu. Fakat içinde bir yerlerde bir şeyler değişmeye başlıyordu, hissediyordu ve bundan nefret ediyordu. İçindeki huzursuzluğu sevenlerine belli etmemek için çok çaba harcaması gerekiyordu. Buraya geleli neredeyse bir yıl kadar olmuştu. Bu sahte yüzü daha ne kadar takabilirdi? Yüzündeki maskenin bir gün düşeceğini ve gerçek yüzünü gören insanların ondan nefret edeceğini biliyordu. Belki de bu oyuna devam etmeliydi ama hiçbir şey sonsuza dek gizli kalamazdı. Abdullah'ın sormuyor olması merak etmediği anlamına gelmezdi tabii ama bir gün bir şekilde o da öğrenecekti. O zaman bu güzel insanlara söyleyebilecek bir iki kelimesi bile olmayacaktı.

Nadin'in Müslüman olmak istemesi ailesini üzmüştü ama onlara göre de kızlarının mutluluğu her şeyden daha önemliydi. Nadin Ali'yi seviyordu ve onun eşi olmak istiyordu. Ailesi kızının sevdasına onay göstermiş, kızını kaybetmektense sevdiği delikanlı için dinini değiştirmesini hoş görmüşlerdi. Günlerce birbirlerine gidip geldiler.

Ludovic içten içe yüreğini kemiren pişmanlık ve gıpta duygularından dolayı olanları uzaktan seyretmeyi tercih etmiş ama Abdullah'ın ısrarları karşısında çaresiz kalmıştı. Kendisi de bir Hıristiyan olduğu için Abdullah onun yardımı dokunabileceğini ve bir arkadaşı olarak da onu yanında istediğini söylemiş, Ludovic onu kırmanın yanlış olacağını düşünmüştü. Birlikte kızın ailesine gitmişler ve evlilik ile ilgili tüm detayları konuşmuşlardı. Yuhano, kendi evinde küçük bir düğün yapmayı önermiş Abdullah da bunu bir şartla kabul etmişti. Kadınlar ayrı yerde eğleneceklerdi. Anneler de birbirleriyle iyi anlaşmışlardı. Zaten başka bir seçeneği de yoktu. İkisi de evlatlarının mutluluğu için arkadaş olmaya karar vermişlerdi. Bundan sonra hep yüz yüze bakacaklardı.

Ludovic, Yuhano'nun kızını dövdükten sonra nasıl bu kadar çabuk karar değiştirebildiğini çok merak ediyordu. Merakını gidermek için uygun bir an yakalamış ve ona sormuştu. Yuhano'nun cevabı oldukça aydınlatıcı olmuştu: "Recep Usta'yı yakından tanırım, değerli bir adamdır. O bana haber vermeye geldiğinde Abdullah ve oğlu ile ilgili çok olumlu şeyler anlattı. Çok namuslu ve temiz olduklarını, insancıl ve merhametli olduklarını söyledi. Etraftan bazı tanıdıklar da Ali kızımı sevdiği için kızımın çok mutlu olacağını ve onu asla üzmeyeceğini, mert delikanlı bir çocuk olduğunu söylediler. Hatta birkaçı ' Keşke ben de o aileye evlat verebilsem' dedi. Bunlar beni çok etkiledi. Yani Abdullah bu şehirde sevilen ve sayılan biri, çok dürüst bir adammış."

Ludovic ona, kendisinin üç haftadır Abdullah'ın misafiri olduğunu, bundan çok mutluluk duyduğunu söylemişti ve kendisinin de bir Katolik olduğunu hatırlatmıştı. Abdullah iyi ve mert bir adam olmasa bunları yapar mıydı?

Düğün hazırlıkları çok zaman alıyordu. Kalacakları oda yeniden temizlendi, boyandı. Sandıklardan elbiseler, örtüler, başörtüler çıkartılmış, yıkanmıştı. Çin ipeğinden

çarşaflar, yastık kılıfları, yatak örtüleri kızın çeyizine konuldu. Odadaki dolap yerleştirildi. Ali'nin annesi kızı için kendi elleriyle işlediği çamaşırları, örtüleri ve mendilleri tek tek çekmecelere yerleştirdi. Aralarına kokular yerleştirmeyi unutmadı. Bunları oradan gelip geçen tüccarlardan kendi elleriyle seçmişti. Odanın küçük penceresine renkli el işlemesi perde takıldı. Yere yöresel kilimlerden atıldı. Yatağın sağında duvara çantası içinde bir Kur'an-ı Kerim asıldı. Hepsi evin ilk gelini için özel olarak hazırlanmıştı.

Tüm hazırlıklar tamamlandıktan sonra Abdullah'ın eşleri yeni kızlarını şehrin tek hamamına götürüp yıkamışlar ve Müslümanlığa geçiş için giyinmesine yardım etmişlerdi. Abdullah'ın evine çağrılan imam, Nadin'in artık bundan sonraki hayatı boyunca yaşayacağı yeni kimliğine kavuşmasına yardım etmişti.

"İslamiyet biz Müslümanlar için daha doğmadan yüreklerimize konulmuş bir sevdadır. Ama farklı dine mensup insanlar için İslamiyet gönül gözüne görünür. Bu, bazen bir çiçeğin kokusunda, bazen derin tövbelerin akabinde, bazen de seninki gibi birine duyulan sevdayla gönülde yer eder" demişti İmam. Sonra da genç kıza kendi söylediklerini ardından tekrar ettirerek kelime-i şahadet getirtmişti...

O artık Nadin değil Nermindi. Ev halkı çok mutluydu ama en çok Ali Abdullah mutluydu. Sevdiği kıza kavuşmanın ve onunla bir ömür yaşayacak olmanın mutluluğu gözlerinden okunuyordu. İçi içine sığmıyordu ikisinin de.

Ramazan ayı geride kalmıştı. Söz verildiği gibi bir hafta sonra küçük bir düğün düzenlendi. Hepsi özel kıyafetlerini giyerek Yuhano'nun evine gittiler. Kadınlar eve girdiler. Erkekler bahçede kalacaktı. Yuhano birçok arkadaşını çağırmıştı. Çoğu altın işiyle uğraşan tüccarlardı. Bahçe düğün için çok iyi hazırlanmıştı. Tahta masaların üzerinde yiyecekler ve içecekler, sepetler dolusu meyveler… Kafesteki kuşlar serbest bırakılmıştı, oradan oraya uçuyor, güzellikleri ile insanları büyülüyorlardı. Bahçe zaten çok güzeldi.

Ludovic gördüklerine inanamıyordu. Kendi köyünde düğünler çok daha sade olurdu ve kısa sürerdi. Oysa burası çok farklıydı. İnsanlar iki kişinin mutluluğuna destek olmak amacıyla bir araya geliyor ve eğleniyorlardı. İlk kez böyle gösterişli bir düğüne tanık oluyordu. Ludovic, iki farklı dinden insanların bir araya gelip eğlenmelerinin ne kadar güzel ve değerli olduğunu fark etti. Bu belki de bir daha hiç göremeyeceği bir şeydi. Kendi ülkesinde Müslüman bir kızı sevdiği için dinden aforoz edilen Pierre'i hatırladı. Ne çelişki...

Abdullah çok mutluydu. Ali Abdullah herkesten daha mutluydu. İçinde bir şeylerin koptuğunu ve paramparça olduğunu hissetti Ludovic. Keşke her şey daha farklı yaşanabilse ve o da böyle mutlu olabilseydi.

Yuhano çok iyi bir ev sahibi olmuştu. Çalınan müzikler Müslüman misafirleri rahatsız etmeyecek derecede özellikle seçilmişti. Kadınlar içeride eğlenirken erkekler bahçenin tadını çıkarıyordu. Kadınların içeride kalması onları bile rahatsız etmiyordu. Böyle daha rahattılar herhalde. Birden Sophie ve Peter'ı hatırladı. Yüzüne çöken kara bulutlar yeşil gözlerinin dolmasına sebep oldu. Elindeki bardağı bıraktı ve bir kenara çekildi. Geçmiş onu asla bırakmayacaktı, biliyordu. Ne kadar mutlu olmaya çalışsa da geçmişi unutamayacaktı. Omzuna dokunan el onu uyandırdı.

"Belki seni de burada evlendiririz ve buradan gitmezsin. Ne dersin?"

Ludovic kara arkadaşına bakarak gülümsemeye çalıştı.

"Belki" diye mırıldandı.

Abdullah çok mutlu görünüyordu, nasıl olmayacaktı, kendine ait bir evi, eşleri ve çocukları vardı. Sevdiği yerde sevdiği insanlarla birlikteydi, sevdiği işi yapıyordu ve çok huzurluydu. Böyle iken nasıl mutsuz olunabilirdi?

Abdullah elini uzatıp onunla tokalaştı, sonra ona sarıldı. Ludovic'in şaşkın bakışları altında koca bir kahkaha attı.

"Yanımda olduğun ve bana destek verdiğin için çok mutluyum. İnşallah bir gün benim de sana bir yardımım dokunur" dedi kara adam.

Sadece başını salladı. Abdullah'a anlatabilmeyi çok isterdi. Başından geçenleri, çaresizliğini, umutsuzluğunu… Abdullah, düştüğünde kalkmak için elini uzatıp tutunabileceği bir dal olabilirdi, biliyordu. Fakat onca yaşanmış çirkinlikler ve seyirci kalınmış onca eziyet ve zulüm varken… Nasıl? Sözü değiştirmeyi uygun buldu.

"Ali çok mutlu görünüyor. Sen de öyle…"

"Nasıl olmayalım? Oğlumu büyütürken hep bu günü düşündüm. Yüce Rabbim bana bugünü görmeyi nasip ettiği için çok mutluyum."

"Sen ve ailen en güzel şeyleri hak ediyorsunuz. Hepiniz çok iyisiniz."

Kara adamın gözlerindeki ışık muhteşemdi. Kendi güzelliğini ve mutluluğunu etrafa yayıyordu. Bu yüzden insanlar onu çok seviyor ve takdir ediyordu. Ramazan ayı boyunca evine konuk olmuş hiç kimseden onun adına kötü bir tek kelime duymamıştı. Çalıştıkları yerde de herkes onu çok sayıyordu. Keşke bu adam daha önce karşısına çıksaydı, keşke Fransa'da değil de buralarda doğsaydı. Bu insanların arasında büyüse, bu insanlarla her şeyi paylaşsa, şimdi geçmişiyle boğuşmak zorunda kalmazdı, kendinden ve halkının masum insanlara yaşattıklarından utanç duymazdı.

"Senin bir sıkıntın mı var, arkadaşım?"

Ludovic başını salladı.

"Hayır, sadece bunlar bana farklı geliyor" diyebildi.

"Belli olmaz belki bir gün sana da aynı şeyleri yapıveririz."

Kara adamın beyaz dişleri dışarıdaydı, Ludovic arkadaşı mutlu olduğu için mutluydu. Sadece gülümsedi. İçinde

kopan fırtınayı yüreğinde hapsetmeyi tercih etti. Tanrısına bir gün kendisinin de mutlu olabilmesi için yalvardı.

Epey geç olmuştu. İnsanlar artık ayrılmaya başlıyordu. Çiftin babaları tebrikleri kabul ediyor sonra misafirleri uğurluyorlardı. Kadınlar da evden çıkmaya başlamıştı. Sadece yüzleri görünen renkli elbiseler içinde birçok kadın evden adım adım dışarı çıkıyor, beylerle selamlaşıp ayrılıyordu. Bu çok resmi ama bir o kadar da samimi kutlama Ludovic'in çok hoşuna gitmişti. Burada aklının kabullenemediği bir şeyler oluyordu, farklı iki dinden insanlar birbirlerine öyle saygılı ve sevgi dolu idiler ki… Bunu onların gözlerinde, duruşlarında ve hareketlerinde yakalayabilmek çok kolaydı. Bir arada mutlu ve huzurlu yaşamanın yolu da buradan geçiyordu. Onları gıpta ile izliyordu. Evin ve bahçenin güzelliği, törenin güzelliği, insanların saygısıyla bütünleşip daha da güzelleşmişti. Yakın arkadaşlar ve akrabalar kalıncaya kadar bu ayrılış devam etti. Sesler ve çağırışlar arasında en son gelin çıktı babasının evinden. Üzerinde uzun beyaz ipek bir elbise vardı, bir peri gibi görünüyordu. Yüzünü örten beyaz şeffaf örtü yüzünden dikkatli yürümeye çalışıyordu. Babasının yanına gelince durdu. Babası kızının kulağına bir iki kelime fısıldadı. Nermin önce babasına sonra annesine sarıldı, onları öptü. Annesi uzun boylu, iri ama çok güzel bir kadındı. Üzerindeki sade ama çok şık elbisenin pahalı olduğu belli oluyordu. Saçını arkasında toplamış ve büyük bir papatya ile güzelleştirmişti. Eşinin koluna girip ağlamamak için destek ister gibiydi. Tek kızı evden ayrılıyordu, kolay değildi. Nermin Ali'nin babası ve annesinin ellerini öptü. İkisi de şaşkınlıkla onu izlediler. Ali ona bazı şeyleri anlatmıştı demek ki. Bu arada Ali de Nermin'in ailesi ile vedalaşıyordu. Ali de onların ellerini öptü. Nermin son kez babasına sarılıp teşekkür etti. Yuhano kızına sıkı sıkı sarıldı. Nermin dönüp eşinin elinden tuttu.

"Bir şey unutmuyor musun kızım?" diye seslendi babası.

Ali şaşkınlıkla ne olduğunu anlamaya çalışırken bahçeye bir adamın yedeğinde beyaz bir at getirildi. Yuhano atın dizginlerini alıp kızına uzattı.

"Atını burada mı bırakacaksın?"

"Babacığım, ben…"

Yuhano bakışlarını damadına ve babasına çevirdi.

"Bu atı ona onuncu yaş gününde hediye etmiştim. Bu atı çok sever. Onun yeri onun yanı olmalı."

Ali babası ile göz göze geldi. Abdullah yüreği burkularak kabul ettiğini işaret etti oğluna. Ali gözleri dolarak gülümsemeye çalıştı.

"Binmene yardım edeyim Nermin."

Kız dönüp babasına sarılıp teşekkür etti. Ağladığı sesinden belli oluyordu. Ali kızın ata binmesine yardım etti. İki aile vedalaştı. Yuhano Abdullah'a sarıldı. İkisinin de gözleri dolmuştu.

"Hiç merak etme. Kızın benim de kızım artık" dedi Abdullah.

Yuhano gülümsemeye çalışarak başını salladı.

"Biliyorum. Yüce Tanrı genç çifti korusun."

Ali sevdiği kızın bindiği atı yedeğine aldı. Ağlaşmalar arasında birbirlerine el sallayarak oradan ayrıldılar. Babası gözden kaybolunca kadar Ali'nin ardından seslendi.

"Kızıma iyi bak. Onu üzme. O seni çok seviyor."

Eve döner dönmez Ludovic Abdullah ile oturma odasına çekildi.

"Hayırdır ne oluyor?" diye sordu kara adam.

"Ben artık yerime dönüyorum Abdullah. Yarın sabah eşyalarımı da alacağım. Sana konukseverliğin için teşekkür etmek istedim."

Ramazan ayı bitmişti ve artık burada kalmasına bir sebep yoktu. Kara adamın üzüldüğü belli oluyordu.

"Hep bizimle kalabilirsin dostum. Gitmeni istemiyorum."

"Seni kırmamak için geldim biliyorsun ama bu kadarı yeterli. Herkes yerini bilmeli."

Abdullah merakla sordu.

"Bir kusur mu ettik? Söyle düzeltelim. Sen benim en iyi arkadaşım oldun, biliyorsun. Kapım sana her zaman açık."

"Hayır, her şey çok güzeldi, teşekkür ederim. Ama benim yüzümden düzeniniz bozulsun istemiyorum."

Abdullah gelip yanına oturdu. Elini arkadaşının omzuna koydu.

"Sen hiç kimsenin düzenini bozmadın. Yoksa başka bir derdin var da o yüzden mi gitmek istiyorsun?"

Ludovic, arkadaşına sıkıntılarını nasıl anlatabilirdi? Başını salladı.

"Hayır, hayır. Teşekkür ederim arkadaşlığın, dostluğun ev sahipliğin için. Her şey inanılmaz güzeldi. Aileni çok sevdim. Ama artık ben de kendi yerime gideyim."

Abdullah mahzun bir ifadeyle başını iki yana salladı.

"Peki arkadaşım, nasıl istersen. Arada gelirsin ama değil mi? Bu kapı sana her zaman açık, bunu unutma."

Kalkıp arkadaşına sarılıp tekrar teşekkür etti.

Ludovic, sabah erkenden kalkıp torbasını hazırladı. Evin kadınlarından biri Bart'ı yedirmişti bile. Abdullah ile kahvaltı yaptıktan sonra köpeği de alarak, onunla ahıra gitti. Abdullah gelini ile gelen atı besleyeceğini söylemişti ona. Uzun uzun hayvanın güzelliğini seyretti.

"Gelinin şimdiden buradaki bir şeyleri değiştirdi bile" dedi Ludovic.

Uzanıp atı sevdi. Çok güzel ve narindi. Kendisine uzanan ellere “hayır” demedi.

"Bu çok güzel bir at. Hiç böylesini görmemiştim."

Abdullah gülümsedi.

"Evet, çok güzel. Nermin'in babası bunları Arabistan'dan getirtmiş. Arap atları çok dayanıklı olurlar. Ahırında daha birçok Arap atı var. Hepsi de çok güzeller."

"Ama ahırın onarılması gerekiyor."

"Bugün Ali benden izinli ama yarın burayı toparlamaya başlayacak."

Ludovic arkadaşına göz kırptı.

"Sen de yavaş yavaş çık kabuğundan Abdullah. Atlar insanlara çok yakındır ve onlarla ilgilenmek insanın ruhunu dinlendirir, biliyorsun."

Kara adam içtenlikle gülümsedi.

"Bulabilirsem bir iki tane güzel at alacağım, karar verdim."

Yeni gelen atı yüzünden öpüp oradan ayrıldılar.

Kara Arkadaşa Hediye

Ludovic, son birkaç günde Abdullah ile daha iyi dost olmuş, onun dostluğuna karşılık verebilmeyi çok istiyordu. Yakında köprünün işi bitecekti ve Ludovic'e yine yollar görünecekti. Burada içini kemiren duygulardan kaçması gerekiyordu, burada daha fazla kalamazdı. Yol kendisini nereye götürürse oraya gidecek ve huzur bulabileceğine inandığı yerde kalacaktı. Ustaların kaldığı barınaklarda kalıyordu. Bart halinden çok memnundu. Abdullah'ın çocukları ona iyi bakıyordu ama bazen onunla oynarken sıktıkları veya ezdikleri oluyordu. Bart canının yanmasına rağmen onlara hırçınlık yapmıyordu. Bu yüzden buraya dönmek onun da işine gelmişti aslında. Çocukların peşinde koşturmaktansa miskin miskin gölgede uyumak daha güzel ve daha az yorucuydu.

Gitmeden kara arkadaşına güzel bir hediye vermek istiyordu. Adamın evinde her şeyi vardı, ne alabilirdi

bilmiyordu. Günlerce bunun üzerinde düşünüp durdu. Karar verdiği birkaç şey bir müddet sonra gözüne anlamsız görünüyor ve hepsinden vazgeçiyordu.

O gün cumaydı ve çalışmıyorlardı. Bir gün önce Abdullah onu evine davet etmişti. O gün sabah erkenden yeni evli çift için Mevlid-i Şerif okunacağından kadınlar güzel yemekler hazırlamışlardı. Abdullah arkadaşının bu ziyafeti kaçırmamasını istemişti. Öğlene doğru köpeğini de alarak arkadaşının evine gitti. Bart bahçe kapısından içeri girer girmez etrafta koşmaya başlamıştı, bağırarak çocukları yanına çağırıyordu sanki. Kapı açıldı ve sesini duyan çocuklar köpeğin başına üşüştüler. Bart çocuklarla oynamaya başladığında Ludovic bahçeye göz attı. Her şey farklı görünüyordu. Daha bakımlı ve daha derli topluydu. Duvarın dibine ve etrafa yeni çiçekler dikilmişti, yeni fideler hafif rüzgârın esintisinde narin narin süzülüyorlardı. Ağaçlardaki kuşlar aşk şarkıları mırıldanıyordu sanki.

"Bu Nermin'in işi. Bahçeyle ilgilenmeyi çok seviyor, üstelik çok da marifetliymiş."

Kara adamla tokalaştı.

"Evet, çok iyi olmuş, yanlış anlama ama şimdi bahçe olmuş burası" dedi Ludovic.

İkisi birlikte güldüler. Arkadaşının koluna girip onu arkaya doğru götürdü.

"Bak sana ne göstereceğim" dedi Abdullah.

Birkaç yeşil ağacın arkasında ayakta dimdik duran ahıra baktı Ludovic.

"Onarmışsınız ahırı. Muhteşem olmuş."

Abdullah kahkahalar attı. Çok mutluydu.

"Birkaç gün Ali ile uğraştık. Çoğunu o yaptı tabi. Değdi doğrusu."

Birlikte içeri girdiler. Ahır sanki yeni yapılmış gibiydi. Hattal kendi bölmesindeydi. Ludovic onun başını okşayıp sevdi.

"Burası çok iyi olmuş. Biraz daha hayat katarsan çok daha iyi olacak."

Birden söylediklerini içinden tekrar edip durdu. Öyle ya, neden olmasın? Arkadaşına güzel bir at hediye edebilirdi. Ona güzel bir at satın almalıydı. Bu arkadaşına verebileceği en değerli hediyeydi. Neden sonra kara adamın ona söylediklerini duymadığını fark etti.

"Hey yine nerelere gittin?" diye sordu kara adam merakla.

Elini boş ver anlamında sallayıp gülümsedi Ludovic.

Bahçeye güzel bir masa hazırladı kadınlar. Türlü yemeklerin yanında pastalar, kurabiyeler ve birçok tatlılar vardı. Arkadaşı ile birlikte yediler, içtiler.

"Çok yedim. Hepsi de çok güzel olmuş."

"Afiyet olsun Ludovic. Benim hanımların hepsi çok marifetlidir bu konuda. Sık sık gel bize olur mu? Ben senin arkadaşlığından çok memnunum."

Ludovic bu adamı çok seviyordu. İçi ve dışı birdi. Gülümsedi.

"Ben de senin arkadaşlığından memnunum. Yüce Tanrı hep senin ve ailenin yanında olsun."

Ludovic ona gideceğini söylemekte kararsızdı. Duyduğunda üzülecekti kara adam, biliyordu. Belki de şimdi sırası değildi. Belki daha sonra…

Akşamüstüne kadar muhabbet ettiler. Arkadaşı ona bahçe kapısına kadar eşlik etti.

"Keşke biraz daha kalsan. Nermin'in ailesini ziyarete gitmişlerdi, gelirler birazdan. Ali de seni görmek isterdi."

"Başka zaman. Bazı işlerim var."

Köpeğini de alıp oradan ayrıldı. Odasına döndüğünde kazandıklarını sakladığı her zamanki yere baktı. Tahta döşemenin altında küçük bir delik keşfetmişti, parasını orada gizliyordu. Keseyi çıkarıp yatağın üzerinde boşalttı. Taş

ustası olarak iyi para kazanıyordu, on iki gümüş akçesi birikmişti. Bununla iyi bir at alabilir miydi acaba? Sonra birden yüzünün şekli değişti. Abdullah'a bir hediye almakla o kadar meşgul olmuştu ki kafası bu parayı gidiş için biriktirdiğini unutmuştu. Bu parayla iyi bir at alırsa elinde belki bir akçe bile kalmayacaktı. Arkadaşına sıradan bir at alamazdı. O zaman nasıl ayrılacaktı buradan? Hediye almaktan vazgeçmeyi düşündü bir an. Sonra o fikri de sildi kafasından. Abdullah bu yabancı yerde ona arkadaş olmuş, evini ve masasını açmıştı. Bütün bunları karşılıksız bırakamazdı. Belki bir daha asla göremeyecekti onu. Ardında güzel bir şeyler bırakarak gitmek istiyordu. Abdullah'ın onu her zaman iyi bir arkadaş olarak hatırlamasını istiyordu. Belki boşuna endişe ediyordu, belki de buralarda iyi atlar da düşündüğü kadar pahalı değildi. Araştırmadan öğrenemezdi. Birden aklına Yuhano geldi. Abdullah onun çok güzel Arap atları olduğunu söylemişti ya. Belki o, ona bu konuda yardımcı olabilirdi. Çocuklar ziyaret ettiğine göre o da evde olmalıydı. Sonra geç olduğunu fark edip vazgeçti. Hafta sonu gitmeye karar verdi. Fakat Abdullah'ın bundan haberdar olmaması gerekiyordu.

Pazarı büyük bir sabırsızlıkla bekledi Ludovic. Öğlene doğru köpeğini de alıp Yuhano'nun evine gitmek üzere yola koyuldu. Bahçe kapısının önüne gelince durup bir müddet bekledi. Belki de adamın çok işi vardı. Böyle habersiz gitmek doğru olur muydu? Bart'ın sesiyle düşüncelerinden sıyrılıp kapıya iki defa vurdu. Böylesi daha doğru gelmişti. Belki evde kimse yoktu ve yanlış görünmek istemezdi. Yuhano'nun sesini duydu içeriden. Kapıyı açıp içeri girdi. Yuhano bahçede oturuyordu, onu görünce kalktı. Adam onu güler yüzle karşıladı. Tokalaştılar.

"Hoş geldin Ludovic. Bu ne güzel sürpriz."

"Habersiz geldiğim için üzgünüm ama sizin bir konuda yardımınızı isteyeceğim."

Adam meraklı gözlerle bakarak ona oturmasını işaret etti. Adam bu arada bir bardağa şarap doldurup konuğuna uzattı. Ludovic kuruyan boğazını ıslattıktan sonra söze başladı.

"Fazla zamanınızı almak istemiyorum. Hemen konuya gireyim. Sizin atlar konusundaki engin bilgilerinize ihtiyacım var. Yardımcı olursanız sevinirim."

Atlardan konu açılınca adamın gözlerinin içi gülmüştü.

"Hay hay. Ne yapabilirsem…"

Ludovic oturduğu koltuğa iyice yerleşti.

"Bir ata ihtiyacım var benim. Şöyle iyi bir at olmalı…"

Yuhano meraklı ifadeyle süzdü konuğunu.

"Ne için iyi bir at? Yani ne amaçla kullanacaksınız?"

"Kendim için değil. Bir arkadaşıma hediye edeceğim. Güzel ve sağlıklı olsun. Tabii bir de fiyatı önemli… Çok fazla param yok çünkü. Bana yardım edebilir misiniz?"

Adam alaylı bir tavırla baktı Ludovic'e.

"Hem güzel hem sağlıklı hem de ucuz."

Ludovic böyle olacağını tahmin etmişti. Elindeki parayla iyi bir at alamayacağını kendisi de biliyordu aslında.

"Sanırım siz haklısınız. Üçünün bir arada olması mümkün değil. Peki, bana orta halli bir at…" Cümlesini tamamlamadı. Arkadaşına orta halli bir hayvan almak istemiyordu ki. O iyi bir at almak istiyordu. "Boşverin. Arkadaşıma kötü bir at almak istemem."

Yuhano Ludovic'e biraz eğilip yaklaştı ve sanki biri onları duyacakmış gibi fısıldayarak sordu.

"Ne kadar para harcayabilirsiniz? Sizin için en iyisini bulmaya çalışalım."

Ludovic aynı şekilde cevap verdi.

"Şu anda sadece on iki akçem var. Sizce…"

Adam büyük bir kahkaha attı. Rakam ona komik gelmişti.

"Bu parayla sadece küçük bir deve alabilirsiniz. İyi bir at için çok daha fazlası gerekir."

Ludovic adamın ukala bir züppe olduğunu düşündü. Ona gelmekle hata etmişti. Birden ayağa kalkıp kapıya yöneldi. Yuhano yetişip onu kolundan yakaladı.

"Bir dakika Ludovic, sadece şaka yaptım."

Adamın çok eğlendiği yüzünden belli oluyordu. Ludovic elinde olmadan kaşlarını çattı. Bu adam aslında iyi bir adamdı.

"Af edersin. Beni yanlış anladın. Sadece şaka yapıyordum."

Adam onu kolundan çekip evin arkasına doğru götürmeye başladı.

"Bu atı Abdullah için mi istiyorsun?"

"Kim için olduğu önemli değil."

"Hayır önemli. Abdullah için alacaksan sana elimden geldiğince yardımcı olabilirim belki."

Ludovic sadece başını salladı.

"Peki, gel bakalım burada ne varmış?"

Bart da yanlarına gelmiş onlarla yürüyordu. Birlikte büyük bir ahıra girdiler. Çok büyük bir yerdi burası. İçeride iki adam vardı atlarla ilgilenen. Birine seslenip bir şeyler söyledi. Ludovic dikkatli gözlerle bölmelerdeki atlara bakıyordu. Hepsi muhteşem görünüyordu. Birkaç dakika sonra yanlarına bir adam yedeğinde kızıl bir atla geldi. Atın dizginlerini Yuhano'ya uzatıp ayrıldı oradan. Bart ata doğru yürüyüp mırıldandı. O kadar yaklaşmasından rahatsız olan at kişneyip geriye birkaç adım attı. Bart korkup havladı ve koşarak dışarı çıktı ahırdan. Yuhano güzel atı kendine çekerek ağzının üzerinden öptü.

"Bunu dört yıl önce aldım Arabistan'dan. Çok iyi bir attır."

Ludovic gözlerini atın yüzündeki akıtmadan alamadı. Ön iki ayağı da dizlerine kadar beyazdı. Sert yapısına rağmen öyle güzel ve narindi ki…

"İstersen bunu alabilirsin" dedi Yuhano, dizginleri Ludovic'e uzattı.

Ludovic adamın elini iterek itiraz etti

"Siz beni yanlış anladınız herhalde. Ben arkadaşıma bir at satın almak istiyorum."

Adam ısrarla dizginleri uzattı Ludovic'e.

"İyi ya işte. Ben de sana bu atı satıyorum. Buralarda bundan daha genç ve sağlıklı bir at bulamazsın."

Anlamamıştı Ludovic.

"Bu atı alamam. Bu hayvan en az kırk akçe eder."

"Elli akçe" diye düzeltti Yuhano. "Bu arada çok dürüst olduğunu kabul etmeliyim Ludovic."

Ludovic başını salladı.

"Ben elli akçe kazanıncaya kadar bu at yaşlı bir at olur. Bunu alamam."

Yuhano onu ikna etmeye çalışıyordu.

"Ben Abdullah'a bir at hediye edecektim zaten. Ama Nadin bana onun çok gururlu olduğunu ve pahalı bir hediyeyi asla kabul etmeyeceğini söyleyince vazgeçtim."

Dizginleri tekrar Ludovic'e uzattı.

"Ben bu atı sana on iki akçeye satarım. Sen de Abdullah'a hediye edersin. Olmaz mı?"

Ludovic bu atı istiyordu ama böyle pazarlık adil değildi.

"Merak etme. Sen bu atı satın aldın. Ben de bu atı satacak birini arıyordum zaten. Diğerleriyle iyi geçinemiyor da…"

Dizginleri Ludovic'in eline bıraktı. "Çok iyi bir at aldın delikanlı" dedi omzuna vurarak.

Ludovic şaşkın bir halde belindeki kuşaktan keseyi çıkarıp adama uzattı.

"Teşekkür ederim" dedi.

"Hemen götürecek misin?"

"Evet, sizin için de uygunsa…"

Yuhano adamlarından birine atı hazırlamasını söyledi. Birlikte bahçeye geçip oturdular.

"Buna inanamıyorum" dedi Ludovic. Bardağında kalan şarabı yudumladı.

"Abdullah'a aramızda geçen konuşmalardan bahsetme olur mu?"

"Merak etmeyin. Anlatmam. Gerçi o inanmayacak ama. Benim böyle bir at alacak kadar param olmadığını tahmin eder çünkü."

"Sen anlat, inanmazsa sen de onu arkadaşlığınızı bitirmekle tehdit edersin."

Ludovic adamın ne söylediğini anlamaya çalışırken Yuhano büyük bir kahkaha attı.

"Şaka şaka" dedi.

Birlikte gülüştüler. Nal seslerini duyunca dönüp arkasına baktı. Beyaz akıtmalı kızıl at muhteşem görünüyordu. Onu temizlemişler ve siyah deri bir eyer takmışlardı. Adam atı bırakıp gitti. Ludovic ayağa kalkıp atın dizginlerini aldı.

"Size minnettarım. Siz olmasanız…"

"Müslümanların bir sözü vardır, çok sevdiğim. Kiminin parası, kiminin duası."

Ludovic gülümseyerek elini uzattı.

"Teşekkür ederim. Umarım bir gün size borcumu ödeyebilirim."

Nasıl olsa bir yere gideceği yoktu. Bütün parasını bu hayvan için harcamıştı. Yuhano yine o müthiş kahkahalarından birini attı.

"Dua et, delikanlı. Sadece dua et."

Büyük bir ustalıkla atın üzerine bindi ve Bart'a seslendi. Yuhano'nun açtığı sokak kapısından el sallayarak çıktı.

Şehirden çıkıp atı birlikte çalıştıkları köprüye doğru sürdü. Abdullah genelde pazar günleri de buraya gelir, çalışırdı. Bugün rahatsızlandığı için gelmemişti, evinde istirahat ediyordu. Bu iyi de olmuştu. Hediyesini evinde vermek daha doğru olurdu. Sonra Abdullah'ın sağlığının iyi olması için dua etti. İki gün önce hiçbir şeyi yoktu.

Atı ağaçlardan birine bağlayıp içeri girdi. Evde sadece birkaç çocuk vardı. Kadınlar alışverişe gitmişti. Bart'ı onlara bırakıp birinden Abdullah'a haber vermesini istedi. Bir süre sonra kara adam oturma odasına geldi. Üzerinde pijamaları vardı. Solgun görünüyordu. Ona geçmiş olsun dedikten sonra nasıl olduğunu sordu.

"Cuma gününün akşamı da o kadar çok şey yemişim ki midem alt üst oldu. Dün bütün gün yediklerimi çıkardım. Bugün biraz daha iyiyim."

Ludovic gülümsedi.

"Düne göre iyisin herhalde" dedi.

"Biliyorum kötü görünüyorum ama yarına bir şeyim kalmaz. Hanımlar bana sürekli ilaç dayayıp duruyorlar. Yok onun suyu, yok bunun bilmem nesi… Hepsi doktor oldu bunların."

Birlikte gülüştüler.

"Eee, sen nasılsın bakalım?" diye sordu Abdullah.

Ludovic omuz silkti.

"Eh işte fena sayılmam."

Abdullah, sancı girmiş olacak ki birden elini midesine götürdü. Yüzünün şeklinden tam iyileşmediği belli oluyordu. Ludovic ayağa kalkıp kapıya doğru yürürken onu da çekti.

"Gel, sana bir şey gösterip buradan gideceğim. Senin dinlenmen gerekiyor."

Dışarı çıktıklarında Abdullah'a atı gösterdi.

"Nasıl, güzel değil mi?"

Abdullah ata imrenerek baktı. Bir insanın bir şeyden hoşlanıp hoşlanmadığını anlamak için gözlerine bakmak yeterli olurdu. Bu an da o anlardan biriydi. Abdullah büyülenmiş gibiydi. Bütün sancıları yok olmuştu sanki. Atın yanına gidip ona uzun uzun baktı, onu inceledi. Hayvanın yüzünü ve sırtını okşadı.

"Muhteşem!" diye mırıldandı.

Ludovic'e dönüp baktı. Gözlerinde bir şeyler aradı sanki. Sesi merak doluydu.

"Nereden buldun bu atı?"

Ludovic arkadaşının heyecanını paylaşmak istiyordu.

"Onu sana hediye ediyorum" dedi.

Abdullah atı sevmeye devam etti. "Ya evet, tabii" dedi gülerek.

Şaka yaptığını sanmıştı onun. Ludovic atın dizginlerini çözüp arkadaşına uzattı.

"Bugün buraya bu atı sana hediye etmek için geldim."

Kelimelerin üzerine basarak konuşmuştu. Abdullah bir elindeki dizginlere bir de arkadaşına baktı.

"Dalga geçme benimle Ludovic" dedi. "Zaten hastayım."

Ludovic dikkatli bir şekilde arkadaşının gözlerine baktı. Dizginleri kara adamın eline tutuşturdu.

"Sen ciddisin" dedi Abdullah. Şaşkınlıkla bir ata bir arkadaşına baktı. "Bu atı bana mı getirdin yani? Ama sen bunu nasıl? Yani…"

Gözleri dolu dolu oldu kara adamın. Yutkundu.

"Sana beğeneceğin bir şey almak istedim. Lütfen kabul et."

Abdullah hâlâ şaşkındı. Hayranlık dolu gözlerle baktı arkadaşına.

"Bu çok pahalı bir at. Sen bunu…"

"Bütün paramı harcadım ama hiç önemli değil. Sen çok daha iyilerini hak ediyorsun."

Abdullah onun bütün parasının bile bu atı satın alamayacağını biliyordu. Ona yalan söylemesi gerekiyordu.

"Yanımda kötü günler için ayırdığım birkaç altınım da vardı. Hepsini harcadım ama değdi doğrusu."

Abdullah inanmış görünüyordu. Arkadaşına sarıldı.

"Gerçekten bu atı benim için mi aldın?"

Adam mutluluktan uçuyordu sanki. Çocuklar gibi ağlıyordu, atına sarılıp onu defalarca öptü.

"Bu çok güzel bir at."

Ludovic en doğrusunu yaptığını fark etti o an. Arkadaşına uzun yıllar yaşayacağı bir mutluluk hediye etmişti.

"Hadi atını yerine götür, ben de gideyim artık. Senin dinlenmen gerekiyor."

"Olmaz, hayatta bırakmam. Akşam yemeğinde bizimlesin. Hem Ali de seni görmek ister."

Ludovic gitmek isteyince Abdullah çok fazla ısrar edemedi. Ludovic gelecek cuma geleceğine söz vererek mutlu çocuğu oyuncağıyla baş başa bırakıp köpeğini de alarak oradan ayrıldı. Arkadaşına mutluluk hediye ettiği için kendisi de çok mutluydu.

Yeni İş, Hasan Usta

Aradan aylar geçmiş, Selçuklular Martyropol sınırları içinde yeni bir köprü yapımına başlamışlardı. Kesme taştan ve yuvarlak kemerli bir köprü olacaktı bu. Ludovic her ne kadar Katolik olduğu için çalıştırılmak istenmese de Abdullah'ın referansı ve ricasıyla işe kabul edilmiş ve sadece Müslümanların çalıştığı bir köprü yapımında çalışmaya başlamıştı. Bu onun için çok sıkıntı vericiydi ama başka çaresi yoktu. Gidiş için para biriktirmesi gerekiyordu. Ludovic diğer adamların kendinden memnun olmadıklarını hissediyordu. Bunun sebeplerinden biri de dâhili mücadelelerle uğraşan Eyyubi Hükümdarı el-Melikü'l-Kamil'in henüz, II. Friedrich ile anlaşarak Kudüs, Nasira ve Beytüllahm'ı haçlılara bırakmasıydı. Müslümanlar, Selahaddin Eyyubi'nin binlerce şehit vererek fethettiği bu mukaddes beldeyi onlara teslim etmesini ihanet olarak görüyorlardı ve bu da tüm Hıristiyanlardan nefret etmelerine neden oluyordu. Aralarında yaşayan birkaç Hıristiyan'ı bile diyarlarından kovmayı düşünmüşler ama şehrin ileri gelenleri, kendilerine zararı dokunmayan, dini ne olursa olsun her insanın kendi aralarında yaşayabileceğini savunmuşlardı.

Ludovic onlara hak vermiyor değildi. Müslümanlar huzur içinde yaşarken onların dünyasına kılıç sokan ve kan akıtan Hıristiyanlardı. Kendilerini dünyanın hâkimi ilan etmiş, gözü dönmüş birkaç cüppelinin sebep olduğu haçlı seferlerinin hiç bitmeyeceğini düşünerek korkuya kapılıyordu Ludovic. Bu zalim dünyanın ne sorumlusu ne de kurbanı olmak istiyordu. Sadece yaşadığı onca şeyden sonra bu dünyaya geliş amacını ve Tanrısının neden hâlâ onun yaşamasına izin verdiğini öğrenmek istiyordu. Ve tabii ki bazılarına olan borçlarını ödemek…

Sert geçen bir kışın ardından yine sıcak günleri görmek çok güzeldi. Bütün kış yatmışlar, hiçbir iş yapmamışlardı. Kapanan yollar, geçit vermeyen dağlar bu şehri daha

esrarengiz kılmış, Ludovic alışık olduğu ağır kış şartlarına rağmen burada farklı zorluklar yaşamıştı. Çünkü burada Abdullah'tan başka arkadaşı yoktu. Kış şartları onların da sık görüşmesine engel olmuş, herkes kendi kabuğuna çekilmişti. Bütün günler boyunca köpeği ile ilgilenmiş, birbirlerinden uzak kaldıkları saatleri fazlasıyla telafi etmişlerdi.

Yağan karın taşırdığı suyun üzerinde çalışmak pek de kolay olmuyordu. Belki bir ay sonra burada yarısı kadar bile su olmayacaktı ama şimdi derin suyun üzerinde çalışmaları gerekiyordu. Ludovic bundan şikâyetçi değildi aslında. Çalışmayı seviyordu. Böylece aklını kemiren çirkinliklerden uzaklaşıyor, onları bir süreliğine de olsa unutabiliyordu. Fakat burada onu zor günlerin beklediğini biliyordu. Yanında Abdullah'tan başka kimse yoktu. Kara adam ona bu konuda endişelenmemesi gerektiğini söylemişti ama yine de içi rahat değildi.

Abdullah öğle molasında yemeğini alıp yanına gelmişti. Bart da aralarında oturuyor, bir parça yiyecek vermesi için Ludovic'e bakıyordu. Ludovic yemeğinden bir parça köpeğine uzattı. Abdullah'ın hemen ardından yaşlı bir adam daha yanlarına gelip oturmak için izin istedi. Abdullah gülümseyerek adama oturmasını söyledi. Ludovic aslında beyaz ama güneşten kararmış tenli olan bu adama bakıp gülümsedi. Adam terini silip yemeğini yemeye koyuldu. Bir taraftan da konuşmaya başlamıştı.

"Delikanlı bize çok kırgın sanırım" dedi.

Ludovic sadece başını salladı, yemeğini yemeye devam etti.

"Onlara kırılma delikanlı. Elbet bir gün anlarlar bunun senin suçun olmadığını. Hiçbiri kötü değildir. Sadece hepsi yaralı o kadar."

Ludovic başını kaldırıp yaşlı adama baktı. Yaşına rağmen böyle ağır bir işte çalışıyor olması şaşırtıcıydı.

Adamın temiz bir yüzü vardı. Sıcak altında çalışmaktan, yıllarca su görmemiş toprak gibi kırık döküktü yüzü. Fakat gözlerindeki ışığı kaybetmemişti. Gülümsemeye çalıştı.

"Kimseye kırgın değilim ben" dedi sesinin tonuna dikkat ederek.

"Merak etme. Bir gün seni de aralarına alırlar elbet. Sadece zaman ver onlara."

Ludovic adamla göz göze geldi. Adam sanki ona yalvarıyor gibiydi.

"Sen kötü biri değilsin biliyorum. Öyle biri olsan Abdullah seni yanında barındırır mı?"

Ludovic'in canı yemek istemiyordu artık. Kalanını köpeğine uzattı. Abdullah da uzanıp yemeğini Bart'ın önüne döktü.

"Bu yaşlı adam dilini çok fazla tutamaz ama iyi bir adamdır" dedi Abdullah.

Yaşlı adam gülümseyince üstteki iki dişinin altın olduğunu fark etti. Bu elinden olmadan gülümsemesine neden olmuştu Ludovic'in.

"Bak gördün mü Abdullah? Onun dişlerime güleceğini söylemiştim sana" dedi yaşlı adam kahkaha atarak.

Ludovic adamın şaka anlayışına hayran olmuştu. Esprili bir adamdı. O da onlarla birlikte gülmeye başladı.

"Onun adı Hasan. Buralarda çalışan en yaşlı adam odur. Hayatı boyunca çalışmaktan başka bir şey yapmamıştır. Herkes onu çok sever. Dişlerini taktırdıktan sonra ona 'Altın Diş' demeye başladık."

Ludovic, bir Abdullah' a bir de yaşlı Hasan'a baktı.

"Bu delikanlının adı neydi?" diye sordu yaşlı adam Abdullah'a dönüp.

"Benim adım Ludovic."

Adam suratını buruşturdu.

"Amma zor adın varmış delikanlı. Neyse yavaş yavaş öğreneceğiz artık, ne yapalım?"

Ludovic gülümserken adam yerinden kalktı.

"Ben biraz da diğerlerine bakayım. Hoşça kal delikanlı. Adın her neyse işte."

Adamın arkasından baktılar. Ludovic hâlâ gülümsediğini fark etti. Abdullah Bart'ın başını okşamaya başladı.

"Yaşı altmışı geçmiş olmalı dedi Ludovic. Hâlâ iyi dayanıyor."

"Evet, altmışı devirdi, dedi Abdullah. Bildik bileli taş işinde çalışır. Ailesinden kalan büyük bir arazisi ve evi var. Dişlerini de herkes zengin olduğunu bilsin diye altın yaptırdı."

"Ailesi var mı?"

Abdullah alnını silip ilerideki tepeleri gösterdi.

"Şu tepenin ardındaki vadide oturuyor. Bir karısı var. Onu karılığa kabul ettiğinden beri kadının yüzünü kimse görmedi."

"Neden? Bu adam samimi bir adama benziyor."

Abdullah başını onaylarcasına salladı.

"Evet ama aşırı kıskanç bir adamdır. Yıllar önce, kervanın biri saldırıya uğradı dağlarda. Haydutlar herkesi öldürdüler. Bir tek küçük bir kız kaldı. Onu bulduklarında açlıktan ölmek üzereydi. Hasan sahip çıktı ona, kızı evine aldı, ona baktı büyüyünce ev işlerine yardım eder diye. Sonra kız büyüyüp güzel bir kadın olunca kendine eş olarak aldı. Kimseyi evine kabul etmez, karısını alıp kimseye de gitmez. Öyle garip bir adam işte. Ama iş arkadaşlarını çok sever. Herkes de onu sever."

"Garip. Hiç böyle bir şey duymamıştım" dedi Ludovic.

Birlikte kalkıp çalışmaya devam ettiler. Akşamüzeri ayrılma vakti geldiğinde birlikte Ludovic'in kaldığı barakanın önüne geldiler. Abdullah atını orada gölgeye bağlıyordu her sabah. Evi buraya çok uzaktı, sabahın erken saatinde yürüyerek gelmesi nerdeyse imkânsızdı. Arkadaşının hediyesinden son derece mutluydu. Abdullah atına binerken Ludovic'i davet etti.

"Bu akşam yemeği bizde yiyelim."

Barakanın önündeki eski koltuğa uzanıp köpeğini sevmeye başladı. Hep öyle yapıyordu. Saatlerce batan güneşin altında uzanıyor, bütün kış hasret kaldığı güneşin tadını çıkarıyordu.

"Belki başka zaman. Biraz dinlenmek istiyorum."

Abdullah kızıl atını sürerken geri döndü ve güneşinin önünde durdu. Ludovic gözünü açıp arkadaşına baktı.

"Bu cuma bizdesin, unutmadın değil mi?"

Ludovic merakla baktı arkadaşına.

"Yeğeninin mevlidi var ya. Kadınlar bir sürü yiyecek hazırlayacak. Ali de seni görmek ister."

Abdullah uzaklaştıktan sonra Ludovic düşüncelere daldı. Aslında gitmek istemiyordu. Abdullah iyi arkadaşıydı ama orada gördüğü mutluluk tablosu yüreğine saplı bir hançer gibi acı veriyordu. Ali'nin bir oğlu olmuştu. Abdullah'ın onca ısrarlarına rağmen henüz bebeği görmemişti. Hep bir şeyleri bahane edip kaçıyordu. Fakat nereye kadar kaçacaktı? Abdullah tek dostuydu ve onu, bu mutlu günlerinde yanında görmek istiyordu. Kaçınılmazın olması gerekiyordu ve olacaktı. Gidecek ve onlara iyi dileklerini sunacaktı. Arkadaşı için…

Cumanın gelmemesini dilerken ne çabuk gelivermişti. Güzel giyindi, Bart' ı da yanına alıp uzun yürüyüş için yola koyuldu. Tanrı'ya kendisine güç vermesi için dua ediyordu. Yolun uzun sürmesi için elinden geldiğince yavaş yürüyor, Bart ilerledikten sonra onu beklemek zorunda kalıyordu.

Çocuklar karşılamıştı onu kapıda. İçeri girdiğinde Ali gülümseyerek yanına gelip sarılmış onu özlediğini söylemişti. Sonra izin isteyerek karısının yanına gitmesi gerektiğini ve onlara daha sonra katılacağını söyleyerek ayrıldı yanından. Birkaç kişi kalmıştı Abdullah'ın evinde dışarıdan gelen. Kadınlarla selamlaştıktan sonra erkeklerle birlikte dışarı çıktı. Kadınlar bahçede büyük bir ziyafet sofrası hazırlamışlardı. Ludovic etrafa bir göz attı. Nermin'in anne ve babası da çok mutlu görünüyorlardı. Onların mevlide gelmiş olmalarına şaşırmıştı aslında. Onlar Süryaniydi çünkü. Fakat sonra düşününce ne kadar saçma olduğuna karar verdi. Tabii ki çocuklarının en mutlu günlerinde yanlarında olacaklardı. Yanlarına yaklaşıp kadına selam verip Yuhano'ya döndü.

"Böyle törenler olmasa hiç görüşemeyeceğiz" dedi elini uzatarak Yuhano. Tokalaştılar.

"Yaşamak için çalışmak zorundayız, biliyorsunuz. Para biriktirmem lazım" diye cevap verdi Ludovic göz kırparak.

Bir süre günlük hayattan konuşup ayrıldılar. Ludovic merakla etrafına göz gezdirdi. Yaşlı Ortodoks çocuklarla ilgileniyordu. Çocukların ondan korkmaması Ludovic'i hayretler içinde bırakmıştı. Yaşlı Hasan da orada kalanlardandı. Abdullah onu karşıladıktan sonra diğer misafirlerle ilgilenmeye devam ediyordu. Bahçenin bir köşesine gidip olanları daha uzaktan izlemeye çalıştı. Herkes çok mutlu ve huzurluydu. Kudüs'ün Haçlıların eline geçmiş olması bile şu anki mutluluğa gölge düşürememişti. Evin yeni üyesi hepsini çok mutlu etmişti. Önemli olan ailenin bir arada ve sağlıklı olmasıydı. Geri kalanı ikinci sıradaydı. Abdullah yaklaşıp yanında durdu. Aynı tabloya gururla ve mutlulukla bakıyordu.

"Çok güzel bir ailen var Abdullah. Yüce Tanrı hepinizi kötülüklerden korusun."

"Seni de arkadaşım. Seni de…"

Ludovic bugünü mümkün olduğunca çabuk bitirmek istiyordu.

"Senin torun nerde bakalım?" diye sordu.

"Öyle çok uyuyor ki… Birazdan uyanır."

Abdullah bütün erkekleri masaya davet etti. Başlamadan önce Abdullah bir dua etmek istediğini söyledi. Hepsi ellerini masanın kenarına koyup insanın içine kadar işleyen duayı dinlediler. Sonra hep birlikte güzel yemeklerden yemeye başladılar.

"Geçen seferki gibi fazla kaçırma" dedi Ludovic gülümseyerek.

Altın Diş söze karıştı.

"Merak etme Lo…do… Senin adını hâlâ öğrenemedim delikanlı. Neydi?"

Ludovic adını söyledi. Hasan tekrar etmeye çalıştı ama beceremedi. Hepsi onun bu haline çok güldüler. Biraz sonra Ali katıldı onlara. Son derece mutlu görünüyordu. Ludovic onu tebrik edip nasıl bir duygu olduğunu sordu.

"İnanamıyorum" dedi Ali. "Hâlâ baba olduğuma inanamıyorum. O kadar tuhaf geliyor ki…"

Ali dakikalarca susmadı. Anlattı, anlattı. Onu susturmak babasına düşmüştü.

"Oğlum sadece bir soru sordular sana. Sen on soruya cevap veriyorsun. İnsanları sıkma bu kadar."

Recep Usta da uzanıp Ali'nin omzunu sıvazladı.

"Dokunmayın Ali'me, tabii ki anlatacak. Ondan mutlusu yok şimdi."

Evet, Ali çok mutluydu. Ondan daha mutlusu yoktu. Ludovic bir de kendine baktı aynada. Acaba kendisi de mutlu olabilecek miydi? Ali'ye öyle imreniyordu ki… Keşke onun yerinde olabilseydi. Keşke hayatı daha farklı yaşayabilseydi.

Yemekten sonra herkes bir yerlere dağıldı. Abdullah birkaç arkadaşına atını gösteriyordu. O arada Ali'nin ona seslendiğini duydu. Dönüp baktığında onu kucağında oğluyla gelirken gördü. Kollarında minik bir bez kümesi vardı sanki.

"Uyandı oğlum. Biraz kucağına almak ister misin?"

Ludovic daha cevap vermeden bebeği onun kollarına bıraktı. Ludovic beyaz kumaşlar arasında görünen minik yüze baktı. Kapkaraydı, gözleri zor seçiliyordu ama öyle küçük ve sevimliydi ki… Yüreğinin sıkıştığını hissetti birden. O kadar küçük değildi ama Peter geldi aklına. Rüyalarında Sophie ona "Beni oğlumla yalnız bıraktın" diyordu hep. İçinde kanayan bir yara vardı sanki. Nefesi kesilmedikçe kanamaya devam edecek bir yaraydı bu… Yaptıklarından sonra pişmanlığı da fayda etmiyordu artık. Uzun bir süre kollarındaki bebeğe baktı, kendisi de bir aile kurmak ve mutlu olmak istiyordu. Mutluluk herkes gibi onun da hakkı olmalıydı. Hatalarının ömür boyu ardından gelip ona engel olmasını istemiyordu. Bir eşi ve çocukları olsun istiyordu. Hayatı boyunca kaçarak değil kendi evinde kendi ailesi ile yaşamak istiyordu. Abdullah'ınki gibi bir evi ve ailesi olsun istiyordu. Arkadaşının gür sesi onu düşüncelerinden sıyırdı.

"Demek ufaklık sana kaldı?"

Ludovic bebeği dedesinin kollarına bıraktı.

"Ne oldu? Çok hüzünlü görünüyorsun?"

Ludovic bebeği göstererek gülümsemeye çalıştı.

"Çok güzel bir bebek."

Abdullah bebeğe bakarak kahkaha attı.

"Evet öyle. Aramızda kalsın ama hâlâ yüzünü seçemiyorum, yaşlanıyorum galiba." dedi.

Birlikte güldüler. Ludovic ondan ayrılmak için izin istedi.

"Ne acelen var. Daha tatlı yiyeceğiz. Hanımlar bir sürü tatlı hazırladı" dedi Abdullah.

Ludovic ısrarcı davranınca Abdullah ona biraz beklemesini söyledi. Bebeği Ali'ye verip içeri girdi. Birkaç dakika sonra elinde büyük bir torba ile geri döndü.

"Bunların tadına bakmazsan üzülürüm."

Ludovic teşekkür ederek herkesle vedalaştı. En son Ali ile sarıldılar. Ali'yi tekrar tebrik etti ve onlar için dua edeceğini söyledi.

Oradan hızlı adımlarla ayrıldı. Bart son derece mutlu görünüyordu. Fazla yediği de şişkin karnından belli oluyordu.

"Bir daha buraya gelmeyeceksin benimle" dedi köpeğe kızarak.

Köpek hatasını bilir gibi mırıldandı.

"Seni disipline sokmak lazım. Yoksa şişko bir köpek olacaksın. Şu haline bak."

Bart başını eğerek sahibinin yanında sessizce yürümeye devam etti.

Abdullah o kadar çok yiyecek koymuştu ki onun için, bununla birkaç gün idare edebilirlerdi. Akşamüzeri köpeğini de yanına alarak dinlenmeye çekildi. Hiçbir şey düşünmeden sadece dinlenmek istiyordu.

Bütün gece boyunca düşüncelerine düşünceler ekledi, hayallerine hayal… Ama sonunda hep tepe taklak yüzüstü düştü. Uyumaya çalıştıkça gözleri daha çok açılıyor, direniyorlardı. Bir ara kalkıp kendi hazırladığı uyku getirici ilaçtan almayı düşündü ama vazgeçti. Sabah erken kalkması gerekiyordu. Çok geç olmuştu. İlaç alırsa öğlene kadar uyuması işten bile değildi.

Kaza

Abdullah ile ara vermiş, muhabbet ediyorlardı. Köprü için kullanılacak yeni taşlar getirilmişti. Onların

indirilmesini bekliyorlardı. Yürekleri ağza getiren bir çığlık duydular. Bağrışmalar, koşuşturmacalar arasında ne olduğunu anlamak için kalkıp kalabalığa doğru yürüdüler. Bütün adamlar bir halka oluşturmuş bağırıyorlardı. Biri "Ölmüş, ölmüş!" diye bağırınca Abdullah kalabalığı yararak ortaya daldı. Ludovic de onu takip etti. Yere eğilmiş birkaç adam kalkıp onlara yer verdi.

"Bacağı kayalardan birinin altında kalmış. Nefes almıyor, ölmüş" dedi biri.

Gördükleri manzara korkunçtu. Yaşlı Hasan yerde yatıyordu. Yüzü kireç gibi olmuştu. Belinden aşağısı kana bulanmıştı. Sol bacağındaki kemik kırılmış ve etini parçalayarak dışarı fırlamıştı. Adam ölü gibi yatıyordu. Abdullah başına çömelip kulağını adamın ağzına dayadı.

"Çok hafif ama nefes alıyor" dedi.

"Kalk bir de ben bakayım" dedi Ludovic Abdullah'ı çekerek.

Kara adam ve diğerlerinin şaşkın bakışları altında eğilip adamı kontrol etti.

"Evet, yaşıyor" dedi. "Biri acele doktor çağırsın."

Adamlardan biri ümitsizce elini sallayıp oradan uzaklaştı.

"Doktor iki gün önce ayrıldı buradan. Dönmesi de en az bir hafta sürer."

Bir diğeri de söze karıştı.

"Zaten bu adamın bu halde yaşaması bir dakika sürer. Bırakın da bari rahat rahat ölsün."

Ludovic onunla arkadaş olmaya çalışan bu yaşlı ihtiyarı kaderine terk edemezdi. Abdullah'a döndü.

"Bana birkaç uzun tahta bulun. Bacağını saralım."

Bir adam dediğini yapmak için oradan ayrılırken Abdullah yanına çömeldi.

"Sen anlar mısın bu işlerden?"

"Bana bir tas su getirin biriniz!" diye bağırdı. "Abdullah onu buradan kaldırıp düz bir yere yatırmamız lazım. Söyle adamlara acele etsinler."

Adamlardan biri tahta parçaları getirmişti, diğeri de su. Ludovic gömleğini çıkarıp büyük parçalara ayırırken Abdullah'ın gömleğini de istedi. Adamın kasığına yakın yerden bacağını sarıp arasına bir tahta sıkıştırdı ve iyice sıktı. Bu kan akışını durduracaktı. Önce yavaş hareketlerle yaşlı adamın bacağını temizledi.

"Bacağını bağlamamız lazım. Birkaç kişi yardım etsin. Siz ikiniz onu başından ve omuzlarından sıkıca tutacaksınız. Ne olursa olsun bırakmayın."

Adamlar başını sallayıp dediğini yaptılar.

"Sizler de ben kemiği düzeltirken bacağını yere doğru iteceksiniz. Ben bacağı bağlayacağım."

Adamlar önce birbirlerine sonra Abdullah'a baktılar. Abdullah onlara bağırdı.

"Ne deniliyorsa onu yapın. Başka çaremiz mi var?"

Ludovic Abdullah'a endişe dolu gözlerle baktı.

"Başında dur. Birazdan geleceğim. Sakın ölmesine izin verme."

Yerinden kalkıp koşarak barakasına girdi ve kapıyı kapattı. Ludovic bütün torbalarını tahta masasının üzerine boşalttı. Yanında getirdiği yapraklar ve otları karıştırdı. İçlerinde işe yarayan bir şeyler olmalıydı. Adamın bacağının iltihap kapmasını önlemeleri gerekiyordu. Bu şekilde daha fazla dayanamazdı. Bütün otları ve yaprakları inceledi. Buraya gelirken yolculukları sırasında bildiği otları ve yaprakları da toplamış ve kurutmuştu. Hepsini ayırdı ve içlerinden birkaçını seçti.

"İşte bunlar" diye mırıldandı kendi kendine.

Bir tasın içinde hepsini dövüp bulamaç yaptı ve dışarı çıktı. Adamların hepsi toplanmış aralarında konuşuyorlardı. Ludovic'in geldiğini görünce sustular. Yaralı adamın yanında dizlerinin üzerine çöktü. Hazırladığı bütün bulamacı bacağının üzerine boşaltıp dikkatlice kesiğin üzerine ve etrafına sürdü ve Abdullah'a seslendi.

"Bacağı sarmama yardım et."

Abdullah'ın gömleğini uzun şeritler halinde yırttı. Tahtalara uzandı. Bütün adamlara baktı. Hepsinin aynı anda hareket etmeleri gerekiyordu.

"Üç deyince. Bir, iki, üç."

İki adam bacağı dizinden ve ayağından bastırırken kemiğin yerine oturduğunu duydular, Ludovic ile Abdullah tahtalarla destek yapıp bacağı sardılar. Yaşlı adamın acıdan sarsılan bedeni, kendini tutmaya çalışan adamların kuvveti altında titredi, titredi ve durdu. Kemiği yerine oturtup bacağı iyice sardılar. Artık kımıldamasına imkân yoktu. Ludovic, adamın kasığını sıkıştırdığı tahtayı çekerek bacağı rahatlattı.

"Onu içeri taşıyıp serin tutmamız lazım."

Hemen tahtaları birbirine çakarak küçük bir sedye yaptılar birlikte. Sonra adamı sarsmamaya çalışarak sedyeye aldılar ve Ludovic'in barakasına taşıdılar. Adamı yatağa yatırıp başını yükselttiler.

"Bekleyeceğiz, dua edelim de iltihap kapmasın" dedi Ludovic.

Adamlardan biri onun omzunu sıvazladı.

"Sağol delikanlı. Sen olmasan…"

Ludovic başını çevirip adama baktı.

"Durun hele. Henüz bir şey yapmış sayılmayız. Yaşasa bile büyük ihtimalle bacağını kaybedebilir."

"Olsun. Sen olmasan çoktan ölmüştü Hasan."

Herkes hep bir ağızdan ona teşekkür etti. Ludovic, adamın nabzını kontrol edip hâlâ nefes aldığından emin oldu. Kanaması da nerdeyse durmuştu. Bu iyiye işaretti. Üzerine yeni bir gömlek giydi ve Abdullah'ın merak ve kuşku dolu bakışları altında dışarı çıkıp bodur bir ağacın altına oturdu. Adamlar da kapının önünde bir araya gelip konuşmaya başladılar.

"Gördünüz mü suçladığınız adamı? Hepinizden daha iyi bir adam o. Utanın, utanın" diye bağırıyordu kalabalığa Abdullah.

Ludovic, yaşlı adamın iyileşmesi için dua etti Tanrısına. Diğerleri Abdullah ile birlikte yanına gelip karşısında durdular.

"Sana bir özür borcumuz var" dedi birisi.

"Sana kötü davrandık, umarız bizi affedersin" dedi bir diğeri.

Kalabalık hep bir ağızdan ondan özür diledi. Ludovic kalabalığa bakarak endişeyle gülümsedi.

"Önemli değil arkadaşlar. Ben sizi anlıyorum" dedi.

Sırayla onunla tokalaşıp teşekkür ettiler. Diğerleri kalan işlere devam etmek için oradan ayrılırken Abdullah yanına oturdu.

"İyi işti."

Ludovic endişeli gözlerle baktı arkadaşına.

"Bilemiyorum, durumu gerçekten çok kötü. Doktorun olmaması çok kötü oldu. Umarım kangren olmaz."

Abdullah iyice yerleşip bacaklarını uzattı. Üzerindeki atleti terden sırılsıklam olmuştu.

"Ben sormadan anlatacak mısın?" dedi Abdullah.

"Neyi?"

"Sen sıradan bir adam değilsin, bu belli oluyor. Şu ihtiyara yaptıklarına bir baksana. Yoksa doktor falan mısın?"

Ludovic arkadaşına bakarak acı bir şekilde gülümsedi.

"Keşke olsaydım."

"Öyleyse nesin Ludovic? Seninle ilgili hiçbir şey bilmiyorum. Seni tanımıyorum, kim olduğunu, niye buralara geldiğini bilmiyorum. Sonra her şeyden anlayan bir adam gibi yaşlı Hasan'ın hayatını kurtarıyorsun."

Ludovic söze karıştı.

"Henüz kurtulmadı."

"Hadi anlat artık, seni dinliyorum."

Ludovic bir gün bunun olacağını biliyordu ama bu kadar yakın zamanda beklemiyordu. Daha ne kadar kaçabilirdi ki geçmişinden? Arkadaşından ne kadar süre kaçabilirdi? Abdullah merak etmekte haklıydı. Ona evini açmıştı, onun en iyi arkadaşı olmuştu. Onu tanımak en doğal hakkıydı. Anlatacaklarına vereceği tepkiden korkuyordu Ludovic. Arkadaşını kaybedebilirdi.

"Uzaktan uzağa sevdiğim bir kız vardı. İşlemediği bir suç için Inquisition mahkemesi tarafından ölüme mahkûm edildi" diye başladı söze. Dudaklarının titremesine engel olamadı. İşte başlıyordu. Abdullah duyduklarına inanamamıştı. Bir şeyler söyleyecekti ki Ludovic onu susturdu. Anlatacaksa hemen anlatmalıydı, bir daha bu gücü bulamayabilirdi. Gömleğinin eteğiyle yüzünü silip devam etti.

"Maria okuma yazma bilmezdi ama onu bir kitabı öperken gördükleri için mahkeme tarafından yargılandı. Sonra da kasabanın ortasında kurulan bir çarmıha gerilerek yakıldı."

Abdullah kara gözleri kocaman açılmış, şaşkınlıkla arkadaşına bakıyordu. Ludovic bunun bir an önce bitmesini istiyordu. Abdullah dudaklarının arasında bir şeyler fısıldayarak arkadaşına sarıldı.

"Çok üzgünüm dostum" dedi.

"Onu kurtarmak istedim ama yapamadım. O kadar zayıftım ki… O günahsızı kurtarabilmek için birkaç asker öldürdüm."

Kısa bir süre durdu. Abdullah'ın ne tepki vereceğini merak ediyordu. Kara adam hiçbir şey söylemedi.

"Beni yakalayıp bütün kemiklerim kırılıncaya kadar dövdüler. Sonra dağlara götürüp canlı canlı toprağa gömdüler. Dev fareler boynumu, omuzlarımı parça parça etti. Bart'ın sahibi olan yaşlı bir hancı ve mahkemeden bir arkadaşım beni neredeyse ölmek üzere iken buldular."

Abdullah uzanıp ensesindeki izlere baktı.

"Bunlar onlardan kalan izler mi?" diye sordu.

Ludovic başını sallayıp gözlerini sildi. Gülümsemeye çalıştı ama yapamadı. Arkadaşının yüzüne bakacak cesareti yoktu. Kara adamın ağzı mühürlenmişti sanki. Şaşkınlık ve dehşetle arkadaşını dinliyordu.

"Bu hale nasıl geldin? Çok sağlıklı görünüyorsun."

Ludovic yumruklarını sıkıp dizlerine vurdu birkaç kere.

"Yaşlı Harry ve arkadaşım Henry aylarca dağlardaki bir mağarada bana baktılar. Kendimi toparlamam bir yıldan fazla sürdü. Yaraların nasıl iyileşeceğini, kemiklerin nasıl kaynatılacağını bana Harry öğretti."

"Ona ne oldu? Bart neden senin yanında?"

"Onu, beni yaşatmayı başardığını öğrendikleri için öldürdüler. Bart'ı onun yanında yaralı buldum. Sonra Bart ile birlikte dağların daha yükseklerine çıkıp saklandık."

Abdullah başını salladı iki yana. "Anlattıklarına inanamıyorum arkadaşım" dedi. "Sen neler yaşamışsın böyle." Yüzü bembeyaz olmuştu.

"Keşke kâbus görmüş olsam da uyansam. Başka bir şey istemezdim yüce Tanrı'dan."

"Peki, nasıl yaşadın dağlarda, tek başına?"

"Avladığım hayvanların kürklerini ve derilerini satarak para kazandım. Askerlerin beni bulmalarına ramak kala bir gemiye binip ayrıldım oradan. Dalgaların beni sürüklediği yere kadar gittim. Ve şimdi buradayım işte."

"Peki, arkadaşına ne oldu? Henry'ye… Ona ne oldu?"

"O hayatta kalmayı başardı. Kimse onun bana yardım edeceğine inanmazdı. Zaten mahkemede bana inanan bir o vardı."

Dudağını ısırdı Ludovic. Yanlış kelimeler kullanmıştı. Abdullah'ın kuşkulu bakışlarını yakalayınca bakışlarını kaçırdı.

"Ne demek istedin? Sen ne iş yapıyordun Fransa'da?" diye sordu kara adam.

Ludovic merhamet ister gibi baktı arkadaşına. Abdullah sorusunu tekrar etti. Sesi daha sertti.

"Ben mahkemede savcıydım" dedi titreyen bir sesle.

Abdullah arkadaşından uzaklaşıp gözlerinin içine baktı.

"Yani sen rahip misin?"

Ludovic bakışlarını kaçırıp cevap verdi.

"Önceden rahiptim. Mahkeme başkanı Maria'yı kurtarmak istediğimi fark edince işimden atıldım ve mahkemeye karşı geldiğim için aforoz edildim."

Ludovic acı bir şekilde gülümsedi. "Daha acısı ne biliyor musun Abdullah?"

Abdullah merakla baktı arkadaşına.

"Olaydan bir yıl sonra Maria, kardinal tarafından azize ilan edildi. Güzel Maria, masum, tertemiz…" Tutmaya çalıştığı hıçkırıklar döküldü boğazından, ağlamaya başladı. Yıllarca içinde biriktirdiği isyanı bir kez daha su üstüne çıktı ve ağladı Ludovic. Kara adamın da gözleri dolu dolu oldu ve arkadaşına sarıldı. Birlikte ağlamaya devam ettiler.

"Onun için hiçbir şey yapamadım. Onu kurtaramadım."

"En azından denemişsin. Eminim daha iyisini yapabilmek imkânsızın da ötesinde bir şey olurdu Ludovic. İnan çok şaşkın ve üzgünüm. Kendi halkının sana bunları yaptığına inanamıyorum. Kendini çok kötü hissediyor olmalısın. Ama sakın kendini suçlama. Bu olanların her biri alnımıza teker teker yazılmıştır zaten."

Ludovic ne demek istediğini sordu, anlamamıştı çünkü.

"Yani, bu kader. Bazen ne kadar da çırpınsan önüne geçemez, değiştiremezsin."

Biraz rahatlamıştı sanki Abdullah'ın söyledikleriyle. Artık kara arkadaşı her şeyi biliyordu. Doğrulup gözlerini sildi. Birkaç kişi uzakta onlara bakıyordu. İnsanların dikkatini böyle çekmek hoşuna gitmemişti Ludovic'in.

"Bunlar aramızda kalsın" dedi arkadaşına.

Kara adam gülümsemeye çalıştı ama yüzü hâlâ bembeyazdı.

"Benden sır çıkmaz." Sonra arkadaşının sırtını sıvazladı. "Sen de kendini toparla artık. Bak yeni bir hayatın var. Geçmişi geçmişte bırakıp kalan hayatını iyi yaşamalısın. Allah bütün kullarını sınarken seni de böyle sınamış."

"Adamlar bizi izliyor."

Abdullah yerinden kalktı.

"Konuşmaya dalınca onları unuttuk. Ben onların yanına döneyim, meraklanmaya başlamışlardır. Seninle sonra devam ederiz. Şimdi biraz dinlen istersen."

Giderken geri dönüp arkadaşına minnetle baktı.

"Bak, buraya gelmesen Hasan çoktan ölmüş olacaktı. Bu da kader… Yüce Rabbim seni buralara bunun için getirtmiştir belki de. Demek ki her işte bir sebep ve hayır vardır."

Abdullah uzaklaşırken son söyledikleri kafasına takıldı Ludovic'in. Acaba gerçekten böyle mi düşünüyordu,

yoksa sadece onu teselli mi etmek istemişti? Derin bir nefes alıp yaşadıklarını ve bugün yaşananları düşündü. Kendisini çook çaresiz ve bitmiş hissediyordu. Yaşamaktan yorulmuş, umudunu yitirmiş, sadece nefes alıp veren bir canlı gibi hissediyordu kendini. Kendi diyarından buralara kadar sürüklenmesi gerçekten kader miydi? Yoksa daha iyi bir kaderi, başarısızlıklarıyla kendisi mi değiştirmişti? Aklından her şeyi silmek, bomboş bir şey olmak istiyordu. Gözlerini kapatıp uyumak ve uyanmamak istiyordu. Öyle de yaptı.

Karmaşık şekillerin arasında bocalarken Abdullah'ın sesiyle irkildi, onu sert bir şekilde dürtüyordu. Gözlerini açıp neler olduğunu hatırlamaya çalıştı.

"Güneşin altında uyunur mu kardeşim? Kızaracaksın burada?"

Ne kadar uyumuştu bilmiyordu ama çok olmadığı kesindi. Öyle ya yoksa bu kızgın güneşin altında kavrulmuş olması işten bile değildi.

"İçim geçmiş" dedi gerinerek. Kalkıp etrafına göz gezdirdi.

"Gelen giden var mı?"

"Allah'tan yok. Hepimiz işi aksattık bugün. Farkına varılırsa canımıza okurlar" dedi Abdullah.

"Hasan'a baktınız mı?"

"Hâlâ nefes alıyor. Kanaması da yok."

Ludovic barakasına doğru yürürken Abdullah ona eşlik etti.

"Çok kan kaybetti. Onu güçlü tutmamız lazım."

"Nasıl yapacağız bunu? Yiyecek, içecek durumda değil ki…"

"Ben de bilmiyorum ama biraz düşünmem lazım."

Birlikte içeri girdiler. Ludovic adama baktı yakından. Bacağını inceledi. Yüzünde minik minik ter damlacıkları birikmişti.

"Ateşi çıkmış. Dikkatli olmalıyız. Bu gece burada kalsın da yarın ne yapacağımıza bakalım."

"Öyleyse sen bize gelirsin. Hasan yarına kadar uyanmaz nasıl olsa."

Ludovic başını salladı.

"Olmaz, kalıp başında beklemem lazım."

"Burada daha bir sürü adam var. Uyanırsa onlar onu duyar."

"Evet, ama ne yapacaklarını bilemezler. Ateşi daha da yükselebilir. Onu kaldırmaya çalışabilirler. O zaman her şey daha kötü olur. Birinin onunla ilgilenmesi lazım."

Abdullah ümitsizce elini salladı.

"Nasıl biliyorsan öyle yap. Elimden bir şey gelebilse…"

Ludovic gülümseyip onu cesaretlendirmeye çalıştı.

"Ben onunla ilgilenirim, merak etme. Bazen adamın fazlası da zarar olabilir."

Abdullah arkadaşına sarılıp sırtını sıvazladı.

"Sen çok iyi bir adamsın. Allah senden razı olsun."

Barakadan çıkarken Ludovic sirkeli su hazırlayıp onunla ıslattığı bezleri adamın alnına ve kol altlarına koydu. Bu onun ateşini düşürmeye yardım ederdi.

Bütün gece adamın başında beklemiş, neredeyse hiç uyumamıştı. Ateşini düşürmeye çalışmış ama yeterli olamamıştı. Kaldığı yer havadar değildi aslında, çok temiz de sayılmazdı. Onu daha iyi bir yere taşımaları gerekecekti.

Gece yaşadığı esrarengiz olay kafasını kurcalamaya devam ediyordu. Gecenin ilerleyen saatlerinde herkes işin yorgunluğuyla uykuya dalmışken Ludovic nefes almak için dışarı çıkmıştı. Tepelerin üzerinde ay ışığı altında hareketsiz duran bir siluet görmüştü. Hayal mi yoksa gerçek mi olduğuna karar veremeden kaybolmuş, bu yüzden

Ludovic fazlasıyla yorgun olduğuna inanmıştı. Sabah kalktığında aklına ilk gelen, siluetin yaşlı Hasan'ın karısına ait olabileceğiydi. Kocası eve gelmediği için merak etmiş ve aramaya çıkmıştı belki de. Sonra bu fikrinden vazgeçti. Herhalde o olsaydı buraya kadar gelirdi diye düşündü.

Doğan güneşle birlikte işbaşı yapmadan önce bütün adamlar ona Hasan'ı sorunca o da gerçeği saklamayıp kritik olduğunu söyledi. Abdullah atını bağlarken Ludovic ona içeri gelmesini işaret etti. Abdullah içeri girip kapıyı ardından kapattı.

"Durum nedir?" diye sordu.

Ludovic umutsuz bakışlarla baktı arkadaşına.

"Ateşi şimdilik kontrol altında ama onu daha iyi bir yere taşımamız lazım. Burası havasız ve yeterince temiz değil."

Birden duydukları inilti ile irkildiler. Yaşlı Hasan'a döndüler. Hasan kendine geliyor gibiydi, iniltilerin arasında mırıldandığını duydu Ludovic. Eğilip kulağını ağzına yaklaştırdı.

"Bir şey söylüyor ama anlamıyorum."

Abdullah hemen adamın yanına oturup elini tuttu.

"Hasan biz senin yanındayız. Merak etme, iyileşeceksin" dedi.

Yaralı adamın iniltileri artmaya başlayınca Abdullah onun söylediklerini anlamaya çalıştı. Adamı biraz dinledikten sonra yüzü bembeyaz oldu. Endişeli bakışlarla arkadaşına baktı.

"Ne diyor?" diye sordu Ludovic.

"Öleceksem evimde öleyim. Beni evime götürün diyor" dedi Abdullah.

Abdullah arkadaşının elini sıkıca kavrayıp onu teselli etmeye ve cesaretlendirmeye çalıştı.

"Merak etme Hasan. Yakında doktor burada olur. Sen ölmeyeceksin."

Ludovic kara adamı omzundan kavradı.

"Seni duyamaz Abdullah. Yine uyudu."

Birlikte dışarı çıktılar. Abdullah korkuyordu.

"Onun için bir şeyler yapamaz mıyız?" diye sordu.

"Şu anda başka bir şey yapamayız. Doktor gelinceye kadar ateşini sabit tutabilirsek ne âlâ."

"İhtiyarın bu şekilde öleceği aklıma bile gelmezdi."

Dudakları titriyordu kara adamın. Gözleri dolu dolu oldu. Ludovic onu ümitlendirmek istemiyordu. Adamın durumu gerçekten ağırdı. Çok kan kaybetmişti.

"Dua edelim de doktor bir an önce gelsin" dedi Ludovic.

Kısa süren sessizlikten sonra Abdullah onu bir kenara çekti.

"Onun son dileğini yerine getirmeliyiz. Onu evine götürelim. Eğer burada ölürse artık huzur bulamam."

Ludovic buna hayır diyemezdi. Adamın daha temiz şartlarda bakılması gerekiyordu. Hem götürürlerse karısı onunla ilgilenebilirdi.

"Akşam işten biraz erken çıkıp sen götürür müsün? Senden başka kimseye güvenemem. Hem ne yapılması gerektiğini sen biliyorsun."

"Olur götürürüm. Ama orayı nasıl bulacağım?"

"Şu tepenin ardındaki vadide. Başka ev yok zaten tepenin ardında" diye işaret ederek gösterdi Ludovic'e.

Fatıma

Akşamüzeri Abdullah onu idare edeceğini söyledi. Daha önce hazırlanmış sedyeye yaşlı adamı yatırıp Abdullah'ın atının arkasına bağladılar. Ludovic yanına birkaç

ilacını da alıp yola koyuldu. Yaşlı adamı evine teslim edecek, eşine ilaçları verecek ve geri dönecekti. Atı ağır ağır yürütüyor, yaşlı adamın ağrılarının artmaması için elinden gelen çabayı ve bilgiyi kullanıyordu. Abdullah'ın tarif ettiği yöne sürdü atı. Uzaktı, hem de tahmin edemediği kadar uzaktı. Atın yavaş gidişi de mesafeyi oldukça uzatmıştı. Güneş tepelerin ardında alçalmaya başladığında tepeye varmıştı Ludovic. Elini gözlerine siper ederek vadiye göz attı. Birkaç kilometre ileride büyük bir bahçe içinde büyük bir ev gördü. Orası olmalıydı, etrafta başka ev yoktu. Atı aşağıya doğru sürerken yaşlı adamın sarsıntıdan daha fazla ağrı duymaması için sedyeye de destek veriyordu. Gün batarken eve varmışlardı. Çift kanatlı tahta bahçe kapısını zorladı ama açılmadı. Var gücüyle seslendi içeriye doğru. Kısa bir süre hareket fark etmeyince tekrar seslendi kapının açılması için.

"Açın kapıyı. Hasan yaralı, onu getirdim."

Kısa bir süre sonra kapı ardına kadar açıldı ama Ludovic kimin açtığını fark edemedi. Atı yedeğine alarak kapıdan içeri girdi.

"Hasan Usta yaralandı. Durumu ciddi. Onu hemen yatırmamız lazım" dedi.

Kapıyı açan eşiydi ve hemen adamın başına doğru eğilerek ona bakmaya çalıştı ancak Ludovic acele ediyordu.

"Ne oldu?" diye sordu kadın.

Kalın ama zarif bir sesi vardı.

"Bacağı kayanın altında kaldı."

Kadın herhangi bir şey söylemeden evin kapısını açtı. Sedyenin diğer tarafından tutarak adamı taşımasına yardım etti. Büyük bir yatak odasına girdiler. Son derece lüks döşenmiş bir odaydı burası. Odayı dolduran keskin ahşap kokusu, uzun süredir buranın havalandırılmadığı izlenimi veriyordu. Pencerenin önündeki büyük yatağa yatırdılar adamı sarsmamaya çalışarak. Ludovic, yaşlı Hasan'ın bacağını

kontrol ettikten sonra kadının pencereyi açmasına engel olmayarak odadan çıktı. Kuşağından çıkardığı keseyi masanın üzerine boşaltıp birkaç yaprak ayırdı. Diğerlerini tekrar kesenin içine koyarak ağzını bağladı. Gelmeden önce iltihaplanmayı engellemek için gerekli ilacını vermişti Hasan Usta'nın. Yaşlı adam çok ağrısı olduğunu mırıldanmıştı tekrar uyumadan önce.

Kadının ayak seslerini duyunca ayırdığı yaprakları işaret etti.

"Ağrısı artacak olursa bunları iki bardak suda kaynatıp ona içirin. Onu uyuşturup ağrısını dindirir."

Kadın elini uzatınca Ludovic ilk kez kadınla göz göze geldi. Daha önce fark etmemişti, kadının boyu çok uzundu. Ludovic ilk kez bu kadar yakından gördüğü siyahî kadının yüzünün kalanını gizleyen beyaz örtüsüyle tezat, uzun kirpiklerinin gölgelediği iri ve gece gibi kapkara gözlerinden bütün vücuduna akan enerjiyi fark edip anlayamadığı bir korkuya kapıldı. Kısa bir süre öylece kalakaldı.

"Doktor gelinceye kadar böyle idare edeceğiz" dedi kendini toparlayarak.

Tekrar o gözlerle birleşmeden bakışları, hızlı adımlarla ayrıldı oradan. Atına atlayıp uzaklaştı. Birden aklına takılan birçok soruyla geri dönmek istedi ama vazgeçti. Kadının evinde yiyeceği var mıydı? Veya başka bir şeye ihtiyacı olabilirdi. Abdullah'ın söylediklerinden Hasan'ın kadını hiçbir yere göndermediğini ve evin tüm ihtiyaçlarını kendisi hallettiğini hatırladı. Belki geri dönüp sormalıydı ama bir şeyler onu engelledi.

Abdullah onu bekliyordu. Atını ona verip ellerini yıkadı Ludovic.

"İlaçları bıraktım karısına" dedi kara adama.

Abdullah omzunu sıvazladı.

"Sağol. Sen olmasan ne yapardık bilmiyorum. Allah senden razı olsun."

Yanına gelen köpeğini okşamaya başladı.

"Elimizden geleni yapacağız. Ama doktorsuz ne kadar dayanır yaşlı adam, bilemiyorum."

"Allah'tan ümit kesilmez."

Kara adam uzanıp köpeği sevdi ve atına binerken arkadaşına gülümsedi.

"Yarın sabah sana birkaç parça şey vereyim de götür. Karısı perişan olmasın."

Ludovic gitmek istemediğini nasıl söyleyebilirdi arkadaşına? Yaşlı Hasan için tüm umutlarını ona bağlamışlardı. Biçare gülümsedi.

Arkadaşı uzaklaşırken ardından baktı uzun süre. Allah'a inancı tam olan bu adama saygı duyuyordu. Ludovic onun için bir şeyler yapabilmenin mutluluğunu yaşıyordu. Neden sonra aklını başından alan kara gözleri hatırladı. Gece gibi karanlık ve gizemli gözler… Korku ve çaresizlik dolu gözlerde henüz isim veremediği başka bir şey de yakalamıştı Ludovic.

Gecenin sessiz karanlığında uykularını bölen düşünceleri hep onunla son bulur olmuştu. İçinde büyüyen korkunun nedenini bilmiyordu ama tecrübeleri ona o evden uzak durmasını fısıldıyordu sanki. Sonra zavallı genç bir kadından bir zarar gelemeyeceğini düşünüp kendine kızmıştı.

Sabah Abdullah'ın getirdiği birkaç parça eşyayı da alıp yola koyuldu. Bahçe kapısı açıktı. Gündüz gözüyle bahçe ve ev çok daha güzel ve büyüleyiciydi. Bahçede birçok hurma ağacı vardı. Bu ağacın hurma ağacı olduğunu Abdullah'tan öğrenmişti. Arap ülkelerinden getirilen fideler buraya büyük uyum sağlamıştı ve çok fazla ilgi ve bakım istemediğinden zahmetsiz bir meyve ağacıydı. Etraf yemyeşildi, çiçekler açmıştı. Hasan'ın karısı bahçeye özen gösteriyordu, belliydi. Evin kapısını çalıp bekledi. Kapı kısa

bir süre sonra açıldı. Beyaz örtülü kadının gülümsediğini hissetti ama iri gözlerindeki endişe devam ediyordu.

"İyi ki geldiniz. Ben ne yapacağımı bilemedim" dedi kadın korku dolu sesiyle.

Ludovic elindeki torbaları kadına uzatıp Hasan'ın kaldığı odaya yöneldi. Hasan uyuyordu. Ateşi yükselmişti ve inliyordu.

"Bütün gece başında durup sizin verdiğiniz ilaçlardan içirdim ama pek faydası olmadı. Birkaç saat kadar önce kötüleşti. Ne yapacağımı bilemedim."

Ludovic içeri geçip masanın üzerine bıraktığı birkaç yaprağı kadına uzattı.

"Bunları suyla kaynatın da içirelim. Ateşini düşürebiliriz belki."

Kadın mutfağa yönelirken Ludovic kadının arkasından baktı. Çok uzun boyluydu ve beyaz elbisesinin altında yuvarlak hatları olduğu belli oluyordu. Yaptığından utanıp yaşlı adamla ilgilenmeye devam etti. Uzun bir süre sonra kadın elinde bir bardakla geri geldi.

"Hazırladım, umarım işe yarar."

Ludovic yaralı adamı omuzlarından kavrayıp hafifçe sarstı. Defalarca adını sayıklayıp uyanması için uğraştı. Hasan tonlarca yükün altında ezilen gözkapaklarını aralayıp bir şeyler mırıldandı.

"Hadi Hasan Usta, biraz bundan içmen lazım" dedi Ludovic.

Hasan ağır ağır ağzını açıp Ludovic'in de yardımıyla birkaç yudum içip tekrar gözlerini kapattı.

"Çok yorgunum" diye mırıldandı.

"Merak etme iyi olacaksın" dedi Ludovic sesinin titremesine engel olmaya çalışarak. Bu durumdaki bir yaralıya yalan söyleyebilmek bile yürek isterdi.

Kadına akşam uğrayacağını söyleyerek oradan ayrıldı.

Adamın durumunun ciddiyetini Abdullah'ın da herkese söylemesi iyi olacaktı. Hasan gerçekten de kötü durumdaydı ve düzelmiyordu. Doktorun bir an önce gelmesi ve müdahale etmesi gerekiyordu.

Ertesi gün Ludovic işine erken başlamıştı. Hasan Usta'yı ziyareti nedeniyle yapması gerekenleri aksatmak istemiyordu. Abdullah da erken gelip onunla konuşmak istemişti. Ludovic meraklı gözlerle kara arkadaşına bakıyordu. Abdullah'ın anlattığına göre eşi dün Hasan'ın karısını ziyaret etmiş. Genç kadın çok korktuğunu ve endişeli olduğunu söylemiş misafirine, eşinin yaralanması nedeniyle paniğe kapıldığını ve koca evde yaralı bir adamla yalnız kalmaktan dolayı duyduğu endişeyi anlatmış ona. Eşine yeterince yardımcı olamadığını, bu konuda hiç bilgisi ve becerisi olmadığını ve yardıma ihtiyacı olduğunu söylemiş. Abdullah da Ludovic'e orada kalıp kalamayacağını sordu.

"Bu doğru olmaz, genç bir kadının evinde kalamam" dedi Ludovic.

Abdullah'ın gülümseyen gözlerinde yakarı da vardı.

"Aramızda sadece sen yaralar konusunda bir şeyler biliyorsun. Hasan Usta'ya ancak sen yardım edebilirsin. Kadın meselesine gelince böyle bir konuda sadece sana güvenebilirim."

Ludovic ne yapacağını şaşırmıştı. Orada değil kalmak, oraya gitmek bile istemiyordu. Onu orada rahatsız eden bir şeyler vardı ve o bunun ne olduğunu bilmiyordu. İçindeki sıkıntıyı arkadaşına nasıl anlatabilirdi? Anlatabilse de Abdullah anlar mıydı? Vadideki yaşlı yaralı onun arkadaşıydı ve tek sığınacağı liman, Ludovic'di.

"Abdullah, ben orada kalamam. Ben çok huzursuz oluyorum."

"Seni çok iyi anlıyorum, ölmek üzere olan bir adamla ilgilenmeni istiyoruz hepimiz senden. Fakat tutunacak

başka dalımız yok, inan. Bir dene en azından. Doktor gelinceye kadar…"

Abdullah'ın yalvaran gözlerine karşı koyamadı, o tek dostuydu.

"Tamam, öyle olsun."

Kara adam arkadaşının sırtını sıvazladı. "Sağ ol arkadaşım. İnan bana yüce Allah seni bunun için mükâfatlandıracaktır."

Abdullah atını vermeyi teklif etmiş ama Ludovic kabul etmemişti. Abdullah'ın evi buraya çok uzaktı, yaya gidip gelmesi çok yorucu olurdu. Kendisi Hasan'ın evine yürüyerek gidebilirdi, çok uzak değildi. Orada kalacağına göre buna alışması da iyi olacaktı. Üstelik arkadaşı Bart da yanındaydı. Tepeye çıkıncaya kadar neler olabileceği hakkında fikir yürüttü, Hasan'ı daha yakından kontrol edebilir, doktor gelinceye kadar en azından ateşini kontrol altında tutabilirdi belki. Ve tek iyi olan şey sıcak ev yemeği yiyecekti. Bart'ın da bundan şikâyet etmeyeceğinden emindi. Bahçe kapısını açıp içeri girdi. Bart'la yüksek sesle konuşup ev sahibesinin, geldiğini duymasını istemişti. Kapı vurulmadan açıldı ve genç kadın yine beyazlar içinde karşıladı onu. Yüzünü gizleyen örtüsü yoktu. Ludovic, ilk kez açıkça gördüğü yüzün düşündüğünden daha güzel ve çekici olduğunu fark etti. Çok zarif ve alımlıydı. Kuzguni kıvırcık kâküllerinin birer sarmaşık misali süzüldüğü geniş alnında kalemle çizilmiş yay gibi kaşları vardı. İri siyah gözleri, en akıllı adamı bile yoldan çıkartabilecek derecede çarpıcıydı. İlk kez her şeyi bu kadar tam bir güzellik görüyordu. Kadınla göz göze gelince onu utandırdığını fark etti. Kadın başını eğip kenara çekilirken yüzünü önüne düşmüş peçesinin ardına gizledi tekrar.

"Hoş geldiniz" diye fısıldadı.

Ludovic elindeki torbayı kenara bırakıp Hasan Usta'nın yanına geçerken kadın kendisine mırıldanan Bart'ı sevmeye başlamıştı.

Hasan daha kötü değildi ama iyi de değildi. Bacağını kontrol edip oynamadığından emin oldu. Ateşi normale dönmüştü. Verdikleri ilaç iyi gelmişti. Bir süre daha onun yanında oturup dışarıdan gelen seslere kulak verdi. Genç kadın Bart'la konuşuyor, Bart da havlayarak ve mırıldanarak ona cevap veriyordu. En azından o buraya geldiği için mutluydu. Ayak seslerini duyup kapıya baktı. Genç kadın başını içeri uzatıp seslendi.

"Yiyecek bir şeyler hazırlamıştım. Ben de henüz yemedim."

Ludovic itiraz etmedi, kurt gibi acıkmıştı. Güzel bir masa hazırlamıştı kadın. Beyaz örtünün yeni yıkandığı kokusundan belliydi. Büyük şamdanların süslediği masada karşılıklı oturdular. Beyaz işli kumaş peçeteyi kucağına serdikten sonra yemeğe başladı. Abdullah'ın Ramazan sofralarından alışık olduğu birçok yemek vardı yine önünde. Genç kadın iyi bir aşçıydı. Genç kadın Bart'a da odanın köşesinde, büyük bir tabak yemek koymuştu.

"Abdullah Usta birkaç gün burada kalmam için ısrar etti."

Kadın hemen atıldı.

"Kalacak mısınız? Hasan için endişeleniyorum. Yanlış bir şey yapmaktan korkuyorum."

Sesinde endişe ve sıkıntı vardı. Gülümsemeye çalıştı.

"Doktor gelinceye kadar kalabilirim sanırım."

Yemek boyunca güzel şeylerden konuşmayı tercih etmişti ikisi de. Bart yemeğini bitirip Ludovic'in ayaklarının dibinde oturunca onunla ilgili konuştular. Hasan Usta için hazırladığı ilacı içirdikten sonra, çok yorgun olduğunu söyledi. Kadın Ludovic'e, onun için dışarıdaki müştemilatı hazırladığını söyledi. Evin arka bahçesinde eve uzak bir köşedeydi. Ludovic getirdiği birkaç parça eşyasını oraya taşıdı. Birlikte girmişlerdi odaya. Küçük ama temizdi. Kaldığı barakadan çok daha güzeldi. Küçük bir yatak, bir

masa, iki sandalye ve büyük bir dolap vardı odada. Kadın onu yalnız bırakacağını söyleyip dışarıya çıkarken Ludovic gayri ihtiyari ardından baktı. Açık kapıdan içeri süzülen ay ışığında, durup geriye dönen genç kadın beyaz elbisesi içinde bir melek gibi görünüyordu. Hafif rüzgârla uçuşan başörtüsünün altındaki özgürlüğe hasret kuzguni siyah saçları omuzlarında salınırken onun bir tanrıça kadar güzel olduğunu düşündü.

Nasıl uyuyabilirdi ki? Her şey o kadar kötü ve o kadar güzelken... Nasıl? Genç kadının büyüleyen güzelliği aklını başından almıştı. Bir taraftan kendine kızıyor, yaptığını kendine yakıştıramıyor, diğer taraftan onu düşünmeden edemiyordu. Bedenine basan ateş ona huzur vermiyor, onu soluksuz bırakıyordu. Birden Abdullah'ın sözleri aklına geldi. "Bu konuda sadece sana güvenebilirim" demişti kara arkadaşı. Onun başını öne eğdirmeye hakkı yoktu. Kendini toparlaması gerekliydi, sadece yaralı Hasan için buradaydı. Aksi veya fazlası söz konusu bile olamazdı. Kalkıp dışarı çıktı, biraz hava almak iyi gelecekti. Biraz dolaştı bahçede. Bahçenin kendine has bir kokusu vardı sanki. Bu onu rahatlatıyordu. Araziyi çevreleyen çitleri izleyerek tepeye kadar vardı. Manzara harikaydı. Ay ışığı bir kandil gibi aydınlatıyordu hurma ağaçları arasında saklı büyük evi. Uygun bir yere oturup manzaranın tadını çıkardı. Ne kadar süredir buradaydı bilmiyordu ama çok güzeldi. Burası kurak çöller arasında bir cennet gibiydi. İnsan burada rahat nefes alabiliyor ve kendisini hiç ölmeyecekmiş gibi hissediyordu. Ağaçların arasında hareket eden ışığı fark edince kalkıp dikkatlice baktı aşağıya doğru. Kısa bir süre sonra Hasan'ın karısı elinde bir tepsi ile yanına kadar geldi. Ludovic düşmemesi için onu kolundan yakalayıp elinden tepsiyi aldı.

"Ben de uyuyamadım. Size içecek getirdim."

Uzun koyu renk bir elbise vardı üzerinde. Saçlarını da örtmüştü. Kadının oturmasına yardım edip yanına oturdu.

"Kurutulmuş meyvelerden hazırlıyorum bu içeceği" dedi kadın birini ona uzatırken.

Koca bir bardak içeceği eline alıp tadına baktı.

"Çok güzel."

Genç kadın gülümsedi.

"Hasan da her içişinde böyle der" dedi.

Birden sustu ve bakışlarını Ludovic'e çevirdi. "O ölecek mi?"

Ludovic başını salladı.

"Ben doktor değilim."

"Ama verdiğiniz ilaçlar iyi geldi."

Sesi hem endişe hem merak doluydu.

"Sadece ateşi için."

"Bacağı çok kötü, biliyorum" dedi kadın, cevap istiyordu.

Cevap almak hakkıydı, kocasının ölüme yakın olduğunu bilmek onun da hakkıydı.

"Adın ne?" diye sordu Ludovic konuyu değiştirmek için.

"Fatıma."

"Benim adım da Ludovic."

"Biliyorum. Hasan sizden bahsetmişti."

Meraklı gözlerle baktı kadına.

"Hasan çok fazla konuşmazdı benimle işiyle ilgili ama siz onun dikkatini çekmişsiniz. Hıristiyan mısınız?"

Ludovic başını sallamakla yetindi. Daha fazlasını konuşmak istemiyordu. Konuyu değiştirdi hemen.

"Sen nerelisin Fatıma?"

Kadın içeceğinden büyük bir yudum aldı.

"Güney Afrika'dan getirildik biz. Daha doğrusu ben."

Kadının sesi incelmişti, titriyordu.

"Daha çok küçüktüm. Birçok şeyi hatırlamıyorum bile. Deniz kıyısında küçük bir evimiz vardı. Annem ve babam beni çok severlerdi."

Ludovic onu üzdüğünün farkına vardı.

"Seni üzdüm galiba. Sadece muhabbet ederiz diye düşünmüştüm."

Kadın gülümsemeye çalışarak başını salladı.

"Hayır, hayır. Önemli değil. Arada bunları konuşmak iyi oluyor. O zaman unutmuyorum. Bazen çiçeklere, kuşlara anlatıyorum, onlar beni dinliyor."

İçinin sızladığını hissetti Ludovic. Bu kadının derinlerde büyük bir yarası vardı.

"Ne oldu? Buraya nasıl geldin?"

"Babam balıkçılık yapardı. Annem ve benim için hep en büyük balıkları yakalardı. Biz çok mutluyduk.

Sustu bir an. Sessizliğinin aslında büyük bir çığlık olduğunu fark etti Ludovic. "Sonra beyaz adamlar geldi."

"Tanrım" diye mırıldandı kendi kendine Ludovic. Belki de kalanı duymamalıydı.

Genç kadının titreyen sesine gözlerine dolan yaşlar eşlik etti.

"Hepimizi toplayıp büyük bir gemiye doldurdular. Nereye götürdüklerini bilmiyorduk ama niye götürüldüğümüzü babam biliyordu. Günler boyunca karanlık ve pis odalarda yarı aç kaldık. Annem hastalandı. Çok ateşi vardı, sürekli üşüyordu. Her yerinde lekeler çıkmaya başlamıştı. Babam onu iyileştirmeye çalıştı ama olmadı. Annemin doktora ve ilaca ihtiyacı vardı. Annem gibi birçok insan da hastalanmıştı. Babamı ona ilaç bulmaya çalıştığı için öldürdüler. Onu öldürdüklerini görmem için beni de aldılar. Ama ben gözlerimi sımsıkı kapattım. Babamın sadece adımı söylediğini duydum. Sonra onu gözlerini tavana dikmiş yatarken gördüm. Bütün vücudu kan

içindeydi. Ona sarılmak istedim ama beyaz adamlar onu denize attılar."

Hıçkırarak ağlamaya başlayınca Ludovic sorduğuna pişman olmuştu bile.

"Çok üzgünüm Fatıma, keşke sormasaydım."

Dehşet dolu günleri sanki kendisi de yaşamıştı. Çok korkunçtu. Küçük bir çocuğa bunları yaşatmak en büyük zalimlik değil miydi?

Kadın küçük bir çocuk gibi burnunu çekiyordu. Elleriyle gözlerini silerek gülümsemeye çalıştı ama yapamadı. Sesi hâlâ titriyordu.

"Gemideki insanların çoğu annem gibi hastalanıp öldü." Bir süre durakladı. "Annem de beni yalnız bıraktı."

Fatıma'nın sesindeki sevgi açlığı ve korku kendini ele veriyordu.

"Sen buraya nasıl geldin?"

"Beyaz adamlar beni, benim gibi ailesiz kalan birkaç çocukla birlikte bir yerde bıraktılar. Sanırım bizim de hastalık kapmış olabileceğimizi düşünmüşlerdi. Sonra birkaç adam geldi bize bakmaya. Ben büyük olduğum için daha çok para edermişim. Biri beni aldı, bir kervana katıldık. Adam beni satıp çok para kazanmayı düşünüyordu."

Ludovic boğazına bir şeylerin takıldığını ve boğulacak gibi olduğunu hissediyordu. Genç kadın devam etti.

"Uzun bir yol gittik. Sonra kervan saldırıya uğradı, herkes öldü o saldırıda. Bir tek ben kurtuldum şans eseri. Öldürülen kadınlardan biri benim üzerime düşünce kalkamadım. Sonra birileri geldi. Hasan da onların arasındaydı."

Genç kadın hafifçe gülümsedi.

"O günü hiç unutamam. Beni yanına alıp bakabileceğini söyledi. Büyüyünce onun işlerini yapacak, ona yardım edecektim."

Ludovic merakını gidermek istiyordu.

"Onunla neden evlendin? Yani o neredeyse senin baban yaşında."

Fatıma gülümsedi. Gülümsemenin ardından akan bir damla yaşı sildi elinin tersiyle.

"Bana çok iyi baktı Hasan. Bana çok güzel elbiseler aldı, çocukken. Okuma yazmayı bile öğretti. Ailesinden kalan bu cennete getirdi beni. Bu bahçeyi ve evi onunla birlikte bu hale getirdik. O ve burası benim her şeyim oldu. Sonra büyüyüp genç kız olunca etrafta daha fazla dikkat çekmeye başladım. Tenimin renginden dolayı bizi rahatsız etmeye başladılar. Hasan da eğer istersem benimle evlenebileceğini ve böylece kimsenin bizi huzursuz etmeyeceğini söyledi. Ben de çaresiz kabul ettim."

Derin bir nefes alıp verdi. Bir tane daha.

"Çünkü ne gidecek bir yerim ne de kimsem vardı. Bana o bakmıştı. Ama… Sonra her şey değişti."

"Nasıl?"

"Hasan kıskanç bir adam olup çıktı. Beni buraya hapsetti. Yıllardır kimseye gitmiyoruz, kimseyle görüşmüyoruz. Sadece arada Kerime ablam ve birkaç kadın gelir bana, muhabbet ederiz, o kadar. Bahçedeki ağaçlar, kuşlar, çiçekler arkadaşım oldu. Dertlerimi hep onlarla konuşurum, onlar beni sessizce dinler, yargılamaz, ayıplamaz. Tenimin rengi onları rahatsız etmez hiç."

Hayata kırgınlığı, kızgınlığı vardı genç kadının. Çok daha güzel bir yaşam beklerken onu, beyaz adamların ihtiraslarının kurbanı olmuştu. Yazık!

"Teninin rengi beni de rahatsız etmiyor" diye fısıldadı Ludovic.

Fatıma başını kaldırıp kendini dinleyen adama minnetle baktı. Ludovic gülümseyerek cesaretlendirmeye çalıştı onu.

"Hasan ölecek mi?" diye sordu Fatıma.

"Umarım ölmez ama bilmen gereken durumunun çok kritik olduğu. Bacağı çok kötü yaralandı. Hayatı kurtulsa bile bacağını kaybetme riski var."

Fatıma hafif bir çığlık atıp eliyle ağzını kapadı.

"Olamaz, bu haksızlık. O biraz aksidir ama iyi bir adamdır. O benim her şeyim oldu. Hem baba oldu bana hem iyi bir koca. Hiç eksiklik çektirmedi, istediğim her şeyi aldı, yok demedi." Belli belirsiz kelimelerle hayata sitemi çıkıverdi ağzından.

Ludovic onu teselli etmeyi düşünürken genç kadın yerinden kalkıp eve doğru koşmaya başladı.

"Hey ne oluyor?" diye bağırdı arkasından Ludovic. Hiçbir şey anlamamıştı. O da kalkıp hızlı adımlarla eve doğru ilerlemeye koyuldu. Hâlâ neler olduğunu anlamaya çalışıyordu. Evin kapısına kadar gelmişti ki genç kadın beliriverdi karşısında. Nefes nefese kalmıştı. Elindeki keseyi Ludovic'in avuçlarının içine bıraktı.

"Al bunu. Hasan için ne gerekiyorsa yap, lütfen."

Ludovic şaşkınlıkla keseyi açıp içindekileri avuçladı. Birkaç akçe vardı içinde kesenin.

"Hasan bir gün başına bir şey gelir de tek başına kalırsam ihtiyacım olur diye vermişti."

Ludovic bir elindeki keseye bir de genç kadına baktı. Hayretler içindeydi. Kendisini buraya hapsetmiş, kimseyle görüştürmeyen yaşlı bir koca için delice çırpınan bir kadın vardı karşısında. Nedenini sormaya niyetlenirken düşüncelerinin farkına varan genç kadın atıldı.

"O benim helalim. Onun sağlığı, huzuru ve mutluluğu için ne gerekiyorsa yapmak benim boynumun borcu. Dinimiz bize bunu emreder."

Düşüncelerinden utanan Ludovic gülümsemeye çalışarak keseyi kadının eline sıkıştırdı.

"Sen sadece dua et. Tanrı yanınızda olacaktır."

"Onun için bir şey yapamaz mıyız?" diye sordu kadın.

"Burada imkânlar o kadar kısıtlı ki. Bir vilayet de olsa ameliyat edilebilir ve bacağı da kurtulabilirdi. Doktorun olmaması da cabası."

Duymak istemediği sözcükleri duymak korkutmuştu genç kadını. Ağlamamak için kendini zorlarken etrafının dönmeye başladığını ve ayaklarının altından toprağın çekildiğini hissetti. Düşmemek için bilinçsizce koluna sarıldı yanındaki adamın. Ludovic daha ne olduğunu anlayamadan genç kadın kollarının arasına yığılıvermişti. Yaşadıklarının ağırlığını taşıyamayan genç kadını kucaklayıp eve girdi Ludovic. Kadını salondaki kanapenin üzerine yatırıp Hasan'ın yanına döndü. Uzun süren bir kontrolden sonra başında beklemenin gereksiz olacağını düşünüp yatmaya karar verdi. Salondan geçerken baygın halde yatan Fatıma'ya takıldı bakışları. Günlerdir yaralı kocasının başında beklemekten yorgun düşen genç kadına bakarken bir kez daha ne kadar güzel olduğunu fark etti Ludovic. Yüce Tanrı bu kadına melek güzelliği vermişti. Onu seyretmeye dalacakken birden irkilerek düşündüklerinden utanıp dışarı çıktı Ludovic.

Sabahın ilk ışıkları salona dolduğunda bitkin bir halde kalkabildi yerinden Fatıma. Hasan'ın kapısını açık görünce yanına koştu hemen. Hasan'ın durumunda değişiklik yoktu. Masanın üzerinde tüketilmiş ilaç olduğunu fark edip derin bir nefes aldı. Demek ki Ludovic kocası ile ilgilenmişti. Hemen mutfağa geçip birkaç parça yiyecek hazırlayıp bir tepsiye koydu. Yanına da bir bardak meyve suyu sıktı. Gecikmesine engel olmak için kahvaltısını odasına götürecekti. Bart'ın eşikte yatıyor olması onu neşelendirmişti.

Kapıyı vurup içerden bir ses bekledi. Tekrar vurdu kapıyı. Cevap gelmiyordu.

"Erkenden kalkıp gitti mi yoksa?" diye mırıldandı kendi kendine.

Kapıyı açıp içeri süzüldü ağır adımlarla. Bakışları kapının hemen karşısındaki yatağa takıldı. Ludovic öyle yorgun düşmüştü ki hâlâ uyuyordu. Fatıma elindeki tepsiyi masanın üstüne bırakacakken bakışları uyumakta olan adama takıldı. Fatıma ilk kez böyle bir erkek bedeni görüyordu. Şaşkınlık ve hayranlıkla izledi genç adamı. Beline kadar çıplaktı. Bir kolu başının arkasındaydı. Uzun sarı saçları dağınık ama bir o kadar çekici görünüyordu. Alnında ve boynunda ter damlacıkları oluşmuştu. Her nefes alış verişinde göğsü hareket ediyor, sert adalelerini ortaya çıkarıyordu. Birden irkilerek kendine geldi Fatıma. Yabancı bir adamı izleyerek günaha girdiğini hissedip kafasını çevirdi. Tepsiyi masanın üstüne bırakıp hızlı adımlarla odadan çıktı.

Ludovic akşamın olmasını dört gözle beklemişti. Genç kadında anlayamadığı bir şeyler keşfetmişti ve bu onu kadına yaklaştırıyordu. Güzelliği ve saflığı dışında bir şeydi bu. Genç kadının siyah bedeninin içinde ılık ılık akan ve hiç dokunulmamış bir pınar var gibi hissediyordu. Dünyanın bütün mücevherlerinden daha değerli bir mücevher gibi… Genç kadın güzel bir masa hazırlamıştı onun için. Hasan'ın durumunu kontrol ettikten sonra onunla karşılıklı oturarak yemeğini yemiş ve dışarı çıkmıştı. Köpeğinin başını okşarken onun burada ne kadar mutlu olduğunu hissetti. Fatıma onu iyi beslemişti. Üstelik bahçede dolaşmayı ve gölgede uyumayı çok seviyordu. Her şeyin daha iyi olması için dua etti. Bart'ın kıpırdanması ve mırıldanması ile gözlerini araladı. Fatıma elinde içeceklerle yanına gelip oturunca doğrulmak ihtiyacı hissetti. Ne zaman ve ne kadar uyuduğunu bilmiyordu, uyuduğunun farkına varmamıştı bile. Yorgunluk öyle ağır çökmüştü ki bedenine, gece neredeyse hiç uyumamıştı. Genç kadına beyaz çok yakışıyordu. Salınan eteklerini toparlayarak yanına oturdu. Bir bardak da ona uzattı.

"Dün gece neredeyse hiç uyumadan işe gittin" dedi suçluluk duyarak Fatıma.

Yine içti genç kadının hazırladığı karışımdan. İyi geliyor, bütün yorgunluğunu alıyordu bu karışım. Müslümanların içki içmemelerine hayret ediyordu Ludovic. Kendi ülkesinde her gün şarap içerlerdi. Belki de bu yüzden Müslümanlar bu kadar diri ve güçlü kalabiliyor ve kızgın güneşin altında aman demeden bütün gün çalışabiliyorlardı.

"Boş ver" dedi gülümseyerek. "Ben buna alışkınım."

"Biraz kendinden bahsetmek ister misin?"

Ne anlatabilirdi ki kendisine merakla bakan kadına? Nasıl anlatabilirdi?

"Sadece bir gezginim. Bugün burada, yarın başka bir yerde" dedi.

"Yani buradan da gidecek misin?"

"Ülkemden çok uzaktayım. Orada arkadaşlarımı bıraktım. Onlara bir gün döneceğime dair söz verdim."

Arkadaşı Henry'yi ve Sophie'yi hatırlayıp acıyla gülümsedi. Sophie… Vefakâr ve fedakâr kadın… Düşüncelerinden sıyrıldığında yalnız olduğunu fark etti. Fatıma çoktan ayrılmıştı yanından. Esnemeye başlayınca köpeğini de alıp odasına çekilmeye karar verdi. Uykusu varken uyumamak çok kötüydü. Gözleri hem kapanmak hem de açık kalmak için direniyordu sanki. Sıcak bunaltıyordu. Kalkıp üzerindeki pijamasını çıkardı, yüzünü ve vücudunun üst kısmını yıkadıktan sonra yatağına uzanıp rahatlamaya çalıştı.

Acı bir çığlık duyduğunu sanıp irkildi. Gözlerini ilk açtığında onu omuzlarından sarsan Fatıma ile karşılaştı. Rüya gördüğünü sanıp gözlerini kapattı tekrar. Genç kadın onu dürtmeye devam ediyordu. Haykırdığını neden sonra fark etti.

"Uyan diyorum Ludovic. Kalk hadi. Hasan düştü."

Duydukları onun ayılmasına neden olmuştu.

"Hasan düştü. Bacağı çok kötü, kanıyor" diye bağırdı Fatıma.

Hem haykırıyor hem ağlıyordu. Ludovic kendini toparlayıp ne olduğunu anlamaya çalıştı. Hemen kalkıp Fatıma'nın ardından eve girdi. Hasan yerde yatıyordu. Eğilip bacağına baktı. Adamın kemiği tekrar kırılmış ve etini delip çıkmıştı.

"Benim suçum, onu burada yalnız bıraktım" diye ağlıyordu genç kadın.

"Bunları bırak da bana yardım et."

Kanamayı durdurması gerekiyordu. Adamın yüzü bembeyazdı. Bacağını eski haline sokmaları gerekiyordu, hem de mümkün olduğunca çabuk. Fatıma'ya direktifler verip elinden geleni yapmaya çalışıyordu.

Birlikte büyük çaba harcayıp adamın bacağını tekrar sarıp onu yerine kaldırdılar. Durumu hiç iyi değildi. Ateşi artmıştı ve çok zor nefes alıyordu. Ludovic kendini çaresiz hissediyordu. Yaşlı Hasan için yapacak çok fazla şey kalmamıştı. Doktor gelebilseydi, belki… Başında oturup sessizce ağlayan kadına baktı Ludovic. Fatıma hem kendini suçlu hissediyor hem de yalnız kalma korkusu taşıyordu. Kalın dudakları titriyordu. Genç kadın başını kaldırınca bakışları kenetlendi.

"Onun başından ayrılmamalıydım" dedi usulca genç kadın.

Ludovic yanına gelip kalkmasına yardım etti. Kadının bütün dermanı tükenmiş gibiydi. Bütün varlığıyla sarıldı genç kadına. Ağlayıp rahatlamasına izin verdi. Uzunca bir süre sonra kadının sesi kesilmişti, ağlamıyordu arık. Ludovic onun nefes alışının hızlandığını hissetti. Kadın başını kaldırıp gözlerinin derinliklerine daldı. Bir kadın ağlarken bile ancak bu kadar güzel olabilirdi. Onu daha sıkı kavramak isterken kara arkadaşının yankılanan sesini duydu: "Sadece sana güvenebilirim." Kadını bırakıp ondan uzaklaştı. Genç kadının yanaklarına süzülen yaşlar dere olup çağladı.

"Sabah Hasan'a bakmaya gelirim" derken arkasına bakmadan oradan ayrıldı. İş yerine vardığında herkes merakla onu bekliyordu. Bütün çalışanlarla selamlaştıktan sonra kara arkadaşını bir kenara çekip olanları anlattı.

"Artık hiç ümidim kalmadı Abdullah. Yapmanız gereken ne varsa yapın."

Abdullah duyduklarından son derece üzülmüştü. Hasan onun arkadaşıydı. Kara adam bulunduğu yere çöküp dolan gözlerini sildi.

"İnatçı ihtiyar" dedi. "Ona her yükün altına girme diye kaç defa tembih ettim ama beni dinlemedi."

"Bu şekilde daha ne kadar yaşar bilemiyorum. Dinen yapmanız gereken bir şeyler varsa hemen yapın."

Abdullah bir süre sonra ayağa kalkıp Ludovic'in omzunu sıvazladı. Gülümsemeye çalıştı ama başaramadı.

"Sağ ol arkadaşım. Hakkını helal et."

Ludovic acı ile gülümseyip arkadaşının diğerlerinin yanına gidişini izledi. Onun için üzülüyordu. Yaşlı Hasan herkesin sevdiği bir adamdı, katılığına ve inatçılığına rağmen. Biraz uzansa iyi olacaktı. Kötü bir gece geçirmişti. Barakasına geçip yatağına uzandı. Güzel Fatıma takıldı aklına. Onu düşünmek istemiyordu, hatta mümkün olursa onu bir daha görmemeliydi. Günün acı ve yorgunluğu aklındaki her şeyi alıp götürdü.

Abdullah onu da çağırmıştı Hasan'ın evine. Bir din adamı ile yaşlı adam ziyaret edilecek ve onun için son dualar edilecekti. Ludovic tamamen yabancı olduğu bu olaydan uzak durmak istiyordu. Fatıma'yı görmek de istemiyordu. Onu her düşündüğünde aklının farklı yönlere kayması hoşuna gitmiyordu. Ondan mümkün olduğunca uzakta olmak istiyordu.

"Belki Hasan'ın sana da söyleyeceği bir şeyler olacaktır. Ne de olsa ona yardım edebilen tek kişi sendin."

Kara adamın gözlerindeki hüzün ve ısrar onu kararından caydırmıştı. Onlara sonra katılacağını söyleyip köpeğiyle ilgilenmek istemişti. Onu götüremezdi, ayak bağı olurdu. Bir kez daha Bart'a teşekkür etti bu olaya bahane olduğu için.

Ayaklarını sürüyerek Hasan'ın evine vardığında kalabalığın çoktan gerekeni yapmış olduğunu fark etti. Abdullah'ın söylediğine göre Hasan için dualar edilmiş ve helallikler alınmıştı. Abdullah onun da yanına girmesi gerektiğini söyledi. Fatıma ortalarda görünmüyordu. Ludovic çekinerek Hasan'ın odasına girip kapıyı kapattı. Hasan bitmişti. Yüzü bembeyazdı. Nefes aldığını anlamak çok zordu. Onun geldiğini hissedip ağır ağır gözlerini açtı. Ludovic yanı başına oturup elini avucunun içine aldı. Adamın eli buz gibiydi.

"Nasılsın?" diye sordu.

Hasan elini sıktı. Zorlanarak iyi olduğunu söyledi. O arada duyduğu ayak sesleri ile kapıya döndü. Fatıma'yı gördüğünde Hasan'ın yüzünde beliren hafif tebessümü fark edince elinde olmadan şaşırdı Ludovic. Yaşlı adam karısını çok seviyor olmalıydı. O, onun tek hayat arkadaşıydı. Kadınla göz göze gelmemeye çalışarak Hasan'ın yanından kalkıp karısının oturmasına müsaade etti. Kadın uzanıp yaşlı adamın elini tutup gülümsemeye çalıştı. Orada fazlalık olduğunu hissedip odadan çıktı.

Herkes dışarıdaydı. Abdullah din görevlisi ile konuşuyordu. Yanlarına gitti. Abdullah Ludovic'i genç imam ile tanıştırdı. Orta boylu, zayıf ve esmer bir adamdı. Üzerindeki uzun beyaz elbisenin içinde çok dirençli bir adam görüntüsü sunuyordu.

"Abdullah bana Hasan için yaptıklarınızdan bahsetti."

"Keşke daha fazlasını yapabilseydim" dedi Ludovic.

İmam birden Ludovic'in ellerinden tutup sıktı.

"Allah sizden razı olsun" dedi.

Sonra ikisine birden selam verip yanlarından ayrıldı. Ludovic kara arkadaşı ile bakıştı. Abdullah'ın kara gözlerinde belli belirsiz yakaladığı umutsuzluğun sadece Hasan'a dair olmadığını hissediyordu.

"Böyle olması çok kötü oldu" diye mırıldandı başını iki yana sallayarak Abdullah.

Ludovic onun ne demek istediğini anlayamamıştı ama sormadı. Kısa bir süre sonra oradan ayrıldılar. Ludovic genç kadının yanında kimin kalacağını soramamıştı arkadaşına. Böyle bir durumda genç bir kadın yalnız bırakılmamalıydı. Onun bir arkadaşa ve teselliye ihtiyacı vardı. Hasan'ın çok zamanı kalmamıştı çünkü. Beynini kemiren sorularla arkasına bakmadan ayrıldı oradan. Dönüp bakabilmeyi ve ona veda edebilmeyi çok istiyordu hâlbuki. Belki onu bir daha hiç göremeyecekti. Son birkaç gün içinde, ruhu, hiç huzur bulmadığı kadar huzur dolmuştu. Kara gözlerin sahibine borçluydu bunu. Ruhu ve genç bedeni tüm günahlardan uzaklaşmasını genç Fatıma'ya borçluydu. Onun yanında kendini, bulutların üstünde uçan bir kuş gibi hissetmişti. Sadece yanında kalarak, sadece onunla konuşarak üstelik.

Ertesi gün Hasan'ın o gece öldüğü haberi yayılmıştı tüm çalışanların arasında. Herkes eşleri ile evine taziyeye gitmişti, Ludovic ise orada bulunmaya hakkı olmadığını düşünerek gitmemişti. Hasan aynı gün tüm dinî vecibeleri yerine getirilerek yıllarca yaşadığı vadinin uç bir noktasına defnedilmişti.

Ludovic, kara arkadaşından, Hasan'ın genç karısının oradan ayrılmak istemediğini öğrenmiş, içini kemiren merhamet ve acı ile boğuşmaya başlamıştı. Bu şehrin katı kuralları altında ne kadar yalnız yaşayabilecekti Fatıma? Bir gün, birileri onu bir şekilde rahatsız etmeyecek miydi? Ya da genç bir kadın olarak yalnız yaşamaya ne kadar katlanabilecek, dahası bunu tek başına başarabilecek miydi? Çocukluğundan beri Hasan ile yaşadığı o evde, artık tek

başınaydı ve hiç bilmediği bir dünyaya adım atmıştı. Hasan'ın onu her şeyden uzak tutması ne kadar doğru olmuştu? Hasan'ın onu yıllarca uzak tuttuğu dünya ile başa çıkabilecek miydi genç kadın? Hasan bilmeden ona büyük kötülük yapmıştı aslında. Fatıma'nın tek dünyası Hasan olmuştu. Artık o dünya yerini büyük bir boşluğa ve yalnızlığa bırakmıştı.

Abdullah'ın anlattıklarına göre eşi her gün Fatıma'yı ziyaret ediyor, yalnızlığını ve acısını paylaşıyordu. Fatıma her geçen gün kendini dış dünyaya daha fazla kapatıyor, gününün çoğunu Hasan'ın mezarının başında Kur'an okuyarak geçiriyordu. Ludovic onun bu acı yalnızlığını içten içe paylaşıyor, yanında olabilmeyi ve ona aslında yalnız olmadığını söyleyebilmeyi çok istiyordu.

Köprü yapımı devam ediyordu. Yoğun bir şekilde çalışıyorlar, köprünün taahhüt edilen süreden önce bitirilmesi için ellerinden gelenden fazla çaba sarf ediyorlardı. Sırada birkaç köprü daha vardı, yapılması gereken.

Yoğun geçen günün ardından köpeği ile oturup gecenin karanlığını beklemeye başlamıştı Ludovic. İşçilerin birçoğu uyumuştu bile. Bunaltan sıcak yerini hafif esintiye bırakmıştı. Bart'ın doğrulup mırıldanmaları ile irkilip gözlerini açtı Ludovic. Ona bir şey olduğunu sanıp telaşlanmıştı. Bart ilerideki tepelere doğru havlamaya başlayınca susmasını söyleyip bakışlarını o yöne çevirdi. Belli belirsiz gördüğü şey yüreğinin yerinden çıkmasına yetecek derecedeydi. O, bütün güzelliği ile tepenin üzerinde duruyordu. Dalgalanan elbisesi içinde uzun bedeni, arkasında parlayan ayın güzelliğiyle rekabete girmişti sanki. Orada öylece durmuş bakıyordu. Kendisine baktığını biliyordu Ludovic. Göğsünü delip fırlayacak kalbi, ona "git yanına" diyordu. Onu neredeyse üç aydır görmüyordu. İkisinin de birbirine ihtiyacı vardı, ruhlarında yeşeren güzellikler için. Fakat ne yer, ne de zaman uygundu. Sert bir sesle havlamaya devam eden Bart'a susmasını söyledi. Birilerinin onu

görmesi doğru olmazdı. Başını kaldırıp tepeye doğru bakınca gitmiş olduğunu fark edip hayal kırıklığına uğradı. Yüreğini tarif edilemez bir acı kaplamıştı sanki. Bir an kendini onun yerine koydu. Yalnızdı, ona yıllarca koca olmuş adamı kaybetmişti. Bu acımasız dünyada tek başına kalmıştı ve bir arkadaşa, bir dosta ihtiyacı vardı. Ondan bedenini beklemeden elini tutup saçını okşayacak birine ihtiyacı vardı.

Ertesi akşam yine gördü onu. Bir sonraki akşam ve bir sonraki… Tepenin üzerinde, aynı saatte aynı yerde. Hep aynı yerde duruyor ve ona bakıyordu, hissediyordu. Çaresiz ve yapayalnız bir ceylan, kapana kısılmış, kurtların arasında kalmıştı sanki. Ne hissediyor, ne düşünüyordu? Ne yapmak istiyordu? Ludovic'ten ne bekliyordu?

Köprünün bitimine az kalmıştı. Köprü ayakları ve kemerleri bitirilmişti. Köprü tabanına döşenecek taşlar için bir müddet beklemek zorunda kalmışlardı. Barakalarda yaşayan işçiler aralarında anlaşıp şehre gitmeye karar vermişlerdi. Ludovic köpeği ile baş başa kalmayı tercih etmişti. Bir şeyler atıştırdıktan sonra barakasının önündeki sandalyeye uzanıp gözlerini kapattı. Kafasında dolaşan onlarca soruyla boğuşurken Bart'ın mırıltıları ile doğruldu. Yine gelmişti. Tepenin üzerinde, kendini rüzgâra bırakmıştı, salınan bir çiçek kadar güzeldi. Ayağa kalkıp ona doğru yöneldi. Etrafına bakınıp ne yapacağına karar vermeye çalıştı. Onun yanına gitmeyi her şeyden çok istiyordu. Onu görmeyeli nerdeyse dört ay olmuştu ve her şeyini çok özlemişti. Gitmek istiyordu ama o kadar cesareti var mıydı? Ya birileri görürse? Bu, ona yapacağı en büyük kötülük olurdu. Onu lekelemek istemezdi. Hâlâ oradaydı ve bekliyordu. İçinde yanan ateş bütün bedenini kaplamaya başlamıştı. Onun yanında olabilmek için büyük bir istek duyuyordu. Tekrar etrafına bakınıp kimsenin olmadığından emin olup tepeye doğru koşmaya başladı. Ona sarılmak istiyordu. Arkasından havlayan köpeğe aldırmadan koşmaya

devam etti. Kendisini bekleyen kadına doğru yaklaşırken onun arkasını dönüp kaybolduğunu fark edip üzüldü. Koşmaya devam etti. Tepeye vardığında biraz aşağıda onu yürürken gördü. Hızlı adımlarla inerken kadına defalarca seslendi. Genç kadın duraklayıp döndü. Sonra birkaç adım atıp yanına geldi ve sarıldı ona. Teninin kokusu büyülüyordu. Sıkı sıkı sarıldı bedenine.

"Seni özledim" diye mırıldandı Ludovic.

Onu kendinden uzaklaştırıp gözlerinin derinliklerine daldı. "Nasılsın?"

Genç kadın acıyla gülümsedi.

"Bazen düşünürdüm Hasan'a bir şey olsa ne yaparım diye! Düşündüğümden daha zormuş."

"Merak etme zaman acını hafifletecektir."

Kadın gülümsemeye devam ederek başını salladı. Sonra eğilip Bart'ın başını okşadı. Birlikte evin önüne kadar yürüdüler. Fatıma eliyle oturmasını işaret edince Ludovic biraz içerlese de kalın dallarıyla ayı gölgeleyen büyük hurma ağacın altındaki masaya oturdu.

"Ben içecek bir şeyler getireyim" diyerek eve girdi Fatıma. Bart da onu takip etti. Ludovic genç kadının ardından bakarken onu eve davet etmemekte ne kadar haklı olduğunu fark etti. O artık dul bir kadındı, daha dikkatli olması gerekiyordu. Bu koca evde tek başınaydı ve en çok da konuşacak bir arkadaşa ihtiyacı vardı. Ludovic bu duyguyu çok iyi biliyordu. Fatıma kısa bir süre sonra o leziz şırasıyla geri döndü. Ludovic'e bir bardak uzatıp karşısına oturdu.

"Hasan korkacağımı bildiği için çok geç de olsa eve gelirdi. O kapıdan girmeden uyuyamazdım" diyerek içini çekti Fatıma.

"Zaman her şeye ilaç olacak, üzülme artık" diyerek onu teselli etmeye çalıştı Ludovic.

"Hiç bu kadar yalnız kalmamıştım" diye mırıldandı genç kadın, alt dudağını ısırdı gözyaşlarına gem vurabilmek için.

Ludovic uzanıp elini avuçlarının içine aldı.

"Seni öyle iyi anlıyorum ki. Ben de son iki yıldır çok yalnızdım."

Fatıma utanarak çekti titreyen ellerini.

"Bilemezsin" derken başını ümitsizce salladı."Bir tek Hasan vardı hayatımda. Çocukluğumdan beri sadece o vardı. Onunla büyüdüm, bir tek onun yüzünü gördüm hep. Son yıllarda öyle kıskanç bir adam olmuştu ki beni hiçbir yere göndermiyordu. Sadece bayramlarda dışarı çıkıyorduk. Şehre hep bensiz giderdi, çok nadir götürürdü beni. Derimin rengi başına dert açar diye korktu hep. Yıllardır yaşadığım bu şehire hep yabancı kaldım."

Nicedir tutmaya çalıştığı gözyaşları süzüldü yanaklarına.

"Bu ev üstüme üstüme geliyor artık. Korkuyorum, çok yalnızım" derken ıslak bakışları geziniverdi yıllarını geçirdiği evin her köşesinde. "Bu vadi ve ev benim altından zindanım oldu. İçinde her şey vardı. İstediğim her şey vardı bu evde ama… Hiç özgür olamadım, hep tutsak kaldım. Keşke…"

Son sözleri mırıldanırken dudakları titriyordu. Titreyen elleriyle ağzını kapatıp sakinleşmeye çalıştı Fatıma. Yanaklarına süzülen yaşlar bitmek bilmiyordu.

Ludovic güzelliğine hayran olduğu genç kadının saklı kalmış acılarına da ortak hissediyordu kendini. Fatıma yıllardır birçok kadının isteyeceği her şeye sahipken aslında istediği tek şeye sahip olamamış bir kadındı. Yüreği burkularak dinledi onu. Bu kadına karşı hissettiklerini tarif edemiyordu. Şu an karşısında olup onu dinliyor olmak bile ona birçok şeyden daha fazla haz veriyordu. Buraya gelirken farklı beklentileri vardı ama şimdi… Onun dertlerini

paylaşmak, ona arkadaş, sırdaş olmak istiyordu. Bu ona büyük mutluluk veriyordu. Belki böylece içinde biryerlerde gizlemeye çalıştığı yalnızlığına da çare bulabilirdi.

"İnsanlar benim hakkımda konuşmaya başlamışlar" diye mırıldandı genç kadın. "Benimse konuşacak kimsem yok, tek başıma kaldım bu vadide." Sonra kara bakışlarıyla ona minnet duyduğunu anlattı gizliden.

'Merak etme. Bir arkadaşa ihtiyacın olduğunda hep yanında olacağım' diyerek teselli etmeye çalışmıştı onu Ludovic. Tekrar geleceğini söyleyerek istemeyerek de olsa o karanlık yalnızlığına bıraktı Fatıma'yı.

Takip eden her akşam bir yolunu bulup barakadan ayrılıyor, Fatıma'nın yalnızlığına ortak oluyordu Ludovic. Saatlerce oradan buradan sohbet ediyor, birbirlerine destek oluyorlardı. Ludovic ona vardığı her gece, içinde uyanan duygularla coşuyor, mutlu oluyordu. Fatıma çok güzel ve alımlı bir kadındı. Ludovic ona dokunabilmek için bir ömür verebileceğini düşünüyordu. Her gece yanına vardığında Fatıma ona büyük bir içtenlikle sarılıyor, sonra kendini geri çekiyordu. Genç kadının da onunla aynı şeyleri hissettiğini fark ediyor ama duygularına engel oluyordu. Özellikle bakışlarının birbirine kenetlendiği anlarda güzel gözlerin içinde kayboluyor, o dünyadan başka bir dünyaya dalıyordu sanki. Yüreğinin heyecanı bütün bedenini sarıyor, ona dokunmamak için kendini zor tutuyordu Ludovic. Böyle durumlarda da hemen bir bahane bulup yanından ayrılıyordu Fatıma'nın. Ama onun için daha fazlası Fatıma'yla sadece konuşarak geçirdiği zamanlarda bile büyük haz duyuyor olmasıydı. Onunla her sohbetlerinde genç kadının farklı bir yönünü keşfediyor, hayretler içinde kalıyordu Ludovic. O, herkesin benimsemekte zorluk çektiği kara teninin altında son derece narin, yumuşak bir yapıya sahipti. Fazlasıyla kırılgan ama bir o kadar da güçlü ve dayanıklı bir kadındı. Kadere isyan etmeyi değil sabretmeyi öğrenmişti. Ve her sabrının sonunda mükâfatlandırılacağına

inanıyordu. Onun sıradan bir kadın olmadığının farkına varıyordu Ludovic. O, öncelikle saygı duyularak yüceltilecek bir kadındı.

Akşam geç vakit terler içinde uyandığında çok değil iki yıl geri giderek geride bıraktığı iki kadını düşünmeye başlamıştı. Köyünde yaşadığı sürece gizliden gizliye Maria'yı sevmiş ama onu hasta ruhlu adamların oyuncağı olmaktan kurtaramamış, canice öldürülmesine seyirci kalmıştı. Hayatına giren güzel Sophie'yi, kurtlar sofrasında kaderine terk etmiş ve tüm sevdiklerini ardında bırakıp hiç bilmediği bir diyara göç etmişti. Her iki kadına da hak etmedikleri şeyleri yaşatmış, onlara mutluluk şansı bile tanımamıştı. Ya Fatıma? O ne olacaktı? Bir şekilde hayatına girmişti. Çok genç ve güzel bir kadındı. Çok acı çekmiş, hırpalanmış, yine de yaşamanın güzelliğinin farkına varabilmiş bir kadındı. Mücadeleci bir ruhu vardı, çabuk yılmamış, direnmeyi en büyük erdemlerden biri kabul etmişti. Ludovic onun bu kimliğine büyük saygı duyuyordu. İçten içe ona adını koyamadığı duygular besliyordu.

Kalkıp hava almak için dışarı çıktı. Genç kadının varlığına dair bir iz aradı tepelerde. Tüm güzel duygulara aç bir kadındı. Dakikalarca baktı tepelere, belki gelir diye…

Sabah zor olmuştu. Yine uykuları bölünmüş, uyuyabildiği her dakika da kendisiyle boğuşmak zorunda kalmıştı. Yoğun bir tempoda çalışırlarken canını sıkacak olayların başladığının farkına varmıştı. Çalışanlar arasında garip bir tedirginlik vardı. Özellikle Abdullah'ın ağzını bıçak açmıyordu. Adamın son derece huzursuz olduğu ve işine bile yoğunlaşamadığı görülüyordu. Ludovic, bir şeylerin ters gittiğini fark ediyordu. Yemek arasında arkadaşının yanına oturup onunla konuşmaya çalıştı. Kara adamın sesindeki ve bakışlarındaki endişe onu daha da meraklandırmıştı.

"Ne olduğunu anlatmayacak mısın? Seni çok endişeli görüyorum" diye ısrar etti Ludovic.

Abdullah büyük bir sessizlikle yemeğini yemeye devam etti.

"Evde bir sorun mu var Abdullah? Anlatırsan belki sana yardım edebilirim."

Kara arkadaşı başını iki yana salladı.

"Hayır Ludovic. Bu çok farklı bir şey. Sana bundan bahsedemem."

Ludovic daha çok meraklanmıştı. Oysa arkadaşı ona her şeyi anlatır veya sorardı. Şimdi farklı olan neydi? Onu kızdırmamak için çok üstelemedi. Zira Abdullah'ın kızgın hali, bağrında nice şimşekler ve yıldırımlar barındıran zifir fırtınalara gebe, kara bulutlarla kaplı gökyüzünden daha ürkütücü görünüyordu. Sessizce yemeklerini yiyip işlerinin başına döndüler. Akşama kadar beynini kemiren sorularla boğuşup durdu. Anlatması gerekiyordu Abdullah'ın. Yoksa kendisi ile ilgili bir şeyler mi duymuştu? Belki de sorun bir gün önce yaşananlarla ilgiliydi, belki birileri onu görmüştü. Fakat döndüğünde henüz birçoğunun şehirden dönmediğinden, gelmiş olanların da deliksiz uyuduğundan emin olmuştu. Konu bu olamazdı.

İşleri bitince arkadaşını kolundan tutup diğerlerinden uzağa çekti.

"Ne oluyor Abdullah? Anlatsana."

"Israr etme Ludovic. Sen bu konunun dışındasın."

"Anlat da neyin dışında olduğuma ben karar vereyim. Seni böyle görmek istemiyorum."

Kara adam olduğu yere çömeldi. Arkadaşına endişeli bir bakış fırlatıp gözlerini toprağı üzerinde kurumuş küçük otlara çevirdi.

"Hasan'ın karısı ile ilgili" dedi.

Ludovic nefesini tuttu.

"Ne olmuş ona?"

"Ortalıkta onunla ilgili bir dedikodu dolaşıyor. Birileri bir gün evvel sabaha karşı onun evinden bir adamın çıktığını görmüş."

Ludovic de arkadaşının yanına çömeldi. Onu nasıl ikna edebilirdi?

"Sen de inandın mı? Adamlar zaman geçirecek eğlence arıyorlar işte."

Abdullah arkadaşının gözlerine baktı. Ne arıyordu?

"Bunu bana söyleyen çok güvenilir biri. Bir gün evvel sabaha karşı tepelerin ardından birinin koşarak barakalara döndüğünü görmüş. Kim olduğunu seçememiş. Şimdi adamların yarısı bunu biliyor. Ben onu yine de uyardım ama yarına ne olur bilmiyorum."

Ludovic bacaklarını uzatıp oturdu. Dikkat etmişti ama yine de olmamıştı işte. Genç kadına çok büyük bir kötülük yapmıştı, istemeden de olsa.

"Buraları bilmezsin. Buralarda bir kadının adı çıktı mı, ya kötü yola düşer, çünkü onu erkekler rahat bırakmaz. Ya da çok ağır bir biçimde zina ile yargılanır ve sonu hep acı olur. Burada huzur içinde yaşama şansı kalmaz."

Ludovic yaşadıklarının, genç kadına bu kadar zarar verebileceğini tahmin etmemişti.

"Belki de adam yanlış görmüştür, olamaz mı? Yani evvelki gece herkes eğlenmeye gitmişti biliyorsun."

Kara adam ümitsizlikle başını salladı.

"Artık öyle de olsa fark etmez. Laf ortalığa çıktı bir kere."

"Peki, ne yapacağız? Bir önerin var mı?"

"Hasan'ı çok severdim, iyi bir arkadaştı. Karısı bize emanet kaldı. Onun için en iyi olanı yapmamız lazım."

Ludovic kara arkadaşının çoktan bir şeyler düşündüğünün farkına vardı.

"Aklından ne geçiyor?" diye sordu merak ve tedirginlikle.

"O benim bacım, ona kapımı açmam lazım ama yapamam. Onun varlığı ailemin huzurunu da bozar. Çünkü o artık dul bir kadın. Geriye tek bir seçenek kalıyor, onu tekrar evlendirmek."

Ludovic duyduklarına inanamıyordu. Kocası yeni ölmüş bir kadını apar topar evlendirmeye kimsenin hakkı olmamalıydı.

"Söylediklerine inanamadım Abdullah. Genç bir kadın için bulduğun çözüm bu mu?"

"Başka çaremiz yok…"

"Onun iyi bir insan olduğunu kendin söyleyip duruyordun. Bir iki adamın lafına bakıp da onu hemen yargılamaya kalkıyorsun."

"Etrafına bir baksana Ludovic. Etraf öyle bir kadını elde etmeye çalışacak bir sürü adamla dolu. O genç ve güzel bir kadın. Onu ne kadar koruyabiliriz sanıyorsun?"

"Sen buna korumak mı diyorsun? Senin kızın olsaydı aynı şeyi mi isterdin acaba?"

"Onun kaderi öyle çizilmiş, ben ne yapayım. Burada huzur içinde yaşayabilmek için birinin himayesinde olması gerek. Ya buradan ayrılıp kendine yeni bir hayat kuracak başka bir yerde, ya da biriyle evlendirilecek."

Ludovic değiştiremediği değil karşı bile koyamadığı düzene yine yenik düştüğünü fark ediyordu. Hiddetle ayağa kalkıp bağırdı.

"Onunla konuşmadan, ona sormadan nasıl böyle bir karar alırsın? Onun bir insan olduğunu sen de mi unuttun yoksa?"

Kara adam umutsuzca baktı arkadaşına.

"Sizin oralarda farklı mı sanki?"

Ne söylemek istediğini biliyordu, haklıydı kara adam. Konuşmaya, itiraz etmeye hakkı yoktu. Bu düzeni bir ya da iki kişi değiştiremezdi. Yüreğine saplanan hançer canını daha çok acıtıyordu. İstemeden Fatıma'ya büyük zarar vermişti. Abdullah doğru söylüyordu, o genç ve çok güzel bir kadındı. Yayılan dedikodu onu çok zor bir duruma sokmuştu. Eğer evlenmezse, kötü niyetli insanlar ona zarar verebilirlerdi. Düşünmek bile istemiyordu.

"Uzaktan tanıdığım biri var" dedi Abdullah. "Geçenlerde yine evlenmek istediğini duymuştum. Belki onu ikna edebilirsem…"

"Yine mi?"

"Adamın iki karısı var. Ama hali vakti yerinde, karılarına da çok iyi bakıyor. Fatıma onun yanında kötü gözlerden uzak olur."

Ludovic hem sinirlenmiş hem de çok üzülmüştü. Fatıma iyi bir insandı, onun kaderi bu kadar kötü olmamalıydı. Evlenmesi bir derece iyi olabilirdi ama iki kadınla evli bir adamla değil… Çünkü o henüz gerçek bir evlilik bile yaşamamıştı.

"Sana inanamıyorum Abdullah. Hem Hasan'ın emaneti diyorsun hem de…"

"O siyah bir kadın. Buralarda siyah bir kadınla evlenmek isteyen kaç adam çıkar zannediyorsun?"

"Kadının kimseye ihtiyacı yok ki… Kendi evi var. Kendine bakabilir. Niye illa ki evlenmek…"

Abdullah yerinden kalkıp arkadaşının omzunu sıvazladı.

"Hanımı göndertip onunla konuşturacağım. Bakalım o ne diyor? Onu buna zorlayamayız ama olabilecekleri bilmesi lazım. Kendi kararını kendisi versin. Bu arada o adamın ağzını da bir yoklayayım."

Ludovic itiraz edecekken lafını kesti.

"Israr ettiğin için anlattım bunları sana. Daha iyi bir fikrin varsa söyle Ludovic."

Ludovic, arkadaşının ardından bakakaldı şaşkınlıkla. Ne yapacaktı şimdi? Fatıma'ya çok büyük kötülük yapmıştı. Onu yüceltmek isterken yerin dibine sokmuştu. Ayağının dibinde mırıldanan köpeğin başını okşayıp kara kara düşünmeye başladı. Bir şeyler yapmalı, onu kurtarmalıydı. Kendi hatası yüzünden genç kadının hak etmediği bir evliliğe zorlanmasını istemiyordu. Onun da diğer her insan gibi hür yaşama hakkı vardı.

Onunla konuşmak istiyordu. Bir şekilde kimseye görünmeden yanına gitmeli ve onu olanlardan haberdar etmeliydi. En azından genç kadının düşünmeye zamanı olurdu. İşçilerden birine şehre gideceğini söyleyip köpeği ile yola çıktı. Şehir yoluna çıkıp uzun bir süre yürüdükten sonra kimsenin görmeyeceğinden emin olup yolunu vadiye doğru değiştirdi. İkisi de yorulmuştu aslında. Kısa bir mola verip köpeğinin de dinlenmesini sağladı. Bahçe kapısının önüne geldiğinde etrafına göz gezdirdi. Kapıyı usulca açıp içeri girdi. Evin kapısının önüne geldiğinde kapıyı iki kere tıklattı. Kapının açılmasını beklerken Bart'a sessiz kalmasını söyledi. Kapı ağır ağır açıldı. Beyazlar içindeki güzel Fatıma endişeyle baktı ona.

"Hoş geldin. Bir şey mi oldu? Bu saatte…"

"Gel, konuşmamız lazım" diyerek sözünü kesti. Sonra gidip masaya oturdu.

Fatıma ardından yürüyüp merakla sordu. O da endişelenmişti.

"Ne oldu? Bir şey mi var?"

Ludovic, Fatıma'ya oturmasını işaret etti. Sonra Abdullah ile yaptığı tüm konuşmayı ona aynen aktardı. Duyduklarına inanamayan Fatıma'nın rengi bembeyaz olmuştu. Ayağa kalkıp hiddetle bağırdı.

"Onlara ne benim hayatımdan? Ben artık bir köle değilim, bana karışmasınlar."

Ludovic onu sakinleştirmeye çalıştı.

"Yanlış anladın. Abdullah ve eşi seni çok seviyor, sana saygı duyuyorlar. Sen huzurlu ol diye…"

"Hiç kimsenin bir şey bildiği yok. Hasan beni yıllardır buraya kapatıp kimseyle görüştürmezken nerdeydiler?"

"Çok üzgünüm, seni bu duruma ben soktum. Sana zarar vermek istemezdim, inan."

Fatıma gözlerine dolan yaşları sildi

"Biliyorum ikisi de iyi insanlar. Ama ben başka biriyle evlenmek istemiyorum. Ben böyle mutluyum. İlk kez kendim gibi, kendim için yaşıyorum."

Birden doğrulup ağlamaya başladı.

"Gerekirse buradan giderim ama iki karılı bir adamla asla evlenmem."

Sonra yanına yaklaşıp Ludovic'e sarıldı. Ağlamasına hıçkırıklar da karışmıştı.

"Beni onlara bırakma ne olur? Beni başkalarına verme."

Yerine döndüğünde sabaha birkaç saat kalmıştı. Kimsenin fark etmediğinden emindi. Sabaha kadar Fatıma'nın söyledikleri çınladı kulaklarında. "Beni bırakma!" demişti ona. Adeta yalvarmıştı. Genç kadın onunla mutlu olduğunu ve onu da mutlu etmek istediğini söylemişti.

Ayrılmadan önce, Abdullah ile tekrar konuşacağına ve düşüncelerinden vazgeçirmeye çalışacağına dair söz vermişti genç kadına. Uyumaya çalışırken zihnini kurcalayan onca soruya cevap bulmaya çalışmış ama başaramamıştı. Genç kadın için bir şeyler yapmalı, Abdullah'ı vazgeçirmeliydi. Fatıma böyle mutluydu ve ilk kez kendisi için yaşıyordu. Bu, onun için yıllar sonra elde edebildiği tek yaşama gayesi olmuştu. Bu belayı onun başına kendisi sarmıştı, yanına gitmemiş olsaydı bunların hiçbiri olmayacaktı. Genç kadının bu konuda ona güvendiği de belliydi. Ludovic ne yapacağını, bu sorunu nasıl çözeceğini bilmiyordu.

Hayatına bir şekilde girmiş iki kadını yüzüstü bırakmıştı. Hem Maria hem de Sophie'nin ondan beklentilerine cevap verememiş, onları kendi kaderlerine terk etmişti. Bu yüzden yeterince pişmanlık ve suçluluk duygusu taşıyordu Ludovic. Aynı şeyin Fatıma için de olmaması için bir şeyler yapması gerekiyordu. Üstelik bu konuda Fatıma yeterince acı çekmiş ve tek günahsız kişiydi. Toplum yargılarının, insan haklarının önüne geçemeyeceği bir yer var mıydı acaba?

Fatıma genç, güzel ve sağlıklı bir kadındı. Üstelik sevgiye, mutluluğa aç bir kadındı. En azından bundan sonra birlikte olacağı erkeğin onu her şekilde doyurabilmesi, onun için önemliydi. Bu onun en doğal hakkıydı. Güzel gözleri geldi gözlerinin önüne. Onu her gördüğünde yüzünde gülücükler açan bir kadındı. Son derece yumuşak huylu ve becerikli bir kadındı. Yıllarca Hasan gibi huysuz bir ihtiyara kadınlık yapmış, çaresiz bir kadındı aslında. Ailesinden ve diyarından koparılmış, hiç bilmediği bir yerde yaşlı bir adamın esiri olmuş bir kadındı Fatıma. Şimdi yaşamaya hakkı olmalıydı en azından.

Gürültü patırtılarla uyanınca herkesin çoktan çalışmaya hazır olduğunu fark etti. Kalkıp giyindi ve dışarı çıktı. Abdullah görünürlerde yoktu, henüz gelmemişti. Hep vaktinden önce gelirdi oysaki. Bir şey mi olmuştu acaba? Birine sorduğunda aldığı cevapla buz kestiğini fark etti Ludovic. Abdullah bugün gelmeyecekti, önemli birkaç işi vardı. Ne olduğunu tahmin etmek zor değildi. Abdullah, Fatıma olayından son derece huzursuzdu ve genç kadının başına kötü bir şeyler gelmemesi için çareler arıyordu. Akşama kadar gelir diye beklediyse de umduğu olmadı. Kara arkadaşı o gün hiç görünmedi. Merakla bekledi onu ama gelmedi Abdullah. Ne yaptığını, neye karar verdiğini, bahsettiği adamla konuşup konuşmadığını merak ediyordu.

Gece boyunca olanları ve olabilecekleri düşünüp durdu Ludovic. Genç kadın için hangisi daha kötüydü,

bilmiyordu. İki kadınlı bir adamla evlenmek mi yoksa bütün hayatını geçirdiği vadiden uzaklaşmak mı? Abdullah'ın dediği gibi, onu sürekli rahatsız edecek adamlardan kendini nasıl koruyacaktı? Ludovic burada kalıcı olsaydı onu koruyabilirdi belki. Buralarda sayılan bir adam olan Abdullah bile onu uzun süre koruyamayacağını söylerken o bunu nasıl başarabilirdi? Üstelik bugün var yarın yoktu. Abdullah'ın bugün gelmemesi kötü olmuştu. Belki onu ikna edebilirdi. Genç kadının vadide tek başına yaşamak istediğini ve kimsenin onun hayatına karışmak gibi bir hakkı olmadığını anlatabilirdi.

Ertesi gün biraz geç geldi Abdullah. Yüzü gülüyordu sanki. Bir çare bulmuş olmalıydı, böylece herkes rahat bir nefes alabilecekti. Ludovic, İşe başlamadan onu bir kenara çekip ne yaptığını sordu.

"Hüseyin onu eş olarak almayı kabul etti. Hanımı gönderip onunla konuşmasını ve ikna etmesini sağlayacağım."

Beyninden vurulmuşa dönmüştü Ludovic.

"Sana inanamıyorum Abdullah. Seni daha açık fikirli biri zannederdim. Emanet dediğin kadın için bu yolu mu buldun?"

Abdullah şaşkınlıkla arkadaşına bakıyordu.

"Ne yapmalıyım sence? Daha iyi bir fikrin var mı?"

"Kadın yıllarca yaşlı bir adamın yanında esir gibi yaşamış zaten. Onun için bir şeyleri değiştiremeyeceksen ona en büyük kötülüğü yaparsın. Bırak kendi kararını o versin."

"Sen bir şeyin farkında değilsin. Bu söylentilerden sonra Fatıma evlenmezse herkesin diline düşecek. Vadide tek başına bir kadın kendini nasıl koruyabilir?"

Ludovic iyice sinirlenmişti. Hiddeti yüzündeki kasların seğirmesine neden oluyordu.

"Onun da bir insan olduğunu anlamak istemiyorsun değil mi? Seni sıkıntıya sokan nedir?"

Abdullah arkadaşının sinirlendiğini fark edip onu yumuşatmaya çalıştı.

"Sakin ol biraz" dedi. "Neden bu kadar kızıyorsun? Biz onun için en iyisini bulmaya çalışıyoruz."

"O her şeyin bilincinde olan bir kadın. Nasıl yaşamak istiyorsa öyle yaşasın."

"Evet, o çoğu şeyi biliyor ama bilmediği bir şey var. Burada onun rengine sahip bir kadın, eşi yoksa zor günlere katlanmayı da bilecek demektir."

Duyduklarının doğru olmamasına dua etti.

"Ne demek bu şimdi? Yani sen siyah bir kadının burada tek başına yaşayamayacağını mı söylüyorsun? Sizin hoşgörünüz nerde kaldı peki?"

Ludovic Abdullah'ın ilk kez bu kadar asabileştiğini fark etti.

"Sakın bana hoşgörüden bahsetme Ludovic. Ben Fatıma için en iyisini istiyorum. Burada siyah bir kadını tek başına rahat bırakmazlar. Kötü niyetli insanlar onun renginden rahatsız olur."

"Ben rahatsız değilim."

Neden sonra ne söylediğinin farkına varıp dilini ısırdı. Kara arkadaşı gözlerini kısıp şüphe ile baktı ona.

"Ne demek şimdi bu? Sakın bana…"

"Onun rengi beni hiç rahatsız etmiyor demek. Üstelik sen de onun kadar karasın" diye toparlamaya çalıştı.

Abdullah'ın şüpheci bakışları yoğunlaştı, yoğunlaştı, Ludovic'in bakışlarına kilitlendi.

"Fatıma ya evlenecek ya da gidecek. O kadar. Benimle daha fazla tartışma bu konuyu istersen."

O kadar kararlı görünüyordu ki Ludovic ne dese faydasızdı.

"Tamam, isterse evlensin ama başka birini bul. Ona iyi bakacak, bekâr birini bul öyleyse."

"Bekâr bir erkek siyah bir kadınla evlenmek istemez buralarda. Çünkü teninin rengi her yerde problem olur, anladın mı?"

Öyle kızmış, öyle öfke dolmuştu ki Ludovic. Bu öfkesi neye idi? Siyah tenli bir kadının hak etmediği bir evliliğe zorlanmasına mıydı? Yoksa içten içe Fatıma'yı kaybetme ihtimalinden mi kaynaklanıyordu? O an içine düşen kor, ona daha derin duygular beslediğini haykırıyordu.

"Öyleyse ben evlenirim onunla" diye bağırdı hiç düşünmeden.

Bir an duraklayıp ağzından çıkan kelimeleri tarttı. Arkadaşı kara gözlerini kocaman açmış ona bakıyordu. Ludovic ne söylediğini ve söylediğinin ne anlama geldiğini idrak etmeye çalıştı. Arkadaşına Fatıma ile evlenebileceğini söylemişti. Şaşkınlığı gittikçe artan Abdullah merakla baktı arkadaşına.

"Sen ne dedin?"

Ludovic sözlerini geri almak istedi ama bir şeyler onu engelliyordu. Fatıma'ya şu ana kadar fark etmediği bir sevgiyle bağlanmıştı aslında. Çabası bunun içindi. Onun iyi olmasını dilemesi, mutlu olmasını istemesi, ona duyduğu sevgidendi.

"Eğer Fatıma isterse onunla evlenirim" dedi başını dik tutarak.

"Sen Hıristiyansın. Bir Müslümanla nasıl evlenebilirsin?"

"Benim Katolikliğim Maria'nın öldürülmesiyle bitti, Kilise tarafından da aforoz edildim, biliyorsun."

Abdullah kısa bir süre düşünüp tereddütle baktı arkadaşına. Sonra büyük bir sevinç narası atarak Ludovic'e sarıldı. "Aslan arkadaşım. Senin gibi bir yiğit daha yoktur bu dünyada."

Abdullah mutluluktan havalara uçuyordu. Sonra birden durup arkadaşına baktı.

"Niye böyle bir şey yapacaksın?"

Ludovic gülümseyerek omuz silkti. Nasıl bir cevap arkadaşını tatmin ederdi ki?

"Bahsettikleri adam sen misin Ludovic?" diye sordu Abdullah merak ve endişeyle. "Sen mi gittin Fatıma'nın yanına?"

"Sadece konuştuk Abdullah" diye mırıldandı Ludovic. Sesi sakin ama katı çıkmıştı.

Abdullah'ın yüzündeki o ifadeyi görmektense ölmeyi tercih ederdi Ludovic. İhanetin en hafifi bile onun için çok ağır bir yüktü. Kara adam ağzının içinde bir şeyler mırıldanıp arkasını dönerken omuzlarından tutup çevirdi onu.

"Ona elimi bile sürmedim" dedi Ludovic kelimelerin üstüne basarak. Kara adamın gözlerine baktı deli cesaretiyle. "Sana Tanrı adına yemin ederim, ona elimi sürmedim."

Abdullah'ın kuşku dolu bakışları yanlış bir şeyler aradı arkadaşının gözlerinde ama nafile…

"Sadece yalnızlığına ortak oldum. Ben Fatıma'yı seviyorum" diye mırıldandı Ludovic. İşte kara arkadaşına söylemişti gerçeği, kendisine bile itiraf edemezken. "Ben Fatıma'yı seviyorum" diye tekrarladı bakışlarını arkadaşının bakışlarından ayırmadan. Sesi sevgi ve yakarı doluydu.

Abdullah hiçbir şey söylemeden durduğu yerde çömelip oturdu. Ludovic de yanına oturup ona her şeyi tüm çıplaklığıyla anlattı. İkna etmesi kolay olmuyordu ama onun da bakışları yumuşuyordu işte.

"Niye bana anlatmadın? Sana destek olurdum."

"Onu evlendireceğinizi söyleyene kadar emin değildim hislerimden. Ama şimdi eminim. Fatıma'yı kaybedemem."

Abdullah zoraki gülümsemeye çalıştı.

"Çok şaşırttın beni. Böyle bir şey olacağına hayatta inanmazdım."

"Benim de burada evlenmemi istemiyor muydun, olacak işte" derken gülerek omuz silkti Ludovic.

Abdullah kahkahalar atarak elini uzattı. "İyi ya, ben hanımı gönderir kararını Fatıma'ya bildiririm."

Tokalaşıp sarıldılar. Kısa bir süre sonra kahkahaları dindiğinde ikisi de hâlâ şaşkınlık içindeydi.

"Ona kendim söylemek istiyorum" dedi Ludovic. "Önce bana karşı aynı şeyleri hissettiğinden emin olmak istiyorum."

Artık Yalnız Değiller

Aradan günler geçti. Henüz Fatıma'ya hiçbir şey söylememişti ama Abdullah'ın içi çok rahattı. Ludovic Fatıma ile konuşmak istediğini söyleyip Abdullah'tan izin istemişti. Abdullah önce Ludovic'in kararından vazgeçtiğini sanıp heyecanlanmış sonra derin bir oh çekmişti. Ludovic, şehirden aldırdığı birkaç parça yiyecekle köpeğini de yanına alarak evleneceği kadının evine doğru yola çıktı. Onu günlerdir görmemişti ve çok özlemişti. En çok da gülümseyerek 'Hoş geldin' deyişini özlemişti genç kadının.

Ludovic'in her gelişinde oturduğu yere oturdu Fatıma.

"Seninle konuşmamız lazım" dedi Ludovic yumuşak bir ses tonuyla ve gülümsedi. Genç kadının yanına oturup elini ellerinin içine aldı.

"Yine aynı şeyleri konuşacaksak boşuna zaman harcama" dedi Fatıma hızla elini çekerken.

"Aynı ama farklı şeyleri…" diye düzeltti Ludovic.

" Beni zorla evlendiremezler. Çeker giderim buradan daha iyi" diye devam etti Fatıma.

Ludovic gülümseyerek susmasını söyledi. "Seninle bazı kararlar almamız gerekiyor."

Genç kadın merakla baktı gözlerine. Kara gözlerinde yavaş yavaş endişe belirmeye başlıyordu.

"Ne kararı?" diye fısıldadı Fatıma. Yüreğinin sesini duyabiliyordu Ludovic

"Ya Abdullah'ın söylediği adamla evleneceksin ya da …"

Daha sözünü bitirmeden Fatıma ayağa kalkıp uzaklaşmak istedi ordan. Ludovic kaçmasına fırsat vermeden kolundan yakalayıp kendine çekti onu.

"Sana anlatmadığım öyle çok şey var ki…" diye fısıldadı Ludovic.

Fatıma yaslandığı adamın göğsünü delip çıkacak gibi çarpan kalbinin ritmine kendini kaptırdı. "Ben seni böyle…" diye mırıldanırken kendisine sevgiyle bakan yeşil gözlerin büyüsünde kayboldu. Kelimeleri çoktan unuttuğunda Ludovic ürkek bir ceylana yaklaşır gibi usulca sokulup kokusunu içine çekti.

"Seni hep böyle koklamak istiyorum" diye fısıldadı kulağına. "Ölene kadar."

Duyduklarına inanamayan Fatıma daha da sokuldu ona. Bunun bir rüya olma olasılığı bile çok güzeldi. Ludovic güçlü kollarıyla sarıp genç kadını, başını göğsüne bastırdı.

"Bak bu deli yürek senin için atıyor" diye fısıldadı. "Benim karım, eşim ve her şeyim olmanı istiyorum Fatıma."

Fatıma duyduklarına inanamayıp kara gözlerini kocaman açarak gülümseyen erkeğe baktı. Ludovic tekrarladı aynı cümleyi. Genç kadın kendini toparlayarak Ludovic'e sarıldı. Gözlerinden süzülen yaşlara aldırmadan daha sıkı sarıldı ona. "Seni seviyorum."

Ludovic genç kadının kalp atışlarını duyabiliyordu. Kor yüreğine düşen çiğ tanelerinin serinliği ile genç kadına

sarılıp kocasının ölümünden sonra kısacık kestiği saçlarını okşamaya başladı.

"Ben de seni seviyorum" dedi. "Sakın yanımdan ayrılma."

Genç kadın başını salladı.

"Sen nereye gidersen ben oraya gelirim seninle, yeri gelir yoldaşın, yeri gelir canın olurum."

"Sadece karım olmanı, hayatımı paylaşmanı istiyorum. Kalan her şeyi sana ben vermek istiyorum."

Kadını kendinden uzaklaştırıp gözlerinin içine daldı. Yaptığının doğru olduğunu görüyordu, emindi artık. Bu kadını seviyordu. Yanaklarından süzülüp titreyen dudaklarına inen yaşları sildi, onu alnından öpüp tekrar sarıldı Fatıma'ya. Tek bir yürek olmuşlardı, ikisi de hissediyordu. Ludovic genç kadını kendinden uzaklaştırıp saçlarını okşadı.

"Sana bir şeyleri anlatmam gerekiyor, eğer kabul edersen."

Fatıma onaylarcasına başını salladı.

"Burada kalmak istemiyorum, biliyorsun. Buna katlanabilir misin? Hep benimle olacak mısın?"

Fatıma gülümseyerek gözlerini sildi.

"Ben de buraya ait değilim zaten. Sen nereye götürürsen gelirim. Sadece bu güzel gözlerini benden ayırma, elimi hiç bırakma."

Ludovic tekrar sarıldı genç kadına, daha sıkı, daha sevgi dolu olarak.

"Benden istediğin bir şey olursa…"

"Hayatta tek bir özlemim var, bana onu yaşatırsan tahmin edemeyeceğin kadar mutlu olurum" dedi Fatıma.

"Nedir o?"

"Denizi görmek istiyorum, denizin ciğer yakan o tuzlu kokusuna öyle hasretim ki…"

Ludovic gülümseyerek okşadı saçlarını sevdiği kadının.

"Sana bu dünyadaki en güzel denizi göstereceğim, söz veriyorum."

Dakikalarca birbirlerine sarılarak öylece kaldılar. Fatıma izin isteyerek sıyrıldı sevdiği adamın kollarının arasından ve mutfağa yöneldi.

" Sana çok güzel bir masa hazırlayacağım" derken mutluluktan uçuyordu.

Bart'ı da yanlarına alarak birlikte mutlu bir şekilde yemek yediler. Ludovic ayrıntılar için Abdullah'ın karısını göndereceğini söyleyip müstakbel eşini öperek mutlu ve huzurlu bir şekilde ayrıldı oradan. Genç kadın ona yanında kalması için ısrar etmiş ama Ludovic henüz kimse bir şey bilmiyorken bunun yanlış olduğunu söyleyip reddetmişti. Sonra yalnız kalmaması için Bart'ı onunla bırakmıştı.

Ludovic, ertesi sabahın olmasını iple çekiyordu. Bütün gece mutluluktan gözüne uyku girmemişti. Bundan sonra hayatının düzene gireceğini ve sevdiği kadınla çok mutlu olacağını hissediyordu. Fatıma ılımlı ve her şeyiyle erkeğini mutlu etmek için çabalayacak bir kadındı. Onunla evlenerek hayatının en doğru işini yapacağından da emindi Ludovic. Geleceğinin geçmişinden çok daha iyi ve huzur dolu olacağını biliyordu. Mutlu olmayı her ikisi de hak ediyordu.

Abdullah'a her şeyi anlatıp ondan yapılması gerekenler konusunda yardım istemişti. Abdullah arkadaşı için çok mutlu olmuştu. Biraz rahatsızlanmış olan eşini iyileşir iyileşmez Fatıma'nın yanına göndereceğini ve gerekenler konusunda endişelenmemesi gerektiğini söylemişti. Bu arada Ludovic ve Fatıma'nın evleneceklerini herkese duyuracaklar, böylece genç kadının rahatsız edilmesini de engellemiş olacaklardı. Bu işi, Abdullah seve seve yapacağını söyleyip üstlenmişti.

Aradan geçen günler boyunca yoğun bir tempoda çalışmışlardı. Ludovic ve Fatıma'nın evlilikleri için neredeyse

bütün hazırlıklar tamamlanmıştı. Abdullah bütün insanların bunu bilmesini sağlamıştı. Özellikle Ludovic'i tanımayan bazı erkeklerin bu evliliğe kuşkuyla yaklaşmalarını, Abdullah kendi saygınlığı ve kurnazlığı sayesinde ber-taraf etmiş ve insanların da onaylamasını sağlamıştı. Herkesin gözünde Fatıma artık Ludovic'in zevcesiydi. Ludovic bir taraftan köprü yapımında çalışırken diğer taraftan Abdullah'ın talimatlarını yerine getirmeye çabalıyordu. Geçen süre zarfında Fatıma ile çok az bir arada olabilmişlerdi. Onu özlüyordu. Bir an önce bu işlerin bitmesini ve karısını kollarının arasına alabilmeyi istiyordu. Abdullah'ın karısı, Fatıma ile konuşmuş ve eksikleri ile ilgili yapılacakları kararlaştırmışlardı. Sonraki günler ikisi birlikte alışverişe çıkmışlardı. Abdullah hanımından duyduklarını gelip Ludovic'e anlatıyor, onun daha da heyecanlanmasını büyük bir zevkle izliyordu. Ludovic kendini daha önce hiç böyle hissetmemişti. Bu öyle güzel, öyle heyecan veren bir duyguydu ki… Bu kadar yoğun çalışmaların arasında bile bundan büyük keyif alıyor ve günden güne heyecanı artıyordu. Hayatı boyunca ilk kez gerçekten istediği bir şeyi yapacak ve mutlu olacaktı. Duyduklarına göre, Fatıma, yeni kocasıyla yaşayacağı ev için bazı şeyleri değiştirmişti. Abdullah'ın ailesi, evleri için birkaç değerli hediye göndermiş ve Fatıma'ya yardım etmişti. Özellikle güzel ve heyecan dolu geceleri yaşayacakları yatak odası için güzel şeyler hazırlanmıştı. Fatıma zarif ve zevkli bir kadındı zaten. Her şeyin en iyi olması için elinden geleni yapacağını da biliyordu Ludovic.

Sevdiği kadını kollarına alacağı günü sabırsızlıkla bekliyordu. Fatıma'nın nikâh kıyılması isteğine itiraz etmemişti Ludovic. Nikâhtan sonra Abdullah'ın evinde kısa bir eğlence düzenlenecek, tüm sevenleri çifte, mutluluklar dileyecekti. Fatıma eğlenceyi vadide düzenleyebileceklerini söylemiş ama Abdullah çiftin eve erken kaçmak isteyebileceklerini düşünüp uygun bulmamıştı. Gerekli her şeyi kara arkadaşı üstlenmişti.

Daha sonraki birkaç gün hiç bitmeyecek gibi gelmişti. Vadiye Abdullah ve Recep Usta ile gelen hoca tüm hazırlıkları tamamlayıp onların odaya alınmasını istemişti. Fatıma yine beyazlar içindeydi. Başını neredeyse yüzünün yarısını da gizleyen beyaz bir örtü ile örtmüştü. Çok gizemli ve çekici görünüyordu. Ludovic'in bu düşüncesini fark etmiş olacak ki onu görünce gülümsemişti. Şahitler olarak Abdullah ve Recep Usta yerlerini almıştı. Fatıma'nın yanında yere oturdu Ludovic. Hoca rızalarını alıp dualarını okudu. Hocanın okuduğu her kelimede, anlamasa da onu bir şeylerin etkilediğini fark edip ürperdi Ludovic. Hocanın sesindeki duruluk içini titretiyordu. İslam'ın kitabına ilk kez böyle yakın duruyor, duyuyor ve hissediyordu. İliklerine işleyen her kelimede ruhunun huzur bulduğunu ve ikisini de daha güzel bir hayatın beklediğini hissediyordu. Kara adamın sesiyle irkildiğinde kendisini bu duygu yüklü dünyaya kaptırdığını fark ederek gülümsedi. Abdullah ona ön ayak olup kendisine sorulan sorulara cevap vermesini sağladı Ludovic'in. Sonra Fatıma'nın ve şahitlerin rızaları alındı. Hoca nikâhlarını kıyıp dualarını okuduktan sonra ikisine de mutluluklar dileyip müsaade isteyerek ayrıldı oradan.

Abdullah ve Recep Usta genç çifti tebrik edip hayırlar dilediler.

"Biz sizi biraz yalnız bırakalım, hazırlanın, bizim evde görüşürüz" dedi Abdullah, Recep Usta'ya çıkmalarını işaret ederek.

Kapı arkalarından kapanınca Fatıma gülümseyerek kocasına sarıldı. Ludovic karısının başındaki örtüyü omuzlarına indirip saçlarını okşadı.

"Artık benim karımsın" diye fısıldadı.

Genç kadının kokusunu içine çekti. Fatıma kocasına daha sıkı sarıldı.

"Sen de benim erkeğimsin. Ölene kadar."

Ludovic sırtında gezinen parmakların dokunuşu ile ürperip titredi. O da karısını özlemişti.

"Ben sana helalim artık" diye mırıldandı Fatıma.

Abdullah merakla yeni evli çifti bekliyordu. Onların bu kadar oyalanacaklarını tahmin etmemişti. Giyinip yola çıkmışlardı. Onlar için bırakılan atlarla gelmişlerdi kara arkadaşının evine. Abdullah onları kapıda karşılayıp tekrar mutluluk diledi. Ludovic arkadaşına sarılıp teşekkür etti. Tanıdığı ve sevdiği herkes buradaydı: Recep Usta, Yuhanno, Yaşlı Ortodoks… Abdullah bu eğlencenin samimi bir şekilde olmasını istediği için herkesi davet etmeyi uygun görmemişti. Böylece kadınlar da daha rahat olabilecek ve birlikte eğlenebileceklerdi. Misafirlerin hepsi, onların mutluluğunu paylaşmak için gelmişlerdi. Ne bir şüphe vardı akıllarında ne de bir endişe. Ali Abdullah onlara şans dileyerek tebrik etmiş ve onların da kendileri gibi çok mutlu olmalarını temenni etmişti. Ludovic bu delikanlıyı çok seviyordu. Gerçi uzun bir süredir onu görmemişti. Onun mutluluğu Ludovic'e yaralarını hatırlatmış, bu yüzden derin bir kıskançlık girdabının içine dalmıştı. Fakat şimdi her şey çok değişmişti. Ludovic çok mutluydu, onun da mutlu bir yuvası vardı ve ileride çocukları da olacaktı. Dahası artık huzur doluydu, bunu da kendisini seven genç Fatıma'ya borçluydu.

Bahçede çok güzel masalar hazırlanmıştı. Abdullah arkadaşı için en iyisini yapmaya çalışmıştı. Bütün aile oradaydı ve hepsi mutlu görünüyordu. Ludovic karısını Yuhano ve karısı ile tanıştırdı. Fatıma, Yuhano'nun eşiyle sohbet ederken Ludovic kendisine eliyle işaret eden Yaşlı Ortodoks'un yanına gitti. Adam elini sıkıp onu tebrik etti. Yüzünün örtülü olması sesindeki endişeyi gizlemiyordu.

"Beni dinle delikanlı, sana bir iki çift sözüm var" diye başladı söze. "Çok büyük bir risk aldın kendin için ve karın için de" dedi eşini işaret ederek.

Ludovic şaşkınlıkla baktı yaşlı adama. Adam devam etti konuşmasına.

"Abdullah bana buralardan gideceğinizi söyledi, doğru mu bu?"

Ludovic başıyla onayladı.

"Yapma" dedi adam başını iki yana sallayarak. "Eğer kalan hayatını huzurlu geçirmek istiyorsan buradan ayrılmayın. Yoksa karını büyük bir belanın içine sokacaksın."

"Ne demek istiyorsun?"

"Kimse onunla evlendiğine inanmaz. Bir ona bak, bir de kendine. Nereye giderseniz gidin, karının renginden dolayı çok sıkıntı çekeceksiniz, inan bana. Burada herkes sizi tanıyor, burada kalın."

Ludovic yaşlı adama saygı duyuyordu.

"Uyarılarınız için teşekkür ederim ama benim yapmam gereken şeyler var. Zaten eşim de burada kalmak istemiyor. Biz yakında buradan ayrılacağız."

Yaşlı adam acıyla gülümsedi.

"Yapma delikanlı, gel sen benim sözümü dinle. Buradan ayrılmayın. Belki sen bazı şeylere katlanabilirsin ama o kadına yazık olur."

"Ne demek istiyorsun? Daha açık konuş lütfen."

"Onun rengindeki kadınlara eş gözüyle bakılmaz. Onlar Afrika'dan getirilen kölelerdir. Hiçbir zaman eş olarak kabul edilmezler."

Ludovic hiddetlendi.

"O benim karım ve hep öyle kalacak. Ben onu çok seviyorum" dedi.

Yaşlı adam omzunu sıvazladı.

"Dışarıdaki dünya çok gaddar, yazık edeceksin bu kadına. Onu peşinden sürükleme. Gittiğiniz her yerde ona farklı gözle bakılacak, bir an yalnız kalmasından faydalanmak is-

teyecektir insanlar. Kimse sizin evli olduğunuza inanmaz. İkiniz de mutsuz olursunuz. Onu koruyamayacağın anlar gelir. Bir gün sana bir şey olursa ona ne olur, hiç düşündün mü?"

Ludovic ne şimdi ne de başka zaman bunları duymak istemiyordu. Fatıma'yı seviyordu ve onu yanından hiç ayırmayacaktı.

"Sen merak etme. Ben karıma kendimden daha iyi bakacağım. Tavsiyen için sağ ol."

Müsaade isteyip ayrıldı yanından. İçi kararmıştı. Oysa buraya eğlenmeye gelmişlerdi. Yaşlı adamın söylediklerini düşünmemeye çalışarak karısının yanına gitti. Nermin, oğlu ile yanına gelmiş ve Fatıma'ya bebeğini vermişti sevmesi için. Ludovic bu tabloya bakarak iç geçirdi. Bir gün onların da çocukları olacaktı. Bunu hiç konuşmamışlardı ama herhalde Fatıma da çocukları olsun isterdi. Birlikte bebeği sevip annesine geri verdiler. Ludovic uzanıp karısını alnından öptü. Fatıma çok mutlu görünüyordu, sürekli gülümsüyordu.

Hep birlikte masalara yerleşip karınlarını doyurdular. Abdullah onlar için kısa bir konuşma yaptı. Genç çifte sağlık ve mutluluk dileklerinde bulundu. Sonra düğün hediyelerini açıkladı.

"Biz hep birlikte düşündük ve size gerekli bir şeyler vermek istedik. İşte size düğün hediyemiz."

Eliyle işaret etiği yere bakınca bir adamın yedeğinde iki atı gördüler. Bunlar, onlara buraya gelmesi için bırakılan güzel atlardı.

"Bundan sonra bu atlar sizin."

Ludovic karısına bakıp gülümsedi. Fatıma neredeyse ağlamak üzereydi. Kalkıp kocasına sarıldı.

"Bu atları bize verdiler" diye yineledi. "Bu atlar bizim."

Bu arada herkes onları alkışlamaya başlamıştı. Ludovic kalkıp arkadaşlarına tek tek sarıldı ve teşekkür etti. Yuhano'ya göz kırpıp iki kere teşekkür etti.

"Hepinize teşekkür ederim. Beni aranıza alıp dost oldunuz. Çok iyisiniz. Sizleri çok seviyorum. İkimiz de teşekkür ederiz" dedi herkese hitaben.

"Bir de buradan gitmesen hep bizimle kalsan ne güzel olurdu" diye söze karıştı Abdullah.

"Önce karımla oturup uzun uzun konuşacağız, sonra karar vereceğiz" dedi karısına bakıp gülümseyerek.

Birlikte yemeklerini yiyip eğlendiler. Kısa bir süre sonra Fatıma yanına sokulup eve gidip onunla yalnız kalmak istediğini söyleyince hiç itiraz etmedi. Aynı şeyi o da istiyordu. Biraz zaman geçtikten sonra herkesten, yorgun olduklarını bahane edip müsaade istediler. Ev sahiplerine teşekkür ederek atlarına binip oradan ayrıldılar.

Ludovic Bart'la oyalanırken Fatıma içeri girmişti bile. Ludovic nefesini tutup seyretti onu. Yüzündeki tebessüm fazlasıyla çekiciydi.

Bundan sonra yeşil vadi ve bu ev böyle mutluluklara çok tanık olacaktı. Genç kadın mutluydu. Kur'an okumak istiyordu. Uzun bir süre kitabıyla baş başa kalıp ruhunu besledi. Sonra Allah'a kocasını ve kendisini koruması için dua etti. Verdikleri için şükranlarını da dile getirdikten sonra odaya geri döndü. Ludovic çoktan uyuyakalmıştı. Usulca yanına uzanıp kocasını seyretmeye daldı. Bu mutluluğunu anlatmaya kelimeler yetmiyordu. İlk kez sevdiği bir adamın yanında uyuyacak ve yine onun yanında uyanacaktı.

Birkaç gün işe gitmedi Ludovic. Abdullah onu idare edeceklerini söyleyip yardımcı olmuştu. Zaten işin bitimine de az kalmıştı. Bundan sonra ne yapacakları da belli değildi. Birlikte bahçede geziniyorlar, ağaçlar, çiçekler ile ilgileniyorlardı. Fatıma iyi bir ev kadını ve aşçı olduğu

kadar hayvan bakımından anlıyordu. Atların bakımını üstlenmişti. Her akşamüzeri atla gezintiye çıkıyor, mehtabın keyfini çıkartıyorlardı. Arada şehre gidiyor, alışveriş yapıyorlardı. Fatıma yatak odalarını insanı bayıltan güzellikte düzenlemiş, ipek çarşaflar ve örtüler almıştı. Abdullah'ın hediyeleri arasında bunlardan çok vardı. Ludovic böylesine güzel örtüler üzerinde karısıyla sevişmenin ve onu mutlu etmenin daha keyifli olduğunu fark etmişti. Yatak odası onlar için hiçbir yabancı elin uzanamayacağı kutsal bir mabet olmuştu. Birbirlerine bu odada, nice sözler verdiler. Hiç ayrılmayacaklarına, sevgi ve saygılarının devam edeceğine ve ölüm onları ayırıncaya kadar hep aynı yatakta uyuyacaklarına dair… Hiç olamadığı kadar mutluydu Ludovic. Hiç tahmin edemeyeceği kadar üstelik. Geçmişin izlerini belleğinden yavaş yavaş silerken bir taraftan da karısı ile yaşayacağı güzellikleri kurmaya çalışıyordu kafasında.

Geçen günlerle birlikte birbirlerini daha iyi tanıma ve anlama fırsatı bulmuşlardı. Bir gün sonra işine geri dönecekti. Birlikte geçirecekleri son günü iyi değerlendirmek istiyorlardı. Bart'ı da alıp birlikte gezmeyi düşünüyorlardı. Sabah uyandığında onun yanında olmadığını fark edip seslendi. Sesine yanıt alamayınca merak etmeye başladı karısını. Başına bir şey gelmiş olabileceği korkusuna kapılıp onu aramaya karar verdi. Belki bahçedeydi veya atlarla ilgileniyor olabilirdi. Giyinmeden kalkıp dışarı fırladı ve karısına seslenerek bahçede gezinmeye başladı. Uzaktan seslenen karısının sesini duyup o yöne koştu. Fatıma bir hurma ağacının tepesinde kendisi için meyve topluyordu. Geldiğini gören Fatıma hemen ağaçtan inip eteğinde biriktirdiği meyveleri ona gösterip gülümsedi.

"Bak bunları günlerdir kontrol ediyordum. Senin için topladım."

Ludovic'in şaşkın bakışları altında gülümseyerek birini eteğiyle silip tadına bakmasını istedi. Ludovic o an, bu kadın için hiçbir yanlış yapmaması gerektiğini anladı.

Fatıma kocasının endişeli bakışlarını fark edip gülümsemeye devam ederek sarıldı kocasına. Ludovic onu uyarıp kendisine haber vermeden yanından ayrılmamasını istedi. Fatıma bu durum karşısında irkilerek geri çekilmiş ve gülen gözlerine sisler çökmüştü.

"Sen de Hasan gibi beni buraya mı hapsedeceksin?" dedi kocasına.

Ludovic, büyük bir hata yaptığını anlayıp karısını kendine çekerek sıkı sıkı sarıldı.

"Sadece seni gözümün önünde istiyorum. Beni korkuttun. Sana bir şey olursa dayanamam" dedi.

"Merak etme bir şey olmaz" dedi genç kadın gülümsemeye çalışarak ama gözleri dolmuştu.

Ludovic eğilip onu sevdiğini söyledi. Verdiği hurmadan bir ısırık alıp tadına baktı.

"Harika bu" dedi gülerek.

Sonra karısına sarıldı, birlikte eve döndüler. Kahvaltı yaptıktan sonra Bart'ı da alıp şehre doğru yola çıktılar. Bart vadide çok mutluydu. Fatıma ile çok iyi anlaşıyordu. Fatıma onu gereğinden fazla şımartıyor, bu yüzden Bart, kızacağını bildiği için Ludovic'in yanına bile gelmek istemiyordu. Nihayet o da hak ettiği gibi mutluydu.

Fatıma, Ludovic'in hayatına girdiğinden beri her şeyin daha güzel ve olumlu geliştiği bir gerçekti. Bu yüzden onun için daha çok endişelenmeye başlamıştı Ludovic. Yaşlı Ortodoks'un sözleri kulaklarında çınlayıp duruyordu. Burada kalma fikri daha uygun geliyordu ona artık. Bunu henüz karısı ile konuşmamıştı ama onun bütün hayatı burada geçmişti ve burayı çok seviyordu. Belki burada kalmaları her ikisi içinde en iyisi olacaktı. Ne için bu güzellikleri riske atmaları gerekiyordu ki?

Köprü yapımı bitmişti. Son rötuşlar yapılıyordu. İşçilerin çoğu ayrılmıştı bile. Ludovic Abdullah ile konuşup burada kalacaklarını ama daha iyi bir iş bulması gerektiğini

söyleyecekti. Arkadaşının bu habere sevineceğini biliyordu Ludovic. Belki iş bulma konusunda yardımı olabilirdi. Yemek arasında arkadaşına konuyu açtı. Abdullah çok sevinmişti. O da burada kalmalarının en iyisi olacağını düşünüyordu.

"Henüz Fatıma ile konuşmadık ama sanırım o da burada kalmak isteyecektir" dedi Ludovic.

"İkiniz için de en iyisi bu. Hem burada sizi seven bir sürü insan var, biliyorsun."

Abdullah, arkadaşı için iyi bir iş bakacağına söz verdi. Ludovic taş işinde becerilerini iyice geliştirmişti. Yakında yapılacak yeni köprüler için ona da ekmek kapısı açılacağından emindi Abdullah.

Aradan geçen günler zarfında Ludovic Abdullah'tan haber bekleyip durmuştu. Yeni köprüler için biraz daha zamana ihtiyaç vardı. Bu yüzden tekrar çalışmaya başlaması uzun sürebilirdi. Bu aradaki süre, karısı ve köpeği ile zaman geçirmek için iyi bir fırsattı. Hafta sonu için Abdullah ve ailesini davet etmeye karar verdiler. Fatıma'ya bütün hazırlıkların tamamlanmasında yardım edecekti.

Ludovic bir gün önce bütün bahçeyi elden geçirmeye karar vermişti. Ağaçların budanması ve kuruyan otların temizlenmesi gerekiyordu. Fatıma bu aralar çok yorulmuştu, onun yükünü hafifletmek iyi olacaktı. Ludovic bütün işleri tamamlarken Fatıma da davet için son hazırlıklara bakıyordu.

Abdullah bütün ailesi ile gelmişti. Fatıma bahçede birkaç masa hazırlamış ve içecekleri de getirmişti. Hep birlikte eğlenerek günün keyfini çıkardılar. Ludovic de misafirler kadar, bu davetten son derece memnun kalmıştı. Kendisine her konuda destek olan arkadaşına ve ailesine karşı duyarlı olmalıydı. Misafirler gittikten sonra etrafın toplanmasına yardım edip soluklanmak için gölgeliğe uzanıverdi.

Geçen günlerle birlikte Fatıma'da hissetmeye başladığı huzursuzluk canını sıkıyordu Ludovic'in. Neden böyle davranıyordu? Değişen bir şeyler vardı ama anlamıyordu. Fatıma'nın gülen gözlerinde, her ne kadar o aksini söylese de umutsuzluk ve endişe görmeye başlamıştı. İlk günlerde yanlış duyguya kapıldığını sanmıştı Ludovic. Fakat artık emindi. Fatıma'yı bunaltan bir şeyler vardı. Eski Fatıma gitmişti, yerine karamsar, içe kapanık bir kadın gelmişti sanki. Belki de birileri onu rahatsız etmişti, belki birileri ona bir şeyler söylemişti.

Abdullah'ın müjdesi ile biraz kendine gelebilmişti Ludovic. Yakınlarda bir taş köprü daha yapılacaktı ve Abdullah bu iş için onun adını da yazdırmıştı. Ludovic karısını karşısına alıp onunla konuşmak istediğini söyledi. Fatıma kocasının karşısına oturdu. Gülen gözlerinde kara bulutlar dolaşıyordu sanki.

"Abdullah bana yakınlarda bir iş daha ayarlamış. Birkaç gün sonra başlayacağım" dedi Ludovic.

Karısının ellerini ellerine alıp gülümsedi. Fakat Fatıma gülmüyordu. Gözlerine dolan yaşlar yanaklarına süzülünce ellerini geri çekti. Ludovic şaşkınlıkla karısına bakıyordu. Parmağının ucuyla yaşları silip saçlarını okşadı.

"İş bulmama sevinmedin mi? Hadi aklından geçenleri anlat bana. Bu halin beni çok üzüyor."

Fatıma yaşlı gözlerle baktı kocasına.

"Buradan gideceğimizi söylemiştin" dedi fısıldayarak.

"Senin burada kalmak istediğini sanıyordum. Burayı sevmiyor musun?"

"Seviyorum ama…"

Ludovic karısına sarılıp saçlarını okşamaya devam etti.

"Seni korumak istediğim için… Aptalca düşünceler uğruna sana zarar gelmesini istemediğim için…"

"Bütün hayatım burada geçti. Önce köle bir çocuk, sonra da yaşlı bir adamın karısı olarak."

"Benim yüzümden sana bir şey olursa ben yaşayamam. Burada yanında ben olmasam da emniyet de olursun. Bu yüzden…"

"Bana gideceğimizi söylemiştin."

Ludovic, Fatıma'nın anlamamasını anlamıyordu.

"Hiç bilmediğimiz yerlere gidip seni tehlikeye atmak istemiyorum sadece. İnsanların sana nasıl davranacağından emin değilim."

Fatıma ısrar etti.

"Ben gitmek istiyorum. Bana söz vermiştin."

Ludovic karısını kendinden uzaklaştırıp gözlerine daldı. Bir neden istiyordu. Gitmek isteyen kadının hayatından daha önemli olan ne olabilirdi?

"Bu hiç önemli değil. Ben seninle her zorluğa katlanmaya razıyım. Seninle yaşadığımız şu birkaç ay bile bana bir ömür yeter" dedi Fatıma.

"Anlamıyorum…"diye ısrar etti Ludovic.

"Söz vermiştin, beni denize götürecektin."

Sevdiği kadının gözlerinden süzülen yaşlar yüreğini dağladı. 'Yüce Tanrım' diye mırıldandı Ludovic. Karısına sarılıp başından öptü.

"Affet beni, düşünemedim."

Başını kaldırıp dudaklarına bir öpücük kondurdu.

"Tamam, seninle denize gidelim. Ne zaman istersen ayrılırız buradan. Yalnız bana bir söz vereceksin yanımdan hiç ayrılmayacaksın."

Fatıma'nın gözlerinde beliren ışık için her şeyi verirdi Ludovic.

"Hemen gidelim, hemen şimdi" dedi Fatıma yerinden fırlayarak.

Ludovic tereddüt ve geleceğe dair endişeler içinde karısının tek isteğini yerine getirmek için vadiden ayrılmayı kabul etmişti. Abdullah ile konuşup gideceklerini

ve vadiyi satmaya karar verdiklerini söylemiş, ondan bu konuda yardımını istemişti. Onun çevresi genişti, vadinin iyi bir fiyata satılmasını sağlayabilirdi. Abdullah bunun çok zor olacağını ve değerini ödemeye çok az insanın gücü yetebileceğini söylemişti arkadaşına. Vadi o şehir ve civarındaki en bulunmaz yerdi. İçinde yeraltından çıkan ve vadinin sonunda tekrar yeraltına dönen bir kaynak vardı. Dönümlerce araziyi içine alan vadiyi bu kadar yeşil ve canlı kılan bu kaynaktı. Bu nedenle bu cennet parçasının fiyatı, kendinden kat kat büyük arazilerden bile daha çok ederdi. Bu parayı vermeye de herkesin gücü yetmezdi. Fatıma biraz daha altında satabileceklerini söylemişti kocasına. Yeter ki buradan gidebilsinlerdi. Vadi satılmadan gidemeyeceklerine göre daha uzun bir süre burada kalacakları belli oluyordu.

Gidecekleri için arkadaş görüşmeleri artmıştı. Abdullah ve ailesi ile sık sık bir araya geliyor, birbirlerine daha çok zaman ayırıyorlardı. Yuhano ve karısı da onlara birkaç defa ziyarete gelmişlerdi. Yuhano vadinin satılacağını duyunca birkaç arkadaşına da haber salacağını söylemişti.

Ümitli bekleyiş yerini karamsarlığa bırakırken Ludovic karısını nasıl avutacağını düşünmeye başlamıştı. Gidemezlerse Fatıma çok mutsuz olacaktı. Burası onun mutsuz yıllarını geçirdiği bir yerdi ve bu yılların ve kötü anıların geride kalması onun mutluluğunun temel taşı olacaktı. Ludovic'in tek amacı ise onu mutlu etmek ve mutlu görmek olacaktı. Hem karısına hem de kendisine vermişti bu sözü. Hayatı boyunca yaptığı ve hep pişmanlık duyduğu hataları bir daha tekrarlamayacaktı.

Yuhano'nun gelişi sürpriz olmuştu. Adam yine o müthiş atlarından biriyle çıkıp gelmişti. Fatıma onlara içecek getirip eve dönmüştü kalan işlerini tamamlamak için.

"Hemen konuya gireceğim" dedi Yuhano. "Fazla zamanını almak istemiyorum."

"Önemli değil, zaten yapacak işimiz de yok bizim."

Yuhano gülerek baktı arkadaşına.

"Burayı ben satın almak istiyorum Ludovic" dedi. "Kızım ve ailesi için."

Ludovic şaşkınlıkla baktı Yuhano'ya. İnanamıyordu. Nihayet… Yuhano gülmeye devam etti.

"Yalnız biraz pazarlık yapalım seninle" dedi.

Ludovic gülümseyerek başını salladı.

"Kesin kararlıysan neden olmasın?

"Burası beş bin altın eder, ama ben o kadar veremem. O yüzden pazarlık yapalım diyorum."

"Seni dinliyorum" dedi Ludovic.

Ludovic oturduğu koltuğa iyice yerleşti. Yuhano da aynı şeyi yaptı.

"Burayı kızım ve ailesi için almak istiyorum, biliyorsun. O yüzden hesabımı yaptım, sana burası için iki bin altın kadar ödeyebilirim, daha fazlası inan çıkmıyor."

Ludovic duyduğu rakamı pek beğenmemişti. Bu, burayı çok ucuza satmak demek olurdu.

"Zamanınız var nasıl olsa. Bir düşün istersen. Seni zora sokmak istemem ama burası kızım ve ailesi için çok iyi bir yuva olur. Nereye gidersen git benim adım da seninle birlikte olur" dedi Yuhano.

Ludovic Yuhano'dan müsaade isteyip yerinden kalkıp eve girdi. Fatıma mutfakta yemek hazırlığı yapıyordu. Yanına sokulup dudaklarına bir öpücük kondurdu.

"Yuhano'nun bize teklifi var. Burası için iki bin altın teklif etti" dedi. "Kızına hediye edecekmiş."

Fatıma'nın yüzünde gülücükler açtı.

"Bu iyi bir fiyat mı?" diye sordu.

Ludovic hayır anlamında başını salladı.

"Yarısı bile değil."

Fatıma gülümsemeye devam etti.

"Olsun buradan gideceğiz ya, önemli değil."

"Ama bu fiyata böyle bir yer alamayız artık."

"Deniz kıyısında küçük bir yer alabiliriz ama değil mi?"

Ludovic gülümseyerek başını salladı.

"Evet, küçük bir yer alabiliriz."

"Öyleyse satalım. Hem bizim de o gençlere bir katkımız olur."

Ludovic karısını öptü.

"Sen inanılmaz bir kadınsın. Ben de aynı şeyleri düşünüyordum. Biliyorsun, Abdullah ve ailesinin bize çok yardımı dokundu. Hem zaman geçtikçe alıcı sayısı azalacaktır. Belki o fiyata hiç kimseye satamayacağız."

Dışarı çıkıp Yuhano'nun karşısına oturdu.

"Acele etmeyin, biraz düşünün" dedi Yuhano. "Burası çok güzel bir yer, yabana gitmesini istemeyiz. Ama inan bütün sınırlarımı zorladım. Buranın satılacağını daha önce duymuş olsaydım bir iki yatırımı ertelerdim. Benim elimden bu kadarı geliyor."

"Eşimle konuştuk. Size satıyoruz burayı. Bizden de çocuklara bir hediye olsun bu."

Yuhano duyduklarına inanamayarak yerinden kalktı.

"Emin misiniz?"

Ludovic ayağa kalkıp elini uzattı. Tokalaştılar.

"Kiminin parası, kiminin duası" dedi Ludovic.

Yuhano kahkahalarla Ludovic'e sarıldı.

"Sağ ol dostum. Çocuklar bu habere çok sevinecek. Yüce Tanrı ikinizi de korusun."

Yuhano ağaçlardan birine bağladığı atının yanına gidip terkisinden iki büyük kese çıkardı ve bunları Ludovic'e uzattı.

"Kabul edeceğini sanmıyordum ama yine de yanımda getirdim. İşte iki bin altın. Yüce Tanrı sizi korusun" dedi tekrar.

Ludovic keseleri alıp masanın üzerine bıraktı ve teşekkür etti.

"Asıl ben sana minnettarım. Ben Ali Abdullah'ı da babasını da çok severim. Kızın da çok hanım bir kız. Yeter ki mutlu olsunlar. Onların buraya çok iyi bakacaklarına eminim."

Yuhano başını sallayıp atına atladı.

"Çocuklara sürpriz yapacağım. Sonra görüşürüz."

Ludovic arkasından el sallarken seslendi.

"Biz de hemen toparlanır sana haber veririz."

Toplanmaları çok uzun zaman almamıştı. Çünkü Fatıma özel eşyaları hariç her şeyi yerli yerinde bırakmayı istemişti. Gidecekleri yerde sadece ikisine ait olacak şeyleri alabileceklerdi nasıl olsa. Zaten yolun onları nereye götüreceği de belli değildi. Ludovic bir kervanla yola çıkmanın daha uygun olduğunu düşünmüştü. Böylece hem gidecekleri yerler hakkında bilgileri olabilecek, hem de kaybolma veya saldırıya uğrama risklerini aza indirmiş olacaklardı. Bu yüzden etraftan da bilgi toplayarak birkaç gün sonra şehirden ayrılacak bir kervana katılmaya karar vermişti.

İkisi de çok heyecanlıydı. Zaman su gibi akıp gitmiş, ayrılma vakti gelmişti. Onları seven herkes vedalaşmaya gelmişti. Ludovic, Abdullah ile sarılıp vedalaştı. Kara arkadaşı ağlamamak için zorluyordu kendini.

"Hakkını helal et" dedi Abdullah.

Ludovic gülümseyerek başını salladı.

"Asıl sen helal et" dedi.

Tekrar sarıldılar. Bu kadar kısa sürede böyle iyi bir arkadaşı olması onu mutlu etmişti. Üstelik bütün hayatını değiştirecek önemli kararlarında Abdullah'ın çok büyük etkisi

olmuştu. Sonra Ali Abdullah, Recep Usta, Yuhano ile vedalaştı. Yuhano tekrar teşekkür etmişti ona bu güzel yeri çocuklarına armağan ettikleri için. Yaşlı Ortodoks uzatıp elini sıktı Ludovic'in. Gözlerindeki endişeyi saklama gereği duymuyordu.

"Umarım her şey istediğiniz gibi olur" dedi.

Yaşlı adam sonra eğilip kulağına "Karını gözünün önünden ayırma, ona dikkat et" diye fısıldadı. Ludovic adamın sesindeki endişe ile ürperdi. Gülümsemeye çalışıp dikkat edeceğini söyledi. Fatıma da herkesle vedalaştıktan sonra gülümseyerek hazır olduğunu söyleyip atına bindi. Ludovic arkadaşına tekrar sarılıp veda etti. Atına atlayıp karısıyla birlikte vadinin çıkışına doğru yöneldiler. Arkasından seslenen kara arkadaşının sesiyle duygulanan Ludovic gözlerinden süzülmek için çabalayan yaşlarına engel olmadı. Karısının sesiyle ona doğru dönen Ludovic, karısının gözlerindeki pişmanlığı görünce gülümsemeye çalıştı.

"Burada bana çok iyi arkadaş oldu. Böyle vedalar beni hep duygulandırır" dedi.

Fatıma dönüp Nermin'e seslendi.

"Vadim ve evim size emanet. Onlara iyi bakın."

Buruk bir sevinç yaşıyordu Ludovic, içinde yüzlerce endişe ve sıkıntı barındırarak. Fatıma ise aksine çocuklar gibi çok mutluydu. Hayatı boyunca yaşadığı yerlerden ayrılmak ona dokunmamıştı. O, kocası ile yeni bir yere yerleşecek olmanın heyecanını yaşıyordu. Ludovic dakikalarca Tanrısına dua edip karısını koruması için yalvardı. Fatıma'nın yüzünü de örtmeyi kabul etmesi onun işini kolaylaştırmıştı. Böylece siyah olduğu fark edilmeyecek ve gidecekleri yerlerde yabancı ve kötü niyetli insanların şerrinden korunabilecekti Fatıma. Çünkü bu asırda siyahların değil bir beyazla evlenmesi sadece özgür yaşayabilmeleri bile kabul edilebilir değildi. Genç ve güzel bir kadın olduğu için de hep tehlikeye açık olacaktı. Ludovic onun vadi-

den ayrılma kararını, kendini saklayabileceği en iyi şekilde saklaması koşuluyla kabul etmişti.

Bilinmeyene Tehlikeli Yolculuk

Şehrin arka dağlarında kervanı yakalayıp katıldılar. Kervan büyük bir kervandı. Onlarca deve ve atların dışında iki de atlı araba vardı kervanda. Atlıların birçoğu, onlar gibi kendi atlarıyla iştirak eden küçük tacirlerdi.

Kervanbaşı, orta yaşlı bir Müslüman'dı. Yeni tıraş olduğu yüzündeki taze kesik izlerinden belli oluyordu. Bu komik görüntüsüne rağmen, genç irisi devesinin üzerinde kasılarak oturuyordu. Her türlü ihtimale karşı kervanında onunla dolaşan birkaç silahlı adamı da vardı. Ludovic kervancıya parasını verdikten sonra atını tekrar Fatıma'nın yanına sürdü.

Kervan güneye gidecek, önce Mardin'de duraklayacaktı. Ludovic her ne kadar iki hafta sonra yola çıkacak kervanı beklemelerini istemiş olsa da Fatıma kötü hatıralarından bir an önce uzaklaşmak istemişti. Hem farklı bir şehir görmüş olacaklardı. Daha sonra ordan da denize giderlerdi. Mardin'e varmak için altı gün boyunca at sürecekler ve birkaç defa mola vereceklerdi. Kervanbaşı bütün kervanı olası tehlikelere karşı dikkatli ve tetikte olmaları konusunda uyarmıştı.

Ludovic hemen yanında atını süren Fatıma'ya dikkat ediyor, onun başına bir şey gelmemesi için de dua ediyordu. Akşam karanlığı çöktüğünde atlarını diğerlerinden daha uzakta tutup Fatıma'nın rahat olabilmesi için gerekli mesafeyi korumaya çalıştı. Yemekten sonra Bart'ı da yanlarına aldılar. Karısına sarılıp yatarken yolculuklarının onlar için sorunsuz geçmesini diledi Tanrısından. Pek kimseyle konuşmamışlardı. Ludovic onlarla sohbet etmek isteyen bir yolcuyu sert ve asık bir suratla karşılamış, adam mesajı almakta gecikmemiş ve yanlarından ayrılmıştı. Daha sonra adamın kervancı ile konuştuğunu görüp endişelenmişti. Hiç

bilmediği insanlarla hiç bilmediği bir yere doğru gidiyorlardı. Ludovic'in rahatsız tavırları diğerlerini şüpheye düşürmüş olabilirdi. Gidecekleri yere kadar daha temkinli olması gerekiyordu. Karısına fark ettirmemeye dikkat ederek bıçağını ensesinin altında saklayarak uyumaya çalıştı.

Acı bir çığlık atarak uyandığında henüz uyumuştu. Elini acıyan ayak bileğine götürerek bileğini kontrol etti. Sesiyle irkilen Bart bir taraftan mırıldanarak bileğini yalamaya çalışıyordu. Çığlığına kalkan Fatıma ve diğerleri ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Karısına onu bir şeyin ısırdığını söyledi. Hemen kandil fenerleri yakıldı. Ludovic bıçağı ile pantolonunun paçasını yırtıp bileğindeki şişliği yokladı. Kervancı yanına çömelip yardım etmeye çalıştı.

"Akrep olabilir. Tez kanı akıtman lazım."

"Ona bir doktor bulmamız lazım" diye atıldı Fatıma.

Tanımadıkları bir adam umutsuzca başını salladı.

"Dağ başındayız. En yakın yerleşim yeri iki gün mesafede. Hem gece yola çıkacak olursak vahşi hayvanlara yem oluruz."

Ludovic karısının elini sıkarak ona iyi olduğunu ve kendisini merak etmemesi gerektiğini söyledi. Titrek ışığın altında bıçağı ile şişliğin iki parmak üzerinden büyük ve derin bir kesik atıp kervancının kanı dışarı atmasına izin verdi.

"Sabah erkenden yola çıkarız, şimdi biraz dinlensin" dedi kervancı. Sesi endişeliydi.

Ludovic korktuğu şeyin başına geldiğini fark ederek ürperdi. Damarlarında dolaşan acı zehrin bedenini uyuşturmaya başladığını hissediyordu. Diğerleri onu yatırıp örterek yanından ayrıldı. Kervancının yanından ayrılmadan önce kulağına fısıldadığı sözler takıldı aklına: "Karını gönder buradan. Senin durumun iyi değil" Fatıma ile göz göze geldi. Onu buralara sürüklemekle hata etmiş ve diğerleri gibi onun da hayatını mahvetmişti. Gözlerinden süzülen

yaşları silip kocasına sarıldı Fatıma. Kısa bir süre sonra biri yanlarına gelip Fatıma'ya bir ilaç uzattı.

"Bunu içsin, ağrısını dindirir" dedi.

Fatıma teşekkür edip kocasının ilacı içmesini sağladı. Halsizdi Ludovic ve gittikçe gücünü kaybettiğini hissediyordu. Kendini toparlamaya çalışsa da başaramıyordu. İlk kez kendini bu kadar çaresiz hissetmiyordu sevdiği kadın için ama bu farklıydı, daha çok acıtıyordu. Çünkü Fatıma'yla evlenmek istemeseydi genç kadın vadisinde mutlu bir şekilde yaşıyor olacaktı. Oysa şimdi ölmek üzere olan bir adamın başında bekliyordu. Ludovic karısının elini sıkarak ona doğru eğilmesini söyledi. Fatıma denileni yaptı.

"Yarın sabah Bart'ı da alıp vadiye geri döneceksin" diye fısıldadı kulağına doğru. Fatıma şaşkınlıkla kocasına bakıyordu. Ludovic sesini yükseltmeye çalıştı.

"Ben kötüleşiyorum Fatıma. Zehir bütün damarlarımda dolaşıyor. Hemen geri dönmelisin. Dediğimi yap."

Fatıma gözlerinden süzülen yaşlara aldırmadan kocasına sarıldı.

"Ölürüm de seni bırakmam. Sakın benden böyle bir şey isteme. Senin gibi güçlü bir erkeğe biraz zehir ne yapar ki… Göreceksin sabaha hiçbir şeyin kalmayacak."

Ludovic karısının elini sıkarak canını acıtmaya çalıştı ama bu kadarını bile yapamamıştı.

"Seni bu halimle koruyamam. Git diyorum sana, anlasana."

Fatıma hıçkırarak ağlamaya başladı.

"Ölürüm de bırakmam seni. Sen benim kocamsın. Ölürüm de bırakmam."

Ludovic karısının son sözlerini duymamıştı bile. Gözlerini kapatıp kendini zehirin zalim ellerine teslim etti. Sabahın ilk ışıkları yorgun bedeni üzerine vururken Fatıma hâlâ kocasının uyuşan ellerine ve bedenine masaj yapıyor

ve Allah'ına dua ediyordu. Bitkin düşmüş körpe bedeni ve yorgunluktan kapanmak üzere olan gözlerine rağmen hâlâ kocasını sıcak tutmaya çalışıyordu. Gece bir ara kocasının bedeninin buz gibi soğuduğunu fark etmiş ve onu sıcak tutabilmek için kimseye fark ettirmeden üzerini çıkarıp soğuk bedenin üzerine uzanmıştı. Bu arada Bart'a da nöbet tutma görevini vermişti. Kendi sıcaklığı ve nefesi ile kocasını ısıtıp biraz kendine geldiğini fark edince bütün vücuduna masaj yaparak onu daha da sıcak tutmaya çalışmıştı. Kamptaki hareketlilik başlayınca yüzünü örtüp çabasına devam etti. Ayak sesleri duyduğunda fark edilmemiş olmayı diledi.

"Durumu nasıl?" diye sordu kervancı. Sonra eğilip yüzüne ve ellerine dokundu. "Bu kadar yaşamış olması bile bir mucize."

Fatıma kocasına masaj yapmaya devam ederek sert bir sesle cevap verdi kervancıya.

"O çok güçlü bir adamdır. Birkaç güne kalmaz bunu atlatır."

Kervancı yanına çömeldi.

"Bak kızım. Yıllardır buralarda kervan yürütürüm. Böyle ısırılıp yaşayan bir tek adam bile görmedim. Görüyorum ki çabaların sayesinde kocan hâlâ ölmemiş ama gerçeği görmelisin."

Fatıma yanaklarına süzülen yaşları elinin tersiyle sildi.

"Benim kocam ölmeyecek. Onun yaşaması için ne gerekiyorsa yapacağım."

Kervancı endişe ile başını salladı. Geri dönüp kervanı gösterdi.

"Diğer yolcular bana ne zaman gideceğimizi sorup duruyor. Onları bütün gün burada tutamam. Zamanında yerine varması gereken mallar da var."

"Biz de sana para ödedik. Şimdi bizi burada mı bırakacaksın?"

"Benim kervanı yürütmem lazım. Yanına bir adam bırakayım, istersen. Kocanın durumuna göre sana yardım etsin. Ölecek olursa onu gömer, seni de geldiğin yere geri götürür."

Fatıma hiddetle adamın sözünü kesti.

"Ben geri dönmem artık. O da ölmeyecek. Biz sana bir sonraki şehre kadar gitmek için gereken parayı ödedik. Kocamla ve köpeğimizle birlikte yola devam edeceğiz. Bunu böylece bil."

"Bak kızım… Kocanın durumu çok kötü. Boşuna çabalıyorsun, anlamıyor musun?"

"Biz yola devam diyoruz. Kocam da ölmeyecek" diye tekrarladı Fatıma.

Kervancı ayağa kalkıp dudaklarının arasında bir şeyler mırıldandı. Sonra endişe ile karışık gülümsemeye çalıştı.

"Peki tamam. Arabalardan birinin yükünü sizin atlara yükleyelim de kocanı yatıralım. Ama sizi ilk şehirde bırakırım."

Kervancı adamlarına arabayı boşalttırırken Fatıma kocasının iyileşmesi için dua ediyordu. Her şey hazırlandığında kervancı birkaç adama Ludovic'i taşımalarını söyledi. İki atın çektiği kocaman tekerlekleri olan küçük bir arabaydı bu. Sahibi renkli bir kişiliğe sahip olacak ki arabanın dört bir tarafını cıvıl cıvıl renklerde boyamıştı. Yola çıkarlarken Fatıma bu arabayı çok beğendiğini söylemiş, Ludovic de ona "Belki yerleştikten sonra ben de sana böyle bir araba yaparım" demişti. Tentesinin altı daha serindi, burada daha rahat olacaklar, en azından güneşten korunacaklardı. Böylece Fatıma da kocası ile daha rahat ilgilenebilecekti. Adamlar kendi atlarını yüklemeye başlamadan önce eyerlerini ve sırt sergilerini de yanına aldırdı. Bir an düşünceleri birkaç gün öncesine gitti Fatıma'nın. Atlar hediye edildiğinde sırtlarının acımasını önlemek için ipekten sırt sergileri diktirmişti. Vadiden ayrılmadan önce Ludovic,

yanlarındaki çantaların ve torbaların çalınabileceği ihtimaline karşın aldıkları parayı bu sergilerin içine ve eyerlere saklayabileceklerini ve bu şekilde güvenli bir yolculuk yapabileceklerini söylemişti. En azından para yüzünden kimse onların canına kastetmeyecekti. Bunu söyledikten sonra yanına gelip karısını öpmüş ve uzun süren bir sevişmeye başlamışlardı. Gözlerinden süzülen yaşlar gülümsemesine engel oldu Fatıma'nın. Kocasının ölmesine engel olmak için elinden gelen her şeyi yapacaktı. Yolculuğa başlamadan önce yanına bir adam gelip ona bir şişe uzattı.

"Bacım bunu kocanın bedenine sür. Belki bir işe yarar."

Fatıma şişeyi alıp teşekkür etti. Avucuna biraz döküp kokladı. İçerdiği ağır yağ kötü kokuyordu. Sadece kokusunun bile ölüyü diriltebileceğini düşündü. Mırıldanarak kendisine bakan Bart'a da koklatınca köpeğin yüzündeki ifade elinde olmadan gülmesine sebep olmuştu. "İyi ki varsın Bart" dedi köpeğin başını okşayarak.

Böyle bir anda her şeyi denemeye razıydı. Kervancının gür sesiyle tüm kervan ve araba hareket ederken Fatıma tüm yorgunluğuna rağmen kocasının bedenini yağlamaya ve masaj yapmaya başlamıştı bile. Kocasının uyanıp ona yeşil gözleriyle bakabilmesini öyle çok istiyordu ki… Geçen birkaç ay süresince yaşadığını, genç bir kadın olduğunu ve sevildiğini hissettirmişti ona. Sevmenin ve sevilmenin ne kadar güzel olduğunu fark etmiş ve sevdiğiyle bir ömür yaşayacak olmanın hayalini kurmuştu ilk kez. Bedeni, onun bedeniyle en güzel zevklere ve arzulara sahip olmuştu. En dişi arzularına bu beden cevap vermişti. Onun bedeni ve yüreği, tek yaşama gayesi olmuştu. Şimdi onu yüz üstü bırakabilir miydi? Bu kendisinin de ölmesi demekti. Fatıma ölmek değil, yaşamak ve mutlu olmak istiyordu. Sevdiği adamla mutlu olmak istiyordu. Bu yüzden onu yaşatması gerekiyordu. Sevdiği için… Ona yeni bir hayat verdiği için… Sevildiği için… Ne yapacağını bilmiyordu Fatıma. Bildiği tek şey Ludovic'i çok sevdiği ve

onun yaşamasını istediğiydi. Yardıma ihtiyacı olduğunda bu güçlü adam onun yanında olmuştu. Oysa şimdi Ludovic güçsüz ve savunmasızdı. Sevdiği kadının gayretine ve dualarına ihtiyacı vardı.

Gözlerini araladığında neler olduğunu anlamaya çalıştı. Yorgunluk onu içine çekmiş ve uyumasına neden olmuştu. Sadece birkaç irili ufaklı çalının var olduğu kıraç topraklarda yol almaya çalışan kervan küçük bir yılan gibi süzülüyordu. Araba büyük bir taşın üzerinden geçerken sarsılan Fatıma kendine henüz gelebilmişti. Kocasının durumunda hiçbir değişiklik yoktu. Havanın sıcaklığı onun da sıcak kalmasını sağlıyordu. Ellerini açıp gökyüzüne Allah'ına dua etti. Sonra uzanıp kocasının dudaklarına uzun bir öpücük kondurdu. Neden sonra yüzünün açıldığını fark edip telaşa kapıldı. Onu gören kimse var mıydı acaba? Bart'ın birinin geldiğini haber veriyor olması da cabaydı. Birden kervancı ile göz göze geldi. Adam devesinin üzerinde şaşkın bir ifade ile yolcusuna bakıyordu. Ne kadar süredir oradaydı bilmiyordu. Adamın şüpheci bakışlarında gerçeği fark ettiğini gördü.

"Kocan nasıl oldu diye merak etmiştim" dedi sesi titreyerek.

Fatıma eliyle yüzünü daha sıkı örtmeye çalışarak cevap verdi.

"Bir değişiklik yok ama iyileşecek biliyorum."

Kadının sesindeki çaresizlik ve endişe adamın yüzündeki ifadenin değişmesine neden oldu. Gülümsemeye çalıştı.

"Tenimizin rengi ne olursa olsun hepimiz aynı Yaradan'ın kullarıyız, kızım. Yalnız sen yine de temkinli ol. Bu dünyada çeşit çeşit adam var."

"Sağ ol" diye mırıldandı Fatıma.

Kervancıya minnettardı. Adam devesini kervanın önüne sürüp gözden kayboldu. Fatıma gözlerinden akan yaşlara

engel olmadı. Vadiden ayrıldıklarına pişman olmuştu. Kocasının bu halde olmasının tek sebebi de buydu. Ölecek olursa kendini asla bağışlamayacaktı. Sonra kendine kızıp böyle düşünceleri kafasından atması gerektiğini düşündü.

"Sen yaşayacaksın" diye mırıldandı kocasının saçlarını okşarken. "İkimiz için yaşamak zorundasın."

Öğle sıcağında birkaç bodur ağacın bulunduğu küçük bir tepenin gölgesinde mola verdiler. Birkaç dakikalığına arabadan çıkıp biraz yürümek istedi. Bart'ı da yanına alarak dolaşmaya başladı. Bir taraftan yürüyor, diğer taraftan son günlerde ihmal ettikleri Bart ile konuşuyordu. Bütün vücudu uyuşmuştu. Ağaçların gölgesinden ayrılmamaya dikkat etse de uzun boyu buna engel oluyordu. Kendisini izleyen birkaç deli gözle karşılaşınca hemen arabaya geri döndü. Ludovic'in yanından ayrılmadan bir şeyler atıştırıp tekrar kocasına masaj yapmaya devam etti. Üzerindeki giysiler onu bunaltıyordu. Yüzünü hep kapalı tutmak zorunda olması ise onu sıkıyor ve bir yerlere varabilmek için dua ediyordu. Kervancı bu arada yanına gelip akşama doğru yol üzerindeki bir handa kısa bir mola vereceklerini ve kocası bu haldeyken yanından ayrılmasının iyi fikir olmadığını, bir şey istediği takdirde ona getirebileceğini söyledi ona. Ludovic'in durumunu kontrol ettikten sonra da oradan ayrıldı. Fatıma elinde olmadan gülümsediğini fark etmişti. Her şeye rağmen bu dünyada iyi insanlar vardı ve hep var olacaktı. Kervancı da bunlardan biri idi. Kocası hasta olan kadının bir zenci olduğunu kimseye söylememişti. Dudakları acıyla kıvrıldı genç kadının. Babası gelmişti gözlerinin önüne, dahası emin değildi o olduğundan ama bu koku babasının kokusuydu. Babası daha küçük bir çocukken beyaz adamlar kendi köylerine ayak bastıklarında, erkeklerin güçlü olduklarını ve iyi çalıştıklarını fark etmişler ve kendi işlerinde çalıştırabileceklerini düşünmüşlerdi. Köleliğin masum kurbanları kadınlar ve küçük kızlar ise beyaz adamların pis arzularının egemen olduğu dünya-

ya sürüklenmişlerdi. Sadakat, sevgi ve merhametten yoksun bir dünyanın varlığını ilk o zaman fark etmişti babası. Beyaz adamların baskınıyla annesi onu köyün dışına kadar çıkartabilmiş ve kayalıkların arasında saklanmasını sağlamıştı. Henüz altı yaşında çelimsiz bir oğlan olan babası, güzel annesinin beyaz adamlar tarafından sürüklenerek götürülmesine engel olamamıştı. Annesiyle ilgili hatırladığı tek şey ise zorla götürülürken bile oğluna sevgiyle bakan gözleriydi. "Sen anneme çok benziyorsun. Onun gibi hep sevgiyle bakıyorsun" derdi babası ona. Kendi ailesine aynı şeylerin olmaması için çok çırpınmış ama beyaz adamın kirli ellerinden onları koruyamamıştı. Gemide yaşadıkları, babasının anlattığı her şeyi fazlasıyla doğruluyordu zaten. Hiçbirinin adı yoktu. Onlar sadece pis zencilerdi. Kölelikten başka bir işe yaramayan pis zenciler. Babası kızını beyaz adamlar konusunda hep uyarmıştı. Gözlerinden süzülen yaşlara aldırmadan kocasının dudaklarından öptü.

"Bak baba, o da bir beyaz ama çok iyi. Allahım, Onun yaşaması için bana yardım et" diye mırıldandı. Keşke duyabilseydi… "Onu çok seviyorum baba."

Ludovic'in durumunda hiçbir değişiklik yoktu. Ne kötüye gidiyor ne de düzeliyordu. Ne yapacağını şaşırmıştı genç kadın. Doktor yoktu, ilaç yoktu, ona çare olabilecek hiçbir şey yoktu. Kervancı Şaban, kocasının yakında öleceğini ve bu duruma kendisini hazırlamasını öğütlemişti ona. Bu kadar yaşaması bile hayret edilecek bir şeymiş. Kımıldamıyordu Ludovic, çok ağır nefes alıyordu, tıpkı bir ölü gibiydi ama Fatıma, onun yaşadığını biliyordu. Masajı bıraktığında kocasının birkaç dakika içinde buz kesen bedeni Fatıma'ya tarifsiz acılar veriyordu. İlk kez birini gerçekten sevmişken ve karşılık almışken onu kaybetmek çok büyük haksızlık olmaz mıydı?

Akşamüzeri kervan birkaç ihtiyaç molası için küçük bir hanın önünde durdu. Atlara yem ve su verilecek ve ihtiyacı olanlar buradan bir şeyler tedarik edebileceklerdi.

Kervancı yanında birkaç adamla onlara doğru geldi. Fatıma yüzünün kapalı olduğundan emin olduktan sonra kocasının üzerini örterek adamları karşıladı.

"Kızım, bir şey istiyor musun?" diye sordu Şaban Efendi.

"Kocam için ilaç istiyorum" dedi. "Paramız var."

Kervancı gülümseyerek arkasını dönüp yanındakilerle ayrıldı oradan. Birkaç dakika gezinseler iyi olacaktı. Fatıma bir yerlere takılmamaya dikkat ederek arabadan indi. Büyük taşlarla yapılmış eski hanın önüne gelip içeri doğru bakmaya çalıştı ama perdeler ona engel oluyordu. Acaba kocası için yararlı bir şeyler bulabilir miydi? Kervancı'nın bu konuda yeterli olacağına inanmıyordu. Ona göre kocası çoktan ölmüş olmalıydı. Tam içeri girip neler olduğuna bakmaya karar vermişken birkaç adamın dışarı çıktığını fark edip kenara çekildi. Kervanın adamlarıydı bunlar ama pek tekin görünmüyorlardı. Çok dikkatli olmalıydı Fatıma. İçeriye doğru bakarken kervancının geldiğini görüp sevindi. Adam yanına yaklaşıp onu kolundan çekti.

"Deli misin sen? Ne işin var burada? Burası türlü insanla dolu."

Fatıma kolunu çekerek sıvazladı. Adam canını yakmıştı.

"Kocam için ilaç bakacaktım."

"Ben buldum. Gel hadi."

Adamın peşinden yürürken gülmemek için kendini zor tuttu. Şaban Efendi hiç de devenin üzerinde göründüğü gibi bir adam değildi. Fatıma'nın omzuna bile gelmiyordu ve sıska bir adamdı. Sarhoş falan değildi ama hafif yalpalayarak yürüyordu. Ama o iyi bir beyazdı. Adam arabaya binmeden elindeki küçük keseyi kadına uzattı.

"Bunun içindekileri dövüp suyla karıştır, hazırladığın merhemle kocanın göğsüne ve bileklerine masaj yap. Bir de şişe var içinde. Onu da içirmeye çalış. Zinde kalsın diye."

Fatıma keseyi aldı.

"İşe yarar mı bunlar? Kocam iyileşecek mi?"

Kervancı endişeyle gülümsemeye çalıştı. Sonra başını yukarı kaldırıp gökyüzünü işaret etti.

"Allah büyük kızım, dua et."

Fatıma yine o ümitsizliğin içine düştüğünü fark etti. Oysa biraz önce ilaç bulduğuna sevinmişti.

"Parası…" diye atıldı.

"Boş ver" dedi adam ve arkasını dönüp gitti.

Zaman kaybetmeden yerden bir taş aldı ve eteğiyle iyice sildi. Yerde büyük bir taş daha gözüne kestirdi ve onu da eliyle sildi. Sonra kesenin içindekileri çıkarıp hepsini taşın üzerine yaydı ve diğer taşla ezmeye başladı. Bu arada küçük bir çocuk elinde bir tasla yanına gelip tası ona uzattı ve Şaban Efendi'nin gönderdiğini söyledi. Dövdüğü yaprakları tasın içine koyup iyice karıştırdı, koyu kıvamlı bir bulamaç elde etmişti. Üstelik çok da kötü kokuyordu.

"İşte oldu. Şimdi bunu ona içirebilirsek…" dedi Bart'a.

Ellerini yıkayıp kocasının yanına çıktı. Önce ilaç içirmeliydi. Ludovic'in enerjiye ihtiyacı vardı. Şişeyi açıp yanına koydu. Kocasının başını koluyla kaldırıp yukarıda tutmaya çalıştı. Şişeyi ağzına dayayıp içmesini söyledi, onu zorladı ama Ludovic hiç kımıldamıyordu bile. Onu duymuyor ve kımıldamıyordu. 'Ona bunu nasıl içireceğim ki?' diye sordu kendi kendine. Tekrar yatırdı kocasını ve dudaklarını aralamaya çalıştı. Olmuyordu.

"Ya bunu içeceksin ya da…" diye mırıldandı.

Bütün gücünü kullanıp kocasının ağzını açmayı başardı, şişenin içindekini ağzına boşalttı ve boğulmaması için hastanın başını hemen yukarı kaldırdı. Ludovic'in dudağının kenarından süzülen ilacı görünce ağlamaya başladı Fatıma. Birden bilinçsizce uzanıp kocasını öpmeye başladı.

Onu özlemişti, belki Ludovic de onu özlemişti. Hafifçe aralanan dudaklarını fark edince uzanıp diliyle süzülen ilacı yaladı ve dilini kocasının ağzına soktu. Ludovic'in az da olsa tepki verdiğini fark edince gülümsemeye çalıştı. Ona ilacı böyle içirecekti, bunun yolu buydu. Öpüşmekten farkı yoktu ki… Aynı şeyi defalarca tekrarlayıp kocasının az da olsa ilaç almasını sağlamıştı. Bu ilacın işe yaraması için dua etti. O kadar yorulmuştu ki kolunu kımıldatacak hali kalmamıştı. Bunun daha kolay bir yolu olmalıydı ama ne? Kervancıdan yardım istese miydi? Sonra diğer ilacı hatırlayıp kollarını sıvadı. Yaptığı karışımı Ludovic'in göğsüne sürüp uzun süre masaj yaptı. Sonra bileklerinde tekrarladı aynı şeyi. Yorulmuştu, sadece bakıyordu kocasına. Bir gün Ludovic'in bu durumda olacağını söyleseler inanamazdı Fatıma. Çünkü o hep güçlü ve diriydi. Bart'a ileri gitmesini söyleyip çekilmesini bekledi. Yanına uzanıp boynundan öptü kocasını. Sarı saçlarını okşamaya devam etti. Onu çok seviyordu. Birlikte çıkmışlardı bu yola. Bu yol bitecekse ikisi için de bitecekti. Kolunu üzerine atıp sadece derinden gelen nefesini hissetmeye çalıştı Fatıma. Onun yaşadığını bilmeye ihtiyacı vardı.

Dışarıdan gelen gürültülerle uyandı. Başını dışarı çıkardığında sabah olduğunu fark edip şaşırdı. Burada konakladıklarını bile hatırlamıyordu Fatıma. Geçen dört gün boyunca öyle yorgun düşmüştü ki kocasının koynunda uyuyakalmıştı. Günlerdir ona zorlukla içirmeyi başarabildiği ilacın onu iyi edeceğini düşünmüştü. Durumunda en ufak bir değişiklik yoktu derken tekrar dokununca ona fark ederek gülümsedi Fatıma. Ludovic'in bedeni biraz daha sıcaktı sanki. Verdiği ilaç ona direnç kazandırmış olmalıydı. Hemen arabadan inip kervancıyı aradı. Adam devesiyle ilgileniyordu. Onu görünce işini bıraktı.

"Çok yorulmuş olacaksın. Köpeğin seni uyandırmamıza müsaade bile etmedi. Ne oldu?"

Belli ki kötü haber bekliyordu.

"Yardıma ihtiyacım var. Birisi ağzını açık tutmayı başarırsa ona daha çok ilaç içirebilirim."

Kervancı deveyi yanındakine bırakıp onunla yürümeye başladı.

"Bu sabah bedeni daha sıcaktı. İlaç işe yarayabilir" dedi Fatıma heyecanla.

"Gece çok sıcak oldu, ondan olabilir. Boşuna ümitlenme" dedi kervancı adımlarını daha sert basarak.

Fatıma iyice umutsuzluğa kapıldı. Adamın söylediği gerçek olabilir miydi? Bu sadece küçük bir aldatmaca mıydı? Kendini toparlaması gerekiyordu. Karamsarlığa yenik düşmek istemiyordu. Onları ayakta tutan umutları değil miydi? Kervancı Ludovic'i kontrol edip başını salladı.

"Ona iyi bakıyorsun, belli. Bana da az iyi göründü ama hemen ümitlenme. Akrep ısırığı hiçbir şeye benzemez, en kötüsüne hazırlıklı ol" dedi.

Bu kadarı bile iyiydi aslında. İçinde yeşeren çok küçük bir ümit vardı şimdi. Kervancı, kocasının ağzını açmasına yardım ederek ilaçtan büyük bir yudum almasına yardım etti.

"Allah hak görürse yarın Mardin'e varacağız. Orada daha iyi ilaçlar bulabilirsin. Dua et de kocan sağlam bir adam olsun" dedi işinin başına dönerken.

Fatıma, onun iyileşeceğine ve yine eskisi gibi olacağına dair ümitle ve sevinçle masaj yaptı kocasına. Sonra zayıf düşmemek için birkaç lokma yemek yiyip Bart'a da birkaç lokma yiyecek verdi. Fatıma köpeğe bakarken onu da buralara sürüklemiş olduğunu fark ederek üzüldü. Bart'ın başını okşayarak kocasının yanına uzandı. Araba hareket edince gülümseyerek kocasına daha sıkı sarıldı. Tutunabileceği bir ümidi vardı şimdi.

"Biraz gayret et Ludovic. Sadece biraz daha gayret… Sonra her şey eskisi gibi olacak" diye fısıldadı kocasının kulağına. "Eskisi gibi olacak ve biz çok mutlu olacağız."

Kervandaki son akşamın sabahında erken kalkılmış ve kervan birkaç dakika içinde hareket etmişti. Ludovic'in nefes alışı biraz daha düzene girmişti. Şaban Efendi'nin yardımları sayesinde ilacı kocasına dökmeden içirebiliyordu Fatıma. Sonra masajını yapıyor ve yanına uzanıyor, içinden tüm kalbiyle Allah'ına dua ediyordu. Akşama doğru varacaklardı Mardin'e. Orada kocası için iyi bir doktor bulabilirdi belki. Paraları vardı nasıl olsa. Böylece kalan hayatlarına devam edebilirlerdi. Hayallerinden kervanbaşının sesiyle sıyrıldı.

"Sizi Mardin dışında bir handa bırakacağım. Orada fazla kalmayacağız. Hazırlıklarını tamamla" dedi Şaban Efendi.

Fatıma kocasının bu şekilde daha fazla devam edemeyeceğini ve rahat bir yatakta yatması gerektiğini biliyordu.

"Oradan nereye gideceksiniz?" diye sordu merakını gidermek için.

"Syria'ya (Suriye) geçeceğiz."

Sadece merak ettiği için sormamıştı aslında. Daha iyi bir yere gidecek olsalar devam edebileceklerini düşünmüştü. Hasan'ın anlattıklarından Syria'nın daha iyi bir yer olmadığını biliyordu. Hem daha sıcaktı hem de denizi yoktu. Mardin'de kalacak ve kocasının iyileşmesini bekleyecekti. Sonra nereye gidileceğine o karar verirdi.

"Niye güneye gelen bir kervana katıldık ki sanki?" diye mırıldandı kendi kendine. Sonra vadiden ayrılmak için kendisinin acele ettiğini ve ilk kervana katılmak için ısrarcı olduğunu hatırlayıp kızdı kendine.

Başka bir problem yaşamadan akşamın koyu gölgelere dalan çehresiyle Mardin'e yaklaşıyorlardı. Bir an önce kocasına bir yer bulmalıydı. Kervan büyük bir hanın önünde durmuştu.

"Sizi buraya yerleştireyim. Benim de çok işim var" dedi Şaban Efendi.

Fatıma bu teklifi geri çeviremezdi. Kocasının odalardan birine taşınmasına ve atlarının ahıra götürülmesine hiç karışmadı. Şaban Efendi tüm gerekenleri yapıyordu zaten. Tüm eşyaları odaya getirildikten sonra derin bir nefes aldı. Bir miktar para çıkarıp Şaban Efendi'ye uzattı.

"Emeklerinin karşılığı için. Sağ ol."

Kervancı parayı parmaklarının ucuyla itti. "O paraya senin daha çok ihtiyacın olacak. Allah sizin yanınızda olsun."

Kervancı öyle çabuk ayrıldı ki oradan Fatıma'nın teşekkürleri hanın boş duvarlarında yankılanmıştı sanki. Odada iki yatak ve daha birçok eşya vardı. Güzel döşenmiş şık bir odaydı burası ve temiz kokuyordu. Kocasının yanına oturup saçlarını okşadı. Sahibinin yanında uzanmış yatan Bart'a bakıp gülümsemeye çalıştı.

"Burada daha çabuk iyileşir. Sonra da gideriz buradan."

Hiçbir şeye dokunmadan kapının sürgüsünü itip diğer yatağa uzandı. Sabahın ilk ışıkları camdan içeri girmiş odayı daha net görmesini sağlamıştı. Bart ise çoktan uyanmış odanın içinde dört dönüyordu. Dışarı çıkmak için havlamaya başlayınca ona susmasını işaret etti. Diğerlerini uyandırmak istemezlerdi. Sonra kapıyı açıp çıkmasına izin verdi.

"Fazla uzaklaşma" diye seslendi arkasından köpeğin.

Gerçekten çok güzel bir odaydı burası. Kervancı iyi bir seçim yapmıştı. Belki de handaki bütün odalar böyleydi. Kocasının yanında oturup ellerini ellerinin içine aldı. Elleri sıcaktı. Gülümsemeye çalışarak ellerini sıktı.

"Günaydın benim tatlı erkeğim" diye mırıldandı.

Ludovic'in dudakları aralandı sanki ya da ona öyle gelmişti. Yorgun olduğunu ve hayal gördüğünü sandı. "Merak etme, yakında iyileşeceksin" dedi ellerini daha da sıkarak.

Gözleri tekrar kocasının dudaklarına takıldı. Sanki konuşmaya çalışıyordu. Ellerindeki sıcak ellerin hareketini hissedince donup kaldı bir an.

"Yüce Rabbim. Kımıldıyorsun" dedi yüksek sesle.

Gözlerinden süzülen iki damla yaş yanaklarından kayıp sevdiği adamın yüzüne düştü.

"Ludovic, Ludovic" diye seslendi kocasına.

Ludovic'in dudakları kımıldıyordu. Fatıma gördüklerine inanamayarak ağlarken gülmeye başladı. Eğilip sarıldı kocasına. "Yaşayacaksın, iyileşeceksin sen" diye bağırdı.

Sevdiği adam yavaş yavaş gözlerini açınca mutluluk çığlıklarını yüreğine hapsetti. Bir şeyler mırıldandı Ludovic dudaklarının arasından ve tekrar kapandı gözleri. Ne dediği hiç önemli değildi. Fatıma kalkıp odanın içinde gezinmeye başlamıştı. Bağırmamak için kendini zor tutuyor, elleriyle ağzını kapatıyordu. Kocası iyileşecekti, biliyordu. Mutluluğunu tüm dünyayla paylaşmak istiyordu. "Benim kocam yaşayacak" diye haykırmak ve sevinç çığlıkları atmak istiyordu ama yapamazdı. Hepsini içine hapsetti. Kendi kendine konuşmaya başladı. Onu daha iyi beslemeli, daha sıcak tutmalı ve onunla daha çok ilgilenmeliydi. Tekrar yanına gidip elini alnına koydu. Ludovic'in ısısı normale dönmüştü. Üzerini açıp ateşinin çıkmaması için yalvardı. Uzanıp dudaklarına bir öpücük kondurdu. "Seni çok seviyorum" diye fısıldadı.

Sevdiği adamın dudakları aralandı ve adını mırıldandı. Fatıma mutluluktan ne yapacağını şaşırmıştı. Onun konuştuğuna inanamıyordu. Kocası iyileşecekti, biliyordu.

"Burada, senin yanındayım Ludovic" diye cevap verdi kocasına.

Elini tutup sıktı orada olduğunu göstermek için. Ludovic ağrılar sızılar içinde, günlerdir kapalı kalmaktan yorgun düşmüş göz kapaklarını araladı. Yeşil gözleri görmeyi çok özlemişti Fatıma. Gülümseyerek ağlamaya

devam etti. Ludovic elini uzatıp gözyaşlarını silmek istedi, uzanamadı. Dudakları aralandı ama konuşamadı, halsizliğe yenik düştü.

"Kendini yorma, biraz dinlen. Ben sana yiyecek bir şeyler getireceğim" dedi Fatıma yanından kalkarken.

Yüzünü yıkayıp bütün giysilerini geçirdi üzerine. Sonra kocasını alnından öperek dışarı çıktı ve ardından kapıyı kilitledi.

Han, çok büyük ve ihtişamlı bir handı. Kesme ve doğal taşlardan inşa edilmişti. Dönemin bütün taş işçiliğini sergiliyordu adeta. Tahta basamaklardan ağır ağır inip yemek bulabileceği bir yer aradı. Karşısına çıkan bir çocuk ona yaklaşıp eğilerek selam verdi.

"Hoş geldiniz bayan. Ben buranın uşağıyım. Size kahvaltı hazırlayayım mı?"

Fatıma gülümseyerek başını salladı.

"Bol kahvaltı ve bol içecek istiyoruz. Bir de şu ilaçtan istiyorum. Bana bundan bulabilir misin?"

Çocuk Fatıma'nın uzattığı şişeyi alıp inceledi.

"Kolay bayan. Hemen gider alırım sizin için" dedi.

"Ama bundan kimsenin haberi olmasın olur mu? Bu aramızda kalsın? Al bu da parası."

Çocuk eline bırakılan gümüş akçeye baktı.

"Bu çok fazla."

"Bununla alabilirsen beş şişe al. Kalanını da sana veriyorum" dedi. "Ama bütün bunlar aramızda kalacak, konuştuklarımızı kimseye söylemeyeceksin."

Çocuk gülerek başını saldı.

"Burası Mardin, değil mi?" diye sordu çocuğa içindeki şüpheyi gidermek için.

Çocuk başını salladı. Kirli dişleri ile komik görünüyordu.

"Mardin şurdaki tepenin ardında. Buraya genelde küçük kervanlar ve kafileler gelir. Şehire girmeden burada konaklar ve yollarına devam ederler"

Fatıma çocuğa eliyle gitmesini işaret etti. "Tamam, git artık ama söylediklerimi de unutma sakın."

"Tamam, anladım. Hemen kahvaltınızı getirip ilacınızı almaya gidiyorum" dedi çocuk ve ardına bakmadan ayrıldı oradan.

Fatıma geri dönüp yukarı çıkacaktı ki iri yarı bir adamla karşılaştı.

"Ben bu hanın sahibiyim. Bir şeye ihtiyacınız olursa…"

Fatıma adamın sesinden rahatsız olmuştu. Ablak ve kirli sakallı yüzünde insanı tedirgin eden bir ifade vardı. Kollarını dirseklerine kadar sıyırdığı pis gömleğinin altından koca göbeği görünüyordu. Pantolonu da düşmek üzereymiş gibi duruyordu.

"Kocam söyler eğer istersek" diye sert bir sesle karşılık verdi.

"Kocanız hasta galiba, nesi var?" diye sordu adam.

Ne cevap vereceğini bilemedi. Onun hasta olduğunun bilinmesi işlerini zorlaştırırdı.

"Kocam hasta değil, sadece…"

Adamın sinsi bakışlarını fark edince sustu. Yüreğine birden çöken bu korkunun sebebi neydi acaba? Bart'ın sesini duyunca rahatladı. Ona doğru koşan köpek yanına geldi ve iri yarı adamı görünce dişlerini göstererek hırıldamaya ve havlamaya başladı. Adam bir adım geri çekilirken Fatıma köpeği sakinleştirmeye çalıştı.

"Güzel köpek" dedi titrek sesle hancı.

"Çok da vahşidir" dedi Fatıma sert ve uyaran ses tonuyla. Sonra Bart'la birlikte odaya çıktılar.

"Ben kahvaltınızı odanıza gönderirim" diye seslendi arkasından hancı.

Bu hayra alamet değildi, korku yüreğine çöreklenmişti bile. Kapıyı ardından sürgüleyip derin nefes almaya çalıştı. Göğsünü delip çıkacak gibi çırpınan yüreğine söz geçirmesi oldukça zor olmuştu. Yüzünü yıkayıp pencerelerden birini açtı. Sonra kocasının yanına oturdu. Kocasının saçlarını okşarken adamın yüzündeki pis ifade geldi gözünün önüne. Tam da Ludovic iyileşmeye başlamışken ve bir süre daha burada kalmaları gerekirken bununla başa çıkabilecek miydi? İçini kemiren korkunun yersiz olması için dua etti içinden.

Birkaç dakika sonra kapı çalındı ve çocuk seslendi kapının arkasından. Yüzünü örtüp kapıyı açtı. Çocuğun elinde büyük ve dolu bir tepsi vardı. Uzanıp tepsiyi aldı ve çocuğa teşekkür etti.

Çocuk gülümseyerek başka bir şey isteyip istemediğini sordu.

"Adın ne senin?"

"Ramazan."

"Ramazan, bizim iki atımız var ahırda. Onlara iyi bak olur mu?"

"Merak etmeyin bayan. Zaten patronum bana size hizmet etmemi söyledi. Ne isterseniz onu yapacağım."

"Tamam öyleyse. Önce ilaçları getir, sonra da atlarımıza bak."

Çocuk gitmeden Bart'a bakıp gülümsedi. Elini uzatıp yalamasına izin verdi. Sonra başını okşadı. Bart da ondan hoşlanmıştı. Zaten o bütün çocukları seviyordu. Haylaz olanlar ve üstüne binmeye çalışanlar hariç.

"Arada onunla oynayabilir miyim?" diye sordu Ramazan.

"Patronuna sor. O ne derse."

Saf ve temiz bir çocuğa benziyordu. Okuması gereken yaşta bu handa ne işi vardı? Onun ağzından laf çıkmayaca-

ğına inanıyordu. Birden hancı aklına gelince ürperdi. Tepsiyi tahta masanın üzerine koyup yüzünü açtı. Üzerindekileri çıkarıp temiz elbiseler giyindi. Sonra tepsidekileri kontrol edip kocasına yedirebileceklerini seçti. Tepside hurma da vardı. Hurmaları soyup püre haline getirdi. Ludovic'in yiyebileceğini düşünüp somunu ince ince doğrayıp ufaladı ve bal ile karıştırdı. Hepsini bir tabağa koyup kocasının yanına oturdu. Başının altına iki yastık sıkıştırıp kaldırdı.

"Ludovic, aç gözlerini" diye seslendi yumuşak sesiyle.

Ludovic yavaşça açıp gözlerini karısına baktı. Bedeninin ağrımayan tek bir yeri bile yoktu. Kanında dolaşan zehir onu bırakmaya niyetli değildi sanki.

"Bir şeyler yemeye gayret etmelisin. Ağzını aç deyince aç, sonra da yut, olur mu?"

Ludovic bütün gücünü toplayarak kendine denileni yaptı. Yutmak ağzını açmaktan daha zor geliyordu ona. Birkaç küçük lokmadan sonra tekrar kapatmıştı gözlerini.

Fatıma çocuk gelinceye kadar otlu masajını bitirmişti bile. Çocuğun getirdiği şişeleri alıp onu sır tutması konusunda tekrar tembihledi. İlacını içmesi zor olmadı Ludovic'in. Uyuduğundan emin olduktan sonra nihayet günler sonra iyi bir kahvaltı yapacaktı Fatıma. Mola verdikleri yerlerde veya uğradıkları hanlarda atıştırabilirdi aslında ama kocasını yalnız bırakmak istememişti. Kocasının ona en çok ihtiyacı olduğu anlardı bu anlar. Böyle bir durumda sadece elinin tutulması bile çok güç katardı hasta olana.

Odanın içinde gelenlerin rahat edebilmesi için küçük bir hamam yapılmıştı. Fatıma şaşkınlıkla incelemişti burayı. Geldikleri yerde taharet yerleri hep evin dışında olurdu çünkü. Önce köpeği yıkayıp rahatlamasını sağladı. Fatıma yıkanırken bu odanın çok pahalı olacağını düşünmüş, sonra gülüp geçmişti. Yıkandıktan sonra temiz giysiler giymiş ve namazını kılmıştı. Allah'a yakarırken tek isteği kocasının bir an önce iyileşmesi olmuştu. Günün kalanında

kocasının yanında kalıp iyileşmesine tanık olmak istedi. Bir şeye ihtiyacı olduğunda Ramazan'a sesleniyor, o da hemen yanına koşuyordu. Öğle yemeği için bol sulu yemekler ve üzüm şurubu istemişti. Ramazan'ın emre itaati sadece dakikalar sürmüştü. Ludovic'e çorbanın üzerine birkaç damla şurup içirmiş ve ardından da ilacını vermişti. Masajını da ihmal etmemişti kocasının. Ardından o uyurken biraz dinlenmek için hafif bir uykuya yatmıştı. Kalktığında etrafı gezmeyi düşünüyordu ama sonra vazgeçti bu fikrinden. Odada daha rahattı. Dışarıda iken giymesi gereken o kalabalık giysileri giymek zorunda kalmıyordu. Kocasına bakıp gülümsemiş ve 'Nasıl olsa sen iyileşince beraber gezeriz' diye düşünmüştü. Bu fikir içini öyle ısıtmıştı ki…

Akşam yemeği güzel görünüyordu. Hancının onlar için özel yiyecekler hazırladığını söylemişti Ramazan. Fatıma bundan mutluluk duymuş, adam hakkındaki önyargısından dolayı utanmıştı. Ancak Bart'ın garip tutumu onu çok şaşırtmıştı. Ramazan'ı görüp havlamaya başlayınca Fatıma onu susturuncaya kadar çok uğraştı. Sonra köpeği dışarı bırakıp kapıyı kapattı. Hayvanın canı sıkılıyor olmalıydı. Ludovic'e uyanması için seslendi, kısa bir müddet sonra kocası gözlerini açınca dudaklarına bir öpücük kondurdu. Başının altına kalın bir yastık atıp saçlarını okşadı. Ludovic daha iyi gibiydi. Çok halsizdi ama iyiydi. Günlerce açlıktan bitkin düşen bedeni içinde dolaşan zehirle mücadele ederken çok enerji harcamıştı. Biraz çabayla doğrulmaya çalıştı ama Fatıma onu engelledi.

"Henüz kalkman için erken. Ben sana böyle de yediririm" dedi gülümseyerek.

Ludovic büyük çabayla gülümsemeye çalıştı. "Sen çok yoruldun" demek istedi ama kelimeler ağzından yarım yamalak çıkabilmişti. Ne söylediğini anlamayan Fatıma sadece gülümsedi. Kocasına çorba içirip ilacını da verdikten sonra masajını yaptı. Bütün bunları yaparken kendisini izlemeye gayret eden Ludovic, günler sonra yüzünü gördüğü

karısını ne kadar çok sevdiğini ve özlediğini fark ediyordu. Kanını donduran zehir hareket etmeye başlamıştı yine sanki. Göz kapakları yorgunluğun ağırlığı altında açık kalmaya dayanamayıp gözlerini örttüğünde Fatıma kocasını öpüp Kur'an okumak için abdest aldı. Kocası için okumak ve dua etmek istiyordu.

Ertesi sabah erkenden kalkıp Ludovic'in henüz uyanmadığından emin oldu. Temkinli giyinip Bart'ı da yanına alarak aşağı indi. Etrafta neler olduğuna bakmak ve atlara göz atmak istiyordu. O atlar Ludovic için önemliydi, onları en değerli arkadaşı Abdullah ve diğerleri hediye etmişti. İyileştiğinde atları görememek onu üzebilirdi.

Han aslında çok da bakımlı değildi. Bazı kısımların acilen onarıma ihtiyacı vardı. Ortalıkta kimse görünmüyordu. Han boş olmalıydı. Bart havlayarak dışarı çıkarken Fatıma karşısına ilk çıkan yarıya kadar açık büyük tahta kapıyı iterek içeri girdi. Burası yemek salonuydu. İçerisinde büyük ahşap masalar ve masaların etraflarında birçok sandalye vardı. İki masanın üzerindeki kandil lambaları hâlâ yanıyordu. Küçük pencerelerden sızan günışığı, kandillerin ışığı ile karışarak kesme taştan örülmüş yüksek duvarlarda türlü şekiller çizerek adeta oyun oynuyordu. Buranın kendisini böyle etkilemesi onu da şaşırtmıştı.

Büyük evleri çok severdi Fatıma. Büyük taş evleri… Babası ona büyüdüğünde hep daha büyük bir evleri olacağını söylerdi. Kendi köy evleri kerpiçten ve tek katlıydı. Babası ile arada şehre gider büyük evleri büyük hayranlıkla seyreder ve bir gün öyle bir evde oturmanın hayalini kurardı. Bir gün babası ona sarılmış "Ben kızımı kimselere vermem. Büyük ev istiyorsa ben yaparım bir gün" demişti. Annesi ile birlikte gülüşmüşler, Fatıma o günden sonra hep deniz kıyısında büyük taştan bir evde yaşamanın hayalini kurmuştu. Babası "Ben onu kimseye vermem. Sonra üzerler kızımı, ona o evi ben yaparım" demişti.

"Ama beni hep üzdüler, baba" diye mırıldandı kimsenin duymamasını ister gibi. Derin bir nefes alarak gözyaşlarını içine akıttı. Kocasını düşünüp gülümsedi. "Ludovic ile karşılaşana kadar" dedi kendi kendine ama fısıldamamıştı.

Bunu herkesin duymasını çok isterdi. Büyük kapıyı arkasından kapatıp seslerin geldiği yöne doğru yürüdü. Demir kapı birden açıldı ve birçok adam dışarı çıktı. Çıkarlarken hafifçe eğilip selam verdiler. Burası mutfak olmalıydı. Ramazan'a seslenmeyi daha uygun bulup öyle yaptı. Bir müddet bekleyip ses gelmeyince geri dönüp avluya çıktı. Büyük evlerin en çok sevdiği yeri yüksek duvarlarla çevrili, içinde büyük kuyusu bulunan geniş avlularıydı. Burada her kadın kendi dünyasını yaratabilir ve kocasını burada istediği gibi karşılayabilirdi. Kocası ile yemeklerini burada yiyebilir, eğlenebilir ve daha nicesini yapabilirdi. Yüzüne yayılan gülümsemeyi gizleyen peçesi ilk kez bir işe yaramıştı. Kimsenin onu böyle mânâlı gülerken görmesini istemezdi. Ayrıca köpekler de böyle avlularda koşturmaya bayılırlardı. Tıpkı Bart gibi. Biraz ilerleyip karşısında yıllara meydan okuyarak ayakta kalabilmiş gösterişli taş binaya hayranlıkla baktı. "Muhteşem" diye mırıldandı.

"Çok güzel değil mi?"

Bakışlarını hanın kapısına çevirdi. Bu adamda onu rahatsız eden bir şeyler vardı. Bart'ın bu adamı görünce değişen ifadesi Fatıma'nın aklını kurcalamaya başlamıştı. Yine aynı şeyi yapıyordu. Yanına gelip adama havlamaya başladı. Fatıma eliyle başını dürterek susmasını söyledi. Bart akıllı bir köpek gibi denileni yaptı. Adam yanına gelip sırıttı.

"Sesinizi duyup geldim. Bir şey mi istediniz? "

Fatıma yüzünün görünmüyor olmasına şükrediyordu.

"Ramazan'a seslenmiştim ben."

"Çocuğu biriyle kasabaya gönderdim. Birazdan gelir. Ben bu hanın aşçısıyım. Bana söyleyin."

"Atlarımıza bakmak istiyorum."

Adamın arkasından yürümeye başladı. Adamın üzerindeki büyük beyaz önlükten ve ellerine ve saçlarına bulaşmış undan mutfaktakilere yardım ettiği belli oluyordu.

"Bugün Syria'dan büyük bir kervan gelecek. Kuzeye devam etmeden burada duraklayacaklar. Onun için hazırlık yapıyoruz" dedi adam arkasına bakmadan.

Sanki Fatıma'nın içinden geçenleri anlamıştı. Sonra birden durup arkasına döndü. Fatıma neredeyse adama çarpacaktı.

"Kocanız için istediğiniz özel bir yemek varsa yaparız" dedi sırıtarak.

Adamın ağzında parıldayan dişlere takıldı gözleri, ilk kez. Mardin'de altın madenlerinin bol olduğunu ve buradaki halkın böyle zengin görünmeyi sevdiğini duymuştu. Hasan da ağzında altın diş taşıyanlardandı. 'Bu onun tarzı olmalı' diye düşündü içinden Fatıma. İnsan durup dururken bu kadar sırıtır mıydı? Başını sallamakla yetindi. Adam tekrar yürümeye devam etti. Hanın arkasına dolandılar. Büyük ahırı görünce şüphelerinden utandı Fatıma. Onlarca atın barınabileceği kadar büyük bir ahırdı bu. İki katlı idi, üst katın samanlık olarak kullanıldığını, önündeki saman balyalarından anlamıştı. Ahırın önünde yüksek çitlerle çevrili geniş bir dolaşım alanı vardı. İşte kendi atları oradaydı ve çok da iyi görünüyorlardı. Adımlarını hızlandırıp atların tarafına doğru yürüdü. Bart da bu atlarla oynamayı seviyordu. Havlayarak onları kızdırıyor ve bundan büyük zevk alıyordu. Çitlerin altından geçip havlayarak atlara doğru koşmaya başladı. Fatıma çitlere yaslanıp onları kısa bir süre seyretti. Çok güzel ve muhteşem hayvanlardı. Onları gördüğü için mutlu olmuştu.

"Biz burada atlara, adamlardan daha iyi bakarız" dedi adam yanına gelip.

Adamın kendisine fazla yaklaştığını düşünüp geri adım attı Fatıma. Daha önce hissettiği rahatsızlığı yine hissetmeye başlamıştı. Nefesini tutarak hana girmek için geri dönüp yürümeye başladı.

"Kocanız nasıl?" diye sordu adam.

Ludovic'in hasta olduğunu biliyordu. Daha temkinli olmalıydı.

"Kocam iyi. Siz de kendi işinize bakın."

"Buralara pek karı koca gelmez. İstediğiniz bir şey olursa bana haber verin yeter. Sizin için seve seve yaparım."

Son cümleyi bir şeyler ima eder gibi mi söylemişti, yoksa Fatıma kuruntu mu yapıyordu? Adam son cümleyi tekrar edip gülerek adımlarını hızlandırdı ve onu geçerek hana girip gözden kayboldu. Fatıma boğazında bir şeylerin düğümlendiğini ve nefes alamadığını hissediyordu. Buradan gitmeleri gerektiğini düşündü, başka bir hana gitmeliydiler. Bu adam onu fazlasıyla rahatsız ediyordu. Adamın her şeyi onu huzursuz ediyordu. Ludovic biraz daha iyileştiğinde onu buradan götürmeye karar verdi. Belki yarın…

Odasına döndüğünde kahvaltı tepsisini kapının önünde buldu. Ramazan kasabadan erken dönmüş olmalıydı. Tepsiyi alıp içeri girdi. Kapının sürgüsünü çekip üzerini çıkardı. Erken saate rağmen hava sıcaktı ve bunaltıyordu. Ludovic uyanmamıştı henüz. Onun yiyebileceği bir şeyler hazırlayıp biraz dinlendi. Vücudu yorgunluğunu tam atamamıştı üzerinden. Gözlerini kapatıp dinlenmek isteyişi bundandı. Kısa bir müddet sonra kocasının iniltili sesini duyarak irkildi. Ateşi çıkmıştı Ludovic'in. Çok yüksek değildi ama onu zorladığı belli oluyordu. Ona bir şeyler yedirip ilacından içirmesi gerekiyordu. Bin bir zorlukla onu uyandırıp yedirmeye çalıştı. İlacını da içirip göğsüne masaj yaptıktan sonra rahat uyuması için dua etti. Üzerini giyinip yüzünü örttü ve kapının dışından Ramazan'a seslendi. Belki dönmüştü. Birkaç dakika sonra merdivenlerden

gürültülerle çıkan ayak seslerini duydu. Ramazan'dan sirke ve temiz bezler istedi ve koca bir tas temiz su. Ramazan denileni hemen yaptı. İstediklerini getirdikten sonra yardım etmeyi teklif etti ama onun başka işleri de vardı. Fatıma sirkeli su ile kocasının bütün vücudunu sildi. Bu onun ateşini kontrol altına alırdı. 'Acaba düzeldiği için ilacı kesmem mi gerekirdi?' diye düşündü. Öyle bile olsa Ludovic tam iyileşmemişti ki. Sonra bunun çok da önemli olmayacağını düşündü. Buraya gelirken yolda da bir ara ateşi yükselmiş ama kısa bir süre sonra eski haline dönmüştü, bu da öyle olmalıydı. Şaban Efendi bunun bedenin zehri atmak için verdiği tepki olduğunu söylemişti. Fatıma, kocasının nefesinin düzelip uykuya daldığını anlayıncaya kadar başında bekledi.

Namazını kılıp Yaradan'ına dua etti kocasının bir an önce ayağa kalkması için. O iyileşmeden buradan gidemezlerdi. Ramazan öğle yemeğini getirip kahvaltı tepsisini alırken Ludovic'e ne olduğunu sordu.

"Sadece ateşi var biraz, önemli değil" dedi Fatıma.

Ramazan yanına oturup uzun uzun onu inceledi.

"Ölecek mi?"

Fatıma yerinden kalkıp çocuğa çıkmasını işaret etti. Çocuk başını Ludovic'in göğsüne yaslayıp dinlemeye çalıştı. Kalkıp tepsiyi aldı.

"Beytullah onun öleceğini söyledi de" dedi Fatıma'nın yüzüne bakarak.

Fatıma duyduklarına inanamayarak çocuğun başında dikildi.

"Ne diyorsun sen? Beytullah da kim?"

"Han sahibinin şakirdi. Ona da aşçının yamağı söylemiş."

Fatıma sinirine hâkim olamayıp elini kaldırdı ama çocuk korkuyla omuzlarını çekince elini indirip yerine oturdu.

"Git meraklılara söyle, herkes kendi işine baksın. Benim kocam ölmeyecek."

Ramazan elinde tepsiyle yanına yaklaşıp gülümsemeye çalıştı.

"Zaten ben de inanmadım ki. O çok kuvvetli bir adama benziyor. Bir şey lazım olursa seslenin, hemen gelirim."

Çocuk odadan çıkarken Fatıma arkasından baktı. Sonra sürgüyü çekip yüzünü açtı. Ludovic'in yanına oturup yüzünü okşadı. Ateşi normale dönmüş gibiydi. Dudakları da titremiyordu artık.

"Senin ölmene asla izin vermem" diye mırıldandı gözlerinden süzülen yaşlara aldırmadan.

Şimdi daha çok korkmaya başlamıştı. Kocasının hasta olduğunu biliyorlardı ve herkes onun ölmesini bekliyordu. 'Yüce Rabbim, bize yardım et' diye dua etti. Günün kalan saatlerini odada kocasının başucunda oturarak geçirdi. Ludovic'in bıçağını masanın üzerine koymuştu her ihtimale karşı. Daha önce hiç silah kullanmamıştı, ne bir bıçak ne de başka bir şey. Alt kattan gelen sesler onu ürkütüyor, korkuyordu. Hancının bahsettiği kervan gelmiş olmalıydı. Gözü pencereye takıldı. Odanın pencereleri arka yamaca bakıyordu. Önde olsalardı neler olduğunu görebilirdi belki.

Hanın kalabalık olması nedeniyle akşam yemekleri biraz gecikmişti. Kocasını yedirdikten sonra erkenden uyumak istemiş ama gözüne uyku girmemişti. Gece yarısı olduğunda hâlâ uyanıktı. Kervan çoktan ayrılmıştı handan, duymuştu gidişlerini. Ramazan da geldiğinde söylemişti gideceklerini. Yine de içi rahat değildi. Handa kocasının konuşulması hoşuna gitmemişti. Birkaç ay içinde yaşadıkları geçiyordu gözünün önünden. Vadide kocası ile çok mutluydu aslında. Hiçbir sorunları yoktu ve onları seven birçok dostları vardı. Akşamları kocasının eve dönüşünü büyük bir sabırsızlıkla bekliyor, beyaz elbiseleri içinde onu

bahçe kapısında karşılıyordu. Ludovic'in çok yorgun olmadığı akşamlar, yıldızlarla bezenmiş gökyüzü altında bahçede sevişmenin tadını çıkarıyor, birbirlerine sarılıp öylece yatıyorlardı. İkisi de hayata anlam katan şeyin sevmek ve sevilmek olduğunu birlikte keşfetmişlerdi. Acıyla gülümsedi Fatıma kocasına bakarak. Sönmeye yüz tutmuş titrek mum ışığında, hasta haline rağmen yine de güçlü ve yakışıklı görünüyordu. Onun eskisi gibi yürüdüğünü, konuştuğunu ve güldüğünü görmek istiyordu. Sağlıklı ve mutlu günlerindeki gibi ona sarılmasını ve öpmesini istiyordu. Artık hiçbir şeyin önemi yoktu Fatıma için. Ludovic iyileştiğinde geri dönmelerini isteyecekti. Onun bu odada yatıyor olmasının tek sorumlusu kendisi idi. Ludovic onu olabilecekler konusunda defalarca uyarmıştı. Ama o, denizi görebilmek uğruna kocasının hayatını riske atmıştı. Hiçbir şeyin bedeli bu kadar ağır olmamalıydı, hele kocasının hayatı, asla… Kararını vermişti, geri dönecekler ve arkadaşları ve dostları ile yaşayacaklardı.

"Yeter ki sen ayağa kalk" dedi Fatıma kendi kendine. "Senin için her şeye katlanırım."

Korku ve endişe dolu saatler yerini parıldayan gün ışığına bıraktığında Fatıma henüz uykuya dalmıştı. Kuşların cıvıltıları ve sabahı müjdeleyen horozun sesiyle zamanın farkına varınca kalkmak istedi ama zeytin gözleri kapalı kalmak için zorlu bir mücadeleye girmişti sahibiyle. Ludovic'in ateşi yine yükselmişti. Nedenini anlamıyordu, akşam iyi oluyor ama sabaha kötüleşiyordu. İlacın az geldiğini düşünmeye başladı. Akşamdan sabaha çok uzun bir süre ilaçsız kalıyordu Ludovic. Bundan sonra ona, gece de ilaç vermeye karar verdi. Böylece ateşi çıkmayacaktı artık. Yüzünü örtüp kahvaltı söylemek ve atlara bakmak için aşağı indi. Mutfağa doğru gidecekti ki aralık kapıdan gelen seslerle irkildi. Hancının sesini tanımıştı. Biriyle konuşuyordu. Kapının yanına kadar gelip ne konuştuklarını duymak istedi.

"Ne kadar koydun?" diye soruyordu hancı.

"Söylediğin kadar, patron" dedi tiz sesli adam.

Bir sandalye sesi duydu Fatıma. Biri yerinden kalkmış olmalıydı.

"Daha çok koy. Bu adamın gebermeye niyeti yok gibi."

Fatıma duyduklarına inanamadı. Birini öldürmekten bahsediyorlardı. Nefesini tutup dinlemeye devam etti.

"Bu arada kadın da ölmesin patron."

"Aptal aptal konuşma. Adamın yemeklerini hep daha sulu yap boşuna mı diyoruz sana. Zaten hasta olduğu için daha önce gidecek."

Fatıma bir an nefesinin kesildiğini hissetti. Bahsettikleri adam kocasıydı. Onu öldürmeye çalışıyorlardı. Gözlerinden akan yaşların çığlığa sebep olmaması için ağzını sıkıca kapadı eliyle ve dinlemeye devam etti.

"O kadın benim olacak sonunda" diye haykırdı hancı.

Zafer kazanmaya hazır bir komutan gibi gülüyordu. Fatıma bağırmamak için ağzını kapatıyordu eliyle. Bahsettikleri adam ve kadın başkaları olamazdı herhalde. Handa kalan başka bir çift daha yoktu çünkü. Sessiz olmaya dikkat ederek odasına çıktı. Kapıyı arkasından sürgüleyip elbiselerini çıkardı. Ellerini ve yüzünü yıkayıp nefes almaya çalıştı. Duydukları onu büyük bir şokun içine sokmuştu. Kocasını öldürüp onu elde etmeye niyetlenmişti adi hancı. Bütün handakiler de ona yardım ediyordu. Ellerinin titremesini durduramıyordu. Yaralı yüreği göğsünü delip çıkacakmış gibi atıyor, bacaklarının onu daha fazla taşıyamayacağını hissediyordu. Yatağa oturup gözlerini kapattı. Tüm olanların sadece bir kâbus olması için dua etti. Gözlerini açtığında her şey uykusunda kalacaktı. Gözlerini kaldığı yerde açtığını fark edince sessiz gözyaşları yanaklarından boynuna, oradan da kor olmuş göğsüne aktı. Kocasına takıldı bakışları. Sendeleyerek yanına gitti ve yatağın yanında diz çöktü. Bir elini eline alarak göğsüne bastırdı.

"Seni buralara ben sürükledim. Beni affet" diye yalvardı duyamayan kocasına.

Ludovic'in iniltileri onu daha da üzüyordu. Yaşamak istemediği hayattan onu çekip çıkaran adama, istemeden en büyük kötülüğü yapmıştı. Hıçkırarak ağlamaya başladı. Bir ses duyduğunu sanıp irkildi. Adamlar buraya geliyor olabilir miydi? Birden kulaklarında çınlayan sesle yerinden kalktı.

"Kalk ve diren" diyordu ses. Tanıdık bir sesti bu. Yüreğindeki acının azaldığını hissetti Fatıma.

"Baba…" diye haykırdı, ıslak bakışlarını odanın içinde dolaştırırken.

"Kalk ve kocana yardım et" dedi aynı ses. Sonra da pencereden içeri süzülen rüzgârın sesine karışıp kayboldu.

"Allah'ım yardım et. Deliriyorum herhalde" diye mırıldandı.

Sendeleyerek hamama girdi ve yüzünü defalarca yıkadı. Sonra kocasının yanına gelip onu uzun uzun süzdü. Onu çok seviyordu. Bu kadar çok severken ölmesine izin mi verecekti onun? Yanına oturup dağınık saçlarını okşamaya başladı. Bunu her yaptığında Ludovic onu kucağına alır ve yatak odasına götürürdü. Gülmeye başladı birden. Sonra o yapmacık kahkahaları, sessiz gözyaşları izledi. Dakikalarca ağladı. Buraya sıkışıp kalmışlardı. Boynunu yalayıp geçen esinti ile babasının sözleri geldi aklına. Yerinden kalkıp odanın içinde dolanmaya başladı. Onu buradan götürmeliydi ama nasıl? Onu taşıması mümkün değildi. Buradakiler de yardım etmezdi. Düşündü, düşündü. Belki şehirden yardım bulabilirdi. Evet, evet, şehre gitmeliydi. Hem onu götüremese bile iyileşmesini bekler, sonra birlikte giderlerdi. Fakat ona artık buranın yemeklerinden veremezdi. Kocasının gözlerinin önünde ölmesine seyirci kalmayacaktı. Sonra dönüp kocasına baktı. Onu ne yapacaktı? Onu nasıl yalnız bırakacaktı? Yalnız değildi ki Bart

vardı. Ondan daha iyi bir bekçi nerden bulabilirdi kocası için? Demek Bart'ın bütün huzursuzluğu bu yüzdendi. Kendilerine fenalık yapıldığını hissetmiş ve defalarca onu uyarmaya çalışmıştı. Eliyle gözlerini silip kendini toparlamaya çalıştı. Kapı çalınınca hemen giyinip yüzünü örttü. Ramazan elinde kahvaltı tepsisiyle gülümsüyordu.

"Siz çağırmayınca ben kendim getirdim" dedi tepsiyi uzatıp.

Fatıma bir tepsiye bir de çocuğa baktı.

"Kim hazırladı bunu?"

"Aşçı."

"Bak Ramazan. Şimdi bu tepsi burada kalsın ama sen in aşağıya. Bir tane bize yetmiyor. Bana yeni bir tane getir ama sen hazırla, olur mu? Başka kimsenin eli değmesin. Dikkat et seni kimse görmesin."

Ramazan şaşkın bakışlarla baktı Fatıma'ya.

"Bunu yapabilirsin değil mi?"

Ramazan şaşkın bir ifadeyle başını salladı. Komik görünüyordu ama Fatıma'nın gülecek hali yoktu. Çocuk birkaç dakika sonra elinde başka bir tepsiyle geldi. Fatıma'nın ısrarları karşısında kimsenin görmediğine dair yemin bile etti. Konuk olmadığı için mutfakta kimseler yokmuş. Fatıma bundan kimseye bahsetmemesi için de ona bir gümüş verdi. Çocuk elindeki akçeye bakarak gülümsedi ve Kur'an üzerine yemin etti kimseye söylemeyeceğine dair.

"Akıllı çocuk, bana bir de köpeğimizi getirirsen" diye gülümsedi Fatıma.

Ramazan çıkınca kocasını yedirip ilacını da verdikten sonra masajını yaptı. Bart'ı içeri alıp onunla uzun süre konuştu. Ona şehre gidip yardım getireceğini ve onun da Ludovic'in başında beklemesini ve korumasını söyledi. Bart bütün söylenenleri anlıyormuşçasına havlayarak cevap veriyor ve mırıldanıyordu. Sonra köpeği kapının önüne getirip

ona sürgüyü takıp açmayı öğretti. Bart akıllı bir köpekti. Bunu başarmaması için sebep yoktu. Zaten bunu yapabilecek zekâya ve dişlere de sahipti. Birkaç denemeden sonra bunu da öğrenmişti.

"Ben çıktıktan sonra sürgüyü çekeceksin ve benden başka kimseye açmayacaksın" diye tembihledi köpeğe.

Bart mırıldanarak elini yalamaya başlayınca başını okşayıp sarıldı köpeğe.

"Sahibini yalnız bırakma Bart. Hancının buraya girmesine izin verme sakın."

Bart'ın sert bir havlaması anladığına işaretti. Çünkü hep böyle yapardı. Kocasına sarılıp öptükten sonra köpeğin başını okşadı. Masanın üzerinde duran bıçağa gözü takılınca alıp kısa bir süre inceledi. Bu bıçağı kocasına Abdullah hediye etmişti. Üzerinde kakmaları olan gümüş saplı ve çift taraflı bir bıçaktı bu. Fatıma kocasının bıçak sevdasını da o zaman öğrenmişti. Aslında onunla ilgili neredeyse hiçbir şey bilmiyordu. Bıçağı yanına almayı düşündü. Şehirde ihtiyacı olabilirdi. Neyle karşılaşacağını bilmiyordu çünkü. İyi de nasıl saklayacaktı? Kısa bir süre düşünüp birkaç deneme yaptıktan sonra bıçağı bacağına bağlamaya karar verdi. Hemen bir bez parçası bulup bıçağı sıkıca bacağına, rahat ulaşabileceği şekilde bağladı. Bir iki adım atıp yürümeye çalıştı. Sorun olmadığını görünce gülümseyerek kendi eyerini kucaklayıp kapıyı açtı.

"Sürgüyü çek Bart" diye seslendi kapının ardından. Fatıma Bart'ın sürgüyü çektiğinden emin olduktan sonra içeriye doğru seslendi. "Sakın açma Bart."

Köpeğin bir kere havlaması her şeyin yolunda olduğunu gösteriyordu. En azından aklı kocasında olmayacaktı. Bart ne pahasına olursa olsun sahibini korumaya hazır bir köpekti. Onların arasındaki ilişkiye bir türlü anlam verememişti zaten Fatıma. Bir adamın bir köpeği bu kadar sevmesi, bir köpeğin de bir adama bu kadar bağlı olması onu

çok şaşırtıyordu. Hızlı adımlarla aşağı inip Ramazan'a seslendi ama karşılık alamayınca dışarı çıkıp ahıra doğru yürümeye başladı. Arkasından duyduğu ayak sesleri onu korkutmaya yetmişti bile. Gelenin Ramazan olması yüreğine su serpmişti.

"Bana seslendiğinizi duydum, bayan."

"Atımı eyerler misin? Şehire gideceğim."

Ramazan atı kenara aldıktan sonra eyerleyip dizginleri Fatıma'ya uzattı.

"Nereye gidiyorsunuz?" diye sordu çocuk.

Fatıma atına binerken ona şehrin yönünü sordu. Çocuğun tarifinden sonra atını o yöne doğru sürdü. Çocuğa, gittiğini kimseye söylememesini de tembihledi. Fatıma atını sürerken bir yandan hayvanı seviyor, diğer taraftan aklı kocasında ne yapacağına karar vermeye çalışıyordu. Kocası için daha sağlıklı yiyecekler almalı ve her ihtimale karşı masaj otlarından da bulabilmeliydi. Bu otların ne olduklarını hakkında hiçbir bilgisi yoktu. Sadece kendine verilen ilaçlardan medet ummaktan başka çaresi olmayan bir kadındı o birkaç gün önce. Ama şimdi ne isteyeceğini biliyordu. Kocasının durumu ortadaydı. Şehirde iyi bir doktor da bulabilirdi belki. Bu yüzden yanına çokça para da almıştı. Atını koşturup kısa bir süre sonra alçak tepeyi aştığında karşısına çıkan görüntüye hayran kalmaması elde değildi. Tüm heybetiyle yükselen dağı kuşatan kalenin etrafına altın bir gerdanlık gibi yerleşmişti şehir. Kalenin içinde ve dışında daha nice kaleler barındıran tarihi bir şehirdi burası. Daha önce kocasından duyduğu üzere bu şehir Azerbaycan, Kafkasya, Erzurum, Ahlat ve İran'dan gelen tüccarların ve hac kervanlarının uğrak yeri olmuş, ticaretin getirisi ahaliye ve şehir düzenine de yansımıştı. Şehrin içinde ve biraz dışında inşa edilmiş hanlar, camiler, medreseler ve hamamlar, büyük taş evler muhteşem görüntüleri ile göz dolduruyordu.

"Geldik işte" diye mırıldanıp gülümseyerek atını şehre doğru sürdü.

Yaklaştıkça ihtişamı büyüleyen ve aynı zamanda ürperten bir görüntü sergiliyordu şehir. Mardin, ahalisi kalabalık ve çarşıları insanlarla dolu bir şehirdi. Tarihi binaların dışında ilk dikkatini çeken de taş kaplı sokaklarda kurulu çarşılarda gezinen rahibeler olmuştu. Daha önce Hasan'ın anlattığı gibi daha önce burada yaşayan Süryanilerin inşa ettiği birçok kilise vardı ve bu rahibeler de o kiliselerde hizmet ediyor olmalıydı. Burası bir Süryani-Müslüman Türk şehri idi. Çarşıda at üstünde gezinirken bütün gününü harcasa bitmeyecek gibi geliyordu. Bu kadarını beklemeyen Fatıma şaşkınlık içinde gezinirken kendisine yönelen şüpheli bakışlardan rahatsız olmaya başlamıştı. Buralarda bir kadının at üzerinde dolaşması pek görülür değildi. Fakat burası güzel bir şehirdi. Kocası iyileştiğinde onunla buraya gelip gezmek istiyordu. Şimdi ise yapması gereken çok daha önemli işleri vardı. Bakırcılar çarşısından geçerken atını küçük bir dükkânın önünde durdurup kapı önünde çalışan yaşlı adama seslendi. Adam başını kaldırıp kapkara yüzünü kendisine seslenen kadına çevirdi.

"Buralarda bir doktor bakıyorum, efendi" dedi Fatıma.

Adam başını sallayıp eliyle biraz ötesini işaret etti.

"Doktorumuz birkaç hafta önce öldü. Diğeri de aylar önce buradan uzak diyarlara gitti. Yakında gelecekler varmış diye duyduk ama… Biz doktor için artık Dunaysır'a gidiyoruz. Ama ilaç istersen ileride alabileceğin bir dükkân var."

Fatıma adamın gösterdiği yöne doğru baktı. "Şükran" deyip atını o yöne sürdü.

Doktor konusunda kötü şans yakalarını bırakmayacak gibiydi. Alabileceği ilaçlarla idare edecekti. Dunaysır'a gidemezdi. Hem çok uzaktı hem de Ludovic'i o kadar yalnız

bırakamazdı. Onu gören insanlar kenara çekiliyor ve bakışlarını atlı kadında yoğunlaştırıyordu. Nice ırktan adam vardı çarşıda, Araplar vardı, sarı adamlar vardı ama hiç siyah yoktu. Bu onu daha da ürkütüyordu. Başına bir şey gelmeden kocasının yanına dönmek istiyordu. Adamın tarif ettiği yere gelip atından indi. Burası küçük ama şirin bir dükkândı. Küçük pencerelerinin önünde satılık malların sergisi yer alıyordu. Açık kapıdan girip meraklı bakışlara aldırmadan etrafına göz gezdirdi. Raflar ve yerdeki sergilerde bir sürü satılık şeyler vardı. Yanına gelip gülmeye çalışan kara adama elindeki yaprakları ve otları gösterdi.

"Bu otlardan arıyorum. Siz de var mı?" diye sordu.

Adam hafifçe eğilerek gülümsedi ve ona eliyle onu takip etmesini söyledi. Kendisini izleyen bir çift gözü fark edince bakışları siyah cübbe giymiş başında şapkası, elinde birkaç küçük torba olan bir rahip ile karşılaştı. Orta boylu ve zayıf bir adamdı. Dünyanın en iyi kahvelerini kıskandıracak kadar çekici esmer yüzü, belli ki yıllara direnememişti. Başını hafifçe öne doğru eğerek rahibe selam verdi. Rahip, gülümseyerek ama meraklı bakışlarla karşılık verdi selamına.

"O dilsizdir. Ama ne söylediğinizi anlar. Buraya gelen her yabancının ne istediğini anlar" dedi rahip gülümsemeye devam ederek.

Fatıma adamın sesindeki yumuşaklığa hayran kalmıştı. Rahip Fatıma'nın yanına yaklaştı. Aniden elini uzatıp Fatıma'nın eline dokundu. Ne olduğunu anlayamayan Fatıma elini çekmeye çalıştı ama adam aşağı kaymış eldivenini yukarı çekerek düzeltti.

"Arap olsaydın sorun olmazdı. Buralarda dikkatli olmalısın, kızım" dedi fısıldayarak.

Fatıma şaşkınlıkla adamın yüzüne baktı. "Sağ olun" dedi. O da fısıldamıştı.

"İlaç kim için?" diye sordu rahip.

"Kocam için. Akrep ısırdı."

Rahip şaşkınlıkla duyduklarını anlamaya çalışıyordu. "Sen köle değil misin?

Fatıma başını salladı. "Hayır, değilim. Bir Fransız ile evliyim" dedi yine fısıldayarak.

Rahip elini tutup beyaz örtüsünün arkasında gözlerini görmeye çalışıyor gibiydi.

"Ben Mar Hananyo'da (bugünkü Deyrulzafaran Manastırı) rahibim. Adım İlyas. Bizim kapımız yardıma muhtaç her insana açıktır."

Fatıma teşekkür edecek olduysa da adam sözünü kesti.

"Alacaklarını alıp hemen kocanın yanına dön. Buralar senin için çok tehlikeli. Hemen git."

"Biraz da yiyecek alıp gideceğim zaten."

Adam ısrarcı tavrına devam etti.

"Acele et. Tanrı seninle olsun" deyip istavroz çıkardı ve arkasını dönerek çıktı dükkândan.

Rahibin söyledikleri tedirgin etmişti onu. Yanına gelen kara adamın uzattığı küçük keseyi alıp ona biraz para uzattı.

"Bu yeterli mi?" diye sordu.

Adam paranın yarısını alıp kalanını eliyle itti ve eğilerek gülümsedi. Fatıma biraz da yiyecek bir şeyler aldıktan sonra hemen kocasına geri dönecekti. Atı yedeğine alarak yürümeye başladı. Toprak yolların her iki tarafında da irili ufaklı sayısız dükkânlar vardı. Her birine bakmayı ve birçok şey satın almayı çok isterdi ama kocası iyileştikten sonra. Hem o zaman kendisi için bir tehlike de söz konusu olmazdı.

Yaş sebze ve meyve satan bir dükkâna girip kocası için sulu meyveler satın aldı. Buradaki esnafın çoğu Müslümandı. Süryaniler daha çok taş ve maden işçiliğinde çalışıyordu.

Daha sonra biraz kurutulmuş et ve sebze alıp hepsini atın terkisine yerleştirdi. Buralarda Ludovic'in yiyebileceği pek bir şeyler yoktu. Onun yemek yemesi gerekiyordu. Yemek alabilse bile ona nasıl götürecekti? Bunu hiç düşünmemişti Fatıma. Kafasını kurcalayan sorularla boğuşurken atına bindi ve atı arka sokaklardaki çarşılara doğru sürdü. Belki işe yarayacak bir şeyler bulabilirdi. Birkaç bakır dükkânının önünden geçerken yerlerde sergilenen küçük kapaklı tasları görünce aradığını bulduğunu fark etti. Annesinin babası için hazırladığı azıkları koyduğu bakır taslar gelmişti aklına. Babası balığa çıkarken yanında, annesinin pişirdiği güzel yemeklerden götürürdü. Bir dükkânın önünde durup içeri girdi. Çok zaman kaybetmek istemiyordu. Beş adet orta boy kapaklı kap alıp oradan çıktı. Bir aş evi bulup kocası için çorba, köpek için de etli yemek alacak ve geri dönecekti. Bart'ı unutmaması gerekiyordu. Zavallı köpek günlerdir düzgün yemek yemiyordu, hayvan yollarda perişan olmuştu. Her şey bir yana Bart, kocasının çok sevdiği bir hayvandı. Aşevini aldığı kokulardan kolay bulmuştu. Aşçı kapıdan giren beyazlar içindeki kadına şüpheli tavırla bakmış, sonra istediği her yemekten doldurmuştu kaplarını. Fatıma, bu şehirde ilk kez böyle bir şeyin yaşandığını fark ederek endişeye kapıldı. Hemen geri dönmeliydi. Meraklı ve sinsi bakışlardan bir an önce uzaklaşmak için hemen aldıklarını dikkatlice sardı ve atına yükledi. Sorun yaşamadığı için Allah'ına şükrederek yola koyuldu.

Ramazan onu bekliyordu hanın kapısında. Eyeri ve diğer torbayı alıp atı Ramazan'a bıraktı.

"Atı yemledikten sonra bize yemeğimizi getir Ramazan" dedi çocuğa. "Kocamın yemeği bol sulu olsun."

Kimseye görünmemeye çalışarak odasına çıktı. Kapıya gelince Bart'a seslenip kapıyı açmasını istedi. Bart'ın çabaları sonuç verdi ve Fatıma içeri girip elindekileri yere bıraktı. Mırıldanan Bart'a sarılıp okşadı. Sonra kocasının yanına oturup ateşini kontrol etti. İyi görünüyordu.

Alnından öpüp yerinden kalktı. Aldığı her şeyi masanın üzerine koyup paketleri açtı. Yemeğin kokusunu alan Bart mırıldanmaya başlamıştı. Fatıma onun için aldığı etli yemeğin yarısını bir tasa boşaltıp köpeğin önüne koydu. Bart günlerdir ilk kez böyle yemek yiyecekti. Hancının gönderdiği yemeklerden yemeyi hep reddetmişti çünkü. Arada Ramazan'ın ona verdiği ekmek gibi yiyeceklerle yetinmek zorunda kalmıştı. Fatıma gülümseyerek yemeğini büyük iştahla yiyen köpeği seyretti bir süre. Ramazan kapıyı çaldığında soyunmak üzereydi. Yüzünü örtüp tepsiyi aldı. Her şeyden önce kocasını yedirmeliydi. Yemekleri çıkarıp kocası için aldığı çorbayı hazırladı. Henüz soğumamıştı. Ludovic'e seslenip gözlerini açmasını bekledi. Hiç konuşmadan yemeğini yedirip ilacını içirdi. Masajını bitirdikten sonra hamama girip banyo yaptı ve namazını kıldı. Kocası için dua etmek ona huzur veriyordu. Diğer yemekleri odanın loş yerine koyup akşam için ayırdı. Ramazan'ın getirdiği yemekleri de bir torbaya döküp ağzını sıkıca bağladı.

"Şimdi de öldürün kocamı da görelim" diye mırıldandı dişlerinin arasından. Ona kimsenin zarar vermesine izin vermeyecekti. Biraz iyileştiğinde onu buradan götürecek ve hain adamların elinden kurtaracaktı. Mırıldanarak kendisini izleyen Bart'a baktı.

"Sen olmasan ne yapardım bilmiyorum, Bart."

Bart mırıldanıp Ludovic'in yanına sıçradı ve başını göğsüne yaslayıp öylece yattı. Ludovic'in hastalanması onu da çok etkilemişti. Ludovic'in bu köpeği nereden bulduğu nasıl sahiplendiği hakkında hiçbir bilgisi yoktu Fatıma'nın. Ama ikisi arasındaki ilişkiye hayranlık duyuyordu. Aşağıdan gelen gürültüleri duyunca irkilip anlamaya çalıştı. Yeni bir kervan daha gelmişti. Fatıma kervanların gelmesinden memnundu. Böylece hancı meşgul olacak ve çirkin emelleri için daha az zamanı kalacaktı.

Sonraki iki gün boyunca Fatıma aynı şeylere devam etti usanmadan ve şikâyet etmeden. Şehre gidip kocası ve köpeği için taze yemekler aldı. Ramazan'ın getirdiği yemekleri de bir torbaya doldurup ertesi gün çöp variline attı kimseye fark ettirmeden. Ludovic'in durumu daha iyiye gidiyordu. Daha uzun süre uyanık kalabiliyor ve kendisiyle konuşan karısını dinleyebiliyordu, sonra yine uzun uykuya dalıyordu. Fatıma ona biraz daha kendini toparladığında buradan gideceklerini söyledi. Sesindeki endişe ve titreyiş Ludovic'i meraklandırmış, ona dışarı çıkmamasını söylemişti. Fatıma olanlardan bahsetmemişti Ludovic'e. Kocası ne hancının tutumundan ne de planlarından haberdardı. Henüz tam iyileşmemişti, hâlâ yatağa bağımlıydı ve kelimeleri tam toparlayıp konuşamıyordu. Sadece gözlerini açıp dinliyor ve uyuyordu. Fatıma Rahip İlyas'ın söylediklerini hatırlayıp ürperdi. Onu ısıran akrebin en tehlikeli olanı olduğunu ve bu zehirden fazla kurtulanı duymadığını söylemişti. Kurtulan birkaç kişi de kalan kısa ömürlerini yatağa bağımlı olarak geçirmişlerdi.

Ertesi gün sabah erkenden yine şehre gitmek üzere aşağı inerken hancının sesini duyup kapının arkasına gizlenip dinlemeye koyuldu.

"Niye gebermedi bu herif hâlâ?" diye sordu hancı aşçıya.

"İstersen daha fazla zehir atayım yemeklere" dedi aşçı.

"Aptal olma. O kadını sağ istiyorum. O elbisenin altında öyle güzel salınıyor ki. Onu bir elime geçirsem… Ahhh…"

Fatıma irkilerek dinliyordu. Demek hâlâ vazgeçmemişti.

"Belki de adam geberdi de kadın söylemiyor, patron" dedi aşçı.

"Saçmalama be" diye bağırdı hancı. "Kocası ölse burada ne işi var onun? Aptal köpek de başıma bela oldu. Adama yaklaştırmıyor ki boğazını sıkayım."

İçinden Bart'a teşekkür etti. Demek ki içeri girmeye çalışmışlar o da onları korkutmuştu. İyice korkmaya başladı Fatıma. Kocasını buradan bir an önce götürmeliydi. Ne yapacağını düşünürken kapının açıldığını duymamıştı bile. Hancı ile burun buruna geldiğinde kaçmak için geç kalmıştı. Hancı kolundan tutup içeri sürükledi ve kapıyı arkasından kilitledi. Fatıma ne yapacağını şaşırmış bir halde adamlara bakarken hancının suratına pis bir sırıtış yayılmıştı.

"Bakın kim var burada" dedi hancı aşçıya bakarak.

Aşçı da en az onun kadar aşağılık bir adam olmalıydı. Durum onu da memnun etmiş görünüyordu.

"Madem buraya kadar geldin biraz eğlenelim bari" deyip üzerine yürüdü hancı. Fatıma kaçacak yer ararken hancının pis elleri bedenine yapışmıştı bile. Fatıma onu kendinden uzaklaştırmaya çalışırken bir taraftan da adama bağırıyordu.

"Bırak beni. Yoksa bağırırım" dedi defalarca adama.

Hancının gözü dönmüştü. Nefesinin pis kokusu midesini bulandırmaya başlamıştı. Eliyle adamı iterek uzaklaştırmaya çalışıyordu ama hancı iri yarı ve kuvvetli bir adamdı. Adam onu kollarından tutarak masaya doğru itmeye başlamıştı. Adamın elinden kurtulmaya çalışırken bu pis eller uzanıp yüzündeki örtüyü bir kenara fırlattı. Fatıma gibi adamlar da donup kalmıştı.

"Vay vay. Meğer zenciymiş. Aşifte, bir de bize namuslu numarası yapıyor" dedi hancı şaşkınlıkla.

"O adamı da kesin bu zehirlemiştir, patron" diye cevap verdi aşçı.

"O benim kocam. Biz evliyiz" diye haykırdı Fatıma.

"Çok da güzelmiş patron. Tam istediğin gibi" diyerek kahkaha atıyordu aşçı.

Hancı kadını masaya doğru fırlatıp üzerine abanınca Fatıma sonunun geldiğini anlamıştı.

"Sen adi bir zenciden başka bir şey değilsin. Şimdi kes sesini de yaşamana izin verelim" dedi hancı.

Fatıma'yı kollarından bastırıp üzerindekileri çıkarmaya çalıştı. Fatıma bir yandan adamı üzerinden atmaya çalışıyor, bir yandan da yırtılan elbisesini toparlamaya çalışıyordu. Adamın güçlü kolları ve ağır bedeni tüm çabalarını karşılıksız bırakıyordu. Bağırmak istedi ama daha ilk kelimesi çıkmadan ağzından hancının pis eli engelledi onu. Ona dokunması midesini bulandırıyordu. Adamın pis dudakları yüzüne değdiğinde kendini on bir yaşındaki gibi hissetti. Fatıma. Yüreğindeki korku sesinin kesilmesine, bedeninin donup kalmasına neden oldu. Sadece on bir yaşındaydı o gemiye bindirildiğinde. Annesi ve babası ile birlikte çok güzel hayalleri vardı. Deniz kıyısında büyük taştan bir evde mutlu bir şekilde yaşayacaklardı. Babası koruyamamıştı onu, kurtaramamıştı. Çok seslenmiş, sesini duyuramamış ve sonunda bedeni de sesi de mücadeleden vazgeçmişti. O karanlık kuytu köşede, körpe bedeni, üzerine abanan beyaz adamın pis eline yem olurken bütün hayalleri sessiz gözyaşlarına karışıp yok olmuştu. Tıpkı diğer hemcinsleri gibi… Siyah olmayan her erkeğin bedeni için taze yemdi henüz kadın olmamış küçük kızlar. Böyle zalim bir dünyaya gözlerini siyah doğarak açmak, zaten yaşamadan verilmiş ölüm fermanı gibiydi. Ölmek bile bir lütuftu aslında. Gözyaşları süzülürken Bart'ın sesini duydu derinlerden. Gözlerini açıp kendine geldi. On bir yaşında küçük bir kız çocuğu değildi artık. Yukarıda geri gelmesini bekleyen bir de kocası vardı. Hancı üzerindekileri parçalayarak çıkarmaya çalışıyor, aşçı da onu izliyordu. Kocası ve kocasıyla yaşamak istedikleri geldi gözünün önüne, bunları kaybetmeye hiç niyeti yoktu. Aşağılık bir adamın bunları elinden almasına da izin vermeyecekti. Bir daha hiçbir erkek beyaz hayallerine dokunamazdı. Aksi takdirde yaşamasının ne anlamı kalacaktı. Adamı itmeye çalıştı, eli bacağındaki bıçağa uzandı.

"Pislik herif, bırak beni" diye bağırıyordu bir taraftan. Büyük bir çabayla bıçağı çekip doğrulmaya çalışarak bıçağı adamın boğazına dayadı.

"Hemen kalk üzerimden yoksa gırtlağını keserim senin" dedi korkuyla donup kalmış adama. Adam ne olduğunu anlamaya çalışırken aşçı iki adım atınca Fatıma aşçıya döndü.

"Sakın kıpırdama. Yoksa patronunu gebertirim" diye bağırırken bıçağı adamın etine batırdı. Gırtlağından süzülen bir damla kanın bıçağın soğuk çeliğinden aşağı kaydığını görmesi hancının dizlerinin bağını çözmüştü sanki. Yavaşça geri çekildi.

"Bırak onu" dedi aşçı. "Seni burada yaşatırlar mı sandın? Bu yüzden gebereceksin."

Fatıma adamı da yavaşça iterek doğruldu. Adamı, bıçağı çekmeden kendinden uzaklaştırdı.

"Bir daha bana ya da kocama bir şey yapmaya kalkışırsanız ikinize de acımam. Bunu böyle bilin" diye bağırdı. "Şimdi ikiniz de defolun buradan."

Aşçı ve hancı yaşadıkları şokla birbirlerine bakarak kapıya doğru yürüdüler.

"Sakın bu iş burada bitti sanma. Bir gün o kara bedenin benim olacak. Ondan sonra da pis bir zenciyi öldürmekten gurur duyacağım" dedi hancı kapıdan çıkarken.

Fatıma, elindeki bıçak yere düştüğünde dizlerinin üzerine çöküp ağlamaya başladı. Keşke siyahların da mutlu olabileceği bir dünya olsaydı. Katliamların, tecavüzlerin ve gözyaşlarının olmadığı bir dünya… Köleliğin olmadığı, herkesin eşit ve özgür olduğu bir dünya…

Bart'ın sesini duyduğunu sanıp bıçağı yerden alarak bacağına bağladı tekrar. Sonra yüzünü örtüp yukarı çıktı hızlı adımlarla. Adamların bu olanlardan kimseye bahsedemeyeceklerini bildiği için içi rahattı. En azından şimdilik. Bu arada kocasını buradan çıkarmanın bir yolunu bulmalıydı.

Bart ve Ludovic gayet iyiydiler. Bart olanları sezinlemiş olacak ki havlayıp durmuştu. Kapının sürgüsünü kontrol ettiğinde sürgünün sıkıştığını ve Bart'ın kapıyı tırmalamış olduğunu fark etti. Gülümseyerek öptü Bart'ı.

"Sen iyi bir dostsun" dedi köpeğe. "Sen sadece ona göz kulak ol, yeter."

İkisinin de iyi olmasına sevinmişti. Üzerindekileri çıkartıp yenilerini giydi. Artık kocasına buranın yemeklerinden hiç yediremezdi. Şehre gitmeliydi. Olanlardan sonra korkuyordu ama gitmek zorundaydı.

Atı kendi eyerleyip bindi. Hızlı gidecek, hızlı gelecekti. Adresleri belliydi, işi kısa sürecekti, sürmeliydi de. Meyve alıp yemek aldığı aşevine doğru sürdü atını. Bir taraftan da kafasını kurcalayan sorulara cevap bulmaya çalışıyordu. Aşevinin kalabalık olduğunu görünce içeri girmeye çekindi. Hancının sıktığı kolları ve beli ağrıyordu zaten. Kollarını ovuşturarak içerideki kalabalığın azalmasını bekledi. Bu arada yandaki dükkâna göz atmak için içeri girdiğinde Rahip İlyas ile karşılaştı. Bir rahibi görmenin onu bu kadar memnun edeceği hiç aklına gelmezdi Fatıma'nın. Aklına güzel bir fikir geldi hemen. Başka bir çıkış yolu da yok gibiydi. Belki Rahip ona yardım edebilirdi. Yardıma muhtaç insanlara el uzattıklarını kendisi söylememiş miydi zaten. Yaklaşıp selam verdi.

"Rahip İlyas. Beni tanıdınız mı?" diye sordu.

Rahip endişeli bir tavırla eğilerek selam verdi.

"Her gün buralara geliyormuşsunuz tek başınıza."

Fatıma başını salladı. "Evet. Yardımınıza ihtiyacım var. Lütfen bana yardım edin" diye yalvardı Fatıma.

Sesindeki yakarı rahibi endişelendirmişti. Kolundan tutup kenara çekmek istedi kadını ama kolu öyle acıyordu ki Fatıma'nın. Küçük bir çığlık atıp kolunu tuttu. Ne olduğunu anlayamayan rahip şaşkınlıkla kadına bakıyordu. Fatıma ağlamak üzereydi. Adamı kuytu bir köşeye götürüp

olan her şeyi anlattı. Şaşkınlıkla onu dinleyen rahip duyduklarına inanamıyordu.

"İnanın doğru söylüyorum. Lütfen bana yardım edin. Adamlar kocamı öldürmeden oradan çıkarmam gerekiyor."

Rahip bir müddet düşündükten sonra cesaret vermek istercesine gülümsedi.

"Birkaç saat içinde bir arkadaşla gelip sizi alırız. Her şeyinizi hazırlayın, orada hiçbir şey bırakmayın" dedi.

Fatıma duyduklarına inanamayarak ağlamaya başladı. Gerçekten yardım edecek miydi?

"Üzülme, şimdi git kocanın yanına, bizi bekle. Sizi birkaç gün bizim manastırda misafir ederiz" dedi.

Fatıma eğilerek adamın ellerini öpüp defalarca teşekkür etti.

"Ağlama kızım. Her şey yoluna girecek, merak etme" dedi rahip arkasını dönüp gitmeden. "Sen yeter ki hazır ol."

Fatıma her şeyin yoluna gireceğine, kocasını adamların elinden kurtarabileceğine inanmak istiyordu. Atını hızla sürerek hana döndü. Hancı kapıda dikilmiş, kollarını kavuşturmuş ona bakıyordu. Fatıma sert bir sesle onu uyarıp geri çekilmesini istedi. Hancı denileni yapıp kenara çekildi.

"Borcumuzu çıkar. Buradan gidiyoruz" dedi Fatıma adamın yüzüne bakmadan.

İçeri girip yukarı çıktı. Bart'ın sürgüyü açmasını bekleyip içinden bir pürüz çıkmaması için dua etti. Kapı açılınca önce köpeğe sarılıp öptü. "Birkaç saate kalmaz gidiyoruz buradan" dedi köpeğe sarılarak.

Ludovic uyuyordu. Ona bu mutlu haberi vermek istedi ama sonra vazgeçti. Çünkü neden buradan ayrılmaları gerektiğini anlatmak zorunda kalabilirdi. Kocasına yalan söylemek istemezdi.

Gürültü yapmamaya çalışarak toparlanmak çok zamanını almamıştı. Zaten yanlarına pek şey almamışlardı. Birkaç parça giyecek ve paraları. Fatıma eyerleri ve sırt yaygılarını kontrol edip paranın varlığından emin oldu. En azından parası yerinde duruyordu. Birkaç saat sonra daha güvenli bir yere gidecekler ve kocası iyileştiğinde de buradan gidecekler, kendilerine yeni bir hayat kuracaklardı. İçinin ısındığını hissetti Fatıma. Yine de bu endişelerini ve korkularını geçirmeye yetmiyordu. Bir an önce buradan gitmeliydiler. Birkaç saat önce yaşadığı korkuların tekrarlanmasını hiç istemiyordu. Bir kere daha bu kadar şanslı olmayabilirdi. Kocasını uyandırıp birkaç lokma yemesini ve ilacını içmesini sağladı. Ludovic'e gideceklerini de söyledi. Kocası nedenini sorduğunda daha iyi bir yer bulduğunu söyleyip konuyu hemen kapattı ve işine koyuldu. Her şeyi bitirip rahibi beklemeye başlamıştı. Bart dizlerinin dibinde başını yere dayamış mırıldanıyor, her duyduğu seste başını kaldırıp sonra tekrar yere koyuyordu. Aradan saatler geçti. Kapı çalınınca yaklaşıp kim olduğunu sordu. Ramazan'dı gelen. Hemen kapıyı aralayıp ne istediğini sordu.

"Gidecek misiniz bayan?" diye sordu çocuk.

Fatıma başını sallamakla yetindi. Çocuk elindeki kâğıdı ona uzattı. "Bu hesabınız."

Fatıma teşekkür ederek kâğıdı aldı ve Ramazan'a onunla çıkarken veda edeceğini söyledi.

"Biz hepimiz şimdi şehre gidiyoruz alışveriş için, bir istediğiniz var mı?" dedi çocuk.

Üzüldüğü belli oluyordu. Fatıma da çocuğu sevmişti. Kapıyı açıp çocuğa gülümsedi.

"Atlarımızı hazırlayıp çitin dışına çıkarır mısın? Birazdan gideceğiz" deyip atların koşum takımlarını verdi çocuğa.

Çocuk sabit gözlerle baktı karşısında duran kadına.

"Kendine iyi bak Ramazan. Umarım bir gün benim de sana bir yardımım dokunur."

Ramazan ani bir hareketle Fatıma'ya sarılıp öylece kaldı. Sonra birden koşarak merdivenlerde gözden kayboldu. Fatıma ne olduğuna anlam verememişti. 'Çocuk işte' diye mırıldandı.

Hesap hayli kabarık gelmişti. Yeterli parayı belindeki küçük keseye koyup keseyi tekrar eski yerine sıkıştırdı.

Zaman hızla geçiyordu. Arabanın geldiğini görmesi gerekiyordu. Hancı adamları geri çevirebilir, gitmemeleri için her türlü yola başvurabilirdi. Ön taraftaki pencerelerden birinden bakmalıydı, onları beklemeliydi. Koridordaki pencereden dışarıya bakmaya başladı. Bart da yanında ön ayaklarını pencereye dayamış dışarıyı izliyordu. Gelen geçen yoktu henüz. Bir süre sonra Bart'ın kesik kesik havlamaları ile uzaklardan gelen bir arabanın farkına vardı Fatıma.

"Onlar olsun Allahım. Lütfen onlar olsun" diye mırıldandı.

Bart'ın havlamaları artınca onların olduğunu anladı Fatıma. Köpeğe sarılarak okşadı.

"Sen çok akıllı bir köpeksin" dedi köpeği yüzünden öperek.

Bart mırıldanarak yalamaya başladı Fatıma'yı. Fatıma eliyle yüzünü silerek gülmeye başladı.

"Bir de şu yalama huyun olmasa…"

Araba yaklaştıkça içindeki korku ve heyecan da artıyordu Fatıma'nın. Bir an önce buradan gitmek istiyordu. Hancı ve aşçı ile aynı şekilde karşılaşmak istemiyordu. Gözlerini dikip arabanın gelişini takip ederken Bart'ın mırıltılarının hırıltıya dönüşmesi ile aynı korkunun içinde buldu kendini. Hancı ve aşçı, merdivenin başında pis suratlarıyla karşısında duruyordu işte. Fatıma yüreğinin ağzına geldiğini hissetti birden. Aşçının elinde büyük bir sopa vardı.

"Bakalım bıçak ne kadar işine yarayacak?" diye bağırarak kolu aşağıda sallıyordu sopayı. Bart pencereden inerek Fatıma'nın önüne geçip adamlara doğru hırlamaya başladı. Dişlerini göstererek hırlamaya devam etti ve adamlara doğru birkaç adım attı. Fatıma rahipler gelene kadar onları oyalayabilirse kurtulabilirdi.

"Bırakın gidelim. Size ne yaptık biz?" dedi hancıya bakarak.

Hancı bir taraftan köpeğe bakarak dişlerinin arasından konuştu.

"Tadına bakmadan hiçbir yere gidemezsin" dedi. "Ya uslu uslu gelirsin ya da zorla alırız."

Fatıma geri çekilerek odaya girmeye çalışınca iki adam da birbirlerine bakarak ne yapacaklarına karar vermeye çalıştılar. Ya kadına sahip olacaklar ya da uzun zamandır bekledikleri bu fırsatı bir köpek yüzünden tepeceklerdi. İçlerine yerleşmiş şeytani düşünceler öylesine ağır bastı ki ne bu köpek ne de başka bir şey buna engel olabilirdi. Hancı ileri atılarak kadını yakalamak için koşmaya başladı. Kadın ve düşmanları arasında tek bir çizgi vardı ve Bart o çizginin tam üstünde duruyordu. Hırlamaya başlayınca Fatıma durup köpeğe baktı. Kendisi yüzünden köpeğe bir şey olmasını istemiyordu. Bart'ın bütün vücudu kasılmış, tüylerini dikmiş, kalıbı mevcudiyetinin iki katı halini almıştı. Gözleri kan kırmızıya dönüşmüştü. Bir canavardan farksız görünüyordu. Fatıma Bart'ı ilk kez böyle yoğun duygular içinde görüyordu. 'Bir yerlerde birinin kanı çok akacak' diye düşünüp korkuya kapıldı.

Aşçı sopayı kaldırıp hırıldayan köpeğe doğru koşarken Bart, sahibinin tek kalesi gibi daha da dikilip bütün vücudunu gererek aşçıyı beklemeye başladı. Ya avcı olacaktı ya da av. Tek bir hamle şansı vardı bunun için. Fatıma ve hancı korkuyla olacakları izlerken hiçbir aklın eremeyeceği kadar büyük bir hızla ileri atıldı Bart. Aşçı köpeğin bu

atikliğinden korkup sopayı indirebilecek zamanı kalmadığını fark edince kendini koruyabilmek amacıyla hızla dönüp gelen darbeyi boşa çıkarmaya çalıştıysa da Bart avını omzundan yakalayıp yere düşürdü. Çatırdayan kemik sesleri koridorda yankılanırken aşçı düştüğü gafletin farkına vardı. O da düşmanını tanımıyor olmasıydı. Bart, dostları söz konusu olduğunda, hedefini asla şaşırmayan bir ok gibiydi.

Çığlık atarak yüz üstü düşen adam can havliyle geride kalan arkadaşından yardım isterken hancı korkudan benzi atmış bir şekilde duvara dayanmış köpeğe bakıyordu. Eli sopalı iri bir adamı alt eden bu köpeğin kendisine neler yapabileceğini düşünüp çakılı kalmıştı yerinde. Bart adamın omzunu bırakmadan hırlamaya devam ediyordu. Hancı, köpeğin av listesinde olduğunu ve sıranın kendisine geleceğini dehşetle fark edip kekeleyerek Fatıma'dan köpeği geri çekmesini istedi. Adamla uzun süre bakışan Fatıma Bart'ı durdurma konusunda kararsızdı. Bu adamlar cezasız mı kalacaktı?

"Biz ettik, sen etme" diyordu sürekli aşçı. Çok korktuğu belli oluyordu. Acısı bir yana omzundan sızan kan döşemeyi ıslatmaya başlayınca daha da korkup bağırmaya başlamıştı. Adamın haykırışları ve döşemeye sızan kanı fark eden Fatıma kaçmaktan vazgeçip dostunun yanında düşmanlarıyla savaşmaya karar verdi birden. Şimdi güçlüydü, yanında en iyi dostu vardı, mücadele etmek için. Hak edenlerin hak ettikleri cezayı bulmaları için, kocasını öldürmeye çalışan, hayatta sahip olduğu tek adamı ellerinden almaya kalkan adamlara ceza verme sırası ondaydı şimdi. Aksi takdirde onlar için yapılabilecek en iyi şey kendisi ve kocası için en kötüsü olacaktı.

Fatıma, kocasıyla hayal ettiği dünyaya gidebilmenin yolunun temiz kalmaktan geçtiğini biliyor, gel-gitler arasında bocalıyordu. Hayallerine karşılık suçların cezasız

kalması mı önemliydi yoksa bedeli ne olursa olsun her suçun hakkı olan cezayı alması mı? Bu pislikleri cezalandırırken sadece kendisini mi düşünmeliydi? Yoksa içeride hasta yatan, her şeyden çok sevdiği kocasının buradan sağ salim çıkmasını mı? Bu adamları cezalandırdığı takdirde kocasının ömrü kısa olabilir veya kalan ömrünü karanlık hapishane köşelerinde geçirebilirdi. Zenci bir kadına kim inanırdı, sebeplerini anlatmaya çalışsa da. Kim destek çıkardı Fatıma'ya adamların hak ettiğini ispatlasa da? Ne yapabilirdi ki başka?

Bart'a seslenip onu bırakmasını söyledi. Fakat Bart duymuyor, dinlemiyordu. Adamın omzunu bıraktı ama avını parçalamaya hazır bir kurt gibi nefesi ensesinde beklemeye devam etti. Bir tek hareketinde adamı parçalamaya and içmiş gibiydi Bart. Sevdiklerine zarar vermek isteyen insanların aman dilemeleri onun için hiçbir şey ifade etmezdi. Uzun sivri dişleri adamın ensesinden birkaç milim yukarıda parıldıyordu. Her hırıltısıyla damlayan salyaları ile ürperen aşçı yalvarmaya başladı.

Adam hareket edince hırlayan Bart duymuyordu sanki aşçının yakarışlarını. Fatıma ilk kez onu bu kadar vahşi görüyordu. Bir saniye kıpırdamadan, adamın ensesinde yanlış bir hareket bekliyordu Bart. Hancı bir aşçıya bir köpeğe bakıp bakışlarını Fatıma'ya çevirdi. Hareket ettiği takdirde köpeğin ona da saldıracağını fark etmişti.

"Al köpeği oradan, yalvarırım" diye seslendi.

Sesinin tonunu ayarlamaya özen göstermişti. İri bedeni korkudan titriyordu. Fatıma kararsızlık içinde Bart'ı oradan almanın bir çaresini aradı. Köpek onu dinlemeyecekti, biliyordu.

Hanın kapısının hızla açıldığını, birilerinin içeri girdiğini duydular. Ayak sesleri yaklaştı ve merdivenin başında Rahip İlyas ile iki rahip daha göründü. Hepsi de gördükleri manzara karşısında donup kaldılar. İstavroz çıkartıp

dudaklarının arasında bir şeyler mırıldandı Rahip İlyas. Ne taraftan bakarsanız bakın iç açıcı bir görüntü yoktu ortada çünkü. Rahip büyük bir soğukkanlılıkla hancıya dönerek ne olduğunu sordu. Çok korkmuş olan hancı cevap veremeyince rahip bakışlarını avının üzerinde tetikte bekleyen köpeğe ve genç kadına çevirdi. Fatıma'nın gözlerindeki korku ve dehşet her şeyi anlatmaya yetiyordu aslında. Dudakları titremeye başlamıştı, onlara nasıl anlatabilirdi ki? Gözyaşları sessizce yanaklarından süzülürken bu işkencenin bir an önce bitmesini diledi. Rahip hancıya yaklaşıp sert ve acınacak bir ifadeyle yüzüne baktı.

"Tanrı sizi bir gün cezalandıracaktı ama bunun için bir köpeği görevlendireceği hiç aklıma gelmezdi. Tanrı'dan af dileyin" diye bağırdı.

Fatıma'nın yanına gidip ellerinden tuttu.

"Geldik işte, artık rahat ol" dedi gülümsemeye çalışarak.

Fatıma gülümsemeye çalıştı ama gözyaşları süzülmeye devam ediyordu yanaklarından.

"Köpeği çekin üzerinden, artık emniyettesiniz" dedi rahip.

Fatıma başını sallayıp Bart'a adamı bırakmasını söyledi. Köpek, kendisini izleyen Fatıma'ya bakıp mırıldandı. Birden inanılmaz bir şey oldu. Bart hırlayarak burnuyla adamı sertçe dürttü. Sonra o ana kadar vahşi bir canavar olan Bart adamı bırakıp odanın kapısını iterek içeri girdi. Rahip İlyas diğerlerine hancıya yardım etmelerini söyleyip aşçıyı kaldırmalarını istedi. Sonra bakışlarını Fatıma'ya çevirip hazırlanmalarını, birkaç dakika içinde gidebileceklerini söyledi. Fatıma rahipten on dakika istedi ve odaya girip kapıyı sürgüledi. Bart başını Ludovic'in göğsüne yaslamış öylece yatıyordu yanında. Ludovic'in bir kolu Bart'ın üzerindeydi. İkisi de iyi görünüyordu ama Bart'ın temizlenmesi gerekiyordu. Aşçının kanı her yerine bulaşmıştı. Fatıma, bacakları titreyerek hamama gitti, yüzünü yıkadı defalarca.

Bütün bedeni titriyordu. Olanlar inanılır gibi değildi. Sonra Bart'a seslendi. O olmasa kim bilir ne durumdaydılar şimdi? Yanına gelen köpeği iyice yıkayıp kuruladı. Kocasının yanına gitmeden derin bir nefes aldı. Ayılmak, bu kâbustan kurtulmak istiyordu. Fatıma yanına gelip kontrol etti kocasını. En azından uyanmamıştı. Bart'ı sevip okşadı.

"Sen çok iyi bir dostsun" diye fısıldadı köpeğe sarılarak.

Birkaç dakika sonra kapısına vurulduğunu ve rahibin sesini duydu. Kapıyı açıp içeri girmesi için kenara çekildi. Rahip Ludovic'in yanına yaklaşıp köpeği sevdi. Bart biraz önceki vahşiliğinden uzak rahibin elini yalayıp mırıldandı. "Demek hastanız bu genç adam" dedi rahip, Ludovic'e bakarak.

Fatıma yanına gidip elini öpmek istedi. Adam elin çekip omzunu sıvazladı.

"Allah sizden razı olsun, size ne kadar teşekkür etsek azdır" dedi Fatıma.

Birkaç dakika sonra iki genç rahip gelerek Ludovic'i kucakladılar. Rahip İlyas eyerleri kucaklayıp çıktı. Fatıma da ardına bakmadan çıktı odadan, kalan eşyaları alarak. Handa ses çıkmıyordu. Bütün binayı ölüm sessizliği kaplamıştı. Koridordan geçerken gözü yerdeki kan gölüne takıldı. Sanki hepsi bir hata sonucu gördüğü bir kâbustu. Şükür bitmişti. Basamaklardaki kan izlerine basmamaya dikkat ederek aşağı indiğinde hancıyı mutfaktan çıkarken gördü. Onun inmesini bekliyordu belli ki. Pis suratında yine o sahte mağrur ifade vardı. Fatıma, yanından geçerken adam hafifçe ona doğru eğilerek fısıldadı.

"Bu burada bitmedi. Bir gün elime geçeceksin."

Fatıma duymamaya çalışarak yürüdü. Genç rahip onu kapıda karşılayıp hazır olduklarını söyledi. Fatıma kapıdan çıkarken bir şey unuttuğunu fark edip geri döndü. Belindeki kuşağa sıkıştırdığı parayı çıkartıp hancının suratına fırlattı. Para adamın suratına çarpıp yere düştü.

"Bu da borcumuzdu."

Ardına bakmadan çıktı oradan. Herkes arabaya binmişti, atları da almışlar arabanın yedeğine bağlamışlardı. Hepsi onu bekliyordu. Ludovic'i arabanın arkasında yatırmışlar, Bart da yanına uzanmıştı. Genç rahiplerden biri de yanında yerini almıştı. Rahip İlyas ona yanına gelmesini söyleyince Fatıma başını sallayıp arabanın arkasına yöneldi.

"Ben burada olsam daha iyi" deyip kocasının yanını gösterdi.

Rahip gençlere işaret edip ikisinin de öne gelmelerini bekledi. Fatıma bir sıçrayışta arkaya atlayıp kocasının yanına oturdu. Elini tutarak yanında olduğunu fısıldadı. Sesinde sevgi ve aşk vardı. Bundan sonra hayatlarında hep olacağı gibi… Rahip İlyas atları sürerken Fatıma arkasına dönüp bakmadı bile. Ne burayı ne de burada olanları hatırlamak istiyordu.

Manastırda Nekahat

Sis perdesinin ardında belli belirsiz gördüğü siluetlere endişe ile bakıyordu Ludovic. Fatıma'nın yardım çığlıkları çınlamıştı kulaklarında defalarca. Ona yardım etmesini istiyordu. Arada yükselen çirkin kahkahalar onu daha da telaşlandırıyordu. Kalkıp onu kurtarmak isteyince vücudunu kıpırdatamadığını fark etti. Ellerini ayaklarını hareket ettirmeye çalıştı, nafile. Bütün bedeni kaskatı kesilmişti. Karısına seslenip cevap bekledi. Fatıma'nın ağladığını duydu, yardım istiyordu. Kalkamıyordu yerinden Ludovic. Boşlukta yüzmeye başlayan yatağın üzerinde bulutların üstüne çıkarak aşağılarda Fatıma'yı aradı gözleri. Birkaç adam gördü, Fatıma'yı sarmıştı kolları, sıkıyordu. Doğrulmak istedi doğrulamadı. Bir şey elini ayağını tutuyordu sanki. Yüreğinin bedeninden fırlayacağını hissedip karısını aramaya koyuldu gözleriyle. Sislerin arasında bir görünüp kayboluyorlardı iki adam ve karısı. Çığlıkları yankılanırken evrenin her köşesinde Ludovic çaresizliğin pençesinde

haykırarak yalvardı Tanrısına. Yüce İsa çıkınca karşısına inanamayarak kapatıp açtı gözlerini. Tam karşısında duruyor ne dilediğini soruyordu. Boğazı kurumuştu, yardım isteyecek oldu, konuşamadı. Kelimeler düğümlendi boğazında.'Yardım et yüce Tanrım' diye yalvardı içinden.

"Ben yanındayım Ludovic" dedi Fatıma gülümseyerek.

Elleri karısının ellerindeydi. Karşısında duran İsa'ya bakıp neler olduğunu anlamaya çalıştı. Yüksek taş duvarda asılı, tahtadan yapılmış çarmıha gerili İsa heykeline bakıp yine benzer bir rüyadan uyandığını fark etti. Derin bir nefes alıp ellerini hiç bırakmayan karısına baktı şaşkınlıkla.

"Sadece bir rüya gördün. Şimdi iyisin değil mi?" diye sordu Fatıma gülümseyerek. Bir yandan da elindeki mendille yüzünü siliyordu.

Ludovic başını sallayıp gülümsemeye çalıştı. Son günlerde böyle kâbuslardan ter içinde uyanıyor, karısını korkutmamak adına gördüklerini hatırlamadığını söyleyip geçiştiriyordu. Onu bir başına bıraktığı zaman neler olduğu hakkında hiçbir fikri yoktu. Fatıma her şeyin yolunda gittiğini, endişelerinin yersiz olduğunu hele yanında Bart gibi bir dost varken onlara kolay kolay bir şey olmayacağını söylüyordu.

"Biraz daha yürüyelim mi bugün?" diye sordu Fatıma elinden tutup kaldırmaya çalışarak.

Bu ılık geçen birkaç günü uyuyarak geçirmesi yazık olurdu. Ludovic kâbuslarında kaybettiği yürüme yetisini geri kazanabilmek için günlerdir yürüyüş antrenmanları yapıyordu karısının yardımıyla. İçini kemiren korkuyla bacaklarına bakarak kalktı. Karısının elini tutması ona güç veriyordu. Artık tek başına yürümesi gerekiyordu. Neleri atlatmıştı Ludovic, bu onların yanında hiçti. Karısının elini bırakıp yürümeye devam etti. Fatıma büyük sevgi ve hayranlıkla yatağına oturup kocasının büyük odada gezin-

mesini izledi. İki hafta önce buraya geldiklerinde içine kor gibi düşmüş korkularından sıyrılmaya başlamıştı. Kocası neredeyse iyileşmişti ve yürüyebiliyor, konuşabiliyordu. Bundan daha büyük bir mutluluk düşünemiyordu. Ludovic başını kaldırıp kollarını açarak sevinç çığlığı attı.

"Teşekkür ederim Tanrım, teşekkür ederim."

Fatıma kocasının bu neşesini kaybetmesini istemiyordu. Kalkıp sarıldı kocasına. Sonra parmağıyla ağzını kapatmaya çalışarak susması gerektiğini söyledi.

"Burası bir manastır, unuttun mu?" diye sordu gülerek.

Ludovic karısına sarılarak boynundan öptü.

"Senin yanında her şeyi unutuyorum" dedi fısıldayarak. Sesi arzu yüklüydü.

Fatıma gözlerini yeşil gözlerden kaçırmadan gülümsedi. "Burada unutmasan iyi olur" dedi. "Yoksa onca rahibe bunu nasıl anlatabiliriz?"

Ludovic karısına daha sıkı sarıldı. "Seni özledim" diye mırıldandı.

Fatıma da onu özlemişti. Onu böyle sağlıklı görmek en büyük hediyeydi onun için. Başka hiçbir şeyin de önemi yoktu. Korku dolu günleri geride bırakmış, geçen günlerle içindeki sıkıntı ve endişeler de birer birer yok olmuştu.

"Olmaz. İsa bize bakıyor" dedi Fatıma gülümseyerek.

Ludovic dönüp duvarda asılı heykelciğe baktı. Kendi ülkesinde yaşadığı onca sıkıntıdan sonra bir daha kiliseye adım atmak istemeyeceğini düşünmüştü ama burası farklıydı, burası huzur kokuyordu.

"Yüce Tanrım seni korusun" dedi karısını alnından öperek.

Bedeninde beliren yorgunluk ona henüz tam iyileşmediğini hatırlatıyordu. Yatağına oturup bakışlarını odanın içinde gezdirdi. Yüksek taş duvarların çevrelediği oda büyüklüğüne rağmen çok sakin bir görüntüye sahipti. Dünye-

vi zevkten uzak yaşayan rahiplerin kaldıkları odalarda sadece yatak, bir masa, küçük bir dolap ve bir veya daha fazla sandalye bulunurdu. Tanrı'yla bir arada olabilmek için daha fazlasına gerek yoktu çünkü. Bunu çok iyi hatırlıyordu Ludovic. Savcılığa atanmadan önce yaşadığı odası buradan farklı değildi. Hatırlamak istemediği şeyleri hatırlatmaya başlamıştı burası ona. Unutmak istediği her şeyi hatırlatacak şeylerden uzak kalmak istiyordu. Gözlerini kapatıp düşüncelerinin yok olmasını diledi. Karısının sıcak eli yüzüne değince gözlerini açtı.

"İyi misin?" diye sordu Fatıma endişeli gözlerle.

Ludovic uzanıp dudaklarına bir öpücük kondurdu.

"Seni özledim" deyip sarıldı karısına.

Bu dünyada seven bir adama huzur verebilecek en önemli şey sevdiğine sarılarak sıcaklığını hissetmekti. Ludovic, Fatıma'ya sarıldığında böyle hissediyordu işte.

"Rahip İlyas, öğleden sonra bize bütün manastırı gezdirebileceğini söylemişti. Ne dersin?"

Ludovic şaşkınlıkla karısına bakarak meraklı bir ifadeyle sordu.

"Sen daha gezmedin mi?"

"Sadece bir iki yerini ve bahçesini gezdim manastırın, her yerini gezemedim. Birlikte gezmemizin daha uygun olacağını düşündüm. Yani burası bir manastır, biliyorsun."

"Bir manastırda kalmak seni huzursuz etmiyor, değil mi?

"Burası da Tanrı'nın evi. Neden huzursuz olayım ki?"

Ludovic nasıl anlatabilirdi ki? Korkularını, endişelerini, yaşadıklarına daha kendisi bile inanamıyordu.

"Bart nerede?" diye sordu etrafına bakınarak. Konuyu değiştirmek iyi olurdu.

"Dışarıda, Hasan ile oynuyor."

"Hasan kim?"

"Yakup'un oğlu. Hani buranın temizlik görevlilerinden biri, hatırladın mı?" diye sordu Fatıma endişeyle.

Ludovic başını sallayıp gülümsedi. "Evet, hatırladım."

Oysa hatırlayamamıştı. Karısını daha fazla endişelendirmemek için öyle söylemişti. Kafasının içindeki binlerce şeyi ya birbirine karıştırmış ya da birçoğunu unutmuştu. Manastıra gelen doktor bu durumun geçici olduğunu ve zamanla düzeleceğini söylemişti. Yakın geçmişe dair pek fazla bir şey hatırlamıyordu Ludovic. Hatırlaması gerekenler var mıydı onu bile bilmiyordu.

Rahip İlyas'ı iç avluda bulmuşlardı. Yanında birkaç dayroyo şarvoyo (rahip adayı) vardı. Kibarca onları buyur edip biraz dinlenmelerini ve bir iki dakika içinde onlara katılacağını söyledi. Onu beklerlerken Ludovic etrafına göz attı.

Ludovic başını kaldırıp gökyüzüne yükselen üç kattan oluşan yapıya baktı. Bu muhteşem yapı eşsiz bir göz ziyafeti ve huzur sunuyordu insanlara. Gözü iki su sarnıcına takılınca onlara doğru yöneldi.

"Bu sarnıçlar da eskiden olduğu gibi hâlâ manastırın su ihtiyacını karşılıyor. Manastırın kuzeyindeki tepelerden kanal ve borularla getirtilen kaynak suyuyla besleniyorlar."

İkisi birlikte dönüp Rahip İlyas'a baktılar. Elini uzatıp Ludovic ile tokalaştı.

"Bugün çok daha iyi görünüyorsun evlat" dedi gülümseyerek.

"Size teşekkür etme fırsatım olmadı. Ne kadar minnettarım bilemezsiniz" dedi içtenlikle.

Rahip eliyle omzunu sıvazladı.

"Bizim için bir onur. Sen gelmeden adın gelmişti buralara ama karın söylemese sen olduğunu bilemezdik."

Ludovic, şaşkınlıkla baktı rahibe. Bir an korkuya kapıldı. Bir rahip eskisi olduğunu mu öğrenmişlerdi? Hayır,

bu olamazdı. Fatıma bu konuda hiçbir şey bilmiyordu. Hem öyle bir şey olsa bu gururlanacak bir şey değildi.

"Hasan için yaptıkların konuşularak buraya kadar gelmiş" dedi Fatıma.

"Üstelik karısını da ortada bırakmamış, sahip çıkmışsın" diye devam etti rahip.

"Ben onu seviyorum" dedi Ludovic.

Rahip, ellerini ellerinin içine alıp gülümsedi.

"Ne kadar yüce bir iş yaptığının farkında mısın? Belki bu sayede insanlar din, dil fark etmeden bir arada yaşayabileceğimizin farkına varır da savaşmaktan, birbirimizi öldürmekten vazgeçeriz. Bunu iki kişiye bile anlatabilirsen sen iyi bir adamsın demektir. Belki de yüce Tanrı seni buralara bunun için getirtti."

Ludovic gülümsemeye çalışsa da başaramadı. Onun buralara ne için geldiğini bir kendisi, bir Tanrı, bir de birkaç arkadaşı dışında kimse bilmiyordu. Kimsenin bilmesini de istemiyordu Ludovic.

"Buyurun, size bugün Güneş Tapınağı'nı gezdireyim."

Rahibi takip ederek küçük avluya dönüp sağ koldaki merdivenlerden aşağı indiler.

"Bu merdivenler bizi avlu kotunun altında, manastırın en eski salonuna götürür" dedi rahip.

Salonun doğuya açılan küçük bir penceresi vardı. "Burasının, İsa'dan önceki dönemde güneşe tapan bir halk olan Şemsilerin tapınağı olduğu söylenir. Bu nedenle biz buraya Güneş Tapınağı deriz."

Birden uzaktan gelen bir sesle merdivenlere yöneldi rahip. "Bana sesleniyorlar, beni bağışlayın gitmeliyim. Önemli olmasa seslenmezlerdi."

Ludovic gülümseyerek başıyla selam verdi. Rahip oradan ayrıldıktan sonra ikisi birlikte bir müddet daha kaldılar orada. Ludovic bir taş ustası olarak yapıdaki taş işçili-

ğini ve uygulamasını inceliyordu. En çok dikkatini çekense tavanda düz döşenmiş büyük taşların duruşlarıydı. Nasıl yapıldığını anlayamayarak ilk gördüğünde bunu rahibe sorması gerektiğini düşündü. Üst kısımdan birbirlerine bir şekilde bağlı olmalıydılar.

Aynı yerden geri dönerek odalarına çıktılar. Ludovic yatağına uzanıp dinlenmek için gözlerini kapattığında Fatıma da yanındaki diğer yatağa uzanıp aynı şeyi yaptı. Ludovic kendisini dürten bir duyguyla gözlerini açıp karısına baktı hayranlıkla. Öyle güzel, öyle sevgi dolu ve narindi ki… Onu incitecek herkesi öldürebilirdi hiç düşünmeden. Karısının kollarındaki izlere bakarak aklını karıştıran duygulara yenik düşmüştü yine. Beynini kemiren düşünceler yine aynı şeyi yapıyordu işte. Bir hafta öncesine kadar farkına varamadığı, kollarında ve belindeki morlukların nedenin sorduğunda, Fatıma birkaç defa düştüğü için olduğunu söylemiş ama bu cevap ona yeterli gelmemişti. Ludovic bir yerlerde bir şeyleri kaçırdığını hissediyordu ama karısı ona hiçbir şey anlatmıyordu. Bütün bunların olmasından korkmuştu hep. Karısının zarar görmesi ve kendisinin bu konuda elinden bir şey gelmemesinden korkmuştu. Karısı ile göz göze geldiğinde Fatıma merakla baktı kocasına. Ludovic gülümsemeye çalıştı ama yapabildiğinden pek emin değildi. Kalkıp karısının yanına uzandı. Fatıma kollarını kocasının boynuna dolayıp kendisini öpmesine izin verdi. O da özlemişti sevdiği adamı.

Bart'ın sesiyle uyanıp kocasını uyandırdı. Ludovic kalkıp kapıyı açtı. İçeri giren köpeği sevip öptü.

"Gel bakalım yaramaz dostum. Sabahtan beri yoksun ortalarda."

Bart sahibine mırıldanıp odanın en serin köşesine kıvrıldı.

"Bütün gün çocuklarla koşup yoruluyorsun tabi" diye söylendi gülerek Ludovic.

"Bart'a laf söyletmem. O her şeyi hak ediyor" dedi Fatıma yerinden örtüye sarılıp kalkarken. Hamama gidip yıkanacaktı. Ludovic peşinden gidip kapıyı arkasından kapattı.

"Vadide iken ne kadar mutlu günler geçirmiştik, hatırlıyor musun?" diye sordu karısına.

"Unutmadım ki" diye fısıldadı Fatıma kocasının kulağına. Sesindeki şefkat Ludovic'i mutlu etmeye yetmişti. Kollarındaki karısının saçlarını okşamaya başladı.

Her zamanki gibi, Rahip İlyas akşam yemeğini odalarına göndermişti. Ludovic hasta olduğu için odalarında birlikte yiyorlardı. Kadınların, Manastırın her yerinde gezinmeleri ve rahipler ve rahip adayları ile aynı yerlerde bulunmaları yasak olduğu için de böyle bir şeyin daha doğru olacağı düşünülmüştü aslında, Fatıma bunu biliyordu. Bundan şikâyetçi de değildi zaten. Yemekten sonra kocasının yanına sokularak sohbet etmeye daldılar.

"Birkaç gün sonra buradan gideriz" dedi Ludovic karısına göz kırparak.

Fatıma daha sıkı sarıldı kocasına. "Seni çok seviyorum" diye mırıldandı. "Evet, artık gidelim." Sonra birden hatırladı olanları. Geri dönmek istediğini söylemeliydi kocasına. "Geri dönelim mi?"

Ludovic şaşkınlıkla baktı karısına.

"Yani Martyropol'e mi?

Fatıma başını salladı. Ludovic merakla karısından bir açıklama bekliyordu.

"Bu yolculuk ikimizi de yıprattı. Senin hastalanman beni çok korkuttu ve üzdü. Bir daha başımıza böyle bir şeyin gelmesini istemiyorum" dedi. "Benim yüzümden sana bir şey olmasını istemiyorum. Ben seninle nerede olsa yaşamaya razıyım. İstersen hemen geri dönebiliriz."

Ludovic karısını öpüp saçlarını okşadı.

"Benim güzel ruhlu karım" diye mırıldandı. "Merak etme bundan sonra hiçbir şey olmayacak."

Fatıma itiraz edecek oldu. Dudaklarıyla engelledi onu.

"Sana söz verdim, seni denize götüreceğim" dedi sevgi dolu gülümseyişiyle.

Fatıma içinde büyüyen endişe ve kararsızlıkla kocasına sarıldı. Onun için korkuyordu. Vadiden ayrılmakla hata etmişlerdi. Siyah bir kadın olarak orada kabullenilmişti. Kocasına sorun çıkarmayacak bir şeydi teninin rengi. Fakat başka yerlerde… Kocası daha iyi olduğu bir zaman aynı konuyu tekrar açacaktı. Daha ileri gitmek istemiyordu. Kendilerini bekleyen belirsiz gelecekten korkuyordu.

Küçük pencerelerden sızan güneş odanın içini aydınlatmaya çabalarken uyanmıştı Fatıma. Bart'ı dışarı bıraktıktan sonra uyuyan kocasının yanına sokularak sıcaklığını hissetmek istemişti. Karısının geldiğini hisseden Ludovic sarılarak kendine çekti.

"Seni seviyorum" diye mırıldandı Fatıma. Her geçen günle birlikte yüreğindeki korkular dağ olup büyüyordu.

Kapının vurulmasıyla uyanan Ludovic kalkıp kapıyı açtı. Yakup kahvaltıyı getirmişti. Tepsiyi ona uzatırken Rahip Samuel'in onu aşağıda beklediğini ve söyleyeceklerinin önemli olduğunu söyledi. Ludovic teşekkür edip kapıyı kapattı. Fatıma'yı uyandırdı.

"Kalk hadi. Sen kahvaltını yap. Rahip Samuel beni istemiş, ben bir bakıp geleyim" deyip üstünü giyindi.

Fatıma ne olduğunu anlamaya çalışırken Ludovic odadan çıktı. Merdivenlerden inerek büyük yemek odasına geçti. Burası bütün rahiplerin hep birlikte yemek yedikleri salondu. Orada değildi Rahip Samuel. Sonra geniş taş koridoru geçip sondaki odanın kapısını tıklatıp içeri girdi. Rahip Samuel büyük ahşap masasının arkasında oturuyor ve kahkahalar atıyordu. Onu görünce yerinden kalkıp gülümsedi.

"Gelin Ludovic. Sizi bekleyen biri var burada" dedi.

Ludovic şaşkınlıkla rahibin yüzüne bakarken arkası kendine dönük koltuktan biri kalkıp ona döndü. "Ludovic, dostum" diye bağırdı adam.

Ludovic gözlerine inanamıyordu. Yaşadığı sıkıntılı hastalık ona birçok şeyi unutturabilmişti ama onu Fransa'dan kaçıran arkadaşını asla unutmazdı.

"Yüce Tanrım. Abu Hasan sensin" diye şaşkınlıkla bağırdı Ludovic.

Burada görebilmeyi umduğu en son kişi oydu herhalde. Birbirlerine sarıldılar. Abu Hasan'a çok şey borçluydu. Onun sayesinde Fransa'dan kaçabilmiş, canını kurtarabilmişti. Fakat sonra İtalya'da Ludovic gemiyi kaçırınca yolları ayrılmıştı. Kara adam, hep hatırladığı gibi beyaz dişleri dışarıda gülüyordu. O da arkadaşını gördüğü için çok mutlu olmuştu.

"İlahi Fransız dostum. Ne işin var senin buralarda? İtalya'da birbirimizi kaybettiğimizden beri seni merak edip durdum."

Karşılıklı oturup bakıştılar. Ludovic tanıdık bir yüz görmenin sevincini yaşıyordu. Rahip Samuel onları yalnız bırakıp çıktı.

"Senin burada ne işin var?" diye sordu Ludovic.

Kara adam her zamanki kahkahasıyla cevap verdi.

"Unuttun mu yoksa? Ben buralıyım. Ziyarete geldim manastıra. Burada yabancı bir misafirimiz olduğunu söyledi Samuel. Fransız deyince aklıma ilk sen geldin. Üstelik evlenmişsin öyle mi?"

Ludovic gülümseyerek başını salladı.

"Bu ne hız, dostum? Tebrik ederim."

Ludovic teşekkür etmeye fırsat bulamadan Abu Hasan başka bir soruya geçmişti bile.

"Hastaymışsın dostum. Ne oldu?"

"Martyropol'den gelirken bir akrepin hışmına uğradım. Haftalardır yatıyordum. Daha yeni yürüyebiliyorum" dedi Ludovic acı bir tebessümle o anları tekrar yaşayarak içinde.

"Bu dünyada akrepten paçayı sıyıracak tek adam da sensin zaten" dedi Abu Hasan yine o gür kahkahasıyla.

Ludovic tüm olanları anlattı arkadaşına. Karısıyla nasıl evlendiğini, vadiden ayrılışlarını, kervanı, hastalanışını, hiçbir şey hatırlamadığını ve handan buraya gelişlerini… Abu Hasan kulaklarını iyice açıp dinledi arkadaşını.

"Birkaç gün daha kalıp biraz daha iyileştikten sonra yola koyulacağız tekrar."

"İyi öyleyse toparlanın da benim eve gidelim. Birkaç gün ben misafir edeyim sizi" dedi Abu Hasan.

Ludovic bu teklifi geri çevirecek olduysa da arkadaşı onu ikna etmekte oldukça başarılıydı.

"Seninle konuşacak daha çok şeyimiz var Ludovic. Kaç yıldır ne yaptığını merak ediyorum. Hem bizde daha rahat edersiniz. Karım da karına arkadaşlık eder. Onun da yalnızlıktan canı sıkılmaz, dostum."

"Tamam, ama sadece iyileşene kadar. Sonra buradan gitmemiz gerekiyor" dedi Ludovic ama yine de karısının ne düşüneceğini bilmiyordu. Arkadaşına onun da fikrini sormak istediğini söyledi.

"İyi ya hadi git sor. Ben beklerim burada, zamanım var."

Ludovic koşarak odasına çıktı. Fatıma kahvaltısını yapmış, giyinmiş onu bekliyordu.

"Nerede kaldın? Merak ettim" diye sordu telaşla. Kocası için endişelendiği belli oluyordu.

Ludovic yatağına oturarak bütün olanları anlattı karısına.

"Abu Hasan bizi evine davet etti. Oraya gidelim mi? Ne dersin?"

Fatıma'ya söyleyecek pek bir şey kalmamıştı zaten. Kocasının heyecanı gözünden kaçmamıştı. Arkadaşıyla olmak ona iyi gelecekti. Hem kendisi de uzun süredir bir kadınla konuşmuyordu, bu kendisi için de iyi olacaktı. Yalnız bir detay vardı atladıkları.

"Belki siyah olduğum için… Beni…"

Fatıma daha fazla konuşamadı. Gözleri doldu, ağlamamak için alt dudağını ısırdı. Ludovic uzanıp elinden tutarak çekti karısını kendine doğru, kucağına oturttu.

"Sakın ağzından böyle kelimeler çıkmasın bir daha. Sen benim karımsın" diye söylendi karısına. "Hem onlar da senin gibi kapkara" deyip gönlünü almaya çalıştı.

"Peki, madem istiyorsun, gidelim" dedi Fatıma gülerek.

Ludovic karısının burnuna bir öpücük kondurdu. "Ben inip haber vereyim. Hemen gelirim."

Kocası odadan çıkınca yatağına uzanıp düşünmeye başladı Fatıma. Hep geri dönmelerinin daha hayırlı olacağına inanıyordu. Gerekenden bir saat daha fazla kalmak istemiyordu bu şehirde. Aşağılık hancı ve arkadaşının bulunduğu şehirde olmak istemiyordu. Kanını donduran dakikalar gelip geçti gözlerinin önünden. Hem kocasını öldürmeye çalışmışlar hem de onun sadece kocasına ait bedenini kirletmek istemişlerdi. Bart olmasaydı belki ikisi de ölmüş olacaktı. Gözlerini kapatıp unutmaya çalıştı ama adamın pis nefesini hâlâ yüzünde hissediyordu. Adamın iğrençliği kadar pişkinliği de midesini bulandırmıştı. Handan ayrılırken savurduğu tehdit gözünü korkutmuştu Fatıma'nın. O adamın yakınlarında bile olmak istemiyordu. Her zaman o kadar şanslı olamazdı ya. Vücudundaki morluklar daha yeni geçmişti. Onlara her baktığında yaşadıklarını tekrar tekrar yaşamıştı Fatıma.

Belki de kocasının arkadaşına gitmek en iyisi olacaktı. Sonuçta hancı ve arkadaşı burada olduklarını biliyordu. Bir şekilde sadece intikam almak için bile kocasını öldürmeye kalkışabilirlerdi tekrar. Buradan ayrılmaları gerekiyordu. Ludovic arkadaşının kendisine büyük bir iyilik yaptığını söylemişti. Bu yüzden ona büyük saygı duyuyormuş. Birkaç gün için bile olsa oraya konuk olmak en iyisi olacaktı. En azından orada ikisi de emniyette olurlardı. Ludovic iyileşince de buradan giderlerdi. Hem kendisi de yalnız kalmayacaktı. Abu Hasan'ın karısının iyi biri olmasını diledi içinden.

Birkaç dakika sonra Ludovic geri geldiğinde çok mutlu görünüyordu.

"Sen de orada daha rahat edersin. Burada bu kadar adamın içinde huzursuz olduğunun farkındayım" dedi. "Üstelik benim yüzümden bir yere de gitmiyorsun. Hasan'ın karısıyla dışarı da çıkabilirsin istersen. Hem sana şehri gezdirir."

'Ben bu şehri yeterince gördüm' diye geçirdi içinden Fatıma. Ama bunu kocası bilmiyordu. Rahip İlyas'tan da bu konuda konuşmaması için ricada bulunmuştu.

"Abu Hasan iki saat sonra gelip bizi alacak. Hazırlanalım da gelince beklemesin. Hemen gideriz" dedi heyecanla Ludovic.

Fatıma bunun en iyisi olduğuna daha çok inanıyordu. Eşyalarını toparlayıp hazırladılar. İkisi de kutsal kitaplarını unutmadılar. Bart kapıda mırıldanınca Ludovic kapıyı açıp onu içeri aldı. Köpeğe gideceklerini söyleyip başını okşadı. Çocuklarla çok oyalanmış olacaktı ki toz içindeydi. Fatıma onu yıkamak isteyip hamama götürdü. İkisine özellikle bu odayı vermişlerdi. Rahip İlyas'ın söylediğine göre bazı büyük odalara hamamlar ilave edilmiş burası Patrikhane Merkezi olunca. Bart'ı yıkayıp kurulamaya çalışırken Ludovic'in sesi duyuldu içeriden. "Her şey tamam. Bir tek sen kaldın."

"Dolabın üzerinden sergileri de alır mısın? Onları unutmayalım" diye seslendi kocasına Bart'ı kurulamaya çalışıyordu.

Uzun süren sessizliğin ardından içeriye girdiğinde kocasını yatağın üzerinde, gözleri yerdeki sergilere sabitlenmiş oturduğunu görüp endişelendi.

"Ne oldu? İyi misin?" diye sordu telaşla yanına yaklaşıp.

Ludovic bir yerdeki sergilere bir de karısına baktı. Onun yüzünü hiç böyle görmemişti Fatıma. Ters giden her neyse afet gibiydi.

"Ne oldu?" diye sordu tekrar.

Ludovic'in bakışları sergilere takılınca Fatıma yere oturup sergileri kontrol etmeye başladı.

"Nerede bunlar? Buraya koyduk eminim" diye söylenmeye başladı telaşla. Bütün sergileri kontrol edip şaşkınlıkla kocasına baktı.

"Allahım. Altınlarımız çalınmış" diye mırıldandı dudakları titreyerek.

Kendisi de söylediklerine inanamayarak tekrar kontrol etti sergileri.

"Boşuna uğraşma. Ben de kontrol ettim" dedi Ludovic.

Fatıma neye uğradığını şaşırmış bir şekilde kocasına bakıyordu. Gözlerinden süzülen yaşlara engel olmadı.

"Çalınmış. Bütün paramız çalınmış" dedi. Ayağa kalkıp odada gezinmeye başladı. "Burası bir manastır. Burada olmaz öyle şey. Burası bir manastır" diye konuşuyordu kendi kendine.

Ludovic kalkıp karısına sarıldı. Fatıma olanlara inanamıyor, bunun başka bir açıklaması olduğunu düşünüyordu.

"Başka bir şey… Başka bir şey…" diye mırıldanıyordu.

"Rahiple konuşacağım, merak etme, belki daha güvenli bir yere kaldırmışlardır" dedi Ludovic. Sonra kendi dediğine kendisi de şaşırıp başını salladı.

"Başka bir yere kaldırmadın değil mi? Belki öyle yapıp unutmuş olabilirsin."

Fatıma ağlayarak başını salladı. "Hayır, yerlerini değiştirmedim, eminim. Kontrol edip koydum oraya."

Kocasına sarılıp ağlamaya devam etti Fatıma.

"O para bize lazımdı. O para bizimdi. Onunla ev alacaktık."

Ludovic karısının başını okşayarak onu teselli etmeye çalıştı. Birden dermanı kalmadığını fark edip Fatıma'yı bıraktı ve yığılır gibi yatağına oturdu.

"İyi misin?" diye sordu Fatıma telaşlanarak.

Ludovic'in rengi sararmıştı, bedeni buz kesmişti. Çok daha kötüleşeceğini hissediyordu. Fatıma kocasının ellerini ovuşturmaya başladı. Diğer taraftan da gülümsemeye çalışıyordu.

"Para hiç önemli değil. Sana bir şey olmasın" dedi gözlerini silerek.

Ludovic karısına sarılıp başını göğsüne bastırdı.

"Para önemli değil. Sen iyi ol, yeter" diyordu Fatıma sürekli.

"Merak etme o parayı bulacağım" dedi Ludovic. Dişlerini sıkıyordu sinir ve çaresizlikten.

Yüreğindeki fırtına dinmemişti ama. Kendisini suçlamaya başlamıştı yine. Öyle ya. Vadiden ayrılmak istemeseydi bunların hiçbiri olmayacaktı.

"Hadi uzanıp dinlenmeye çalış biraz. Arkadaşın gelince seni uyandırırım" dedi Fatıma.

Şaşkınlıkla kendilerine bakan Bart'a dönüp kızdı Ludovic.

"Bir de köpek olacaksın. Onca para buradan yok olurken sen neredeydin?"

Sesi öyle gür ve sert çıkmıştı ki kendisine kızdığını anlayan Bart mırıldanarak başını yere eğdi. Fatıma yanına gidip mahzun bir ifadeyle sahibine bakan köpeğe sarıldı.

"Ona bağırma sakın. Onun bir kabahati yok. Üç beş altın için köpeği buraya mı hapsetseydik?" diye savundu Bart'ı. " Bize bir şey olmadı ya. Bu önemli."

"Bu ara çok iyisiniz. Bilmediğim bir şeyler mi var?" diye sordu merakla Ludovic.

Fatıma, kocasının bu sorunun cevabını bilmesini ister miydi? Köpeği okşayarak kocasına gülümsemeye çalışırken gözlerinden süzülen yaşlar çok şey anlatıyordu aslında.

"O senin dostun. Onu incitme sakın."

Fatıma'nın hareketiyle Bart mırıldanıp sahibinin yanına fırladı ve yüzünü yalamaya başladı. Ludovic onun bu hareketinde hemen yumuşardı, biliyordu Bart. Kendince özür dilemeye çalışıyordu. Dayanamayan Ludovic köpeğine sarılıp öptü yüzünden.

"Sen iyi bir arkadaşsın. Bundan sonra daha dikkatli ol" dedi köpeğine.

Köpeğe sarılıp gözlerini kapadı.

Fatıma hâlâ uyuyan kocasının başında bekliyordu. Paranın çalınması ona ağır gelmişti. Çaresizlikten bitkin düşmüştü Ludovic. Kapı vurulup dışarıdan sesler gelince irkilerek doğruldu Fatıma.

"Ludovic, iyi misin? Ben geldim" diyordu kapıdaki ses.

Bu arkadaşı olmalıydı. Hemen sürgüyü açıp kapıyı araladı Fatıma.

"Ben Abu Hasan. Aşağı gelmeyince merak ettim sizi. Bir sorun mu var?" diye sordu telaşla.

Fatıma kapıyı açıp girmesine izin verdi. "Ludovic biraz halsiz ama birazdan kendine gelir" diye fısıldadı.

Adam bir yatan Ludovic'e bir de ağlamaktan gözleri şişmiş Fatıma'ya bakıp merakla sordu.

"Hayırdır bacım? Bir şey mi oldu?"

Fatıma ağlamamak için kendini zor tutuyordu. Sadece başını sallamakla yetindi. Ona böyle bir şey nasıl söylenebilirdi ki? Kocasının yanına gidip uyandırmaya çalıştı. Ağır ağır gözlerini açan Ludovic olanları hatırlayıp karısının yanağını okşadı.

"Merak etme. Her şey yoluna girecek" dedi gülümsemeye çalışarak.

Fatıma ona bir misafirleri olduğunu söyledi. Ludovic başını çevirince Abu Hasan'ın orada olduğunu fark edip doğrulmaya çalıştı.

"Çok mu geç kaldık?" diye sordu Hasan'a oturmasını işaret ederek.

Abu Hasan arkadaşının yanında çömelerek ateşini kontrol etti.

"Samuel rahatsızlanmış olabileceğini söyleyince merak ettim. Nasıl hissediyorsun?" diye sordu endişeyle.

Ludovic önce karısına bakıp bakışlarını arkadaşına çevirdi. Cevap vermeyince Hasan üsteledi.

"Söylesene ne oldu? Beni meraktan öldürecek misin?"

"Sadece rahatsızlandım işte. Henüz tam iyileşmemişim."

Abu Hasan Fatıma'ya bakarak ısrar etti.

"Bacım sen söyle bari. Başka bir şey olduğu belli oluyor zaten."

Fatıma dayanamayarak ağlamaya başlayınca Abu Hasan şaşkınlıkla arkadaşına baktı.

"Ne oluyor söylesene. Biz arkadaş değil miyiz?" diye ısrar etti.

"Hazırlanırken bütün paramızın alındığını fark ettik" dedi Ludovic. "Fatıma'nın bütün parasını almışlar buradan."

Abu Hasan şaşkınlıkla arkadaşına bakıyordu.

"Emin misiniz? Belki başka bir yere koydunuz."

"Eminiz" diye mırıldandı Ludovic. "Her yere defalarca baktık ama yok."

"Çok muydu?

Ludovic hayal kırıklığıyla başını salladı. Bu olanlara inanamıyordu hâlâ.

"İki bin altın. Fatıma'nın kocasından kalan vadiyi satmıştık. Onunla yeni bir yer satın alacaktık."

Abu Hasan şaşkınlıkla arkadaşına bakıyor, ne söyleyeceğini bilmiyordu. "Ben rahiple konuşurum, kim aldıysa birkaç güne kadar çıkar ortaya" diye atıldı.

Ludovic arkadaşının kolunu tutarak başını salladı.

"Olmaz. Bunun duyulmasını istemiyorum. İnsanların kiliseye olan inancını sarsmış oluruz. Bize kapılarını açmış insanlara ihanet edemem ben" diye itiraz etti.

Hasan duyduklarına inanamamıştı. "Sen deli misin? Bunu yapan cezasız mı kalsın? Hem karını düşün biraz. Ona yazık değil mi?"

Ludovic başını çevirip karısına baktı. Fatıma sessizce ağlamaya devam ediyordu.

"Fatıma?"

Fatıma ne yapacağını şaşırmış kocasına bakıyordu. Kendisini ve kocasını aşağılık adamların elinden kurtaran bu adamlara olan borcunu, onları zan altında bırakarak mı ödeyecekti? Ludovic sebebini hiç bilmeyecekti ama kararında haklıydı.

"Sen nasıl istersen…"

İçi acıyordu. Tüm hayalleri bu kararla uçup gitmişti işte. Artık ne başka bir yere gidebilir ne de bir ev alabilirlerdi. Fakat bunların hiçbiri kocasının sağlığından ve kendi namusundan daha önemli değildi.

Abu Hasan öfkeyle kalkıp ikisine de kızdı.

"Siz şaşırdınız herhalde. Böyle bir durumda nasıl sessiz kalırsınız? Siz söylemezseniz ben söylerim. Onlar beni yıllardır tanıyor. Bir sorun çıkmayacaktır."

Ludovic arkadaşının yanına kadar giderek elini omzuna koydu.

"Bundan hiç kimseye bahsetmeyeceksin. Yoksa bir daha yüzüne bakmam, bilmiş ol" dedi sert sesiyle.

Son derece ciddi ve vakur görünüyordu. Abu Hasan başını sallayarak yenilgiyi kabul etti.

"Tamam, nasıl istersen öyle olsun."

Ludoviv karısının yanına gidip yaşlı gözlerini sildi. Sonra sarılıp kokusunu içine çekti.

"Merak etme, bir gün o para sana geri gelecek. O senin helalin çünkü. Sadece zamana bırak" diye mırıldandı alnından öperek.

Fatıma gülümsemeye çalıştı. Bu adamı çok seviyordu. Her şeye söyleyecek bir söz bulabiliyordu. En kötü olayın bile güzel bir yanı olduğunu düşünen bir adamdı kocası. Abu Hasan'ın gür sesi yankılanınca odanın içinde ikisi de dönüp ona baktı.

"Hayatım boyunca senin gibi bir adamla daha karşılaşmadım ben. Sen nesin, aziz falan mı?"

Bart araya girip havlamaya başlayınca Abu Hasan dönüp Bart'a baktı.

"Sen hâlâ buralardasın ha Bart? Seni akıllı köpek" diyerek sevdi köpeği. Bart tanıdık yüz görmenin heyecanı ile maskaralık yapmaya başladı odanın içinde. Fatıma bu üçlü arasındaki ilişkiye anlam verememişti. "Ne oluyor, anlamıyorum" diye sordu kocasına.

Ludovic gülerek baktı karısının gözlerine.

"Bir gün anlatırım" diye mırıldandı.

Kısa sürede toparlanıp atlarını da alarak ayrıldılar manastırdan. Rahipler ile vedalarını kısa ve ciddi tutmuşlardı.

Her ikisinin de içinde buraya tekrar geleceklerine dair hisler vardı.

Abu Hasan'ın Evinde

Abu Hasan'ın evi Mardin dağının arka eteklerinde yirmi dönüm kadar bir arazinin içinde kurulu iki katlı, büyük ve taştan bir evdi. Evin arkasında büyük bir ahır yer alıyordu. Hasan'ın çok iyi atları vardı. Hemen evin sağında küçük tek katlı bir ev daha yaptırmıştı Hasan, dışarıdan gelen misafirleri için. Ludovic ve Hasan oturup uzun uzun konuşmuşlar ve Hasan arkadaşına böyle bir yardımda bulunabileceğini söylemişti. Buraya ilk yerleştiklerinde Hasan, arkadaşına kaybettikleri parayı onlara verebileceğini söylemişti ama ikisi de bunu kabul etmemişti. Ludovic çalışıp karısını buradan götürecek kadar parayı kazanacağını, onlara zaten yeterince yük olduklarını söylemişti. Aslında Hasan bu durumdan son derece memnundu. Ludovic'i çok seviyordu. Onunla oturup dertleşmek, muhabbet etmek hoşuna gidiyordu. Kadınlar bir arada otururlarken Ludovic ve Hasan da ya atla kırlarda geziyorlar ya da şehre iniyorlardı.

Bir karısı iki kızı vardı Abu Hasan'ın. Oğlu olmasını çok istemiş ama nasip olmamıştı. Kızları henüz evlenme yaşına gelmişti. İyi talipleri çıktığı takdirde onları evlendireceğini söyleyip duruyordu Hasan ama kimseyi de beğenmiyordu. İkisi de aklı başında kızlardı.

Abu Hasan'ın karısı ince yapılı ufak tefek bir kadındı ama son derece alımlı ve güngörmüş biriydi. Saygısında ölçülü ve yumuşak ses tonuyla etrafında sevilen bir kadındı. Kocasına ve kızlarına karşı duyarlı ve hassas bir yapıya sahipti. Hiçbirine ne olursa olsun, asla laf söyletmezdi. Ayrıca Fatıma ile de iyi arkadaş olmuş, Fatıma kendini burada hiç yabancı hissetmemişti.

Abu Hasan, büyük kızı Asuman'ı erkek evlat gibi yetiştirmiş, küçüklüğünden beri yanında işe götürüp getirmiş, işinin tüm inceliklerini ona da öğretmişti. Asuman, kendilerine

ait madende ve ticarethanede yıllarca çalışmıştı. Altın ticareti ve altın işlemesi hakkında her şeyi en az babası kadar iyi biliyordu artık. Ticarethanede çalışan onlarca erkeğe çekinmeden hükmedebiliyor, herkesin işini en iyi şekilde yapabilmesi için gerekli tüm çabayı gösteriyordu. Bu yüzden babası gezilere çıktığında gözü arkada kalmıyordu.

Küçük kızı ise annesinin kopyasıydı sanki. Onun gibi güzel, alımlı ve ufak tefek bir yapıya sahipti. Siyah uzun saçlarını hep arkasında topluyor, gözlerine sürme çekiyordu. Siyah kaşlı, zeytin gözlü güzel bir kızdı Nadire. Annesi kadar iyi bir ev hanımı ve aşçı olmuş, yemek sofralarına lezzet katmaya başlamıştı bile.

Geçen ay yine o uzun iş gezilerinden birine çıkmıştı Abu Hasan. Batıdaki diyarlar için hazırladığı malları götürüp satacak ve tekrar geri dönecekti. Çıkarken kendi evini de onlara emanet etmişti.

Ludovic iyileştikten sonra oradan ayrılmak istemişler ama Abu Hasan kabul etmemişti.

"Hem karılarımız da iyi anlaşıyorlar. Bu evi size verdim işte. Kalın burada. Niye başka bir yer arayacaksınız ki?" diye sitem etmişti arkadaşına.

Fatıma bu şehirde kalacakları süre zarfında buradan ayrılma taraftarı değildi zaten. Şehir kocasının bilmediği tehlikelerle doluydu. Burada kendini güvende hissediyordu. Hem iyi bir arkadaş edinmişti. Hem de artık eskisi kadar korkmuyordu. Bu yüzden kocası konuyu açtığında hiç itiraz etmemişti. Gerekli parayı biriktirebilmek için Ludovic'in çok uzun bir süre çalışması gerekiyordu. Neredeyse bir yıl olmuştu buraya geleli ve ikisi de şimdilik hayatlarından memnundu. Yaşadıkları onca şey düşünülürse çok daha kötüsünün olması işten bile değildi aslında.

Ludovic, hayallerini gerçekleştirebilmek için gerekli olan parayı kazanabilmek amacıyla civardaki bir köprünün yapımında çalışmaya başlamıştı. Geliri iyiydi, ustaları

onun çalışmasını beğeniyor, takdir ediyordu. Öyle ki Mardin eşrafı onun ve eşinin Abu Hasan'ın konukları olduklarını öğrenmiş, Abu Hasan'ın kulağına Ludovic'le ilgili övgü dolu sözler fısıldamaya başlamıştı.

Fatıma gün doğuşunda çok güzel görünüyordu. Alaca karanlık ve güneşin kızıllığı, onun güzel yüzüne daha bir güzellik katıyordu. Ludovic bu manzara karşısında tarifsiz duyguların içine sürükleniyordu. Güzel karısının ellerini öpüyor, hafif rüzgârla salınan saçlarını okşuyordu.

"Burası güzelmiş" diye mırıldandı Fatıma.

"Abu Hasan seni buraya çıkarmam için bu yüzden ısrar etmiş demek ki. Buradan güneş bir başka güzel görünüyor sanki."

Sonra karısına sarılıp yüzünü okşadı.

"Ama sen daha güzelsin. Hayatıma tek anlam katan güzellik seninki" diye fısıldadı kulağına.

Fatıma içinin ısındığını ve sıcak bir dalganın yüzünden bedenine yayıldığını hissediyordu.

"Habibe birazdan bizi aramaya çıkar. Biliyorsun kahvaltıya davet etmişti" diye mırıldandı.

Ludovic eski sağlığına kavuşmuştu. Çok daha güçlü ve iradeliydi artık. Vücudundaki tembellik ve arada yoklayan kasılmalar geçmiş, çalışmanın da verdiği güçle eskisinden de daha iyi olmuştu. Abu Hasan'ın arkadaşlığı onu mutlu ediyordu, ona minnettardı. Karısı için endişeleri geçmiş, burada her yerdekinden daha güvende olacağına kanaat getirmişti. Bu yüzden arkadaşının ısrarlarını geri çevirmemiş ve şehirden ayrılıncaya kadar burada kalma tekliflerini kabul etmişlerdi.

Aşağıda uzanan yeşillikler içindeki evlere bakan Fatıma vadiyi hatırlayınca hüzünlenmişti. Hâlâ büyük bir hataya sebep olduğunu düşünüyordu. Oradan ayrılmak beraberinde tarifsiz acıları da getirmişti. Şimdi parasız ve çaresiz bir durumda Abu Hasan'ın evinde kalıyorlardı. Ludovic

karısının gözlerinde biriken yaşları fark edince elini tutup sıktı. Güç vermek istiyor gibiydi.

"Merak etme Fatıma. Bir gün bizim de böyle bir yerimiz olacak. Bunun için ne gerekiyorsa yapacağım ama bana biraz zaman ver" dedi.

"Eğer vadiden ayrılmamış olsaydık… Seni buna ben zorladım... Az daha seni de kaybedecektim."

Kelimeler boğazında düğümlenip kaldı.

"Seninle anlaşmıştık. Bir daha böyle şeyler düşünmeyecektin hani? Hem bak yanındayım. Hadi sil bunları aklından da buranın tadını çıkaralım."

Bart'ın sesi duyuluncaya kadar birlikte, çok şey anlatan sessizlikle gün doğumunun keyfini çıkardılar. Ludovic elini kaldırıp Bart'a seslendi tüm gücüyle. Köpek birkaç dakika sonra yanlarına varmıştı. Onu da yanlarına alıp manzarayı seyretmeye devam ettiler.

Uzun bir süre sonra aşağı doğru inip Habibe'nin davetine icabet ettiler. Yemek salonu Fatıma'nın en çok beğendiği mekândı bu evde. Büyük salonun ortasında, ahşaptan yapılmış büyük masa, etrafındaki aynı renk ve malzemeden sandalyelerle muhteşem bir görüntü oluşturuyordu. Oldukça kalın ve gösterişli ayaklar, kalın dövme demir kenetlerle birbirine bağlanmış, üzerindeki kalın ve ağır masif tablayı, dünyanın tüm yükünü taşıyabileceği görüntüsü veren bir masaya dönüştürmüştü. Sırtları oymalı büyük ahşap sandalyeler, etrafında dans ettikleri masayı daha da gösterişli kılıyordu. Türk motifleri ile işlenmiş zarif beyaz perdeler, salonun bir duvarına sıra sıra dizilmiş, dar ve yüksek pencereleri nakış gibi işlemişti. Abu Hasan bu perdeleri, seyahatlerinden birinde bir Türk köyünden geçerken rast geldiği yaşlı bir kadından satın almıştı. Ortadaki iki pencerenin arasında, yemek yerken gerekebilecek şeylerin yer aldığı büyük ama alçak bir dolap yerleştirilmişti. Üzerinde kararan gökyüzüne inat salonu tüm güzelliğiyle aydınlatabilecek

beş kollu iki adet şamdan yer alıyordu. Büyük ahşap kapının hemen yanında ise yine Abu Hasan'ın gezileri sırasında Venedikli bir tacirden aldığı gösterişli tekerlekleri ve gövdesi olan küçük bir servis masası, yemekleri esnasında kadınların en büyük yardımcısı oluyordu. Fatıma bu salonu çok seviyordu, ilk gördüğünde, bir gün kendi evinde de böyle bir salon olmasını istediğini söylemişti kocasına.

Kahvaltı yaparken muhabbet edip gülüşüyorlardı. Bütün bir haftanın yorgunluğunu üzerinden atmaya çalışan Asuman arada esniyor ve onları eğlendiriyordu. Ludovic'in çok iyi tanıdığı kahkaha hepsinin birden susmasına neden oldu. Habibe gözleri dolarak yerinden kalktı ve kendilerine gülerek bakan üstü başı pis, yorgun ama yine de neşesinden hiçbir şey eksilmemiş kocasına sarıldı. Ardından kızlar kalkarak babalarına sarıldı. Bu tablo Ludovic'i çok duygulandırmıştı. İnsanın böyle kalabalık bir ailesi olması çok güzel bir duygu olmalıydı. Karısına bakıp gülümsedi. Ludovic de arkadaşını özlemişti. Kalkıp sarıldı arkadaşına. Bu arada Nadire babası için bir tabak koymuştu bile masaya. Abu Hasan karısının yanına oturarak seyahatini anlatmaya başladı. Bu seyahatlerin macera dolu olmaları ve Abu Hasan'a iyi para kazandırmaları bir yana kara adamın her dönüşte eşine ve çocuklarına çok güzel hediyeler getiriyor olması, aradan geçen birkaç ayın hasretini güzelleştiriyordu. Abu Hasan her gittiği diyarda, güzel gördüğü her şeyi satın alıyor, eşini ve kızlarını mutlu görmek için harcamalarına sınır koymuyordu.

"Bu sefer ne getirdin bize, baba?" diye sordu Nadire gülümseyerek.

Abu Hasan kızına göz kırptı. Sonra karısının elini öpüp büyük bir iştahla kahvaltısına başladı.

"Acele etme kızım. Baban önce karnını doyursun hele" diye cevap verdi annesi.

Kahvaltıdan sonra kızlar annelerine masayı toparlamada yardım ederlerken Abu Hasan, Ludovic'i oturma odasına çekti. Konuşacakları önemli şeyler olduğunu söylemişti arkadaşına.

Karşılıklı oturup bir süre bakıştılar. Neden sonra arkadaşının gözlerindeki endişeleri ve umutsuzluğu fark edip ürperdi Ludovic.

"Umarım kötü bir şey yoktur" diye mırıldandı.

"Aslında seyahatim daha uzun sürecekti ama yarıda kesmek zorunda kaldım."

"Biz de seni bu kadar erken beklemiyorduk. Ne oldu?" diye sordu telaşla.

"Bizimkilere belli etmemek için çok uğraştım, umarım fark etmemişlerdir."

Ludovic daha da endişelenmişti.

"Ne oldu, söylesene."

Abu Hasan başını umutsuzca iki yana sallayarak elleriyle yüzünü ovuşturdu.

"Kötü haberler aldım. Moğollar saldırı planları hazırlıyormuş. Bize saldıracaklar."

Ludovic şaşkınlıkla duyduklarını anlamaya çalışarak arkadaşına baktı.

"Güneyden ardı ardına haberler gelmeye başlamış. Niyetleri Artukluları Diyarbekir'den sürüp orayı ve tüm civarı ele geçirmekmiş."

Ludovic irkilerek yerinden kalktı. "Belki doğru değildir."

"Doğru, doğru. Buralarda madenler ve önemli ticaret yolları çok fazla olduğu için… Daha beş sene önce bu şehri yağmalayıp taş üstünde taş bırakmadılar. Mardin kendini yeni yeni toparlıyorken… Yüce Tanrım. Bize yardım et."

Ne hissedeceğini ne düşüneceğini bilmiyordu Ludovic. Arkadaşının yanına oturdu.

"Eminsin değil mi? Yani eğer bu sadece bir söylentiyse, böyle bir şey yoksa insanları boş yere telaşlandırmanın…

"Artuklu ordusu da hazırlıklarına başlamış. Haberciler dört bir tarafa dağılıp haber yayıyor. Moğollara karşı eli silah tutacak özellikle bekâr olan herkesi topluyorlarmış."

Ludovic şaşkınlıkla arkadaşına baktı. Evet doğruydu. Ne şaka ne de yalandı bu.

"Ne yapacağız peki?" diye sordu arkadaşına.

Abu Hasan kararını çoktan vermişti.

"Hemen karını alıp buradan gideceksin. Sana buradan ayrılıp başka bir yerde yerleşebileceğin kadar para vereceğim."

Ludovic şaşkınlıkla başını salladı.

"Biz hiçbir yere gitmiyoruz. Burada sizinle kalacağız."

Abu Hasan ümitsizlikle elini arkadaşının omzuna koydu.

"Savaşın insanlara ne yaptığını hiç görmedin herhalde. Akıllı ol, al karını git buradan. Bu sizin savaşınız değil."

Savaşın Çirkin Yüzü

Günler günleri kovalarken savaş haberlerinin huzursuzluğu, Abu Hasan'ın evinde ve misafirhanesinde daha çok hissedilir olmuştu. Ludovic bir taraftan birçok söz verdiği karısını buradan uzak tutmak için götürmek istiyor, diğer taraftan en zor günlerinde kendilerine destek olan arkadaşına ve ailesine sırt çevirmek istemiyordu. Habibe geçen süre zarfında Fatıma'ya defalarca gitmelerinin en hayırlısı olacağını söylemiş ama Fatıma bu kararı Ludovic'e bırakmıştı.

Türlü çelişkilerle kocasının bir an önce gitme kararı vermesini istiyordu Fatıma. Onunla defalarca konuşmuş ama Ludovic hep daha sonra pişman olacağı bir şey yapmamak için sabırlı davranmayı uygun görmüştü. Korkuyordu Fatıma. Evet, bu onların savaşı değildi. Ne kocası ne

de kendisi bu savaşın bir parçası olmamalıydı. Bu adil değildi. Onlar burada sadece misafirdi. Onlar bu şehre ait değildi. Yıllardır hayalini kurduğu deniz kıyısındaki büyük eve ve kocasıyla yaşayacağı güzel yıllara ramak kalmışken Fatıma kalıp canından veya kocasından olmak istemiyordu. Henüz ikisi de çok gençti ve henüz hayatın güzelliklerini doya doya yaşamamışlardı. Kocasının duygularını anlamaya çalışıyor ama başaramıyordu. Birlikte buradan gitmeliydiler.

"Burası bizim yaşadığımız yer değil. Gidelim ne olur?" diye yalvardı kocasına.

Ludovic karısına sarılıp teselli etmeye çalışıyordu.

"Abu Hasan bize evini açtı. Onu şimdi bu durumda yalnız mı bırakalım? Yakışır mı bize? Bize verdiklerine böyle mi karşılık vereceğiz?"

"Bizim hayallerimiz ne olacak peki? Ya seni kaybedersem? Ben bir daha köle olmak istemiyorum, anlamıyor musun?"

Ludovic gözlerinden süzülen yaşları sildi karısının.

"Sadece bana güven, yüreğini ferah tut. Ben yaşadığım sürece sana böyle bir şey olmayacak. Bırak biraz daha düşüneyim, olur mu?"

Ludovic bilmiyordu ki, o baygın yatarken karısının verdiği mücadeleyi, bilmiyordu ki aç kurtların başına üşüşüp etinden faydalanmak istediğini. Fatıma kocasından uzaklaşarak yatağına oturdu. Ludovic yanına giderek sarıldı ona. Bu güçlü beden onu ısıtıyordu. Fatıma iç çekerek sarıldı erkeğine. Onun, ikisi için en doğru kararı vereceğini biliyor, en azından buna inanmak istiyordu.

"Ben yıkanacağım" dedi Fatıma hamama doğru giderken.

"Ben de geleyim mi? diye sordu Ludovic gülümsemeye çalışarak.

Fatıma ıslak gözlerle baktı kocasına, sorusunu yanıtsız bırakıp odadan çıktı.

Yatağa uzanıp Fatıma'yı beklerken düşüncelerden düşüncelere atladı beyni. Savaşın içinde hiç olmamıştı. Onun insanlara neler yaptığını bilmiyordu ama anlatılanları dinlemiş ve sonuçlarını görmüştü. Yaşlı Ortodoks'u hatırlayıp ürperdi. "Savaş sadece canları, malları almaz, hayalleri de beraberinde götürür. Geriye sadece köpeklerin yediği et parçaları kalır" demişti. Bir adı bile olmamıştı savaştan sonra, unutmayı kendisi istemişti. Ama olanları, ailesine yapılanları asla unutamamıştı. Yıllardır aynalarda göremediği yüzünü de hatırlamıyordu. Bir adı ve yüzü yoktu onun savaştan sonra. Herkes ona 'Yaşlı Ortodoks' diyordu. Bir var bir yok olması, savaşın eseriydi. Yersiz, diyarsız olması tek başına kalması savaşın eseriydi.

"Biz ne olacağız? Fatıma ne olacak?" diye mırıldandı kendi kendine.

Her şey bir yana o kadından sorumluydu. Ludovic, eşine onu mutlu edeceğine ve hep hayal ettikleri eve kavuşacaklarına dair söz vermişti. Yıllarca hayatın en kötü yanlarına yakın olmuşken ve en güzeline adımlar kalmışken burada kalıp karısının canından ve hayallerinden olmasına sebep mi olacaktı? Ya savaşta esir alınırlarsa? O zaman Fatıma'nın tekrar köle olarak hayatını devam ettirmesine sebep olacaktı. Kimse onların evli olduğuna inanmazdı. İnanmak istemezlerdi. Sevdiği kadına bundan daha büyük bir kötülük yapılabilir miydi? Onun mutluluğunu sağlayacağına söz vermişti. O burada, savaşın ortasında…

"Bunu ona yapamam" diye mırıldandı dudaklarının arasından. Buna izin veremezdi. Arkadaşının uğruna karısını feda edemezdi. Bir an onu gönderip kendisi burada kalıp arkadaşına destek olmayı düşündü ama sonra vazgeçti bu fikrinden. Bunun ilkinden pek farkı yoktu. Yalnız başına, çaresiz bir kadını nasıl bırakabilirdi? Üstelik gidecek

bir yeri ve kimsesi yokken. Üstelik kocasından kendisini korumasını beklerken. Böyle saçma bir şey düşündüğü için kendine kızdı Ludovic. Fatıma'yı seviyordu ve hiç ayrılmayacaklardı. Onu bu koca dünyada tek başına bırakamazdı. Sevilmek kadar korunmaya ve gözetilmeye de ihtiyacı vardı karısının. Maria'yı hatırlayıp hüzünlendi. Onu da korumak istemiş ama koruyamamıştı. Onu da sevmiş ama incitmişti. İncitilmesine seyirci kalarak en büyük günahını işlemişti. Bu yüzden cehennemde yanacağını düşünüyordu. Gariptir ki eskisi kadar canı acımıyordu Ludovic'in. Hepsinin kader olduğuna inanıyordu artık. Kader ona bu acıları yaşatarak buralara kadar sürüklemiş ve Fatıma'yı karısı olarak almasına neden olmuştu. Fransa'da yaşananlar orada kalmıştı. Ludovic hepsini unutmaya ve karısı ile mutlu bir hayat yaşamaya hazırlanırken şimdi karısını savaşın ortasında kalmaya mecbur mu edecekti? Ürpererek kollarını ovuşturdu. Yüreğine çöken endişenin nedenini biliyordu Ludovic. Ona bunu yapmaya hakkı yoktu. Onu savaştan ve zarar verecek her şeyden uzak tutmak onun kocalık vazifesiydi. Gözlerinden akacak yaşların nedeninin sadece mutluluk olmasını hak ediyordu Fatıma. O her şeyin en iyisini hak ediyordu ve bunun için çıkmışlardı bu bilinmeyen yolculuğa.

Akrep ısırığıyla zehirlendiğinde Fatıma'nın kendisine nasıl baktığını, üzerine titrediğini hatırlayıp kendinden utandı Ludovic. Yanından hiç ayrılmadığını hatırlıyordu. Onunla tatlı tatlı konuştuğunu, ellerinin ve yüreğinin sıcaklığını hep hissetmiş, yaşamasına bu olanak vermiş, gücüne güç katmıştı. Kendi hayatını hiçe sayıp hana yerleşmişler ve ona elinden gelen bakımı yapmıştı karısı. Rahibin anlattıkları da cabasıydı. Rahip İlyas, karısının kendisini çok sevdiği için insanüstü bir çaba gösterdiğini ve birçok zorluğa göğüs gerdiğini söylemişti. Kendisini hayatta tutmaya çalışan fedakâr bir karısı olduğu için çok şanslı olduğunu da eklemişti ayrıca.

Bütün bunları bilirken ve aklının ve mantığının her zerresi, sevdiği kadını koruması gerektiğini söylerken neden kararsızdı bu kadar? Onu engelleyen neydi, kendisi de emin değildi.

Buradan giderlerse arkadaşına ve ailesine ihanet edecekti. En zor günlerinde onlara kucak açmışlardı. Ludovic zor geçen hastalığının nekahat devresini biraz da arkadaşının desteğiyle atlatmıştı. Habibe Fatıma'ya arkadaş olmuş, ona yabancılık çektirmemişti. Fatıma burada huzurlu olduğunu ve Habibe'yi sevdiğini hep söylüyordu. Üstelik kızlar da ona kardeş yakınlığı göstermişlerdi. Şimdi, bütün bunları karşılıksız mı bırakacaklardı?

Tekrar Yaşlı Ortodoks'u hatırlayıp ürperdi. "Burada kalın, bu sizin için en hayırlısı" demişti yaşlı adam. Neden böyle bir yolculuğa çıkmışlardı bilmiyordu artık Ludovic. Hiç bilmedikleri yerlerde, hiç tanımadıkları insanlarla karşılaşmaktan neden korkmamıştı? Onlara bu deli cesaretini veren neydi? "Bana yol göster yüce Tanrım. Karımı korumama yardım et" diye yalvardı.

"Sen de yıkanacak mısın?"

Başını çevirip karşısında tüm güzelliğini sergileyen karısına baktı. Kalkıp ona sarıldı.

Birkaç saat sonra bedenleri ve ruhları doymuş bir şekilde evden ayrıldılar. Akşam yemeği için bir araya gelip muhabbet edeceklerdi.

Abu Hasan oturma odasındaydı. Geldiklerini duyunca kalkıp karşıladı onları. Her zaman son derece saygılı ve kibar bir ev sahibiydi. Ludovic onu çok takdir ediyordu. Hem işinde hem evinde son derece seviyeli ve disiplinli bir adamdı. Fakat bu onun sevgisini göstermesini engellemiyordu. Fatıma Habibe'ye yardım etmek için mutfağa yönelmişti bile.

Sofrada Asuman yoktu. Nadire yine annesine yardım etmişti güzel yemekler için. O, ileride çok iyi bir eş ve an-

ne olacaktı. Hep birlikte oturup dua ettiler Tanrı'ya, verdikleri için.

"Ne yapacağına karar verdin mi?" diye sordu Abu Hasan.

Ludovic, Fatıma'ya bakıp başını salladı.

"Henüz değil."

"Bence karını al git buradan. Savaş herkesin görmek isteyeceği bir şey değil. Biz alıştık nasıl olsa."

Ludovic cevap vermedi arkadaşına. Fatıma karıştı söze.

"Bu yemek harika olmuş Nadire. Bana tarifini verir misin?" diye sordu ortamı yumuşatmaya çalışarak.

Nadire yemeği anlatmaya başlayınca Abu Hasan'ın tanıdık kahkahası çınladı salonun dört bir yanında.

"Kızım ne bu acele, yemekten sonra verirsin."

Uzanıp solunda oturan kızının yanağını sıktı. Nadire gülerek babasının elini itti.

"Yapma baba ya. Ben artık küçük bir kız değilim."

"Bizim küçük kızımız büyüdü artık, bey" diye kahkaha attı Habibe.

Hep birlikte güldüler Nadire'nin kızaran yanaklarına bakıp.

Onların her şeye rağmen mutlu olmalarına imreniyordu Ludovic. Çok kalabalık bir aile değillerdi ama yine de iyi ve mutlu bir aileydiler.

Tereddütler ve kararsızlıklar Ludovic'i çıkmaza sürüklemişti. Fatıma'nın da gitmek isteyişi ve bu karardaki aceleliği onu ikna etmeye başlamıştı. Evet, arkadaşına çok şey borçluydu ama karısını, başına gelebilecek her tür kötülükten korumak onun ilk vazifesiydi. İlk fırsatta Abu Hasan ile konuşup buradan gideceklerini söyleyecekti.

Çok geçmeden korkunç bir savaşın içinde bulmuşlardı kendilerini. Asıl niyetleri Diyarbekir'deki Artuklu

hükümdarlığını ele geçirmek olduğu ileri sürülen Moğol ordusu çok çabuk ilerlemiş, beklenen süreden önce saldırmışlar, diğer tüm Mardinliler gibi onlar da kaçamadan kaleye sığınmak zorunda kalmışlardı. Abu Hasan değerli birkaç evrakını ve atlarını da yanına alıp ailesi ve misafirlerini vakit geçirmeden kaleye getirmişti. Beş yıl önceki istila ve yağma, Mardin'e değer verdikleri her şeyi yanlarına almayı öğretmişti.

Türklerin eline geçmeden önce Mardin, Süryanicede kaleler anlamına gelen Marde olarak adlandırılmıştı. Şehir görüntüsüyle tam bir kaleler şehriydi. İnsanların buraya sığınma nedeni de bu olsa gerekti.

Surların üstü okçularla donatılmıştı. Kaleye saldırılması halinde okçular devreye girecek, kalenin verilmemesi için her şey yapılacaktı. Abu Hasan'ın anlattığına göre daha önce defalarca Mardin'e saldıran düşmanlar, bu zorlu kaleyi ele geçirememişti. Bu güçlü kale, en azından kendi sivil halkını sağ tutabilmeyi başarabilmişti. Sürekli yağmalanmaktan kurtulamayan Mardin'in ahalisi için burası sığınabilecekleri tek yerdi. Mardin halkının savaş haberleri karşısında bu kadar sakin kalabilmesini daha iyi anlıyordu artık Ludovic. Kalenin, yüksek bir dağın tepesinde kurulmuş olması, buraya sığınan insanlar için azami güvenlik sağlıyordu. Buraya sığınmış oldukları için şanslı olduğunu düşünüyordu Ludovic. Belki de yola çıkmış olsalardı çok daha farklı bir sonla karşılaşabilirlerdi.

Mırıldanarak kendisine bakan Bart'a kızdı.

"Ben sana Fatıma'nın yanında kal dedim Bart. Git hadi."

Bart'ın kesik kesik havlamaları onun da huzursuz olduğunu gösteriyordu. Eğilip köpeğini sevdi.

"Bu da geçecek Bart. Hadi Fatıma'nın yanına git."

Abu Hasan'ın sesini duyduğunda kalkıp endişeli gözlerle baktı arkadaşına.

"Çok zor biliyorum ama bu da bitecek, Ludovic" dedi Abu Hasan gülümseyerek.

"Kadınlar?"

"Merak etme emin yerdeler. Bu kale o kadar çok savaş gördü ki… Ama içindeki canlara ihanet etmedi hiçbir zaman" diye iç geçirdi Hasan.

Ludovic karısının kıyım ve insanlık dışı sahneleri görmesini istemiyordu. Abu Hasan bütün kadınları kalenin sığınaklarına götürmüş, orada beklemelerini sağlamıştı. Elbet bir gün dinecekti bu kıyım. Ludovic istemeden de olsa kendini ve karısını içine düşürdüğü kendilerinin ait olmadığı bu savaştan sağ olarak çıkabilmek için dua ediyordu.

Yüzlerce metre aşağıda şehrin hemen dışındaki düzlükte birbirine girmiş iki ordu, çok büyük alacakları varmışçasına kıyasıya çarpışıyordu. Ludovic tüyler ürperten, insanın kanını donduran bu görüntülere tanık olmamayı tercih ederdi. Ama ne yazık ki savaş böyle bir şeydi.

Moğol ordusunun ilerlediği her adımda Artuk ordusu adım adım geri çekiliyor, Mardin, hak etmediği bir sona doğru sürükleniyordu. Nefesini tutarak izlediği vahşet sahneleri, ailesi için hayal ettiği hayata kavuşmak için büyük bir engel gibi görünüyordu artık Ludovic'e. Buraya kısılıp kalmışlardı, kaçacak başka yer yoktu.

"Hayatım boyunca böyle bir şeye şahit olmadım. Bir daha da olmak istemiyorum."

"Sana niye gitmeni söyledim sanıyorsun?"

Ludovic arkadaşına bakıp tekrar bakışlarını köpeğe çevirdi. "Hadi git Bart."

Köpek, kuyruğunu bacaklarının arasına sıkıştırıp uzaklaşırken Ludovic bakışlarını aşağıdaki düzlüğe yöneltti.

"Yüce Tanrım, bizi koru, tüm insanları koru" diye mırıldandı.

Aşağıda ilerleyen Moğol ordusu ardında cesetler bırakırken sayısı azalan Artuk ordusu geri çekilmeye başlamıştı.

"Ordu güç kaybediyor. Umalım da sivil halka zarar gelmesin" diye mırıldandı Abu Hasan.

Ludovic savaştan nefret ediyordu. İnsanların bir avuç toprak veya güç için birbirlerini öldürmeleri hem saçma hem de insanlık dışı geliyordu ona. Savaşa neden olan büyük insanlardan da nefret ediyordu. Anlatılan her savaş hikâyesinde, korkunun bazen ölümün bile önüne geçtiğini fark ediyordu Ludovic. Abu Hasan'ın anlattıklarına göre beş yıl önceki savaşta, bütün Mardin yağmalanmış, ahalinin evleri yakılmış; bütün malları, atları ve hatta tavukları bile ellerinden alınmıştı. Savaşın ardında enkaz gibi bir şehir ve aç, perişan ve hiçlerle dolu bir sivil halk kalmıştı. Mardin öyle kötü bir durumda idi ki halk ölen yakınlarına üzülmeye bile fırsat bulamamıştı. Aynı yıl, Cezire ve Irak'ta olan büyük deprem, Mardin'i de etkilemiş, daha sonraki iki yıl boyunca büyük kıtlık olmuştu. Halkın sokaklardaki kedileri ve köpekleri yedikleri söyleniyordu. Mardin bu kadar belayı atlatıp biraz sükûnet ve huzur beklerken bu savaş ortaya çıkarılmıştı.

Mardin halkına cesaretinden dolayı hayranlık duyuyordu Ludovic. Kadınlar ve çocuklar, aşağıda sığınaklarda bekliyor, erkekler ise surlarda devam eden savaşı izliyordu. Gözleri dolan yaşlı Mardinliler, Ludovic'in en çok üzüldüğü görüntü olmuştu. Onlar yıllardır, yaşadıkları nice savaşlara rağmen diyarlarında sahip oldukları bir karış toprağı bırakıp gidemeyen insanlardı. Her birinin dudaklarından, yüreklerinde alışık oldukları o korku ile mırıldandıkları dualar dökülüyordu. Savaş, asla genç- yaşlı tanımıyordu. Surlardan savaşı izleyen çiftçilerin veya esnafın her birinin oğlu veya kardeşi vardı aşağıda çarpışan. Yarına kaçı hayatta olacaktı, belli değildi. Yere yığılıp öylece kalan her bedende "Bu benimki olmasın" diye mırıldandıklarını duyar gibiydi. Askerlerin her biri bir kuru yapraktı sanki.

Rüzgâr onları ele geçirmiş uçuruyor, istediği yöne savuruyordu. Ayakta kalanların sayısı azaldıkça geride cansız yatanların kanları toprağa can katıyordu.

Her şey öyle planlı ve programlı idi ki bunun, tanınmamış bir şairin sevdiği meçhul kadın için yazdığı bir şiir olduğu düşünülebilirdi.

Rüzgârın ıslıklarıyla toplu halde süzülen oklar, gökyüzünde dans eden kuş sürülerini andırıyor, hedefi bulduğunda ölümün ve zaferin sessiz çığlıklarına neden oluyordu.

Zaman zaman kızgın güneşin altında parıldayan çeliklerin kasap bıçağından farkı kalmıyordu adeta. Kendisini tutan kolun hareketleri ile bir etten bir diğerine geçiyor, değdiği her eti ikiye bölüyor, böldüğü her eti de toprağa gömüyordu.

Yürüyen ordunun arkalarında emin adımlarla ilerleyen tırmanma kuleleri ve mancınıklar ise, yeni yetme oğlanlar gibi, taarruz sırasının kendilerine geleceği anı sabırsızlıkla bekliyorlardı.

Ayağı, kolu, başı kesilmiş veya sadece bir tek ok ile gözlerini kapatmış her bir yiğide, bunun kendi toprakları için verilmesi gereken bir bedel olduğu öğretilirdi. Ya sonrası… Yolunu gözleyen bir sevgili veya bir ana kucağı yok muydu onun için? Sadece huzur ve mutluluk içinde yaşamak neden kâfi gelmezdi birilerine? Kardeşlik, dostluk bu kadar basit şeyler miydi? İlla ki savaşmanın kime ne yararı vardı? Genç yaşta canını yitirenlerin her biri, birilerinin oğlu, kardeşi, kocası veya babası değil miydi?

Savaşı bu kadar yakından görmek, Ludovic'e tarifi imkânsız duygular yaşatıyordu. Savaştan nefret ediyordu. Elinde bir güç olsa şimdi durdururdu bu kıyameti bir daha başlamamak üzere.

Aşağıda savaşmak mı daha zordu yoksa burada korkuyla beklemek mi, bilmiyordu Ludovic. Yürekleri dağlayan, belki de yüreklerin durmasına sebep olacak bu

manzara ne zaman bitecekti? Gözlerinden süzülen yaşların farkına bile varmamıştı.

"Biz de aşağıya insek iyi olacak. Bırakalım da askerler işini yapsın."

Çok uzun sürmemişti. Artuk ordusu yenilgiyi tatmıştı, çekiliyordu. Büyük bir bozgun vardı şehre tırmanan. Artuk hükümdarının kaleye sığınacağı haberi yayılmıştı kulaktan kulağa. Ludovic ürpererek arkadaşına baktı. Surlardan aşağı inip birlikte büyük taş bloklardan yapılmış soğuk sığınağa doğru yürüdüler.

Herkes nefeslerini tutmuş bekliyordu. Zaman, sadece zamandı yerinde durmayan… Dakikalar saatler gibiydi. Ludovic karısına sarılmış bekliyordu. Herkes bekliyordu. Kalenin surları parçalanacak, kale yerle bir olacak. Başka şık yoktu, hepsi ya ölecek ya esir alınacaktı. Savaştı bu, ne olacağı belli olmazdı. Sadece zamandı bilinerek beklenen. Kimsenin konuşmaya dahi cesaret edemediği, konuşursa fazlası olacak diyebildiği o an…

Yukarıdan gelen sesler, çığlıklar, bağırışlar, haykırışlar, nefeslerin daha çok tutulduğu anlara neden oluyordu. Arada yükselen kadın hıçkırıkları taş duvarlarda yankılanıp büyüyor, diğer kadınları da peşinden sürüklüyordu. Aynı çığlık aniden yok oluyor, sığınak yine eski sessizliğine dönüyordu. Korku yüklü yürekler ve gözler, sahiplerini birbirlerine bağlamış ve sarmıştı. Ağlamaya niyetlenen bebeler bile bir şekilde susturuluyor, sessizliğin bozulmasına imkân verilmiyordu.

Soğuk taş duvarların dondurduğu bu sığınak bile kabullenmişti sessizliği. O da alışıktı Mardinli gibi savaşın zulmüne. Bir tek kollarını açan oydu zavallı ürkek Mardinliye. Alışmışlardı birbirlerine. Biri diğerini yadırgamıyordu artık. Ne sığınağın buz gibi havası ne de Mardinlinin korkuyla çarpan yüreği vardı artık. Ne sığınak Mardinsiz yapabilirdi ne de Mardinli burası olmadan hayatta kalabilirdi.

Ludovic karısına sarılıp dua ederken bir daha savaş görmemeyi diliyordu içinden. Buldukları kuytu köşeye çömelmişler, bir taraftan da Bart'a sarılmışlardı.

"Bağışla beni" diye mırıldandı karısının kulağına.

Kimsenin duymasını istememişti. Fatıma sadece elini sıktı kocasının. Konuşmaya korkuyordu. Sesi çıkmamalıydı, çıkarsa duyulurdu belki. Sadece bu kâbusun bitmesini ve kocası ile buradan çıkıp gidebilmeyi istiyordu.

Sadece saatler miydi geçen yoksa gün birkaç devir yapmış mıydı? Alınan yiyecekler tükenmek üzereydi, aç ve susuz geçen zaman acımasızlığını hissettirmeye başlamıştı bile. Ağlayan çocuklar gibi anaları da çaresiz kalmıştı. Hiç kimse ne kadar zaman geçtiğini bilmiyordu, kimsenin sormaya da cesareti yoktu. Sesler sesleri, bağırışlar haykırışları kovaladı. Zaman akıp gitti mi yoksa durmuş muydu, bilinmiyordu.

Ludovic yukarıda neler olduğunu merak ediyordu. Karısının ve arkadaşının ısrarlarına rağmen kapıyı açtırıp yukarı çıkmaya karar vermişti. Karısının yaşaması için bir çaba da kendisinin sarf etmesi gerekiyorsa bunu yapmalıydı. Korkak çocuklar gibi burada oturup ölümün kendilerini yakalamasına izin veremezdi. Her şeyden önce, gerektiğinde bir erkek gibi karısını savunabilmeliydi. Abu Hasan'ın seslenişine aldırmadan dışarı çıktı.

Hava kararıyordu. Kalede büyük bir telaş vardı ama her şey yerli yerinde hüküm sürüyordu. Surlardaki okçu askerler atış pozisyonu almış komut bekliyordu. Ardından seslenen arkadaşına bakıp yoluna devam etti.

"Karımı korumalıyım. Bu benim savaşım olmasa da…" diye seslendi ardına doğru.

Abu Hasan adımlarını hızlandırıp yetişti arkadaşına.

"Biz asker değiliz. Bırak da bu işi onlar yapsın."

"Ben yay kullanmayı biliyorum."

Abu Hasan kolunu çekip durdurdu onu.

"Bu dağ keçisi öldürmeye benzemez, Ludovic."

Evet, bunlar insanlardı. Başkalarının emirleriyle birbirlerine kıyabilen insanlar. Surlara çıkıp aşağılara doğru baktılar. Abu Hasan yanındaki askerlerle konuşmaya başlamıştı.

Aşağıdaki manzara hiç de hoş değildi. Mardin'in büyük bölümü yakılıp yıkılmış, gökyüzünü kara dumanlar kaplamıştı. Havaya hâkim olan koku, insanın midesini bulandıracak kadar kötüydü.

Askerlerin anlattığına göre Artuk hükümdarı sağ kalan askerlerle kaleye sığınmak istemiş, onları takip eden Moğol ordusu piyade birlikleriyle, ayağına dolanan Mardin'i yağmalayıp kale surlarının dibine kadar gelmişti. Kale kapılarına dayanan Artuk ordusu, içerde oluşan kargaşa ve endişeden dolayı içeri alınmakta gecikince iki ordu arasında kıyasıya bir mücadele başlamıştı.

Moğol ordusu, rakibinin erken yenilgisinden feyiz alarak daha da şevklenmiş ve tek bir adam bırakmamak adına her şeyi yapabilecek kadar barbar olmayı tercih ediyordu. Havada sallanan kılıçlar ve zafer çığlıkları savaşa son noktayı koymak üzereydi sanki. Kale surları ile Moğol ordusu arasında sıkışan Artuk ordusuna zaman kazandırmak için okçular devreye girmişti.

Kale surlarında hazır bekleyen okçulara, aşağıda içeri girmeyi bekleyen askerlere şiddetle saldırmış olan Moğol askerlerine karşı 'yay germe' emri verildi. Daha önce defalarca kalenin üst savunmasını üstlenmiş bilinçli komutanlarının emirleriyle yaylarını geren askerler gökyüzüne doğru nişan aldılar. Ludovic defalarca yay kullanmış bir avcı olarak şaşkınlığını gizlememişti. İki yüzden fazla okçu, bakışlarını gökyüzünde aynı noktaya dikmiş, yayları gerili bir şekilde saldırmaya hazır aslanlar gibi bekliyordu. Akabinde kale surları içinde oluşan sessizlik, aşağılardan

gelen kılıç sesleri ve çığlıklarla bozuluyordu. Kulakları tırmalayan aynı ses tekrar kükredi kalenin içinde. "Bırak."

Okçuların gergin yaylarından fırlayan oklar, gökyüzünü delip ardında ıslık sesleri bırakarak daha yukarılara yükseldi. Islık seslerinin kesildiği anlarda okların aşağı süzüldüğünü ve hedefini bularak etine daldığı onlarca Moğol askerini yere serdiğini, şaşkınlıkla izledi Ludovic. Hemen uyanan Moğol ordusu kalkanlarını kaldırıp oklara karşı kendilerini savunmaya çalıştılar. Bu kadarına kendisi bile inanamıyordu artık. Takip eden dakikalarda, aynı gür ses aynı komutları verdi. Gökyüzü yüzlerce ağızdan çıkan ıslık sesleriyle yankılandı sanki. Ludovic şaşkınlıkla aşağıda olanları izliyor, savaşın varlığı gibi gidişatına da anlam veremiyordu. Birbirlerini hiç tanımamış ve tanıma fırsatları hiç olmayacak binlerce erkek, bir avuç toprak uğruna kıyım yapıyordu. Art arda gelen amansız saldırılar karşısında kayıp vermeye başlayan ve akşamın karanlığında kale savunması ile başa çıkamayacağını fark eden Moğol ordusu daha fazla zayiat vermemek adına kaleden geri çekilmeye başlayınca Artuk ordusundan geriye kalanlar, hükümdarları ile birlikte içeri alındı.

Gökyüzünde nazlı bir gelin gibi gülümseyen ay bile kendini gizlemişti bu çirkinlikler karşısında. Karanlık zifiriyle çökerken Mardin kalesinin üzerine, Ludovic birkaç gözcü ve sivil ile kalmıştı surların üstünde. Aşağıda saatlerdir ölülerini toplamaya çalışan Moğol askerlerini seyrediyor, savaşın aslında hiçbir galibi olmadığını düşünüyordu.

Gecenin koyu gölgeleri oynaşırken kale surlarında, Moğol ordusunun ellerinde ateş kümeleri arasında uzaklaştığı fark ediliyordu. Karanlık, bir zırh gibi her yeri sarmış, Mardin kalesini Moğol ordusundan korumuştu.

Büyük demir kapı açılıp içeri serin hava dolarken bir adamın kalın ama neşeli sesi duyuldu.

"Çıkın artık. Savaş bitti."

Herkes gün ışığına çıkarken birbirlerine şaşkınlıkla bakıyor ve ne olduğunu soruyordu. Yaralıların içeri alınmasına yardım ediyordu herkes. Ludovic bu manzara karşısında irkilmeden edememişti. Her biri kolundan, bacağından veya sırtından yaralanmış yüzlerce asker. Kimi sadece kulağını kaybetmiş, kimi ise iki gözünü de. Sağlam olanlar ise savaşmaktan bitkin düşmüş, surlar dibinde çömelerek kendilerine verilen suyu içmeye çalışıyorlardı. Bazısı öyle yorgun düşmüştü ki elinde bardağı ile öylece oturduğu yerde uykuya dalmıştı. Tek bir ortak noktası vardı hepsinin, yüzlerinden okunabiliyordu bu. Onlar da savaşmak istemiyordu. Ölmeye ve öldürmeye duyulan nefret, yüzlerindeki her çizgiye her kıvrıma yansımıştı. Hepsi yorgun ve bitikti. Sevdiklerini bulanların sarılmaları görülmeye değerdi. Onlar için bundan daha mutlu bir an olamazdı.

Fatıma Ludovic'in yanına yaklaşınca Ludovic karısına sarıldı sıkı sıkı. Onu merak etmiş ve özlemişti. Ona Habibelerin yanında kalmasını, birazdan yanına geleceğini söyledi. Fatıma hızlı adımlarla uzaklaşırken Ludovic karısının yaşıyor olmasına şükretti.

Ölen askerler de taşınıp surların en uzak köşesine yan yana yatırıldı. Yakınlarını yaralılar içinde bulamayan yaşlılar ve kadınlar, ölüler arasında gezerken birçoğunun çığlıkları kale surlarında yankılandı. Ludovic, insanın içini dağlayan bu manzara karşısında iliklerinin donduğunu hissediyordu. İnsanın sevdiğini kaybetmesi kadar kötü bir duygu daha yoktu. Çığlıklar çığlıkları kovaladı, her biri birer isyana dönüştü. Paylaşılmışların yanı sıra henüz paylaşılamamış, değeri anlaşılamamış öyle çok şey vardı ki… Birden Bart'ın hırçın havlayışlarını duyunca irkilerek gözleriyle taradı etrafı. Bart çok önemli bir şey olmadıkça böyle havlamazdı. Kalabalığın arasında fark edebildi köpeği, ona doğru koşmaya başladı. Kalabalığı yararken kö-

peğin iri yarı bir adamı duvarın dibinde sıkıştırmış olduğunu fark etti. Adamın yüzü kireçten daha beyaz olmuştu, kolları arkada dehşetle kendisine saldırmaya hazır canavara bakıyordu. Birkaç adam seslenerek onu uzaklaştırmaya çalışıyor ama başaramıyordu. Ludovic köpeğin yanına yaklaşınca adamla göz göze geldi. İri yarı adamın gözlerindeki şaşkınlığa anlam verememişti. Adama daha dikkatli bakınca içinde onu tanıdığını söyleyen bir ses dolaşmaya başlamıştı ama hatırlayamıyordu. Bart'a seslenip çekilmesini söyledi. Köpek saldırı pozisyonu almış bekliyordu. Adamın tek hamlesi yeterli olacaktı saldırması için. Ludovic köpeğinin bu hareketine anlam veremiyordu. Bart dişlerini gösteriyor, hırlıyordu ve her hırıltısıyla ağzından salyalar akıyordu. İlk kez Bart'ı bu kadar vahşi ve saldırgan görüyordu. Ludovic adama eliyle hareketsiz durmasını işaret ederek köpeğin yanına çömeldi.

"Hadi oğlum, Fatıma'nın yanına dön."

Hareket etmediğini görünce tekrar etti Ludovic. "Hadi Bart, git."

Bu sefer sesi daha keskin ve sert çıkmıştı. Mesajı alan Bart adama karşı bir kere havlayıp mırıldanarak oradan uzaklaştı. Ludovic gülümsemeye çalışarak adama baktı.

"Savaş onu da etkiledi. Aslında böyle bir köpek değildir. Bağışlayın."

Adam kin dolu bakışlarla, ağzının içinden mırıldanarak uzaklaştı oradan. Ludovic adamın bu tavrına anlam verememişti. Onu bir yerlerde daha önce görmüş olmalıydı ama nerede, bilmiyordu. Hem Bart'ın ona neden saldırdığını da anlamamıştı. Belki de onu rahatsız etmişti. Daha önemli bir işi olduğunu hatırlayarak fazla üzerinde durmadan işinin başına döndü.

Mardin, bu savaşı bir öncekilere göre daha az bir zayiatla atlatmıştı. Kale surlarının içinde, savaştan geriye kalan yüzlerce yaralı ve buraya arkadaşları veya siviller tarafından

taşınmış birçok asker cesedi vardı. Kolundan yaralanan Artuk hükümdarı köşesine çekilmişti. Birbirlerini tanıyıp selamlaşan, yaşadıkları acılara rağmen gülümsemeye çalışan erkekler, yaşayan tanıdıklarını arıyorlardı. Karısını ve çocuklarını görüp mutlu olan ve onlara doğru koşarken tek bacağının eksikliğini unutan orta yaşlı bir askerin görüntüsü onu çok etkilemişti. Savaş hep bazılarının savaşı olurken bazılarının da asla yakınında bulunmak istemeyeceği bir şeydi. Ludovic ikinci sınıfa dâhildi. Sadece surların uzak köşesinde, beyaz torbalara konulmuş gömülmek üzere bekletilen ölülerin varlığı bile bunun nedenini açıklamaya yeterdi.

Ertesi gün tehlikenin geçtiğinden emin olduktan sonra kale kapıları açılmıştı ve herkes yeni bir güne başlamanın heyecanını yaşıyordu. Dışarı çıktıklarında Ludovic hiçbir zaman görmek istemeyeceği bir manzara ile karşılaştı. İçindeki ürpertiler artarken karısının elini daha sıkı tutarak yolunda ilerlemeye başladı. Dağın eteklerinden göğe doğru dumanlar yükseliyordu. Havada, mideleri bulandıran iğrenç bir et kokusu hâkimdi. Özgürlüğe ulaşmış Mardin halkıyla birlikte, hızlı adımlarla aşağılara doğru yürüdükçe savaşın gerçek yüzüyle karşılaşmaya başlamışlardı. Mardin bilinen Mardin değildi artık. Ne taş evleri, ne çarşıları, ne hanları, ne de hamamları vardı. Taş üzerinde taş kalmamıştı. Yakılmış evlerden yükselen dumanlar, yıkılmasına ramak kalmış yarım duvarlar… Hâlâ yanmaya devam eden yıkıntılar… Birkaç sağlam, taş binanın ayakta kalabildiği Mardin'in tüm çehresi değişmişti.

Yollara, sokaklara ve kızgın toprağa renk katmış cesetlerin başına üşüşmüş aç hayvanlar. Artık kim oldukları bile belli olmayan yığınlarla parçalanmış cesetlerden yayılan koku, birkaç gün önce var olan huzuru çoktan tarihe karıştırmıştı. Kiminin sadece kafası kalmıştı geride, kiminin sadece bacakları… Onlara takılmamaya, dokunmamaya çaba göstererek yürümeye devam ettiler. Hayvanların ağzında dolaşan küçük et parçalarını dahi almaya çalışan savaş

zedeleri görünce savaşın insana neler yaptığına bir kez daha tanık oluyordu Ludovic. Ara sokaklardan geçerken köpeklerin henüz dokunmadığı, başının bir kısmı parçalanmış bir ceset görünce elinde olmadan ürperdi Ludovic. Constantinople'deki kıyımlarla ilgili duyduklarını hatırladı. Yaşlı Ortodoks bu adamdan daha şanslıydı, yaşıyordu. Tabii eğer tüm sevdikleriyle birlikte adını ve yüzünü de kaybetmiş bir adam olarak yaşamak, yaşamak ise… Onun gibi binlercesi vardı her şeyini kaybeden… Elinde olmadan geriye her bakışında, durup cesetler arasında oğlunu, kardeşini ya da bir yakınını arayan gözleri yaşlı insanları görüyordu. Aradığını bulan hem ağlıyor hem de ölenin bir mezarı olacağı için mutlu oluyordu. Geride cansız bedeni bile kalmamış askerler için ağlamaktan başka bir şey yapılamazdı artık. İçinde yatacak bir beden olmazsa mezar ne işe yarardı ki?

Fatıma'ya bakmamasını söyleyerek başını göğsüne bastırdı. Bütün olanları geride bırakmak istercesine adımlarını hızlandırdılar.

Her yıl bile tekrarlansa bu savaşlar, insan böyle bir şeye alışamazdı. Tarifi imkânsız, insanlık dışı bir vahşet vardı Mardin sokaklarında. Dışarı çıkan her Mardinlinin karşılaştığı tabloyu görünce savaşın yaptıklarına Ludovic'in yüreği de gözleri de inanamadı de gözleri de inanamadı. Bu bir kâbus, bir karabasan olmalıydı. Bu yapılanların gerçekle, dinle, Tanrı'yla ilgisi olamazdı. Çünkü Tanrı, insanlara tüm yaratılanları sevmesini öğütlerdi. İnsan olabilmenin ilk kuralı buydu.

Abu Hasan ve ailesi de iyi görünüyordu. Onlar olanlara bakmamayı öğrenmişti çoktan.

"Kadınlar perişan oldu. Evimize gidelim artık. Tabii ev kaldıysa geride" dedi Abu Hasan.

Hissettirmemeye de çalışsa acı çekiyordu. Burası onun doğduğu şehirdi. Kimse böyle şeyleri yaşamak istemezdi.

"Atlara ne oldu?"

"Merak etme. Onlar çok iyi. Bak geliyorlar işte."

Arkadaşının geldikleri yönü işaret etmesi üzerine başını çevirip baktı. Abu Hasan'ın birkaç adamı, bütün atları yedeğine almış getiriyordu. Bunca insanın öldüğü bir savaşta atları merak ediyor olması kendine de garip gelmişti ama onların tek mal varlıkları, arkadaşı Abdullah'ın hediyesi olan bu iki at idi.

Birden Bart'ın acı havlamasıyla irkilip geri döndü. Ölü bir adamın başında bekleyen yaşlı bir adam elindeki taşları köpeğe atıyordu.

"Dur, o benim köpeğim" diye bağırdı adama doğru koşarak.

Adam bir an durup onunla göz göze geldi. Sonra aynı şeyi yapmaya devam ederek bağırdı.

"Al köpeğini oğlumun başından. O benim oğlum, o benim oğlum" diye bağırmaya devam etti. Yanında cansız yatan cesede sarılıp ağlamaya başladı. Ludovic Bart'a seslenip yanına gelmesini istedi. Bart'ın böyle bir şey yapmayacağından emindi. Yine de kızgınlıkla söylendi köpeğe. "Sakın yanımdan ayrılma."

Adama yaklaşıp yanına çömeldi.

"Çok üzgünüm" diye fısıldadı.

Yaşlı adam başını kaldırıp üzgün ama mağrur ifadeyle bağırdı.

"Sen ne anlarsın bundan? Sen Müslüman bile değilsin."

Sesindeki acı insanın yüreğini dağlıyordu. Ludovic ne söyleyeceğini bilemedi. Adamın bakışları hemen arkasında duyduğu ayak seslerinin sahibine kaydı.

"Ama o bir Müslüman ile evli" dedi Fatıma, adamın yanına çökerek elini tuttu. "Başın sağ olsun" diye fısıldadı.

Adam bakışlarını Ludovic'e çevirdi. Yaşlı gözlerinde mahcubiyet ve derin bir üzüntü vardı.

"Beni oğlumla yalnız bırakın" diye mırıldandı zor duyulabilen bir sesle.

Fatıma kocasının elinden tutarak kalkmasını işaret etti ve yaşlı adamı yalnız bıraktılar. Kendilerini bekleyen aileye doğru yürürken Ludovic Bart'ı azarladı.

"Bu köpeği biraz eğitmemiz lazım. Bunu birkaç saat önce de yaptı."

"Neyi yaptı?" diye sordu Fatıma.

"Biraz önce de bir adamı köşeye sıkıştırmış, bağırıp duruyordu. Yetişmesem adamı parçalayacaktı sanki. Ne oluyor bu köpeğe, anlamıyorum."

Fatıma, aniden yüreğine çöken korkunun sebebini biliyordu. Tekrar aynı şeyler mi oluyordu?

"Nasıl bir adamdı?"

"İri yarı bir adam işte. Pek dikkat etmedim. Ama Bart'ı çok kızdırmış olmalı."

Bu adamla bir daha karşılaşmak, Fatıma'nın istediği en son şey bile olamazdı. Her zaman Bart yanında olamazdı ya. Bakışlarını, kendisine mırıldanarak bakan köpeğe çevirdi. Sonra eğilip köpeği okşadı. Bir daha ne kocasına dokunulmasına ne de kendi bedenine yabancı bir elin değmesine tahammül edemezdi Fatıma. Allah'ına dua etti içinden, korkularının yersiz olması için.

Basmamaya, dokunmamaya hatta koklamamaya özen göstererek, cesetlerle dolu sokaklardan geçerek şehirden çıktılar. Atlarına binip hızla savaş alanını geçmek istiyorlardı. Ne yerde yatan cesetleri ne başlarına üşüşmüş aç hayvanları ne de değişen toprağın rengini görmek istiyorlardı. Her biri hâlâ hayatta ve sağlam olduğu için çok şanslıydılar. Kötü bir kâbustan uyandıklarına, yarın her şeyin eskisi gibi olacağına inanmak istiyorlardı. Yol boyunca kendilerini teselli etmeye çalıştılar. Başarmışlardı da. Ta ki savaşın Abu Hasan'ın evine yaptıklarını görünceye kadar…

Savaş, Mardin'de olduğu gibi Abu Hasan'ın topraklarından da her şeyi götürmüştü. Ne evin güzelliği, ihtişamı

ne de evin içindeki değerlerden eser kalmıştı. Ahır yıkılmış, bahçedeki ağaçlar ve çiçekler savaşın zulmünden nasibini almıştı. İnsanların insanlara merhameti yokken hayvanlara ve doğaya merhamet etmesi de beklenemezdi zaten.

"Buna inanamıyorum" diye mırıldandı Abu Hasan.

Sesinde öfke ve acı vardı. Yıllarca emek verip yaşanır bir yuva haline soktuğu evinin harap olduğunu gören Habibe dizlerindeki dermanın kalmadığını fark edip yığılıvermişti olduğu yere. Asuman annesi ile ilgilenirken Nadire de, önlerinde çağlar öncesinden kalan bir ev görüntüsüne bürünmüş eve bakakalmıştı. Nefesi kesilmiş, acı ve hayal kırıklığı onu da sarmış, uzaklara götürmüştü. Ludovic ve Fatıma onları teselli etmeye çalışsa da nafileydi. Yılların birikimi, yılların çabası ve emeği, bir avuç toprak için çatışma kararı almış birkaç adamın sözleri ile yok olup gitmişti. Hayal kırıklığı, acı ve ümitsizlik, ses vermese de dolaşmaya başlamıştı aralarında, hissediyordu Ludovic.

"Hadi ama. Yenisini yaparız birlikte" diye seslendi hepsine.

Abu Hasan acıyla gülümsemeye çalıştı.

"Neyi yapıyorsun Ludovic? Biz yıllarca uğraştık burayı bu hale sokmak için."

Habibe gözlerini kocasına dikmiş bakıyordu. Belli ki kadın, kocasından geleceğe dair bir umut bekliyordu.

"Siz en yüce şeye sahipsiniz. Bir aradasınız, bu yetmez mi? Ya birinize bir şey olsaydı? O zaman bu evi mi düşünürdünüz?"

Abu Hasan, arkadaşının sözleriyle karısının yanına gidip elinden tutarak ayağa kaldırdı. Sarıldılar kısa bir süre. Abu Hasan tüm gücünü toparlayıp karısını alnından öperek gülümsedi.

"Sana çok daha güzel bir ev yapacağım. Daha çok mutlu olacağız" dedi.

Habibe de gülümseyerek kızlarına kucak açtı. Dördü birlikte sarıldılar birbirlerine, doya doya ağladılar. Ludovic, Fatıma'ya sarılarak alnından öptü.

"İyi ki yanımdasın. Bizim evimizi biraz erteleyelim olur mu?"

Fatıma gülümsemeye çalışarak sarıldı kocasına. "Onları bu halde bırakamayız" diye mırıldandı.

Ailesinin hayatta olması bile çok büyük bir şeydi Abu Hasan için. Gözleri kızarmıştı kara adamın.

"Size bir şey olsa ben ne yapardım?" dedi karısına ve kızlarına bakarak. "Sizin için bu evi on kere de yaparım yüz kere de."

"Ben de sana yardım edeceğim. Karşında iyi bir taş ustası duruyor, unuttun mu?"

Abu Hasan dönüp Ludovic'e sarıldı. Ağlamaya devam ediyordu.

"Sen en iyi dostum oldun benim. Sağ ol."

Habibe de Fatıma'ya sarılarak teşekkür etti.

"Bizi yalnız bırakmadınız bu zor günlerimizde. Sağ olun, ikiniz de sağ olun."

Birkaç dakika sonra Ludovic ve Fatıma'nın içi acıyordu önlerindeki tabloya bakarken. Onlara yardım etmeli, destek olmalıydılar.

Abu Hasan elinden gelen bir şey olmadığı için üzülüyordu. Evinin önünde yere çökmüş, yok olan emeklerine bakıp ağlıyordu sessiz sessiz. Karısı harap olmuş bahçede dolaşırken canlanan hatıralarıyla kendine hâkim olamayıp gözyaşlarına boğuluyordu. Kızlar, annelerinin kollarına girmiş, onu teselli etmeye çalışıyordu. Yılların emekleri ile yapılmış ev ve muhteşem bahçesi, birkaç saat içinde bitirilmiş, yıkıntıya dönüştürülmüştü. Bir yılı aşkın bir süredir burada yaşayan, kendilerini bu eve ait gibi hisseden Ludovic ve karısı da bu durum karşısında acı ve hayal kırıklığı

yaşamışlardı. Ancak hayatta olmaları onlar için çok daha önemliydi. Abu Hasan ve ailesinin de bu olaya böyle yaklaşmaları gerektiğine inanıyorlardı. Hayatta sağlıklı olmaktan ve bir arada bulunmaktan daha değerli bir şey olamazdı.

Mardin Yaralarını Sarıyor

Mardin'in kendini toparlaması ve alışık olduğu eski günlerine geri dönmesi çok uzun sürmemişti. Süryaniler ve Müslümanlar din, dil ayrımı yapmadan tek bir yürek gibi sadece Mardinli olarak mücadele etmişti savaş sonrası sıkıntılarla.

Ludovic bu yenilenme çalışmalarını hayranlıkla izliyordu. İnsanlar, karınca sürüleri gibi şiddetle çalışıyor, birbirlerine destek oluyor, sevdiklerinin yaralarını sarmaya öncelik veriyorlardı. Savaşın verdiği zayiat, yavaş yavaş gözden kayboluyordu. Yıkık evlerin yerine yenileri inşa ediliyordu. Genelde kerpiç evler öncelikle yenilenmiş, taş evler, daha ustalıklı eller istediği için daha geç bitirilmişti. Savaş şehitleri, şehir dışındaki şehitliğe gömülmüştü. Şehitliğin nüfusunun mevcut Mardin nüfusundan çok olması da garip bir şekilde huzursuz etmişti Ludovic'i. Abu Hasan'ın babası ve birkaç akrabası da bu şehitlikte yatıyordu. Kendi ülkesindeki mezarlık ziyaretleri gelmişti aklına Ludovic'in, arkadaşıyla mezarlık ziyaretine gittiğinde. Anne ve babasının mezarı başında saatlerini geçirir, onlar için dua eder ve kendisini yalnız bırakmaması için Tanrısına yalvarırdı. Zaman devir ettikçe annesinin acısı yüreğini dağlayan bir kor haline gelmiş, duaları sonucunda da Tanrısının lütfü olarak gördüğü rüyalarına ziyaretleri acısını azaltmaya başlamıştı. Annesini sadece rüyalarında görebilmek bile, onun tarifsiz huzuruna yol açmıştı. Maria'nın yakalanması ile annesinin dile getirdiği huzursuzluk, genç kızın ölümü ile had safhaya ulaşmış, annesi Ludovic'in, hatalarının telafisi için ömür boyunca çalışması

gerektiğini söylemişti. Ludovic'in kendi diyarından uzaklaşmasının bir nedeni de buydu aslında. Oralarda hiçbir yere sığamaz olmuştu. Hataları yüzünden, annesine ve babasına layık bir evlat olamadığını düşünüyordu Ludovic. Mezarlıklar, bu yüzden, onun huzursuzluğunu daha da pekiştiriyordu.

Kulaktan kulağa dolaşan laflara göre bu çevreye gelen Tatarlar, Ahlat'dan Sincar'a kadar olan diyarları, köyleri, Siverek'i ve Fırat kenarındaki diğer Nusaybin'i yağmalamışlardı. En kötüsü Diyarbekir'in içinden on bin kişiyi öldürmüşlerdi. Akabinde Artukluların Hısn Keyfa kolu son bulmuştu. Bu yüzden Mardin ahalisi, kendi haline şükredip yasını kısa tutarak eski yaşamına dönmek için büyük çaba sarf etmişti.

Eserlerine gururla bakıyorlardı. Her şey eski halinden daha iyiydi artık. Abu Hasan'ın maddi imkânlarına Ludovic'in hünerli elleri eklenince ev ve çevresi birkaç ay içinde onarılmış, eskisinden çok daha iyi olmuştu. Yıkılan yerler tamir edilmiş, bakımı yapılmış hatta Ludovic'in sihirli elleri ile birkaç yenilik ve güzellik katılmıştı. Büyük pencerelerin ve geniş kapının dış hatlarına taştan söveler yapılmış, evin daha alımlı ve heybetli görünmesi sağlanmıştı.

Ahır eski yerinde yeniden, büyütülerek inşa edilmişti. Bu süre zarfında, aceleyle kurulmuş derme çatma bir barakada kalmaları icap etmiş saf kan atlar, yeni yerlerine alışmakta zorlanmamışlardı.

Fatıma, Habibe'ye bahçe konusunda yardımcı olmuş, bahçeyi eskisinden daha güzel hale getirmişlerdi. Savaşın hüküm sürdüğü yerlerde dolaşan ticari kervanlardan satın aldıkları değişik fidan ve çiçek tohumları, toprakla buluştuktan sonra filiz vermeye, yeşermeye başlamıştı.

Abu Hasan, geçen süre zarfında, savaştan zarar görmüş arkadaşlarına ve tanıdıklarına maddi yardımda bulunmuş, tüm sevdiklerinin bir an önce ayaklarının üzerinde

doğrulabilmesi ve savaşın açtığı yaraların kapanması için destek olmuştu.

Ludovic, bu arada, savaş esnasında kısmen hasar gören manastırın bakım ve onarımında çalışmaya başlamıştı. Böylece kendini Tanrı'ya daha yakın hissedebiliyordu. Huzur bozan onca şeyden sonra biraz da huzur vermek ve almak ruhuna ve aklına iyi geliyordu. Rahip Samuel'in anlattıkları onu bu konuda daha bilinçli yapmış, onarımında çalıştığı manastıra ve çalışanlarına karşı saygısı artmıştı. Rahip Samuel ona, ilk İncillerden birinin Mor Hananyo'da Süryanice yazıldığını söylemişti. Burası daha sonra diğer Süryanilerin dinî eğitim merkezi olmuş ve Süryani kiliseleri için önemli din adamları yetiştirmiş. XI. yy. ortalarında burası Süryani kiliselerinin Patriklik merkezi olmuş ve hâlâ bu görevi layıkı ile yapıyormuş. Dionosios XII. Yuhanna, İğnatius adıyla bir yıl önce Mardin metropoliti olmuştu, işinde çok başarılı olduğunu söyleniyordu. Ludovic, dinlerini farklı şekilde yaşayan ve yaşatmaya çalışan bu insanlara büyük saygı duyuyordu. Kimseye zararları yoktu.

Abu Hasan yine uzun bir seyahate çıkmıştı. Bu, Mardin'in yaşadığı korkunç savaştan sonra onun ilk seyahatiydi. Giderken ailesini Ludovic ve Fatıma'ya emanet etmişti. Ludovic işi biter bitmez hemen evine dönüyor, karısını ve arkadaşının ailesini yalnız bırakmamaya çalışıyordu. Fatıma Habibe ile iyi anlaşıyordu. Böylece o da yalnız kalmıyor, sıkılmıyordu. Habibe son olaylardan sonra daha çok bağlanmıştı Fatıma'ya. Onu kardeşi gibi seviyor, onsuz bir yere gitmek istemiyordu. Ludovic, genellikle Bart'ı onlarla bırakıyor, bazen de yanında götürüyordu. Bart kadınların ayağının dibinde dolaşmaktansa Yakup'un oğlu Hasan ile oynamayı daha çok seviyordu. Küçük ve çelimsiz bir çocuktu Hasan. Annesi onu doğururken ölmüş, Yakup bir daha evlenmemişti. Manastırda oğlu ile birlikte kalıyor, manastırın temizlik işlerine bakıyordu.

Rahiplerin onu sevdiğini görebiliyordu Ludovic. Hasan, rahiplerin arasında büyüdüğü için dış dünyayla ilişkileri kopuktu. Çoğu zaman babası dışarı gönderilse bile onunla gitmez, manastırda kendine oyalanacak bir şeyler bulurdu. Bart'ın varlığı ile hayata daha farklı bakmaya başlamıştı Hasan.

"Çocuk mu yoksa kocaman adam mı hep şaşırırdık. Çoğu zaman güldüğünü hiç görmedik" dedi Samuel yemeğini yemeye devam ederken.

Ludovic bu yemek aralarını çok seviyordu. Böylece rahiplerle zaman geçirebiliyor ve onlardan birçok şey öğrenebiliyordu. Bakışlarını yemeğini atıştırırken Bart'ın başını okşayan çocuğa çevirdi.

"Bu köpek onu çocuk haline geri döndürdü. Şimdi güldüğünü görebiliyoruz" diye devam etti Rahip Samuel.

Kendinden söz edildiğini anlayan çocuk dönüp onlara gülümseyince ilk kez ön dişleri olmadığını fark etti Ludovic. Komik görünüyordu.

"Bart'ı çok seviyor. Bazen bütün yemeğini ona yediriyor" dedi Rahip İlyas.

"Bunu yapmasına izin vermeyin lütfen. Bart'a alışırsa ayrılması onu daha da çok etkiler. Ben de mümkün olduğunca onu buraya getirmemeye çalışırım artık."

Rahip Samuel izin isteyip masadan kalktı.

"Bence köpeği hep getir, Ludovic. İnan ki bu, Hasan'ı iyileştirmek için tek yol."

Karşısında oturan Rahip İlyas da başını sallayarak Samuel'i onayladığını gösterdi. Ludovic ne yapacağını bilemiyordu. Hasan'ın Bart'la arkadaşlık etmesi güzeldi ama onun başka arkadaşları olmalıydı. Hasan, köpekle birlikte dışarı çıkarken elinde büyük tepsilerle Yakup girdi salona. Aksak ayağının sesi taş zeminde derin izler bırakıyordu. Ludovic diğer rahiplerle birlikte masadan kalkıp işinin başına döndü. Ustalarla birlikte yemek konusunda ısrarlarına rağmen,

rahipler onun kendileriyle yemek yemesini istiyorlardı. Abu Hasan'ın manastır sakinleri tarafından seviliyor olması, onun arkadaşlarının da takdir edilmesi anlamına geliyordu. Bir yabancı olmasına rağmen ona saygı duyuyorlardı.

Birkaç Süryani usta ile birlikte çalışıyordu Ludovic. Hepsi de işinin ehli adamlardı, her gün başka bir şey öğreniyordu her birinden. Daha fazlasını öğrenmek ve bildiklerini paylaşmak, onlar için yazılmamış bir kuraldı sanki. Her yaşananın bir sebebi olduğuna göre altınlarının çalınmasının sebebini de bu olarak görüyordu Ludovic: Taş işçiliği hakkında daha çok şey öğrenmek. Tanrı en iyisini biliyor, kullarına en iyisini yaşatıyordu, acı da olsa. Her deneyimin bir anlamı vardı hayat için. Burada, bu insanlarla olması, aslında onun için büyük bir şanstı. Onca anlamı ve değeri içinde barındıran bir manastırda huzur içinde çalışmak, onun dünyasına yeni ufuklar kazandırıyordu.

Düşüncelerinden sıyrılıp Zakka Usta'ya seslendi. Zakka Usta iri kıyım bir adamdı ve yıllarını taş binalar yaparak geçirmişti. Zalim zaman, onu da yıpratmış, belini bükmüştü. Adam sert bakışlarını ona çevirdi. Ludovic adamın henüz yerine oturttuğu taşı göstererek eliyle işaret etti.

"Ne oldu? Yerinde duruyor işte" diye seslendi yaşlı adam. Bir taraftan da yerine koyduğu ağır taşa, sağından solundan bakıyordu.

Ludovic yanına gidip yan yana konmuş iki taşın arasında parmaklarını gezdirdi.

"Sana işini öğretmek haddimi aşar Zakka Usta ama burası Tanrı'nın evi. Burada tek bir hata bile gözden kaçmaz" diye fısıldadı.

Adamın yüzünde önce bir şaşkınlık sonra da garip bir gülümseme belirdi.

"Sen nasıl bir adamsın? Ben seni hâlâ çözemedim."

Ludovic kendi işine dönerken gülümsemeye çalıştı.

"Ben bile kendimi çözemedim ki!"

Herkes kahkaha atarken Zakka Usta taşı zorla yerinden söküp tekrar oturttu. Kontrol ettikten sonra herkesin duyacağı şekilde bağırdı.

"Şimdi oldu Ludovic Usta."

Herkes gülüşürken Ludovic kendi dünyasına dalmıştı bile. Son söylediği kelimeleri defalarca tekrarladı beyninde. Unutmak istediği kötü bir geçmişten bilinmeyen bir geleceğe doğru adım atmıştı. Nerede, nasıl yaşayacak, nasıl yaşlanacaktı, bilmiyordu. Buradan nereye gidecekti, karısına sahip çıkabilecek, onu koruyabilecek miydi, bilmiyordu. Tek bildiği şu an yaşadığıydı.

"Ben bile kendimi çözemedim ki" diye mırıldandı tekrar.

"Fazla düşünme evlat. Bak bakalım olmuş mu?"

Dönüp kendisine takılan Zakka'ya baktı. "Olmuştur, olmuştur" diye mırıldanıp gülümsemeye çalıştı.

Yaşlı bir adam olmasına rağmen çalışmaktan hiç yılmamış, zamana hep direnmiş bir adama kim ne diyebilirdi ki? Savaş onun da ailesini yok etmişti. Geride bir tek torunu kalmıştı, gözleri görmeyen. Kendi işini görebiliyordu genç kız, her akşam dedesine güzel yemekler de hazırlıyordu ama hepsi bu… Zakka Usta, bir gün bu dünyadan göçüp gittiğinde torununa ne olacağını merak eder dururdu. Onu bir an önce evlendirmek istiyordu gözleri kapanmadan. Fakat savaşlar nedeniyle erkek sayısı azalmıştı şehirde, üstelik gözleri gören çok kız vardı Mardin'de. Çaresiz çalışmaya devam ediyordu torunu için para biriktirmek adına.

Ludovic bu adama da diğerlerine de saygı duyuyordu. Her birinin kendine göre yürek dağlayan hikâyesi vardı. Birçoğu savaşlar nedeniyle sevdiklerini kaybetmişti. Yine de hayata tutunabilmiş ve yaşamaya devam etmeyi seçmişlerdi. Hepsi Abu Hasan'ı iyi tanırdı. İvannis ve Allaf'ın

oğulları Abu Hasan'ın madeninde çalışıyorlardı. Diğer birinin oğlu da sarraf dükkânında çalışarak ve ticari seyahatlerinde ona eşlik ederek ekmeğini kazanıyordu. Babalarının anlattıklarına göre Abu Hasan, Mardin'in en çok sevilen ve takdir edilen iş adamıydı. Onun iş bilgisi, becerisi ve madeni, Mardinli delikanlıların çoğuna ekmek kapısı olmuştu. Ayrıca fakir halkın destekçisiydi. Kiliseye ve Mardin'deki önemli merkezlere düzenli olarak maddi yardımlarda bulunurdu. İvannis Usta, ondan söz ederken yaptığı iyilikler karşılığında cennet kapılarının onun için değil aralanmak, çoktan sonuna kadar açıldığını bile söylemişti. Süryanilerin maden ve taş işçiliğinde böylesine hünerli olmaları bölgenin konumundan kaynaklanıyor olmalıydı. Burada taş ve madenden bol başka bir şey yoktu. Yörede bulunmuş altın yatakları, işlemeye hazır hünerli elleri görünce madenden mücevhere dönüşüyor, hem güzellik ve zenginlik sembolü, hem de ekmek kapısı oluyordu. Maden yataklarının bolluğu, bölgeyi, tüm variyet düşkünü komutanların gözünde zapt edilmesi gereken en büyük değer olarak gösteriyordu. Bu bölgeye sahip olan güç, ahalinin de sahibi oluyordu. Maden yataklarının bolluğu çevreye zenginlik getirirken beraberinde en kötü istilaları, yıkımları ve acıları da getiriyordu. Ludovic buna istemese de bizzat şahit olmuştu.

Kahvaltı yaptıktan sonra karısı ile çarşıları gezmeyi düşünüyorlardı. Fatıma kahvaltı masasını topladıktan sonra Bart'ı da alıp Habibe'ye seslenmek için dışarı çıktı. Kısa bir süre sonra geri gelip kocasına Abu Hasan'ın döndüğü müjdesini verdi. Ludovic arkadaşını özlemişti. Onunla iki kelime konuşmadan olmazdı.

Abu Hasan karısı ile kahvaltı yapıyordu. Nadire de onlara eşlik ediyordu. Asuman işinin başına gitmişti çoktan. Gülümseyerek kendisine bakan arkadaşına sarıldı. Nihayet sağ salim geri dönmüştü.

"Bugün geleceğini hiç tahmin etmiyorduk" dedi gülerek Ludovic.

"Dün gece geldim, sizi rahatsız etmek istemedik" diye cevap verdi Abu Hasan.

Nadire misafirler için servis getirmeye kalkınca Fatıma onu durdurup kahvaltı yaptıklarını söyledi.

Abu Hasan kahkahalar atarak arkadaşına göz kırptı.

"Hanıma da şimdi onu anlatıyordum. Bu seyahatte Fransa'ya da gittim."

Ludovic nefesini tuttu. Hem tüyleri ürpermiş hem de orada bıraktığı arkadaşlarını çok özlemişti.

"Sen neymişsin be arkadaşım? Fransa'da herkes senden söz ediyor" diye devam etti Abu Hasan.

Ludovic şaşkınlıkla bir arkadaşına bir de merakla kendisine bakan karısına baktı.

"Ne oldu? Ne demek bu? Yoksa Henry ile mi karşılaştın?"

İlk aklına gelen o olmuştu. Rahip Henry, Abu Hasan' ı tanıyordu.

"Herkes Rahip Ludovic'ten bahsediyor. Fakirlere yardım eden, kiliseye baş kaldırmış bir rahipten. Yani senden."

Ludovic nefesini tutup karısına baktı. Fatıma şaşkınlıkla kocasına bakıyordu. Onun bir rahip olduğunu ilk ondan duymak isterdi elbette.

"Bunu daha sonra konuşuruz Abu Hasan."

"Neden? Ben çok heyecanlandım doğrusu" diye devam etti Abu Hasan. "Biri seni çok anlatmış herhalde, ünün her yere yayılmış. Bütün Kuzey Fransa seni konuşup duruyor. Fakirler senin için ' O, engizisyonun değil Tanrı'nın Savcısı' diyorlar."

"Bunu başka bir zaman konuşalım" diye diretti Ludovic. Sesi daha sert çıkmıştı.

Abu Hasan şaşkınlıkla arkadaşına baktı. "Ne oldu ki? Orada olanlarla ilgilenmiyor musun?"

Ludovic'in Fatıma ile bakıştığını görünce alt dudağını ısırdı. Yüzü al al olmuştu.

"Ben unuttum, kusura bakma" dedi arkadaşına mahçup bir ifadeyle gülümseyerek.

"Nasıl olsa bir gün öğrenecekti."

Ludovic karısına bunu nasıl açıklayacağını bilemiyordu.

"Yani sen gerçekten rahip misin?" diye sordu şaşkınlıkla Fatıma.

Karısının yüzündeki şaşkınlık, tam zamanı olduğunu gösteriyordu.

"Bu şekilde öğrenmeni istemezdim ama mademki Hasan başladı, ben de bitireyim" diye cevap verdi karısının sorusuna. "Ben de, sana bunu nasıl anlatırım diye düşünüyordum uzun zamandır."

"Biz içeri geçelim de siz rahat rahat konuşun" diyerek yerinden kalkıp izin isteyen Habibe'yi Fatıma eliyle işaret edip oturttu.

"Lütfen, kalın. Siz yabancı değilsiniz."

Bakışlarını kocasına çevirip cevap bekledi. Ludovic, Fatıma'nın bu durumdan fazlasıyla rahatsız olduğunu hissetmişti. Keşke böyle olmasaydı. Daha önce ona bunu söyleme cesareti olabilseydi keşke.

"Fransa'da iken bir rahiptim, bu doğru."

"Rahiptin" diye tekrar etti Fatıma.

"Engizisyonda savcıydım. Sonra istemediğim bir karar almaya zorlandım. Beni aforoz ettiler. Bu yüzden oradan ayrıldım, hepsi bu işte."

Daha fazlasına gerek yoktu, şimdilik. Bu kararlı bakışlarıyla arkadaşına bakarak daha fazla anlatmaması için gerekli sinyali verdi.

"Daha sonra herkese yardım ettiği için de halk onu Tanrı'nın Savcısı olarak biliyor ar…" derken Ludovic'in bakışları ile karşılaşınca sustu Abu Hasan.

Fatıma'nın yüzündeki şaşkınlık inanılır gibi değildi, gözleri dolmuştu, dudakları titriyordu.

"Bir Müslüman'la evlenmeyi nasıl kabul ettin peki?"

Ludovic ilk kez karısının gözlerinde böylesine derin bir hayal kırıklığı görüyordu. Uzun süredir evli olduğu kocasının geçmişi hakkında aslında hiçbir şey bilmediğini fark etmek onu ürkütmüştü. Aklından geçenleri anlamak mümkün değildi. Ludovic cevap vermeye hazırlanırken Fatıma izin isteyerek masadan kalkıp oradan ayrıldı.

"Üzgünüm dostum. Ona anlattığını sanıyordum" dedi Abu Hasan endişeli sesle.

Ludovic karısının ardından giderken 'boş ver' der gibi elini salladı.

Fatıma yatağa yüzüstü uzanmış ağlıyordu. Ludovic yanına oturup kara saçlarını okşadı.

"Sana bunu anlatmalıydım, haklısın. Bütün olanlar beni o kadar yıpratmıştı ki unutmak için çaba harcarken bir de sana anlatmak…"

Fatıma dönerek sırt üstü yatmaya devam etti. Ağlıyordu.

"Benimle niye evlendiğini bilmek istiyorum."

Uzanıp karısının doğrulmasına yardım etti, sonra da sıkı sıkı sarıldı ona, saçlarını okşamaya devam etti.

"Çünkü seni seviyorum. Sen bu berbat hayatıma anlam kattın."

Fatıma ağlamaya devam ediyordu.

"Niye bana anlatmadın? Niye sakladın?"

"Unutmak istediğim bir şeyi sana anlatarak seni de üzmek istemedim, anla beni lütfen" diye cevap verdi karısına. "Senden önce yaşadığım her şeyi unutmak istiyorum."

Karısını kendinden uzaklaştırıp gözlerinin içine daldı.

"Senden önce yaşadığım her şeyi unutmak istiyorum" diye tekrar etti.

Kısa süren bir sessizlikten sonra gülümsedi. "Hem biliyorsun ben artık bir taş ustasıyım. Yıllardır hayatımızı böyle kazanıyorum."

Fatıma gülümsemeye çalışınca saçlarını öpüp bağrına bastı.

"Beni bağışla. Bugün duyduklarını da unut, lütfen. Çünkü ben seninle yaşamaya başladım. Seninle hayat buluyorum. Sakın yanımdan ayrılma."

Dili yalan söylese yüreği böyle çarpar mıydı? Uzanıp sevdiğini söyleyen dudaklarla buluşturdu dudaklarını. Fatıma da kocasına sarılıp onu bırakmayacağına dair söz verdi kendi kendine.

Mardin kendini toparlamış, eski günlerine geri dönmüştü. Hafta sonu olması nedeniyle heyecanlı bir kalabalık vardı çarşıda. Esnaf da bu durumdan memnun görünüyordu.

Mardin'in istilası ve yağmalanmasından aylar sonra ilk kez çarşı gezmeye çıkıyorlardı. Fatıma çok heyecanlıydı. Habibe'den, çarşı esnafının yeni mallar getirdiğini öğrenmişti. Genelde Habibe ile çıkardı alışverişe ama bugün kocası ile gezme kararı almışlardı. Ludovic bu konuda pek bilgili ve ilgili olmasa da Fatıma onunla gezmeyi çok seviyordu. Aklındakileri henüz ona söylememişti ama en güzel anlarını geçirdikleri yatak odaları için güzel bir şeyler almayı düşünüyordu.

Ludovic herkes tarafından tanınır olmuştu Mardin'de. Abu Hasan'ın arkadaşı ve misafiri olması bir yana, manastırda büyük bir gayretle çalışıyor olması, onun hep insanların dilinde olmasına sebep olmuştu. Manastır sakinlerinin, gittikleri her yerde onlardan söz ediyor olmaları da cabasıydı. Ayrıca, Mardin'de siyah bir Müslüman'la evli ve Bart gibi bir köpeği olan, yeşil gözlü başka bir adam daha yoktu.

Kocasının kolunda emin adımlarla yürürken Bart sağa sola koşturuyor, ayaklarına dolandığı insanların gülümsemesine neden oluyordu.

"Bak Asuman dükkânın önünde. Gel merhaba diyelim" dedi Fatıma ilerideki büyük dükkânı göstererek.

O tarafa yöneldiklerinde Bart çoktan varmıştı Asuman'ın yanına. Genç kız çömelip köpeği sevmeye başladı.

"Hoş geldiniz" diyerek gülümsedi misafirlere.

Fatıma sarılarak öptü genç kızı. Onu çok sık göremiyordu. Asuman evden sabah erken çıkıyor, bazen çok geç saatte eve dönüyordu. Babası seyahatte olduğu için son iki ayda onu sadece üç dört kez görebilmişti. İçeri davet etti Asuman onları, girdiler. Çarşının merkezindeki en büyük dükkândı burası. Arka tarafta altının eritilip tek tek işlendiği, güzellik ve zarafete dönüştürüldüğü büyük bir atölye vardı. Savaştan önce Abu Hasan onu bir kez buraya getirmişti. Savaş buraya da yıkım getirmişti. Dükkânı tekrar eski haline getirmek çok sürmese de Abu Hasan bu konuda evden daha çok sıkıntı çekmişti. Üstelik bu yetmezmiş gibi yanında uzun süredir çalışan elemanlarından biri kısa süren savaşta şehit olmuş, onun yerine, evi geçindirme işi üzerine kalan genç erkek kardeşini almıştı.

Asuman ile sohbet ederken camekânların içinde muhafaza edilen birbirinden güzel takılara bakarken yakaladı karısını Ludovic. Bart'ın sesiyle, bakışlarını ona çevirdi. Bart, atölyeye geçmiş, oradakileri eğlendiriyor ve güldürüyordu. Köpeğin yanına gidip çalışanlarla selamlaştıktan sonra yanlarına oturup çalışmalarını izlemek istedi. Bart'ın mırıldanmalarını duydu. Daha sonra çalışanlardan birinin kalkarak ardından gittiğini fark etti.

"Yine bir muziplik yapacak" dedi Ludovic gülümseyerek.

İçeri geçmek için kapıyı aralayınca Bart'ın Fatıma'nın yanında durduğunu ve burnuyla elindeki bir şeyi iterek mırıldandığını gördü. Ne olduğunu anlamaya çalışırken içeriden birinin seslendiğini duydu. Bart henüz bitmiş bir bilekliği almıştı masanın üzerinden. Şimdi ise Fatıma'nın elindeydi o bileklik.

"Ne getirdin bana Bart?" diyerek seviyordu köpeği Fatıma.

Sonra büyük bir hayranlıkla köpeğin eline bıraktığı bilekliğe seyre daldı.

"Aptal Ludovic" diye kızdı kendine Ludovic. "Şu köpek kadar olamıyorsun."

Fatıma bilekliği bileğinde denerken Ludovic yanına yaklaşıp yanağından öptü karısının. Asuman kıkırdayarak gülerken Fatıma şaşkınlıkla kocasına baktı.

"Bunu senin için seçtik. Beğendin mi?" diye sordu karısına.

"Benim için mi? Bunu alıyor muyuz?"

Ludovic gülümseyerek üzerinde minik çiçekler olan ince altın bilekliği taktı karısının bileğine ve Asuman'a bedelini sordu.

"Bunu bir müşterimiz için hazırlamıştık…"

Fatıma'nın yüzündeki hayal kırıklığını fark edince gülümseyerek göz kırptı.

"Ama Fatıma ablama daha çok yakıştı."

Bileklik Ludovic'in düşündüğünden daha fazla tutmuştu ama değerdi. Almasaydı pişman olacaktı, biliyordu. Karısı çok daha iyilerini hak ediyordu çünkü. Fatıma sarılıp kocasına öptü dudaklarından sonra dükkânda olduklarını hatırlayıp kızardı. Gülüşmeler arasında biraz daha oturup Asuman'ın yanından ayrıldılar.

Fatıma "Çok beğendim, teşekkür ederim" dedi tekrar kocasına, koluna sarılarak.

Ludovic, Bart'a bakarak sessizce teşekkür etti. Gezmeye devam ederlerken Bart mırıldanmaya başlayınca Ludovic başını kaldırıp gökyüzüne doğru baktı.

"Sanırım hava kötüleşecek. Bugünü kötü bitirmeyelim, artık dönelim mi?"

"Hiçbir şey bugünü kötüleştiremez" dedi Fatıma. Yeni mücevherini seyre dalmıştı. Mutluluk, onun için vardı sanki, hiçbir kadına bu kadar yaraşamazdı.

Geri dönmek için yürürlerken Bart'ın aniden durakla-yıp hırlamaya başladığını fark edip irkildi Fatıma. Ludovic köpeği severken diğer taraftan da etrafına bakıyor, ne olduğunu anlamaya çalışıyordu.

"Herhalde başka bir köpeğin kokusunu aldı" diye mırıldandı Ludovic. "Hadi oğlum evimize gidelim" diyerek köpeği ikna etmeye çalışsa da başaramadı. Bart olduğu yere çakılmış sadece ileriye doğru hırıldıyordu.

"Bugün olmaz, bugün olmaz" diye yalvardı içinden Fatıma. Bart'ın bu davranışına daha önce de tanık olmuştu, aynı şeyi tekrar ediyordu. O buralarda olmasa yapar mıydı?

"Tanrı aşkına ne oluyor Bart?"

Ludovic'in sert sesi ürkütmüştü Fatıma'yı. Köpeğin yanına yaklaşarak kulağına doğru eğildi.

"Hadi Bart, gidelim. Her neyse o, bırak gidelim."

Etrafına bakınarak tanıdık bir yüz aradı ama o kadar kalabalıktı ki çarşı. İnsanların üçü geliyor, beşi gidiyordu.

Köpek birden havlamaya başlayınca Fatıma, Ludovic'e onu tutmasını söyledi. Ludovic bir taraftan köpeği tutmaya çalışırken diğer taraftan havladığı yöne doğru bakıyor, onun bu davranışına bir sebep arıyordu. Uzaklarda aniden yolunu değiştiren iri yarı bir adam görünce dikkatini yoğunlaştırarak baktı.

"Bu adamı bir yerden hatırlıyorum" diye mırıldandı. "O adam mı Bart? Seni huzursuz eden o adam mı?" diye sordu köpeğe.

Bart mırıldanırken Fatıma aynı çirkin bakışlarla karşılaştı. Bedenini donduran buz gibi bir rüzgâr esiyordu sanki.

"Ne olduğunu anlamam lazım" diyerek adamın peşinden koşmaya başladı Ludovic. "Sen köpeğe hâkim ol."

Adam Ludovic'in kendisine doğru koştuğunu fark edince kaçmaya başlamıştı bile. Bart bu kadar tedirgin olduğuna göre önemli bir şeyler olmalıydı. Ne olduğunu bilmeliydi ve o adamın kim olduğunu. Fatıma kocasının ardından şaşkınlıkla bakarken bir taraftan da kocasına bir şey olmaması için dua ediyordu. Bu acıların artık son bulmasını istiyordu. Bu adam bu şehirde olduğu sürece onlara huzur yasaktı.

"İyi ki varsın Bart" diyerek sevdi Bart'ı.

Ludovic'in ardından gitmek isteyen köpeği zor zapt etmişti Fatıma. Yüreğindeki fırtına dinmek bilmiyordu, ne olmuştu, onu yakalamış mıydı? Yakalanmış bile olsa adam ona anlatır mıydı ki? Kısa bir süre sonra nefes nefese kendilerine doğru koşan kocasını görünce derin bir nefes aldı Fatıma. En azından iyiydi.

"Kaçtı, yakalayamadım."

Ludovic çömelip köpeği sevdi biraz. Sonra meraklı bakışlarını karısına çevirdi.

"Daha önce Bart'ın böyle bir şey yaptığına şahit oldun mu?"

Fatıma telaşını saklamaya çalışarak başını salladı.

"Ben hastayken seni rahatsız eden kimse oldu mu?"

Fatıma yine başını salladı. Ağzını açmaya korkuyordu. Sanki konuşursa her şey kelime kelime dökülecekti dudaklarından. Ludovic kalkıp karısını kollarından tutup gözlerinin içine baktı.

"Seni rahatsız eden kimse oldu mu Fatıma?" diye tekrarladı sorusunu.

Fatıma korku dolu gözlerle bakıyordu kocasına. Ludovic'i ilk kez böyle görüyordu. Ateşlenmeyi bekleyen barut fıçısı gibiydi kocası. Ludovic başını salladı tekrar, karısına sarılıp onu bağrına bastı.

"Sana bir şey olursa bu dünyayı yakarım."

Genç kadının gözlerinden sessizce süzülen iki damla yaş kocasının bağrındaki ateşin sıcağında buhar olup kayboldu.

"Hava bozacak, eve gidelim artık. Senin alışverişini haftaya yaparız olur mu?"

Fatıma, ses çıkarmadan uydu kocasının isteğine. O da gitmek istiyordu.

Akşam yemeği için hazırlıklara başlamıştı kadınlar. Abu Hasan günün birkaç saatini uyuyarak geçirdikten sonra arkadaşını davet etmişti. İki arkadaş oturma odasında sohbet ediyorlardı. Abu Hasan son seyahatiyle ilgili gelişmeleri anlatıyordu Ludovic'e. Kafilesi, Kuzey Yarım Küre gezisinden sonra Ege kıyılarına çıkmış ve İç Anadolu'ya gitmişti.

"En çok Divrik'de oyalandık. Orada müthiş bir kompleks yapılıyor Ludovic. Yıllar önce yapımına başlanmış ve hâlâ ilaveler yapılıyor. Üstelik ustalar için din dil şartı da yokmuş orada.

Ludovic, söz konusu taş olunca dikkatini daha çok verdi arkadaşının anlattıklarına.

"Ne yapıyorlar?" diye sordu merakla.

"Türkler Cami kompleksine başlamışlar. Başlarında bir kadın hükümdar var."

İlk kez bir kadın hükümdarın varlığından haberdar oluyordu.

"Adı Turan Melike Sultan. Kocası ölünce yerine o geçti. Onun için 'çok yüce ve bilge kişi' diyorlar. Ayrıca bir

cami yaptırmış, gözlerine inanamazsın. Ben de onca yer gezdim, böylesini görmedim. Öyle taş işçiliği, öyle motifler, öyle ihtişam, başka bir camide yoktur."

Taş işçiliği, son yıllarda Ludovic'in en çok dikkatini çeken şeydi. Arkadaşı öyle anlatıyordu ki Ludovic içinde bir yerlerde, gidip orayı görme arzusu uyandığını fark etti. Hatta mümkün olsa, asırlar bile geçse ayakta durabilecek öyle bir şaheserde çalışmak da isterdi. Yapımında ve onarımında çalıştığı köprüler de muhteşem ve asırlara meydan okuyacak eserlerdi ama cami gibi dinî değeri olan bir eser için çalışmayı çok isterdi. Uzun süredir birlikte yaşadığı ve bir şeyleri borçlu olduğu Müslüman tanıdıkları için yapmak istiyordu bunu belki de.

"Neresi demiştin?"

"Bizans döneminde adı Tephrike idi. Türkler adını Divrik olarak değiştirmişler. Çok uzun seneler önce gitmiştim ama o kadar değişmiş ki… Ahalinin anlattıklarına göre bu sultan kocası ölüp başa geçince birçok yenilik yapmış, Divrik'in çehresi tamamıyle değişmiş."

Ludovic arkadaşı anlatmaya devam ettikçe, içinde bir şeylerin kıpırdadığını hissediyordu. Garip olan ise buna engel olamamasıydı.

"Sen taştan anlıyorsun. Bence gidip orayı bir görmelisin, Ludovic. Hem işin konusunda yeni şeyler öğrenebilirsin."

Ludovic gülümseyerek başını salladı.

"Doğrusu söylediklerin dikkatimi çekti. Gerçekten o kadar güzel mi?"

Abu Hasan kahkaha attı.

"İnan bana çok yer gezdim. Ama doğruyu söylemek gerekirse o camide insanın içine işleyen bir şeyler var. Belki de kadın eli değdiği içindir, bilmiyorum. Her taşında farklı bir güzellik bulan bile varmış. Divrik halkı o kompleksi anlata anlata bitiremiyor. Üstelik sultanlarını da çok

seviyorlarmış. O kadın bambaşka bir kadınmış. 'Kendini halkına adamış' diyorlar onun için."

Ludovic artan merakını gizlemeye gerek görmüyordu.

"Belki bir gün ben de oraları görürüm" diye mırıldandı.

Fatıma da gelmek isterse onunla birlikte gidip görebilirlerdi orayı.

"Nerde demiştin?

"Orta Anadolu'da."

"Orada deniz yoktur" diye mırıldandı, orası için kurduğu hayallerden vazgeçerken.

Fatıma elinde servislerle içeri girdiğinde Ludovic bakışlarını karısına çevirdi.

"Ne oldu?" diye sordu Fatıma merakla.

"Sadece muhabbet ediyorduk."

Her şey bir yana karısına verdiği sözü tutacaktı. Ne işi ne de merakı için ona verdiği sözden dönebilirdi. Üstelik eşi böylesine vefalı ve âşık bir kadınken…

Hep birlikte yemek yerken eve erken dönmüş olan Asuman, Bart'ın Fatıma'ya yaptığı jesti anlatmış, herkesin neşesinin artmasına neden olmuştu.

Yemek ve ardından gelen sohbet geç saatlere kadar devam etmişti. Fatıma ile Ludovic kol kola ayrıldılar oradan.

"Bu akşam yemekler çok güzeldi, değil mi?"

Kocasından ses gelmeyince tekrar sordu Fatıma. Ludovic birden ona doğru dönüp ne söylediğini sordu.

"Sen beni dinlemiyorsun bile" diye sitem etti Fatıma.

"Afedersin, dalmışım. Ne demiştin?"

"Gel şurada oturalım biraz."

Birlikte kapının önündeki sandalyelere oturdular. Fatıma kocasının elini eline alıp sıktı.

"Bütün akşam düşünceli ve dalgındın. Ne oldu? Bir problem mi var?"

Belki de gün içinde olanlar hâlâ kafasını kurcalıyordu Ludovic'in. Kendi kafası yeterince meşguldü zaten.

"Sadece…" Kara gözlere dalıp kayboldu Ludovic. Ona ne söyleyecekti ki?

"Sadece ne?" diye sordu Fatıma merakla. Sesindeki endişeyi saklamaya çalışmamıştı.

"Sadece… Bazı şeyler var aklımı sürekli meşgul eden… Bir türlü kafamdan atamadığım…"

"Benimle paylaşmak istemez misin? Belki bir yardımım olur."

Fatıma'nın ısrarı dineceğe benzemiyordu. Kocasının ellerini daha çok sıkıyor, sanki ona güç vermek istiyordu. Ludovic, duygularını anlatarak karısını üzmek istemiyordu.

"Bunu başka zaman konuşabiliriz" diyerek kalkmaya çalışınca Fatıma elini çekerek kalkmasına engel oldu.

"Olmaz, şimdi konuşalım. Hadi anlat. Dinliyorum seni."

"Abu Hasan bana gittiği yerlerden bahsetti biraz" diye başladı söze istemeyerek de olsa.

"Sonra?"

"Biliyorum sana söz verdim, seni denize götüreceğim diye ama…"

"Ama ne?"

Boğazında, dışarı çıkmak için sabırsızlanan hıçkırıklar vardı sanki. Kocasının titreyen sesi, yüreğindeki bir şeyleri harekete geçirmişti. Ludovic bakışlarını önce karısının kara gözlerine sonra da yere çevirdi.

"Abu Hasan'ın anlattıkları bana o kadar yakın, öyle sıcak geldi ki. İçimde her yeri gezmek, görmek isteyen bir adam uyandı sanki. İçimde bir yerlerde, sanat eseri olacak her taşı yerine ben koymalıyım, ben koymazsam bozulacak, yok olup gidecek gibi geliyor. İçimdeki gerçek beni yeni yeni keşfediyorum sanki."

"Ve?"

"Bir yanı yaparken bir yanı bozmak istemiyorum."

Fatıma kocasının koluna sarılarak ona doğru sokuldu. Yanağına bir öpücük kondurup gülümsemeye çalıştı.

"İçindeki seni hapsetmek istemem, ben seni böyle seviyorum çünkü. Bir ömür beraberiz nasıl olsa, sonunda evimizi bir deniz kıyısına yapacaksak hiç önemli değil. İstersen bir iki yıl erteleyebiliriz bu hayali."

Ludovic şaşkınlıkla karısına baktı. Binlerce dünyanın sığabileceği kadar büyük bir yüreği vardı bu kadının. Fatıma kocasına bakarak gülümsedi. Gülümserken gözlerine dolan yaşlara engel olmadı.

"Ben yanımda sen olmazsan öyle bir hayali de istemem artık."

Ludovic duyduklarına inanmakta zorluk çekiyordu. Gülümserken sarıldığı bir kadın değil bir melekti sanki.

"Teşekkür ederim" diye fısıldadı kulağına. "Sana, dünyanın en güzel yerinde, hayal ettiğin en güzel evi yapacağım. Söz veriyorum."

"İstersen hemen gidelim buradan."

Ludovic Fatıma'ya bakıp gözlerinden ne kadar ciddi olduğunu anlamaya çalışıyordu.

"Ne bakıyorsun öyle? Ben çok ciddiyim."

"Ne kadar para biriktirdiğimize bir bakalım mı?"

Birlikte içeri geçtiler. Ludovic yatağın üzerine otururken Fatıma dolaptan para biriktirdikleri küçük kutuyu çıkardı. Birlikte kutuda birikmiş paraları saydılar.

"Bu buradan gitmemize ancak yeter" diye mırıldandı Ludovic. "Daha çok çalışmam lazım."

Fatıma yeni aldıkları bilekliğe dokundu parmaklarıyla.

"Buna da o kadar para verdik. İstersen geri verebiliriz."

Ludovic karısının elini tutup sıktı. Sonra yanağına bir öpücük kondurup kutuyu kapattı.

"Sakın bir daha böyle söyleme. Onu sana aldım ve o senin artık, geri vermiyoruz. Üstelik bileğine çok yakıştı."

"Ama bu para yetmez ki…"

"Önemli değil. Yeni bir iş teklifi daha gelmişti bana. Onu da değerlendirirsem ve daha sıkı çalışırsam birkaç yıl içinde yeterli parayı biriktirebiliriz. Böylece gittiğimiz yeri beğendiğin takdirde hayal ettiğin evi de yapabilirim senin için. Sen merak etme."

Fatıma kutuyu aynı yerine koyup kocasının yanına oturdu. Bakışları birleştiğinde tek yürek olduklarını fark ettiler.

Mardin'e Veda

Güneşin ilk ışıkları serin bir bahar sabahını müjdeliyordu. Aylardır onları evlerine hapseden kara kış, dondurucu soğuğunu ve acımasızlığını da alıp gözden kaybolmuştu. Ardında bıraktığı yumuşak beyaz pamuk tarlaları, kendisine diş bilemiş güneş ışıklarına karşı direnmeye devam ediyordu. Karla girdiği mücadeleyi kazanıp yeşermek için acele eden küçük otlar, serin esintinin eşliğinde nazlı gelin gibi dans ediyordu. Ludovic, baharın en çok bu yönünü seviyordu. Bahar, yeni umutlar, yeni ufuklar demekti. Fatıma'nın kahvaltı için çağırdığını duyunca Tanrısına, onun dileklerini duyması ve gerçekleştirmesi için dua etti. O, bir insan ve kadın olarak her şeyin en iyisini hak ediyordu.

"Birkaç gün sonra işimiz bitecek."

Fatıma'nın gözlerinde beliren ışığı görmemek imkânsızdı.

"Yani artık gidecek miyiz?"

"Burada rahat olduğunu sanıyordum."

"Habibe ve kızlar çok iyiler, onları çok seviyorum ama çok bunaldım. Biraz değişiklik hiç fena olmaz herhalde."

Ludovic uzanıp karısının yanağından bir makas aldı.

"Neredeyse beş yıldır buradayız. Başka bir yerde küçük de olsa bir yer alabilecek kadar para biriktirebildik nasıl olsa. Olmazsa gideceğimiz yerde de çalışırım, daha fazlasını biriktirebiliriz" diyerek gülümsedi Ludovic. "Abu Hasan ve ailesi bize çok iyi davrandılar, sağ olsunlar ama daha ne kadar burada kalabiliriz ki?"

Fatıma gülümseyerek başını salladı.

"Evet, evet, gidelim. Ben yavaş yavaş eşyalarımızı hazırlarım."

İşine gitmek için evden çıkarken karısını öptü.

"Gitmeden ev sahiplerimizi ağırlayalım, olur mu?"

"Çok iyi olur. Ben de aynı şeyi düşünüyordum."

Yeni bir hayata başlamanın verdiği heyecan ve sabırsızlık, zamanın akışını durduruyor gibiydi. Fatıma, Habibe'ye birkaç gün içinde Mardin'den ayrılacaklarını söylediğinde Habibe çok üzülmüş, ağlamaya başlamıştı. Onu çok sevdiğini ve varlığına alıştığını söylemişti. Gerçekten iki kardeş gibi seviyorlardı birbirlerini. Bir arada yaşadıkları süre içinde birbirlerini incitmemişler, kırmamışlardı. Fatıma'nın ne rengi ne de dini sorun olarak görülmüştü bu evde. İlk kez böylesine sevgi ve saygı görmüştü insanlardan. Onları ve dostluklarını asla unutmayacaktı. Nadire de manevi ablasına sarılıp gideceği için çok üzüldüğünü söylemişti. Fatıma ona "Senin gibi bir kızım olmasını çok isterdim, annene çok iyi bak" demişti yanaklarından öperek.

Bart'ı da yanında götürmüştü bugün. Yakında gidecekleri için Hasan'la oynamasının daha iyi olacağını düşünmüştü. İşin kalan son parçalarını tamamlıyorlardı. İki gün sonra buradan ayrılacaklardı. Bu heyecanla daha şevkle ama daha dikkatli çalışıyordu Ludovic. Herhangi bir aksilik programı değiştirebilirdi. Karısını buradan götürmek ikisine de iyi gelecekti. Allaf Usta ile çalışıyordu. Adam hem oğlunun yaptıklarından bahsediyor hem de kalan son taşları yerine koyuyordu. Hasan sabah babası ile şehre

gittiği için Bart, Ludovic'in yanından ayrılmıyor, arada ayağına dolanıyor, azar işitince de geri çekilip onları seyrediyordu. Sohbet ederken doğrulan köpeğin ilginç tavırları dikkatini çekti Ludovic'in.

"Ne oluyor Bart? " diye sordu köpeğe.

Bart kulaklarını dikerek mırıldanmaya başladı. Onların duyamadığı her sesi duyabiliyordu bu köpek. Yine bir ses duymuş olmalıydı. Ama davranış biçimi faklıydı. Sırtını dikleştirerek başını ileri doğru uzatıp havayı kokladı Bart ve mırıldanmaya devam etti.

"Ne oluyor buna?" diye sordu Allaf Usta köpeği işaret ederek.

"Bilmiyorum, daha önce onu hiç böyle görmedim. Bir koku aldı herhalde."

"Samson'un ayak kokusudur" dedi işçilerden biri.

Herkes gülüşürken Ludovic köpeğin mırıldanmayı kestiğini fark etti. İşini bırakıp yanına gidecekti ki Bart ileri atılarak koşmaya başladı. Arada kesik kesik havlayarak bir şeyler anlatmaya çalışıyor gibiydi. Allaf Usta şaşkınlıkla Ludovic'e baktı.

"Ne oluyor buna?"

"Sezgileri çok kuvvetlidir. Ters giden bir şey var olmalı" diye cevap verdi iş arkadaşına ve köpeğin ardından seslenerek koşmaya başladı. Diğer ustalar da işlerini bırakıp peşlerinden koşmaya başladılar. Bart'ı böyle koşarken daha önce hiç görmemişti Ludovic. Ona yetişmekte güçlük çekiyordu. Köpek, manastırdan çıkıp dışarıda birkaç kez havlayarak havayı kokladı. Büyük bir hızla ileri atılıp manastırın arkasına dolandı ve şehre su taşıyan derin kanal boyunca koşmaya başladı. Hem havlıyor hem koşuyordu. Birden havlayarak tek hamlede kanalın kenarına sıçradı ve kendini suya bıraktı. Ludovic ardından seslenirken köpeğin gözden kaybolduğunu fark edip dehşete kapıldı. Ters giden bir şeyler vardı.

Bart kanaldan aşağı doğru hem yüzüyor hem de kanalın akıntısını kullanıyordu. Ludovic kendisini takip eden arkadaşlarıyla birlikte köpeğin ardından koşmaya devam ediyordu.

"Kanalın içinde bir şey var" diye bağırdı adamlardan biri ileriyi göstererek.

İleride suyun içinde görünen bir karaltı dikkatlerini çekmişti. Bart'ın suya dalıp gözden kaybolmasıyla nefesini tutan Ludovic, aklına kötü şeyler getirmemeye çaba gösterdi.

"Yüce Tanrım, yardım et" diye mırıldandı.

"Köpek onu yakaladı" diye bağırdı biri.

Kısa bir süre sonra Bart suyun üzerinde göründü. Ağzıyla sıkı sıkıya kavradığı bir şeyi taşımaya ve su üstünde tutmaya çalışıyordu.

"Bu Hasan" diye bağırdı İvannis Usta.

"Hadi Bart, çıkar onu sudan, buraya getir" diye seslendi biri köpeğe.

Köpeğin çabası insan aklının alamayacağı bir boyut kazanmıştı. Hem yorgundu hem de buz gibi suyun içindeydi.

"Onu dışarı çıkaramaz, kanal çok derin" dedi Ludovic ve zaman kaybetmeden kanalın kenarına çıkıp suya atladı. Akıntıya karşı yüzmeye çalışan köpeğe sesleniyordu.

"Suyun üstünde tut Bart. Geliyorum."

Soğuk suda hızlı kulaçlarla köpeğe yaklaşıp baygın çocuğu kucakladı.

"Tamam oğlum. Onu tuttum, bana bırak" dedi Bart'a.

Babası iyi bir balıkçı olduğu için teşekkür etti Tanrısına içinden.

"Hadi evlat, dayan biraz" dedi baygın çocuğa bakarak.

Hasan'ın küçük bedeni buz kesilmişti, ne kadar süredir oradaydı, bilemiyordu. Kıyıya ulaştığında dışarıdakilere

uzatıp verdi çocuğu. Sonra kendisini yukarı çekti, diğerleri köpeği çıkarmaya çalışırken. Birileri battaniye getirmişti, köpeğe sardı birisi.

"Ölmüş mü?" diye sordu birisi çocuğu göstererek.

"Ölmeyecek" dedi Ludovic adama sert bir sesle.

Çocuğu ters çevirip yuttuğu suyu boşaltmaya çalıştı. Tekrar sırt üstü yatırarak kalp masajı yapmaya başladı. Yakup'un sesini duydu bu arada. Kalabalık onu teselli etmeye çalışıyordu bir yandan.

"Kurtulacak mı?" diye sordu Allaf Usta endişeyle.

Ludovic devam etti hayat kurtarma işlemine. Suni solunum yapmaya başladı. Burada bunu yapmayı bilen başka biri yoktu herhalde. Uzun süren çabasından sonra çocuğun nefes almaya başladığını fark etti.

"Nefes alıyor" diye bağırdı heyecanla. "Hadi evlat, aç gözlerini, babanı bırakma" diye seslendi çocuğa duymasa da.

Kısa bir süre sonra çocuk kusarak açtı gözlerini, tekrar kapadı. Herkes mutlulukla gülerken Yakup ağlayarak tek çocuğuna sarıldı.

"Bart" diye seslendi çocuk, gözlerini aralamaya çalıştı ama küçük bedeni gibi dudakları da donmuştu.

Bart yanına gelip yüzünü yalamaya başladı Hasan'ın. Hasan gülmeye çalıştı, iyi olacaktı.

"Sarın onu, içeri götürün, ısınması lazım" dedi Ludovic gülümsemeye çalışarak.

Yakup yaşlarla dolmuş gözlerindeki minnettarlıkla baktı Ludovic'e. Sonra çocuğunu kucaklayıp arkasını döndü. Ludovic sırtına konulan battaniyeye sarılarak ayağa kalktı. Yorgundu ve üşüyordu. Herkes sırtını, omuzunu sıvazlıyor, teşekkür ediyordu ona.

"Sen ne yüce bir adamsın" diye mırıldandı İvannis Usta. "Sen ve köpeğin, çocuğun hayatını kurtardınız."

"Sağ ol dostum, sağ ol" diye bağırdı birisi.

Sesi sert ama minnet doluydu. Herkes çekilince Rahip Samuel göründü kalabalığın arasından. Yanına yaklaşıp sarıldı Ludovic'e.

"Kim olsa aynı şeyi yapardı."

"Yukarıdan gördüm her şeyi ama aşağı inmem bu kadar uzun sürdü işte."

"Önemli değil Rahip Samuel. Hasan iyi ya, gerisi dert değil."

"Çocuk iyi olacak. Sen de köpeğini alıp evine git istersen. Dinlenmen lazım."

İtiraz etmedi Ludovic. Çömelip köpeğini sevdi. Bart, sevgi dolu bakışlarıyla bakıyordu sahibine.

"Senin gibi bir hayvan daha görmedim ben. Aferin, Bart."

Bart mırıldanıp iyice sokuldu sahibine. Hâlâ üşüyor olmalıydı.

"Hadi evimize gidelim. Yarın gelir bakarız Hasan'a."

Herkesin sevinç ve teşekkür nidaları arasında ayrıldılar oradan.

Fatıma akşam yemeğini hazırlarken Ludovic Bart'a sarılmış yatıyordu. Bütün gün üşüyen bedenleri henüz ısınmaya başlamıştı. Bart kapıdan gelen seslerle irkilip doğrulunca Ludovic gözlerini açtı.

"Ne var Bart?"

Köpek mırıldanarak kalkıp kapıya doğru yürüdü. Ludovic ardından gidip kapıyı açtı. Biraz ileride dönüp gitmekte olan bir adam görünce şaşkınlıkla seslendi.

"Bir şey mi istediniz?"

Adam durup yüzünü çevirdi Ludovic'e.

"Yakup, ne arıyorsun burada?"

Adam başını önüne eğip yanına yaklaştı.

"Hayırdır akşam akşam? Ne oluyor?"

Önemli olmasa buraya kadar gelir miydi Yakup? Ludovic onu içeri davet edecekken adam ağlamaya başlayarak ayaklarına kapandı.

"Affet beni, affet beni" diye yalvarıyordu Yakup.

Ludovic şaşkınlıkla ne olduğunu anlamaya çalışıyor, bir taraftan da adamın yerden kalkması için omuzlarından tutup kaldırmaya çalışıyordu. Adam direniyordu kalkmamak için.

"Affet beni. Ben sana çok büyük kötülük ettim ama sen benim tek evladımın canını kurtardın" diyerek ağlıyordu.

"Neler oluyor?" diye seslendi Fatıma yanlarına gelip.

"Anlamadım, baksana Yakup buraya kadar gelmiş. Bir şeyler söylüyor ama hiçbir şey anlamıyorum."

Fatıma onu içeri alması için işaret etti kocasına.

"Gel içeri de derdin neymiş anlayalım. Böyle kapı üstünde olmuyor Yakup. İçeri gel hadi."

Adam dizlerinin üzerinde sürünerek içeri girdi. Ludovic adamı eğilip kaldırmaya çalışsa da o direniyordu.

"Kalkamam, yüzüne bakamam artık. Tanrı affeder mi bilmem ama sen affet beni" diye bağırdı adam.

Ludovic şaşkınlık içinde karısıyla bakıştı. Adam tekrar kapandı ayaklarına, onu affetmesini istiyordu.

"Hiçbir şey anlamadık Yakup" diye bağırdı Ludovic. Aksi takdirde adamın susacağı yoktu. O sırada kapı çalınınca Fatıma koşup kapıyı açtı. Ludovic, Abu Hasan'ın sesini duydu.

"Sesler duydum, merak ettim. İyi misiniz?" diye sordu içeri girerken Abu Hasan.

Yerde iki büklüm olmuş Yakup'u görünce şaşkınlıkla ne olduğunu sordu.

"Kapıda geziniyordu, Bart sesini duydu. Bir şeyler anlatıyor ama anlamıyoruz" diye cevap verdi Ludovic.

Abu Hasan şaşkınlıkla adama baktı.

"Hayırdır Yakup?"

"Ben çok büyük kötülük ettim ona. Beni affetsin."

"Ne yaptın ki Yakup?"

Adam hıçkırarak ağlamaya başladı. Bedeni titriyor, anlatmaya çalışıyordu.

"Ben sana büyük kötülük ettim ama sen benim çocuğumu kurtardın. Senin hakkını asla ödeyemem. İstersen kölen olayım, her işine ben bakayım ama affet beni."

Ludovic Abu Hasan'a bakarak omuzlarını silkti.

"Ne kötülüğü yaptın Yakup?" diye sordu Abu Hasan adamın yanına çömelerek.

"Köpek dışarıdaydı. Temizlik yapmak için kata çıkarken kapının aralık olduğunu gördüm."

"Hangi kapı?

"Bunların kaldığı odanın kapısı."

"Yoksa?" diye atıldı o ana kadar sessiz kalan Fatıma heyecanla. "Yoksa altınları sen mi aldın?"

Adam gözleri dolan Fatıma'ya ve şaşkınlıkla onu izleyen Ludovic'e bakıp bacaklarına sarıldı.

"Ben ettim sen etme. Affet beni, affet beni. İstersen kölen olurum ölene kadar ama affet beni."

Abu Hasan eğilip sert bir hamleyle ufak tefek adamı ensesinden yakalayıp kaldırdı. Gözlerinde müthiş bir kızgınlık vardı.

"Sen deli misin be adam? Böyle bir şeyi nasıl yaparsın? Ne yaptı bu insanlar sana?"

Adam başı önünde karşılarında dikiliyordu. Omuzlarını çekmiş sessizce ağlamaya devam ediyordu.

"Bir Hıristiyan'ın siyah bir kadınla evlenmesine katlanamamıştım. Üstelik kadın Müslümandı da. Bu yüzden de altınları alıp sakladım. Bir cahillik ettim ama çok pişmanım. Sen bana hak etmediğim şekilde davrandın. Çocuğumu bana bağışladın."

Ludovic, üzüntüden dizlerinde derman kalmayıp sandalyeye yığılmış karısına baktı. Fatıma yıkılmıştı, cahil bir adamın bütün hayallerini elinden almasına karşı koyamamışlardı. Ludovic, o anda karısının hayallerine son veren bu adamı öldürmek istediğini fark etti.

"Seni aşağılık herif" diye bağırarak adamın üzerine yürüdü. İki eliyle adamın boğazına yapışıp sıkmaya başladı.

"Yapma Ludovic. O cahil bir adam. Üstelik öksüz bir çocuğu var."

Abu Hasan ellerinden tutup onu durdurmaya çalışınca kendine gelip ellerini gevşetti.

"O para karımın parasıydı. Sen onun bütün hayallerini yıktın. Seni öldürsem bile sana az gelir" diye bağırdı. Dişlerini sıkıyordu kendisine hâkim olabilmek için.

Abu Hasan, Ludovic'e oturmasını işaret etti. Ludovic karısının yanına oturup elini tuttu.

"Çok üzgünüm tatlım" dedi karısına.

"Altınlar şimdi nerde?" diye sordu Abu Hasan Yakup'a.

Adam kaskatı kesilmişti ve hâlâ boğazını tutuyordu. Korku dolu gözlerle Ludovic'e ve karısına baktı.

"Harcadın mı yoksa?" diye sordu Abu Hasan.

Adam korkuyla başını salladı.

"Nerde öyleyse?"

Yakup dudakları titreyerek konuşmaya devam etti.

"Torbayı manastırın güney duvarlarından birinin altındaki taşların arkasına saklamıştım."

Susunca diretmek zorunda kaldı Ludovic.

"Eeee?"

Adam başını eğip susmaya devam edince Abu Hasan şaşkınlık ve üzüntüyle Ludovic'e baktı.

"Savaşta manastırın güney kısmı yıkılmıştı. Oralar hep talan edildi."

Fatıma hıçkırarak ağlamaya başlayınca Ludovic ayağa kalkıp adamın üzerine yürüdü. Abu Hasan önüne geçip onu tutmaya çalıştı.

"Ne yapsan haklısın ama bu paranı geri getirmeyecek. Paran çoktan yok oldu bile. Bırak bunu mahkeme halletsin."

Ludovic ağlayan karısına bakarak derin bir nefes aldı. "Onun hayalleriydi o para" diye mırıldandı.

Gözlerinin dolmasına engel olamamıştı. Bakışları ağlayan karısıyla birleşince yanına gidip sarıldı ona.

"Benden değil bu kadından af dileyeceksin. Çünkü onun parasını değil hayallerini çaldın sen" diye bağırdı Ludovic. "Dua et de seni affetsin. Yoksa seni kendi ellerimle öldüreceğim."

Adam ağır adımlarla yürüyerek yanlarına geldi. Ludovic karısını bırakarak kenara çekildi. Adam Fatıma'nın önünde diz çöktü. Sesi titriyordu.

"Beni bağışlayın lütfen. Ben bir cahillik ettim. O parayı size geri verebilmeyi çok isterdim ama yapamam. İsterseniz köleniz olur her işinizi yaparım."

Adam bakışlarını Ludovic'e çevirdi.

"İsterseniz köleniz olurum. Ama beni ihbar ederseniz Hasan'ım yalnız kalır. Elinizi ayağınızı öpeyim, bunu yapmayın."

Ludovic karısına bakıp adama kalkmasını işaret etti. Abu Hasan adamı kaldırıp eliyle kapıyı işaret etti.

"Çık git buradan Yakup. Seninle sonra hesaplaşacağız."

Adam itiraz etmeden kalkarken Ludovic ve karısına baktı. Utancı sadece bakışlarına değil bütün bedenine yansımıştı sanki. Zaten zayıf olan bedeni iyice küçülmüştü.

"Affedin beni ne olur?" diye mırıldandı gözyaşları sessizce boşalırken gözlerinden.

Cevabı beklemeden dönüp kapıya doğru yürümeye başladı. Aksak bacağını sürüyerek çıkarken bütün bedeninin utanç ve pişmanlıkla titrediğini görmemek mümkün değildi.

"Çok üzgünüm Ludovic, Fatıma" diyerek sessizliği böldü Abu Hasan. "İsterseniz, yarın şikâyetinizi bildiririm sizin yerinize."

Ludovic Fatıma'ya bakıp ne düşündüğünü sordu.

"Hasan'a ne olacak?" diye sordu Fatıma.

"Yakup tutuklanınca Hasan'ı da yetimhane alır" diye cevap verdi Abu Hasan.

Bu sözler üzerine mırıldanarak kendisine yaklaşan Bart'a baktı Fatıma. Köpek ön ayaklarının üzerine kalkarak Fatıma'ya dayandı ve mırıldanarak yüzüne dokunmaya çalıştı. Fatıma köpeğin başını ellerinin arasına alarak gözlerine baktı bir süre. O da memnun olmamıştı Hasan'a olacaklardan.

"Sen de istemezsin değil mi Hasan'ın yalnız kalmasını?" diye sordu köpeğe.

Köpek havlayarak cevap verdi ona.

"Hasan anasız büyüdü. Bir de yetim mi kalsın?" diye sordu kocasına Fatıma.

Ludovic köpeği uzaklaştırıp sarıldı karısına. Başını göğsüne sıkıca bastırıp saçlarını okşadı. Fatıma'nın bütün bedeni titriyordu.

"Sen tanıdığım en asil kadınsın. Seni bunun için çok seviyorum" diye mırıldandı karısının kulağına. "Biz

şikâyetçi değiliz Abu Hasan. Parayı kaybettik nasıl olsa, bir de Hasan'ı kaybetmeyelim. Hem Yakup da alacağı dersi almış zaten. Bir daha aynı şeyi yapacağını zannetmiyorum" dedi arkadaşına gülümsemeye çalışarak.

Abu Hasan omzunu sıvazladı arkadaşının.

"İkiniz de yüce insanlarsınız. Sağ olun. Yakup'a değil ama Hasan'a büyük iyilik yaptınız."

Abu Hasan Fatıma'ya tekrar teşekkür edip ayrıldı oradan.

"Seni çok seviyorum, Fatıma" diye mırıldandı Ludovic karısına sıkı sıkı sarılarak.

İş bitmiş son akşam yemeğinin zamanı gelmişti. Fatıma yemek için son hazırlıkları tamamlarken Ludovic köpeğini de yanına almış, şekerleme yapıyordu. Manastır sakinleri ile tek tek vedalaşmış, hepsine sağlık ve mutluluk dilemiş ve teşekkür etmişti. Rahip Samuel'in odasında iken Yakup yanına gelmiş, Ludovic'in istememesine rağmen elini öpmüş, tekrar af dilemişti. Hasan ise Bart ile vedalaşırken ağlamaya başlamış, köpeğe sıkı sıkı sarılarak onu yanında bırakmasını istemişti. Bart sahibinin yanına gidip Hasan'a havlamış, yerinin sahibinin yanı olduğunu anlatmak istemişti. Bu kısa görüntüler bile, Fatıma'nın verdiği kararı doğrulamaya yetiyordu. Babası hapsedilecek olsa Hasan tamamıyla yalnız kalacaktı. Henüz düzelmiş ruh hali tekrar iyileşmemek üzere bozulabilirdi. Ludovic, onarımında çalıştığı manastıra uzun uzun bakmış, burada bulunmanın ve çalışmanın verdiği huzur ile ayrılmıştı.

Fatıma'nın sevgi dolu sesiyle uyandı. Misafirleri gelmişti. Hep birlikte yemeğe oturdular. Sıradan bir akşammış gibi muhabbet ederek yemeğin tadını çıkardılar. Kadınlar masayı toparlarken erkekler de oturma odasına geçmişlerdi.

"Sabah görüşeceğiz değil mi?" diye sordu Abu Hasan.

"Tabii ki görüşeceğiz. Size veda etmeden gidecek değiliz ya."

"Sana Turan Melike Sultan'a götürmen için bir paket vereceğim. İletirsen sevinirim."

Ludovic gülümseyerek başını salladı.

"Merak etme sen. İçin rahat olsun."

Abu Hasan endişeli bir ifadeyle baktı arkadaşına.

"Ama sakın canından kıymetli tutma onu. Sizden daha değerli değil."

Abu Hasan son seferinde İç Anadolu'yu gezmiş, Turan Melike Sultan ile tanışma onuruna da sahip olmuştu. Anlattığına göre son derece bilgili, vakur ve çelik gibi yüreği olan bir kadınmış. Ondan, saygıyla ve hayranlıkla bahsediyordu hep Abu Hasan. "Bu diyarda onun gibi bir kadın daha çıkmamıştır" diye övgüyle konuşmuştu. Divrik halkının onu çok sevdiğini ve takdir ettiğini de eklemişti.

"Sana hayret ediyorum Ludovic. Bunu sana defalarca söylememe rağmen ne göndereceğimi hiç merak etmedin mi?"

Ludovic omuz silkip gülümsedi.

"Senin işine karışmak bana düşmez."

"Turan Melike Sultan için çok güzel bir gerdanlık hazırladım. Onun görkemine ve hak ettiği saygıya layık bir şey" dedi heyecanla Abu Hasan. "Ama bunu ona kendi elinle vermelisin. Bu konuda senden başkasına güvenemem."

"Merak etme, kendi elimle veririm."

"Sağ ol dostum."

Atları da hazırdı, artık gidebilirlerdi. Kervana Mardin'in içinde katılacak ve yollarına devam edeceklerdi. İkisi de çok heyecanlıydı. Fatıma, Habibe ve kızları ile vedalaşırken gözyaşlarını tutamamış, herkesin ağlamasına

neden olmuştu. Bunca yıl hiçbir sıkıntı çekmeden bir arada kardeşçe yaşamışlar ve birbirlerine destek olmuşlardı.

"Gitmenizi hiç istemiyorum" diyordu Habibe ağlayarak.

Fatıma gülümsemeye çalıştıkça daha çok ağlıyor, sevdiği insanlardan ayrılacağı için üzülüyordu.

Abu Hasan Sultan için hazırladığı hediyeyi arkadaşına teslim etti.

"Merak etme, bunu Sultan'a teslim edeceğim. İçin rahat olsun" dedi Ludovic.

Kutuyu heybeye iyice yerleştirip üstünü örttü. Sonra arkadaşına sıkı sıkı sarıldı.

"Hakkını helal et, dostum" diye mırıldandı. Biraz daha konuşursa ağlayacak gibiydi.

"Helal olsun dostum, hepsi helal olsun. Ben de sana minnettarım, arkadaşlığın ve tüm yardımların için. Sen de helal et."

Ludovic tekrar sarıldı arkadaşına. Bir süre öylece kaldılar. Bu tür vedalardan hiç hoşlanmazdı zaten.

"Hazır mıyız?" diye sordu Fatıma'ya Ludovic.

Fatıma ağlayarak başını salladı. Kızlar Bart' la vedalaşıyor, onu öpüyorlardı.

"Fatıma ablaya iyi bak" dedi Nadire köpeği öperek. Bart mırıldanırken Ludovic bakışlarını köpeğe çevirdi.

"Merak etmeyin kızlar. Ablanızın Bart'dan daha iyi bir koruyucusu olamaz, değil mi Fatıma?" dedi Fatıma'ya bakarak.

Fatıma kocasının bu tavrına anlam verememişti, gözlerinde yakalamaya çalıştığı şey neydi? Gülümseyerek baktı kızlara ve Habibe'ye.

"Hepiniz iyi olun inşallah."

"Yolda bir aksilik çıkarsa hemen geri dönün. Burası sizin eviniz biliyorsunuz" dedi Abu Hasan karısına sarılarak.

Ludovic karısının ata binmesine yardım etti. Abu Hasan'la tekrar tokalaşıp atına atladı.

"Yüce Tanrım hep sizinle olsun" diye bağırdı dostlarına.

Abu Hasan ve ailesi hüzünlü bir ifadeyle el sallayıp vedalaştılar, yıllardır birlikte çok şeyi paylaştıkları dostlarıyla.

"Hadi Bart, gidiyoruz" diye seslendi köpeğe atını sürerken Ludovic.

Köpek geride bırakacaklarına uzun uzun bakıp havlayarak sahibinin peşinden yürümeye başladı.

"Hoşça kal Bart" diye bağırdı Nadire arkasından köpeğin.

"Ağlama artık, tatlım. Bak yeni bir hayat bizi bekliyor. Bundan sonra sana daha çok dikkat edeceğim, seni daha iyi korumaya çalışacağım" diye mırıldandı kendi kendine Ludovic karısına bakarken.

Güneş bulutların arasından çıkıp yüzünü gösteriyor, sonra tekrar kuytu köşesine çekiliyordu. Serin esinti arada sert rüzgâra dönüşüyor, insanın yüzünü tırmalıyordu. Yer yer erimemiş kar kümeleri, üzerinde yüründükçe çöküyor, izleri mühürlüyordu. Gözün gördüğü tek şey, ağaçsız tepeler ve rüzgârın sağa sola savurduğu karın ıslaklığını emmiş tohumların yeşil halleri oluyordu. Yer yer çıplak kalmış toprağın kıraç yüzü, esen rüzgârla şekil değiştiriyordu.

Ludovic, Fatıma'yı, atını kendisininkinden uzak tutmaması konusunda sürekli uyarıyordu. Bu uçsuz bucaksız dağlarda birbirlerini kaybetmeleri anlık bir hadise olabilirdi.

Kervan çok kalabalık değildi. Birkaç tüccar, yeni yerler görmeye meraklı birkaç çift ve bir bekâr erkek grubundan oluşuyordu. Aynı yere gidiyorlardı hep birlikte. Çoğunluk için son durak Divrik idi. Bir kısım ise Sivas'a kadar gidecekti. Ludovic karısının yanından ayrılmamaya çalışıyordu. Gidecekleri yol uzun ve tehlikelerle doluydu.

Bu sefer daha dikkatli olacaktı böceklere karşı. Kedisini de karısını da bir daha öyle sıkıntıların içine atmak istemiyordu. Kervan ağır ağır ilerlerken Bart da yanlarında yürüyordu.

İlk molalarını çorak topraklar üzerinde verdiler. Herkes azığını çıkarıp neşe içinde yemeye çalışırken Fatıma Bart ile kısa bir yürüyüşe çıkmıştı. At üstünde oturmaktan sırtı ağrımıştı. Ludovic ona uzaklaşmamasını tembih etmişti. Burada rahattı, onu huzursuz eden hiçbir şey yoktu. Yüzünün açık olması da kimseyi rahatsız etmiyordu. Zaten herkes kendi işiyle ilgileniyordu. Birkaç adamın yüksek sesle konuştuklarını duyduğunda yanlarından geçiyordu.

"Hak etmişti deyyus. Onun için hep kötü şeyler söyleniyordu, birinin bunu yapacağı belliydi zaten" dedi genç olan tütününü sararken.

"Adam nasıl kestiyse boğazını dirhem kan kalmamış içinde diyorlar" dedi karşısında oturan.

Fatıma duyduklarının kendisini rahatsız hissettirdiğini fark etti. Kimden bahsediyorlardı acaba? Biraz daha yaklaşıp iyice anlamak isteyince genç olan fark etti varlığını.

"Birine mi baktın bacım?" diye sordu yumuşak ses tonuyla.

Fatıma elini Bart'ın üzerinde tutarak biraz daha yaklaştı adamlara.

"İstemeden kulak misafiri oldum. Biri mi öldürülmüş?" diye sordu merakla.

Adamlardan biri gülerek cevap verdi ona.

"Şehir dışında kötü bir adam vardı, hancı. Onu kesmişler de ondan bahsediyorduk."

Fatıma irkilerek geri adım attı.

"Adamın defteri kabarıktı diyorlar. Birisi daha fazla dayanamamış herhalde. Adamın boğazında büyük bir delik açmış" diye devam etti bir diğeri.

"Mardin'in dışında büyük bir hanı var. Adam hastanın tekiydi zaten. Onun yerine gidip de şikâyeti olmadan dönen biri daha olmadı" dedi bir diğeri başını sallayarak.

Fatıma başıyla selam vererek ayrıldı adamların yanından. Duyduklarına inanamıyordu. Bahsettikleri adam o olmalıydı. Şehir dışında hanı olan böyle kötü biri daha yoktu herhalde. Biri o adi adamı öldürmüştü. Korkunç bir rahatlama hissediyordu Fatıma. Sanki tonlarca yük alınmıştı omuzlarından ve o yitip giden huzuru geri gelmişti. Sonra hissettiklerinden utandı bir an, ne olursa olsun böyle düşünmemeliydi. Adamın kendisine ve kocasına yapmaya çalıştığı şeyleri hatırlayınca ürperdi, o anları tekrar yaşıyor gibiydi. Ludovic'in kendisine seslendiğini duyunca el sallayıp hızlı adımlarla ona doğru yürümeye başladı. Duyduklarına inanamıyordu hâlâ. Bahsettikleri adamın başka biri olma ihtimali var mıydı? Derin bir nefes alarak gülümsediğini fark etti. Eğilip Bart'ı sevdi.

"Duydun mu oğlum? Hancıyı öldürmüşler. Hak etmişti zaten."

Bart'ın mırıldanışları onu daha da mutlu etmişti.

"Kim yaptı acaba?" diye sordu kendi kendine kocasına doğru yürürken. Kocasıyla bakışları kesişince onu ne kadar çok sevdiğini düşünüp gülümsedi.

"Keyfin yerinde. Neler oluyor?" diye sordu Ludovic merakla.

"Hiç, sadece seni düşünüyordum."

"Ne konuştun o adamlarla? Ne dediler sana? Seni rahatsız etmediler umarım."

Fatıma başını salladı.

"Hayır, hayır. Sadece şehir dışındaki bir hancının öldürüldüğünü konuşuyorlardı."

Ludovic merakla baktı karısının gözlerine.

"Bunun seninle ne ilgisi var?" diye sordu. Sesi keskin çıkmıştı.

Fatıma omuzlarını silkti. Gülümsemeye devam ediyordu.

"Hiçbir ilgisi yok."

"Niye öldürmüşler adamı?"

"Pek sağlam bir adam değilmiş, sanırım. Hanına gelen herkesi rahatsız ediyormuş."

Ludovic zeytin gözlerin derinliklerine dalıp çıktı bir anda.

"Hak etmiştir öyleyse" diye mırıldandı.

Bütün gece kendi kendine konuşup durmuştu Fatıma. Kocasının tavırları kendini rahatsız etmişti. "Hak etti öyleyse" derken çok kesin konuşmuştu. Sesinin tonu, içinde bir şeyleri kıpırdatmıştı yerinden. Böyle düşünmek istemese de düşünmeye başlamıştı. Bunu kocası yapmış olabilir miydi? Bu mümkün değildi. Ludovic hiçbir şey bilmiyordu ki. O hep hastaydı, üstelik bilinci de yerinde değildi.

Rahip İlyas, ona anlatmış olabilir miydi? Bu da imkânsızdı, rahip kendisine söz vermişti. Hem kocası da eski bir rahipti. O böyle şeyleri yapamazdı. Aklına takılan küçük detaylar ardı sıra yerleşmeye başladı hafızasına. İki gün önce Ludovic bir akşamüzeri evden çıkmış ve uzun bir süre dönmemişti. Sıkıldığını ve biraz dolaşmak istediğini söylemişti. Çıkarken kendisiyle gelmek isteyen Bart'ı, Fatıma'nın yanında kalması için zorlamıştı. Döndüğünde ise çok bitkin ama fark edilir derecede mutlu bir haldeydi. Nedenini soran karısına bir cevap verememişti. 'Allahım, bu mümkün mü?' diye fısıldadı kendi kendine. Yüreğinin sesine kulak vermek istemiyordu çünkü yüreği bunu kocasının yaptığını söylüyordu ve eğer öyleyse bundan büyük huzur duyacaktı. Ama aklı onun olamayacağını söylüyordu ona direterek. Çünkü kocası çok hastaydı ve bu konuda hiçbir şey bilmiyordu.

Kendine geldiğinde onlar çoktan manastıra yerleşmişlerdi bile. Bu, sadece, hancı, Bart, Rahip İlyas ve kendisinin bildiği bir şeydi. Mümkün olamazdı. Aklının yanılmadığına karar vererek gözlerini kapattı. Yarın daha uzun yol gideceklerdi.

Divrik

Çok uzun bir yol kat etmişler ve Divrik'e sağ salim gelebilmişlerdi. Geçtikleri her şehirde Moğollardan arta kalanları görmemek için çoğu zaman gözlerini ve yüreklerini kapatmak zorunda kalmışlardı. Birkaç yıl önce ayrıldıkları Diyarbekir'i bile tanıyamamışlardı, savaşın zalim eli şehrin çehresini değiştirmişti. Daha önce bilmedikleri mezarlıklar eklenmişti şehrin çehresine. Kulaklarına kadar gelen söylentilerin doğru olduğunun kanıtlarından biriydi bu. Zalim avcı avını alt etmişti bu şehirde. Ludovic karısı ile bakıştı, bu zorlu yolculuğu nihayete erdirebildikleri için Tanrısına teşekkür etti. Çok uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra aştıkları son tepenin ardında erişmişlerdi Divrik'e.

Gözün, ucunu göremediği muhteşem bir vadiye çok dik yamaçlarla inen tepelerden birinin üzerindeki görkemli bir kalenin içine inşa edilmiş ve kalenin dış surlarına ve eteklerine taşmış birkaç mahalleden oluşan bir şehirdi burası. Uzaktan göze çarpan alımlı taş binalar, bu toz toprak içinde ayakta kalmaya çalışan şehre canlılık katıyordu. Çevrenin göz alabildiğine çıplaklığına inat, ahalinin yaşadığı yerlerde ağaçları ve yeşili görmek mümkündü.

Ludovic karısını köpeği ile birlikte kale dışındaki bir hana yerleştirdikten sonra arkadaşının verdiği emaneti yerine ulaştırmak için yola çıkmıştı. Atıyla surların altından geçerken gözleriyle etrafı inceliyor, bu kum ve toprak bolluğu içinde yaşayan şehrin azimle inşa ettiği taş binalara göz gezdiriyordu. Daha çok Türk-İslam kültürünün esintileri vardı şehrin çehresinde. Abu Hasan'ın söylediklerine göre Melike Turan sayesinde Divrik'in kültürel ve sosyal

yapısı değişmiş, bu değişiklik şehrin çehresine de yansımıştı.

Surların altından geçerken kendisini merakla süzen bakışların sahiplerine gülümseyerek selam veriyordu. Büyük bir kalabalığın toplandığı küçük bir meydana geldiğinde at üzerindeki birkaç adama yönelerek seslendi.

"Afedersiniz" dedi kibarca.

Kalabalık sessizliğe hâkim olurken atlılar dönerek sesin sahibine baktılar merakla.

"Yabancısın buralarda. Ne taraftansın?" diye sordu biri sesini yükselterek. Kalabalığın da duymasını istemişti belli ki.

Ludovic atını onlara yaklaştırıp durdu.

"Sultanınızla görüşmem lazım. Ona nasıl ulaşabilirim?"

Atlılardan biri önce atını sonra da kendisini inceledi.

"Ne yapacaksın sultanımızı? O herkesle görüşmez. Kimsin sen? Niye geldin?"

"Sadece nasıl ulaşabileceğimi söylerseniz sevinirim. Kendisiyle görüşmem lazım" diye ısrar etti Ludovic.

Atlılar birbirlerine bakıp bakışlarını ona çevirdiler.

"Sultanımızın yeri kalenin en tepesinde" dedi atlı bir kadın.

Ludovic, bu beklenmedik çıkış karşısında kısa bir şaşkınlık geçirip kendini topladı. Karşısındaki kadın çok güzeldi ama bir o kadar da delici bakışlara sahipti. Sesinde gizlemeye çalıştığı merak kahverengi gözlerindeki buğulu ve gizemli ifadeyi daha da belirginleştiriyordu. Zengin olduğu belliydi. Üzerinde çok güzel ipekten beyaz bir elbise vardı ve kızıl renkli asil atının üzerinde yan oturuyordu. Başındaki örtü güzelliğini gizlemek için değil sanki pekiştirmek için örtülmüştü. Atlılardan biri atını kadının atının önüne sürüp Ludovic'e keskin bakışlarını dikince Ludovic

kadına başıyla hafifçe selam verip teşekkür etti. Henüz kendisi hareket etmeden atlılar kadınları aralarına alarak dörtnala oradan uzaklaştılar.

Ludovic, atını ağır ağır yukarı doğru sürerken kendisine merakla bakan insanlara da selam veriyordu. Alçak evlerin arkalarında yükselen kuleler, buraların ele geçirilemez olduğunu ispatlar gibi dimdik ayakta duruyor, düşmana geçit vermeyeceklerini söylüyorlardı sanki. Etrafını çevreleyen güzelliklere bakarken atlıları hatırlayınca ürpererek titredi bir an. Onu yanlış yönlendirmiş olabilirler miydi? Ondan hoşlanmadıklarını açık açık belli etmişlerdi. Buralarda, bir yabancının gelip de Sultan ile konuşmaya cesaret edebilmesi normal değildi herhalde. Başına bir şey gelmeden bir an önce arkadaşının emanetini verip buradan gitmek istediğini fark etti.

Kalenin ortasındaki bol kubbeli caminin yanından geçip kapısında askerlerin nöbet tuttuğu görkemli bir kulesi olan yapının kapısında durdu. Sultan burada olmalıydı. Atından inerek askerlere yaklaşıp sultan için bir emanet getirdiğini söyledi.

"Sultan'ın haberi var, geçin" dedi asker.

Atlılar Sultan'a bir yabancının geldiğini söylemişlerdi bile. Bir asker atını alırken kendisi de başka bir askerin eşliğinde ürpererek içeri girdi büyük ahşap kapıdan. Yüksek taş duvarların sardığı büyük koridordan geçirilip büyük bir salona alındı.

"Burada bekleyin" dedi asker çıkmadan önce.

Büyük blok taşlardan yapılmış duvarlar son buldukları yerde Türk-İslam motiflerinin hükmettiği ahşap tavanla buluşuyordu. Ludovic tavanda işlenmiş her bir motife tek tek göz gezdirdi. Ahşap tavanı taşıyan kalın direkler bile üzerinde küçük motifler barındırıyordu. Büyük duvardaki dar ve yüksek pencereler, salonun çehresinde oynaşan gölgelere neden oluyor, havayı daha renkli kılıyordu.

Salonun ortasındaki büyük yuvarlak masanın etrafında dolanmaya başladı. Burası toplantılar için yapılmış olmalıydı. Masanın etrafında on iki adet heybetli ahşap koltuk diziliydi. Masanın ortasındaki sekiz kollu, büyük, gümüş şamdanın aksine duvarlardaki meşaleler akşamın çökmesini dört gözle bekliyor gibiydiler. Kapı açılınca o yana döndü. Askerin kendisine işaretiyle, ardından, geniş taş koridorlarda yürümeye başladı. Asker büyük bir kapıyı açıp içeri girmesini istedi. Ludovic başına neler geleceğini düşünerek içeri girdi. Ardından kapı kapanırken bakışlarını salonun ucunda, tam karşısında büyük bir koltukta oturan kadına yöneltti. Yanında birkaç kadın daha vardı.

"Buyurun lütfen, gelin" diyerek kadın ilerlemesini işaret etti kibarca.

Ludovic taş zeminde ilerledikçe yüreğinin sesine hâkim olamayacağını hissediyordu. İlk kez bir sultanla karşı karşıya gelecekti. Kadın ayağa kalkıp iki basamak inince Ludovic şaşkınlıkla baktı.

"Siz!"

"Evet benim."

Ludovic hafifçe eğilerek selam verdi.

"Sizi tanımadığım için bilemedim. Beni bağışlayın" dedi yumuşak ses tonuyla.

Sultan gülümseyerek cevap verdi.

"Önemli değil. Yabancı olduğunuz zaten belli oluyor."

Kadın bir adım daha atıp yanına yaklaştı.

"Adınız nedir?"

"Ludovic."

"Neden buradasınız? Benimle ne konuşacaksınız?

"Size bir arkadaşımdan bir hediye getirdim. Onu size kendim vermek istedim."

Sultan merakla gözlerinin derinliklerine baktı.

"Arkadaşınız kim?"

"Mardinli madenci Abu Hasan."

Ludovic, Sultan'ın yüzüne bakıp ne tepki vereceğini görmek istedi. Kadın önce biraz düşünüp gülümsedi.

"Evet, Abu Hasan. Hatırladım. Birkaç ay önce tanışmıştık kendisiyle" diye mırıldandı.

Ludovic belindeki kuşağa sarmış olduğu küçük kutuyu çıkarıp uzattı.

"Sizin için."

Sultan yardımcılarından birini yanına çağırıp kutuyu aldırdı. Büyük bir merak ve heyecanla kutuyu açtı. Gözlerindeki memnuniyeti görmemek körlük olurdu.

"Bu çok güzel" diye mırıldandı Sultan.

Ludovic kadının eline alıp kendisine de gösterdiği altın gerdanlığa bakakaldı. Hiç böyle bir şey görmemişti daha önce. Kalın bir kemerin taşıdığı birbirine geçmiş kalın altın halkalar küçük çiçek ve yaprak motifleriyle süslenmişti. Her bir çiçeğin ortasında da pırıl pırıl parıldayan mavi ve yeşil taşlar vardı. Boynunu süslediği her kadına kendisini eşsiz hissettirebilecek kadar zarif, görkemli ve asil görünüyordu. Abu Hasan çok iyi bir şey başarmıştı.

"Sizin için kendi elleriyle yaptı" dedi gülümseyerek Ludovic.

Sultan'ın hemen yanında duran yardımcısı kibarca uzanıp gerdanlığı aldı ve kadının zarif boynuna taktı.

"Tam sizin ruhunuzu yansıtacak bir mücevher bu" diye iltifat etti Ludovic.

"Bir de not var, Sultanım" dedi yanında duran yardımcısı elindeki kâğıdı uzatarak.

Kadın kâğıdı alıp okumaya başladı. Okuması bitince bakışlarını Ludovic'e çevirdi.

"Ne iş yaparsın?" diye sordu.

"Taş ustasıyım, efendim."

"Yalnız mısın?"

"Karımla birlikteyim, efendim."

Kadın büyük bir dikkatle Ludovic'i süzüp gülümsedi.

"Burada uzun süre mi kalacaksınız?"

"Abu Hasan buradaki taş binalardan söz etti bana. Biraz gezip ayrılacağız buradan."

"Eğer çalışmak istersen bana gel. Burada iyi ustalara ihtiyacımız oluyor" dedi Sultan.

Yardımcısına dönüp konuk evlerinden birini misafirleri için hazırlamasını söyledi. Kadın selam vererek çıkarken Sultan, Ludovic'e dönüp gülümsedi.

"Hediyemi getirdiğiniz için teşekkür ederim. Birkaç gün misafirimiz olun."

Buna nasıl hayır diyebilirdi ki? Böylece karısı da güvende olurdu. Sultan arkasını dönüp çıkarken Ludovic eğilerek selam verdi. Abu Hasan'a tekrar teşekkür etti içinden. Onun sayesinde burayı gezebilecek ve öğrenmek istediği her şeyi öğrenebilecekti. Sonra da buradan ayrılacak ve karısıyla yaşamak istedikleri yeri seçeceklerdi.

Ludovic karısını ve köpeğini de alarak aynı binaya geldi. Fatıma çok heyecanlı görünüyordu. Kocasının bu teklifi geri çevirmeyişi onun da hoşuna gitmişti. Burada her ikisi de daha güvende olacaklardı çünkü. Üstelik burası yerleşmeyi düşündükleri handan daha büyük ve gösterişli bir binaydı. Sultan'ın yardımcılarının gösterdiği odaya yerleştiler. Burası büyük ve rahat bir odaydı. İhtiyaç duyabilecekleri her şey vardı odada. Üstelik yatakları da çok büyüktü.

"Acaba bu problem çıkartır mı burada kalmamız açısından?" diye sordu Fatıma endişeyle.

Hâlâ biraz önce meydana gelen olayın etkisinden kurtulamamıştı. Sultan'ın yardımcılardan biri Fatıma'nın siyah

olduğunu fark edince şaşırmış ve bakakalmıştı. Sonra telaşla ondan özür dileyerek çıkmıştı odadan. Ludovic karısına gülümseyerek yatağa uzandı.

"Sultan öyle birine benzemiyor. Hem öyle olursa bile hemen buradan ayrılırız. Sen canını sıkma. Yanıma gel de biraz seveyim seni."

Fatıma gülümseyerek kocasının yanına uzandı ama içindeki endişe büyümeye başlamıştı bile.

"Neredeyse bir aydır yollarda perişan olduk. Üstelik o muhteşem kokunu da çok özledim" dedi Ludovic karısını öperken. Fatıma olacakları düşünmenin faydası olmayacağına karar verip kendini kocasının kollarına bıraktı.

Geçen saatlerden sonra kapının vurulması ile uyandı Ludovic. Karısı, kolunun üstünde kendinden geçmiş şekilde uyuyordu hâlâ. Usulca kolunu çekerek kapıyı araladı. Aynı yardımcı gelmişti yine. Hafifçe eğilerek selam verdikten sonra Sultan'ın kendilerini akşam yemeği için davet ettiğini söyleyip uzaklaştı oradan. Şaşkınlığını üzerinden atmaya çalışırken karısını uyandırıp hazırlanmasını söyledi.

"Ne oluyor? Ne bu telaşın?" diye sordu Fatıma uyanmaya çalışırken.

"Sultan bizi akşam yemeğine davet etti. Katılmazsak ayıp olur. Kalk da hazırlanmaya başla. Zaten hava da kararmaya başlamış bile."

Fatıma etrafına bakınarak kalktı.

"Bart nerde?"

"En son gördüğümde aşçının küçük yamağının peşinde dolanıyordu."

"Akıllı köpek. Nerde gezineceğini çok iyi biliyor."

Gülerek giyinmeye başladılar. Fatıma üzerine beyaz bir elbise giyip başını da örttükten sonra yüzünü de gizleyerek kocası ile taş merdivenlerden aşağı inmeye başladı.

Alt katta onları bekleyen kadının ardından yemek salonuna doğru yürümeye başladılar.

"Efendimiz bugün şehrimizde iyi işler başarmış taş ustalarına yemek daveti veriyor" dedi yardımcı kadın gülümsemeye çalışarak.

Bu hareketinin altında bir miktar özür de yatıyor gibiydi. Ludovic gülümseyerek karşılık verdi genç kadına. Büyük bir kapının önünde durup nefes aldılar. İçeri girdiklerinde Fatıma kocasının koluna sıkı sıkı yapışarak sakinleşmeye çalıştı. Büyük bir masanın etrafında onlarca konuk yeni gelen misafirlere bakıyordu. Sultan, meşalelerin ışığında son derece etkileyici görünen masanın başköşesinde yerini almıştı. Gülümseyerek ayağa kalkarak herkese öncülük etti. Bütün misafirler ayağa kalkarak başlarıyla selam verdiler onlara. Ludovic ve Fatıma her birine selam vererek Sultan'ın yanına kadar geldiler.

"Umarım odanızı beğendiniz" dedi gülümseyerek Melike Sultan.

Fatıma hafifçe eğilerek selam verdi Sultan'a.

"Yüzünüzü açın lütfen" dedi Sultan Fatıma'ya dönerek

Fatıma korkuyla kocasının eline tuttu. Sultan salondaki diğer misafirleri göstererek gülümsemeye devam etti.

"Bakın, burada bütün kadınlar istedikleri gibi giyinirler. Siz de rahat olun lütfen. Biz, kimseye hiçbir konuda zorbalık yapmayız."

Ludovic karısına cesaret vermek istercesine elini sıktı. Fatıma ellerinin titremesine engel olmaya çalışarak yüzünü gizleyen örtüyü açtı. Sultan'ın bakışları bir süre Fatıma'da takılı kalıp gördüğünden memnun olduğunu ifade eder gibi Ludovic'e kaydı.

"Bizi kırmayıp geldiğiniz için teşekkür ederiz."

"Biz teşekkür ederiz" diyerek gülümsedi Fatıma. Sultan eliyle hemen sağında oturan çifte işaret etti.

"Eminim konuşacak çok şeyimiz vardır. Misafirlerimize izin verir misiniz?"

Sağında oturan çift gülümseyerek kalkıp diğer boş koltuklara oturdular.

"Lütfen buyurun" diyerek oturmalarını istedi Sultan.

Ludovic şaşkınlıkla karısının oturmasına yardım ettikten sonra kendisi de Sultan'ın sağındaki ilk koltuğa oturdu. Fatıma bu ilgi ve nezaketten son derece memnun görünüyordu. Korktuğu gibi olmamıştı. Çok heyecanlıydı, ilk kez böyle hissediyordu.

Sultan, yemek servisinin başlaması için işaret verince etrafta dolaşan servis elemanlarının sayısı ikiye katlandı. Geçen zamanla masadaki güzelliğin yemeklerle sınırlı olmadığını fark etti Ludovic. Asıl güzellik, başta Sultan olmak üzere salonu dolduran diğer tüm insanların içindeki güzellikti.

Konuklar, şehrin büyük taş binalarında ve Ulu Camii'nin yapımında çalışmış ve hâlâ çalışmakta olan taş ustalarıydı. Sultan, şehrin kalkınması için çaba gösteren insanlara minnettarlığını böyle göstermeyi tercih edenlerdendi. Ayda birkaç kez belli grup insanları davet eder, onların sorunlarını dinlerdi. Bu da o davetlerden biriydi. Ludovic kendisini çok şanslı hissediyordu bu konuda. Burada hiç beklemediği şekilde karşılanmışlar ve çok mutlu olmuşlardı. Ludovic, saygıya değer gerçek insanlarla bir arada olup insan olmanın erdeminin gönül kazanmaktan geçtiğini fark etmişti ilk kez bu masada. Konuşan her konukta, Sultan'ın bu şehirde ne kadar sevildiği ve takdir edildiği anlaşılıyordu. Hepsiyle tanışmıştı Ludovic.

Çalışan adamların nasırlı ve yara bere içindeki ellerine ve bedenlerine tezat, eşleri son derece güngörmüş kadınlardı. Fatıma'nın samimi duruşu onları da etkilemiş, onu kendilerinden biri gibi görmelerini sağlamıştı. Kadınlar onunla sohbet ederken Fatıma hiç yabancılık çekmemiş,

bütün çekingenliği buhar olup kaybolmuştu. Hatta bazıları teninin rengini çok beğendiğini söylemişlerdi ona. Siyah ancak bu kadar güzel durabilirmiş bir kadının bedeninde. Sultan'ın arada Fatıma ile sohbet etmesi de gururlandırmıştı Ludovic'i. Ona birçok soru sormuş ve dikkatle dinlemişti cevaplarını. Sanki iki iyi arkadaş gibi…

Sultan son derece alçak gönüllü ve sevgi dolu bir kadındı. Omuzlarında onca yükü taşırken bir kadının bu kadar iyimser ve sevgi dolu olması çok ender rastlanır bir şey olmalıydı. Hükümdar olmanın zalimlik değil sevgi gerektirdiğini, aksi takdirde başarılı olamayacağını biliyordu. "Adalet, sevgi, güven olmayan yerde yaşanılmaz. Bu değerlere kim olursak olalım hepimiz muhtacız" demişti gülümseyerek ve insanların yüreğini de gülümseterek.

Fatıma bütün gece, masada konuşulanları anlatıp durmuştu. Heyecanı hâlâ dinmemişti. İlk kez bir sultanla tanışmıştı. İlk kez böyle bir masada, teninin rengini sorun etmeyen kadınlarla yemek yemişti. Yeryüzünde böyle bir yer olabileceğine inanamazken hem de bir sultanın masasında bu deneyimi yaşamak onu çok mutlu etmişti. Kendisine değer verilmesinin hazzını yaşamıştı bu akşam Fatıma. Köle değil saygı hak eden bir insan olduğunun tekrar farkına varmış, o mutluluğu tekrar yaşamıştı Fatıma. İlk kez böyle kalabalık bir masada, daha önce tanımadığı insanların arasında yüzünü gizleme gereği duymadan oturmuştu ve hiçbir şey bundan daha büyük keyif vermemişti ona.

Aradan geçen birkaç gün zarfında hayatları monoton geçmiş, birlikte kale içinde etrafı gezme fikrine sıcak bakmışlardı.

Hep heyecan ve merakla beklediği o gün gelip çatmıştı işte. Ludovic, sadece duyduklarıyla bildiği ve birkaç kez uzaktan gördüğü camiyi gezebilecekti bugün. Kendisine Ulu Cami'yi gezdirecek ustayı beklerken heyecanı daha da artmış, içi içine sığmaz olmuştu. Adam binanın kapısından çıkıp selamlaştı onunla. Ahmet Usta'yla yemekte tanışmış

ve usta da ona isterse camiyi gezdirebileceğini söylemişti. Böyle yerleri, buraları iyi bilen hatta inşaatında çalışmış kişilerle gezmek, en doğru bilgileri almanın tek yoluydu.

Tepeden aşağı inmeye başladıklarında dar sokakların gediklisi olmuş, kapı önlerinde sohbete dalmış kadınların meraklarına nail olup yaptıkları muhabbetlerine tehir atıyorlardı.

"Burada gelişmiş bir mesken mimarisi söz konusudur. Bunun asıl nedeni de çevrenin söz konusu çıplaklığıdır" dedi Ahmet Usta misafirini aydınlatmaya başlamak ister gibi. "Buradaki her aile, şirin bahçelerin sokağa bakan köşesine yerleştirilmiş evler, evleri iki tarafından çevreleyen geniş avlular ve bakımlı bahçeler ile kendine özgü bir yuva kurma geleneğini benimsemiştir" diye devam etti.

"Çok güzel görünüyor, insana huzur veriyor" diyerek temiz havayı ciğerlerine çekti Ludovic.

"Dükkânını kapayıp veya toprağını sürüp evine giden her adam için, yorgunluk atıp huzur bulacağı, özgür olacağı küçük dünyası kendi sokak kapısında başlar."

Ludovic, bu ilginç açıklamayı duyunca başını çevirip adama baktı.

"Ben de onlardan biriyim işte" dedi adam gülerek.

Kendi kendine yetmeyi başarabilmiş bu küçük dünyanın büyük insanına imreniyordu doğrusu. Gönülleri tertemiz, yürekleri sevgi doluydu.

Camiye yaklaştıkça yüreğindeki heyecanın arttığını hissediyordu Ludovic. Önlerinde belirmeye başlayan eser, göz doldurmaya başlamıştı bile.

"Emin ol bir daha hiçbir eserde böyle taş işçiliği göremezsin" dedi Ahmet Usta gülümseyerek. Gururlandığı her halinden belli oluyordu.

Bunu daha önce Abu Hasan'dan da defalarca duymuştu Ludovic. Zaten bu yüzden bu şehirdeydi.

Camiye iyice yaklaştıklarında gözlerine inanamadı Ludovic. Başka söze gerek yoktu, her şey apaçık ortadaydı zaten. Önünde durduğu yapı, dimdik, vakurla, tüm ihtişamıyla ve inceliğiyle göz dolduruyordu. Yaklaşıp elini taşların üzerinde gezdirdi. Bu duyguyu seviyordu. Tüm soğukluğuna ve zorluğuna rağmen taşa hâkim olabilmeyi ve onu işleyebilmeyi çok seviyordu. Ama itiraf etmeliydi ki ortaya çıkan görüntü hiç bu kadar net, bu kadar derin bir güzelliğe sahip olmamıştı. Karşısında, cennetten kopup yeryüzüne düşmüş bir güzellik duruyordu. Hiçbir insanın sahiplenemeyeceği kadar güzel ve eşsiz bir hazine gibiydi. Sanki dokunulunca tüm sihri bozulacak, gizemini yitirecekmiş gibi duruyordu.

"Bu gerçek olamayacak kadar büyüleyici" diye mırıldandı kapının her kıvrımına dokunmaya devam ederek.

"Bu kale kapısı. Biz cennet kapısı da deriz. Çok güzel değil mi?"

"Bu inanılmaz bir şey. Hiç bu kadar ince işçilik görmedim. İnsan aklını oynattırabilecek kadar büyüleyici."

Donup kalmıştı sanki Ludovic. İlk kez böyle bir tecrübe ediniyordu. Bu kadar sert bir malzemenin böyle ince işlenebilmiş olması, onu hayret ettirdi.

"Biraz uzaklaşırsan anlattıklarımı daha rahat takip edersin" dedi Ahmet Usta.

Ludovic gözlerini ayırmadan kapıdan uzaklaştı.

"Bu güneş diski. Yaprak bulutları, hayat ağacı motifi, hilaller ve yıldızlar… Bunlar da üç boyutlu, detaylı ve bitkisel bezemeli şekiller."

Ludovic, ustanın gösterdiği her motife dikkatlice bakıyordu. Hiçbir şeyi kaçırmak istemiyordu.

"Bir anlamı vardır elbet?"

"Ana kapı kenar çerçevesini düz bir sütunla çevirip üzerine birçok simgeler yerleştirdik. Onlar da sekizgen yıldızlarla çevrildi. Bak bu yazıları Ahmet Şah, nur içinde yatsın, yazdırttı."

Yatay işlenmiş yıldız üzerine "Adaletli sultanın mutluluğu, egemenliği ve saadeti sonsuz olsun" diye yazı yazılmıştı ve simetriğine de başka bir yazı yazılmıştı.

"O da, cami Allah'ın muhafazası altında olsun diye yazdırılan Ayet-el Kürsi."

Adam bakışlarını çevirip Ludovic'in merakını görmeye çalıştı.

"Biliyorum, biliyorum. Fatıma her gün okur bu duayı" diye cevap verdi Ludovic.

Ludovic kapıdaki güzelliğin her santimine tekrar tekrar bakarak içine sindirdi.

"Çok güzel, çok güzel" diye mırıldandı.

Abu Hasan'ın her anlatışında merakı daha da artmış, görmek için sabırsızlanmıştı ama bu kadarını beklemiyordu Ludovic. Kara arkadaşı az bile anlatmıştı.

"İçeri girelim. Sana çok özel olanları anlatayım. Sen sonra gezmeye devam edersin. Benim fazla vaktim yok."

Ahmet Usta'nın ardından içeri girdi. Hemen girdiklerinde taşın nefes kesen havası karşıladı onları. Karşılarındaki sütun sırası dikkat çekiyordu. Hemen sağda ve solda iki adet büyük sanduka yer alıyordu.

"Bunlar bizim emanet sandukalarımız. Evinden uzaklaşan halk, ziynet eşyalarını buraya emanet bırakır."

"Burası sürekli açık değil mi?"

"Evet, ama burada hırsızlık olmaz. Divrik'de kimse hakkı olmayana elini uzatmaz. Burada kalacak olursanız fark edersiniz. Burada kimse gece kapısını kilitlemez. Biz haramdan korkarız."

"İlk kez böyle bir şey duyuyorum" dedi şaşkınlıkla Ludovic.

Ahmet Usta gülümseyerek kolundan çekti.

"İçeriyi daha sonra kendin gezersin. Sana diğer kapıları göstereyim."

Birlikte dışarı çıkıp caminin yanına dönerlerken devam etti usta.

"Camiyi Ahmet Şah yaptırdı. Bitişiğinde bir de Darü'ş-şifa var. Onu da Turan Sultan yaptırdı. Bu arada unutmadan söyleyeyim. Kapı ve duvarlara işlenen tüm motifler asimetriktir ve her karede binlerce taş işlemeli motif vardır. Burada sürekli tekrardan kaçınmaya çok dikkat ettik. Burada toplam üç kapımız var. Birini gördün zaten."

"Beni gezdirmeni çok istiyorum ama madem işin var, biraz acele edelim. Bana çok detaylı olanları göster kalanını ben gezerim."

Başka bir kapının önüne geldiler. Bu ilk önceki kadar heybetli olmasa da görkemli bir kapıydı.

"Bu batı taç kapısı. Diğerlerine göre daha ince detaylı işlendi. Buradaki asıl özellik taşın içine taş yerleştirilerek motifler oluşturulmasıdır. Görebiliyor musun?"

Ludovic iyice yaklaşıp kapı kenarlarındaki motiflerin ve yıldız motiflerinin içine yerleştirilmiş yuvarlak taşlara dikkatle baktı. Çok ince işçilikle yapılmıştı bu motifler ve çok etkileyici görünüyordu.

"Dünyanın başka hiçbir yerinde böyle işçilik göremezsin. Bu arada unutmadan söyleyeyim. Bu kapının en önemli özelliği de şu: Yılın bir ayı, ikindi vaktinde bu kapının üzerinde huşu içinde namaz kılan Ahmet Şah'ın gölgesini görürüz."

Ludovic daha neler duyacağını bilmiyordu. Şaşkınlıkla ustaya baktı. "Anladım, şaka yapıyorsun."

Ahmet Usta ciddileşerek cevap verdi.

"Hayır, şaka değil gerçek. Ahmet Şahımız öldükten sonra Sultanımız buraya gelip sürekli namaz kılardı. O gün ben de yanındaydım, her şeyi kendi gözlerimle gördüm. Namazdan çıkınca buraya gelip ellerini gökyüzüne açarak

Allah'a dua etti. Kocasının yokluğu onu çok üzüyordu. Onu bir kez görebilmek için dua etti Yaradan'a."

"Sonra ne oldu?"

"Hepimiz öyle şaşırdık ki. Sultan ellerini indirirken Şahımızın gölgesi beliriverdi bu kapının üzerinde. O gün, Şah'ın kendi kollarında ölümünden sonra, sultanımızın ikinci kez ağladığına tanık oldu onu tanıyanlar. 'Bak Ahmet hep buradaymış. Hep yanımızda, bizi gözetiyormuş' dedi bize. Hiçbirimiz inanamadık gördüklerimize" dedi gözlerine dolan yaşları silerek Ahmet Usta. "Şahımız bu şehrin ağustos ayında bir başka güzel olduğunu söylerdi hep. Bu yüzden her yıl o ayda bizi ziyarete gelir."

"Gerçekten inanılmaz bir hikâye bu."

"Burada kalacak olursanız iki ay sonra akşamüzeri gelirsen buraya, bu dediğimi görürsün. Böyle bir şeyi bir daha başka bir yerde bulamazsın. Sana iyi tecrübe olur."

"Şu kuş motifleri ne anlama geliyor?" diye sordu Ludovic ortamı yumuşatmaya çalışarak.

Kapının sağ kenarında çift başlı kartal, sol kenarında da çift başlı kartalla tek başlı şahin kabartmaları yerleştirilmişti.

"Çift başlı kartal Selçuklu amblemi, tek başlı şahin ise Mengücek amblemi olarak yapıldı. Şahinin başı öne eğik çünkü Ahmet Şah, Selçuklu'ya saygısını ifade ediyor. Doğu ve batıya bakan kartal başları da, doğu ve batının hâkimi Türkleri sembolize ediyor."

Ustalıkla ve incelikle yapılmış her motif kendine ait bir anlam içeriyordu bu kapılarda ve duvarlarda. Gördüğü en güzel taştan binaydı burası, hiç kuşkusuz. Böylesine zarafet, böylesine ustalık bir yerde buluşmuş ve böyle bir şaheser ortaya çıkarılmıştı. Bu, Tefrike'ye nasip olmuştu.

"Sana bir de şifahanenin kapısını göstereyim."

Adamın ardından eliyle duvarların her santimine dokunarak yürüdü. Garip bir huzur vardı içinde. Burada,

dinin ve sanatın buluştuğu bu yerde, kendini daha farklı hissediyordu sanki.

"Bu da şifahanenin kapısı."

Ludovic önünde yükselen kapıya hayranlıkla baktı. Dev yıldızlar ve palmetlerle görkemli bir duruşu vardı kapının. Çok detaylı işlenmiş mukarnaslı nişler vardı. Kapının üst kısmında bir pencere ve pencerenin önünde de bir sütun yapılmıştı. Ahmet Usta usulca kapıyı açıp içeri girmesini işaret etti. Ludovic ilk kez bir şifahanenin içinde bulunacaktı. Ortada bir havuz, sağında ve solunda iki sütun vardı. Hemen karşıda ise büyük bir eyvan karşılıyordu gelenleri.

"Burada, su sesi, musiki ve Kur'an sesi ile hastalar tedavi ediliyor" diye fısıldadı Ahmet Usta. "Şansın varmış ki bugün burası boş. Hasta olsa içeri giremezdik."

Ludovic aklının kendine oyun oynadığını düşünüyordu.

"Üst odalar, tabip odaları ve idari kısım olarak yapıldı."

Biraz yaklaşınca büyük eyvanda Orta Asya kökenli bezemeler yapıldığını fark etti Ludovic.

"Bu bezemelerde, kâinatın yaratılışı, bir sonun yaklaştığı, kıyametin kopacağı, Allah'ın vaadinin yerine geleceği ve Tevhid'in tecelli edeceği anlatılıyor."

Ludovic en ince ayrıntısına kadar hepsini beynine kazıyıp unutmamak için dua etti. Bunları karısına da anlatmalıydı. Keşke onu da getirmiş olsaydı.

"Bundan sonrasına sen devam et. Benim gitmem gerekiyor. Sonra görüşürüz" dedi Ahmet Usta elini uzatarak. Ludovic adamla gülümseyerek tokalaştı.

"Bugüne kadar gördüğüm en güzel yapı bu, inan. Sizi yürekten kutlarım."

"Daha nicelerini yapacağız. Burada kalırsan sen de bu güzelliklerin bir parçası olabilirsin."

"İnşallah" dedi Ludovic gülümseyerek. Bu sözü karısından öğrenmişti ve bu aralar kullanmaya başlamıştı.

Ahmet Usta hızlı adımlarla uzaklaşırken Ludovic içeride biraz daha kalıp bu sessiz ve huzur dolu havayı içine çekmek istedi. Dünyayı herkesin gözüyle görebilmekti önemli olan ve Ludovic şimdi bunu yapıyordu. Burada kaldığı sürece dünyaya Müslüman gözüyle bakmaya çalışacaktı. Çünkü burada öğreneceği çok şey vardı, bunu biliyor ve yürekten hissediyordu. Tanrı onun buralara gelmesini istediyse elbette ki bir sebebi vardı. Belki de bir şeylere aracılık etmesi gerekiyordu.

Ezanla birlikte camiyi dolduran kalabalığı izledi gözleriyle. Hepsinin yüzünde mutluluk ifadesi vardı. Hepsi mutluydu çünkü barış içinde yaşıyorlardı. Süryaniler de vardı bu şehirde, Gregorian Ermeniler de. Müslümanların sayısı daha azdı ama huzur yeşermişti bu şehrin topraklarında. Kendi ülkesinde başka dinden birine âşık olduğu için aforoz edilen hatta yakılan adamlar biliyordu Ludovic. Rahip olmasına rağmen başına gelenlere kendi bile inanamıyordu hâlâ. Oysa bu şehir… Her karışı mutluluk, huzur, sevgi ve güven doluydu. Bu yüzden bu şehir cennet gibi kokuyordu. Bu yüzden bu şehir Tanrı'ya en yakın olabileceği yerdi.

Caminin her detayında takılı kaldıkça titreyen bedeni, taş duvarlarda gezinen bakışlarından yüreğine akan sıcaklığı hissettikçe ürperiyor ve onu, daha fazlasını yaşayacağına inanmaya itiyordu. Her santimini dikkatle izleyip kendi kendine yorumlayan ve nasıl yapıldığını anlamaya çalışan Ludovic saatlerin nasıl geçtiğinin bile farkına varmamıştı. Burada hem kendini Tanrı'ya yakın hissetmiş hem de yıllardır yaptığı işin aslında ne kadar yüce bir iş olduğunu fark edip mutlu olmuştu. İnsanlara yararlı olmaktı önemli olan, şeklinin ne olduğu değil. Yaptığı köprüler, insanların nehrin üzerinden karşıya sağ salim geçmelerine yarıyordu. Böylece hayatla daha kolay mücadele etmelerine

yardım etmiş oluyordu. Bundan sonra daha fazlasını yapmak istediğini hissediyordu. Böyle bir yer için, bir cami, bir kale, bir kilise ne olursa… Böyle kutsal amaca hizmet edecek binalar için çalışmak istiyordu.

Bunu karısı ile de paylaşmalı, ona anlatmalıydı. Ona anlatacağı çok şey vardı. Keşke onu da getirmiş olsaydı. Ciğerleri yakacak derecede değerli bu havayı onun da solumasını çok istiyordu. Keşke herkesin yüreği de böyle temiz kalabilseydi.

"Bir yere kaçmıyoruz ya. Onunla da geliriz bir gün" diye mırıldandı kendi kendine.

Bütün akşam Fatıma'ya gördüklerini ve hissettiklerini anlatıp durdu. Karısı da en az onun kadar heyecanlanmıştı. Üstelik eski bir rahip olan kocasının geniş bir dünya görüşüne sahip olmasını da çok takdir ediyordu. Onu sevmenin ötesinde varlığı, başardıkları ve mizacıyla gurur duyuyordu.

"Sana neden Tanrı'nın Savcısı dediklerini daha iyi anlıyorum şimdi. Sen din ayrımı yapmadan Allah'a inanan herkese aynı gözle bakıyorsun" dedi Fatıma büyük bir heyecanla. "O yüzden burası seni bu kadar heyecanlandırıyor, değil mi? Sonuçta orası da Tanrı'nın evi."

Ludovic eski günleri anmak veya hatırlamak istemiyordu. Ona ne söyledikleri de umurunda değildi. Karısının yanağından bir makas alıp gülümsedi.

"Ben bir taş ustasıyım. Bunu sakın unutma."

"Unutursam ne olur?" diyerek muzipçe gülümsedi Fatıma.

Ludovic, Ağustos ayını iple çekmişti. Karısını da alarak ikindi vaktine yakın bir saatte camiye geldiler. Fatıma namazını kılarken Ludovic, bir daha hiçbir yerde göremeyeceği işçiliği tekrar incelemeye koyulmuştu. Etrafı doldurmaya başlayan kalabalığa bakınca zamanın geldiğini anlıyordu. Fatıma da namazını bitirip yanına gelmişti.

"Geliyor işte" diye bağırdı bir kadın.

Ludovic nefesini tutarak gözünü kapının üzerine dikti. Güneşin hareketiyle yavaş yavaş kapının üzerinde beliren gölgeye hayretle bakıyordu.

"Allahım, bu bir mucize" dedi Fatıma kocasının kolunu sıkarak.

Ahmet Şah yerini bulup namaza durunca onun için dua eden ve ağlayan bir kalabalığa dönüştü halk. Ludovic gördüğüne inanamıyordu. Bu gerçek bir mucize olmalıydı. Buradaydı ve görebiliyordu. Ahmet Şah'ın bedeni olmasa da ruhu hâlâ halkı ile birlikteydi. Onları hep gözetiyor ve koruyordu. Ludovic şimdi anlıyordu ki Divrik, bu manevi güç ile birbirine kenetlenmişti ve barış içinde yaşıyordu. Her ne kadar birçok savaşa girmiş olsa da Ahmet Şah da karısı gibi barıştan yana bir hükümdar olmuştu. İkisi de halkın huzuru ve refahı için çaba göstermişti.

Şaşkınlıkla hiç konuşmadan eve dönerlerken Ludovic hâlâ üzerindeki şoku atlatamamıştı. Fatıma'nın derin bir mutlulukla karşıladığı bu olay ona çok garip gelmişti ve böyle şeylerin yalnızca rüyalarda olabileceğine inanmıştı bu güne dek.

Yeni Evlerinde

"Kocası kollarında şehit düşmüş, biliyor muydun?" dedi Fatıma hayata sitem eder gibi. "Çok gençmiş o zaman, erini kaybedince yerine geçip tüm işleri üstlenmiş. Hem oğlunu erkek yapmaya çalışıyor hem de halkının sorunlarıyla boğuşuyor. Onun için ne kadar zor bir hayat. Kadınların anlattıklarını duysan inanamazsın. Ordusunda Bacıyan birlikleri varmış. Yani kadın askerler. Haftada bir gün süvari bir gün de piyade eğitimi yaptırıyormuş onlara."

Ludovic şaşkınlıkla karısına baktı.

"Kim anlattı bunları sana?"

"Aşağı mahallede bir kadınla tanıştım. Onun kızı, Sultan'ın yanında askerlik yapıyormuş."

"Demek geçen gün gördüğüm kadınlar askerdi" diye mırıldandı Ludovic.

"Hepsi bu değil" dedi heyecanla Fatıma yatağında doğrularak. "Aşağıda Dutluk dedikleri bir mahalle var. Oradaki köylüleri kalkındırmak için kişi başı kırk adım karelik yer dağıtıp dut fidanı diktirtmiş. Kadınların çoğuna da ipek dokuma işi sağlanmış bu sayede."

Ludovic hayranlıkla karısına baktı.

"Daha geleli birkaç ay olmadı ama sen çok şey öğrenmişsin, bakıyorum."

"Herkes Turan Sultan'ı konuşuyor, inanamadım. O kadar çok şey yapmış ki kendi diyarı için."

"Kalmaya karar verdikten sonra buraya taşındığımız iyi olmuş demek ki. Bak iyi komşular edinmiş, her yeri gezmişsin. Yine de dikkatli ol. Ben çıkıyorum. Sultan'ın bugün döneceğini söylüyorlar. Onu karşılayayım. Şu iş konusunu da açarım belki. Elimizde pek fazla para kalmadı biliyorsun. Sen de oyalan işte. Akşama görüşürüz."

Fatıma gülümseyerek kalktı kocasını uğurlamak için. Kocasını öperek gönderdikten sonra ev işleriyle uğraşmaya koyuldu.

Fatıma'nın heyecanı onu mutlu ediyordu. Her gün yeni bir şeyler öğreniyor, yeni şeyler keşfediyordu. Bu onun kendi kimliğini bulmasına da yardım ediyordu. Üstelik burada onu ezmek veya incitmek isteyecek pislikler de yoktu. Halkın küçük bir kısmı Müslüman olmasına rağmen barış içinde huzurlu yaşıyorlardı. Herkes bunun Sultan'ın eseri olduğunu söylüyordu. Aralarında asırlık kan davası olan aileleri bile barıştırmayı başarabilmiş yüce bir kadınmış Turan Melike Sultan.

Ludovic buraya ilk geldikleri günü hatırlayıp gülümsedi. Aradan aylar geçmişti. Sultan'ın birkaç sözü ikisini de burada kalma konusunda ikna etmişti. Ustalardan birinden duyduğuna göre, Abu Hasan, gönderdiği mektupta, arka-

daşının işinde çok hünerli olduğunu ve onu değerlendirebileceğini yazmıştı. Yakınlarda yapmayı düşündüğü iş için Ludovic'in çalışmasını istemiş, Ludovic de bundan onur duyacağını söylemişti. Fakat aniden gelişen bir olayla Sultan küçük bir birlik ile Sivas'a gitme kararı almış ve geri döneceğini, kendisini beklemesini söyleyip ayrılmıştı oradan. Neyseki sorunlar çözülmüştü ve Sultan sağ salim evine geri dönüyordu.

Kocasının heyecanı Fatıma'nın şehirden ayrılma kararını ertelemesine neden olmuştu. Zaten Fatıma da burada kaldıklarına memnundu. Birkaç iyi arkadaş edinmişti burada. Onlarla görüşüyor, yeni şeyler öğreniyordu. Ayrıca Sultan'ın işinde çok başarılı ve sevilen bir kadın olması, onu derinden etkilemişti. Akşamı iple çekerek bekliyor ve onunla ilgili duyduğu şeyleri anlatıyordu heyecanla. Hatta onun yerinde olmayı bile istediğini söylemişti bir gün. Ondan bahsederken sesindeki saygı ve hayranlığı saklama gereği de görmüyordu Fatıma.

Sultan dönmüştü ama çok yoğundu. Ludovic, Sultan'ın mekânından birkaç saat sonra tekrar geri dönmek üzere ayrılmıştı. Etrafı gezip yüksekten Ulu Cami'yi seyrettikten sonra tekrar Sultan'ın makamına çıkmıştı.

"Sarp yamaçlardan birinin tepesinde bir kalemiz var. Oranın onarılmasını istiyorum. Çalışmak ister misin?" diye sordu Sultan. Sesi yorgundu ama sertliğinden bir şey kaybetmemişti. "Abu Hasan senin iyi bir usta olduğunu yazmış" diye devam etti.

Ludovic gönüllü olduğunu belli etmek istemiyordu.

"Siz nasıl emrederseniz Sultanım" diye cevap verdi hafifçe gülümseyerek.

Sultan koltuğundan kalkarak yanına yaklaştı.

"Önce bir keşif yapın. Sonra bana gerekli malzemeyi çıkartın ve hemen başlayalım. O kalenin Hıristiyanlık dünyası için çok önemi var."

Ludovic yine şaşırmıştı. Müslüman bir kadının Hıristiyan dünyası için önemi olan bir yeri onartması çok garip gelmişti.

"Kime hizmet etmiş olursa olsun tarihi değerlere sahip çıkmak hepimizin görevidir" dedi merakını gidermek istercesine. "Belki bilmiyorsunuz ama orası ilk İncil'in yazıldığı yerdir. Yani oradaki yazılar ve resimler bize bunu söylüyor. Gidince daha iyi anlayacaksınız. Ahmet Usta sizi oraya götürür. Beni bilgilendirin."

Ludovic selam verip çıkarken aklında oluşan binlerce düşünceyle boğuşmaya başlamıştı bile.

Niye bir Müslüman hükümdar ilk İncil'in yazıldığı yeri onartmak istesin ki? Hıristiyan dünyası doğuyu ele geçirip istila etmek isterken niye Müslümanlar böyle bir şey yapsın ki? Zaman geçtikçe, duyduklarına gördükleri de eklenince buranın başka bir âlem olduğunu ve Turan Melike Sultan'ın başka bir dünyadan geldiğini düşünmeye başlamıştı Ludovic.

Bu kadında onu etkileyen çok acayip bir şeyler vardı. Sanki bu dünyaya ait değildi. Çünkü fikirleri bir hükümdara ait olamayacak kadar yumuşak, sıcak ve etkili idi. Savaş değil barıştan yanaydı. Tek derdi halkını yüceltmek ve kalkındırmaktı. Bu arada korkunç derecede sanat aşığı bir kadındı. Onun bu özelliklerini anlayabilmek için kocası ile yaptırdığı camii ve Darü'ş-şifaya bakmak yeterli olurdu zaten. Duyduklarına göre, kadınların erkeklerin gerisinde kalmaması için büyük çaba harcıyordu. Onlar için, sayısızca okuma-yazma, biçki-dikiş ve çocuk bakımı kursları düzenletmiş bu güne kadar. Üstelik şehirde kurdurduğu halı tezgâhlarında genç kızlarla birlikte halı da dokumuş.

"İlk İncil'in yazıldığı yermiş" diye mırıldandı kendi kendine.

Bunu kendisi bile yeni öğrenmişti. Hem şaşkın hem meraklıydı. Burada daha neler öğreneceğini çok merak

ediyordu Ludovic. Küçük bir kasabada, kendi içine kapalı, bağnaz bir dünyada yaşamanın kimseye fayda vermediğinin farkına varmıştı çoktan. Dünyada olup bitenlere kayıtsız kalmış gözlerin ve beyinlerin olmadığı bir dünyada yaşamak, insana yaşama şevki veriyordu işte. Tıpkı burada, şu anda hissettikleri gibi.

Sabahın ilk ışıkları ile uyanıp kahvaltı bile etmeden atını hazırlayıp yola koyulmuştu Ludovic. Ahmet Usta ile anlaşmış bugün erkenden kaleyi keşif için buluşmaya karar vermişlerdi. Atla gidecekler ve sonrasında yaya devam edeceklerdi. Kalenin sarp kayalar üzerinde olduğunu ve tırmanmaları gerektiğini söylemişti Ahmet Usta.

Atla Divrik dışına çıkarak uzun bir süre devam ettiler. Ludovic hem ardında bıraktıklarına bakıyor hem de Ahmet Usta'ya merak ettiklerini sormak için uygun anı bekliyordu.

"Bak şu kayalıkların üzerindeki kale" diyerek ilerideki sarp kayalıkları gösterdi Ahmet Usta.

"Yüce Tanrım. Oraya nasıl çıkacağız?" diye sordu telaşla.

Yaban keçilerinin bile tırmanmaya cesaret edemeyeceği kadar dik kayalıkların üzerinde muhteşem görüntüsüyle ayakta duruyordu kale.

"Tırmanacağız."

"Şaka yapıyor olmalısın herhalde. Tırmansak bile onarımı nasıl yapacağız?"

"Senin öğreneceğin daha çok şey var. Biz o işleri düşündük bile sen merak etme. Aylardır bunun üzerinde çalışıyoruz."

"Aylardır mı? Şimdi mi söylüyorsunuz bunu bana?"

"Çünkü Sultan senin böyle bir kalede çalışmak isteyeceğinden emin değildi. Burayı görmen için geldik. Eğer bana zor gelir diyorsan, vazgeçebilirsin hemen" dedi Ahmet Usta tereddütle karışık gülümseyerek.

Ludovic sarp kayaların üzerine inşa edilmiş kaleye (Bugünkü Kesdoğan Kalesi) uzun uzun baktı. Burayı istiyordu. Üstelik hikâyesini de çok merak ediyordu.

"Eğer kabul edersen, orada kalacaksın. Her akşam aşağı inmene imkân yok. Bunu da bil. Burası çok zorlu bir yer."

"Sultan niye burayı onartmak istiyor ki?"

"Burası yüzünden çok insan öldü. En azından öldüklerine değsin istiyoruz. Gel bakalım tırmanmaya hazır ol."

Atları bağlayıp kayalıkların altına geldiler. Ludovic başını kaldırıp gökyüzüne uzanan sarp kayalıklara baktı uzun süre.

"Bunu buraya nasıl yapmışlar ki?"

"Kalenin büyük kısmı kayalıklar oyularak yapılmış. Kalanına da ilaveler yapılmış. Başlayalım mı?"

Ahmet Usta hazırlıklı gelmişti. İplerin bir ucunu Ludovic'in eline tutuşturarak gülümsedi.

"Kayalıkların arasında birkaç kişinin durabileceği kadar oyuklar var. Önce ben çıkacağım. İpi bağlayıp sana atarım, gerisi sana kalmış."

Ludovic'in omzunu sıvazlayarak dua okudu ve işe koyuldu. Biraz şişman olan bedenine rağmen büyük ustalıkla tırmanmaya başladı Ahmet Usta. Attığı adıma ve bastığı yere dikkat ederek tırmanıyordu. Neredeyse üçte birine kadar çıkınca aşağıya doğru el salladı. Biraz sonra aşağı atılan ipe tırmanmaya başlamıştı Ludovic. Ayağını attığı her adımda altındaki kayaların kayıp gideceğini hissediyordu. Bu da hayatında yaşadığı ilklerden biri olacaktı. Tabi eve sağ salim dönebilirse.

Birkaç kez ayağını kaydırdıktan ve bir kere de çıktığı birkaç metreyi geri aşağı düştükten sonra nihayet Ahmet Usta'nın yanına ulaşabilmişti.

"Hiç fena değil. Devam edelim bakalım. Şimdi ilk sen çık. Buradan sonrası daha kolay. Tutunabileceğin çok oyuk var."

"Buranın başka bir çıkışı olmadığından emin misin?"

Ahmet Usta kahkaha atarak omzuna vurdu.

"Arkadan geniş bir patika yolu var tabii ki."

Ludovic olanlara inanamıyordu. Patika yolu varken kayalıklardan çıkıyorlardı kaleye.

"Sadece seni denemek istedim. Gerçekten güçlü olup olmadığını görmek için" diye kahkaha attı Ahmet Usta. "Doğrusu hiç de fena değilsin" diye devam etti.

"Aşağı indiğimizde hatırlat da sana bunun hesabını sorayım."

"Buraya tırmanamayacak adamın o kalede işi olmamalı diye düşünüyordum ben. O kadar zorlu bir iş, anla işte."

Ludovic içinden söylendi ustaya. Sonra ipi eline dolayarak tırmanmaya koyuldu. Tepeye ulaştığında gördüğü manzara karşısında donup kalmıştı. Kale, büyüleyen güzelliği ile karşısında duruyordu. Bir kulesi ve duvarlarının bazı yerleri yıkılmıştı, buna rağmen tüm ihtişamı ile göz dolduruyordu.

"Burası tarih kokuyor" diye mırıldandı.

Derinlerden gelen bir sesle uyanıp aşağı baktı. Ahmet Usta sesleniyordu ona. İpin ucunu ordaki büyük kayalardan birine dolayıp aşağı attı. Ahmet Usta yukarı çıkarken o, çoktan kaleyi incelemeye başlamıştı bile. Sonra arkasına dolanıp tepenin diğer tarafına geçti. Aşağılara doğru bakıp kısa süren bir inceleme yaptı.

"Bu adam beni delirtmez umarım" diye mırıldandı. "Burada gerçekten geniş bir patika varmış."

Ahmet Usta'nın sesini duyduğunda dönüp baktı kızgınlıkla.

"Demek yolu bulmuşsun" dedi gülerek.

"Ya çıkarken bize bir şey olsaydı?"

"Sen bu işe uygun bir adam değilsin demek olacaktı."

Arkasını dönüp giden ustayı takip etti.

"Sana hemen gezdireyim burayı. Sultan bizi bekliyor."

Aniden dönüp bakışlarını Ludovic'in gözlerine dikti.

"Yoksa vaz mı geçtin?"

Ludovic gururla başını salladı.

"Bugüne kadar hiçbir işten vazgeçmedim. Burayı ben onaracağım. Göreceksin eskisinden daha iyi gibi olacak."

Ahmet Usta kahkaha atarak Ludovic'in omzunu sıvazladı.

"Ben de senden bunu bekliyordum. Ama eskisi gibi olsun yeter bize."

Kalenin dışını inceleyerek yıkık taraflarına göz gezdirdiler. Sonra Ludovic, ustanın ardından içeri girdi.

"Bu kalenin en önemli bölümü aşağıda. Sana onları göstereceğim."

Dar taş merdivenlerden aşağı doğru inerken insanın içini ürperten bir hava doluyordu ciğerlere.

"Bu kısımlar kayalar oyularak yapılmış. Onun için kayaların kendi kokusu hâlâ hâkim içeriye."

"Bu kale ne için yapılmış?"

"Bize göre Divrik kalesinin gözetleme karakolu olarak yapılmış. Bu tepeden çok uzakları görebilmek mümkün çünkü."

"Böyle bir tepeye böyle bir kale. Bu delilik…"

Ahmet Usta, önünde beliren çürümeye yüz tutmuş tahta kapıyı ardına kadar açıp içeri girmesini işaret etti.

"Bu kalede bu odalardan onlarca var. Bunlar çile hücreleri. Burada Hıristiyanlar yalnız kaldıklarında tefekküre dalarlarmış. Bugünkü dervişliğin esasını da bunlar oluşturuyor zaten."

Duvardaki meşalelerden birini yakıp eline aldı. Duvarlara yakın tutup Ludovic'e yaklaşmasını söyledi.

"Bak burada ne görüyorsun?"

Ludovic duvarlarda yazılmış yazılara ve silinmesine ramak kalmış resimlere baktı dikkatle. Resimlerin arasında Meryem'in resmi vardı. Kollarında bir bebek tutuyordu. Bir diğer tarafta İsa'nın adı yazılıydı.

"Bunlar gerçek mi?" diye sordu şaşkınlıkla.

"Tabi ki gerçek, ne sandın? Burada bir tarih yatıyor ama kimse bilmiyor."

"Ama burada Tanrı'nın ve İsa'nın adı yazılı. Üstelik bu da Meryem Anamızın resmi."

Ahmet Usta sadece onaylarcasına başını salladı.

"Gel bir diğerine bakalım."

Hemen yanındaki odaya geçtiler. Bu odanın duvarlarında da benzer resimler ve yazılar vardı.

Ludovic yazılı duvarları incelerken merakını gidermek için en uygun zamanı bulabilmişti.

"Sultan bana ilk İncil'in burada yazıldığını söyledi."

"Bu resimler ve yazılar bunu anlatmıyor mu sence?"

Ludovic tereddüt içinde tekrar tekrar baktı resimlere. Bu yazıyı daha önce görmüştü, biliyordu. Hatırlamaya çalıştı bir an. Hafızasını yokladı uzun süre. Evet, evet hatırlıyordu. Yaralı iken yaşlı Harry'nin kendisine incelemesi için getirdiği kitaplarda rastlamıştı bu tip yazıya. Milattan önceki yıllara dayanan eski bir Türk yazısıydı bu. Üstelik bu kitabı hiç ayırmamıştı yanından.

"Bu yazıyı tanıyorum. Eski bir Türk yazısı" diye mırıldandı şaşkınlıkla bakarken.

"Biliyorum" dedi Ahmet Usta gülümsemeye çalışarak ama neden sonra gözleri doldu.

"Bu kaleyi ilk gördüğümüzde çok umursamamıştık ama bir gün burayı keşfetmek istedik. İlk keşfimizde de bu resimler ve yazılar çok dikkatimizi çekti. Resimlerin ve

yazıların tarihini öğrenmek için çok çaba harcadık. Avrupa'dan ve doğudan birkaç bilim adamı çağırttık. Bu, insanlık ve din âlemi için çok büyük bir adım olacaktı aslında."

"Ne oldu?"

"Bilim adamları bu yazıların ve resimlerin milattan önceki döneme ait olabileceğini söylediler. Bu, Hıristiyanlık âleminin hatalarını düzeltmek için bir fırsat olacaktı ama…"

"Ama ne?"

"Bilim adamları geniş çaplı araştırma yapmak adına dünyanın birçok yerlerine gittiler. Sonra hepsinin kendi diyarlarına döndükten sonra birkaç ay içinde öldüğü haberi ulaştı bize."

"Yüce Tanrım, hepsi de mi? Bu tesadüf olamayacak kadar garip" diye mırıldandı Ludovic.

"Ama biz ölmediklerinden eminiz. Gerçeklerin ortaya çıkmaması için öldürülmüşlerdi aslında. Çünkü burada bütün bir tarihi değiştirecek bir kanıt vardı. Şahımız yeni ölmüştü o zaman. Sultan bir de bu haberi alınca yıkıldı tabii."

Ludovic kafasını kurcalayan şeylere anlam veremiyordu.

"Yani gerçekler açığa çıkmasın diye mi öldürüldü bu adamlar? İyi ama niye?"

"Sen Hıristiyansın. Bunun nedenini bizden daha iyi bilmen lazım."

Başka bir odaya daha girdiler. Bu odanın bir duvarında farklı bir resim vardı. Büyük bir at nalı çizilmişti. İçinde bir at başı ve onların içinde de Meryem'in ve kucağındaki bebeğin resmi çizilmişti.

"Bu olağanüstü, çok güzel. Buna inanamıyorum" diye mırıldandı aynı resime defalarca bakarak Ludovic.

Bakışları karşılaşınca Ahmet Usta'nın gözlerinde gizlemeye çalıştığı korku ve endişeyi hissetti.

"Bir o kadar da tehlikeli" dedi fısıldayarak.

Dönüş için patika yolu seçmişler ve atlarına kadar yürümek zorunda kalmışlardı. Bu süre zarfında arada bir dönüp yukarıda bıraktıkları güzelliğe bakakalmış ve beynini zorlayan düşüncelere gem vurmaya çalışmıştı. Bu kalenin burada olması bir tesadüf değildi. Bunu buraya yapanların anlatmak ve tarihe katmak istedikleri çok şey vardı. Ahmet Usta, Sultan'ın korkularından da bahsetmişti ona. Sultan bu kalede yazılı olanlar yüzünden halkına bir zarar gelmesini önlemek için başka bilim adamları çağırmamış, olayın böylece kapanmasına seyirci kalmak zorunda bırakılmıştı. Onun için halkının hayatta kalması her şeyden daha önemliydi. Ludovic, Sultan'ın kaleyi onartmak istediğine anlam veremediğini söyleyince de Ahmet Usta'nın cevabı çok keskin ve isabetli olmuştu. Çünkü Sultan, bir gün birilerinin daha güçlü olup zorbalıkların karşısında durabileceğine ve bu gerçeği ortaya çıkaracağına inanıyordu. Bu yüzden de bu kalenin ayakta kalabilmesi gerekiyordu. Asırlar sonra bu güne gelebildiyse biraz onarımla nice asırlar daha ayakta kalabilirdi. Kalenin yıkılmasına ve bu gerçeklerin onunla birlikte yok olmasına seyirci kalmak istemiyordu. En azından bu kadarını yapabilmeliydi.

"Hemen başlayacağız. Sultan vakit kaybetmemizi istemiyor" dedi Ahmet Usta onu düşüncelerinden sıyırarak.

"Evet, hemen" diye onayladı onu Ludovic. Bu kaleyi onarmak ve tarihe kazandırmak istiyordu. Eline geçen bu fırsatı değerlendirmemesi aptallık olurdu. Hem Ahmet Usta'dan öğreneceği çok şey vardı. Daha önce hiç kale yapımında çalışmamıştı. Burada detaylar konusunda çok bilgi edineceğini biliyordu. Önlerinde uzanan şehre daha farklı bir gözle bakacağını biliyordu Ludovic. Çünkü burası tarihin yazıldığı nadir birkaç yerden biriydi.

Fatıma kocasının anlattıklarını can kulağıyla dinlemişti. "Yani anladığım kadarıyla burada ilk yaşayanlar da Türkmüş öyle mi?"

"Evet, gelince Harry'nin verdiği notlara göz attım. Harfler ve yazı stili aynı. Notlarda bu yazının M.Ö. 4. yy. a ait olduğu yazıyor. Yani bu kale ve içindeki yazılar ve resimler de o kadar eski."

Fatıma ürpererek kocasına baktı.

"Bunun ne anlama geldiğini söylemeye bile korkar insan" diye mırıldandı.

Ludovic ümitsizce başını sallayarak onayladı karısını.

"Ben düşünmeye bile korkuyorum. Zavallı bilim adamları bile öldürüldüğüne göre…"

Ludovic hamama gidip elini ve yüzünü yıkayıp geri döndü.

"Bu konuda, hiç kimseyle, hiçbir şekilde konuşmanı istemiyorum, tamam mı? Burada güvendeyiz ama… Başımıza ne geleceğini hiç bilemeyiz."

"Tamam, merak etme."

"Sadece dua ediyorum. Birileri bir gün bu gerçekleri fark edip tüm dünyaya açıklayabilsin."

Bütün gece duygularıyla mantığı arasında gidip geldi Ludovic. Bazı çevrelerin kendi çıkarları için bütün tarihi değiştirecek gerçeklere sırt çevirmeleri ne kadar da çirkin ve ucuz bir davranıştı. Dünya böyle insanlarla doluydu, bu yüzden ne savaşlar bitiyordu ne de sebep oldukları kıyımlar. İnsanoğlu, bir gün öleceğini düşünmeden yaşıyor ve elinin değdiği her şeyi kirletip bırakıyordu. İnsanlığın tek tanığı olan tarihi bile yanıltmaktan korkmayan müsveddeler vardı bu âlemde.

"Sen ne yaptın bugün?" diye sordu karısına. Konuyu değiştirmek en iyisi olacaktı. Fatıma heyecanla atıldı.

"Birkaç gün sonra yeni bir halıcılık kursu başlayacak. Ona katılmak istiyorum. Sence de uygun olur mu?"

Ludovic karısının yeni şeyler öğrenmeye hevesli olmasından son derece memnundu.

"Neden olmasın? Ben bütün gün kalede olacağım için sen de sıkılmamış olursun. Yalnız Bart'ı da yanına al giderken."

"Olur, hem ona da değişiklik olur."

Bu konuda da anlaşmışlardı. Bart yanında olduğu sürece Fatıma için çok endişelenmesi gerekmiyordu. Kendisi sürekli dışarıda olacağı için karısı hem yeni arkadaşlar hem de bir meşgale edinmiş olurdu. Bu güzel bir haberdi.

Kesdoğan Kalesi'nin Onarımı

Zaman geçtikçe artan iş yoğunluğu ve gerginliği, herkesi bunaltıyor, yaban hayvanlarının bile çıkmak istemediği bu yerde çalışmaları zorlaştırıyordu. Ludovic kendisi ile birlikte çalışacak bir usta daha edinmişti. Adam Süryaniydi ve uzun yıllardır burada ve civarda çalışıyordu. Ahmet Usta'nın söylediğine göre, Sultan'ın takdir ettiği ustalardan biriydi Samson Usta. Onun tecrübelerinden faydalanmamak aptallık olurdu zaten.

İşe başlamadan aylar önce Sultan, gerekecek tüm malzeme için bağlantıları kurmuş ve siparişleri vermişti. Bütün taşlar oldukça uzak bir ocaktan getirtiliyordu. O zamana kadar bütün taşıma sisteminin de hazırlanması gerekiyordu. Şehrin en iyi demircisine, onlarca güçlü, etli ve büyük kancalar ve zincirler yaptırıldı. Şehirdeki işsiz kadınlara kalın halatlar ördürüldü. Zorlu doğa koşullarına ve iş şartlarına karşı koyabilecek güçlü katırlar ve öküzler seçildi civar köylerden. Kalenin kurulduğu dik yamacın üzerinde büyük bir taşıma sistemi kurmaya başladılar. Demir kenetlerle birbirine bağlanan kalın ve ağır kütüklerle yaptıkları taşıma sehpasını da bitirmişlerdi birkaç gün içinde. Ağır taşların yüklü olduğu arabaları yukarı çekebilmek için demir zincirleri birbirine ekleyerek uzun bir çekme zinciri yaptılar. Halatlar kancalara geçirildi. Her şey bittikten sonra herkes alnını silip yapılan sistemi kontrol etmek için sıraya girdi. Arabalardan birine olabildiğince adam

doldurup yukarı çekmek için geri sayımı başlattılar. Zincir iki koldan arabaya bağlandı. Yukarıya verilen işaretle çekme işlemine başlandı. Gerilen zincirler önce arabayı yerinden oynatamadıysa da kısa bir süre sonra güçlü öküzlerin çekişiyle hareket eden araba herkesin yüzünü güldürmüştü. Öküzlere bağlanan zincirler yardımıyla hayvanlar aşağı inerken arabayı yukarı çekeceklerdi. Bu aslında eski bir teknikti ama şu anda bundan daha iyisini yapmaları mümkün değildi. Bu kalenin bir an önce onarılması gerekiyordu ve şu an için en iyisi buydu. Yığınla adam dolu araba hızlanarak yukarı çıkmaya başladığında Ludovic gülümseyerek baktı Samson Usta'ya.

"Bunu da hallettik. Artık hazırız. Taşlar ne zaman gelir?"

"İki güne kadar burada olurlar. Belki de yarın."

"İyi. Adamlara söyle biraz dinlensinler. Sonra çok daha ağır bir arabayla bir test daha yaparız. Arabalara taş yüklediğimizde kat kat ağır olacak çünkü. Ondan sonra da bütün sistemi bir daha kontrol edip işimizi sağlama alalım."

Araba kalenin yanına vardığında arabayı dolduran adamların attığı sevinç naraları görmeye değerdi doğrusu.

Şehrin kendi kendine yetebilmesine rağmen ahali teknik işlere uzaktı, her şeyi eski usulde yapmak onlara büyük keyif veriyordu. Böylece harcadıkları çabanın kat kat karşılığını alabildiklerini görmek onları mutlu ediyordu. Küçük şeylerden mutlu olabilmeyi başarabilmiş bu insanlara hayranlıkla baktı Ludovic. Uzun bir aradan sonra bir deneme daha yapıp evlerine döndüler.

Ertesi gün akşama doğru ilk parti taşların geldiğini görüp sevindiler. İri öküzlerin çektiği arabalar tepeleme taş doldurulmuştu.

"Ne olurdu sanki taşı yakınlardan alabilseydik" diye mırıldandı Ludovic.

"Bu arabalar çok ağır görünüyor" dedi Samson Usta yanına gelip.

Ludovic başını sallayıp gülümsemeye çalıştı. "Bunu da başarırız."

Adamlara seslenip onu dinlemelerini istedi. Hepsi bir arada toplanınca da sesini yükselterek bir konuşma yaptı Ludovic.

"Yükler çok ağır. Şimdi içinizden güçlü olanların aşağı inip arabaların yüklerini hafifletmenizi istiyorum."

Samson'un seçtiği adamlar hareketlenirken Ludovic tekrar seslendi onlara.

"Dikkatli olun. Kaldıramayacağınız taşın altına sakın girmeyin ve birlikte çalışın. Burada iş bittiğinde herkesin evine sağ dönmesini istiyorum" dedi gülümsemeye çalışarak.

Ne kadar zor bir işe girdiğini yeni yeni fark ediyordu Ludovic. Hem doğa koşulları hem de işin ağırlığı, başarıyı gölgeleyebilir hatta korkunç sonuçlara yol açabilirdi. Yaşlı Hasan gelmişti aklına birden. İyi bir ustaydı ama yeterince dirençli değildi. Yaşına rağmen çalışmak istemiş ve hayatı, acı çekerek son bulmuştu. Bu yüzden bu onarımda yaşlı ustaların çalışmasına karşı çıkmıştı, ustaların çoğu bekâr adamlardı.

Saatler sonra arabalar taşınabilecek hale getirilmişti. Samson yukarı yanına gelirken diğer ekip arabaları çekmeye başlamıştı bile.

"İki hafta sonra bir parti daha gelecekmiş" dedi Samson alnını silerek.

"Burası bittiğinde tığ gibi bir adam olacaksın" dedi gülerek Ludovic.

"Hiç sorma. Karım da bu halimden şikâyet edip duruyordu zaten."

Uzun boylu ama oldukça kilolu bir adamdı Samson. Çok fazla yemek yiyen biri değildi ama içmeye başladı mı onu kimse durduramazdı. Ludovic onun bu huyunu öğrenmiş ve işe başlamadan önce onunla bir anlaşma yapmıştı iş

bitinceye kadar içmeyeceğine dair. Burada çalışacak diğerleri gibi onun da içtiğini görecek olursa hemen kovacağını da söylemişti. Samson iki gün sonra yanına gelip elini sıkmıştı. Bu kale herkes için derin anlamlar taşıyan bir yer olacaktı.

Bütün arabalar yukarı çekilip boşaltıldıktan sonra geri gönderilmişti. Ekibin başındaki adam birkaç hafta sonra yeni parti geleceğini söyleyip ayrılmıştı yanlarından.

Her şey hazırlanmış, tüm ekip bir araya gelmiş ve iş bölümü yapılmıştı. Daha güçlü olanlar büyük taşları taşıyacak, geride kalanlar da iki ustaya yardım edeceklerdi. Ludovic ilk kez kendi alacağı kararlarla bir onarım yapacaktı. Bütün yetki ona verilmişti. Sultan'la son görüşmesinde, Sultan'ın kendisine bu konuda fazlasıyla güvendiğini hissetmiş ama yeterli bilgi edinememişti. Daha önce kale yapımında çalışmamış bir adamın böyle bir işte görevlendirilmesi gerçekten garipti. "Senden yapabileceğinden fazlasını bekliyorum. Elinden gelenin fazlasını yap. Yap ki bu kalenin gerçek bir değeri olsun" demişti Sultan kendisine. Belki de Sultan'ın Ludovic'ten beklentileri çok daha fazla ve farklıydı. Belki de… Hayır, hayır bu imkânsızdı. Ludovic tek başına ne yapabilirdi ki bu konuda, onca bilim adamı bir şey yapamamışken.

Fatıma'nın halı kursuna başlamış olmasına seviniyordu. Böylece hem yalnız kalmayacak hem de yeni şeyler öğrenecekti.

Kendisi de yoğun çalıştığı için akşam geç saatlerde evine dönüyor, karısı ile biraz muhabbetten sonra hemen yatağa giriyordu.

Bütün gün çalışırken arada çile hücrelerine iniyor, duvarlardaki yazı ve resimleri tekrar tekrar inceliyordu Ludovic. Aklından çıkmayan, kafasını hep meşgul eden şeylerdi burada gördükleri.

"Muhteşem değil mi?" diyerek gülümsedi Samson Usta.

Ludovic onun ardından geldiğini duymamıştı bile.

"Hâlâ inanamıyorum Samson. Burada bir tarih yatıyor ve kimsenin haberi yok" dedi Meryem Ana'nın resmine dokunurken.

"Üzerinde bu kadar düşünmeye devam edersen seni delirtir."

"Ne yapmak lazım bilmiyorum. Bir gün gelecekte birileri bunları fark edecek diye beklemek bana çok mantıksız geliyor."

"Sonunun o zavallı adamlar gibi olmasını istemezsin değil mi? Önce ailelerimizi düşünmek zorundayız. Sen de sadece onarım işine yoğunlaş artık. Bırak kalanını zaman halletsin."

Yüreğini dağlayan buydu zaten: Her şeyi zamana bırakmak. Hem en kolayı hem de en acı olanı buydu işte. Zaman bugüne kadar neyi halledebilmişti ki bunu halledecekti. Zaman kadar nankör ve acımasız başka bir şey var mıydı ki dünyada? Zaman insanın ömrünü bile alıyordu sual sormadan. Ayakta kalmaya çalışan bu insan emeğine mi merhamet edecekti? Bir gün burası da zamana yenik düşecekti, içinde barındırdığı onca hazineyle. İnsanoğlunun zamana hesap sorma gibi bir kudreti de yoktu. Yok olup giden tüm hayatlar ve umutlar gibi burası da yok olacaktı bir gün. Acı olan barındırdıklarını da beraberinde götürecek olmasıydı. Bunun, yıllarca dünyaya hüküm sürmüş olan orta çağ Avrupa'sında yaşamaktan ne farkı vardı peki? Burada kalmaları değildi istenen, onların da gün ışığına çıkması gerekiyordu. Gerçeği zamanında yaşayabilmek için, bilim için, en çok da insanlık için…

İlk parti taşlarla kale surlarının yıkık yerleri onarılıyordu. Kulelerin onarımı en sona bırakılmıştı. Ludovic içindeki sıkıntının nedenini anlamaya çalışarak uzaklara doğru baktı. Arkasında Samson'un belirdiğini fark edince endişeli gözlerini ona çevirdi.

"İçimde bir sıkıntı var. Niye bilmiyorum. Bir şeyler olacak gibi geliyor."

"Ne olabilir ki?" diye sordu Samson umursamaz tavırla.

Omuz silkip bakışlarını yine ufka çevirdi Ludovic.

"Diğer taşlar ne zaman gelecek?"

"Bir iki güne kadar burada olacak."

Ludovic arkadaşına yaklaşıp başını salladı.

"İçimde bir sıkıntı var" diye tekrar etti. "Adamlara dikkat et de bir şey olmasın."

Samson başıyla onay verip ayrıldı yanından. Yaşlı Hasan'a neler olduğunu anlatmıştı Samson'a. Aynı şeyleri burada da yaşamak istemiyordu. İçini kurt gibi kemiren şeyin nedenini merak ediyordu. Neden kendini bu kadar rahatsız hissediyordu? Bakışları ufukta bir karaltıyı yakalayınca içine doğan sıkıntının arttığını hissedip ürperdi. Ters giden bir şeyler vardı, hissediyordu. Uzaktaki karaltı yaklaştıkça daha iyi görmeye çalıştı. Atın üzerinde biri vardı, adam arada bir elini sallıyordu herhalde. Kısa bir süre sonra adamın attan düştüğünü fark etti Ludovic. Samson'a seslenip aşağı ineceğini söyledi. Önce hızlı adımlarla yürüyerek daha sonra hızını arttırarak koşmaya başladı. Bakışlarını zaman zaman atlıya çeviriyordu ama adam hâlâ yerdeydi. Nefes nefese aşağı indiğinde tepenin gölgesinde dinlenmeye çekilmiş atların arasında kendi atını aradı. Hemen eyerleyip bindi ve hâlâ yerden kalkamayan adama doğru sürdü. Mesafe çok fazla değildi aynı hizadan bakınca. Kısa süre sonra adamın yanına varıp atından atladı. Yüzüstü düşmüş olan adamı ters çevirince şaşkınlıkla bakakaldı. Adam omzundan ve karnından yaralanmıştı ve çok kan kaybetmişti.

"Su" diye mırıldandı adam.

Ludovic adamın atının terkisinden matarasını alıp ona birkaç yudum su içirdi. Adam konuşmaya çalışırken Ludovic gömleğini çıkarıp yırttı ve yaralarına bastırdı. Sonra da yaralarını sıkıca sarıp adamı kaldırmaya çalıştı.

"Seni hastaneye götürmemiz lazım. Gayret et biraz."

Adamı atına bindirmeye çalışırken Samson'un dörtnala kendisine yaklaştığını gördü. Kendi de atına bindikten sonra, yaralıya düşmemesi için kendisine iyice tutunmasını söyledi.

"Neler oluyor?" diye sordu Samson telaşla.

"Bu adam vurulmuş. Onu hastaneye yetiştireceğim. Sen diğerlerinin yanına git. Hazırlanın. Ne olacağı hiç belli olmaz. Ben bunu bırakıp geri geleceğim."

Samson telaşla geri dönerken Ludovic de atını hızlandırdı. Abdullah'a hediye ettiği at için teşekkür etti içinden. Çok güçlü ve hızlı bir attı bu. Zor koşulların atıydı yani. Çabucak yetiştirmişti onları hastaneye. Dar'ül-şifa'nın kapısında adamı doktorlara teslim edip etrafındakilere Sultan'ı nerede bulabileceğini sordu. Kalede misafirleri ile birlikte olduğunu öğrenince atını surlara çevirdi.

Sultan'ın makamına çıkarken izin bile almamıştı. Arkasında koşturan adamlara aldırmadan salona girip kendisine şaşkınlıkla bakan Turan Sultan'a yöneldi.

"Hayırdır inşallah" diye mırıldandı Sultan. "Neler oluyor Ludovic?"

Sultan eliyle işaret edip içerideki herkesin çıkmasını istedi. Salonda sadece ikisi kaldıklarında şaşkınlıkla yanına yaklaştı Ludovic'in.

"Taşları getiren konvoya saldırmışlar. Herkesi öldürmüşler. Adamlardan biri bize kadar zor geldi."

Sultan şaşkınlığını gizleme gereği duymadan kapıya doğru ilerledi.

"Onunla konuşabildin mi? Şimdi nerde?"

"Hastanede, yaraları ağır, çok kan kaybetmiş."

Sultan kapıyı açıp askerlere seslendi. İçeri biri girerken Sultan bakışlarını Ludovic'e çevirdi.

"Asker göndertip bütün malzemeyi buraya getirteceğim. Kimsenin bu işi yarım bırakmasına izin veremem."

Askere komutanlardan birini çağırmasını söyleyip bakışlarını Ludovic'e çevirdi.

"Ben de hazırlanıp onlarla gideyim."

Sultan önüne geçip durdurdu onu.

"Sen bana burada lazımsın. Ne olursa olsun taşları getirteceğim. Sen de o kaleyi bitireceksin."

Kararlılığı ve gözü pekliği onu hep etkiliyordu. Bu da o anlardan biriydi. Kadın yüreğiyle değil hükümdar yüreğiyle hareket ediyordu Turan Melike Sultan.

"Gidersem bir faydam dokunur" diye ısrar etti Ludovic.

Sultan, belindeki kemerine gizlediği bıçağı çıkarıp Ludovic'e gösterdi.

"Senin bunu kullanabileceğinden bile emin değilim."

Ludovic elini yavaşça uzatıp parıldayan bıçağı almak istedi. O an onu engelleyen dürtüyle elini geri çekti.

"Haklısınız, efendim" diye mırıldandı. "Bana burada ihtiyacınız var."

Abu Hasan, Sultan'a yazdığı mektupta, Ludovic'in, kendi ülkesinde iken dinî duyguları çok yoğun olan bir rahip olduğunu da belirtmişti. Sultan'ın saygısını kazanmışken karşısında eli bıçaklı eski bir rahip bulması ne kadar doğru olabilirdi ki?

"Sen işinin başına dön. Taşlar zamanında elinizde olacak" dedi Sultan keskin sesiyle.

Ludovic selam verip kapıdan çıkarken Sultan'ın sesi yankılandı salonda.

"Teşekkürler Ludovic."

Tepede her şey yolundaydı. Herkes merakla onu bekliyordu. Atını aşağıda bağlayıp yukarı doğru tırmanırken içini kemiren onca duyguya gem vurmaya çalışıyordu. Burada büyük bir hazine yatıyordu, bu şüphe götürmez bir gerçekti artık. Yoksa niye birkaç taş taşıyan arabaya saldırılıp

onca adam öldürülürdü ki? Hem adamlar buranın onarılacağını nasıl öğrenmişlerdi? Sonra bu düşünceden vazgeçti. Taşlar o kadar uzun yoldan geliyordu ki civardaki herkesin bunu bilmesi mümkündü. Adamlar onu görünce bir araya toplanıp ne olduğunu sordular. Ludovic olanları anlatıp dikkatli olmaları gerektiğini söyledi.

"Taşlar ne olacak?" diye sordu adamlardan birisi.

"Sultan küçük bir birlik gönderdi. Yakında burada olurlar sanırım."

"Bizi de öldürecekler" diye bağırdı birisi heyecanla.

"Kimse bizi öldürmeyecek" dedi Samson kararlı ses tonuyla.

"Burası lanetlenmiş. Gidelim buradan" dedi bir diğeri.

Adamın haykırışı ortalığı karıştırırken Ludovic sesini yükselterek bağırdı.

"Kimse bir yere gitmiyor. Eğer can tehlikesi olduğunu görürsek bırakırız ama ondan önce kimse burayı terk etmeyecek. Şimdi herkes işinin başına dönsün."

Adamlar söylenerek işlerinin başına döndüler.

"İyi iş çıkardın. Bir an bırakacaklar diye çok korktum" dedi Samson endişeyle gülerek.

"Onlara kızmıyorum. Sadece korkuyorlar."

"Sen ne düşünüyorsun bu konuda?"

"Bilmiyorum" diyerek başını salladı Ludovic. "Hele taşlar gelsin de…"

"Tanrı yardımcımız olsun" dedikten sonra yanından uzaklaştı Samson.

Bütün endişeleri ve sıkıntıları iki gün sonra son buldu Ludovic'in. Askerlerin eşliğinde ağır ağır ilerleyen öküz arabaları görünmüştü ufukta. Adamlara hazırlık yapmalarını söyleyip rahat bir nefes aldı. Sultan söylediğini yapmıştı işte. "Ne olursa olsun taşlar oraya gelecek" demişti

kadın büyük bir kararlılıkla. Bu kalenin onarımının, onun için büyük önemi vardı.

"Mükemmel. Daha iyisi olamazdı" diye mırıldandı Turan Sultan hafif bir tebessümle. Samson Usta'nın sağ kolunu havaya kaldırması ile bütün adamlar sevinç narası attılar. Bu görülmeye değer bir şeydi. Ludovic bu kalede emeği olduğu için kendini çok şanslı hissediyordu.

Zorlu geçen on yedi aydan sonra işlerini bitirebilmişlerdi nihayet. Yıkılan duvarlar ve kuleler onarılmış eskisi gibi sağlam ve görkemli bir kaleye dönüşmüştü. Sultan özellikle çile hücrelerine hiç dokundurtmamış, her birinin asırlar sonraya saklanması gereken miraslar olduğunu vurgulamıştı her seferinde.

Kapıya dayanan kara kış çalışmaları durdurmuştu. Dağları ve yolları geçilmez kılan yoğun karın erimesi beklenmiş, baharda devam etmişti onarım çalışmaları. Taş konvoyuna ilk saldırıyı bir diğeri takip etmemiş, ağır ama sağlam adımlarla devam edip nihayete ermişler ve son noktayı koymuşlardı. Kalenin tüm onarımı bittiğinde herkes derin bir nefes almış, onca ay harcadıkları emeği seyre dalmışlardı. Üstelik kimse yaralanmamış veya ölmemişti.

"Sen iyi bir adamsın" dedi Samson, Ludovic'in omzunu sıvazlayarak. "Ve iyi bir ustasın."

"Sen de öyle, sen de. Desteğin için sağ ol."

Tokalaşıp sarıldılar. Neredeyse bir buçuk yıl kadar bir zamanı birlikte bu kalenin onarımında geçirmişlerdi ve artık iş bitmişti.

Ludovic diğer adamların da tebriğini kabul ettikten sonra Sultan'ın ardından yürümeye başladı.

Sultan arkasında iki askeri ile ağır ama emin adımlarla kalenin surlarına çıkıp uzaklara baktı.

"Umarım emeklerinize değer" diye mırıldandı. Gözleri dolmuştu ama ağlamayacaktı, biliyordu Ludovic.

"Değecektir" dedi Ludovic. Buna kendisi de inanmak istiyordu. Sultan bakışlarını ona çevirip gülümsemeye çalıştı.

"Burada işin bittiğine göre gidecek misin?"

"Öyle düşünüyoruz" diye cevap verdi Ludovic. Sonra saygısızlık yaptığını düşünüp devam etti. "Fakat başka bir emriniz varsa…"

"İki ay sonra Anadolu'da yaşayan tüm farklı dinlerin bütün din adamlarının katılacağı bir toplantı yapacağız. Senin de katılmanı istiyorum."

Ludovic kadının gözlerine bakmaya korkuyordu. Bazen delilik boyutuna varabilen cesaret yüklüydü bakışları. Sanki ölümsüz biri gibi kararlar alıyor ve uygulatıyordu Turan Melike Sultan. Bakışlarındaki cesaret bedenine de yansıyor ve olduğundan daha azimli ve heybetli görünüyordu. Hafifçe eğilerek selam verdi.

"Nasıl isterseniz" diye mırıldandı. Bu şartsız teslimiyetten rahatsız olmuyordu Ludovic. Çünkü karşısındaki bunu hak eden bir bilgi ve kudrete sahipti. Sadece bunu Fatıma'ya nasıl açıklayacağını düşünmesi gerekiyordu.

Fatıma'nın yumuşak mizacı bunu da kabul etmesini sağlamıştı. Kocasının davet edilmesi onu gururlandırmıştı. Üstelik iş bittiğine göre rahat nefes alabilirler, birlikte biraz dinlenebilirlerdi. Kocasının kaleye her gidişinde dönüşünü beklemek ızdırap vermişti Fatıma'ya. Kocasının dönmeyebileceğini düşünmek onu deli ediyor ancak Ludovic sağ salim evine girdiğinde rahat nefes alıyordu. Kalenin onarımının tamamlanması ile bütün korkular da son bulmuştu. O saldırıdan sonra bütün Divrik ürkmüş ama Sultan'ın kurnazca kararları her şeyi kolaylaştırmış, saldırı tekrarlanmamıştı. Şimdi biraz da şehrin güzelliğini yaşayacaklar ve yollara düşeceklerdi.

Beklenen gün nihayet geldiğinde Ludovic, camide toplanmış kalabalığa hayretle bakıyordu. Her biri farklı

dinlerin din adamlarıydı. Daha önce Fatıma'dan duyduğuna göre Anadolu'daki Müslümanlar diğer ahalilerle dostluk ve barış içinde yaşamak istemişse de farklı dinlerin halkları hep birbirleriyle savaş durumunda olmuştu. Nasturiler Süryanilerle, Hıristiyanlar Müslümanlarla savaşıp duruyorlardı. Sultan bunun da önüne geçmek istiyordu. Dinî liderler, Sultan'ın çağrısına icabet etmişler ve buraya kadar gelmişlerdi. Gelen misafirler önce Toygederler de eğlendirilerek rahatlatılmış ve camiye davet edilmişlerdi. Sultan, kadın erkek fark etmeksizin bütün din kardeşleri ile Cuma namazını kıldıktan sonra halkın dağılmasını bekledi. Halkın ardından camiyi davete icabet eden din adamları doldurmuştu. Turan Melike Sultan, sultan mahfelindeki yerine geçip onu dikkatle izleyen tüm din liderlerine seslendi.

"Ey ulu din adamları, ben doğmadan kimse bana hangi zamanda, hangi inançta, hangi millette ve ailede doğmak istediğimi sormadı. Acaba size soruldu mu?"

Ludovic bunun iyi bir başlangıç olduğunu düşünüyordu. Bütün din adamları hep bir ağızdan cevap verdiler.

"Hayır, bize de sorulmadı."

"Bütün insanlar aynı Allah'ın kulu mudur?"

"Hepimiz aynı Allah'ın kuluyuz" dedi kalabalık.

"Allah kullarının ibadetine muhtaç mıdır?" diye sordu Turan Sultan aynı kararlılıkla.

Din adamları bu sefer de hep bir ağızdan "Hiçbir nesneye ihtiyacı yoktur, muhtaç değildir" diye cevap verdiler.

"Öyleyse Allah adına niye birbirinizi katledip boğazlıyorsunuz?"

Misafirlerin tümü şaşkınlıkla susarak birbirine bakarken Ludovic gayri ihtiyari gülümsediğini fark etti.

"Öyleyse hep beraber yemin edelim artık Allah adına cinayet işlemeyeceğimize dair" dedi Sultan.

Misafirlerin hepsi daha da şaşırarak önce birbirlerine sonra da Sultan'a baktılar. İçlerinden biri yüksek sesle bağırdı.

"Yüce Tanrım. Sultan doğru söylüyor. Ben yemin ediyorum."

Onu bir diğeri ve bir diğeri daha izledi. Sonra bir başkası… Kalabalığın sesi bir çığ gibi büyüyüp yankılandı caminin duvarlarında.

"Bundan sonra Anadolu, barış, sevgi, güven ve hoşgörünün kaynaştığı bir diyar olsun" diyerek son noktayı koydu konuşmasına Sultan.

Orada bulunan herkesin birbirine gülümseyerek bakması çok ilgisini çekmişti Ludovic'in. Sultan, zekâsını kullanmış ve hünerlerine bir yenisini daha eklemişti. Ludovic biliyordu ki bu günden sonra Anadolu daha farklı bir yer olacaktı. Bunu unutmaması gereken bir akıl sınavı olarak beynine kazıdı Ludovic. Herkesin mutlu görünüyor olması Sultan'ı da mutlu etmişti. Ludovic hayranlıkla baktı Sultan'a. Gözlerinde, büyük bir zafer kazanmış hükümdarın haklı gururu vardı.

Herkesten önce çıkmıştı camiden. Onunla konuşmak isteyen iki kişiyi de zamanı olmadığını söyleyerek geri çevirmişti Ludovic. Ülkesinde yaşananların bilinmesini hiç istemiyordu çünkü. Tesadüfen burada onu tanıyan birinin olması işten bile değildi.

Fatıma heyecanla onu bekliyordu. Avluda masa hazırlamıştı kocası için. Güzel yemekler yapmıştı. Ludovic yemek yerken bütün gördüklerini anlattı karısına. Fatıma heyecanla dinledikten sonra gülümseyerek baktı kocasına.

"Ne harika kadın değil mi? Ona gıpta ediyorum doğrusu" dedi hayranlıkla.

"Gerçekten de çok akıllı bir kadın. Zekâsı sayesinde bütün adamların yemin etmesini sağladı."

"Ne zaman gidiyoruz? Yani artık gidiyoruz değil mi?"

Ludovic gülümseyerek karısının yanağından bir makas aldı.

"Hemen hazırlanalım. Ben de bir araştırma yapayım."

Fatıma sevinçten uçacak gibiydi. Kalkıp kocasını dudaklarından öptü.

"Vakit kaybetme hadi. Gidip katılacağımız konvoyu öğren. Ne tarafa gideceğiz?"

"Denize doğru" dedi Ludovic gülümseyerek.

Bu cevabı Fatıma'nın gözlerinin dolmasına neden olmuştu.

"Batıya gideceğiz. Dünyanın en güzel kıyıları oradaymış diye duydum."

Fatıma kendini tutamayıp ağlamaya başlayınca kalkıp karısına sarıldı.

"Biliyorum, çok bekledin. Merak etme, hayallerinden sadece birkaç ay uzaktayız artık. Sana istediğin o evi yapacağım."

Fatıma onun için buraya gelmeye rıza göstermişti, Ludovic istediği için buradaydılar. Fakat artık Fatıma için de bir şeyler yapmalıydı. Zaman nankördü ve su gibi akıp gidiyordu.

"Ben şimdi gidiyorum. Sen toparlanmaya başla."

"Çabuk dön. Meraktan ölürüm yoksa" dedi Fatıma gözlerini silerek.

Karısının dudaklarına büyük bir öpücük kondurup ayrıldı oradan. Fatıma, bahçede uzanmış güneşlenen yaşlı köpeğe bakarak seslendi.

"Hadi gel Bart. Kendi evimize gidiyoruz."

Bart yorgun başını kaldırıp mırıldanarak baktı sahibine. Sonra başını tekrar otların üzerine bıraktı.

Denize Doğru

Bir hafta sonra batı tarafına gidecek bir kafileyle anlaşmıştı Ludovic. Karısı ve köpeği ile yeni bir geleceğe doğru adım atacaklardı. Fatıma tüm hazırlıkları çoktan bitirmişti. Zaten yanlarına alacakları çok şeyleri yoktu. Birkaç parça giysi ve Fatıma'nın kursta kendi elleriyle yaptığı küçük bir halı… Biriktirdikleri parayı atlarının terkilerine yerleştirip yola çıkmaya hazır hale gelmişlerdi. Fatıma çok heyecanlıydı. Uzun süredir kaldıkları şehir arkalarında görünmez olduğunda ikisinin de heyecanı oldukça artmıştı. Büyük bir kafileydi katıldıkları. Yılın bu aylarında batıya gidenlerin çok olduğunu söylemişti kervanbaşı. Yol uzun ve zorluydu. Gidecekleri yere sağ salim varabilmek istedikleri tek şeydi. İlk haftayı sorunsuz bir şekilde atlatmışlardı.

"Bart çok bitkin görünüyor" dedi kocasına Fatıma yanında yatan köpeği okşamaya devam ederek.

"İyice yaşlandı artık."

"Onun ölmesini istemiyorum" dedi Fatıma alt dudağını ısırarak. Ağlamamak için kendini zor tutuyordu.

Uzun yolculuk yaşlı köpeği fazlasıyla yoruyordu. Verdikleri molalarda sürekli uyuyor, dinlenmeye çalışıyordu. Ludovic karısının yanına oturup sarıldı.

"Sadece dua et" diye fısıldadı kulağına.

Herkes bir gün ölecekti. Yaşlı arkadaşı da günlerini tamamlıyor gibiydi. Bart, onun hem arkadaşı hem de koruyucusu olmuştu. Yaşlı Harry'den ona kalan tek yadigârdı o. Neredeyse on beş yılı birlikte geçirmişlerdi Bart ile. En zor zamanlarında yanında hep o vardı, onu hiç bırakmamıştı. Üstelik karısını da büyük bir cesaretle korumuştu kötülüklerden. Uzanıp köpeğin başını okşadı. Bart başını kaldırmadan mırıldanıp tekrar uykuya daldı. Son günlerde hep uyuyordu. Sevdiklerine, veda vaktinin geldiğini haber veriyordu sanki.

"Keşke bu yolculuğa çıkmasaydık" dedi Fatıma gözlerini silerek. "Bu ona ağır geldi."

"Üzülme, eminim bunu da atlatır."

Kendisi de inanmamıştı söylediklerine. Yaşlı Bart'ın son günlerini yaşadığı belliydi. Hep bitkindi ve uyuyordu. Hareket zamanında Ludovic yürümeye hali kalmadığını fark edip onu yanına alıyordu. Bugün her zamankinden daha bitkindi Bart. Kımıldayacak hali kalmamıştı. Ludovic kervancıdan uzun bir mola vermelerini istemişti cebine birkaç gümüş atarak.

"Hadi oğlum dayan biraz daha. Kendi evimize gidiyoruz. Bir daha gezmek zorunda kalmayacaksın" dedi Ludovic köpeğin başını okşarken.

Bart mırıldanıp gözlerini açtı. Güçlükle doğrulup sahibinin kucağına uzandı. Ludovic dakikalarca okşadı köpeğini. Hayatının en zor günlerinde hep yanında o vardı. Onun en iyi arkadaşı olmuştu Bart. Bart'ın mırıltıları artmaya başlayınca Ludovic köpeği kucağında yerinden kalkıp karısından uzaklaşmaya başladı.

"Sen atların yanına dön Fatıma. Ben birazdan gelirim."

Fatıma şaşkınlıkla bakakalmıştı kocasına.

"Onunla vedalaşmak istiyorum Ludovic."

Ludovic durup karısına döndü. Fatıma yaklaşıp köpeği gözlerinden öptü.

"Sen tanıdığım en iyi dostsun Bart. Seni çok seviyorum. Hoşça kal" dedi Fatıma köpeği son kez öperek.

Ludovic karısıyla göz göze gelmemeye çalışıyordu. Bart'ın mırıltıları yavaşlayınca Ludovic köpeği kayalıkların arkasına götürdü. Kimsenin görmesini ve duymasını istemiyordu. Saatlerce köpeği kucağında oturdu kayalıkların altında. Bart'la bir ömür paylaşmışlardı. Bu köpek, kendi hayatı ile birlikte çok sevdiği karısını da kurtarmıştı. Hayatına renk ve canlılık katmıştı Bart.

"Keşke senin için bir şeyler yapabilseydim, dostum" diye mırıldandı. Gözlerinden süzülen yaşlara aldırmadan sevmeye devam etti köpeğini. Bart'ın mırıldanışları kesik kesik devam ederken daha sıkı sarıldı köpeğine Ludovic. Onun son yolculuğuna yalnız gitmesini istemiyordu. Bart'ın onu hiç yalnız bırakmadığı gibi o da onu bırakmayacaktı.

"Hoşça kal akıllı dostum. Sen bu dünyadaki en harika köpeksin" diye fısıldadı kulağına Bart'ın.

Bart uzanıp sahibinin yanağına dokunmaya çalıştıysa da yapamadı. Ludovic köpeğin bedenini okşamaya devam etti.

"Bir gün seninle tekrar buluşacağız."

Bart gözlerini kapatıp kendini sahibinin sıcak kollarına bıraktı. Bart'ın mırıldanışları kesilip başı ağırlaştığında bırakmadı Ludovic. Gözlerinden sessizce süzülen yaşlar, hayata isyan eder gibiydi. Avucundan bir sabun köpüğü gibi kayıp gitmişti arkadaşı, Ludovic çaresiz kalmıştı. Bir ömür paylaştıkları arkadaşı, hayatını tamamlamıştı artık.

"Harry'ye selam söyle Bart."

Saatlerce tuttu köpeğini kollarında okşamaya devam ederek. Bedeninin soğumasını istemiyordu. Arkadaşının üşümesini istemiyordu. İçini bu kadar acıtan şeyin ne olduğunu çok iyi biliyordu. Bart ile çok güzel şeyler yaşamışlardı. Bart'ın da kendisini çok sevdiğini biliyordu. Bütün gece köpeğine sıkı sıkı sarılıp öylece oturdu. Birinin onu dürtmesiyle uyandı Ludovic. Kervancının oğlu gelmişti.

"Bir saat sonra gidiyoruz" dedi çocuk kucağındaki köpeğe bakarak.

"Bana bir kürek getirir misin?"

Çocuk köpeğe bakmaya devam ederek çömeldi.

"Öldü mü?"

Ludovic başını sallayıp gitmesini işaret etti. Çocuk kalkıp uzaklaştı oradan.

"Hoşça kal dostum. Harry'ye selam söyle" dedi Ludovic köpeğine bakarak.

Bütün gece onu sarmasına rağmen bedeni soğumaya başlamıştı bile Bart'ın. Kısa bir süre sonra çocuk elinde küçük bir kürekle geri geldi.

"Karıma söyle, birazdan geliyorum, olur mu?"

Çocuk başını sallayarak uzaklaştı. Ludovic birkaç dakika içinde derin bir mezar kazıp Bart'ı içine koydu. Bakmamaya çalışarak üzerini örtüp iyice bastırdı. Vahşi hayvanların onu bulup çıkarmasını istemiyordu. Bir dal parçasını kırıp baş kısmına soktu. Ayrılırken geride bıraktığı arkadaşına son bir bakışıyla gözlerinden yaşlar süzülmeye başladı. Ayak sesleri duyunca kendini toparlamaya çalıştı. Bakışlarını mezara dikip öylece baktı Fatıma. Sonra ağlayarak kocasına sarıldı. Dakikalar boyunca birbirlerine sarılıp ağladılar.

"Gitmemiz lazım" dedi Ludovic. Karısının yaşlarını silip gülümsemesini istedi.

"Ağladın mı dayanamaz biliyorsun."

Fatıma son bir kez Bart'a bakıp kocasının yanında ayrıldı oradan. Atlarını hazırlarlarken yanlarına genç bir adam ve kadın geldi.

"Başınız sağ olsun" dedi adam.

Ludovic bir adama bir de Fatıma'ya baktı.

"Biz sevdiklerini kaybedenlere böyle söyleriz" dedi Fatıma.

"Bizim de bir köpeğimiz vardı. Onu iki sene önce kaybettik, ne demek olduğunu biliriz" dedi kadın gözleri dolarak.

Ludovic genç çifte bakıp ne söyleyebileceğini düşündü.

"Sağ olun" diyerek araya girdi Fatıma.

Yanlarına gelen iki küçük kız çocuğuna bakarak gülümsemeye çalıştı Fatıma.

"Ben Mustafa" diyerek elini uzattı adam. Sarı saçları, yeşil gözleri ile yabancıları andırıyordu. Uzun ince gövdesi kırılacakmış gibi duruyordu. Ludovic adamla tokalaşıp gülümsemeye çalıştı.

"Ben de Ludovic. Memnun oldum."

Adamın şaşkın bakışları arasında ne diyeceğini bilememişti. Niye öyle baktığını da anlayamamıştı zaten.

"Nerelisiniz?" diye sordu genç adam.

"Ben Fransızım."

Mustafa gülümseyerek başını salladı.

"Kusura bakmayın ilk kez bir Fransız görüyorum da" dedi gülümseyerek ve "Bu karım Neriman, bunlar da kızlarımız" diye devam etti.

Kızlar hafifçe eğilerek selam verince ikisi birlikte gülümsediler. Fatıma kadın ve kızları ile muhabbete dalmıştı bile.

Mustafa ve ailesinin varlığı, onlara acılarını bir parça olsun unutturabilmişti. Yolculuk boyunca acılı çifti yalnız bırakmamaya özen gösteriyorlardı. Müslümandılar ve şirin bir aileydiler. Kızlar son derece cana yakın ama bir o kadar da yaramazdılar. Molalarda bir arada bulunuyor, muhabbet ediyorlardı. Mustafa onlara, yaşadıkları yerleri anlatıp duruyordu.

"Ayasuluk çok güzel bir yerdir. Gelip görmelisiniz."

"Biz de deniz kıyısında yaşayabileceğimiz bir yer almak istiyoruz" dedi Ludovic.

"Ephesus'u duymuşsundur herhalde" diye sordu merakla Mustafa.

Orayı biliyordu Ludovic. Hıristiyanlık dünyası için birkaç önemli yerden biriydi orası.

"Evet, biliyorum."

"Biz orada yaşıyoruz, Ayasuluk'ta. Çok güzel havası ve temiz bir denizi vardır. Görseniz vazgeçemezsiniz. Orası tam size göre."

Ludovic Fatıma ile bakıştı. Fatıma'nın heyecanlandığını hissediyordu Ludovic. Gözlerindeki parıltı onu ele veriyordu.

"Bir bakalım istersen, ne dersin?" diye sordu karısına Ludovic.

Fatıma'nın cevabı zaten ortadaydı.

"Birkaç gün misafirimiz olursunuz. Size etrafı gezdiririz. Beğenirseniz, kalırsınız" dedi Neriman Fatıma'ya göz kırparak. Kocasının aksine esmer, kahverengi gözlü, orta boylu ama hoş ve bakımlı bir kadındı.

"Öyleyse Ayasuluk'tan başlıyoruz" dedi Ludovic karısına gülümseyerek.

Ayasuluk

Ayasuluk (bugünkü Selçuk) yüksek bir tepenin üzerine kurulmuş yüksek duvarların çevirdiği birkaç mahalleden oluşan küçük bir şehirdi. Mustafa, eski dönemlerde Ephesus halkının, liman kirliliğinin sebep olduğu hastaklıklardan uzak kalmak ve kendilerini daha iyi savunabilmek için bu tepeye yerleştiğini ve burada yaşama devam ettiklerini söylemişti. St. John kilisesi de bu surların arasında tüm ihtişamı ile gökyüzüne yükseliyordu. St. John İncilini bu tepede yazmıştı. Tepenin en üst kısmında şehri Arap saldırılarına karşı savunmak üzere yapılmış kale mağrur bir tavırla göz dolduruyordu.

Ludovic ve Fatıma ilk gördüklerinde sevmişlerdi bu şehri ve kendi halinde yaşayan insanlarını. Mustafa ve ailesi, kale surlarının bitiminde yüksek duvarlarla çevrili büyük bir bahçesi olan iki katlı bir evde yaşıyorlardı. Mustafa'nın denize yakın bir yerde on iki dönüm bağı vardı. Aşağıda denizle birleşen düzlüklerde toprak son derece bereketliydi. Bu sayede hiç sıkıntı çekmediklerini söylemişlerdi. Her yıl aldığı ürün karınlarını doyurmaya

yetmekle kalmıyor, arada ailece gezmelerine de olanak sağlıyordu.

Ludovic ve Fatıma'yı bir yer bulup yerleşinceye kadar ya da ayrılacakları güne kadar misafir etmekten büyük gurur duyacağını söylemişti Mustafa. Fatıma da Neriman'a ve küçüklere ısındığı için bunu kabul etmişlerdi.

"Burayı seveceğinizden eminim" dedi Mustafa gülümseyerek. "Bugün biraz dinlenelim, yarın size çevreyi gezdiririz, deniz kıyısına da gideriz, isterseniz."

"Başka işiniz varsa size engel olmayalım" dedi Fatıma merakla.

"Hayır, bizim için onurdur" dedi Neriman kocasının elinden tutarak.

Bu arada kızların biri onun kucağına bir diğeri deLudovic'in kucağına oturdu.

"Sen nerden geldin?" diye sordu küçük Fatma, Fatıma'ya.

"Ben Afrika'dan geldim."

"Onun için mi bu kadar karasın?"

Bu sorunun üzerine iki erkek birbirine bakarken Neriman çıkıştı kızına.

"Kızım o ne biçim laf?"

Fatıma gülmeye başladı.

"Boş ver, o daha çocuk." Küçük Fatma'nın yanağına öpücük kondurup "Evet, o yüzden karayım" dedi.

"Ama senin adın da Fatma, benim adım da" dedi küçük kız gülerek.

"Benim adım Fa-tı-ma ama sen istersen Fatma diyebilirsin."

"Kızım, in teyzenin kucağından. Hepimiz yorulduk zaten. Hadi ikiniz de odanıza gidin. Yemek hazır oluncaya

kadar da çıkmak yok" diyerek kızları odalarına gönderdi Neriman.

"Kusura bakmayın, tam yaramazlık çağları" dedi Mustafa gülümseyerek.

"Yaşları ne?"

Neriman cevap verdi Fatıma'nın sorusuna.

"Fatma 8, Zişan 6 yaşında."

"Çok tatlılar. Allah onlara uzun ömür versin."

"Ben yemek hazırlayacağım. Siz keyfinize bakın" diyerek kalktı yerinden Neriman. Fatıma da onu takip ederek mutfağa gitti.

"Yarın başka bir şey yapmak isterseniz?" diye sordu Mustafa, kadınların odadan çıkmasını bekleyip. Misafirlerini sıkmak istemiyordu.

"Aslında ben harabeleri gezmek istiyorum ama önce etrafı gezmek iyi olacak sanırım. Fatıma bu konuda çok heyecanlı. Çok uzun süredir dolaşıyoruz çünkü."

"Anlıyorum sizi. Yarın tüm civarı gezdiririz size."

"Sağ ol Mustafa. Bizi misafir ettiğiniz için de teşekkür ederiz."

"Hiç dert etme. Bizim evimiz sizin de sayılır."

Ludovic uzun süren yolculuk boyunca kafasını kurcalayan sorular için zamanın geldiğini fark etti.

"Bizi hiç tanımıyorsunuz. Neden bizi misafir ediyorsunuz?"

"Biz burada birçok dinden insanlar bir arada yaşıyoruz. O kadar çok insanla tanıştık ki iyi ve kötüyü ayırt edebiliyoruz artık" diye cevap verdi Mustafa gülümseyerek. "Siz iyi insanlarsınız."

"Bazı şeyleri ayırt edebilmek için henüz çok gençsiniz."

"Köpeğiniz öldüğünde ne kadar üzüldüğünüzü gördük. Bunu ancak yaşayan bilir. Siz isteseniz de kötü olamazsınız."

Ludovic ne söyleyeceğini bilemiyordu. Karşısındaki genç adama bir hayat dersi vermeye çalışmıştı ama Mustafa çoktan derslerini okumuştu bile. Daha ne söylenebilirdi ki?

"Evet, Bart bizim için bir köpek değildi. O bizim en iyi arkadaşımızdı" dedi gülümsemeye çalışarak. "Ben de karım da hayatımızı ona borçluyuz."

"Biliyorum, biliyorum."

Güzel bir akşam yemeğinden sonra izin isteyerek odalarına çekilmişlerdi. Misafirleri için hep hazır tutulan bir odaydı bu. Küçük ama onlara yetecek kadar büyüktü. Temiz kokuyordu. Odanın bir köşesinde büyük bir yatak, bir dolap ve iki sandalye vardı. Yeni olmasalar da ahşabın kendine has kokusu doldurmuştu odayı. Yatağın karşısındaki duvarda iki büyük pencere yer alıyordu ve pencerelerde Türk motifleriyle işlenmiş beyaz perdeler vardı. Yatağın başında bir Kur'an asılıydı. Gelen misafirlerin, sayfalarını bir bir açıp okumasını bekliyordu kutsal kitap.

"Neriman hamarat bir kadına benziyor" dedi gülümseyerek Fatıma. Elbiselerini dolaba koyup yatağa girdiler.

"Yarın her yeri gezeceğiz. Umarım istediğin gibi bir yer buluruz."

"Ben burayı çok sevdim Ludovic. Hem daha gelmeden arkadaşlarımız da oldu bak."

"İkisi de çok iyiler. Yarın olsun da…"

Karısını kollarının arasına alıp gözlerini kapattı Ludovic.

"Seni çok seviyorum" diye mırıldandı. Fatıma da aynı duygular içindeydi. Gülümseyerek gözlerini kapattı.

Uzun süredir ilk kez böyle rahat uyumuşlardı. Günün yorgunluğu ve gerginliğini üzerlerinden atabilmişlerdi

nihayet. Fatıma Neriman'a kahvaltı hazırlamasında yardım ederken Ludovic de Mustafa ile gezi planı yapmıştı. Kızlar da atla gezmeyi sevdiklerini ve onlarla gelmek istediklerini söylemişlerdi. Fakat Neriman gezinin beklenenden uzun sürmesi halinde kızların huysuzluk edeceklerini söyleyip onlarla gitmeyi kabul etmemişti. Fatıma üzülmüştü ama olması gereken de bu idi.

"Hem evi toparlarım hem de size güzel yemekler hazırlarım. Döndüğünüzde müjdeli haberler getirirsiniz inşallah" dedi Neriman onlara el sallarken.

Kızların yüzü asılmış yaramazlık yapmaya başlamışlardı bile. Atların kuyruklarını çekerek onları engel rahatsız etmek istediler ama anneleri bu davranışlarına izin vermeyince içeri girip kapıyı kapattılar.

"Deniz biraz uzakta. Size oradaki en güzel yerleri göstereceğim."

"Sen neden denize yakın oturmuyorsun? Hem bağlarına da yakın olurdun" diye sordu Ludovic merakla.

"Yaşadığımız yer babamındı. O burayı bize bıraktı."

"Baban yaşıyor sanmıştım."

"Babam denizden bir türlü kopamadı. Deniz kıyısında küçük bir barakada yaşıyor. Annem öldükten sonra evi bize bırakıp oraya yerleşti. Arada bir gelir bize, o kadar."

"Ne yapıyor deniz kıyısında tek başına?"

"Bir kayığı var. Her gün, gün doğmadan balığa çıkar. Bir de atı var yanında. Canı sıkıldı mı bize gelir."

Kendi babası balıkçı olduğu için balıkçıları çok severdi Ludovic. "Benim babam da balıkçıydı. Savaşta kaybettim onu."

Babasını özlediğini fark ediyordu Ludovic. Koca adam olmuştu ama babasının yokluğunu hep içinde hissediyordu. "Keşke yanımda olsaydı" diye mırıldandı.

Fatıma ile göz göze gelince susup yoluna devam etti. Fatıma da babasını kaybedenlerdendi. Üstelik çok daha acı bir şekilde yitip gitmişti zavallı adamın hayatı. Onun ölümü, küçük ve savunmasız kızının hayatında aldığı en büyük darbeyi de beraberinde getirmişti.

Kısa bir süre daha sessizce yollarına devam ettiler.

"Eminim babam sizi çok sever, ona da uğrayalım" dedi gülümseyerek Mustafa.

Ludovic başını sallayarak gülümsedi. "Olur, uğrayalım."

Tahta çitlerle çevrili meyve bahçelerinin her iki yanını kuşattığı oldukça geniş yoldan aşağı doğru süzüldüler. Toprağın kendine has kokusu yoğun oksijenle birleşip büyüleyen bir koku yayıyordu havaya. Bir saat kadar sonra denizin tuzlu kokusu ciğerleri yakmaya başlamıştı bile. Hafif esen rüzgâr insanın ciğerlerini delen kokuyu oradan oraya savurup duruyordu. Fatıma atını durdurup gözlerini kapattı. Yıllardır özlemiyle yandığı tuz kokusunu içine çekti defalarca.

"Bu kokuyu çok özledim" diye mırıldandı.

"İşte buradasın" dedi kocası atının üzerinde ona doğru uzanarak. Gülümsüyordu, karısının mutluluğu gözlerinden okunuyordu çünkü.

"Biraz sonra kendisini de göreceksiniz" dedi Mustafa eliyle devam etmelerini işaret ederek.

Sık ağaçların arasından geçerek ileri doğru sürdüler atlarını. Su kuşlarının sesi kulaklarını tırmalarken suyun sesini duydu Fatıma. Yüreğinin göğsünü delip çıkması an meselesi idi sanki.

"Buradaki arazilerin her birinin sahipleri var. Çoğu çiftçi adamlar. Umarım satılık bir yerler vardır" dedi Mustafa. "Burayı beğendin mi?"

"Çok güzel, havası, kokusu, sesler, öyle güzel ki. İnsan burada bir ömür geçirebilir."

Deniz mavi yüzünü gösterince haykırarak geniş sahil boyunca atını denize doğru sürdü Fatıma. Mustafa geride kalıp onları seyretmeyi tercih etmişti. Fatıma atından atlayıp sıcak kumların üzerinde yürüdükten sonra ayaklarını dizlerine kadar mavi suya soktu.

"Allahım buna inanamıyorum. Sana şükürler olsun, sana şükürler olsun" diye bağırıyordu, kollarını havaya açmış teşekkür ediyordu.

"Seni çok seviyorum" diyerek sarıldı kocasına. Ağlamaya başlayınca daha sıkı sarıldı. Ludovic karısının sırtını sıvazlayıp boynundan öptü.

"İşte sana deniz."

"Burası çok güzel. Burada kalalım mı?" diye sordu Fatıma gözlerini silerken. Gülümsemeye çalıştıkça yaşlar süzülüyordu yanaklarına. Karısının mutluluğu her şeyden önemli değil miydi? "Nasıl istersen" diye mırıldandı Ludovic.

Fatıma kocasının elinden tutarak onu denize doğru çekti.

"Gel hadi, suya gir. Bak ne kadar güzel."

Birlikte dakikalarca suyun içinde oyalandılar. Birbirlerine su atıp gülüştüler. Uzun süredir ilk kez sorunlar olmadan böyle eğlenebiliyorlardı.

"Keşke Bart da burada olsaydı" dedi Ludovic karısına sarılırken.

Fatıma arkadaşı için gözlerinden süzülen yaşlara engel olmadı.

"Evet, keşke o da burada olsaydı. Şimdi suyun içinde ne güzel oynardı."

Başını çevirip denize akan meyve bahçelerine ve bağlara, arkada nöbet bekleyen tepelere, elini uzatınca yakalayacakmış hissi veren tepe üzerlerine kurulmuş küçük köylere ve tepelerin ardında yükselen ulu dağlara baktılar. Ayasuluk da yukarıda kalmıştı. Surlarıyla kuşattığı tepeyi bir gerdanlık gibi sarmıştı Ayasuluk şehri.

"Burada bir yer bulabilirsek kalalım mı?" diye sordu tekrar Fatıma. Kocasının cevabını merakla bekliyordu. Ludovic gözlerindeki yaşları silerek sarıldı karısına.

"Sen nerde dersen orda kalırız. Yeter ki mutlu ol."

"Öyleyse çevreyi gezelim, zaman kaybetmeyelim."

"Babamın yeri biraz ileride. Ona da uğrayalım. Bizim döndüğümüzü bilmiyor, haberi olur" dedi Mustafa.

Atlarına binip etrafı inceleyerek Mustafa'nın yanında ilerlediler.

"Demek beğendiniz burayı."

"Evet, hem de çok beğendik" diye atıldı Fatıma. "Uygun bir yer bulabilirsek burada kalabiliriz."

Ludovic büyük bir kahkaha atıp karısıyle göz göze geldi. "Evet, kalabiliriz" diye tekrarladı karısının son sözlerini.

Sahildeki kumluk, yerini taşlıklara bırakmaya başlayınca ileride görünen küçük tahtadan eve bakakaldı Ludovic.

"Baban burada mı yaşıyor?"

Mustafa sadece gülümsedi.

"Yaşlı bir adam için çok harap, değil mi?"

"Sadece geceleri kullanıyor orayı. Onun dışında bütün gününü dışarıda geçirir. Kış çok sert geçecek olursa da bize geliyor."

Eve yaklaştıklarında Ludovic şaşkınlıkla bir derme çatma barakaya bir de karısına bakıp omuz silkti. Mustafa atından inip babasına seslendi. Ses çıkmayınca eve girip geri çıktı Mustafa.

"Burada yok. Uzağa gitmiş de olamaz."

Fatıma etrafına bakınırken ilerideki yaşlı zeytin ağacının altında namaz kılan yaşlı bir adam gördü.

"Baban namaz kılıyor" diyerek yaşlı adamın olduğu yönü gösterdi.

Atlarından inip yaşlı adamın namazını bitirmesini beklediler. Mustafa kapının önündeki iki iskemleyi gösterip oturmalarını istedi. Kısa bir süre sonra yaşlı adamın sesi duyuldu.

"Hoş geldin yiğidim" diyerek oğluna sarıldı. Gözlerinden süzülen yaşları fark ettirmemeye çalışarak sildi. Mustafa babasının elini öpüp tekrar sarıldı.

"Sizi çok özledim. Torunlarımı getirmedin mi bana?" dedi merakla yaşlı adam.

"Baba, bak bunlar misafirlerimiz. Yolculukta tanıştık. Buraya yerleşmeyi düşünüyorlar."

Ludovic birkaç adım öne çıkarak yaşlı adama daha dikkatli baktı. Bakışları kesiştiğinde bir anda zamanın durduğunu ve orada sadece ikisinin var olduğunu hissetti Ludovic. Yüreğinden bedenine yayılan sıcak ürpertiye anlam verememişti. Bu adamı tanıyor olmalıydı, daha önce görmüş müydü acaba? Yabancı değildi, hissediyordu. Yaşlı adamın yeşil gözleri de buğulanır gibi olmuştu. Donup kaldıkları birkaç saniye içinde sanki yaşanılan ama hatırlanamayan bir şeyler vardı belleklerinde.

"Seni tanıyor muyum delikanlı?" diye sordu yaşlı adam elini uzatırken.

"Adım Ludovic, efendim" diye mırıldandı. Adamın ifadesine bakıp kendisini tanıyıp tanımadığını anlamaya çalıştı. Yaşlı adam bir an düşünüp sonra başını salladı.

"Ben de Hasan. Bu yiğidin babasıyım."

Oğluyla gurur duyduğu her halinden belli oluyordu. Ludovic onu karısı ile de tanıştırdı. Fatıma eğilip adamın elini öpünce şaşkınlıkla baktı oğluna yaşlı Hasan.

"Fatıma Müslümandır baba" diyerek gülümsedi Mustafa.

"Öyle mi? Demek bir Müslümanla evlendin" dedi Ludovic'e dönerek. Gördüklerinden fazlasıyla memnun gibiydi.

Birlikte oturup birkaç dakika daha muhabbet ettiler.

"Ludovic buradan yer alıp ev yapacak baba. Aklında olsun, duyarsan bize haber ver" dedi Mustafa atlarına binip ayrılmaya hazırlanırken.

"Olur, bakarım. Torunlarımı özledim, getir onları bana."

"Yarın bize gel baba. Herkes seni çok özledi. Uzun uzun sohbet ederiz."

"Yarın olmaz. Belki öbür gün gelirim" diye seslendi arkalarından.

Ludovic gözden kaybolunca kadar baktı yaşlı Hasan'a. İçini kemiren şüphe onu deli ediyordu. Hasan'ı tanıyordu ama nereden hatırlamıyordu. Hasan'ın halinden de onu tanıdığı belli oluyordu ama o da çıkaramamış olacaktı ki bir şey söylememişti. O gözleri çok iyi biliyordu aslında. Birden aklına çocukken çok sevdiği Pierre geldi. Onun da gözleri yeşildi, çok iyi hatırlıyordu. Babası, ikisi bir araya geldi mi "Yine ortalık yeşerdi" der dururdu. Bu adam Pierre olabilir miydi acaba? Ama Pierre Hıristiyan'dı, bu adam ise Müslüman. Sonra Pierre'in bir Müslüman kıza âşık olup onun için memleketini terk ettiğini hatırladı. Öyle bir şeyler duymuştu çocukken.

"Ludovic sana söylüyor."

Fatıma'nın gür çıkan sesi onu düşüncelerinden uzaklaştırıp geri getirmişti.

"Ne oldu?" diye sordu şaşkınlıkla.

Fatıma gülerek Mustafa'yı işaret etti.

"Seninle konuşuyor ama sen duymuyorsun."

"Kusura bakma Mustafa, dalmışım. Ne diyordun?" dedi mahcup bir ifadeyle.

"Buradaki araziler daha verimlidir. Daha ileri gidelim mi? Yoruldunuz mu?"

"Ben yoruldum, yarın devam ederiz" dedi Fatıma.

Neredeyse günün yarısından fazlasını at üstünde geçirmişlerdi. Dönüş için atlarını çevirdiler.

"Bu yol direk Ayasuluk'a çıkar. Daha kısa bir yoldur bu."

İkisi de geçtikleri yollara, etrafa dikkat ederek geri döndüler. Neriman ve kızlar bahçedeydi. Büyük bir avlusu vardı evin. Büyük bir kuyu açılmıştı sağ duvara yakın. Evin önünde büyük bir çardak yapmıştı Mustafa. Neriman da güzel çiçekler ve güller dikmişti çardağın etrafına. Her biri çok güzel görünüyor ve kokuyordu. Taş duvarın kenarlarına sıra sıra meyve ağaçları dikmişti Mustafa.

"Bu mevsimde şeftali bol olur" dedi Mustafa dalından bir tane koparak Fatıma'ya uzattı.

"Bizim kuşlarımız var orada" dedi küçük Fatma heyecanla bağırarak. "Dikkat et baba, düşmesinler."

Kızlar Fatıma'nın yanına gelip ona sık dalların ve yaprakların arasından yuvayı göstermeye çalıştılar.

"Gördüm, çok güzel" dedi Fatıma, aslında görememişti.

Küçük kızı kucağına alıp annesinin ardından mutfağa girdi.

"Ne yaptınız? Beğendiniz mi buraları?" diye sordu Neriman merakla.

Fatıma gülerek cevap verdi.

"Çok beğendik. Bir yer bulabilirsek yerleşeceğiz."

Neriman haykırarak sarıldı Fatıma'ya.

"Çok sevindim. Sen çok iyi bir kadınsın. Seninle iyi arkadaş olacağız."

Fatıma içinden 'olduk bile' diye geçirdi. Bu kadar kısa sürede, bu kadına içinin ısınması onu da mutlu ediyordu. Habibe'den sonra Neriman da ona, güzel dostluklar için teninin renginin önemi olmadığını hissettiriyordu. Burada çok uzun yıllar mutlu yaşamayı diledi içinden. Fatma'yı yere bırakıp ev sahibine yardıma girişti. Herkes acıkmıştı, masanın hazırlanması gerekiyordu.

Ludovic, babası ile ilgili şüphelerden bahsetmemişti Mustafa'ya. Nasıl olsa bugün gelecekti. Yaşlı adam torunlarını özlemiş olmalıydı. Ailece seyahate çıkmışlar ve üç ay sonra geri dönmüşlerdi. Kızlar da dedelerini çok seviyordu, sürekli onu sormuşlardı babalarına, döndüklerinde.

İki gün boyunca civardaki denize yakın bütün yerleri gezip bilgi edindiler. Mustafa şehirde tanıdığı tüm insanlara, yakın dostlarına haber saldı. Ludovic de onunla gitmiş ve Mustafa'nın şehirde sevilen bir adam olduğunu görmüştü. Genç yaşına rağmen görmüş, geçirmiş bir adamdı, bunu da çok geziyor olmasına bağlıyordu. Çocukken babası ve annesi ile sürekli gezdiklerini söylemişti. Babası ve annesi kalacak iyi bir yer buluncaya kadar gezmeye devam etmişler ve sonunda burada karar kılmışlar. Ama annesi öldükten sonra yaşlı Hasan deniz kıyısına taşınmış, evi de onlara bırakmış.

Akşama doğru bahçe kapısında beliriverdi yaşlı Hasan. Kızlar oını görünce uzandıkları divandan kalkıp dedelerine koştular. Yaşlı Hasan iki torununu da kucaklayıp kaldırdı.

"Nerdeymiş benim kızlarım? Nerelere gittiniz bakayım?" dyerek öpüyordu onları.

Kızlar dedenin yanaklarından öpüp sarıldılar.

"Kızım, dedenizi rahat bırakın. Adamcağız yorulmuş zaten" dedi Neriman kızları kucağından indirirken.

Kızlar dedenin atını alıp ahıra götürürken Neriman uzanıp babasının elini öptü.

"Hoş geldin baba" dedi gülümseyerek.

Hasan gelinini alnından öperek yaşla dolan gözlerini sildi.

"Hepinizi çok özledim, kızım" diye mırıldandı.

Duygu yüklü anlardan sonra Mustafa babasının elini

öperek sarıldı. Ludovic ve Fatıma bu anları heyecanla seyrediyordu. Kalkıp yaşlı Hasan'la selamlaştılar.

"Nasılsınız gençler?" diye sordu gülerek.

Yeşil gözlerindeki mutluluk etrafa ışık saçıyordu. Yaşlı kalbinin en çok ilgiye ve sevgiye ihtiyacı vardı. Bunu da fazlasıyla alıyordu zaten. Mustafa yerini ona vererek babasının karşısında oturdu. Kısa bir süre gelini ile sohbet ettikten sonra bakışlarını Ludovic ve Fatıma'ya çevirdi Hasan.

"Bulabildiniz mi bir şeyler bari?"

"Henüz yok" dedi Ludovic.

"İlla ki deniz kenarında mı olacak aradığınız yer?"

"Fatıma özellikle deniz kıyısını istiyor."

Yaşlı adam bakışlarını Fatıma'ya çevirip gülümsedi.

"Bu yaşlı adamı dinlerseniz, biraz yukarılardan yer bakın."

"Neden?" diye sordu Ludovic.

"Hem oradaki araziler daha ucuzdur, hem de bir saldırı esnasında savunmanız daha kolay olur. Savaş sırasında ilk önce deniz kenarındaki evler yağmalanıyor, savunmasız kaldıkları için. Yazık olur bütün emeklerinize. Ayrıca canınızdan da olabilirsiniz."

Fatıma tereddütle kocasına baktı.

"Hem deniz kıyısında malarya (sıtma) kol geziyor. Hastalıktan kurtulamazsınız. Siz en iyisi ya bu şehirden ya da biraz ilerideki köyden yer bakın. Benim size büyük nasihatim. Mustafa eğer düşünürlerse sen bunları Kırkınca'ya götür" diye devam etti Hasan.

Mustafa başını sallayarak gülümsedi.

"Aslında babam haklı. Deniz kıyısının çok riskleri var. Yukarıya yerleşseniz bile denize en fazla bir saat uzak olursunuz. İsterseniz bizim gibi siz de tepede oturun, deniz kıyısında bir arazi alın. "

"Bunu oturup uzun uzun konuşmamız lazım" dedi Ludovic karısına bakarak.

Fatıma'nın yüzünde ümitsiz bir ifade belirmişti.

"Canınızdan olma veya birbirinizi kaybetme riskiniz var, Fatıma. Buralardaki savaşlar hiç bitmiyor, biliyorsun. Babam doğru söylüyor" dedi Neriman Fatıma'yı teselli etmek istercesine.

Fatıma ümitsizce baktı kocasına. Denize yakın olmak istiyordu. Söylenenler doğru olmasına rağmen onu rahatsız etmişti.

Fatma ve Zişan dedelerinin atını ahıra bırakıp gelmişlerdi. Küçük olmalarına rağmen anne ve babalarına hep yardım etmeye çalışıyorlardı. Dedeleri kendi atını ahıra götürüp bağlama işini de onlara vermişti. Böylece küçük yaşta sorumluluk alabilmeyi öğreniyorlardı.

Zişan, Ludovic ve dedesinin arasında otururken bir şeyler mırıldandı, dedesi gülümserken Ludovic yaşlı Hasan ile bakıştı.

"Ne dedi?" diye sordu merakla.

"Yine ortalık yemyeşil oldu" dedi Fatma. "Dedem hep böyle söyler."

Bu, aslında babasının sözüydü. Pierre ve oğlu bir araya geldiklerinde söylerdi bunu. Ludovic şaşkınlıkla yaşlı Hasan'a baktı. Hasan merak içinde gülümsüyor, misafirin tepkisini bekliyordu.

"Yüce Tanrım, sen Pierre'sin değil mi?" diye mırıldandı Ludovic.

Yaşlı adamın gözleri birdenbire dolu dolu oldu. Kollarını açıp ona gelmesini bekledi. Ludovic yerinden kalkıp yaşlı adama sarıldı.

"Senin Pierre olduğunu biliyordum. Yüce Tanrım, sensin."

Pierre hep yaptığı gibi sırtını değil belini sıvazladı Ludovic'in. Ludovic gözlerine dolan yaşları silerek baktı yaşlı adamın yüzüne. Yaşlı yüzünü ellerinin arasına alıp doya doya baktı.

"Seni bir daha göreceğim aklımın ucundan bile geçmezdi. Bu bir mucize olmalı."

"Neler oluyor, onu tanıyor musun?" diye araya girdi Fatıma. O da şaşırmıştı olanlar karşısında.

"Babam yıllar önce Ludovic'in babasının yanında çalışırdı" diye söze karıştı Mustafa suskunluğunu bozarak. "Tahmin etmiştim ama emin olamamıştım sen olduğundan. Babam hep senden söz eder dururdu. Bazen seni tanımasam da kıskanırdım ama anlattığı kadar varmışsın" dedi Ludovic'e bakarak.

Ludovic tekrar sarıldı yaşlı Hasan'a.

"Ben de seni çok özlemişim" dedi Hasan. Elinin tersiyle gözlerini sildi.

"Seni yaşlı kurt seni. Demek buralara geldikten sonra adını da değiştirdin."

"Sadece adımı değil dinimi de değiştirdim."

"Başına gelenleri biliyorum. Çok üzüldüm Pierre yani Hasan."

Yaşlı adam elini boş ver anlamında sallayıp gülümsemeye çalıştı. Geçmişin onun da yakasını bırakmadığı belli oluyordu.

"Burada o kadar mutluyum ki. Sevdiğim kadınla, ömrümün en güzel yıllarını burada geçirdim. Bir de oğlum oldu, aslan gibi. Seni de gördüm dünya gözüyle. Daha ne isteyeyim?"

Hâlâ eskisi kadar yakışıklıydı Hasan. Sadece yüzündeki zamanın izleri çoğalmıştı, burnunun sol tarafında da daha önce görmediği bir yara izi vardı. Gözleri hâlâ yosun yeşiliydi, sarı saçları kırlaşmış ve fazlasıyla seyrelmişti.

"Babam bana nasıl bıçak ve yay kullandığını da anlattı. Bana da öğretti ama ben senin kadar iyi olamadım" dedi Mustafa babasının yanağını okşayarak.

"Ben onun kadar iyi bir öğrenci daha bilmem" dedi Hasan övgüyle Ludovic'i göstererek.

Ludovic büyük bir sevgiyle sarıldı Hasan'a.

"Çünkü sen iyi bir öğretmendin. Ben sadece meraklıydım o kadar."

"Babam hep senden bahsederdi bize. Ben seninle büyüdüm. O yüzden adını duyunca kanım sana kaynadı ya."

Ludovic Mustafa'ya dönerek gülümsedi. "Ben de aynı şeyleri hissettim. Neden söylemedin?"

"Emin olmadan söylemek istemedim işte."

"Hadi yemek hazır, oturalım mı artık. Kızlar da acıktı" dedi Neriman son tencereyi masaya koyarken. Hepsi oturduktan sonra babasının yanağına bir öpücük kondurup yerine geçti.

"İkinci oğlun da geldi işte baba. Artık onları bırakmazsın değil mi?"

"Bir kere bıraktım, bir daha bırakmam" dedi gülerek yaşlı adam.

"Zaten bizim de bir yere gideceğimiz yok. Öyle görünüyor" dedi Ludovic karısına göz kırparak. Sonra kalkıp yaşlı adamı yanağından sıkıca öptü.

"Sen benim ikinci babamsın. Sana yaptıkların için yeterince teşekkür edemedim."

"Baban elden gidiyor Mustafa" diyerek kocasına göz kırptı Neriman.

Mustafa da kalkıp diğer tarafına geçti babasının. Yaşlı adam ikisine de sarılıp öylece kaldı.

"Bir oğlum vardı, iki oldular."

Hep birlikte sohbet ederek, gülüşerek yemeklerin tadını çıkardılar.

"Aklıma gelmişken sorayım. Halim amca nerelerde baba? Dün göremedim onu yanında?"

Hasan oğluna bakıp gülümsedi.

"Ne bileyim oğlum. Yine bir yerlere gitti herhalde. Uzun zamandır uğramadı yanıma" dedi endişeyle yaşlı Hasan. "Yarın yanına gideyim de bari ne olduğunu anlayalım. İsabet oldu, hep birlikte gidelim. Hem bunlar da Kırkınca'yı gezmiş olurlar."

"Halim amca canı sıkıldıkça babamın yanına kaçar. İyi arkadaştırlar" diye açıklama yaptı Mustafa.

"İyi ya yarın birlikte gideriz. Biz de görmüş oluruz" dedi Ludovic gülümseyerek.

Yaşlı Hasan o gece orda kaldı. Dede, kızları da öperek yatırdıktan sonra geç saate kadar yıllardır görmediği ikinci babası ile muhabbet etti Ludovic.

Ertesi sabah kahvaltıdan sonra dördü birlikte Kırkınca'ya (bugünkü Şirince köyü) doğru yola koyuldular. Uzak değildi Ayasuluk'a, atla bir saat kadar tutardı. Çevreye kokusunu salmış meyve bahçelerinin arasından geçerek geniş patika yoldan tırmanmaya başladılar. Daha yükseklere çıktıkça meyve bahçeleri yerini koruluklara bırakmaya başladı. Havanın serinlediği de hissediliyordu.

"Buralar Ayasuluk'tan daha ucuzdur, üstelik havası daha temiz, suyu daha boldur. Kışın buralara kar düşer ama çok soğuk olmaz. O zaman manzarayı seyre doyum olmaz. Denizden de çok yüksek değiliz aslında" dedi Hasan aşağıda nazlı gelin gibi dalgalanan denizi göstererek. "Bir buçuk saatte inersiniz denize."

"Bu manzara çok güzel" diye mırıldandı Fatıma.

Kırkınca, bahçe içinde iki katlı, asma balkonlu, kâgir evlerden oluşuyordu. Pencereleri ve balkon korkulukları

oluşturan koyu renk ahşapı beyaz zemini tek düzelikten kurtarıp nakış gibi işliyordu. Diğer köylere pek benzemiyordu, insanın içine işleyen kendine has bir güzelliği, bir başkalığı vardı bu köyün. Yeşili fazla, havası farklı, esintisi daha ılıktı. Buram buram çiçek kokuyordu, hayat kokuyordu.

Köyün içine girdikçe kendilerine meraklı gözlerle bakan ahali ile karşılaşıyorlardı. Sonra adamlar Hasan ve Mustafa'ya selam verip hal soruyorlardı.

"Siz devam edin, ben Halim'e bir uğrayayım. Kaç zamandır ortalıklarda yok. Ben size yetişirim" deyip ayrıldı yanlarından Hasan.

"Bu köy Ayasuluk' tan daha sakindir. Köylülerin çoğunun deniz kıyısında arazileri vardır. Burada elma, şeftali, kiraz ve üzüm yetiştirilir. Toprak çok bereketli olduğu için de hiçbiri aç değildir" dedi Mustafa.

"Sen de burayı mı tavsiye edersin?" diye sordu Ludovic.

"Bekâr bir adam olsan denize komşu ol derdim. Aileler için kalabalık yerler daha iyi ve sağlıklıdır."

Ludovic etrafına bakınan karısına göz attı. Ona hiçbir şey olmasını istemezdi. Onu bir daha yalnız bırakmak da istemiyordu.

"Hem burada hastalıklardan da uzak kalırsınız. Deniz güzeldir ama dibinde olmak da istemem. Çünkü ne yapacağı hiç belli olmaz. Bir kabarır, her şeyi önüne katar götürür" diye devam etti Mustafa.

Dar sokaklardan geçerken arada duruyor etrafa bakıyorlardı. Küçük ve çok güzel bir köydü burası. Birkaç dakika sonra Hasan yetişti onlara. Atını hızlı sürmüş kendisi de nefes nefese kalmıştı. Üstelik yüzünde hüzünlü bir ifade vardı.

"Burayı beğendiniz mi?" diye sordu soluklanarak.

İkisi de başlarını sallayarak gülümsediler. Belli ki bu onu da memnun etmişti. Hasan atını oğluna yaklaştırarak ona doğru uzandı.

"Halim iki hafta önce ölmüş, ben daha şimdi öğrendim. Bir Allah'ın kulu bana haber vermeyi akıl edememiş" dedi üzgün bir sesle.

Mustafa babasının kolunu sıvazlayarak acısını paylaşmak istedi.

"Başın sağ olsun baba. Bilirim iyi arkadaştınız."

Hasan merakla kendilerini izleyen Ludovic ve Fatıma'ya döndü.

"Arkadaşım ölmüş, yeni öğrendim."

"Başın sağ olsun Hasan baba" dedi Fatıma.

"Yapabileceğimiz bir şey varsa…" diye devam etti Ludovic.

Yaşlı adam başını sallayıp gülümsemeye çabaladı ama başaramadı.

"Her işte bir hayır vardır derler ya… Hastaydı zavallı, son zamanlarda ağrıları uyutmaz olmuştu. Bana gelince dertleşirdik, rahatlardı biraz" diye mırıldandı Hasan.

"Allah sana ve ailene ömür versin" dedi Ludovic.

"Size de oğlum, size de…"diye mırıldandı Hasan. Sesi zorlukla duyuluyordu. Birkaç saniye öylece kalıp atının başını çevirdi.

"Benimle gelin. Size göstereceklerim var."

Üçü de soru sormadan onu takip ettiler. Biraz daha yukarı çıkıp etrafında büyük bir bahçesi olan bir evin önüne geldiler. Hasan atından inerken Mustafa heyecanlanmıştı.

"Burası Halim amcanın evi. Niye geldik buraya, baba?"

Hepsi merakla indiler atlarından. Derme çatma kapıyı açıp bahçeye girdiler. Çok büyük değildi ama solmaya yüz tutmuş yeşilliğine rağmen bakımlı bir bahçeydi burası. İki katlı ev bahçenin ortasında inşa edilmişti. Arka tarafında bir de ahır vardı.

"Halim'in oğluyla karşılaştım. Burayı satıyorlarmış. Anladın mı şimdi?" dedi Hasan meraklı oğluna gülerek. Sonra bakışlarını Fatıma'ya çevirdi.

"Burayı beğendin mi kızım? Burada yaşamak ister misin?"

Fatıma önce kocasına bakıp yaşlı Hasan'a gülümsedi. Gerçekten beğenmişti burayı.

"Hani deniz kıyısı istiyordun?" diye sordu Ludovic şaşkınlıkla.

"Hasan babanın söylediklerini duymadın mı? Orada yaşayamayız. Hem denizin kokusu buraya kadar geliyor. Çok uzak değil, yürüyerek bile ineriz denize."

Fatıma'nın korkuları kendisinin de korkularıydı aslında. Bunu çok iyi anlayabiliyordu.

"Nasıl istersen" diye mırıldandı. Aslında memnun bile olmuştu. Karısını ıssız yerlerde tek başına bırakmak istemiyordu. Burada daha güvende olacaktı.

"Ama buranın tarlaları yok, bizim ekebileceğimiz toprağa da ihtiyacımız var" dedi Hasan'a dönerek.

Hasan yanına gelerek omzunu sıvazladı. Onu kolundan tutup evin arka tarafına götürdü. Biraz yürüdükten sonra evin arkasından aşağı doğru yürüttü. Tahta çitlere geldiklerinde durdular. Ayasuluk tüm ihtişamıyla gözlerinin önündeydi.

"Aşağı ileriye bak. Büyük kayalıkların hizasına bak. Orada şeftali ağaçlarının arasında kazılmış düz bir tarla var. On dönüme yakın. Buradan bakınca sadece yarısı görünüyor. Orası Halim'in, anladın mı?"

Uzanıp işaret edilen yere doğru baktı Ludovic.

"Yani burayı alırsak orayı da alacağız."

"Bak burası köyün en iyi arazilerinden biri. Kaçırma derim ben. Hazır çocukları da satma kararı vermişken."

"Alalım ama dediğin kadar değerliyse burası beni aşar."

"Ne kadar paran var?"

"Yüz yirmi altın."

Hasan kafasını kaşıyıp aklından birkaç küçük hesap yapıp gülümsedi.

"Ben senin için pazarlık yapacağım. Dua et de kabul etsinler."

Birlikte geri dönüp yürürlerken Fatıma kucağında küçük bir köpek yavrusu ile çıktı karşılarına. Bu; çok şirin, kafası alacalı beyaz bir yavruydu, kocaman patileri vardı.

"Bu küçük afacan, Halim'in köpeğinin yavrularından birisi" dedi Hasan elini uzatıp yavruyu sevdi.

"Annesi ölmüş. Kardeşlerini de almışlar. Bir tek bu kalmış burada" dedi Fatıma. Neredeyse ağlayacaktı. Yavrunun hali onu üzmüştü. "Buna biz bakalım mı?"

Ludovic bir yavru köpeğe bir de yalvaran gözlerle bakan karısına baktı. Elini uzatıp köpeği severken yavru köpek elini yalamaya başlayınca gülümsedi.

"Halim severdi köpekleri. O ölünce anne de yememiş, içmemiş, açlıktan ölmüştür."

"Hasan amca, Hasan amca" diye seslendi birisi kapının dışından. Sonra içeri girip el salladı onlara.

"Bu Halim'in oğlu. Bu işi burada bitirelim bari."

Mustafa tanıştırdı onları. Taziyelerden sonra Hasan burayı satın almak istediklerini söyledi.

"Bak bu da benim Fransa'daki oğlum. Hani sana bahsetmiştim, hatırladın mı?" dedi adama.

Adam başını sallayıp gülümsedi.

"Ona alacağız burayı. İyi bir değer ver de yabana gitmesin."

Sonra adamı kolundan çekip arka bahçeye doğru götürdü. Ludovic arkalarından bakakalmıştı.

"Ludovic bu köpeğe biz bakalım mı?"

Karısına dönüp gülümsedi.

"Belki Bart'dan sonra başka bir köpek istemezsin ama bu çok küçük. Ölecek yoksa."

Ludovic gözleri dolan karısının elinden minik yavruyu alıp havaya kaldırdı.

"Hatırlıyor musun? Divrik'te vardı bu köpeklerden. Kangal'mış bunların cinsi. Dünyanın en iyi çoban köpeğiymiş."

"Evet. Bu bizde kalsın mı?"

Ludovic köpeği sevdikten sonra karısına uzattı.

"Güzel bir isim bulalım bari."

Fatıma sevinçten çığlık atarak kocasının boynuna sarıldı.

"Dur ne yapıyorsun? İştahını eve sakla" dedi Ludovic mânâlı mânâlı gülerek.

Fatıma köpeği yere bırakarak uzun uzun baktı. "Çok güzel değil mi? Adı…"

"Bakışları buz gibi. Adı Ayaz olsun" diye atıldı Ludovic.

Fatıma da çok beğenmişti bu adı. Şimdilik bu ad pek yaraşmamıştı bu köpeğe ama büyüdüğünde en iyi isim olacaktı onun için.

"Önce dua et de Hasan bu işi halletsin. Yoksa bu köpeği nereye götüreceğiz? Mustafa'ya biz misafirken yanımızda bir misafir daha mı taşıyacağız?" dedi Ludovic. Aklı Hasan babada kalmıştı. Ne konuşuyorlardı acaba?

Eve bakıp biraz tamir istediğine karar verdi. Bazı yerleri dökülmüştü, biraz elden geçti mi iyi olurdu. Fatıma köpeği severken Ludovic arkaya doğru yürüdü. Ne olduğunu merak ediyordu. İkisi de arkadaki çardağın altında oturmuş konuşuyorlardı.

"Gel oğlum, gel" dedi Hasan eliyle işaret ederek.

Gidip yanlarına oturdu.

"Biz anlaştık. Artık ev de arazi de sizin. Salim her şeyi hazırlayacak."

Ludovic derin bir nefes alıp verdi. Rahatlamıştı. Salim ayağa kalkıp elini kuşağına attı. Hasan içten içe gülümsüyordu.

"Buyurun anahtarınızı, hayrını görün" dedi Salim. Elindeki asma anahtarı Ludovic'in eline bıraktı. "Ben kâğıtları Mustafa'ya bırakırım, Hasan amca" dedi ikisiyle de tokalaşırken.

"Bunu yaptığına inanamıyorum Hasan baba. Bu kadar çabuk nasıl oldu anlayamadım. Gizli yeteneklerinden birini daha öğrendim."

"Ne yeteneği oğlum. Adamların da paraya ihtiyacı varmış zaten. İsabet oldu."

Fatıma ve Mustafa da yanlarına gelip oturdular. Ludovic elindeki anahtarı karısına uzatarak gülümsedi.

"Evimize bakalım mı Fatıma?"

Fatıma kendini tutamayıp bir çığlık daha attı. Kalkıp kocasına sarıldı. Gözleri dolup taştığında fısıldayarak teşekkür etti kocasına.

"Artık bizim de bir evimiz var. Üstelik bir de köpeğin oldu" dedi Ludovic.

"Hemen yerleşelim mi?" diye sordu heyecanla.

"Acele etme kızım. Önce biraz bakım ister, ondan sonra" dedi Hasan gülerek.

Fatıma orada yalnız olmadıklarını hatırlayıp mahcup tavırla gülümsedi. "Kusura bakmayın, bir an dalgınlık işte."

Mustafa ve babası bakışıp gülüştüler.

"Olur böyle şeyler kızım, dert etme."

Bütün gece uyuyamamıştı. Her şey o kadar ani ve beklenmedik bir şekilde gelişmişti ki Ludovic hayal dünyasında olduğunu zannetmişti. Birkaç gün içinde karısının

istediği gibi bir yer bulmuşlar ve iyi bedele satın almışlardı. Ludovic yıllardır görmediği, onu erkek yapan her şeyi öğrendiği Pierre ile buluşmuş ve onun yaşadığı yere yerleşmişti. Hayatının tek düzeliği yerini gerçekleşen arzulara bırakmış, karısı ile birlikte mutlu olacağını hissettiği dünyaya merhaba demişlerdi.

Yaşlı Hasan yüz altına bitirmişti pazarlığı. Kalanı, evin eksikleri için yeterli olurdu, kenarda bir miktar da kalırdı. Salim ve kardeşleri anlaşamamışlardı aralarında araziyi kimin kullanacağına dair. Sonra satmaya karar vermişlerdi. Hiçbiri de babaları gibi toprağa meraklı değildi zaten. Esnaflık yapıyorlardı. Toprak emek ister, sevgi isterdi. Yaşlı Hasan'ın varlığı işin kısa yoldan bitmesini sağlamıştı.

Kırkınca'da Bir Ömür

Kolları sıvayıp işe giriştiler. Herkes çok heyecanlıydı. Mustafa ve Neriman yeni bir arkadaş edindikleri için, Ludovic ve Fatıma da nihayet bir mekâna yerleşebildikleri için… Yaşlı Hasan'ın ise keyfine diyecek yoktu. Geç yaşına inat bütün sevdiklerini bir arada görmenin mutluluğunu yaşıyordu.

İlk önce, birkaç köylünün de yardımıyla bütün ev boşaltıldı, içerideki kırık dökük olan her şey dışarı atıldı. Halim pek derli toplu bir adam değildi. Tek başına yaşadığı ve hasta olduğu için ev harap bir hale gelmişti. Oğulları da kendi işleriyle meşgul oldukları için evle pek ilgilenememişlerdi. Zaten bir oğlu sürekli gidip gelen kervanlarda çalışırmış, burada pek durmazmış yani.

Ludovic evin yıkık dökük yerlerini onarıp eskisinden daha sağlam olmasını sağladı. Köylüler de yardım ettiler onlara. Biri el emeği verdi, bir diğeri evindeki araç gerecini. Birkaçı ormandan ağaçlar kesip temizleyerek direk haline getirdi. Çürümeye yüz tutmuş ahşap direkler yenileriyle değiştirildi. Ludovic birçok şeyi kendisi tamir etti. Bahçe kapısını onarmak kolay olmuştu. Mağarada kaldığı

günler bir bir gelivermişti aklına, çalışırken. Kapı yapmıştı kaçak yaşadığı o eve, masa ve iki de yatak yapmıştı kendi elleriyle. Burası zor olmamıştı onun için. Üstelik daha hevesli çalışmıştı. Burası karısı ile hayatlarının sonuna kadar yaşayacakları yerdi. Burası onların mutluluğuna tanık olacaktı. Çok yorulmalarına rağmen şevkle çalıştılar. İlk iki hafta sadece erkekler çalıştı ev ve ahır için, ağır işlere kadınların dokunmasını istememişlerdi. Kadınlar yemekleri hazırlayıp herkesin karnını doyurdular sadece. Evin içi bitirildikten sonra erkekler hemen boyaya geçtiler. Kadınlar evi yerleştirirken onlar da dışını boyadılar.

Yaşlı Hasan eşyaları tedarik etmede yardımcı oldu onlara. Fatıma da canla başla çalıştı evini güzelleştirmek için. Bodrum kattan başlayıp mutfak ve kileri temizlediler önce. Neriman da yardım etti elinden geldiğince. Bütün ev baştan aşağı temizlendi, silindi. Köydeki birkaç genç kadın meraklarını yenemeyip gelmişler, işin ucundan tutmuşlardı. Fatıma bu yardımsever insanlara hemen ısınmıştı. Evin en güzel odası yatak odası olmuştu. Neriman'ın hediye ettiği örtüleri serdi yatağının üzerine, pencerelere Türk işi örtüler astı. Burada kocası ile çok güzel günleri ve geceleri olacaktı.

Kızlar daha çok minik Ayaz ile ilgilenmişlerdi. Üç yaramaz bahçenin altını üstüne getiriyorlardı.

Ahırın onarımı için Mustafa bir arkadaşını daha getirdi, o ve arkadaşı yardım ettiler mutlu çifte. Eskisinden daha iyi olmuştu her şey. Üst kattaki samanlığı da onardılar, kırılan tahta direkler ve çatının kiremitleri değiştirildi.

Fatıma bahçedeki bütün kurumuş fideleri ve çiçekleri söktürüp tımarını yaptı iki gün içinde. Bahçeyle ilgilenmeyi seviyordu. Ellerinin toprağa değmesi onu çok mutlu ediyordu. Bahçenin çapa işini de kendisi yaptı erkekler evin içini boyarken. Yaşlı Hasan, Fatıma'ya yardım teklif etti, tanıdığı bir çiftçiden meyve fidanları satın alıp bahçeye sıra sıra dikiverdi kendi elleriyle. "Ben bugün var, yarın

yokum. Bu meyvelerden yedikçe beni anarsınız" demişti. Arkadaki çardağın etrafına da sarmaşık gülleri diktiler.

Evin tüm işi bittiğinde hayranlıkla seyre daldılar. Hepsi çok yorulmuştu ama bir o kadar da mutluydular. Giriş katında köşede büyük bir oturma odası vardı. Gelen misafirler burada ağırlanacaktı. Kesişen iki duvarda sıra sıra büyük pencereler… Pencerelerin önüne sedir yapmışlardı birkaç gün içinde. Fatıma kendi dokuduğu halıları serdi odanın ortasına. Odanın bir köşesine, üzerinde oymalı ceviz çerçevesi içinde büyük ayna olan beş çekmeceli büyük bir konsol yerleştirdiler. Fatıma Divrik'ten dönerken uğradıkları küçük bir köyden renkli kanaviçe örtüler almıştı. Pencerelere onları uydurdular. Daha çok renkli Türk motiflerini içeren örtüleri seviyordu Fatıma. Böylece yaşadığı yerle birlikte kendi iç dünyası da renkleniyordu.

Üst katta iki yatak odası ve bir de küçük oda vardı. Diğer yatak odasına bir divan, küçük bir dolap ve iki sandalyesiyle takım yaptıkları küçük bir masa koydular. Pencerelerde yine renkli kanaviçe örtüler örtülmüştü.

"İşte odan hazır, baba" dedi Ludovic gülümseyerek.

"Sağ ol evladım. Allah ikinize de uzun ömür versin" dedi güçlükle Hasan. Gözleri dolu dolu olmuş, ağlamamak için kendini zor tutuyordu.

Küçük oda henüz boştu, onu zamanın getireceği müjdelere göre hazırlayacaklardı.

Tahta merdivenleri de elden geçirmişlerdi. Bütün basamaklar ve çam ağacından oyulmuş tırabzan değiştirilmemiş, sağlamlaştırılmıştı sadece.

Hep birlikte evi gezdikten sonra aşağı inip arka bahçeye geçtiler. Kısa bir süre sonra köylülerden biri onlara kendi yaptığı vişne şırasından getirdi.

"Sağ ol Hafize" dedi Fatıma elinden tepsiyi alırken. "Bize çok yardımın dokundu, sağ ol."

Hafize de onlarla oturdu. Herkes şırasını yudumlarken Hasan ayağa kalkıp gülümsedi.

"Yeni ev sahiplerine hoş geldin diyelim."

Herkes ayağa kalkıp bir ağızdan "Hoş geldiniz" dedi onlara. Fatıma kıkırdarken Ludovic herkese teşekkür etti yardımları için.

"Bu kadar çabuk biteceğine inanmazdım doğrusu. Hepinize teşekkür ederiz. Sağ olun."

Zişan'ın çığlıkları oradakileri dondurdu olduğu yerde. Neriman ve Fatıma kalkıp ön bahçeye döndüler. Fatıma ve Zişan birbirlerinin saçını çekiştiriyordu. Annesi onları ayırıp ne olduğunu sordu.

"Ayaz'ı yıkamak istedim. O gelip saçımı çekti" dedi Fatma kız kardeşini iterek.

"Kardeşinle birlikte yıka kızım. Biriniz tutun Ayaz'ı. Biriniz de yıkayın, olmaz mı? Tek başına yıkayamazsın zaten" dedi Neriman ikisini de kollarından tutarak kuyunun yanına götürdü. Kızlar çoktan su çekip leğeni doldurmuşlardı bile. Ayaz ise şaşkın gözlerle onları seyrediyordu. Yıkanmayı pek sevmediği için kızlara güçlük çıkartıyordu. Bu yüzden de kızlar onu yıkamak istediklerinde hep kavga ediyorlardı. Neriman kaçmak isteyen köpeği kucaklayıp leğenin içine koydu. Zişan'a onu tutmasını söyledi.

"Sen tut, ablan yıkasın. Gelecek sefere yer değiştirirsiniz. Hadi bakalım. Sesinizi duymayayım bir daha. Yıkadıktan sonra da fazla koşturmayın Ayaz'ı."

Fatıma'ya işaret ederek ayrıldılar yanlarından. Fatıma geri dönüp köpeği yıkamaya çalışan küçüklere baktı. Çok güzellerdi. İçinin eridiğini, yüreğinin yandığını hissetti Fatıma. 'Yüce Rabbim, bana da sağlıklı bir evlat nasip et' diye dua etti içinden.

Hafize elinde tepsisi dönüyordu. "Ben gidiyorum abla. Başka bir ihtiyacın olursa haber ver" dedi Fatıma'ya gülümseyerek.

Hafize hemen karşısındaki evde oturuyordu. İyi ve temiz bir kadındı. Kocası ve üç çocuğu vardı Hafize'nin. Kocası ağaç işindeydi. Ağaç kesip temizleyerek tahta yapıyor, sonra da satıyordu. Küçük bir atölyesi vardı köyün içinde, marangozluk asıl işiydi. Hasan'ın anlattıklarına göre civar şehirlerden gelip ona iş buyuranlar bile oluyormuş. O kadar temiz çalışırmış Recep. Bu yüzden evdeki sedirleri ve diğer tahta işlerini Recep'e yaptırmışlardı. Deniz kıyısında da iki dönüm arazileri vardı. Topladıkları meyveleri meyve olarak ya da şıra yapıp satarak çocuklarının nafakasını çıkarıyordu Hafize. Genç ama çoluk çocuk derken ömrünü bu köyde tüketmiş yorgun bir kadındı Hafize. Evin temizliğine yardım ederken onun okuma yazma bilmediğini öğrenmişti Fatıma. Ona okuma yazma öğretebileceğini söylediğinde çok mutlu olmuş, boynuna sarılmıştı genç kadın. Buradaki işleri bittikten sonra gün kararlaştırıp başlayacaklardı.

Ludovic, herkes evine döndükten sonra Fatıma'nın hazırladığı gösterişli masaya oturmuş bekliyordu. Karısı türlü güzel yemekler hazırlamıştı. Bu, kendi evlerinde yiyecekleri ilk yemekleri olacaktı. Kapı aralanıp içeri girdiğinde büyük bir hayranlıkla izledi karısını. Beyaz elbisesinin içinde nazlı bir çiçek gibi salınırarak ona doğru yürüyordu. Fatıma bardağına meyve şırası boşaltmak için hafifçe eğildiğinde elbisesinin yakasının açıldığını fark edince gülümseyerek yakaladı kocasının bakışlarını. Sonra elindeki sürahiyi usulca masaya bırakıp salınarak yanına geldi.

Mustafa ile kararlaştırdıkları gibi Ayasuluk'taki St. John kilisesini gezeceklerdi. Fatıma daha önceden Hafize ile anlaştığı için kocasına eşlik edemeyecek olmanın üzüntüsü içindeydi. Hafize'ye haber de verememişti, annesi rahatsızlandığı için çocuklarını evde bırakıp annesine çorba götürmeye gitmişti Hafize.

Geç vakit kahvaltı ettikten sonra karısını öperek ayrıldı oradan. Atını eyerleyip bindi ve Ayasuluk'a doğru yola

çıktı. Mustafa'nın kapısını tıklatıp bekledi. Neriman kısa bir süre sonra kapıyı açıp onu içeri buyur etti. Ludovic cevap vermeden Zişan kapıda belirince küçük kızı kucağına alıp sevdi.

"Biz bahçede oyalanalım biraz" dedi Neriman'a.

Zişan Ludovic'i yanağından öpmek isteyince birkaç günlük sakalı batınca üfleyerek geri çekildi.

"Ne kadar uzamış. Niye kesmiyorsun? Fatma teyze seni nasıl öpüyor? Bunlar ona da batmıyor mu?" diye sordu muzipçe gülerek Zişan.

Ludovic kendini tutamayıp gülmeye başladı.

"Sen neler biliyorsun öyle?"

"Babam her gün tıraş olur. Yoksa sakalları anneme batıyor hep."

"Bundan sonra daha dikkatli olurum" diyerek göz kırptı küçük kıza.

Ablasının aksine Zişan babasına benziyordu. Dedesi ve babası gibi onun da yeşil gözleri vardı. Sarı lüle saçları omuzlarına dökülüyordu. Küçük burnu güzel yüzüne daha da güzellik katıyordu. Boyu annesi gibi kısa olacaktı büyük ihtimalle. Babasının sesini duyunca Ludovic'in kendisini bırakmasını söyledi. Ludovic kızı bırakıp ardından kapıya doğru yürüdü. Zişan babasına sarılıp onunla gitmek istediğini söyledi.

"Bırak kızım, bak amcanla çok işimiz var. Hadi sen git annene yardım et."

Elini uzatıp tokalaştılar.

"Nasıl? Memnun musunuz yeni evinizden?"

"Sağ ol Mustafa. Daha iyisi can sağlığı."

Zişan'ın kendisine el salladığını görünce karşılık verdi.

"Gel atını bağlayıp çıkalım" dedi Mustafa Ludovic'in atını yedeğine alırken.

"Hıristiyan efsanesi, havarilerden St. John'ın bu tepenin eteklerinde yaşadığını ve İsa'dan elli yıl sonra da burada öldüğünü söyler" dedi Ludovic. "Mezarının bulunduğu bu yere de IV. yy.da bir kilise yaptırılıyor. Bütün bunlar hakkında bilgim var ama ilk kez görme şansım oluyor."

İyi ki gelmişti buralara Ludovic. Aksi takdirde gençlik yıllarında hizmet ettiği Hıristiyanlık âlemi için büyük önem taşıyan bu yerleri nasıl görebilirdi? Kaderin onu buralara sürükleme nedenlerinden biri de bu olsa gerekti.

"Anlatılanlara göre Lysimakhos'un kurduğu ve yüzyıllarca medeniyet ve ticaret merkezi olarak anılan Ephesus şehrini kurtarmak için denizle irtibatını sağlamak gerekiyordu. Bunun için ya limanı temizleyeceklerdi ya da şehri daha batıya deniz kenarına taşıyacaklardı. O dönemde bu şartları yerine getirmek pek mümkün olmamış. Bizans İmparatoru, St. John'ın kabri üzerindeki kilisenin yerine yeni bir kilise yaptırınca halk buralara taşınmaya başlamış. Bu gördüğün yapı da Bizans İmparatoru Justiniaus'un, eski kilisenin yerine yaptırdığı kilise" diye devam etti Mustafa. "St. John, İncilini burada, Ayasuluk tepesinde yazmış. Bu gördüğün iç kale surları da, daha sonra şehir burada büyümeye başlayınca VII. yüzyıldaki savaşlar sırasında yapılmış."

Ludovic önlerinde bir abide gibi uzanan muazzam yapıya baktı. Haç şeklinde ve üç nefli bir yapıydı bu. Orta nefi örten altı büyük kubbe vardı. Narteksi de beş küçük kubbe örtüyordu.

"Havari'nin mezarı büyük kubbenin örttüğü döşemenin altındaki bir odada bulunuyor. Rivayete göre bu odada hastalıkları iyileştiren mübarek bir toz varmış. Bu yüzden burayı ziyaret edenler daha çoktur" diye devam etti Mustafa.

"Sen girdin mi o odaya?"

Mustafa başını salladı.

"Ben Müslüman'ım, biliyorsun. Bu kiliselerin hiçbirine girmedim ama o kadar çok şey dinledim ki sanki defalarca gezmiş gibiyim."

"Hiç merak etmiyor musun?" diye sordu merakla Ludovic.

"Aslında ediyorum ama buradaki Hıristiyanlar bunu pek hoş karşılamıyorlar" dedi sitemkâr tavrıyla Mustafa.

Ludovic böyle bir cevap beklemiyordu aslında. Hem sorusu için hem de aldığı cevaptan ötürü üzülmüştü. Ayasuluk ve civarda Katolikler, Ortodokslar ve Müslümanlar bir arada yaşıyordu. Haçlı seferlerinin başlamasıyla din kavgası ve beraberinde getirdiği ayrımcılıklar tüm dünyayı etkisi altına almıştı. Ephesus, Hıristiyanlık dünyası için önemli bir yer olduğu için de Hıristiyanlar bu konuda fazlasıyla hassas davranıyor, bu hassasiyeti din düşmanlığına kadar götürebiliyorlardı.

"Dert etme. Birbirimizi öldürmeyelim, yeter" dedi gülümseyerek Mustafa.

Oysa Ludovic, din ayrımcılığını önemsemeyerek Müslüman şehirlerinde çalışmıştı usta olarak. Müslümanlar onu, kardeş gibi bağırlarına basmış, yabancı bir diyarda olduğunu hissettirmemek için elinden geleni yapmışlardı. Abdullah ve ailesi ona herkesten daha iyi davranmıştı. Ona evlerini açmışlar, aynı masada yemek yemişlerdi. Orada çok iyi dostlar edinmişlerdi. Üstelik sevdiği ve uğruna her şeyi yapabileceği karısı da bir Müslümandı.

"Hepimiz aynı Yaradan'a ibadet ediyoruz. Niye Allah adına birbirimizi öldürelim? Onun böyle bir şeye ihtiyacı yok ki" diye mırıldandı Ludovic.

Turan Melike Sultan haklıydı. Bu dünya yaşanılacak, barış ve sevginin yeşereceği bir yer olacaksa önce din adına ölümlerin bitmesi gerekiyordu.

"Biliyorum, ben de ordaydım" dedi Mustafa gülümseyerek.

Ludovic merakla baktı arkadaşına.

"Evet, ben de ordaydım. Hatta seni de gördüm. Yanına gelip seninle konuşmak istedim ama olmadı. Divrik'te herkes senden söz ediyordu. Ne kadar iyi bir adam olduğundan, ne kadar iyi bir usta olduğundan bahsediyordu herkes. Sultan, senin kalede yaptığın onarım çalışmalarını çok takdir etmiş. Biliyor musun hayret etmiştim. Üstelik Fransa'daki namın oraya da gelmiş."

"Ne namı?" diye sordu merakla.

"Geldiğin yerlerde sana Tanrı'nın Savcısı diyorlarmış."

Ludovic şaşkınlıkla baktı arkadaşına.

"Senin için mektup yazan büyük bir madenci varmış. Sultan'a senin Fransa'da yaptıkların hakkında da bir iki şey yazmış sanırım. Bütün ahalinin dilinde Tanrı'nın Savcısı olarak konuşuluyorsun sen" dedi gülümseyerek Mustafa.

Ludovic bunun olmasını hiç istemiyordu aslında.

"Bundan kimseye bahsetme, olur mu?"

"Neden? Bu çok güzel bir şey aslında."

"İnsanların bana sürekli soru sormalarından bıktım da ondan" diye kaçamak cevap verdi Ludovic.

"Bu duyguyu bilirim. Nasıl istersen öyle olsun. Bundan sonra sen sıradan bir Hıristiyansın" dedi Mustafa.

Ludovic gülümseyerek baktı arkadaşına. Mustafa iyi bir adamdı ama bazı şeyleri hiç bilemeyecekti. Böyle adamlardan kimseye bir zarar gelmezdi. Sevdiklerini tehdit etmediğin sürece tabi.

Ludovic kiliseyi gezerken Mustafa dışarıda oyalanmıştı bir süre. Sonra birlikte iç kalenin surları altında yürüdüler. Sağlam moloz taşından yapılmış ve kuvvetli harç kullanılmıştı kalenin yapımında. Ludovic başını kaldırıp önce kale surlarında gezdirdi bakışlarını sonra St. John kilisesine takıldı kısa bir süre. Buralarda başka medeniyetlerin yaşadığına inanmak o kadar zordu ki.

"Asırlar önce bu dolaştığımız yerlerde başka insanlar, başka dilleri konuşup nice savaşlara girmişler" diye mırıldandı Ludovic. Sesindeki acı ve dehşet hissedilmekten öte yaşanıyor gibiydi. İnsanlar bir avuç toprak için birbirlerini öldürüyor ama sonra herkes aynı yere gidiyordu. Kimse gözlerini yumduğunda daha fazlasını götüremiyordu yanında.

İçi ürpererek baktı etrafına. Bir tarih yatıyordu bu topraklarda. Bütün dinler için kutsal olan her şey bu topraklardaydı.

"Dua edelim de bir savaş daha görmeyelim burada" dedi Mustafa arkadaşının omzunu sıvazlayarak.

Ludovic gülümsemeye çalışarak başını salladı. Kalbinin derinliklerinde bitmek bilmeyen savaşın izleri hâlâ duruyordu. Kilisenin sert ve acımasız kuralları, kendi dindaşlarına öylesine zulmederken kiliselerine bile girmelerini istemedikleri Müslümanlara neler yapabilirlerdi, görünüyordu zaten. Yaşlı Ortodoks'un yaşadıkları canlandı gözünde. Yüzü ve kimliği olmayan bir adam olmuştu. Üstelik kimsesiz ve evsiz barksız kalmıştı. Katoliklerin kendi dindaşlarına bile yaptıkları bu zulüm inanılır gibi değildi. Düşündükçe delirecek gibi oluyordu Ludovic. Tanrı için değildi yapılanlar. Tanrı böyle günahkârları asla affetmezdi. Divrik'teki kaleyi onarırken yaşadıkları geldi aklına. Ya zavallı bilim adamlarına yapılanlar… Ürperip titredi aniden.

"Nasıl bir dünyada yaşıyoruz biz?" diye mırıldandı. "Bu nasıl bir dünya?"

"Ephesus'u gezmeye başlayalım mı?"

Ludovic düşüncelerinden sıyrılıp arkadaşına baktı.

"Mustafa, aklında bulunsun. Benim bir iş bulmam lazım. Yine taş ustası olarak çalışmak istiyorum."

Mustafa başını salladı.

"Olur. Bir şey duyarsam haber veririm. Ama çalışmana gerek yok ki. Aldığın toprak sizi çok rahat geçindirir."

"Ben taş ustasıyım. Kendi işimi yapmak istiyorum."

"Aslında geçenlerde bir şey duymuştum ama. Sana söyleyip söylememekte kararsız kalmıştım."

"Ne duydun?" diye sordu merakla Ludovic.

"Birkaç kilometre uzakta eski bir kale var. Emin değilim ama orası onarılacakmış sanırım. İyi usta arıyorlarmış."

"Ne zaman oldu bu? Umarım geç kalmamışımdır."

"Senin evini toparlarken gelmişti kulağıma. Sanırım iki ay kadar oldu."

"Kim söylediyse ona gidelim hadi" dedi telaşla arkadaşına.

"Dur hele. Niye bu acele? Ben konuşur sana haber veririm. Hem merak etme. Bu savaşlar devam ettiği sürece buraların ne taş işi biter ne de…"

Susup arkadaşı ile göz göze geldi.

"Merak etme. Seni haberdar ederim."

"Benim şimdi gitmem gerekiyor. Fatıma'ya erken döneceğimi söylemiştim. Yarın bize geliyorsunuz, unutmayın. Hasan babayı da haberdar et, olur mu?"

Birlikte eve doğru yürüdüler. Ludovic atına binip uzaklaşırken yüreğindeki sesi dinlememek için kendini zorluyordu. Bugün aklına gelenler onu yiyip bitiriyordu sanki.

"Ne zaman bitecek bu? Ne zaman?" diye mırıldandı kendi kendine.

Fatıma bahçede Ayaz ile ilgileniyordu. Yaramaz köpek kısa sürede fark edilir şekilde büyümüştü. Kocasını görünce kalkıp sarıldı ona.

"Hayırdır ne oldu? Gergin gibisin?" diye sordu merakla.

"Önemli değil, bildiğin şeyler işte. Yemek hazırsa yiyelim mi?"

Fatıma gülümseyerek öptü kocasını.

"Beş dakikada hazırlarım. Sen Ayaz'la oyna biraz."

Birlikte yemek yiyip sohbet ettiler. Ludovic karısına kaleyi ve kiliseyi anlattı. Fatıma'nın can kulağıyla onu dinlemesi hoşuna gidiyordu.

"Sen ne yaptın bugün? Hani Hafize'ye okuma yazma öğretecektin? Ne oldu?"

Fatıma gülmeye başladı.

"İnanamazsın ki. Hafize bir arkadaşını daha getirmiş yanında. Sonra öğrendim ki köyde okuma yazması olmayan çok kadın varmış. Ben de hepsine birden öğretmeyi teklif ettim."

"Eeee?"

"Hafize köydeki bütün kadınları bir araya toplayıp getirecek. Ona göre bakacağız işte."

Ludovic gururla baktı karısına.

"Sen çok iyisin, biliyor musun?" diye mırıldandı gülümseyerek.

Fatıma'nın gözleri doldu. Kocasının elini eline alıp sıktı ve diğer eliyle okşadı yavaşça. Bunu mutlu olduğunda hep yapardı Fatıma. Uzanıp kocasının dudaklarına bir öpücük kondurdu.

"Seni çok seviyorum" dedi fısıldayarak. Kara gözlerinden usulca akan yaş Ludovic'in dudaklarında kayboldu.

"İyi ki varsın" dedi Ludovic karısının saçlarını okşarken.

Ertesi gün için güzel yemekler hazırlamıştı Fatıma. Konuklar geldiğinde ikisi de arka bahçedeydi. Fatıma çiçeklerden bir demet yapıp çardak altındaki masaya yerleştirmişti. Bahçe kapısının aralandığını duyduklarında kızların sesi duyuldu önce. Kızlar büyük bir çığlık kopardılar. Misafirleri karşılamak için evin önüne dönmeden konuklar çoktan görünmüştü bile. Kızlar çığlıklar atarak, herkesin şaşkın bakışları altında, uzun süredir görmedikleri Ayaz'a doğru koştular. Ludovic ve Mustafa atları ahıra götürürlerken Fatıma yaşlı Hasan'ın elini öptü.

"Hoş geldin Hasan baba. Seni özledik" dedi gülümseyerek.

Daha sonra Neriman'la sarıldılar.

"Ne güzel masa hazırlamışsın böyle. Niye yoruldun bu kadar?" dedi Neriman türlü yiyeceklerle donatılmış masaya göz gezdirirken.

"Elimden ne geldiyse yaptım işte. Erkekler birazdan gelir. Sen böyle otur baba" dedi Hasan'a Ludovic'in sandalyesinin sağındaki sandalyeyi işaret ederek.

"Başköşe Ludovic oğlumun" dedi otururken Hasan.

Gülümsediğinde bütün dişleri görünüyordu. Yaşına rağmen dişlerinin hepsi yerindeydi. Bunu da taze balık yemeye ve bol oksijene borçlu olduğunu söylüyordu hep.

"Aferin kızım. Kocanın yerine kimseyi oturtma."

Fatıma ve Neriman bakışıp gülüştüler. Erkekler de geldiğinde herkes masaya oturmuştu bile. Neriman kızları Ayaz'ın peşinden zorla koparabilmişti. Hasan güzel bir dua okuduktan sonra başladılar yemeğe. Muhabbet ederek, eğlenerek ve kızların muzipliklerine gülerek neşe içinde yediler yemeklerini. Erkekler kalkınca sofradan Neriman ve küçük Fatma yardım ettiler Fatıma'ya masanın toplanmasında.

"Haber getirdin mi bana?" diye sordu merakla Ludovic Mustafa'ya.

"Evet, istersen hemen başlarsın. Biraz ileride Keçi kalesi var. Onun onarımı yapılıyor."

"Yani çoktan başlamışlar. Kime gideceğim. İsim versene bana."

"Yarın sana geleyim, beraber gidelim. Orayı belki bulamazsın. Biraz sarptır."

"Divrik'tekinden daha sarp değildir herhalde" dedi gülerek Ludovic.

"Yine mi taş işinde çalışacaksın?" diye sordu telaşla Fatıma masaya yaklaşırken. Bakışlarında yine Ludovic'in çok iyi bildiği o çaresizlik belirivermişti.

"Kısa süreli bir iş bu yenge. Merak edecek bir şey yok" dedi Mustafa onu teselli etmek istercesine.

Fatıma kocasının karşısına oturup sitemkâr bir ifadeyle baktı ona.

"Taş işinde çalışmanı istemiyorum. Aldığımız toprak bize yeter."

"Tatlım, bunu sonra konuşalım mı?" diyerek misafirleri işaret etti Ludovic. Onların yanında konuşmak ve tartışmak istemiyordu.

Geç vakte kadar oturan Mustafa ve ailesi gitmişti çoktan. Fatıma konuşmaya korkuyordu. Yine aynı şeyleri yaşamaktan korkuyordu aslında. Ludovic karısına sarılarak gülümsedi.

"Biliyorum ağır ve tehlikeli bir işte çalışmamı istemiyorsun ama bu benim işim. Üstelik taşla uğraşmayı seviyorum."

"Yine aynı işi yapacaksan niye bu araziye para verdik ki? Ben artık sakin bir hayatımız olsun istiyorum. Sen evden uzaklaştığında hep korku içinde kalıyorum."

"Peki, ya sana bu konuda söz verirsem?"

Fatıma merakla baktı kocasına.

"Bu çalışacağım son taş işi olacak. Bundan sonra da yanından bir daha hiç ayrılmayacağım. Zaten ben de eskisi kadar genç değilim artık."

"Doğru mu söylüyorsun?"

Ludovic gülümseyerek başını salladı. Fatıma derin bir nefes alarak kocasına sarıldı ama gözyaşlarına engel olamamıştı.

"Bir barış öpücüğüne ne dersin?" diye fısıldadı kulağına.

Fatıma gülümseyerek başını kaldırdı. Bu gözlere bakmaya ömrü boyunca doyamayacaktı.

Ertesi gün Mustafa gelmişti erken saatte. Güzel ve heyecan dolu bir geceden sonra kocasının erkenden yollara düşmesi hoşuna gitmemişti Fatıma'nın. Yine de kocasını öperek ona sarıldı.

"Bana söz verdin. Bu son olacak" dedi içini kemiren endişeyle.

"Akşama hazırlan. Bu geceden daha iyisini yaşatacağım sana" diye fısıldadı kulağına gülümseyerek.

Fatıma yüzünün alev alev yandığını hissedince başını eğdi.

"Ayıp oluyor. Mustafa fark edecek."

"Hadi hoşça kal. Fazla yorulma sakın."

Ludovic ve Mustafa meyve bahçelerinin kapladığı düzlüklerden geçip dağlara doğru çıkmaya başladılar. Uzakta beliren hummalı çalışmayı fark ettiklerinde iki saat kadar at sürmüşlerdi.

"Burası Alamandağı. Keçi kalesi çok yukarıda. Bak çalışmaya başlamışlar bile."

Ludovic dağın konumunu iyice belirledikten sonra merakla sordu arkadaşına.

"Niye Keçi kalesi demişler buraya?"

"Kaleye çıkış çok güç olduğu için öyle demişler. Bir de rivayet var. Zapt edilmesi çok zor olan bu kaleyi ele geçirmek için, keçilerin boynuzlarına şamdanlı fener bağlayıp dağ eteklerinden kaleye doğru sürmüşler. Gözcüler ve askerler kaleye yüzlerce askerden oluşan bir ordunun saldırdığını zannedip kaçmışlar. Böylece kale, keçiler sayesinde zapt edilmiş. İlginç değil mi?" dedi Mustafa anlattığı hikâyeye kendisi de gülümserken.

Atları aşağıda bırakıp tırmanmaya başladılar.

"Gerçekten sarpmış burası. Sen gelmesen de olurdu Mustafa."

Çalışan adamlar ellerindeki işi bırakıp gelenlere bakarken Ludovic arkadaşı ile tırmanmaya devam etti.

"Ne çabuk geldiniz Mustafa" diye seslendi iri yarı bir adam daha kalenin yanına henüz varmışlarken.

Mustafa elini uzatıp tokalaştı adamla.

"Ne haber Rıza? Bak arkadaşımı getirdim. Ludovic, bu Rıza Usta."

Adam uzatıp elini tokalaştı Ludovic ile.

"Demek bu o" dedi adam merakla Ludovic'in gözlerinin içine bakarak.

Kim bilir ne anlatmıştı Mustafa onun hakkında. İçinden kızdı arkadaşına.

"Divrik'teki kaleyi tek başına onardı. Bütün ekip ondan emir alıyordu" dedi Mustafa.

"Burada bir ekip başı var, Ludovic. Böyle çalışmak seni sıkar mı?"

Ludovic kaşlarını çatarak başını salladı.

"Buraya çalışmak için geldim."

"İyi başlayalım öyleyse."

Mustafa tokalaşarak ayrıldı oradan. Ludovic burada çok iyi karşılanmıştı. Çalışanlar arasında Müslümanlar da vardı, Ortodokslar da, az sayıda olsalar da civar köylerden gelen Süryaniler de vardı. Süryanilerin taş işçiliği konusundaki becerileri tüm dünyada nam salmıştı, biliyordu Ludovic. O da bu işi Diyarbekir'deki Süryanilerden öğrenmişti. İşinde öğrendiği en ince ayrıntıyı dahi onlara borçluydu. Zamanla becerisini geliştirip kendi tarzını yarattığı da söylenebilirdi aslında. Abu Hasan'ın evinde oluşturduğu farklı güzellikler onun eseriydi. Daha çalışmaya başlamadan farkına varmıştı ki burada insanların dini değil yetileri ön plandaydı. Bu farkı Anadolu'da görebilmiş olması ne

garipti. Oysa batılılar kendilerini daha akıllı ve hoşgörülü olarak tanıtırlardı dünyaya. Yaşamadan, karşılaşmadan bunun ne kadar yanlış olduğunun farkına varılamazdı. Müslümanlar yaşadıkları topraklarda din kavgası değil ekmek kavgası içindeydiler. Bu kavgayı da doğayla savaşarak yapıyorlardı birbirleriyle değil. Dünyanın başka bir yerinde bu kadar anlayış, böyle saygı ve hoşgürüyü bir arada bulmak imkânsızdı.

Çalışmak ona iyi geliyordu. Yaşlanmaya başlayan bedeninin de kuvvet kazanmaya ihtiyacı vardı. Boş bir çuval gibi ömrünü tüketmek istemiyordu Ludovic. Fatıma'ya verdiği sözü hatırlayıp kendine kızdı. Gördüğü kadarıyla burası birkaç ay içinde bitecekti. Ya sonra ne yapacaktı?

Kale, içi kale ve onu kuzey ve batıdan çevreleyen bir dış kaleden oluşuyordu. Kesme taştan yapılmış kalenin dikdörtgen planı vardı. Bazı yerlerinde moloz taşı da kullanılmıştı. Rıza'nın söylediğine göre bu kale birinci yüzyılda kontrol kalesi olarak inşa edilmişti. Kale kapısının içinde yuvarlak kuleler yapılmış ve bütün duvarlar yerel kireç taşından yapılıp arası sert kireç harcıyla doldurulmuştu.

"Mükemmel" diye mırıldandı Ludovic kalenin her karışını tek tek yoklarken.

"Ya! Ne zor şartlarda yapmışlar değil mi?"

Arkasını dönünce Süryani olan Yakup ile karşılaştı.

"Sen burada mıydın? Geldiğini duymadım."

"Rıza bana senin savaş sırasında Mardin'de bulunduğunu söyledi."

Yakup, memleketini merak ediyordu. Beş yıl önceki savaşın, diyarına ne getirip ne götürdüğünü merak ediyordu. Ludovic bir çırpıda tüm yaşadıklarını anlattı Yakup'a. Yakup onu can kulağıyla dinledikten sonra gözleri dolarak uzaklaşmıştı yanından. Gidememişti, bir haber de alamamıştı memleketinden. Ailesini orada bırakıp tek başına buralara göçmüştü çalışabilmek için. Yıllardır geri dönmek

için yeterli parayı biriktiremediği için de sevdiklerine hasretle yanıyordu içi.

Ludovic, akşam bitkin bir şekilde dönmüştü evine. Fatıma yemeği hazırladıktan sonra oturup onu beklemişti saatlerce. Bu bekleyişler Fatıma'yı bitiriyordu. Her saniye kötü bir haber geleceği endişesiyle kapıyı açmaktan bile korkar olmuştu. Birlikte sessizce yemeklerini yedikten sonra Ludovic ona neler yaptığını anlattı. Sonra da ona neler yaptığını sordu.

"Hafize köyün bütün kadınlarını toplayıp geldi. O kadar çok kadın varmış ki köyde okuma yazması olmayan. Hayretler içinde kaldım. On iki kadın geldi onunla birlikte."

"On iki mi? O kadar mı? Ben daha fazla gelir sanmıştım" diyerek şaşkınlığını dile getirdi Ludovic. Böyle küçük köylerde kadınların okuryazarlığı alışılmış şey değildi.

"Hepsi o kadar da değil aslında. Kocalarından onay alamayan kadınlar da varmış köyde. Kocalarına göre bu boş bir işmiş."

"Demek ki kadınına değer vermeyen erkek her yerde var. El atmamı ister misin? Onlarla konuşup ikna edebilirim belki."

"Hayır, hiç gerek yok. Biz bir başlayalım hele. Onlara da bir şekilde ulaşacağımıza inanıyorum ben. Hem burada bu kadar kalabalık ders çalışamayacağımızı söyledim onlara. Kadınlardan biri imamın karısıymış. Caminin altında büyük bir oda varmış, boş duruyormuş. Kocasıyla konuşup orayı bize tahsis etmesini söyleyecek. Gelecek cevaba göre de başlayacağız."

Ludovic gülümseyerek karısına sarıldı.

"Benim akıllı karım. Seninle gurur duyuyorum."

Bir hafta sonra Nazire nefes nefese gelip çaldı kapıyı. Fatıma onu görünce mutlu olmuştu.

"Nerelerdesin sen? Merak ettik biz de."

Birlikte kapının önündeki sedire oturdular.

"Sorma abla. Benim adamı ikna edene kadar akla karayı seçtim" dedi Nazire eşarbının ucuyla alnını silerken.

"Niye, cami mi müsait değilmiş?"

"Hayır abla, öyle değil. Yok, biz okuyup yazıp da ne yapacakmışız? Kadın kısmının ne işi varmış okulla falan. Bir sürü tantana işte."

"İkna oldu mu peki? Ne söyledin ona?" dedi merakla Fatıma.

Nazire çalışmaktan nasır tutmuş elleriyle eteklerini de düzelttikten sonra cevap verdi.

"Azcık kadınlığımızı kullandık anlasana be abla. İkna oldu sonunda hınzır" dedi gülerek.

Fatıma da katıldı ona. Kısa bir süre sadece gülüştüler.

"Caminin altındaki oda boşmuş. Bir iki sandalye falan koyduracak oraya. Birkaç güne kadar başlarız. Seninle bir ara gidelim de eksiklere bakalım."

"Kocan tamam deyince haber ver bana, gidelim" dedi Fatıma büyük bir sevinçle.

"Ay abla, sağ ol. Sen olmasan biz mümkün değil öğrenemezdik okuma yazmayı. Valla hakkını nasıl ödeyecez, bilmem."

Nazire ellerine sarıldı Fatıma'nın. Fatıma genç kadının nasırlı ellerine baktı.

"Yeter ki siz istekli olun. Bu ellerin çapa tutmaktan başka işlere de yaradığını hepiniz göreceksiniz" dedi büyük kararlılıkla.

Geçen üç ay boyunca bütün köyün kadınları ona yabancılık çektirmemiş, onu kendilerinden biri gibi görmüşlerdi. Fatıma, kendisine yüreklerini açan bu zengin gönülleri ödüllendirmek istiyordu. Onlar için yapabileceği en iyi şey de buydu: Bildiklerini paylaşmak.

"Ben gidiyorum abla. Sana haber veririm, merak etme."

Nazire kısa boylu ama irice bir kadındı. Son gebeliğinde otuz kiloya yakın almıştı, yattığı için. Büyük kızı destek olmuştu ona, yattığı sürece. Fatıma, onu da getirmesini söylemişti Nazire'ye. Fakat Nazire okumaya geldiğinde evin işleri ve kardeşi ile ilgilenecek kimse olmadığı için Ayşe'yi evde bırakacağını söylemişti. Fatıma bu durumu düzeltmek için bir şeyler yapması gerektiğini biliyordu. Kadınların birçoğunun büyük kızları vardı ama hiçbirinin de okuma yazması yoktu. Anaları gibi aynı kadere razı olmuşlardı çaresiz. Sadece Kur'an okumayı biliyorlardı ama okuduklarının anlamını bilemiyorlardı. Kızların da anaları ile birlikte gelmesini sağlayacak bir yol olmalıydı.

Ludovic'in fikri hoşuna gitmişti.

"Kızlar da gelsin derse. Küçük çocukları da bir evde toplasınlar. Her gün büyük kızlardan biri diğer bütün çocuklara baksın. Derse katılanlardan biri de o günkü dersi ona sonra öğretsin."

Fatıma gülerek sarıldı kocasına.

"Bu çok iyi bir fikir. Buna hayır diyeceklerini hiç sanmıyorum. Hem anaları okurken kızların noksan kalması doğru olmazdı."

"Eğer bunu yapamayacak olurlarsa da dersleri dönem dönem verirsin. Önce anaları okut sonra kızlarını. Acelen yok ya. Nasıl olsa buralıyız artık. Hem kendine de meşgale edinmiş olursun."

Fatıma tekrar sarıldı kocasına. Boynundan küçük bir ısırık alıp öptü sonra onu.

"Bu daha iyi olur aslında. Böylece kocaları da fazla kızdırmamış oluruz" dedi gülerek.

Ludovic karısını kollarına alarak yatırıp üzerine uzandı.

"Biliyor musun bugün ne oldu?"

"Ne?" diye sordu merakla Fatıma. Yüreği ağzına gelmişti.

"Bugün karımı çok özledim. 'Yanımda olsada her yerini öpsem' dedim hep kendi kendime."

Fatıma'nın konuşmasına fırsat vermeden dudaklarıyla kapadı dudaklarını. Eli elbisesinin altında gezinmeye başlamıştı bile. Fatıma gözlerini kapatıp kendini kocasının hünerli ellerine bıraktı. Bu bambaşka bir dünyaydı ve burada sadece ikisi vardı.

Birkaç gün sonra Nazire uğramıştı Fatıma'ya. Birlikte camiye kadar gidip ders çalışacakları odayı görmek istemişlerdi. Çok büyük değildi ama yeterliydi. Çok kalabalık olmayacakları için de rahat olacaklardı burada. Odanın arka bahçeye bakan küçük bir de penceresi vardı. Fatıma imamdan odayı boyatıp hazır hale getirmelerini rica etti. Mehmet karısından birkaç santim daha uzundu. İnce yapılı ve kırılgan bir tipi vardı. Kısa sakalı yüzünün daha sert görünmesine neden oluyordu. Nazire sevmiyordu kocasının sakallı halini ama ona göre kocası inat ediyordu işte. Mehmet Hoca'nın utangaç tavrı, onun içinde iyi bir insan olduğunu söylüyordu. Karısını da seviyordu. Konuşurlarken karısının arada yaptığı el şakaları hoşuna gidiyor, bundan keyif alıyordu. Nazire, kocasını nasıl idare edeceğini bilen bir kadındı. Bir tek okuryazarlık eksikti onun evinde.

Nazire'nin bütün kadınları haberdar etmesini istedi Fatıma. Ayrıca kızlara, analarından sonra ders vereceğini de ekledi. Birkaç gün içinde başlayacakları için herkesin hazır olmasını istiyordu. Nazire etekleri zil çalarak ayrılmıştı yanından. Diğerleri gibi o da çok heyecanlıydı. İlk kez erkeklerden bağımsız olarak bir iş yapacaklardı ve çok istekliydiler. Bu onların hayatında bir dönüm noktası olacaktı. Uzak illerden gelen mektupları okuyamamaktı en büyük şikâyetleri. Parayı da bilmiyorlardı. Bu nedenle evin ihtiyaçları için kocalarının keyfini beklemek zorunda kalıyorlardı. Köydeki adamların birçoğu da bilmiyordu okuma

yazmayı. Hayatları evle tarla ve bahçeleri arasında geçiyordu. Hasat bittikten sonra kalan günlerini köyün meydanındaki küçük kahvede geçiriyorlardı. Ömürleri, kendilerinin karmaşa dediği boşluğun içinde yok yere akıp gidiyordu.

Kadınlar toplanmıştı, hepsi çok hevesli ve heyecanlı görünüyordu. Hepsini tanıyordu artık Fatıma. İçlerinden birçoğu evini hazırlarken yardım etmişti ona. Kalanlarıyla da sonradan tanışmıştı. Kimi Hafize'nin arkadaşıydı. Kimi de bir diğerinin kardeşi. Çoğu yakın veya uzak, akrabaydı. Aynı evden kız alıp veriyorlardı birbirlerine.

Her birinin altında birer sandalyesi, önlerinde de kâğıt ve diviti vardı. Dua okuyarak başladı dersine Fatıma. Kadınların hevesli olması işini çok kolaylaştırıyordu. Üstelik onu muallime gibi değil arkadaş veya abla gibi görüyorlardı.

Her şey yolunda giderken kadınlardan birinin bir sabah gelmemesi dikkatini çekmişti Fatıma'nın. Ertesi gün de gelmedi Keriman, bir sonraki gün de.

"Arkadaşlar Keriman niye gelmiyor, bileniniz var mı?" diye sordu sınıftakilere.

"Artık gelmeyecek sanırım, abla" dedi genç kadınlardan biri. "Kocası bırakmıyormuş. Çok aksi bir kocası var onun, bildiğin gibi değil."

"Niye daha önce söylemiyorsunuz? Gider konuşuruz onunla. Kadın ne güzel okumaya başlamıştı işte."

"Kocası çok aksidir abla" dedi Nazire. "Kadını kaç göndür biz de görmüyoruz valla. Bize de göndermiyor artık."

"Söyleyin ona, yarın buraya bir uğrasın da konuşalım. Bakalım ne yapabiliriz?"

"Söyleriz abla ama gelemez, bekleme boşuna."

"Siz söyleyin gelsin."

Hayretler içinde kalmıştı Fatıma. Yaşlı Hasan bile kendisini, cahil kalmasın diye hem camiye hem okula göndermişti. Belki bu sayede hayatta daha dirençli olabilmişti

Fatıma. Okuma yazma bildiği için kendini daha cesur, daha akıllı hissetmişti, kendini okuyarak eğitmiş, terbiye etmişti. Bu adamlara ne oluyordu böyle? Erkek adam karısının cahil kalmasını ister miydi hiç? Hiç düşünmezler mi kendi başına bir şey gelse bu kadın nasıl bakar o çocuklara, kendine nasıl bakar diye?

Camın tıkırdaması ile dönüp baktıklarında iki küçük çocuğun elindeki sopalarla cama vurduklarını gördüler. Komik görünüyorlardı. Analarının ne yaptığını merak ediyor olmalıydılar. Kadınlardan biri yerinden kalkıp cama doğru yürüdü. Camı açıp çocuklara bağırdı. Çocuklar kaçarken herkesin şaşkın bakışları altında yerine oturdu kadın.

"Bunları adamlar gönderiyor buraya. Bizim ne yaptığımızı merak ediyorlar ya. Veletler anlatıyor, onlar da eğleniyor."

"Dün benimki de dalga geçti benle. Bir üzüldüm ki sormayın" dedi bir diğeri.

Fatıma daha da şaşırarak dinledi kadınları. Herkesin şikâyeti vardı belli ki.

"Siz aldırmayın onlara. Burada yapmanız gereken en önemli şeyi yapıyorsunuz, öğreniyorsunuz. Bunu sakın unutmayın" dedi Fatıma sesini gürleştirerek.

Onlara destek olduğunu bilmelerini istiyordu. Hep yanlarında olacağını, hep arkalarında olacağını. Biliyordu ki yardıma ihtiyacı olduğunda onlar da onun yanında olacaklardı.

"Sakın vazgeçmeyin, sizi caydırmalarına izin vermeyin. Yoksa hep alay konusu olursunuz."

"Ölmek var, dönmek yok" diye bağırdı Hafize. Diğerleri de onu takip ettiler.

"Bugünlük bu kadar yeter. Biraz soluklanalım. Öğrendiklerinizi evde tekrar edin. Yarın bir kontrol edelim" dedi Fatıma kadınlar toparlanırken.

Ertesi gün büyük bir endişe ve heyecanla gitti camiye Fatıma. Keriman'ı merak ediyordu. Gelecek miydi, yoksa gerçekten vazgeçmiş miydi okuma yazma öğrenmekten? Herkesin kocasının kendi kocası gibi hoşgörülü ve iyi niyetli olmasını beklemek yanlış olurdu ama yine de içinden bir ses Keriman'ın geleceğini söylüyordu.

Herkes gelmişti derse, Keriman hariç. Başlayacaklardı ki kapı vuruldu ve başı önünde Keriman içeri girdi.

"Hoş geldin Keriman" dedi gülümseyerek Fatıma.

Keriman başını kaldırıp önce Fatıma'ya sonra da diğerlerine baktı. Bakışlarını tekrar Fatıma'ya çevirip alt dudağını ısırdı. Gözleri dolu doluydu.

"Ben gelemem artık. Kocam istemiyor" dedi mırıldanarak. Sanki birilerinin onu duymasından korkuyordu.

Fatıma ona oturmasını söylerken dışarıdan gelen gürültülerle irkildi. Kapı aniden açıldı ve içeri bir sürü adam doluştu.

"Ne istiyon muallim hanım bizim karılardan?" diye sordu pis sakalı olan biri.

"O benim kocam" diye fısıldadı Keriman arkasından.

Fatıma korkmuştu ama belli etmek istemiyordu. Zaten adamların tavrı son derece kabaydı. Birden adamın önüne dikilip bağırdı.

"Sen ne hakla sınıfa böyle girersin? Burayı tarlan mı sandın?"

Adam beklenmedik tavır karşısında bir adım gerileyip daha da sinirlendi.

"Sen ne diyon be kadın? Benim karımın burada ne işi var?" diye bağırdı.

Fatıma muhtarı fark etti adamın arkasında. Ona dönüp seslendi.

"Muhtar, sen niye bunlarlasın? Sen demedin mi bize 'öğrenin, iyi olur' diye?"

Yaşlı adam aralarından sıyrılıp öne çıktı. Mahçup bir tavırla gülümsemeye çalışıyordu.

"Dedim kızım ama bilemedim bu kadar istekli olacaklarını. Adamlar istemiyor, ben ne yapayım?"

"Sus, sakın konuşma. Erkek adam lafının arkasında durur. Niye bunlara biraz akıl vermiyorsun?"

Bu cesareti nerden aldığını bilmiyordu Fatıma. Onca adamın karşısında nasıl bu kadar cüretkâr konuştuğunu anlayamıyordu. Öyle sinirli görünüyorlardı ki onu dövmeye kalkışsalar kimse ellerinden alamazdı.

"Keriman yürü eve. Bir daha buraya gelmek yok" diye bağırdı adam karısına. Keriman çaresiz bir iki adım attı öne doğru. Fatıma onu durdurup adama döndü.

"Niye istemiyorsun karının okumasını? Sana ne kötülük yaptı bu kadın? Yoksa senden daha akıllı olduğu için mi istemiyorsun okumasını?" diye bağırdı.

Ne söylediğinin söyledikten sonra farkına varmıştı Fatıma. Sınırı çoktan aşmıştı. Karşısındaki adamlar bu tavırlara alışık değillerdi.

"Bir Hıristiyanla evlenmişsin. Bizim karıları da mı Hıristiyan yapmaya niyetlisin yoksa? Derdin bu mu?" diye bağırarak yürüdü üzerine adamlar.

"Allahım yardım et" diye mırıldandı Fatıma. Gözlerini kapatıp olabileceklerin olmaması için dua etti.

Odadaki karmaşa büyüyüp sesler yükselirken büyük bir gürültü koptu ve herkes sustu. Gözlerini açıp karşısındaki adamın acıyla bağırarak başını tuttuğunu gördü Fatıma. Adam kenara çekilip arkasına döndü. Hemen arkasında yaşlı ve kısa boylu bir kadın elinde kalın bir sopayla duruyordu.

"Ne vuruyon ebe ana?" diye bağırdı acıyla adam.

Kadın sopayı kaldırıp koluna indirdi adamın. Adam acıyla kolunu tutarken bağırdı tekrar.

"Ne vuruyon ebe ana?" diye bağırdı adam tekrar. Canının yandığı belli oluyordu.

"Ben sana demedim mi bu kadınları rahat bırakacan diye? Seni bugünleri görelim diye mi doğurttum anana ben?" dedi yaşlı kadın.

"Karım okuma…"

"Sus densiz. Kaç gün ananın başında bekledim. Seni doğurtacağıma bıraksaydım da ölseydin bari" diye bağırdı kadın.

Fatıma şaşkınlıkla yaşlı kadına bakıyordu. Herkesin saydığı bir kadın olmalıydı ki kimsenin sesi çıkmıyordu.

"Yazıklar olsun sana oğul" diye devam etti kadın. "Bu kadınları rahat bırakacaksın. Yoksa emeğimi helal etmem sana. Bunu böyle bil."

Sonra diğer adamlara dönüp aynı kelimeleri tekrar etti.

"Yıllardır bu memleketler savaştan başka bir şey görmedi. Elinizin altında böyle bir nimet varken niye itersiniz be?"

"Bunun kocası Hıristiyan. Bizim karıları da…"

"Sus dedim sana" diye bağırdı yaşlı kadın. "Daha geçenlerde tek ineğini ölmekten Baytar Samson kurtarmadı mı? Ne çabuk unuttun. Geçen sene tarlanı böcek sardı da yardımına, neydi adı unuttum o Ortodoks komşun koşmadı mı? Sakın unutma hepimiz aynı Allah'a kulluk ediyoruz. Günahkâr olma oğul, günahkâr olma."

Adam söylediklerinden utanıp başını eğerken yaşlı kadın bakışlarını kendini izleyen Fatıma'ya çevirdi. Yanına yaklaşıp elindeki sopayı yere attı ve Fatıma'nın ellerinden tuttu.

"Sen bunların kusuruna bakma kızım. Cahildirler ama içlerinde kötülük yoktur. Sen yoluna devam et. Sen onlara ışık ol, umut ol" dedi gülümseyerek.

Ebe ana, sert hatlarına rağmen gülümseyince çok sevimli bir kadın olmuştu. Dişlerinin çoğu dökülmüştü. Yine de hiç utanmadan, sıkılmadan konuşabiliyordu. Görmüş,

geçirmiş bir kadındı. Yüzündeki her çizgide hayatın izleri duruyordu. Yıllar incecik belini bükmüştü.

"Sağ ol teyze" dedi gülümseyerek Fatıma. Bu kadına kanı kaynamıştı.

Yaşlı kadın adamlara dönerek sesini yükseltti.

"Köydeki bütün kadınlar ve kızlar buraya okumaya gelecek dedim işte o kadar. Benim sözümü çiğneyene hakkımı helal etmem. Bunu böylece bilin."

Adamlar birbirlerine bakarak başlarını öne eğdiler. Büyüğe saygı burada çok işe yaramıştı. Yaşlı kadın herkese dağılmasını söyledikten sonra başı önünde sınıftan çıkmak üzere olan adama seslendi. "Hüseyin, sen kal."

Adam yerinde çakılı kaldı. Yaşlı kadın yanına gidip sesini alçaltarak bir şeyler mırıldandı ve adamı itekledi. Adam, Fatıma'nın yanına gelip kollarını önünde kavuşturdu ve bir şeyler mırıldandı.

"Biz duyamadık" diye bağırdı yaşlı kadın.

"Kusura kalma muallim hanım. Cahiliz işte, idare et" dedi yüksek sesle.

"Tamam Hüseyin, önemli değil. Hadi siz işinize gidin ki biz de işimize bakalım artık" dedi gülümseyerek Fatıma.

Adam gülümseyerek dışarı çıkarken karısına göz kırptı. "Sen de çok gecikme olur mu?"

"Olur, merak etme. Gecikmem" dedi gülerek Keriman.

Fatıma yaşlı kadının elini öperek teşekkür etti. Kadın Fatıma'nın ellerini ellerinin arasına alıp sıktı.

"Seni bize Allah gönderdi. Hadi işin rast gelsin" diyerek odadan çıktı.

Talebeleriyle baş başa kaldıklarında derin bir nefes aldı Fatıma.

"Bu kadın köyümüzün ebesi. Burada yaşayan herkesi o doğurtmuştur. Bu yüzden herkes onu çok sayar. Bir lafını iki ettirmez" dedi Hafize gülümseyerek.

"Bundan sonra işimiz düşerse ona gideriz artık" dedi Fatıma gülerek.

Keriman, Fatıma'ya teşekkür ederek yerine oturdu. Yine eski düzene kavuşmuşlardı işte.

"Bugün sadece sohbet edelim, olur mu? Sizi daha yakından tanımak istiyorum" dedi Fatıma.

Herkesin beklentilerini, hayallerini bilmek istiyordu. Yaşadıkları bu köyden daha ötesini bilmeyenler vardı aralarında. Onların ne umduklarını, hayattan ne beklediklerini bilmek, öğrenmek istiyordu. Onlarla yakınlaşmak, onlara adım atmayı ve koşmayı öğretmek istiyordu. Kadın kadına konuşmak onlara da iyi gelecekti. Bugünün gerginliğini üzerlerinden atmaları, rahatlamaları gerekiyordu.

Tanıdık bir ses duyup kulak kesildi.

"Fatıma abla. Orda mısın?" diye seslendi birisi kapının ardından. Bu Nazire'ydi. Ayaz'dan korktuğu için kapıya geldiğinde seslenirdi hep.

"Gel Nazire. Ayaz benim yanımda" diye seslendi Fatıma.

Kadın bahçe kapısını açıp içeri girdi etrafına bakarak. Fatıma'nın ayaklarının dibinde oturan Ayaz da onu görünce kalktı yerinden. Koca bedenini sallaya sallaya ona doğru yürümeye başladı.

"Ayaz sana ısındı ama aylar geçti sen ona ısınamadın bir türlü" diyerek güldü Fatıma. Ayaz yuvasına yönelip uzandı. Nazire elindeki kâğıdı göstererek gülümsedi Fatıma'ya.

"Bak, ablamdan mektup geldi. Her yazılanı okuyup anladım biliyor musun?"

Nazire'nin ablası Constantinople'de yaşıyordu. Arada bu tarafa gelen kervanlarla kardeşine mektup gönderirdi. Bugüne kadar Nazire, gelen mektupları okutabilmek için adam arar dururdu köyde ama bugün kendisi okumuştu mektubunu. Yanına çömelip elindeki kâğıdı uzattı Fatıma'ya.

"Al bak. Ablamlar yazmış. Herkese selam söylüyorlar."

Fatıma kâğıda bakıp gülümsedi.

"Gördün mü bak. Okuryazarlığın şimdiden işe yaramış bile."

"Senin sayende oldu bu. Sana ne kadar minnettarım bilemezsin. Öl de ölürüm senin için" diyerek gülümsedi Nazire. Heyecanlı ve mutluydu.

"Bana söz verdin bak. Kızını da göndereceksin derse. Tamam mı?"

Nazire uzanıp sarıldı Fatıma'ya. Ağlayacaktı nerdeyse.

"Seni bize Allah gönderdi. Allah senden bin kere razı olsun."

"Sizden de razı olsun Nazire."

"Ne yapıyorsun sen? Kocan yok mu?" diye sordu kısa süren bir sessizlikten sonra Nazire.

"Hasan babanın yanına gitti. Balığa çıkacaklar birlikte."

"Tütünü hallettiniz mi bari?"

"Hallettik, sağ olsun Hafizeler yardımcı oldu o konuda."

Ortalığı beyaz bürüyünce evden çok fazla çıkmamış, dalların yeşermeye başlamasıyla toprağı değerlendirme işine girişmişlerdi. Meyve ağaçlarının arasındaki arazilerini sürüp tütün ekmişlerdi kocası ile. Recep ve Hafize ilk ürünü toplamalarında yardım etti onlara. Onların arazisi küçük olduğu için işleri de kısa sürüyordu. Tütünün ekimi, gerektiğinde işçi bulunması ve tütünün toplanıp kurutulması hakkında her şeyi öğrendiler onlardan. Her konuda yardımcı olmuşlardı genç çift yeni komşularına. Fatıma bu birkaç hafta boyunca kocası ile tarlaya inip akşama kadar toprakla ve ürünle uğraşmayı sevmişti. Toprak bereketini göstermiş tüm yıl yetecek kadar gelir kazandırmıştı onlara. Hemen ardından da arpa ekmişlerdi tarlaya. "Toprağı boş bırakmaya gelmez. Yoksa hiç beklemediğin bir anda o seni bırakır" demişti Recep. Geçen süre zarfında büyüyüp

kocaman bir köpek olan Ayaz da onları yalnız bırakmamıştı. Sürekli onunla birlikte olduğu için Fatıma ile bağlanmışlardı birbirlerine. Fatıma geçen süre ile birlikte yanlışlıkla onu Bart adıyla çağırmayı da bırakmıştı. O yeni bir dosttu ve onun adı Ayaz'dı.

Bu tarla işlerinin, okuma yazma derslerinden sonraya denk gelmesi köyün diğer kadınları için de iyi olmuştu. Fatıma köyün genç kızlarına ders vermeye hazırlanırken Ludovic de tarla işleri nedeniyle pek görüşemediği Hasan baba ile zaman geçirmeye balığa çıkıyordu. Kısa bir süre sonra arpayı kesecekler ve tarlaya yeni bir ürün daha ekeceklerdi.

"İstersen ben de yardım ederim sana bundan sonra. İyileştim artık. Gelirim yardıma" dedi Nazire gülümseyerek.

Çok cana yakın bir kadındı Nazire. Haftalarca yatmıştı, hastaydı. Birkaç senede bir yoklarmış onu bu hastalığı. Elden ayaktan düşürür, yataklara yatırırmış. Adı da yokmuş, çaresi de. Ne öldürür ne de güldürürmüş bu illet. Ablasının yanına da gitmiş iki yıl önce. Doktor doktor gezmiş ama çare bulamamışlar derdine. Çok canı yandı mı yoklarmış onu bu hastalık. Ciğerleri yanarmış, nefes alamazmış. Bazen dua edermiş Allah'a canını alması için. O kadar zor gelirmiş ona yaşamak.

"Sağ ol Nazire, biz idare ederiz. Sen sağlığına dikkat et, üzme kendini. Bak kaç tane evladın var, onları öksüz koyma" dedi Fatıma gülümsemeye çalışarak ama üzülüyordu Nazire için.

Ayaz sıcaktan bunalınca yanlarına gelip uzandı. Başını Nazire'nin bacağına yaslayınca korkarak güldü genç kadın. Sonra çekinerek elini başına götürüp okşadı kısa bir süre.

"Sen hiç de kötü bir hayvan değilsin Ayaz, biliyorum. Ama ne yapayım korkuyorum işte" dedi mırıldanarak.

Bahçe kapısı açılıp Ayşe içeri girince seslendi kızına.

"Geldim kızım, geldim. Beş dakika duramazlar bensiz" deyip kalktı yerinden.

"Nasılsın Fatıma abla?" diye sordu Ayşe uzaktan. "Babam geldi, seni istiyor" dedi annesine.

"Kalkma ben giderim. Hadi kal sağlıcakla" dedi Nazire kızına doğru yürürken.

Fatıma kalkıp geçirdi onu kapıya kadar. El sallayıp kapıyı kapattı. Ayaz en iyi arkadaşı olmuştu Fatıma'nın. O yanında olduğu sürece başına kötü bir şey gelmeyeceğini biliyordu. Yanına sokulan köpeğin başını okşayarak yüzünden öptü. Ayaz boynunun altından okşanmayı çok seviyordu. Hemen Fatıma'nın yanına gelip başını uzatırdı ona doğru. Fatıma da köpeğin ne istediğini bilir, severdi onu. Ölümlü dünyada hangi canlının sevgiye ihtiyacı yoktu ki!

"Gel bakalım. Biraz dolaşalım seninle. Ludovic'in yanına gidelim hadi."

Köpek mırıldanıp kuyruğunu sallamaya başladı. Ayaz da seviyordu deniz kıyısına inmeyi. Uzun süre suda yüzüyor, hem üzerindeki parazitlerden kurtuluyor hem de serinliyordu. Havanın serinlemesi bile onu bu huyundan vazgeçirememişti. Atını eyerleyip yedeğine alarak çıktı bahçeden Fatıma. Hafize ile karşılaştı atın başını denize doğru çevirdiğinde.

"Hayırdır kuzum? Nereye böyle? Ayaz'ı da almışsın yanına" dedi gülerek Hafize.

"Hasan babanın yanına iniyoruz. Ludovic onunla birlikte."

"İyi hadi rast gele" dedi el sallayarak Hafize.

Ayaz önde, Fatıma arkada ilerlediler. Toprağın kokusuna denizin kokusu karışmaya başladığında Ayaz havlayarak koştu denize doğru ağaçların arasından. Kumların üzerinde koşmayı çok seviyordu. Yaradılışına rağmen gündüzleri de fazlasıyla aktif olan bir köpekti Ayaz. Belki

de Fatıma onu öyle yetiştirdiği içindi. Atından inerek hayvanı yedeğine aldı.

"Hasan baba, Ludovic" diye seslendi babanın barakasına doğru ilerlerken.

Cevap gelmedi, ne bir ses ne de bir nefes. Tekrar seslenip bekledi. Çıt çıkmıyordu etraftan. Sadece dalgaların sesi vardı, bir de uzaktan gelen kuşların sesleri. Atı ağaca bağlayıp barakaya doğru yürüdü. Hasan babanın kayığı bağlıydı kıyıda. Atı da ağaçların arasında geziniyordu.

"Nerde bunlar? Yüce Rabbim yardım et" diye mırıldandı Fatıma.

Yüreğine çöreklenen korku için kemirmeye başlamıştı bile.

"Hoş geldin kızım" diye seslenen Hasan babayı duyunca rahat bir nefes aldı. Arkasındaki ağaçlıkların içinden çıkan adama doğru yürüyüp gülümsedi.

"Ben de merak ettim sizi. Az daha ölüyordum."

"Bizi mi merak ettin? Biz kimiz?" diye sordu adam tereddütle karışık merakla.

"Ludovic seninle değil mi baba? Sabah çıkarken buraya geleceğini söylemişti."

Adam endişeli gözlerle baktı Fatıma'ya.

"Hayır kızım, bugün hiç gelmedi Ludovic. Ben de kaç zamandır merak ediyorum, bana niye gelmiyorsunuz diye?"

"Dün de mi gelmedi Hasan baba?"

Adam başını salladı. Fatıma yüreğine çöreklenen korkunun sebebini şimdi daha iyi anlıyordu. Kocası ondan bir şeyler gizliyordu ve bunu da ona yalan söyleyerek yapıyordu.

"Merak etme, başka bir yere gitmiştir. Başka bir işi vardır belki. Gel sana bir şıra ikram edeyim. Hem azcık soluklanmış olursun."

"Sağ ol baba. Ben gideyim, belki arkamdan gelmiştir eve. Merak etmesin beni. Hadi kal sağlıcakla" diyerek atına doğru yürüdü Fatıma.

"Endişelenme kızım. O kocaman bir adam. Ona bir şey olmaz" diye seslendi arkasından Hasan baba.

Fatıma'nın bir şeyler duyacak hali kalmamıştı. Aklından geçen binlerce soruya cevap arıyor ama bulamıyordu. Ludovic Keçi kalesinin onarımı bittikten sonra tarla işleriyle uğraşmıştı uzun süre. Fatıma da ona yardım etmişti. Sonra günlerini Hasan baba ile geçirmeye başlamıştı. Sabah erkenden çıkıyor, akşama doğru eve dönüyordu. Çoğu zaman eli boş geliyordu eve. Balığa çıkmayıp sadece sohbet ettiklerini söylüyordu karısına.

"Beni üzme Ludovic. Lütfen beni incitme" diye mırıldandı kendi kendine.

Yüreğindeki şeytani ses kocasının başka biriyle beraber olabileceğini söylüyordu ona. Fatıma nedenini bilemediği eksikliği yüzünden kocasını kaybetmekte olduğunu düşünmeye başlamıştı. Ludovic de kalabalık bir aile olmayı çok istemişti ama Fatıma'nın hamile kalamaması sonunda onu da yıldırmıştı demek ki. Gözlerinden süzülen yaşları silerek dik durmaya çalıştı Fatıma. Nelere göğüs germişti, çok daha kötüsünü yaşamıştı, bunu da atlatabilirdi. Kendisinin hiçbir suçu olmayan bir konuda kocasına kendisini yalnız bıraktığı için kızıyordu. Bu konuda yeterince yıpranmıştı zaten. Bir de kocasının başka bir kadınla beraberliğine asla katlanamazdı.

Akşama kadar kendi kendini yiyip bitirdi Fatıma. Doluya koydu almadı boşa koydu dolmadı. Kocası geldiğinde yüzündeki mutluluk daha da üzmüştü Fatıma'yı. Ludovic karısına sarılıp dudaklarına ateşli bir öpücük kondurdu.

"Balık getirmedin mi?" diye sordu Fatıma kocasının gözlerinin içine bakarak.

"Balığa çıkmadık bugün de. Hasan babanın başka bir işi vardı, onu hallettik" dedi gülerek Ludovic.

"Ben bir şeyler hazırlarım hemen" dedi kocasının kollarından sıyrılarak.

Fatıma hiçbir şey anlamamıştı. Karısını aldatan bir adam böyle davranmazdı ki. Karısına karşı her zamanki içtenliği ve sevgisiyle yaklaşmıştı Ludovic. Hatta işinde bir sıkıntı olsa veya işten çok yorgun gelse bile onu asla ihmal etmezdi. Ona karşı hislerini hep fark edebilmişti Fatıma. Onu çok iyi tanıyordu. Şu anda içeride oturan adam o sevdiği adamdan farklı biri değildi yani. Cevabı olmayan sorulardan hep nefret etmişti, bu kötü bir cevaptan bile daha kötüydü.

Bütün gece hiç uyumadan güneşin doğuşunu bekledi Fatıma. Yanında yatan adamı seviyordu. Onun da kendisini sevdiğinden şüphe etmek istemiyordu. Öyleyse niye yalan söylüyordu? Nereye gidiyordu her gün? Kiminle beraberdi, ne yapıyordu?

Kahvaltıdan sonra Ludovic çıkmaya hazırlanırken önünü kesti Fatıma. Kafasını kurcalayan soruların cevabını istiyordu sadece.

"Nereye gidiyorsun?" diye sordu gülümsemeye çalışarak.

"Hasan babanın yanına gidiyorum. Geç kalmam merak etme" diyerek öptü karısını. Çok mutlu görünüyordu Ludovic.

Ludovic'in atını yedeğine alıp bahçeden çıkışını izledi. Çıkmadan tebessümle bakmıştı karısına. Fatıma aniden aklına gelen bir fikirle ahıra gidip atını eyerledi. Acele ederse ona yetişebilir, nereye gittiğini öğrenebilirdi. Hemen atını eyerleyip ahırdan çıkardı. Dakikalardır kendisini izleyen Ayaz'a dönüp yerinde kalmasını söyledi. Onun varlığı her şeyi alt üst edebilirdi.

Ludovic yine yalan söylemişti. Hasan babanın yeri çok gerilerde kalmıştı. Bir saat kadar geçti aradan. Atın dinlenmesi için kısa bir mola vermişti Ludovic. Fatıma gözden kaybetmeyecek şekilde takip ediyordu kocasını. Fırsattan yararlanıp o da indi atından. Kısa bir süre

sonra takibe başladı tekrar. Sıra sıra meyve bahçelerinin, tarlaların arasından geçtiler. Ludovic atını çok yüksek bir dağa doğru sürerken Fatıma telaşla etrafına bakındı.

"Nereye gidiyorsun Ludovic?" diye mırıldandı kendi kendine. Kafasını kurcalayan yüzlerce sorudan sadece biriydi bu.

Sık ağaçlar, görülmesine engel oluyordu. Ludovic, kurulmuş bir saat gibi yoluna devam ediyordu. Arada bir atının boynunu okşayıp onunla konuşuyordu. Başka hiçbir şeyle ilgilenmiyordu. Dağın etrafında dolaşmaya başlamışlardı. Ona fazla yaklaşmış olabileceğini düşünürken Ludovic gözden kaybolmuştu. Fatıma, onu kaybetmemek için atını hızlandırdı. Tepeye vardığında etrafına bakındı. Burası oldukça yüksek bir tepeydi ve sık ağaçlarla örtülüydü. Kocasından eser kalmamıştı. Açıklık bir yer bulmak ümidiyle atını aşağıya doğru sürdü. Atını aşağı doğru sürdükçe ağaçlıklar azalmaya, çalılar boy göstermeye başladı. Aşağıdaki düzlükte gezdirdi bakışlarını. Gözlerine inanamıyordu Fatıma.

"Yüce Rabbim, beni bağışla" diye mırıldandı.

Ludovic atını tepenin gölgesinde bırakmıştı. Kocası yıkıntılar içinde geziniyordu. Burası daha önce kocasının Hasan baba ile geldikleri Ephesus harabeleriydi. Buralarda böyle geniş alana yayılmış başka harabeler yoktu çünkü. Atından inip onu bir çalılığa bağladı. Bakışlarını etrafta gezdirdikten sonra tekrar kocasına çevirdi. Elinde büyük bir torba vardı kocasının. Torbayı yere bırakıp etrafına bakındı Ludovic. Kimsenin kendisini görmediğinden emin olmak istiyordu. Yerdeki büyük taşlardan birine oturup torbasını açtı. Birkaç demir alet çıkardı içinden ve yere dizdi. Sonra birini aldı eline ve kalktı yerinden. Ayakta kalmayı başarmış büyük sütunların dizili olduğu yere kadar yürüdü. Taşlara dokunmayı seviyordu kocası, biliyordu. Ludovic sütunlardan birine dokunarak etrafında dönüp yere çömeldi.

Elindeki alet ile sütunların altında boy atmış yabani otları temizlemeye başladı. Yaptığı işten mutluluk duyduğu öyle belli oluyordu ki dudaklarında hep o sevdiği şarkının mırıltıları vardı.

"Yüce Rabbim, ne kadar aptalmışım" diye söylendi kendine Fatıma.

Gözlerinden süzülen yaşlara aldırmadan kocasını seyretmeye devam etti. Bütün gününü bu yıkıntılar içinde geçiriyordu kocası. İçini kemiren korkunun nedeni, asılsız kıskandığı varlık bu harabelerden başka bir şey değildi hâlbuki. Taşa bir başka âşıktı kocası. O sert cisme dokunmak ve elinde şekillendiğini görmek ona büyük mutluluk veriyordu. Onu eğitmek ve bir yaprak ya da bir çiçek gibi sevmek hoşuna gidiyordu. İki hafta kadar önce Hasan baba ile gelip görmüştü buraları Ludovic. Büyük heyecanla anlatmıştı Fatıma'ya, burada görüp hissettiklerini. Hıristiyanlık âlemi için çok büyük önem arz eden bu şehirde bulunmaktan, bu taşların her birine dokunmaktan büyük haz duyduğunu, içini kaplayan huzurdan mutluluk duyduğunu anlatmıştı karısına. Ona söylememişti. Çünkü taşlarla ilgilenmeyeceğine, taş işinde çalışmayacağına dair söz vermişti karısına onu üzmemek adına. Kadın yüreğiyle düşünüp sormadan dinlemeden yargılamıştı kocasını. Ludovic'in kendisine karşı tavırlarında ve duygularında hiçbir değişiklilik olmamasına rağmen korkuya kapılmış ve güvendiği adamın artık yapmayacağından emin olduğu davranışlarda bulunduğunu düşünmüştü. Kendinden ve hissettiklerinden nefret ediyordu Fatıma. Kendinden utanıyordu.

"Git ve yüzleş bununla. Yoksa seni asla affetmem" diye söylendi kendine.

Atını yedeğine alarak hızlı adımlarla ilerlemeye başladı kocasına doğru. Sesler duyan Ludovic başını kaldırıp geldiği tarafa bakınca olduğu yerde çakılı kaldı Fatıma. Kendini toparlayıp atını bırakarak kocasına doğru yürümeye başladı. Ludovic doğrulup elindeki aleti yere attı.

"Fatıma, ne arıyorsun burada?" dedi şaşkınlıkla.

Fatıma ağlayarak sarıldı kocasına. Kendinden utanıyordu. Parmaklarını kocasının sırtına geçirip sarıldı.

"Ne oluyor? Burada ne işin var?" diye sordu Ludovic telaşla. "Bir şey mi oldu?"

Fatıma ağlamak istiyordu. Bu adamı seviyordu, onun da kendisini sevdiğini biliyordu.

"Neden bana buraya geldiğini söylemedin? Niye benden sakladın?" diye sordu başını kocasının göğsünden ayırmadan. Hıçkırarak ağlamaya başlamıştı.

"Hey dur bakalım. Ne oluyor?" diyerek karısını kendinden uzaklaştırdı. Uzanıp dudaklarıyla yanaklarına süzülen yaşları sildi. "Ağlama artık. Hem hiçbir şey anlamıyorum."

"Ben sandım ki…"

"Ne sandın?" diye sordu merakla Ludovic.

Fatıma cevap vermeyip bakışlarını kaçırınca tekrar sarıldı karısına.

"Benim küçük meleğim" diyerek saçını okşadı karısının. "Her gün buraya gelip etrafı temizliyorum. Bir şeyleri düzeltmeye çalışıyorum. Burada kendimi çok farklı hissediyorum. Kendi ülkemden çok uzaktayım biliyorsun. Beni anlamamandan korktum sadece."

"Ben de sandım ki…" dedi Fatıma gözlerini silerek. "Yüzüne bakmaya utanıyorum, beni bağışla."

"Sen bu dünyada sevebileceğim tek kadınsın. Niye böyle bir şey yapayım?" diye sordu merakla gözlerinin içine bakarak.

Fatıma'nın göz pınarları dolup taştı.

"Biliyorsun… İşte…" diye mırıldandı. Dudakları titriyordu, bütün bedeni takip etti yüreğini.

Kısa bir süre karısının iç dünyasında kayboldu Ludovic. Bakışları kenetlendi, öyle kaldı bir süre. Çok şey

anlatıyordu bakışları, yüreğine, duygularına, ümitsizliğine dil oldu. Kolu kanadı kırılmış bir kuş gibi görünüyordu Fatıma. Hayattan ümidini tüketmişti. Kendine doğru çekip sarıldı karısına, yüreğine bastırdı yüreğini.

"Bana sadece sen lazımsın" diye fısıldadı kulağına sevgiyle. "Ben sadece seni istiyorum."

Yüreği sıcak, sevgi dolu idi kocasının. Onu çok seviyordu. O olmazsa yaşamanın tadı mı kalırdı. Birlikte çöktüler oldukları yere. Fatıma başını kocasının göğsüne yasladı. Burada uyumak ve bir daha uyanmamak istiyordu aslında. Çaresizlik yükü ağır gelmeye başlamıştı ona. Anne olamamanın yükü ağırlaşmıştı iyice. Dakikalar belki saatlerce öylece kaldılar, birlikte sarmaş dolaş. Tek yürek olmuşlardı yine.

"Aptallık ettim, bağışla beni lütfen" diye mırıldandı Fatıma. Artık ağlamıyordu.

"Hadi evimize gidelim. Bugün sadece ikimize ait olsun" diyerek öptü karısını dudaklarından.

Dudaklarından bedenine yayılan sıcaklık yüzünün gülmesini sağlamıştı. Atlarına binip yola koyuldular.

Ertesi gün Ludovic karısını harabeleri gezdirmeye ve tanıtmaya götürdü. Hıristiyanlık dünyasının önemli merkezlerinden biri olan harabeleri, karısının da bilmesini, öğrenmesini istiyordu. Dini ne olursa olsun aynı Tanrı'ya kulluk eden herkesin burayı en az bir kere görmesi gerekir diye düşünüyordu Ludovic. Yüksek dağın üzerine kurulmuş ve eski Ephesus'u çevreleyen Hellenistic dönemden kalma duvarların altından geçtiler. Fatıma başını kaldırıp sonsuzluğa uzanan yüksek duvarlara baktı.

"Bu duvarlar yontulmuş yerli sert kayalardan yapılmış" diye başladı anlatımına Ludovic. "Lysimakhos kurduğu şehrin etrafını bu duvarlarla çevirmiş. Geçen asırlara rağmen kuleleri, merdivenleri ve kapıları hâlâ eski güzelliğini koruyor."

Ağaçların arasından dakikalarca giderek ağaçların arasında dinlenmeye çekilmiş eski bir yapının önüne geldiler.

"Burası Hıristiyanlık âlemi için önemli bir yer olmalı" dedi Ludovic. "Önce burayı görmeni istedim."

Atından inen Fatıma ürpererek baktı önünde duran taş yığınlarına.

Ludovic "Gel korkma, burayı sana gezdirmek istiyorum" diyerek elini uzattı karısına. Fatıma kocasının elinden tutup yanında yürümeye başladı.

"Burası IV. yy da Meryem Ana'ya ithaf edilen bir kiliseymiş. Daha sonra önemli birinin burayı ikametgâh olarak kullandığı belli oluyor. Sanki Meryem Ana burada yaşıyor gibi. Buraya her gelişimde ürperiyorum. Ona kendimi bu kadar yakın hissetmek öyle garip bir duygu ki."

"Seni çok iyi anlıyorum. Ben de Divrik'teki Ulu Cami'de aynı şeyleri hissediyordum."

"Buraya onu, hayatının kalan kısmını huzur içinde geçirmesi için, St. John getirmiş olmalı. Herhalde sonra da buraya yerleşmiş ve kalan son günlerini burada geçirmiş" dedi Ludovic. Sesi titriyordu. Bu gördüklerinden çok etkilendiği belli oluyordu. Gariptir ki aynı huzuru Fatıma da hissediyordu.

"Arkaya dolanalım. Bak bu yol bir nevi hac yolu olarak yapılmış. Dağ yolunun bir kısmını kat etmeyi kendine görev edinmiş. On iki merhaleden müteşekkil, her merhalesi taşlar ve ağaçlara konulan işaretlerle oluşturulmuş. Buradan devam edip Kalver'i temsil eden tepeye ve oradan da St. Sepulcre'yi temsil eden bir mağaraya kadar yürünülmüş. Burası sanki bir ibadet yolu gibi hazırlanmış. Meryem Anamız da kendine böyle bir hac yolu edinmişti."

Tekrar geri dönüp eve girdiler.

"Haç şeklinde olması ve bir kubbe ile örtülmüş olması insana burada önemli birinin yaşadığı izlenimini veriyor. Bana kalırsa bu Meryem Anamızdı."

"Emin değilsin ama" diyerek sözünü kesti Fatıma.

"Burada hissettiklerim öyle garip ki. Adlandıramıyorum bir türlü. Sanki bir köşeden karşımıza çıkacakmış gibi geliyor bana."

Tonozlu sahanlığa geçip etrafı incelediler.

"Burası da ocak yeri olmalı" dedi Ludovic farklı renkle taban mermerlerinden ayrılan kısmı göstererek.

"Gerçekten de, bir peygamberin annesinin yaşadığı yerleri ziyaret edebilmek çok büyük bir ayrıcalık" diye fısıldadı Fatıma. Sanki birileri onu duyacak gibi hissediyordu. "Çıkalım mı artık. Burası bayağı serinmiş" dedi Fatıma kollarını ovuştururken.

Birlikte dışarı çıktılar. Fatıma başını çevirip ağaçlar arasında, yaklaşacak ayak seslerini duymayı bekleyen kutsal yapıya son kez baktı.

Atlarını aşağıda sessizce uzayıp giden harabelere paralel sürüp sonra giriş kapısına doğru yöneldiler. Ona her şeyi sırasıyla gezdirmek istiyordu Ludovic. Hiçbir detayı atlamadan ve küçümsemeden. Magnesia kapısına vardıklarında durup derin bir nefes aldı Ludovic. Burada olmayı seviyordu.

Gün boyunca harabeleri gezme konusunda anlaşmışlardı. Birçoğu hâlâ ayakta kalmayı başarabilmiş yapılardı bunlar. Asırlardır insanoğluna hizmet etmiş ve yine asırlara meydan okumuş bu yerleri gezmek Fatıma'ya da büyük heyecan veriyordu. On bir yıl öncesine kadar yaşlı bir adamın evine tıktığı genç karısı olmaktan öteye gidememiş bir kadındı. Bakışlarını kocasına çevirip gülümsedi. Şimdi ise sevdiği adamla, bütün dünyaya karşı durabilecek kadar güçlü görüyordu kendini. Şimdi değerli ve önemli biriydi. Hayatında hiç göremeyeceği yerleri gezmiş ve değişik insanlarla tanışmıştı. "Zenci köle" olmaktan daha kötü bir şeyin olamayacağını da görmüştü. Çok şükür ki bu artık bir kader değildi onun için.

"Ne oluyor? Daldın gittin, burada değilsin sanki."

Düşüncelerinden sıyrılıp kocasına baktı. Gülümsemeye çalıştı.

"Seni çok seviyorum" diye mırıldandı gözlerinin içine bakarak.

Ludovic uzanıp yanağını okşadı karısının. "Sana ihtiyacım var" dedi fısıldayarak.

Fatıma mahçup bir tavırla gülümseyerek etrafına bakındı. "Nerde olduğumuzu unuttun sanırım." Yavaşça kocasının kollarından sıyrılarak uzaklaştı. "Benim de sana ihtiyacım var. Ama burada değil."

Bütün gün birlikte harabeleri gezmeye koyuldular. Ludovic her bir yapı için karısına bildiklerini anlatıyor, Fatıma da şakalar yapıp onu eğlendiriyordu. Neden sonra birden tuhaflaşmaya başlamıştı. "Kendimi garip hissetmeye başladım, çıkalım mı?" dedi Fatıma kollarını ovuşturarak. Sıcak havaya rağmen üşümeye başlamıştı. Titremeye başlayınca telaşlanıp kendini dışarı attı.

"Neler oluyor? İyi misin?" diye sordu endişeyle Ludovic.

"Şimdi biraz daha iyiyim. Acayip bir üşüme geldi birden."

"Derin derin nefes al, içerideki hava seni etkiledi sanırım. Bugünlük bu kadar yeter, eve gidelim. Düzeldiğinde devam ederiz."

Fatıma cevap verecekken boğazına bir şeyin takıldığını ve nefes alamadığını hissetti. Yüreğini sıkıştıran koca bir kaya vardı sanki. Elini göğsünün üzerine koyup sıvazlayarak rahatlamaya çalıştı.

"İyi misin?" diye sordu Ludovic telaşla. Heyecanla karısının yüzüne bakıyordu.

"Kalbim sıkıştı bir an ama geçti" dedi Fatıma derin bir nefes alıp gülümsemeye çalışarak. Korkuyla gözlerine dolan yaşlar yanaklarına süzüldü. Ludovic karısına sarılıp sırtını sıvazladı.

"Hadi seni evimize götüreyim. Ata binebilecek misin?"

Fatıma başını sallayıp yavaşça atına bindi.

"Ne bu yüce Rabbim?' dedi kendi kendine. "Beni sınıyor musun?"

İki gün boyunca Fatıma'yı dinlenmeye zorlamıştı Ludovic. Yatağında yatıp dinlenmesine ve arada kalkıp kısa yürüyüşler yapmasına izin vermişti sadece. Evin tüm işleri, atlar ve Ayaz ile kendisi ilgilenmişti. Karısının tüm itirazlarına rağmen yapmıştı bütün bunları. Bir gün önce de Hasan baba ziyaretlerine gelmiş, misafire tüm ikramı Ludovic kendisi tek başına yapmıştı. Yaşlı Hasan bir doktora görünmesini söylediğinde Fatıma iyi olduğunu ve kocasının durumu abarttığını söylemişti.

"Artık gidip kalan yerleri gezelim mi Ludovic?" diye sordu kocasına.

"Kendini nasıl hissediyorsun? Doğru söyle."

"Gerçekten çok iyiyim. Hem orayı gezmek bana da iyi gelecek. Çok sıkıldım. Lütfen gidelim" diye ısrar edince Ludovic dayanamadı. Kahvaltıdan sonra hemen atlarına binip yola koyuldular. Ayaz'ı evde bırakmışlardı yine.

"Bu sefer diğer kapıdan girip dolaşalım. Böylece gördüğümüz yerleri tekrar gezmemiz gerekmez. Uzun yol seni yorabilir" dedi Ludovic yönlerini değiştirerek.

Uzun bir süre denize paralel giderek liman kapısından içeri girdiler.

"Bu yapı St. Mary kilisesi. Buradaki en önemli yapılardan biridir burası" diyerek başladı Ludovic.

Aradan geçen birkaç gün dinlenip harabelerin sihrinden kurtulmaya çalışmıştı Fatıma. Gezdiği ve gördüğü her binada, içini ısıtan ama bir o kadar da düşünmeye sevk eden garip duygular edinmişti. Kocasının bu konuda bu derece bilgili olması onunla gurur duymasına sebep oluyordu. Ludovic hem bilgili hem de meraklı bir

adamdı. Her şeyi merak ediyor ve öğrenmek istiyordu. Öğrendiklerini bilmeyenlerle paylaşmak da en büyük meziyetlerinden biriydi zaten. "Sadece ben bileceksem ne kıymeti kalır? İnsan bildiğini paylaşacak ki faydalı olacak" derdi hep. Bildikleri arttıkça bilmediklerinin de arttığını savunurdu hep. Bu yüzden her şeyi öğrenmeye çalışıyordu.

Aradan zaman geçtikçe can sıkıntısı artıyordu Fatıma'nın. Toprak işleri her zaman uzun sürmüyordu ve bu küçük köyde yapacak fazla bir şey de yoktu. Bazen kocası ile Ephesus'a gidiyor, orada onu seyrediyor ve sıkılınca da geri dönüyordu. Mustafa ve Neriman gelmese ya da Hasan babanın ziyaretleri olmasa sıkıntıdan patlayacaktı burada. Çoğu zaman Ayaz'ı da alıp deniz kıyısına iniyor, saatlerini orada geçiriyordu. Bazen kocası da onlara eşlik ediyor, birlikte vakit geçiriyorlardı. Ama sonra Ludovic yine kendini bulduğunu söylediği harabelere gidiyordu. Fatıma bir taraftan kızıyor bir taraftan da içten içe mutlu oluyordu kocasının harabelere gidişine. Çünkü Ephesus'tan her dönüşünde kocasının yeni bir yönünü keşfediyordu Fatıma. Daha mutlu, daha sakin ve ılımlı bir adam oluyordu Ludovic. Üstelik harabelere her gidişin dönüşünde Ludovic daha arzulu ve daha çılgın bir erkek oluyor, her gece sabaha dek yataktan çıkmıyorlardı. Ne günün yorgunluğu ne de ilerleyen yaşı buna engel oluyordu.

Köydeki kızlara okuma yazma kursundan vazgeçmişlerdi. Çünkü hem babaları izin vermiyordu hem de anaları onlara kendileri öğretebileceğini söyleyip destek çıkmışlardı kocalarına. Kızların ev işleri ve kardeş bakımında analarının tek yardımcısı olmaları Ludovic'in kocalarla konuşmasını bile gölgede bırakmıştı, hiçbir aklı başında söz ikna edememişti onları.

Ayaz'a seslenip eve döneceklerini söyledi Hasan babaya. Ludovic harabelere gittiği için o da köpeğini alıp

Hasan babanın ziyaretine gelmişti. Yaşlı adam çok mutlu olmuştu bu ziyarete.

"Yine gel kızım. Hem hava almış olursun. Deniz havası bir başka burada. Başka hiçbir yerde bulamazsın böyle denizi."

"Biliyorum Hasan baba. Merak etme yine gelirim. Ama sen de gel. Biliyorsun odan uzun süredir boş" diyerek yerinden kalktı Fatıma.

Evde boş oturmaktan sıkılıyordu. Buraya gelip yaşlı adam ile sohbet etmek hoşuna gidiyordu. Genelde karısı ile geçirdiği günleri anlatıyor, onu hâlâ ne kadar çok sevdiğinden, özlediğinden bahsediyordu. Burada kemiklerinin de ısındığını hissediyordu Fatıma. Deniz havası ona iyi geliyordu. Ayaz koşarak yanına gelip ayaklarının dibinde oturunca köpeği sevdi Fatıma.

"Sana iyice alıştı" dedi gülümseyerek Hasan. "Onu bu kadar şımartıyor olman hayret verici."

Fatıma köpeğe sarılarak gözünden öptü.

"Ayaz olmasa ben ne yapardım Hasan baba? Bir tas yemeğe bana hiç kimsenin veremeyeceği dostluğu ve güveni veriyor. O benim can yoldaşım."

Birlikte kalktılar, Hasan babanın elini öptü Fatıma. Saatlerdir serbest gezen atını eyerleyip bindi tek hamlede.

"Allaha emanet olun" diyerek arkalarından dua etti yaşlı adam.

Arada bir atına mola verdirerek köye çıktı Fatıma. Ayaz da peşisıra onu takip ediyordu. Eve doğru yöneldiğinde sokağın başında toplanmış kadınlara selam verince kadınların gülümsemelerini fark edip şaşırdı. Bahçe kapısına geldiğinde içeriden büyük gürültülerin geldiğini duydu. Birkaç adam sesi geliyordu, arada gülüşmeler, alaycı konuşmalar.

'Neler oluyor? Ne işi var bu adamların burada?' diye geçirdi içinden.

Kapıyı yavaşça aralayıp kulak misafiri oldu.

"Bu ne işe yarar ki?" diyordu biri gülerek.

"Amma çok delik var üzerinde ha. Ne yapacan sen bunu?" dedi bir başkası.

Kocasının sesini duydu.

"Bittiği zaman görürsünüz" diyordu gülmelerine eşlik ederek.

"Bu pulluk falan da değil ha. Anlamadık ki" diyordu başka bir adam.

Kocası köyün adamlarına bir şeyler mi öğretiyordu yoksa başka bir şey mi vardı anlamamıştı Fatıma. Ayaz'a sessiz olmasını söyleyip kapıyı biraz daha araladı. Büyük bir kalabalık toplanmıştı evin önünde. Ludovic görünmüyordu. Adamlar birbirlerini dürterek gülüyor, her bir kafadan farklı bir ses çıkıyordu. Hallerine elinde olmadan güldü Fatıma da. Hem kocasının bu saatte evde ne işi vardı ki? Hani harabelere gidecekti? Bu adamlarla bir işi olduğu için mi Hasan babanın yanına gitmesi konusunda bu kadar ısrarcı olmuştu? Kapıyı açıp atı ve köpeği içeri aldıktan sonra geri kapattı. Mümkün olduğunca sessiz olmaya çalışmıştı ama geldiği duyulmuştu. Köyün bütün adamları ve arkalarında kocası hayretle ona bakıyordu. Gülümseyerek kocasına el salladı. Ludovic koşarak yanına geldi.

"Seni bu kadar erken beklemiyordum" dedi gülerek.

"İstersen geri döneyim" dedi şakayla Fatıma. "Ne oluyor burada? Neden erken geldin?"

"Sen atını ahıra götür de gel" dedi kocası yanağına bir öpücük kondurarak.

Bu arada köyün erkekleri bir bir ayrılmaya başladılar. Hepsi merakla bakıyor ve gülüyordu yanlarından geçerken.

"Sen atını götür hadi" diyerek ısrar etti Ludovic.

Olanlara anlam verememişti. Atını ahıra götürüp bağladı. Otunu suyunu verip altını temizledi. Sonra kendisini izleyen Ayaz'ın yanında çömelip köpeği sevdi bir süre.

"Bakalım bizim adam ne iş çeviriyor?" dedi köpeğe gülerek. "Bugün bayağı yorulduk."

Köpek, uzun yukarı kıvrımlı kuyruğunu hafifçe sallayarak yerine gidip ağacın gölgesine uzandı. En çok orada uzanmayı seviyordu Ayaz. Fatıma evin önüne dolanıp kocasına seslendi. Ludovic yanına gelip onu kucaklayarak havaya kaldırdı.

"Ne yapıyorsun? Belini ağrıtacaksın. Eskisi kadar ince değilim biliyorsun."

"Olsun. Ben karımı özlemişim, ne karışıyorsun" diyerek büyük bir kahkaha attı Ludovic.

Fatıma ayakları yere değince üstünü düzeltip merakla baktı kocasına.

"Hayırdır ne oluyor? Köyün bütün adamları toplanmış buraya? Hem sen harabelere gitmeyecek miydin?" diye sordu merakla Fatıma.

"Gidecektim ama başka işim çıktı, geri döndüm."

Fatıma'nın merakı iyice artmıştı.

"Harabelere gitmene engel olacak kadar ne vardı ki önemli olan?"

Evin önünde üzeri örtülü bir şey görünce duraklayıp dikkatle baktı. Bu daha önce burada yoktu. Kocası gene bir işler çeviriyor olmalıydı.

"Bu ne?" diye sordu merakla.

"Sürpriz" dedi gülümseyerek Ludovic. Sonra başıyla işaret etti karısına açması için.

Fatıma ne olduğunu anlamaya çalışarak yaklaştı sürprize.

"Bana mı?"

Kocası gülümsemeye devam ederek başını salladı.

"Açayım mı?" derken örtüye uzanıp ucunu kaldırdı. Altında ne olduğunu anlamadığı bir şey görür gibi oldu.

"Aç hadi. Ne tepki vereceğini merak ediyorum" dedi Ludovic yanına gelerek.

Fatıma bütün gücüyle örtüyü çekip fırlattı. Gördüğüne inanamıyordu. Donup kaldı olduğu yerde.

"İnanamıyorum, bu bir halı tezgâhı" dedi çığlık çığlığa.

Sonra gözlerine dolan yaşlara aldırmadan büyük bir sevinçle kocasına sarıldı. Böyle bir adam sevilmez miydi?

"Sana inanamıyorum. Bunu benim için mi getirttin? Sen delisin" dedi gülmeye devam ederek.

"Artık eskisi kadar sıkılmazsın değil mi?" dedi gülerek kocası.

"Hayır, sıkılmam artık."

Fatıma, bir yıldan fazladır uzak kaldığı halı tezgâhının her yerine bakıp dokundu elleriyle. Özlemişti bu sıcaklığı, bu duyguyu. Divrik'te iken nerdeyse bütün gününü tezgâhın başında geçiriyor, ruhunu ve bedenini aynı anda dinlendirme imkânı buluyordu.

"Teşekkür ederim, teşekkür ederim" diyerek sarıldı kocasına. "Bu bana bugüne kadar verdiğin en güzel hediye" diye mırıldandı.

Sonra başını kaldırıp bir ömür bakmaya doyamayacağı yeşil gözlere baktı.

"Ama nasıl yaptın bunu?"

"Çok basit oldu. Bizim kervancı Salim'in Divrik tarafına gidip geleceğini duymuştum. Ona para verip bunlardan bir tane getirmesini söyledim, o kadar. İki aydır bunu bekliyordum" dedi gülerek.

"Ama çok pahalıya gelmiştir bu bize."

"Evet ama değdi gülen gözlerine" diyerek karısına sarıldı tekrar. Bu sıcaklığı seviyordu Fatıma, bu adamı çok seviyordu.

"Bunca yıldır evliyiz ama beni şaşırtmaktan hiç vazgeçmiyorsun" dedi kocasına gülümseyerek.

"Evet ama değdi" diye tekrar etti son sözlerini.

Fatıma uzanıp dudaklarına bir öpücük konduracakken Ludovic onu iyice kendine çekip dudaklarına yapıştı. Solukları hızlandığında gözlerini karısının güzel yüzünde gezdirip gülümsedi.

"Hadi sen de beni şaşırt."

Arzulara gem vurmanın hiç gereği yoktu. Kendini orada kocasının kollarına bıraktı.

Ertesi gün köyün adamları, meraklarını gidermek için karılarını göndermişti Fatıma'nın yanına. Sanki hepsi söz birliği yapmış gibi aynı dakikalarda gelmiş, birden çok kalabalık oluvermişti evinin önü. Kadınlara, bunun bir halı tezgâhı olduğunu ve Divrik'te bunlardan kullanıldığını söyledi.

"Biz de dokuyoruz ama bizim tezgâhlarımız bunun yanında oyuncak gibi kaldı" dedi Keriman gülerek.

"Bu çok güzel görünüyor" dedi Hafize. "Üstelik bununla çok büyük halılar da dokuyabilirsin. Ne güzel" deyip iç geçirdi.

Fatıma, kadınların, cehalet ve yokluk içinde kendi çabalarıyla bir şeyler başarabilmesini takdir ediyordu. Ellerinden gelen de bu kadardı işte. Çok küçük ve ilkel tezgâhlarda halı dokuyorlardı. Bu iş, hem çok uzun zaman alıyordu hem de dokunan halılar pek sağlam olmuyordu.

"Benim adam yapar bunlardan" dedi Hafize tezgâhı göstererek.

"Yapsa ne olacak ki? Biz ne anlarız bundan?" dedi bir başka kadın.

"Ben size öğretirim" diye atıldı Fatıma.

Bunu gerçekten istiyordu. Hem kadınlara öğreterek hayırlı bir iş yapmış olacak, hem de zamanını boşa harcamamış olacaktı. Kadınlar birbirlerine bakıp aralarında konuştular uzun süre. Kimi kocasından dert yandı, kimi kundakta çocuğu olmasından.

"Nasıl okuma yazma kursuna geldiniz. Buna da gelirsiniz" diye devam etti Fatıma. Onların ikna olmasını istiyordu. "Hem eliniz ekmek de tutar bu sayede. Yaptıklarınız için bir pazar açabilirsek para da kazanırsınız."

Kadınlar mırıldanarak birbirlerine baktılar.

"Biz ne anlarız para kazanmaktan Fatıma bacı" dedi birisi.

"Niye anlamayacakmışız?" diye itiraz etti ona bir diğeri. "Sen okuma yazma öğrenmeyi de istememiştin ama ne güzel beceriyon şimdi."

"Fatıma abla doğru söylüyor kadınlar" diye atıldı Nazire. "İstersek bunu da yaparız valla. Bizim adamlardan neyimiz eksik?"

"Doğru valla" dedi bir diğeri.

Her ağızdan bir ses çıkınca Fatıma müdahale edip susturdu hepsini.

"Çalışmak ayıp değil ya. Önce bir öğrenin. Pazar açamazsak bile kendi evinize güzel halılar dokursunuz, fena mı?"

"Ben hocayı ikna ederim. Yine aynı yerde çalışırız" dedi Nazire gülerek. Onun kocasını nasıl ikna ettiğini köyde bilmeyen kadın yoktu.

"Sen de Recep'le gel bir ara da bakalım bundan yapabilecek mi? Ona göre hareket edelim" dedi Hafize'ye dönüp.

"Merak etme abla, yapar benim adam. Onun elinden her iş gelir. Ben konuşur getiririm onu."

Daha sonra toplanıp konuşmak üzere evlerine dağıldılar. Fatıma derin bir nefes alıp Ayaz'ı sevdi.

"Sen de benden ayrılmak istemiyorsun değil mi?" dedi köpeği severken.

Cana Veda

Kendisine seslenildiğini duyunca gözlerini açtı Fatıma. Doğrulmaya çalıştı ama takati kalmamıştı. Yanında

yatan yaşlı köpeği severek yavaşça başını kaldırıp bahçe kapısına doğru baktı.

"Benim Fatıma teyze" dedi Ayşe ardından kapıyı kapatırken. "Sana çorba getirdim. Annem içsin hiçbir şeyi kalmaz dedi."

Elindeki tasın dumanı tütüyordu. Fatıma, Ayşe'nin yardımıyla doğruldu. Hastalıktan bitkin düşen bedeninin her zerresi kopacak gibi ağrıyordu.

"Niye zahmet ettiniz kızım? Ne gerek vardı? Amcan birazdan gelip bir şeyler şeyler hazırlardı" dedi gülümsemeye çalışarak.

Ayşe mutfaktan bir kaşık alıp getirdi hemen. Sonra köyde en çok sevdiği teyzesine sıcak çorbayı içirmeye başladı. Fatıma, her yudumda bedenine kan geldiğini, içinin ısındığını hissediyordu. Hepsini içtikten sonra tekrar uzandı.

"Sağ ol kızım. Ellerin dert görmesin" diye mırıldandı.

Ayşe tası bir kenara koyup ellerinden tuttu teyzesinin.

"Kendine iyi bakacaksın ki hemen kalkacaksın yataktan."

Fatıma genç kızın gülümseyen gözlerine baktı.

"Ne garip" dedi tebessüm ederek. "Buraya ilk geldiğimizde sen daha on yaşında bile değildin. Şimdi ise iki çocuğu olan genç bir kadınsın. Beben nasıl iyi mi?"

"İyi, çok şükür."

"Aman iyi olsunlar, hepiniz iyi olun" dedi bir taraftan bedeninin ağrıları yüzünden sızlanırken.

"Başka bir şey ister misin? Söyle hemen yapayım."

"Ayaz'ın yemeğini de verir misin kızım? Amcan gecikti. Hayvancağız aç kaldı bugün" dedi yanında uzanan köpeği göstererek. Onun da kendisinden pek farkı yok gibiydi.

Ayşe birkaç dakika içinde Ayaz'ın yemeğini hazırlayıp tasını yere koydu. Yaşlı köpek divandan inip yemeğini

yemeye koyulmuştu. Yıllar köpeğin de dimdik duran belini bükmüştü. Başka bir köpek olsa çoktan ölmüştü belki de ama Fatıma ona öyle sahip çıkmış öyle titremişti ki üzerine aradan onca yıl geçmesine rağmen hâlâ hayattaydı Ayaz.

"Beni bekliyor olmalı" dedi köpeğe bakarken Fatıma. Gözleri dolu dolu oldu. Yıllar ne çabuk akıp gitmişti, nice ömürler tükenmişti bu köyde.

"Benim Nazire'yi emzirmem lazım Fatıma Teyze. Gideyim sonra yine gelirim" dedi Ayşe yanağına bir öpücük kondururken.

"Uğurlar ola kızım. Gelme artık, kocan da gelmiştir belki. Amcan gelir birazdan, gelme bir daha."

Ayşe geçen yirmi yılla birlikte serpilip güzel bir kadın olmuştu. Köyün akıllı ve yakışıklı delikanlılarından biriyle evlenmiş iki çocuğu olmuştu. Nazire'nin iki yıl önce ani kalp kriziyle ölümünden sonra, kızına annesinin adını vermişti Ayşe. Hastalığı süresince her gün gelip yokluyordu onu. Ludovic dışarı çıkacak olsa hemen Ayşe'ye haber salıyor, onunla ilgilenmesini istiyordu. Şimdi hem çocuklarına analık hem de köyün halı tezgâhlarına reislik ediyordu Ayşe. Ölmeden önce anası, Fatıma'ya, kızını yetiştirmesine yardım ettiği için teşekkür etmişti. Ayşe gibi onlarca kızın okuma yazma öğrenmesine katkıda bulunmuş, köyü cehaletin getireceği onlarca tehlikeden korumuştu Fatıma. Caminin altındaki boş odaya on adet halı tezgâhı koydurup bütün kadınlara halı dokumayı öğretmişti. Kadınlar yaptıkları işi sevmeye başlayınca ortaya çok güzel eserler çıkmış bunların değerlendirilmemesinin aptallık olacağını söylemişti. Kocasının yardımları ile dokudukları halı ve kilimleri diğer şehirlere satmanın yolunu bulmuşlardı. Ludovic bu iş için gönüllü olmuştu. Kervanlarla birlikte dolaşarak pazaryerleri ayarlamış ve siparişleri yeni siparişler takip etmişti. Akabinde köyün kadınları birkaç basamağı birden çıkıp köyü kalkındırmanın yolunu bulmuşlardı. Evler

yenilenmiş, eşyalar değiştirilmiş, ana babası ile oturan adamlar karılarına yeni ev açmıştı bu sayede. Karılarının beceriksiz olduklarını söyleyip alay eden köyün erkekleri ise evlerine giren ek paranın sayesinde karılarına saygı duymaya özen gösterir olmuşlardı. Haber dilden dile dolaştıkça Ayasuluk'ta da halı dokuma kursu ayarlamışlar, Fatıma gönüllü muallimelik yapmıştı Ayasuluk kadınları için de.

Ordaki en iyi dostları Mustafa ve ailesi olmuştu. Onları yalnız bırakmıyorlar, Hasan babayı da alıp ziyaretlerine geliyorlardı. Kızların ikisi de evlenmişti. Fatma, Smyrna'lı (bugünkü İzmir) bir tüccarla evlenmişti. Üç çocuğu olmuştu Fatma'nın. Hali vakti yerindeydi, büyük bir konakta oturuyordu. Çok sık olmasa da ana babasını ziyarete gelebiliyordu. Zişan ise Ayasuluk'tan bir çiftçiyi sevmiş, Mustafa'nın tüm itirazlarına rağmen onunla evlenmişti. Daha sonra damadının temiz bir adam olduğunu gören Mustafa onu da ailesine kabul etmişti. Çok geç anne olabilmişti Zişan. Hasan'ın ailesi çocuğu olmuyor diye ayrılmaya zorlamıştı onları ama Hasan çok seviyordu karısını. Ailesine sırt çevirip ayrı ev açmıştı karısına. Şimdi dört yaşında bir oğulları vardı genç çiftin ama onun da kulakları çok az duyuyordu.

Hasan baba da iyice yaşlanmıştı artık. Zayıflamış ve gözleri az görür olmuştu. Yaşı bir asıra dayanmıştı nerdeyse. Hep balık yediği için sağlıklı olduğunu söyler dururdu. Ludovic ona da uğrayıp dönecekti eve.

Kocası onu yatağına taşımıştı. Bu yatağın kokusunu çok seviyordu Fatıma. Sevgi ve aşk yüklüydü her yanı. Bunca yıl birbirlerini incitmeden, saygıyla sevgiyle yaşamışlardı. Bu yüzden bu yatak hâlâ çok değerliydi onlar için. Ludovic son birkaç yıldır iyice yaşlanmış olan köpeğin eve girmesine izin veriyordu. O da yanıbaşına uzanmış uyuyordu.

"Benim akıllı dostum. Sen olmasan ben ne yapardım" diye mırıldandı köpeğini severken.

"Uyandın mı? Bak sana ne getirdim" dedi Ludovic elindeki kır çiçeklerini göstererek.

Fatıma çok seviyordu kır çiçeklerini. Hem renkleri hem kokuları büyülüyordu insanı. Elini uzatıp çiçek demetini aldı ve kokusunu içine çekti.

"Çok güzel kokuyor. Teşekkür ederim" dedi gülümsemeye çalışarak.

"Doktor bir ilaç daha yazdı senin için. Bunu içince hiçbir şeyin kalmayacakmış" diyerek elindeki bardağı uzattı karısına Ludovic.

"Diğerleri gibi desene" diye sitem ederek içti ilacı itiraz etmeden.

"Kendini nasıl hissediyorsun?"

Fatıma kendisini endişeyle süzen gözlere baktı.

"Gözlerin hâlâ çok güzel." diye mırıldandı.

Ludovic uzanıp karısının dudaklarına öpücük kondurdu. Bu gözlere bakmaya doyamıyordu. Birkaç gün önce 65 yaşına basmıştı Ludovic. Yıllar sadece saçlarının bir kısmını almıştı ondan, kalanına da demet demet Kırkınca'nın karı yağmıştı. Yüzüne yerleşen her çizgide daha çok sevmişti kocasını. Hâlâ dinç ve sağlıklıydı. Yirmi iki yıl boyunca kocasının bir tek gün evde boş oturduğunu hatırlamıyordu. Yeşil gözlerindeki sevgi hiç azalmamıştı. Zaman sevgi ve saygılarından hiçbir şey çalamamıştı. Ne içindeki sevgi ve şefkat ne de karısına bağlılığı yenik düşmüştü zamana.

"Senin gibi bir kocam olduğu için çok şanslıyım" dedi Fatıma. Gözlerine dolan yaşlar yanaklarına süzülmek için çırpınıyordu adeta.

"Ya ben? Sen bu dünyada başıma gelen en güzel şeysin" dedi Ludovic karısına sarılırken.

Hâlâ sıcak, hâlâ sevgi dolu. Bir kadın bundan başka ne isteyebilirdi ki? Bir kadın için sevdiği adamla mutluluk ve

huzur dolu bir hayatı paylaşmaktan daha önemli ne olabilirdi ki?

"Seni bırakayım da biraz dinlen. Bugün daha iyi görünüyorsun, biliyor musun?"

"Hemen gitme. Uyuyuncaya kadar yanımda kal, lütfen" diyerek elini tutmasına izin verdi. Gözlerin kapatıp uykuya daldı.

Hayal meyal hatırlıyordu babasının zaman zaman böyle çaresiz yataklara düştüğünü. Annesi hep uzaklaştırırdı onu evden, babası hastalandığında. Belki de acı sonla karşılaşmasını istemezdi kızının. Daha çok küçüktü, ölümün ne olduğunu bilmiyordu henüz. İnsanların yüreğine kor gibi düşen bu çaresizliğin ne olduğunu bilemiyordu Fatıma. Yüzünü bile hatırlamakta zorlandığı babasından, bir anıları bir de bu hastalığı miras kalmıştı ona. Zamanla şiddeti artan ağrılar gidip gelip yoklar olmuştu narin bedenini. Önce önemsemediler. Zamanla artınca ağrıları, kesilince birdenbire nefesi, doktor doktor dolaşmışlar. Doktoru kocasına söylerken duymuş bu hastalığın Afrika'da birçok hastayı genç yaşta ölüme götürdüğünü. O gün bugün hep öleceğini düşünüp durmuştu Fatıma. Babası şanslı mıydı yoksa kadersiz mi hâlâ karar verememişti. Belki de kaderlerini değiştiren o gemide öldürülmeseydi sadece birkaç yıl daha yaşayacaktı babası. Zavallı babası, birinden ölmese diğerinden ölecekti.

Sabahın ilk ışıkları yüzüne vururken kocası onu öptü.

"Nasıl hissediyorsun?"

"Daha iyiyim" diyerek yalan söyledi Fatıma. Canı ile uğraşırken bir de kocasının endişelenmesini, yersiz doktor arayışlarına girişmesini istemiyordu. Zaten ilaçlar da bir işe yaramıyordu. Sadece kendini kandırıyordu Fatıma. Annesinden ve babasından daha uzun yaşamıştı kendisi. Bu da yeterdi. Üstelik sevdiği bir adamın kollarında ölecekti. Sevildiğini ve özleneceğini bilerek ölecekti. Yüreği sıkışıyor,

nefes almakta güçlük çekiyordu. Gözlerini kapatıp acılarının kısa sürmesi için dua etti.

Ludovic kahvaltısını yatağa getirmişti. Yemesine yardım ederken bir taraftan saçlarını okşuyor, dudaklarına öpücükler konduruyordu.

"Çok yakında ayağa kalkacaksın, merak etme. Sana daha iyi bakacağım bundan sonra. Bir daha hiç hastalanmayacaksın" dedi gülümseyerek.

"Beni denize götür bugün" dedi Fatıma soluklanarak. "Ayaz'ı da alalım, olur mu?"

Ludovic yatağın ayakucuna kıvrılmış yaşlı köpeğe baktı.

"Ona çok iyi bakmasan bu kadar yaşayamazdı."

"Beni bekliyor" diye mırıldandı Fatıma. Sadece kendisi duymuştu söylediklerini. Sanki söylenenleri anlıyormuş gibi yaşlı köpek yattığı yerden kalkıp yanına geldi ve başını göğsünün üzerine yasladı.

"Benim güzel dostum. Sen bana güç veriyorsun" diye mırıldandı köpeği severken.

"Onu da unutmadım tabi. Gel Ayaz yemeğin burada" diyerek yere bıraktığı tası gösterdi köpeğe. Köpek ağır hareketlerle yataktan inip kendisi için konulan yemeği yemeğe koyuldu.

Bir saat sonra denize gitmeye hazırdılar. Atın arkasına araba bağlayarak karısını da köpeği de arabaya taşıdı Ludovic.

Denizi seviyordu Fatıma. Kokusunu, güzelliğini, her şeyini seviyordu denizin. Zaman her şeyi önüne katıp götürüyordu ama o hep aynı yerdeydi. Aynı yerde, hep aynı dinginlikle bekliyordu Fatıma'yı. Birkaç hafta olmuştu buraya gelmeyeli, deniz de özlemişti onu. Ayaklarına değen serin suyun verdiği haz onu mutlu ediyordu. Kocasının yanında oturarak dalgaların sesini dinlemeyi çok seviyordu.

"Bana hayatta en çok istediğim şeyi verdin. Bunun için sana minnettarım" diye mırıldandı kocasının koluna sarılarak.

Ludovic yüreğinde kopan duygu fırtınalarını belli etmemeye çalışarak gülümsedi.

"Hasan baba nerde? Neden burada değil?" diye sordu Fatıma merakla. Her geldiğinde burada olurdu ama bugün yoktu. Barakası ıssız görünüyordu.

"Tatlım, Hasan baba Mustafalarda kalıyor ya artık."

Zorladı hafızasını biraz. Öyle ya. Hasan baba, iyice yaşlandığı ve gözleri eskisi gibi görmediği için, aylardır oğlunun yanında kalıyordu. Son zamanlarda hastalandığında birçok şeyi unutur olmuştu Fatıma. Kim bilir daha neleri unutmuştu. Acıyla güldü kendi haline.

"Ne oldu?"

"Hiç. En azından seni unutmadım" dedi Fatıma acıyla.

"Böyle yaptığın zaman beni ne kadar üzdüğünü biliyor musun?" dedi Ludovic karısına daha sıkı sarılarak.

Sessiz yaşları içine akıttı Fatıma. En çok sevdiği adamı bırakmaktan korkuyordu. Gidişiyle yalnız kalacaktı Ludovic, ne yapacak, nasıl yaşayacaktı? Öyle çok korkuyordu ki bunları onunla konuşmak değil düşünmek bile yüreğini parçalıyordu. Bir daha onu göremeyecek olmak, sesini, nefesini duyamayacak olmaktı asıl öldüren onu. Ludovic'in ellerini ellerinin arasına alıp sıktı. Bu ellere bir daha dokunamayacaktı. Ne hünerli bir adamdı kocası. Bu ellerle ne zevkler yaşatmıştı ona. Sadece bedenine değil yüreğine de yaşatmıştı kimsenin yaşatamadığı şeyleri. Onunla evliliği ile başlamıştı yaşamaya, onunla nefes almış, onunla gülmüş, onunla mutlu olmuştu.

"Düşünüyorum da bugüne kadar bana bir tek kırıcı söz bile söylemedin."

"Çünkü sen en az o kadarını hak ediyorsun" dedi Ludovic ellerinin içini öperek. "Seninle hayatın kendisi anlam kazandı. Keşke sana çok daha iyi bir hayat verebilseydim."

"Sen hayal bile edemediğim bir sevgiyi verdin bana. Buradaki yaşantımız, sen, Ayaz. Öyle güzel öyle inanılmaz ki bazen güzel bir rüya gördüğümü sanıyorum. Daha ne isterim ki Allah'tan."

Ludovic uzanıp karısının dudaklarına bir öpücük kondurdu.

"Sen bu dünyada başıma gelen tek güzel şeysin."

Fatıma ağrıdan çatlayan başını kocasının göğsüne yasladı. İçinden çok şey geçiyordu ama kolunu bile kımıldatacak hali yoktu. Zaman zaman bedenine giren ağrılar aklını başından alıyordu, son zamanlarda iyice artmaları hayra alamet gelmiyordu ona. Artık hissediyordu Fatıma. Bu dünyadan göçüp gitmiş herkes gibi onun da vakti gelmişti. Bir yönden çok şanslıydı, çünkü kocası ve onunla geçirdiği hayatı ile ilgili tek bir pişmanlığı veya keşkesi olmamıştı. Birbirlerine her şeyi vermiş bir çift olmuşlardı. Kocası ona, doğduktan sonra elinden alınan özgürlüğünü geri vermişti. Ölürken de doğduğu kadar hür ölecekti.

Zaman zaman verdiği mücadele hep ikisi içindi. Kendi mutlulukları, kendi huzurları içindi. Başının ağırlaştığını kendisi de hissediyordu. Gözlerini aralayıp yanında uzanan köpeğine baktı. Köpek başını kaldırıp bir şeyler mırıldandı. Gülümsemeye çalıştı arkadaşına. Uzanıp sevmek istedi ama öyle bitkindi öyle uykusu gelmişti ki…

Karanlık bir kuyunun içine düşmüştü. Elleri ayakları bağlanmış, diline mühür vurulmuştu, konuşması yasaktı. Yüzü kara örtüler ardında saklı, kara giysiler içinde bir adam vardı yanıbaşında. Kör bir bıçakla etleri doğranıyordu sanki. Sanki bedeninin her zerresine tonlarca ağırlığı yüklemişlerdi zor geliyordu artık taşımak. Bütün vücudu

ruhu ile birlikte bilinmeyen bir zamana doğru sürükleniyordu. Adamın elleri boğazına yapışıp nefesi kesilinceye kadar sıkmaya devam etti. Bedenindeki ağrılar şiddetlenince acıyla feryat etti.

"İyi misin Fatıma?"

Kendisine yol gösteren sese doğru ilerleyip gözlerini açtı. Başını kaldırıp kocasına baktı. Ludovic onu hâlâ kollarında tutuyordu.

"İçim parçalanıyor sanki" diye cevap verdi acıyla "Nefes alamıyorum."

Elini kalbinin üzerine koyup sıvazlamaya başladı Ludovic.

"Seni eve götüreyim. İlacını alınca bir şeyin kalmaz."

"Hayır, istemem. Burası çok iyi."

Ölmek için burası çok iyiydi. Bu ağrılara dayanacak ne gücü kalmıştı ne de zamanı. Kaderin ona çizdiği yol burada bitiyordu. Kocasına sevgiyle ve bitmeyecek bir hasretle baktı. Gözleri dolup yanaklarına taştı. Rengi solmuştu sevdiği kadının. Dudakları titriyordu mütemadiyen. Ölüm kapıda pusu kurmuş avını beklerken umut tutunacak bir dal arıyordu çaresizlik içinde. Çaresizlik kol geziyordu, görüyordu. Fatıma'nın gülen gözlerine sisler çökmüştü, hep gülümseyen dudakları ecelin pençesine düşmüş bir ceylan gibi titriyordu. Bedeni buz kesmeye başlamıştı, sanki yaz ortasında kışı yaşıyordu narin bedeni. Elini uzatmış açacak çiçekleri bekliyordu dört gözle. Onca ay dayanmaya çalışan erkek yüreği, gözlerinden süzülen yaşlara engel olamadı. Gözyaşları birbiriyle buluşup sevdalarını dile getirir gibi çağladı.

"Lütfen Tanrım, bugün değil" diye dua etti başını kaldırıp mavi gökyüzüne bakarak. Bunun olacağını biliyordu ama bugün değil. Belki kendisinden sonra, belki daha uzun yıllar sonra ama bugün değil. Gözünden akan her damla

yaşla birlikte karısının sona biraz daha yaklaştığını hissediyordu Ludovic. Kollarında sıktı karısını gitmesine engel olmak adına. Ayaz'ın bitmek bilmeyen mırıltıları ikisini de bir araya getirmişti sanki. Bakışları kenetlendi acıyla.

"Bana bunu yapma" dedi başını sallayarak Ludovic. "Lütfen."

İlk kez, hayatında ilk kez böyle bir acı yaşıyordu Ludovic. Hayatını paylaştığı her şeyden çok sevdiği karısı ona veda ediyordu. Canından çok sevdiği karısı dönemeyeceği bir yere giderken o "gitme" bile diyemiyordu. Onun elinden hiçbir şey gelmiyordu ağlamaktan başka.

Fatıma canı yanarak elini kaldırıp kocasının yanağını okşadı yavaşça.

"Şşşşt. Ağlama. Bir gün yine bir arada oluruz belki. Ben, sen, Ayaz… Hatta Bart da bizimle olur. Eminim, Ayaz'la iyi arkadaş olurlar" dedi gülümsemeye çalışarak ama başaramadı. Yaşlar sıra sıra akarken gözlerinden derin bir nefes almaya çalıştı. Sanki son sınavına giren bir talebe gibi kararlılık vardı gözlerinde.

"Sana bir sorum olacak. Bana doğru cevap vermeni istiyorum" dedi güçlükle.

Ludovic başını sallayınca Fatıma bir nefes daha almaya çalıştı. Boğazı düğümleniyordu sanki. Etrafındaki her şey uçuşmaya başlamıştı.

"Hancıyı… Sen mi öldürdün?"

"Evet."

"Seni çok seviyorum" diye fısıldadı Fatıma.

Karısının dudaklarında hafif bir tebessüm belirdiğini fark etti Ludovic. Sonra o yüce sevda beliriverdi gözlerinde. İlk kez Fatıma'yı zevceliğe alırken görmüştü bu güzelliği, hissedebilmişti derinden. Fatıma, son duasını mırıldanırken güzel gözleri ağır ağır kapandı, başı ağırlaşıp geriye düştü. Dudaklarının arasından fısıltılar yükselirken sıkıca sarılıp

bağrına bastı karısını Ludovic. Denizi dinledi yürek çarpıntıları arasında. Garip ama gerçekti. Deniz küsmüş kadere, susmuştu. Ne dalgaların sesi kalmıştı kıyıya vuran, ne bir çekirge sesi, ne de rüzgârın esintisi. Hepsi susmuştu Fatıma'nın çocuk yüreğine eşlik edercesine. Ayaz bile ayak uydurmuştu bu sessizliğe. Gözyaşları göğsünü yakan ateşe değdikçe baktı karısının solgun yüzüne. Bir daha baktı, bir daha. Sessizlik kötüye işaretti, biri bozmalıydı bu ölüm sessizliğini.

Kader böyle bir şey miydi? Bu muydu herkesin başına gelecek olan? Ölümden merhametsiz ne vardı ki bu dünyada? Yüreği olan nasıl dayanırdı bu acıya? Bu hiçbirine benzemiyordu, ne ana baba kaybetmeye, ne de canından bir parça vermeye. Bu hepsinden daha yüce bir acıydı. Bu insanı insan yapan tüm değerleri alt üst eden bir acıydı. Sıkı sıkı sarıldı karısına. Güzel karısı üşüyecekti bundan sonra. Onu koruyacak kimsesi olmayacaktı artık. Cümlesi "Bir başına, nefessiz ve sesi çıkmadan. Karanlık köşelerde kimsesiz tek başına kalmıştı işte, bir ışığı olmadan. Fatıma korkardı karanlıktan, en çok da karanlıkta onsuz kalmaktan. Özgürlüğünü alan ellerin onu saracağından korkardı karanlıkta kalınca.

Gözyaşları hıçkırıklara, hıçkırıkları çığlıklara dönüştü. Boğazında düğümlendi çığlıkları, sessiz çığlıklara dönüştü. Sarıldı karısına, üşümesin diye. Sarıldı karısına, kendisini yalnız hissetmesin diye. Sarıldı can yoldaşına, yarı yolda kalmasın diye. Saçlarını okşadı, yüzünü okşadı, sevdi yanağında kurumuş yaş izlerini. Son tebessümü hâlâ dudaklarındaydı. Bir tek o kalmıştı eskilerden, bakmaya doyamadığı bu yüzde. En çok gülmek yakışırdı ona, onu Fatıma yapan şeydi mutlu olmak. Her şeyin en iyisini, en güzelini hak eden tek kadındı o. Dünyadaki tek güzel kadındı onun için. Sarmak, koklamak isteyeceği tek kadındı Fatıma.

Karısının gülümseyen yüzüne baktı uzun süre. Ne kadar da güzeldi. Biraz solgundu ama çok güzeldi. Zaman

yüzüne çizgiler atmıştı ama güzelliği hep baki kalmıştı. Son zamanlarda hastalığı nedeniyle biraz kilo kaybetmiş, yüzü de küçülmüştü. Ürkütmekten korkarcasına parmağının ucuyla okşadı güzel yüzünü.

"Üşüyorsun sen" diye mırıldandı. Daha sıkı sarıldı karısına. Üşümesini istemiyordu.

Gözlerindeki yaş yüreğine akıp sel oldu. Tüm bedenini ve ruhunu katıp o selin önüne boş bir çuval gibi sürüklendi ordan oraya. Çarptığı her engele bir yenisi eklendi, bir yenisi, bir yenisi daha. İnanmak istemiyordu karısının gittiğine. Bu adalet değildi, buna kader denilemezdi. Bu asla kabul etmeyeceği bir oyundu sanki. Biraz sonra karısı gözlerini açıp gülümseyecek ve gözyaşları sona erecekti. Sonra sarılıp sevdiğine, kulağına aşk nameleri söyleyecekti. Dakikalarca baktı karısının güzel yüzüne. Bir kıpırtı bekledi oyun oynadığına dair. Gülümsüyordu Fatıma ama kıpırdamıyordu. Birden bir yağmur damlası düşüverdi kor yüreğine. Bir daha, sonra bir daha. Başını kaldırıp gökyüzüne baktı, yağmura değil. Mavi derinliklerde kaybolan damlaların ardında mavi bir ışık belirdi aniden. Deniz kadar mavi ve berraktı. Ludovic kamaşan gözlerini kapatıp tekrar açtı.

"Yüce Tanrım, neler oluyor?" diye mırıldandı kendi kendine.

Işık daha da büyüyüp bir ışık topu halini aldı. Etrafında uçuşan yüzlerce beyaz yıldızcıklarla birlikte onlara yaklaşmaya başlamıştı. Ludovic aklının ermediği bu güzelliği seyrederken ışık topu daha da parıldayarak kollarında sıkı sıkı kavradığı karısının yüzüne dokunup birleşti. Ludovic irkilerek seyrediyordu. Parıldayan mavi ışık kümesinin içinde Fatıma'nın yüzü aydınlanmıştı sanki. Yüzü ilk tanıştıkları günkü gençliğini ve güzelliğini almıştı. Acıları dinmiş gülümsüyordu. Usulca gözlerini açıp sevdiği adama baktı. Ludovic hayretle karısının mutlulukla parıldayan gözlerine bakıyordu.

"Seni çok seviyorum Ludovic."

Gözlerinde hep gördüğü o aşkı gördü yine. Derinlerine daldı kara gözlerin, ruhunu kemiren tek sorusunun da cevabını buldu orda. Sevdaydı bu, tek yürek olmaktı. Gülümseyerek baktı karısına. Daha da mutlu görünüyordu şimdi karısı. Saniyeler mi geçmişti yoksa bir ömür mü bilmiyordu, öylece bakıyordu ömrüne ömür katan gözlere. Sonra Fatıma'nın güzel yüzünü saran ışık demeti yoğunlaşıp parıldayarak gökyüzüne doğru çıktı. Ludovic takip etti onu nemli gözleriyle. Yaralı yüreği de eşlik etti içten içe. Sonsuzlukta kayan bir yıldız gibi yol alırken bir ömür, bakışlarını yeni hayatın yaşanacağı o derin maviliğe dikip kendisinin bile duyamadığı o sözleri mırıldandı acıyla gülümseyen dudaklarının arasından. En güzel sevdaydı bu. Gülümsediğini hissediyordu, bir tek Fatıma duymuştu o güzel sözleri, bir de Yaradan.

SON